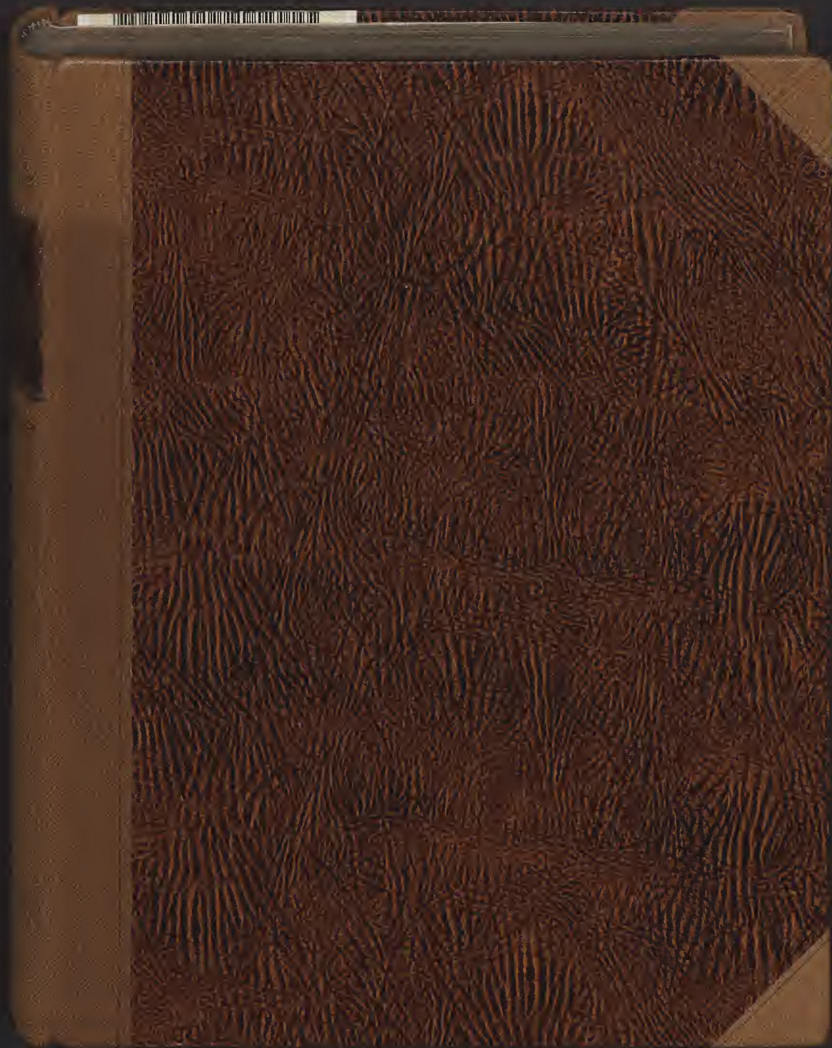

EX-LIBRIS

ÍSLENZKIR ANNÁLAR

SIVE

ANNALES ISLANDICI

AB ANNO CHRISTI 803 AD ANNUM 1430.

EX LEGATI ARNÆ-MAGNÆANI ET MAGNÆ BIBLIOTHECÆ REGIÆ HAFNIENSIS MELIORIS NOTÆ CODICIBUS MEMBRANACEIS ET CHARTACEIS, CUM INTERPRETATIONE LATINA, VARIIS LECTIONIBUS, PROLEGOMENIS, NEC NON INDICE PERSONARUM, LOCORUM & RERUM.

HAFNIÆ.

SUMPTIBUS LEGATI ARNÆ-MAGNÆANI.

TYPIS J. H. SCHULTZ.

1847.

ÍSLENZKIR ANNÁLAR

SIVE

ANNALES ISLANDICI.

SUMTIBUS LEGATI ARNÆMAGNÆANI.

L. B.

Postquam plures historiae Islandicae, tota Edda Saemundina, praeterea duo ex gravissimis antiqui septentrionis monumentis legalibus collegii nostri cura in lucem prolata sunt, nunc primum prodeunt Annales Islandici, coacti in unum corpus harmonicum, quod quingentos fere annos medii aevi septentrionalis complectitur. Hujus rei consilium et ratio jam exeunte proximo seculo inita est. Nam quum, editis (in Scriptoribus rerum Danicarum, Tom. II—III; annis 1773—74) duobus libris annalium islandicorum, quorum alter — qui dicuntur Annales Regii — unus est ex gravissimis et antiquissimis, non alienum fuisset, eum etiam annalium librum, qui et copiosior est et majoris temporis spatium comprehendit — Annales Flateyenses — aut illi monumentorum historicorum corpori inserere aut separatim edere: tamen, re accuratius perpensa, studiis historiae septentrionalis magis consultum iri credebatur, si omnia, quae in antiquissimis annalibus ad res septentrionales pertinent, in unum conjungerentur. Quam ob rem, P. F. Suhmii consilio et Abr. Kallio rem moderante, opus praeparari et typis excudi coeptum est. Sed variis de causis, quae in disputatione proxime sequente accuratius exponentur, editio interrupta est. Kormaki autem vita (Kormaks saga) anno 1832 edita, collega noster, b. m. P. E. Müllerus, hortatus est, ut ad editionem annalium Islandicorum iterum accederemus. Quum autem quae jam typis exscripta erant incendio Hafniensi a. 1795 consumta essent, res ipsa quodam modo monebat, criticam in annalium editione curam esse renovandam; sed quum periculum esset, ne in tanto opere, quo fortasse nihil in veterum scriptorum Islandicorum, quae quidem historiam attingunt, tractatione operosius et difficilius, et nimis longum temporis spatium consumeretur et fere omnis stipendiariorum opera, quam etiam aliae res, quas collegium nostrum jam ag-

gressum erat, exigebant, constitutum est iis, quae jam adornata erant, subsidiis uti ad edendum opus, investigatoribus earum rerum, quae ad historiam terrarum septentrionalium pertinent, jam diu exspectatum. Quanquam enim negari non potest, praeter annalium editiones, quae, ut supra diximus, Scriptoribus rerum Danicarum insertae sunt, et in Torfaei, F. Johannaei, Suhmii, Espolini majoribus operibus, et in minoribus de aliqua speciali materia scriptis, quorum posthac, in commentatione de annalibus Islandicis, mentio fiet, jam non exiguam partem argumenti horum annalium esse propositam: tamen et multa restabant et magnam utilitatem habiturum videbatur, si omnia, quae in his historiae fontibus ad res regnorum septentrionalium, a seculo nono ad initium quinti decimi, illustrandas pertinent, simul oculis subjicerentur. Tale igitur opus hominibus doctis jam offerimus. Quod si aliquando conducere judicabitur, novam annalium Islandicorum, argumento eorum retractato, editionem criticam conficere, sperandum est, id vel a nostro collegio, vel ab aliis præstari posse.

Alteri scripto (Járnsíða), quod eodem atque hoc tempore profertur in medium, subscripsit collega noster, Finnus Magnaeus, qui jam discesserat e vita, antequam etiam hic collegarum nominibus addere posset suum. Luget igitur Islandia, quam patriam habuit, jacturam filii sibi deditissimi. Docti in Dania homines; historiae septentrionalis, et qui in septentrione et qui extra sunt, studiosi; collegium nostrum, quod eum per viginti quinque annos socium habuit — omnes pariter lugent, exstinctam esse vitam, quae tam diu et cum tantis fructibus antiquitatis septentrionalis inquisitioni consecrata fuit. Iis praecipue rebus, quae nostro Collegio propositae sunt, ad extremum vitae finem consilio et opera inserviit. Quis igitur non dolebit, eum non superstitem fuisse, donec confectum et absolutum videret opus, quod summo studio amplexus est, primam editionem criticam totius Eddae Snorrianae, cujus pars prima, ut certo confidimus, jam anno proxime venturo, in lucem prodibit.

Dabamus Hafniæ d. 30mo Decembris 1847.

A. S. Örsted. Werlauff. Engelstoft. Rafn. Kolderup-Rosenvinge.

De Annalibus islandicis,

inprimis de illorum, quæ hic prodit, editione.

Auctore *E. C. Werlauff.*

Multae sunt rationes, qnibus comprobari videatnr, scriptionem historiarum apud Islandos ortam esse a chronicis commentariolis de personis et rebus memoria dignis, quum in ipsa Islandia, tum in reliquo septentrione, praesertim Norvegia, unde maxima Islandorum pars originem traxit. Nec vero tale scribendi genus, ad quod non solum minore doctrina, sed etiam scribendi apparatu tenuiori opus erat, ab illis temporibus abhorrebat, quum humanus civilisque cultus incunabula vix reliquisset. Dum vero deinceps historiae (*Sagæ*) componebantur, continuabatur simul confectio annalium, quæ multa servare possent, quibus, quum minoris essent momenti, in historiis locus non esset, quae saepe ad epicam et dramaticam rationem propius accedunt. In annalibus quoque et tempora definiri, quod in antiquioribus historiis raro fit, et memoria rerum gestarum ad fastos temporumque computationem quodammodo referri potuit, quibus studiis Islandi mature multum delectati sunt.

Ut septentrionalis poësis, sic etiam historia apud Islandos ex communi vita profluxit atque diu, antequam membranis committeretur, alis, ut ita dicam, memoriae vecta per ora hominum ferebatur. Quare antiquissimis et optimis historiis auctores, qui proprie sic appellari possint, quaerendi non sunt. Vel clarissimi inter veteres Islandos historiarum scriptores operam fortasse in eo tantum posuerunt, ut res ipsas per plura secula memoria traditas retractarent et in ordinem redigerent. Sin vero pleraque haec scripta, in quibus non solum aptam et luculentam singularum personarum rerumque descriptionem, sed etiam universe propriam quandam narrandi artem mirari cogimus, ad nos sine auctoris nomine pervenerunt (quod nemo componendi laudem sibi soli arrogare potuit), eo minus sperare possumus, eorum nomina indagatum iri, qui, vel in coenobiis, vel in praediis suis, res, aut re vera, aut ipsorum saltem

judicio, memoratu dignas paulatim in commentarios retulerunt, qui, si semper ad historiae septentrionalis cognitionem vel maxime utiles et necessarii futuri sunt, tamen non arti, sed industriae tantum, originem debent *a*).

Nihilo minus improbabile non est, vetustissimos Islandorum annales *Ario* quoque *multiscio* deberi, quum ejus propinqui atque alii ex libro ejus, qui *Schedae* inscribuntur, noti praecipue commemorentur in annalibus (Annis 1072, 73, 76, 1110, 12) usque ad mortem ejus anno 1148 *b*). Arii vero aequalem *Saemundum multiscium* scripsisse primam partem annalium, qui *Oddenses* dicuntur *c*), quique a posteris ejus (Oddanis) sunt continuati, posteriore tempore quidam crediderunt *d*); sed ea, quibus haec sententia potissimum nitatur, fortuita videntur, ut quod constat libros quosdam historici argumenti ab eo relictos esse *e*), quodque Oddensis fundus, per longum tempus, dum a Saemundi posteris possidetur, pro doctrinae, historicae praesertim, quasi quodam repositorio officinaque historiae septentrionalis elaborandae haberi potest, denique quod semel in his annalibus (ad annum 1048, p. 44 infra) testimonium ejus nominatim affertur. Utrum vero Saemundus chronicos quosdam commentarios reliquerit, et factum illud in aliquo de scriptis ejus historicis, quae nunc fortasse perierunt, relatum sit, ad liquidum perduci non potest; nec magis constat, eane litteris unquam consignata fuerint, quae a Sturla Thordi filio (p. 128, ad annum 1259) et a Laurentio episcopo (p. 174, ad ann. 1299) et a Grimo Juvene (*hinum unga*), homine ceterum ignoto, (p. 204, ad ann. 1313) *f*), narrata esse traduntur. Ita unus tantum relinquitur,

a) Uno tantum loco in his, qui sequuntur, annalibus, p. 252 (ad ann. 1339), scriptor commentariorum de se in prima persona loquitur.

b) *Grönlands historiske Mindesmærker* II p. 577—79, III p. 1—2. Quin etiam *Björn* de *Skarðsá* Ario multiscio atque posteris ejus Annales Flateyenses tribuit (praefat. Annalium *Björnonis de Skarðsá*, p. 4), ad quod *Torfaeus* (Hist. Norv. I, praef. fol. B, I) jure notavit: "Unde haec habuerit, non perinde liquet."

c) A patrio Saemundi praedio, quod *Oddi* (Lingula) appellatur; est enim situm inter duos fluvios, quorum utrique nomen est *Rangá*, in Rangaensi toparchia Islandiae meridionalis. Hic autem fundus nostris quoque temporibus sedes est sacerdotum. Cfr. *Grönlands historiske Mindesmærker* I, 23.

d) Saemundi vita, ab *A. Magnaeo* conscripta, Eddae Saem. praemissa, p. XXIV; *Torfaei* Series reg. & Dynast. Daniæ, p. 40 59; ejusdem Hist. Norv. proleg. l. c.; *Björn de Skarðsá*, l. c. p. 4.

e) Vita Saemundi p. 4 sq. Huc potissimum videtur pertinere cognomen ejus *hinn fródi* (multiscius); cf. *Werlauff* de Ario multiscio p. 11. Sententia eorum, qui Annales oddenses a Saemundo inchoatos putant, improbatur a *Finno Johannaeo* (Hist. eccles. Isl. I, 199), *H. Einari* (Hist. litter. Isl. p. 130), *Schlözero* (Isländische Litteratur und Geschichte I, 165 sq.)

f) Ad annum 1471 in Cod. N. Johannes episcopus et Sigurdus Lopti filius sacerdos (qui anno 1378 obiit) auctores citantur, rem quandam mirabilem, cujus postea mentio fiet, Romae accidisse.

cui aliquid ex vetustis Islandorum annalibus tuto ascribi posse videatur, sacerdos nimirum *Einarus Haflidi* filius (nat. 1307, mort. 1393), cujus vita in annalibus prolixe narratur *g*), quique auctor habetur chronicorum, quae *Lögmanns-annálar* inscribuntur de quibus posthac plura.

Illud quoque, ex prologo codicis Flateyensis, qui de hujus codicis scriptoribus agit, satis probabile fit, auctorem *Annalium Flateyensium* esse sacerdotem *Magnum Thorhalli* filium *h*), de quo praeterea nihil constat, quum tamen vix dubium sit, quin alter horum, quos dixi, scriptorum, Johannes Thordi filius, in annalibus commemoretur *i*). Haud longo post tempore, circa initium seculi XV, credibile est, seriem vetustorum annalium islandicorum desiisse, ut *Björno de Skarðsá* judicavit *k*).

Quod si igitur nomina eorum, qui vetustos annales islandicos literis mandarunt, pleraque ignota sunt, tamen pro certo haberi potest, hos annales et a pluribus deinceps confectos esse et universos sacri ordinis hominibus deberi *l*). Illud ex archetyporum diversis manibus et vario scribendi genere atque omnino ex annalium comparatione apparet; hoc efficitur, quum e fastorum cognitione et temporum computandorum scientia, medii aevi propria, quam annales prae se ferunt, tum ex historiae universalis conspectu, interdum latine scripto, qui quibusdam annalibus (v. c. Regiis) praemittitur, ut frequentes voces et periodos latinas taceam (ex. gr. p. 18, 22, 118, 208, 216, 222, 224, 228, 234, 250, 260, 320, 334).

Quae vero quidam annalium scriptores ex universa historia vel ante Christum natum vel primis seculis aerae christianae gesta litteris mandaverunt eatenus nobis usui sunt, ut nobis aspiciendi facultas detur, quae fuerit veterum Islandorum doctrina

g) Vidd. indices, et hujus annalium editionis, et *Espolini* chronicorum (*Árbækur Espólíns*); conf. *F. Joh.* H. eccl. Isl. I, 592, et *H. Einari* Hist. litt. Island. p. 132. —? De annalibus vero ab Einaro Haflidi filio compositis, qui *Lögmanns-annálar* inscribuntur, (N. 420), quaedam posthac dicentur, ad quae lectores ablegatos velim.

h) Cf. *Müllers* Sagabibliothek III, 439.

i) In his enim (p. 320) commemoratus sacerdos quidam, Johannes Thordi filius, qui anno 1369 mortem obierit, atque alius praeterea (p. 364) et nominis ejusdem et ordinis, qui anno 1394 in Islandiam venerit.

k) Vidd. *Björnonis de Skarðsa* Annales I, praef. p. 3: "Duravit iste historias et *annales* conscribendi Islandorum consuetudo usque ad saevissimam, quae in universum septentrionem, et quidem in Islandiam A. 1350, grassata est, pestem . . . . . attamen nonnulla *annalium* vestigia in Islandia ad a. fere 1400 inveniuntur, quo anno dira oborta est contagio multorumque hominum nece famosa, quae historiarum *annaliumque* cursum, quoad mihi innotuit, omnino interrupit, vastae cognitionis viros, qui hujusmodi lucubrationibus invigilaverunt, e medio tollendo, superstitibus opus intactum relinquentibus" et p. 9: "Neque sola est *annalium* interruptio, qua rebus islandicis infesta fuit saevissima, qvam memoravimus, contagio, sed ejus quoque vestigia agnoscimus in navigationis, nostratibus, dum propriis invecti navibus exteras petiverunt regiones, eo usque familiaris, interitu totali."

l) Cf. *Grönl. hist. Mindesmærker I*, 21 sq.

et externarum litterarum cognitio. Ne illa quidem, quae de regnis septentrionalibus usque ad exitum seculi undecimi traduntur in chronicis, magni momenti sunt, quum maximam partem debeantur non solum *Adamo Bremensi* (Brimabók; chronica Bremensium p. 8) *m*) et *Saxoni* (p. 28, 32, 44), sed etiam *Alb. Crantzio* (p. 28), vel historiis islandicis, quae etiam nunc exstant, quumque haec annalium pars et in annis et in hominibus et in rebus multos errores habeat.

Annales igitur islandici tantum pro historiae fontibus haberi possunt, primum quod ad ipsam Islandiam pertinet, cum Groenlandia et Vinlandia, quarum illa directo, haec per Groenlandiam, ab Islandia colonos accepit, tum etiam in rebus regnorum septentrionalium, Norvegiae, Daniae & Sueciae, quatenus annales aut res hic gestas servant, quarum notitia sine eorum ope nunquam ad nos pervenisset, aut quaedam, quae minus certa sunt, confirmant, aut annos accuratius definiunt.

Facile autem intelligitur, annales in rebus domesticis, id est, islandicis et copiosissimos esse et fide dignissimos. Nam quum chronographi ea litteris mandarent, quae ipsi viderant vel experti erant, quorumve participes fuerant, quaeque in ipsorum propinquitate acciderant: in his omnibus rebus testes locupletissimi habendi sunt. Debemus his multa, eaque memoratu digna, quae ipsae historiae aut praeterierunt aut ad certos annos non retulerunt, ut omittam, ubi historiae fere desinant, annales quodammodo obtinere earum vicem. Quae sic discimus partim rem publicam attingunt, ut episcoporum, nomophylacum aliorumque, qui publicis muneribus fungebantur natales, mortes, itinera, munerumqve mutationes, partim ad rerum naturam pertinent, quorum alia pluribus terris communia erant, ut cometae, solis et lunae defectus, alia ad ipsam tantum insulam pertinebant, ut incendia terrae, eruptiones ignium subterraneorum, asperae mitesve hiemes, annonae gravitas, pestilentia in hominibus et pecore, partim ad commercium cum exteris nationibus spectant, ut naufragia, discessus et adventus navium, partim varia ex vita et religione communi nobis ante oculos sistunt, ut scelera et maleficia, somnia, fabulae de lemuribus *n*) & talia plura.

m) Ex hujus libris plura etiam afferuntur, omisso auctoris nomine, ut p. 12 (884), de Danis adverso flumine Rheno subvectis, p. 14 (902), de bello inter Danos et Arnaldum (Arnulfum) imperatorem.

n) Ex hac parte indoles annalium islandicorum, origine tamen et consilio eorum non recte definito, in *F. Johannaei* Hist. eccl. Isl. IV, praef. fol. 6, 34, his verbis describitur: "Praeterea in plerosque eorum (annalium) auctores saepius haud parum excandui, quod res exteras, v. gr. germanicas, gallicas, anglicas, imo etiam turcicas, anxie satis conquisiverunt et annotarunt, domesticarum fere obliti, et, ubi has forte tangunt, contenti sunt scripsisse hunc vel illum episcopum, abbatem, sacerdotem, etc., inauguratum, depositum ab officio aut mortuum hoc anno fuisse, et id quidem non semper; quandoque enim consecrationem hujus vel illius narrant, sed nunquam ejus mortem aliasve res gestas, et contra. Pari modo unam alteramve causam vel litem forensem, quam a persona vel loco aliquo denominant, haud raro memorant; sed quae ejus occasio et materia, quae circumstantiae quique exitus fuerit,

Quamvis narrationes, quae ad ipsam Islandiam pertinent, interdum haustae sint ex historiis recentioribus, ut Laurentii (p. 174) et Arnae episcoporum, ex versibus, ut Sniolvi (p. 306) ad annum 1362 *o*), ex litteris et instrumentis publicis, ut Pontificis romani (p. 290) ad annum 1357: nihilo tamen minus statuendum est, majorem partem rerum islandicarum ex ipsa auctorum memoria profectam esse. Quum vero hae res tempore et loco, quo acciderunt, omnibus notae esse credi possent, quumque fortasse auctor interdum tantummodo servare vellet memoriam earum rerum, quae vel ad ipsum vel ad eos, qui aliquo modo cum eo conjuncti erant, pertinerent: talia hic illic significantur vel uno tantum verbo vel manca aliqua sententia, quae nobis haud raro adeo obscura sunt, ut pro aenigmatis habenda sint, de quorum sensu conjecturas tantum proferre possimus. Exemplo sint: *grímuþröng* (p. 56, ad annum 1123); *naustabrenna* (p. 64, ad annum 1156); *Karlshrið* (p. 68, ad annum 1164); *Risamál* (p. 112, ad annum 1239); 10 *setur* (p. 108, ad annum 1234). De his et similibus locis, quae aliqua obscuritate laborant, quaedam posthac annotabuntur. Interdum una res a chronographis diverso modo accipitur, ex. gr. p. 220-22 (1326) de aede Breidabolstadensi, ubi noster *Joh. Sigurdi* quae posteriore loco afferuntur recta esse putat.

Quum antiquissima colonia Europaeorum in Groenlandia ex Islandia oriunda esset, quumque illa postea, sicut et haec, subjecta esset imperio regum Norvegiae, et quum, quamdiu mansit, partim mercatura, partim alia ratione, perpetuum inter utramque terram commercium esset: dubitari non potest, quin omnia, quae in annalibus Groenlandiam attingunt, proxime debeantur hominibus, qui illis temporibus aequales ipsarumque rerum participes fuerint *p*).

Quemadmodum Islandi, si ipsorum patriam exceperis, in historia Norvegiae, unde orti erant, omnino plurimum studii posuerunt, sic etiam annales multa continent, quae ad res hujus regni illustrandas magni momenti sint, ab eo praesertim tempore, quo series historiarum regum Norvegiae desinit. Jam enim nullos fere fontes habemus, praeter litteras publicas et annales islandicos. Fieri etiam potest, ut unus vel alter chronographus integra usus sit Magni legum emendatoris historia, a Sturla Thordi filio composita, quae nunc fere tota interiit *q*). Islandis autem, propter quen-

ne verbum quidem afferunt, quasi eos rerum patriarum puduerit vel dedecori duxerint talia notare; quae eorum jejunitas facit, ut temporum antiquiorum notitia, quatenus hanc ex eis, vel solis, vel maxima ex parte, petere necesse est, non nisi arida, hiulca et imperfecta prodire possit. Ignoscendum tamen hoc aliquomodo veteribus, quibus papyri defectus librorumque caritas talia in scribendo compendia sectandi necessitatem imposuerunt." Cf. *Espólín* Íslands Árbækur I, 39.

o) De quo poëta nihil praeterea constat. "Sá maðr, er Snjólfr hèt" (vir quidam, cui Sniolvo nomen erat). *Espólín* Árbækur I, 94.

p) Cf. *Grönlands hist. Mindesmærker* III, 47, 463.

q) P. 82 (1202) citatur historia Sverreri.

dam nexum, quem et mercatura et res ecclesiasticae crebraque Islandorum, et poëtarum et aliorum hominum litteratorum, in Norvegiam itinera inter hanc et veterem ejus coloniam diu servaverant, jam antequam haec cum illa arctius conjuncta est *r*), nunquam non erat facultas cognoscendi, siquid gravius memoriave dignum in Norvegia acciderat; postea vero, quum insula imperio Norvegiae subjecta esset, necesse erat, Islandi majori etiam quam antea studio ejusmodi res observarent *s*).

Varia Norvegiae commercia cum ceteris duobus regnis septentrionalibus, Dania et Suecia, occasionem dederunt chronographis Islandis res quoque in his terris gestas memoriae mandandi, quarum notitia, partim ex fama et sermone, partim quidem ex scriptis monumentis facile hauriebatur *t*).

Neque tamen mirari debemus, si in narrationes de rebus danicis et svecicis errores facilius irrepserunt, quam in eas, quae Islandiam aut Norvegiam attingebant. Ex hoc genere errorum, qui tamen interdum posteriorum temporum interpolationibus ascribi debent, hi loci afferri possunt: p. 10 (ann. 868), ubi Gormo, Haraldi caeruli-dentis patri, cognomen Anglus tribuitur *u*); p. 88 (a. 1210) de expeditione Valdemari secundi in *Frisiam* et Samlandiam *v*); p. 92, ubi XXII episcopi dicuntur affuisse, quum rex Valdemarus junior, anno 1218 *x*) Slesvisi coronaretur; p. 182, ubi cognatio inter Valdemarum Birgeri filium, Sueciae regem, et hujus (non filium, sed) fratris filium, regem Birgerum, prave definitur; p. 186 (a. 1305), ubi Birgeri, Sueciae regis, frater (minor natu) falso Magnus nominatur, quum nomen ei fuerit Valdemari, et alteri fratri, qui natu major erat, Erico, Haconis quinti, Norvegiae regis, genero (non tamen ante annum 1312), itidem falso Magni nomen inditum est; p. 288, ubi et mors Christophori (secundi) Daniae regis et (filii ejus) Valdemari regni initium ad annum 1356 refertur; p. 314, ubi (in annali II) Magnus Smæk usque ad mortem suam in custodia retentus esse dicitur, quum contra anno 1371 inde emissus et in Norvegia anno 1374 mortuus sit (cf. p. 326, ad ann. 1375); p. 350 (ad ann. 1391) et 386 (ad ann. 1412), ubi Ericus Pomeranus reginae Margaretae sororis filius fuisse dicitur, quum esset sororis ejus ex filia nepos.

r) Cf. *P. E. Mülleri* Sagabibliothek III, 4-8.

s) Sic dubitandum non est, quin diligens de atra (quae dicitur) peste per Norvegiam, anno 1349, grassante narratio debeatur hominibus, qui praesentes affuerint. Cf. *Grønl. hist. Mindesmærker* III, 54.

t) p. 326 (ad 1376) per occasionem mortis Valdemari regis Christophori filii citatur *Dana Saga*, quod singulare aliquod scriptum, quod nunc interierit, videtur fuisse, nisi Danorum historia in universum intelligitur.

u) Cf. *Suhm* Krit. Hist. af Danmark III, 917, 953.

v) Cf. *Suhm* Danmarks Historie IX, 170.

x) Cf. *Suhm* l. c. p. 309.

Annalis L. (No. 417), quum, (p. 44), *Saxonem* citet auctorem, Magnum Bonum in Suecia equo corruente exanimatum esse, rem recte non tradit; *Saxo* (ed. *P. E. Mülleri*, p. 545) enim disertis verbis nominat "oppidum Alexstadiam" (i. e. Alsted in agro Alstediano in Selandia), ubi "deturbato . . . equo, trunco . . . adactus" exstinctus sit.

Quod annorum numeri, si priora tempora spectes, haud raro depravati sunt, non est cur miremur, quum illa a chronographorum aetate tam longe remota essent. Saepius etiam iis ipsis temporibus, ad quorum historiam cognosceudam annales pro fontibus haberi possunt, horum authores quoad annos inter se discrepant. Sic refertur in annalibus Flateyensibus, (hic p. 70), mors Olavi Gudbrandi filii ad annum 1169 (quod fortasse rectius) et 1170; p. 78 et 80 praelium in *Strindsæ* ad annos 1194 & 1199; p. 102 & 104 *þingit fjölmenna* (frequens ille conventus) ad annos 1228 & 1229, itemque mors Eyolfi Thorsteini filii; p. 258 & 262 mors Thorsteini Nicolai filii in annalibus Flateyensibus ad annum 1342, in aliis ad 1343; p. 286 mors Olavi Bjarnii filii in quibusdam ad annum 1352, in aliis ad 1354; mors Arngrimi abbatis in quibusdam annalibus (p. 302) commemoratur ad annum 1361, in aliis (p. 310) ad 1362; mors Thorsteini Halli filii p. 304 ad 1362, p. 312 ad 1363. Externorum locorum nomina facile corrumpi poterant, velut p. 168 (1293), ubi Brus, in Scotia, depravatum est in Brúnsvík.

Necesse est, annales islandicos praecipuos fontes fuisse recentiorum librorum, qui veterem Islandiae historiam tractarunt, ut *Arngrimi Jonae y*) et praecipue *Finni Johannaei z*). *Torfaeus* etiam quibusdam ex iis annalibus, qui maximi momenti sunt, diligenter usus est, quum in historia Norvegiae *æ*), tum in iis scriptis, quae de provinciis Norvegiae agunt *ö*). Nec vero quemquam fugisse potest, qui magnum illum et copiosum thesaurum rerum septentrionalium, *Suhmii Historiam Danicam* noverit, quam multa in hoc opere quantaque cum diligentia hausta sint ex annalibus islandicis, ne-

y) Eum in Crymogaea, p. 206 et seq. *annalibus regiis* usum esse, concludi potest ex p. 209, ubi qui ab eo, ad annum 1272, commemorantur annales hi sint necesse est. Cf. *Scriptores rer. Dan.* III, 112.

z) *Hist. eccles. Islandiae* IV, praef. fol. b, 2 sq.

æ) Tom. I. Prol. fol. B. 1, ubi annales Flateyenses commemorantur. Cf. Torfesens Levnet af *J. Erichsen* p. 114.

ö) Comm. de rebus gestis *Faereyensium* — in calce Episcoporum Faereyensium index, ex *antiquis annalibus* (scil. *Annalibus Regiis*); *Orcades* praef. fol. d, 1 (*Annales Regii* et *Flateyenses?*); *Gronlandia antiqua* p. 241 (catalogus episcoporum Gronlandiae cet. ex *annalibus*). In *catalogo monumentorum islandicorum inserto Serici dynastarum et regum Daniae*, p. 4 et 8 tantum commemorantur annales *Flateyenses* et *Oddenses*; p. autem 11 additur: "extant etiam . . . . . . alii vetusti *annales*, quos, quum anepigraphi sint, distinctius nominare nequimus;" cf. p. 41, ubi *Annales Regii* soli commemorantur.

que ex editis solum, sed etiam ex iis, qui etiamtum typis excusi non erant *a*), quanquam non semper ex apographis fide dignissimis nec necessaria crisi adhibita *b*). Sed praeter ejusmodi opera, quae latius patent, alia quoque sunt scripta, singularis argumenti, quae res islandicas aliquatenus attingunt, quorum auctores appareat multis annalium praecipue usos esse, et ita, ut quosdam eorum locos simul illustraverint.

Talia sunt:

1. *Um mannfœckun af hallœrum á Islandi*, scriptum ab *Johanne Finnæo* (episcopo Scalholtensi, † 1796) atque insertum *Hins íslenzka lœrdómslista fèlags rit* XIV, p. 30-226. *c*)

In hoc libro, praeter *Annales Vetustissimos* et *Regios*, qui utrique in *Scr. rer. Dan.* II-III editi sunt, atque annales *Björnonis de Skarðsá* (Hrappsey, 1774-75), ex annalibus etiamtum typis non editis, qui ad hoc temporis spatium pertinent, quod nostra editio complectitur, id est, usque ad annum 1430, nonnullos a se adhibitos esse auctor fatetur. Sunt vero ii:

a. Annales Flateyenses.
b. Annales Medii, qui, ut Finnaeus p. 40 dicit, ab aliis *Skálholts annáll styttri* sive Annales breviores appellantur, quemadmodum etiam in *F. Johannaei* Hist. eccl. IV, praef. fol. b, 3, Annales breviores. Asservantur autem in collectione codicum Arnamagnaeana, nro. 417, atque in nostra editione littera L notati sunt.
c. Annales Reseniani; cf. *F. Johannaei* Hist. eccl. l. c. Arnamagn. 424. Hic K.
d. *Austfjarða annáll* (Annales Austfjardenses sive Islandiae orientalis).
e. *Skálholts annáll* (Annales Scalholtini). Arnamagn. 411. Hic G.
f. Annales vetustiores. Arnamagn. 420. Hic D.
g. *Biskupa annáll Jóns prests Egilssonar*, i. e., Annales episcopales a sacerdote Johanne Egili filio conscripti, quibus revera Hungrvakam, quae anno 1193 desinit, usque ad sua tempora (initium seculi XVII?) continuavit. *d*)
h. Fragmentum annalium. Arnamagn. nro. 423. Hic N. *e*)

a) Cf. *Hist. af Danmark* XIV, praef. p. XI.

b) Vid. VIII, 178; IX, 678.

c) Hoc utile et copiosum scriptum, notis adauctum in Danicum sermonem conversum est ab *Halldoro Einari* filio, qui antea (cf. p. 24—26) stipendiarius Magnaeanus fuit, post vero, donec anno 1846 mortem obiit, toparchiae Borgarfjardensis praefectus. Quae interpretatio et inserta est menstruis *Rahbekii* actis *Tritogeneia* dictis, I, III, V—VII, et separatim typis excusa, Hauniae 1831.

d) De his annalibus, quos, hortante episcopo Scalholtensi, Oddo Einari filio (qui anno 1630 mortuus est), Johannes Egilli filius (pastor Reppholensis) conscripsit, cf. *F. Johannæi* Hist. eccl. III, 200—202; IV, praef. fol. c, 3; *H. Einari* Hist. litt. Isl. p. 149.

e) Cf. *F. Johannaei* Hist. eccl. IV, praef. fol. c. 1.

i. Annalium Flateyensium continuatio ab anno 1395 ad annum 1666, facta ab Johanne Arii filio, sacerdote Vatnsfjardensi et praeposito toparchiae Isafjardensis († 1674); quicquid hic ad historias Islandicas pertinet, maximam partem debetur Annalibus Björnonis de Skarðsá *f*); item altera eorundem annalium continuatio, quam Finnaeus, p. 62, Annalem Vatnsfjardensem *(Vatnsfjarðar annáll) g*) appellat, scripta a Sigurdo filio Johannis Arii filii, qui Sigurdus anno 1668 Holti sacerdos et 1680 toparchiae Isafjardensis praepositus fuit, quique ante annum 1691 non obiit.

Quae de annonae gravitate morbisque epidemicis et aliis ejusmodi rebus in annalibus narrantur, ea auctor diligenter inter se comparavit atque accuratius illustravit, ita ut opus ejus hac ex parte habendum sit pro continuo in Annales Commentario, ab anno 975 usque ad 1423.

2. *Fuldstændige Efterretninger om de udi Island ildsprudende Bjerge, deres Beliggende, og de Virkninger, som ved Jordbrandene paa adskillige Tider ere foraarsagede.* Kjöbenhavn. 1757. 8. Continet §§ 88 excepta dedicatione et prooemio.

Auctor, qui dedicationi ad comites O. Thott et O. M. Rantzau tantum litteras *H. I.* subscribit, *Halldorus* fuit *Jacobi* filius, qui illo tempore in universitate Hauniensi litteris operam dabat; quique eodem anno, quo hunc librum edidit, factus est toparcha Vestmanneyensis, dein Strandensis 1758; decessit vero 1804, quum 1790 munus ei abjudicatum esset *h*). In praefatione dicit se ad opus conficiendum usum esse historiis et *annalibus islandicis*, quae in bibliotheca Arnamagnaeana asservantur. De quibus fontibus haec addit: "De mærkværdigste af forommeldte Aarböger ere udskrevne af den blandt lærde Folk bekiendte Membrana, som kaldes *Codex Flateyensis,* og findes i Kongens Bibliotheqve, der er skreven circa d. 1440 (?). De faae Copier som findes tilbage i Academiets Bibliotheqve af den samme har jeg confereret med tre andre Aarbögers Skribentere og siden efterfulgt en meget accurat Aarbog, hvilken en berömt Mand, der levede sidst i næstafvigte Seculo, har forfattet *i*). Der som disse Authores ikke komme overeens om Aarstallene, har jeg anfört Forskiellen, som paa sine Steder kan være ved Copiisternes Uagtsomhed indlöben. Somme Forfattere har vel uneligt anfört det Aar Ilden begyndte at brække ud, andre det Aar, den ophörte: thi man

f) *F. Johannaei* Hist. eccl. III, p. 528—29; IV, praef. fol. c, 3.

g) *F. Johannaei* Hist. eccl. III, p. 238. *Espólín* Árbækur VII, p. 53, 76, 99; VIII, p. 5, 33. In praefatione partis VIIIvæ queritur Auctor se his annalibus Vatnsfjardensibus caruisse.

h) *M. Stephensen* Island i det 18de Aarhundrede, p. 400; cf. *Nyerupii & Kraftii* Forfatterlexicon.

i) Intelligitur sine dubio Johannis Arii filii Annalium Flateyensium continuatio.

kand mærke, at disse Jordbrande har somme Tider varet et heelt Aar, ja undertiden mange Aar."

Si hunc librum cum ipsis annalibus comparamus, facile apparebit, quam leviter quamque parum accurate auctor his fontibus usus sit *k*).

3. *Antiqvitates Americanae* sive Scriptores septentrionales rerum antecolumbianarum in America. Samling af de i Nordens Oldskrifter indeholdte Efterretninger om de gamle Nordboers Opdagelsesreiser til America fra det 10de til det 14de Aarhundrede. Edidit *Societas regia Antiquariorum septentrionalium.* Hafniæ 1837. 4.

Huic operi, p. 255-265, inserta sunt Excerpta ex *annalibus Islandorum* (quorum annalium octo, ibi adhibiti, Codices describuntur) de navigationibus in Americam ex Islandia et Groenlandia, ab anno 1121 ad 1347.

4. *Grönlands historiske Mindesmærker,* udgivne af det *kongelige nordiske Oldskrift-Selskab.* Tredie Bind, 1845. 8.

Hic, p. 1-65, sub numero XXVII, inserta sunt excerpta ex *annalibus islandicis* medii aevi (juxta hanc editionem) de historia Groenlandiae, ab anno 986 ad 1412. Addiderunt eruditissimi Editores multa, quae ad historiam, geographiam, antiquitatem illustrandam magni momenti sunt, ex quibus haec, ut quae nobis gravissima videantur, afferre placet: annot. 1-4, de Eirico Upsio (gado), primo Groenlandiae episcopo (cf. p. 896); annot. 13, Groenlandos balaenarum nervis ad suendum usos esse; 14, Asmundi cognomen *kastanrasti* sive *kastandrasti* scribi debere; 32, de narratione Björnonis Skardsaensis, ejus quoque tempore ad Hitarnesum (in Islandia) dentes rosmarinos, de navi Groenlandica, anno 1266 aquis ibi submersa, e mari ejectos esse (cf. p. 244); 35, de sacerdotibus Adalbrando et Thorvaldo, Helgii filiis, novam quandam in America terram (Newfoundland?) anno 1285 indagantibus; 36, conjectura de situ Duneyjarum, quae eodem anno indagatae sunt; 41, de Thordo, octavo Groenlandiae episcopo (1288-1314) deque ejus cognomine *Bokki* (cf. p. 896); 47 (cf. 72 et quae sequ.) de Johanne Guttormi filio, potente quodam in Islandia viro, et de turbis ab eo atque ejus sectatoribus commotis.

Ex antiquissimis annalibus, qui pro archetypis haberi possint, bini tantum antea typis editi sunt: a) *Annales Islandorum vetustissimi* (*A. Magn.* No. 415 forma quarta, in hac nostra editione littera B signati) in *Scripioribus rerum Danicarum*

k) Errores quosdam indicavit *Joh. Erici* in Diario *Efterretninger om nye Böger og lærde Sager* 1757, p, 333—345. *Hoffii* liber, qui inscribitur *Geschichte der durch Ueberlieferung nachgewiesenen natürlichen Veränderungen der Erdoberfläche* II, p. 382, exhibet: "Chronologische Uebersicht der Erdbeben und vulcanischer Ausbrüche auf Island und einiger mit diesen gleichzeitigen ähnlichen Erscheinigungen in anderen Gegenden", cujus tamen auctor hunc *H. Jacobi* filii librum ignorasse videtur.

Tom. II, p. 177-99, cum versione latina *Joh. Finnaei* b); *Annales Islandorum regii* (ex codice quodam magnae regiae bibliothecae, in nostra editione littera C insignito), cum latina translatione *Joh. Olavi* filii (Hypnonesii), ib. Tom. III. p. 1-139.

Sunt autem duo opera recentiora, quorum auctores annales vetustiores partim secuti sunt, partim certe adhibuerunt.

1. Annalar *Biörns a Skardsa* sive Annales *Biörnonis de Skardsa*; ex manuscriptis inter se collatis cum interpretatione latina, variantibus lectionibus, notis, et indice Tom. I-II. Ex typographeo, quod Hrappseyæ est in Islandia, novo, imprimente E. Hoff 1774-75. 4. (Prior tomus, exceptis praefationibus, continet paginas 311; posterior vero 273, praeter praefationem, genealogias indices).

   Haec chronica anno 1400 incipiunt atque 1645 desinunt. Quorum auctor, homo rusticus, sed, etsi nullam scholam frequentaverat, in historia patriae suae multum versatus, natus est anno 1574 in parte Islandiae septentrionali, mortuus vero 1656. Editionem libri curaverunt *Ol. Olavius*, celeber auctor operis, quod inscribitur *Oeconomisk Reise giennem Island*, et toparcha *Magnus Ketilli filius*, aliquid opitulante *Gunnaro Pauli filio*, erudito viro et linguae islandicae perquam perito. De auctore vero atque hoc ejus opere cf. *F. Johannaei* Hist. eccl. Islandiae III, 583 sqq.; *Worm*, Lexicon over lærde Mænd III, 717; *Grönlands historiske Mindesmærker* I, 79 sqq *l*).

2. Íslands Árbækur í söguformi; af *Jóni Espólín*. I-X Deild. Kaupmannahöfn 1821-43. 4.

   Primum volumen incipit ab eo tempore, quo Islandia imperio Norvegiae subjecta est, et pertinet ad annum 1405; ultimum vero in anno 1770 desinit. In praefatione fontes operis recensentur, in quibus Annales Flateyenses. Auctor, qui deinceps praefectus fuit plurium Islandiae toparchiarum, anno 1836 obiit. Hoc autem ejus opus editum est a *Societate litteraria Islandiae*. Augetur utilitas operis indice personarum et rerum (nullo tamen locorum indice), seorsim edito qui inscribitur: Registr yfir öll mannanöfn, sem finnast í Árbókum Íslands, ásamt ödru yfir hina markverdustu tilburdi og hluti í sömu bókum; samid af *Jóni Espólín*; Kaupmannahöfn 1833.

Fieri non potuit, quin, qui in *Scriptoribus rerum Danicarum* editi fuere annales islandici studium excitarent omnium ejusmodi historiae fontium in unum quasi

l) Textum islandicum etiam separatim editum esse, annotatum est l. c. p. 82. In litteris ad Langebekium (die 20. Sept. 1775) datis, ex quibus plura post afferentur, *Halfdanus Einari* de hac editione scribit: "Biörn Skardsaensis Annaler ere vel trykte, men til al Uheld med nogen og uforsvarlig Skiödeslöshed, og Biörns Feiltagelser burde anföres in nota marginali af Udgiveren, som jeg strax i Begyndelsen advarede om."

corpus redigendorum. Id vero quantum difficultatis habiturum esset, perspectum est a pluribus rei peritis. In iis, quae *Annalibus vetustissimis* praefatus est *Langebekius*, in *Scr. rer. Dan.* II, 177, haec scribit: "Supersunt adhuc haud pauca ejusmodi *Annalium Islandicorum* volumina, sed maxime apographa & chartacea, quorum quidem Auctores ignorantur, nomina autem a locis, in quibus conservati & inventi fuerunt, iis ut plurimum indita sunt. Habemus nempe *Annales Skalhollinos, Holenses, Oddenses, Flateyenses* & plures. . . . . Omnes, quoad res & annos, in plurimis concordant, in multis vero discrepant. Alii aliis perfectiores, alii contractiores sunt. Alii plus simplice vice, imo sæpius, exscripti sunt, et quo sæpius, eo magis a recentioribus interpolati, ac librariorum incuria corrupti. Ut pauci, ita rariores, sunt illi doctorum *Islandorum annales*, et fide digniores, qui adhuc in codicibus membrancis. Quo autem vetustiores sunt codices ejusmodi, eo magis integri et incorrupti æstimantur; "Cf. prolegomena *Annalium regiorum*, III, 1. *F.* quoque *Johannaeus* in Hist. eccl. Isl. IV, praef. fol. b, 3 dicit: "Horum autem omnium licet egregium usum non tantum in hac periodo, sed etiam, quousque se singuli extendunt, gratus agnoscam; fateri tamen oportet, maximo labore, magnaque opus esse circumspectione in eis secum invicem conferendis, iisque porro, quae optima et verissima sunt, inde rite eruendis, inprimis cum exemplaria eorum, quae nunc nobis sunt, immane quantum vitiosa sint, et in multis, et maxime quidem in annis et diebus, adeo saepe differant, ut eorum multitudo plus obruat quam instruat." Cum his consentit *Halfd. Einari*, Hist. liter. islandicæ, p. 133: "Caeterum in dijudicanda adductorum annalium fide et auctoritate vasta lectio, necessaria veterum monumentorum supellex, et otium requiritur, vixque unius hominis labor est . . . . Fateor praeterea ingenue, quod aqua mihi haereat, num recte distinxerim Annales Einari' a Skalholtinis illis recentioribus, cum summa confusio in annalium inscriptione, prout in diversis exemplaribus habetur, regnet, et ob hanc rem et alias rationes difficile judicatu sit, quaenam genuinae sint inscriptiones." Quae sententia ab eodem auctore fusius exposita et argumentis confirmata est in epistola quadam ad *Langebekium*, Holis, sede episcopali, die 20. Sept. 1775, scripta, ex qua igitur ea, quae huc pertinent, afferemus *m*): "Jeg ville giærne give al muelig Oplysning om de Kiendemærker som ere paa de saa kaldte Annales Skalholt., Holenses, Oddenses, Reseniani &c., men Inscriptiones ere saa vaklende paa de Exemplarer mig have forekommet, at intet tilforladeligt kand derom skrives. Anmærker kuns dette, at de Apographa jeg har seet af saa kaldte Ann. Skalholt. begynde anno Chr. 140 og holde ud til 1356, hvoraf Exemplar uden Tvivl findes blandt Magnæi

m) Inter deperditos historiae fontes islandicos sunt etiam annales, ut Annales veterum in membrana descripti, quorum excerpta a patre suo facta *Gislius Oddi* filius, 1632—38 Skalholtensis episcopus, anno 1636 cancellario Christ. Friis transmisit (vid. *O. Wormii* Epistolae II, 596, cfr. *Edda Resenii*, Addend. fol. m, 1).

Mscc. blant Qvarterne N. 428, og disse kaldes af Nogle *de ældre:* Andre som tillægges dette Navn og distinctionis gratia kaldes *de yngre* (recentiores) synes mestendeel at være de forriges Afskrift, men blive continnerede til ann. 1430. Annales Holenses synes være de samme som Haflidäsens og kaldes af nogle *recentiores Skalholtini* (tanta nomenclaturae confusio regnat, inde forsan orta, quod mutatione locorum, ubi servatum aliquantisper aut exscriptum fuerat, diversas a talibus locis denominationes sortitum est unum idemque opus). Men Haflidasöns annales, hvoraf gode Apographa haves i Magnæi Samlinger, kiendes deraf, at Forfatteren anförer saa nöye sine Levnets Omstændigheder . . . . Annales Oddenses ere ingenlunde af den lærde Sæmund Sigfusen forfattede, men af en anden kort for Reformationen, hvor mange uvedkommende Ting indflikkes, men for Samlingens Skyld maatte de fölge, ligesom andre som tillægges Styrmer den frode, paa et Exempl. chart. i Magnæi Samling, men jeg tvivler om deres rette inscription."

Tandem vir doctissimus, de historia septentrionali optime meritus, *P. F. Suhmius,* olim e seviris Arnæ-Magnæanis, cui plures debentur antiquorum islandicorum monumentorum editiones, in hos quoque, tam graves, historiae fontes curam impendere statuit. Quod consilium primum praenunciatum est in *Crit. Hist. af Danmark* IV. (1781), praef. p. XXXIV, his verbis: "Alle de utrökte Annaler lader jeg samle i eet Corpus og föie latinsk Version ved af de tvende Brödre *Thorarensen* og nu af *Liliendahl" n*). Postea vero *Suhmius*, necesse est, nostrum collegium adduxerit, ut hujus operis curam reciperet, cujus editionem suscepit *A. Kall,* etiam e seviris Magnaeanis, qui, partim adjuvantibus legati Magnaeani stipendiariis, in quibus erat *Gudm. Magnæus et Steph. Biörnonis* fil., codices transcribendos et comparandos, opusque latine vertendum & q. s. a. curavit, quatenus ea ab iis, de quibus nuper dictum est, ad finem perducta non erant. Opus igitur typis exscribi coeptum est, cujus anno 1793 undecim plagulae excusae erant *o*). Tum autem intervenit Hauniense incendium, A. 1795, accedentibus aliis impedimentis, et ita quidem, ut primarum duodecim pla-

n) Necesse est alteram ex his fratribus fuisse *Stephanum*, qui anno 1823, die 12. Martii, Islandiae septentrionalis orientalisque gubernator (Amtmand) mortuus est; alterum vero *Vigfusum* toparcham A. 1781, † 1819. *Thorarinus Sigvaldi* filius *Liliendal*, qui postea Borgarfjardensis toparcha factus est († 1793), in tom. II — VIII ephemeridum, quae inscribuntur *Rit þess Islenzka Lærdómslista-Félags*, compendium edidit *Pauli Vidalini* commentariorum in obscuriora quaedam legum islandicarum vocabula, quod compendium etiam separatim editum est, hoc titulo: Stutt Ágrip af Lögmanzins *Páls Vídalins* Glóserunum yfir Forn-yrdi Lögbókar Islendinga, samandregit og inngefit til þess Islenzka Lærdómslista Felags af *Th. S. Liliendal*, Kaupmannahöfn 1782. 8. In praefatione *Ericiana* libri, qui inscribitur: *Olavii* oeconomiske Reise giennem Island, I. (1780), p. CLXIX, mentio fit harmonici cujusdam annalium compendii, quod *Suhmii* impensis dicitur editum iri.

o) Cf. *Baden* Kiöbenhavns Universitetsjournal I. 71, ubi A. Kallio munus editoris tribuitur.

gularum unum tantummodo exemplar relictum sit. Quod exemplar quaeque alia ad editionem praeparata erant seviri Magnaeani, maxime hortatu collegae nostri dilectissimi, qui a. 1834 e vita discessit, episcopi *P. E. Mülleri*, ad harmonicam quandam annalium islandicorum, qui res tractant usque ad ann. 1430 gestas, editionem, adhibere constituit. Rei autem perficiendae cura, nec non errorum typographicorum correctio demandata est legati stipendiariis, *Thorgeiro Gudmundi* filio, qui nunc sacerdos parochiarum Gloslunde et Græshauge in Lalandia, et *Halldoro Einari* filio, qui, postea praefectus toparchiae Borgarfjordensis in Islandia meridionali factus, anno 1846 mortuus est. Qui quum Haunia discederent, totum fere opus typis excusum erat; indicem quoque personarum et locorum *Thorg. Gudmundi* inchoaverat. Post vero discesum eorum *Joh. Sigurdi* filius, nunc prior stipendiarius & cætui ordinum islandicorum adscriptus, editioni perficiendae strenue illaboravit, et diligenti errorum typographicorum correctione, et utilibus annotationibus nobiscum communicandis et indice rerum elaborando, et accuratissima, qvæ mox seqvitur, codicum, huic editioni adhibitorum, critica descriptione.

Hanc igitur editionem benigno doctorum hominum judicio commendatam volumus, quamvis negari non potest ei non pauca ad perfectionem deesse, quo etiam pertinere putandum est, quod, ex primo edendi consilio, Annales Flateyenses, etsi Regiis recentiores, quasi pro fundamento habiti sunt, quod longius temporis spatium complectantur *p*), quam Regii, qui prius desinunt. Cetera vero vitia iis quidem difficultatibus videntur condonanda, quas dudum ab hominibus earum rerum peritis perspectas esse antea commemoravimus. Ceterum speramus historiae septentrionalis scrutatoribus non ingratum fore tantam copiam gravium et jucundarum rerum ad historiam pertinentium, quae antea partim per recentiores libros late dispersae erant, partim in codicibus manuscriptis latebant, accipere. Quum autem nostris temporibus tantum studium extiterit antiquarum litterarum septentrionalium, non est improbabile, annales quoque islandicos aliter et quidem rei convenientius aliquando esse prodituros.

Præmissa hac de annalibus Islandorum in genere disqvisitione subjungimus Additamenta nonnulla ad hanc editionem, qvalia sunt et descriptio codicum et Supplementa quibus ipse textus vel augetur, vel emendatur, et animadversiones in nonnulla annalium loca obscuriora.

p) Hoc jam *Suhmii* consilio factum esse, apparet ex verbis ejus, *Crit. Hist. af Danmark* IV. praef., l. c.: "de ypperste af dem ere uden Tvivl Flateyar-Annaler."

Additamenta.

I.

Descriptio Codicum.

A. In libri celeberrimi, *Codicis Flateyensis*, altera parte, columna 856-905 (ubi liber desinit) extant *annales Flateyenses*, qui dicuntur, manu sacerdotis Magni Thorhalli filii scripti. Jam antea dictum est, non multa de hoc Magno Thorhalli filio nota esse. Annales non in occidentali Islandia, sed potius aut Vididalstungae aut in monasterio Thingeyrensi (qui uterque locus in septentrionali Islandia situs est) scripti esse videntur. In occidentali Islandia annales scriptos non esse, hinc concludi posse videtur, quod ad annum 1344 (p. 264) de caede Pretta-Pauli solus addit: *í Dölum vestr.* Dubitari non potest, quin primus libri Flateyensis possessor, Johannes Haqvini filius, fuerit colonus istius nominis, qui a. 1350 natus esse dicitur, et deinde ad a. 1394, in aliis vero annalibus ad a. 1398 commemoratur; cf. *Espolíns* Ísl. Árbækur I. p. 82, 91, 112, 119-121. Hic Johannes sine dubio filius fuit Haqvini Gissuri filii, a. 1324 nati, id quod in his solis annalibus invenitur, cujusque mortis, ut in ceteris annalibus, sic et in hisce ad a. 1381 mentio fit; tum vero singula quaedam de hujus patre Gissuro Gallio, quae non in ullo alio annali inveniuntur, ad annos 1313, 1315, 1317, 1318 narrantur. Hos annales, ut plures vetustissimorum, per singulos annos esse continuatos, omissis aliis rationibus, inde concluditur, quod ad a. 1380, postquam notatum est, regem Olavum Norvegiae regem creatum esse, additur (quamquam haec verba in nostra editione omissa sunt): *ok nu er Cristz ár M. CCC. LXXX.*

Generales descriptiones codicis Flateyensis, argumenti ejus et aetatis ac scriptionis et si qua alia sunt, exstant in *P. E. Müllers* Sagabibliothek III. p. 437-49; *Antiquitatibus Americanis* (Hafn. 1837) p. 3-5 (ubi et duo scripturae specimina exhibentur); *I. Johnstone*, The norwegian account of Haco's expedition against Scotland 1262 (1782) Preface p. XIII-XV & pl. Saepius etiam hic liber ab editoribus singulorum fontium, quippe qui eo usi sint, describitur, velut in *Færeyingasaga* edita ab *C. C. Rafn*, Praef. p. XIII-XVIII; *Fornmanna-Sögur*, IV. Praef. p. 6, VIII. Praef. p. XV; *Scriptis historicis Islandorum* IV. p. V. De codice quodam in collectione Arnamagnaeana (Nr. 354 forma max.), qui eadem, qua pars codicis Flateyensis, manu scriptus

esse videtur, i. e. sacerdotis Johannis Thordi filii († c. 1396), v. *F. Johannæi* Hist. eccles. Islandiae I. 410.

Hi annales rubris literis inscripti sunt: *"Her hefr annál frá heims upphafi ok taulu Jeronimi prestz"*, i. e., hic incipit Annalis a mundo condito, juxta computationem Hieronymi presbyteri.

Initialis littera majuscula est, rubri coloris. Prima verba haec sunt:

Guð skapaði alla skepnu senn, en hann sýndi hana á sex dögum ok heita þat verkdagar; hinn sjöndi heitir hvilldar dagr cett.

Haec pars, in qua creatio mundi enarratur, ad certum dierum numerum relata, in multis reperitur Islandorum scriptis, quae de temporum computatione agunt, iisdem ipsis, ac hoc loco, verbis conscripta.

Proximae parti haec verba rubro colore praescripta sunt: *Alldatal Beda prestz.* Hujus partis hoc est initium: *Frá upphafi heims þessa til hingatburðar vars herra Jesu Kristi voro fim þushundir ara. hundrat ara. niutigir ok IX ar. þa tölu samþykkir Beda prestr*, *ok þessa hefir ok helldr heilug kristni almennilig. Sua segir Joseph: þá er Salomon hóf mustaris smíð þá var liðit frá upphafi veralldar*, etc. Haec pars duodecim lineis constat.

Tertia pars initialem litteram habet, sed inscriptione caret. Haec pars tribus tantum lineis constat, quibus continentur quae ad diem natalem Christi definiendum pertineant, ex *(Petri Comestoris)* "hystoria scolastica" desumpta.

Quartae parti (15 lineis) rubro colore praescriptum est: *Alldatal;* littera vero initialis abest. Hac parte aetates mundi enumerantur, citatis auctoribus et Josepho et *túlkar* (LXX interpretes) et hist. scholastica.

Hae tres partes (2-4) iisdem fere verbis perscriptae sunt, quibus initium extremi annalis Regiorum, qui dicuntur, Annalium (in Bibl. regiæ codicum manuscriptorum veteri collectione, 2087, 4.), nisi quod quae latine illic scripta sunt, in sermonem Islandicum hic sunt conversa, tum versus de computatione Bedana omissus, itidem arca Noana, quaeque ad eam pertinent, denique pauca quaedam verba paulum immutata.

Quintae parti (27 lineis) praescriptum est vocabulum: *tala;* littera initialis rubra. Prima verba haec sunt: *Sua telr hinn heilagi Jeronimus prestr i sinni kronika*, cett. Quae hic exponuntur, haud dubie petita sunt ex ea parte Annalium Regiorum, quae idem temporis spatium continet, pluribus ex alio quodam libro additis. Quae addita sunt, accuratius definiunt hebdomadis dies, annos, certos cyclos, similia, quo referantur diluvium Noae, conceptio Mariae, dies natalis ac baptismi Christi et similia, quae omnia iisdem fere verbis in multis de temporum computatione scriptis inveniuntur.

A sexta parte ipse annalis incipit, cujus partis littera initialis viridis est, haec vero rubro colore praescripta: *Frá Julio ok Rómverja höfðingjum.* Prima verba haec

sunt: *þa er liðit var fra upphafi veralldar fimm þushundir . C. V. tigir ok . iiij. ar tok rikisstjórn með einvalldi yfir Romverium ok öllum heimi Julius Cesar, er Gaius het öðru nafni*, et quae sequ.

Haec perquam similia sunt initio annalium regiorum; hic etiam annalis ab iisdem litteris computisticis (sive eodem anno) incipit, et sine ullo intervallo binis columnis in singulis paginis (sicuti codex ubique habet) continuatur usque ad columnam 905, ubi paulo supra mediam paginam interrumpitur; in reliqua paginae parte nihil scriptum est, neque in proxima pagina. Hic igitur codex primum desiisse videtur, quod etiam congruit cum iis, quae eodem tempore, quo codex scriptus est, de argumento ejus et scriptoribus ante primam partem annotata sunt.

In his annalibus, ut fieri solet, anni litteris dominicalibus et cyclicis designantur, ita tamen, ut cyclorum vel indictionum initii certa notatio non indagetur.

Usque ad annum 1289 (col. 900) omnia quasi absoluta sunt; deinde plures lacunae, quum in ipsis annis, tum post singulos annos, quae postea explerentur, relictae sunt. Decimo cuique anno numeri annorum romanis litteris additi sunt, partim ab annalis initio, partim (serius) post Christum natum; sed quum in hac re, tum in litteris cyclicis notandis et rebus ad certos annos referendis, scriptor sine dubio passim haud leviter erravit.

Si hosce annales vel strictim compares cum membrana Annalium Regiorum, apparet, vel hos ipsos vel potius apographum eorum aliudve exemplum ejusdem argumenti in annalibus Flateyensibus elaborandis pro fundamento positum fuisse. Cujusque fere anni initio, ubi res gestae referuntur, hoc fundamentum, verbis fere nihil mutatis (et saepissime sine ulla mutatione), discerni potest, ita ut reliqua addita esse appareat. Hoc inprimis perspicuum est usque ad finem anni 1283. Posthac discrimen majus fit, quaeque posterius addita sunt in annalibus regiis, annales Flateyenses saepissime plane omittunt. Quae in regiis latine scripta sunt, in Flateyensibus verbotenus translata reperiuntur. Quaedam nova addita sunt, quaedam etiam mutata; sed magnam partem harum mutationum ortam esse apparet vel a significatione vocabulorum non recte comprehensa, vel a verbis prave lectis, verbi causa ad a. 1271: *"Hafði Magnus konungr palliment i Bjorgyn,"* Reg.; "h. M. k. *fjölmennt i Björg.*", Flat. 1293: *"Ysibel dottur — Robert jarls af Brus i Scotlande"*, Reg.; *"Isibel dottur — Roðbertz jarls af Brunsvík"*, Flat.

Multis locis annorum numeri additi sunt vel emendati ab Arna Magnaeo; Torfaeus etiam multis locis annorum numeros addidit, resque notavit, quas imprimis sibi animadvertendas duxit.

Quae pars libri annales continet, pulchra et distincta manu scripta et perbene conservata est.

B. *A. Magn.* Nr. **415**, 4., cod. membr. Editi in *Scriptoribus rerum danicarum* Tom. II. p. 177 sq.

Hoc codice, qui, qualis hoc tempore est, duodecim membranaceis foliis (decem integris et fragmentis duobus), forma quarta oblonga, constat, miscellanea quaedam continentur. Fueritne, quum primum scriptus est, major necne, nunc non facile est judicatu, primo folio adeo lacerato, ut, superiore ejus parte dimidia plane abscissa, pars quaedam inferioris folii triangula restet, quae ima latior fit, ut ibi, quodnam argumentum fuerit, appareat. Secundi folii circiter duae trientes, et uno loco plus etiam, per totam folii longitudinem, abscissae sunt. Quatenus argumentum persequi possumus, hoc fuisse colligimus:

1) de *aetatibus mundi*, quae dicuntur, octo versus latini (hexametri), quorum exigua pars restat, ceteris cum iis, quae abscissa sunt, deperditis.

2) *nomina mulierum, quae fuerunt in archa;* duae tantum lineae.

3) explicatio litterarum, scriptarum a vate quodam Romano (*spámaðr einn í Róm*). Deinde in altera pagina primi folii secuta esse videntur nonnulla vocabula latina, quae nunc fere tota abscissa sunt; in ea vero parte, quae relicta est, et in secundi folii interiori margine extant.

4) *Fjarða nöfn á Íslandi*, ɔ: enumeratio omnium Islandiae sinuum et recessuum eorumque promontoriorum, quae ibi maxime sunt memorabilia. Haec enumeratio, quae maximam partem legi potest, congruit cum illa, quae in *Rymbegla* (p. 324 sequ.) typis exscripta est, nisi quod haec erroribus fere caret, quum illa Rimbegliana, ut notum est, erroribus scateat. In priori deinde pagina secundi folii videmus latinos numeros, plenis litteris exaratos, et in altera pagina fragmenta versuum latinorum, qui de temporum computatione versus memoriales fuisse videntur. Tertio folio incipit:

5) recensus paparum Romanorum, ubi *decreta pontificum* semel citantur. Praefationis loco haec de papae suprematu traduntur: "*Biskupa allra er páfi æztr*", etc. (cfr. *Rymbegla* p. 372); quatuor deinde patriarchae commemorantur; tum pontificatus apud Judaeos et episcopalium munerum prima origo apud Christianos, deducta ab Jacobo et Petro, unde paparum series incipit. Paparum nomina ita per binas columnas in singulis paginis enumerantur, ut, quot annos, menses, dies singuli regnaverint, simul memoretur. Haec series tertium folium et priorem paginam quarti folii complet, desinitque in Nicolao IV [de quo ab Arna Magnaeo adscriptum est: "coepit 1288; obiit 1292"]. His quatuor paparum nomina, sine annorum numero, adduntur, alia fortasse manu scripta.

6) quaedam de astronomia et praecipue de temporum computatione, partim similia iis, quae in Rymbegla inveniuntur, partim eadem. Initium hoc est: *Stjörnubókar fræði hafa ýmissir menn fundit um veröldina*, cetera. Additur figura, qua cur-

sus lunae, solis, planetarum illustretur. Fontes citantur Beda et Elpricus. Priore pagina sexti folii exponuntur quaedam, quum de mensium numero et longitudine, tum de Calendis, Nonis Idibusque, tum de Regularibus et Concurrentibus, tum de Epactis, de solis cursu per sidera, horumque nominibus et origine, nec non de planetarum, solis, lunae situ, temporeque, quo cursus suos conficiant. Hujus folii altera pagina sequitur *Stjörnu-Odda tal*, quod dicitur (cfr. *Rymbegla* **90** sequ.),

7) "*Annáll*", incipit a Christo nato (*tekr til á því sem Gabríel vitraþiz guðs móður Marie* et quae sequ.) et continuatur usque ad annum **1313**, ubi Jorundi, episcopi Holani, mors memoratur. In quinque primis hujus annalis paginis (fol. **7, 8, 9** a) quaternae columnae sunt; anni ubique litteris dominicalibus notantur, tum vero in prima pagina litteris undeviginti annorum cycli (Lunaris). Posterius vero hae litterae tantum adscribuntur duobus primis vel plurimum quatuor cujusque cycli annis, postremo vero ad primum modo annum, usque ad **976**, ubi omnes denuo litterae cyclicae notari incipiunt. Vicesimus quique annus arabico (sive, ut res in horum temporum mathematicis Islandorum scriptis narratur, indico) numero notatur. Folio **9**. verso interrumpitur annalis his verbis: "*Fall Olafs Tryggvasonar*" (anno **1000**); reliqua pars paginae expleta est particula quadam ex Rymbegla (infra No. **8**). Proxima pagina, ab anno **1270**, annalis rursus incipit, et, ut ante dictum est, usque ad annum **1313** continuatur; vero simile est interiisse duo intima ex foliis in unum colligatis, quorum nunc sex restant. Ab anno **1270** usque ad annum **1302** annalis paulo, quam alias, copiosior est, sed ab anno **1303** usque ad annum **1313** spatia quaedam ad singulos annos relicta sunt, quae postea complerentur. Anno **1314** nihil praeter litteram dominicalem et cyclicam adscriptum est; in fine annalis una fere pagina vacua relicta est.

Annalibus, ut antea demonstravimus, particula quaedam inserta est (fol. **9** b).

8) ex Rymbegla: a) de aetatibus mundi; b) de stadio et ratione longitudinis in superficie terrae; c) de descriptione Graeciae; d) de circuli quadratura. Finito annali

9) enumerantur quum archiepiscopi Nidrosienses, usque ad Eilifum, tum episcopi Bergenses, Stavangrenses, Osloenses, Hamarenses, itidemque Kirkjuvagenses, Færeyenses, Skalholtenses, Holenses, Grönlandi, tum abbates Thingeyrenses, Munkathveraenses, Thykkvabæenses, Videyenses, Helgafellenses, Saurbæenses, Hitardalenses, tum vero abbates nulli certo monasterio præfecti (*lausir*).

10) genealogia ab Ragnare Lodbrok ad Haraldum pulchricomum et series regum Norvegiae ab hoc ad Haqvinum Magni filium (**1299—1319**); typis excusa in *Scr. rer. Dan.* I, **10—11**.

11) enumeratio pagorum (*fylkir*) Norvegiæ, qui sunt numero viginti quinque.

12) series Daniae regum ab Ragnare Lodbrok ad Ericum Erici filium (**1286—1319**); de quibusdam, quot annos regnaverint, adscribitur; edita in *Scr. rer. Dan.* II. p. **11—12**.

13) series Sueciae regum ab Ragnare Lodbrok ad Birgerum Magni filium (1291—1319). *Scr. rer. Dan.* I, 12—13.

14) genealogia a Noa ad Haraldum pulchricomum, et ab Odino ad Hordaknutum, per seriem Daniae regum. Harum genealogiarum illa inscribitur: *Lángfeðgatal frá Nóa til vârra konunga.* Hae genealogiae typis excusae sunt in *Scr. rer. Dan.* I. p. 1—6.

15) nota illa historiae particula: "*Svâ segir í Hamborgar istoria*", etc. (typis excusa in *Scr. rer. Dan.* II, 146—53). Hac particula finita aliquot linearum spatium vacuum restat.

Manus, qua totus hic liber scriptus est, perquam similis est manui, qua scriptæ sunt et H*auksbok*, quae dicitur (A. Magn. 544, 4) et fragmenta Libri originum Islandiae (*Landnámabók*), ab Hauko recensiti (A. Magn. No. 371, 4); formae codicis etiam eadem fere magnitudo est. Verum, sive hic liber primum ad eundem ac illa codicem, sive non, pertinuit, dubitari non potest, quin decimi quarti seculi secundo vel tertio decennio, nisi fallimur inter annos 1313 et 1319, scriptus sit (cfr. *Antiqu. Americ.* p. 256).

C. Codex est membranaceus (Foliorum XLIV) in veteri collectione codicum manuscriptorum magnæ bibliothecæ regiæ, Nr. 2087, 4; integer typis excusus est in *Scr. rer. Dan.* III p. 1. seqv.

1) Codex literis rubris inscribitur: "Incipit libellus continens aliqua contingentia a tempore Julii Cesaris usque ad annum quintum imperii Frederici primi" (cfr. A. Magn. 410, 4.) Ipsius orationis contextae, quae hic latine scripta est, hoc est initium: "Romanum incipit imperium per Gaium Julium Cesarem, a quo Romani principes Cesares appellantur", cett. (cfr. A. Magn. 410, 4.) Primo capite, quod duodecim tantum lineis constat, pauca quaedam narrantur de Julio Caesare et Augusto; deinde secundum caput incipit, his verbis: "de incarnatione domini nostri Jesu Christi". Jam hi annales, in tres partes, quarum quaeque inscriptionem præfert, divisi usque ad "annum domini CCCC. L. iij." (453) continuatur, ubi interrumpuntur his verbis: "Primo anno Marciani", cett. Reliqua omnia, usque ad "annum quintum imperii Frederici primi", quae sunt verba primae inscriptionis, verosimiliter deperdita sunt. In hac annalium parte, quæ integra latine scripta fuisse videtur, nullae litterae dominicales neque alia signa computistica extant, quibus anni denotentur, sed ad singulos annos, ubi aliquid narratur, ipsi numeri romani adscripti sunt, ceteris plane omissis.

Hoc fragmentum sex folia integra complet, quorum summa pars jam aliquantum vetustate putrefacta est. Scriptum est antiqua manu, quae videtur admodum similis esse antiquissimae illi manui, qua notus ille libellus daticus ecclesiæ Reykholtensis *(Reykholts máldagi)* cujus imago expressa est in *F. Johannæi* hist. eccl. tom. IV.

Admodum probabile videtur, hanc particulam ad singularem quendam annalem

pertinuisse, qui cum eo, qui sequitur *q*), conjunctus non fuerit, quamquam uterque in editione, *Scr. rer. Dan.* Tom. III., pro uno habetur.

2) Annales, qui omnia quae sequuntur folia (7-44) complent, sic incipiunt "Actor . . . . ex cronicis" (in summo margine). "Ab initio mundi ad nativitatem Xi computati sunt anni V̅CXCIX (5199), et hunc numerum designat Beda; quem etiam usualiter tenet ecclesia.. Unde versus:

"Unum tolle datis ad millia quinque ducentis" (cett., Lb. III, 11). Inferius in eadem pagina delineatur arca Noachi; ab dextera, supra delineationem, nomina eorum qui in arca erant; infra dimensiones arcae, petitae ex "ystoria scolastica".

Proxima pagina afferuntur quaedam, latine scripta, de tempore, quo regnante Salomone templum aedificatum sit et quando deletum (auctore Josepho); praeterea quaedam de tempore definiendo, quo Christus natus sit (ex "ystoria scolastica"), de aetatibus mundi (Josephus et *túlkar*" — LXX interpretes); quaedam de temporum computatione auctore sancto Hieronymo.

Folio octavo ipsi annales sic incipiunt: "Secundum ystoriam *ricti* Cesar Gaius Julius *í einvalldi . iij. ar. . vij. manuđi*", cett.; deinde annalis, binis columnis in singulis paginis perscriptus, continuatur, donec ad annum 1328 (qualis nunc est) abrumpitur. Anni, ut fieri solet, litteris tantum dominicalibus et cyclicis notantur et post Christum natum decimus quisque annus litteris romanis (X—XX—C—M—MCCXX et sic porro). Indictionum initium in margine ad singulos annos, ad quos pertinet, littera J notatur. Usque ad finem anni 1279 omnia directo scripta sunt, ita ut res ad singulos annos suo ordine adjungantur, neque, sicuti in aliis annalibus fit, ipsi annorum numeri primum perscribantur, nulla ratione habita diversae copiæ rerum, quae ad quemque annum referrentur. Litterae eorum annorum, de quibus nihil refertur, lineam per se efficiunt. Videtur igitur auctor opus suum ad hunc usque annum pro absoluto habuisse; nam quod crebro inter lineas inserit nomina patrum, vocabula locorum, cognomina, titulos, dies aliaque, quae tradita accuratius definiant (v. c.: Lodovicus (balbus), Eirikr (eimvni), Reiðar (erchibp̄), Kolbeinn (Tvmason), Johannis (Holensis) episcopi, Elldr i Heklufelli (hinn) (þriði) etc. sine dubio inde profectum est, quod auctor aut membranae parcere voluit, aut postea perspectum habuit, plura accuratius esse definienda; et demum in singulis annis posterioribus spatium, in qvo nova additamenta perscriberentur, relictum est.

Prima annalis pars fere tota latine scripta est usque ad annum 842, ubi islandice extat: *brennd Hamborg*. Deinde passim pauca quaedam islandice narrantur, inprimis de Norvegia et Suecia, posteriusque de Islandia, usque ad annum 959, ante

q) Haec tamen opinio infirmatur verbis, quae in initio sequentis particulae exstant: "Nos tamen juxta *minorem numerum* (i. e. a Christo nato non a mundo creato computando) q huc vz (quem huc usque?) secuti sumus, cetera prosequamur."

quem annum plurima traduntur de rebus, quae extra terras septentrionales gestae sunt, et series regum Anglosaxonum exponitur. Deinde sermo maximam partem islandicus est, et latine fere nihil praeter translationes et passiones sanctorum traditur.

Totus liber una et eadem manu scriptus esse videtur usque ad secundi annalis annum 1282(fol. 40b). Quae supra lineas scripta sunt, tenioribus quidem litteris sed tamen eadem manu scripta esse videntur. Ab initio anni 1283 usque ad finem 1306 litterae computisticae et alia quaedam ad singulos annos antiqua illa manu scripta sunt, spatiumque additamentis relictum, quae etiam duabus certe manibus adscripta sunt, quarum una fortasse illiae qualis est, altera vero aliquanto recentior videtur (c. 1350). In anno 1306 illa antiqua manus plane desinit, recentioresque annalem continuant, relictis spatiis ad singulos annos, usque ad finem anni 1328, ubi codex, qualis nunc est, desinit. Tempore Arnae Magnaei unum certe folium adhuc extitit *r*); ille enim codicem excerpsit usque ad exitum anni 1341, ubi reliqua deesse dicit ("reliqua desunt"; cfr. *Scr. rer. Dan.* III. p. 132—35). Ex ligamentis, quae sunt in averso libri involucro, etiam concludi posse videtur, hunc olim haud paulo majorem fuisse, quam nunc est.

Notandum est, hunc annalem, certe quoad antiqua illa manu scriptus est, haud dubie ab aliquo homine litterato compositum esse, nec dubitari debere, quin vel inter praestantissimos Islandorum annales habendus sit. Usque ad finem anni 1283 aut hic annalis, aut apographum ejus sine ulla mutatione (si errores quosdam librarii exceperis) in libro Flateyensi exscriptus est; adeo ut inde orti sint annales Flateyenses, qui in nostra editione fundamenti loco habiti sunt.

Codex passim lectu difficilis est, praesertim quod membrana perquam tenuis est et multis locis vetustate lacerata.

D—E. *A. Magn.* No. 420, 4.

Hic liber pluribus annalium fragmentis constat, in membrana scriptis, in capsula chartacea reconditis.

a) fragmentum annalis, XVIII foliorum, forma quarta oblonga, fasciculis (*Læg*) tribus (6+4+8 folia *s*), binis columnis in singulis paginis. Singuli anni notantur litteris quum dominicalibus, tum cyclicis, quae undeviginti annorum cyclum (cyclum lunarem) indicant. Primus cujusque cycli annus majoribus litteris sive litteris cyclicis indicatur. Indictio in dextera cujusque columnae parte indicatur, primum constanter, deinde rarius (post 900) et saepissime in margine, sed post 1228 plane non indicatur. Praeterea ad vicesimum quemque, posterius fere semper ad decimum quemque, annum numeri annorum aut in ipsa columna, aut in margine, arabicis numeris additi sunt; alias Romani numeri adhibentur. Ad annos 1208—1356 ipse Arnas Magnaeus numeros singulis annis adscripsit.

r) In nota, praemissa codici manuscr. numero 410 4to, memorat suum "folium membraneum" annalium regiorum, quod verosimiliter incendio deletum est A. 1728.

s) Hi fasciculi primum 8+6+8 folia continuerunt.

Hoc fragmentum incipit ab anno **140** p. Chr. n. et desinit in **1356**, cujus anni pauca verba (*skiphafn* IX *tigir manna*) in extremam paginam, in qua praeterea nihil scriptum est, transeunt. Annalis igitur hic primum finitus est, sed totum initium (aut unum folium, aut omnia, quae unum fasciculum continuit, cum primo ex proximis, quae nunc prima sunt) perditum est; praeterea duo (extremum primi et primum secundi fasciculi) post folium **6.**, quae folia tempus ab initio anni **1012** usque ad finem **1181** *t*) continuerunt; denique post decimum (quod extremum fuit secundi ligamenti et cum primo cohaesit), continens finem anni **1264** et qui sequuntur annos usque ad **1273**, cujus etiam prima pars hoc folio continetur. Finitur anno **1264** his verbis: "*Manntapi mikill fyrir Rosmhvalanesi. Elldz* (*uppkvoma*) et rursus incipit anno **1273** hoc modo: *Odds sunar ok Þorvarðar Þórarinssunar.* Hae lacunae, ut judicat A. Magnaeus in iis annotationibus, quas apographo, ipsius manu scripto (No. **428**, **4**), praemisit, jam anno **1601** exstiterunt, quum Johannes Egilli filius, sacerdos Hreppholensis, auctor continuationis Hungurvakae, quae dicitur, hunc librum excerpsit. Hi iidem defectus apparent etiam in "collectione annalium", quam episcopus Brynjolfus Suenonius curavit, manu sacerdotis Jonæ Erlendi filii scripta. Hoc exemplum, quod Brynjolfus episcopus veterem annalem Skalholtensem (*Skálholts annáll hinn forni;* A. Magn. ad **428**) appellavit, Magnaeus ab episcopo Johanni Vidalino adeptus est ex Skalholto, ubi episcopi Thordi Thorlacii tempore asservatum erat; sed nescit Arnas possideritne aedes sacra hunc librum, an ibi relictus sit, quum libri episcopi Brynjolfi Suenonii (A. M. in **435**, **4.**, fol. **68**) asportati sunt.

Hoc exemplar describit A. Magnaeus, quum in apographo, ipsius manu scripto (**428**, **4.**), de quo antea dictum est, his verbis: "*þeir eru af bezta slagi*" (sunt optimae notae), tum in eo, quem ipse confecit, catalogo (Catalogus codicum pergamenorum, quos anno **1707**. **1708**. **1709**. **1727**. possidet A. Magnaeus; No. **435**, **4.**, fol. **67**. b.) hoc modo: "*eru gamlir og vænir*" (sunt veteres et boni).

Litterarum forma et scribendi ratio perbona est et prope accedit ad *Hauksbók*, qui dicitur, imprimis usque ad exitum anni **1247**. Ab hoc inde tempore usque ad lacunam anni **1264** exemplum scriptum est languidiori atramento, colore paulum in caeruleum transeunte, sed perquam simile et, ut videtur, eadem manu. Post lacunam, ab a. **1273**, scriptura nigra est, sed non omnino tam pulchra et aequalis, quam partis superioris; interim non facile dijudicatu est, sitne totus liber una an duabus manibus scriptus, altera usque ad lacunam **1264**, altera post a. **1273**. Pro certo haberi potest, utramque partem scriptam esse inter annos **1300** et **1360**. Numeri arabici ubique vetustiorem illam formam præferunt, quae in *Hauksbók*, in Cod. argumenti compntistici, Bibl. Reg. Mss. vet. coll. No. **1812**, **4.**, pluribusque vetustioribus libris manuscriptis

t) Finitur anno 1012 verbis: "*Obitus Aðalráðs engla konungs*"; incip. anno 1181: "*Obitus Alexandri pape*".

exstat. Apices litterarum crebri sunt lineolaque, quum supra e (è), tum alias vocales (á, í, ó) collocatur et in hoc libro imprimis notatu digni esse videntur.

Latina vocabula, quae frequenter occurrunt, adeo recte scribuntur, ut inde apparere videatur, auctorem fuisse hominem sermonis latini peritum. Ceterum multa, praecipue, nisi fallimur, in posteriori parte, negligentia in scribendo peccata sunt, imprimis in sermone Islandico. De hoc annali cfr. *H. Einari* hist. litt. Isl. p. 129, et *Antiqu. Americanæ* p. 257.

No. 428, 4to. Apographum est hujus annalis, ipsius A. Magnaei manu alternis paginis scriptum. Apographum perquam accurate scriptum est, nisi quod apices admodum raro retinentur. Quae in archetypo abbreviata sunt et omissa, in hoc apographo, si res alicujus momenti est, addita sunt, quae additamenta lineis subductis notantur. Ad singulos annos numeri adscribuntur; ceterum litterae tantum dominicales retentae sunt, cyclicae omissae. Annalem sequuntur tria folia vacua; deinde duo, in quibus Magnaeus, chronographorum modo, de gente regum Norvegiae, ab initio a. 1268 usque ad exitum anni 1389, quaedam annotavit.

b) Fragmentum annalis, quod ex decem integris foliis et particula folii constat, scriptum binis columnis in singulis paginis. Singuli anni notantur litteris et dominicalibus (ita tamen, ut in annis bisextilibus extrema tantum littera dominicalis apponatur) et iis, quae ad lunarem cyclum pertinent, primo quoque cycli anno majore littera insignito. Ceterum anni in interiore columna romanis litteris notantur, plerumque decimus vel vicesimus quisque annus; praeterea usque ad a. 1211 quinto decimo cuique anno numerus XV adscriptus est. Hoc fragmentum incipit ab anno 102 p. Chr. n., qui numerus ab A. Magnaeo in columna additus est; sed ex primo folio una tantummodo restat particula, circiter duos digitos lata, ad posticam partem superioris folii dimidiati pertinens, ut pauca tantum verba appareant. In proximo folio, a quo ipsa continua pars incipit, primae sunt litterae e. l., id est, annus 273; hoc folium exitum anni 459 attingit; deinde rursus unum folium, continens res ab initio a. 460 ad exitum a. 656 gestas, interiit. Quae sequuntur novem folia continua sunt, desinuntque in anno 1392 *(Rægn mikit fyrir norðan á Íslandi)*, p. 356, ut pro certo statui nequeat, longiusne unquam annalis progressus sit (cfr. tamen No. 420 c). Lacunae, quas diximus, veteres sunt, jamque exstiterunt, quum sacerdos Johannes Erlendi filius hoc fragmento usus est in conficienda compilatione harmonica annalium, rogatu episcopi Brynj. Suenonii; contra, quod ab J. Erlendi filio lacuna post ann. 1092 memoratur, hoc eo factum est, quod rem aut non recte animadvertit, aut prave intellexit. J. Erlendi filius hoc fragmentum *Lögmanns annáll* appellavit (cfr. *H. Einari* p. 133), quod inde ortum esse videtur, quod ab aliquo nomophylace Islandiae in possessionem Brynjolfi episcopi venerit. Post mortem ejus, donec ab episcopo J. Vidalino ad Arnam transiit, Skal-

holti asservatum est; neque satis constabat, utrum ad res a sacra aede possessas pertineret, necne.

A. Magnaeus virum, suis temporibus celeberrimum, sacerdotem et officialem Einarum Haflidii filium (†1393) horum annalium auctorem principalem esse opinatur, quae opinio quum eo confirmatur, quod plura de hoc ipso et patre ejus, sacerdote Haflidio Steini filio, memoriae mandantur, tum vero prece, ad a. 1307 commemorata, ubi ipse Mariam, sanctam virginem, invocat; cfr. *F. Johannæus* I. p. 592. Interim hi annales ita confecti esse videntur, ut primum litterae singulorum annorum, ordine, ut videtur, nusquam interrupto, usque ad a. 1260 vel 1273 perscriptae sint, additis iis annorum numeris (per singula decennia) et perpaucis aliis rebus, quae nunc multo majoribus litterarum notis dignosci possunt. Hoc factum est, ut, quum postea res adderentur, deficiente loco, partim spatiis, ad sequentes annos pertinentibus, partim margine uti auctores cogerentur, quare pluribus locis in XII. et XIII. seculo, ubi rerum, quae notantur, major copia fit, magna diligentia adhibenda est, ut res ad annum, quem auctor voluerit, referantur, quum saepe ad posteriorem annum adscriptae sint, lineola tantum proprium earum locum indicante. Notatu sane dignum est, ex hoc oriri potuisse, quum multos errores in minus accuratis Islandicorum annalium apographis, tum magnam illam discrepantiam, quam in rebus ad certos annos referendis tam saepe offendimus. Post a. 1273 nihil his insignioribus litteris scriptum occurrit, ante 1344—46; sed et hi anni et omnes, vel certe pleraeque, litterae calendares a superiore illa manu profecta esse videntur. Cetera omnia una manu scripta sunt usque in annum 1361, in ima parte ejus folii, quod extremo proxime antecedit (ultima verba haec sunt: *briotande kistu a Silfrastöðum i heilagri kirkju*). Vero igitur simile est, omnia usque ad locum, quem diximus, in anno 1361, una eademque manu scripta esse, sed auctorem hac, minime apta, ratione usum esse, ut litteris calendaribus primum scriptis, ipsum annalem deinde adderet. Extremum folium facile apparet diversis manibus scriptum esse, priorem paginam levi manu et nitida ac nigro atramento, posteriorem vero atramento languidiori et minus nitida manu, parvis et densis litteris, quo accedit, quod scriptura jam valde expallnit, et hic illic lectu difficilis est. Haec manus perquam similis est ei, qua scriptus est quum epistolarum liber Johannis episcopi Vilhjalmi filii, No. 235, 4., tum multae epistolae in Magnaei collectione epistolarum, quae illius episcopi temporibus, c. annum 1430, scriptae sunt. Fieri potest, ut haec manus eadem sit, atque illa, qua scripta sunt omnia, quae praecedunt, usque ad annum 1361, quamquam hae litterae minores sunt et densiores; sic a vero non abhorret, hunc librum non esse scriptum ab ipso sacerdote Einaro Haflidii filio, sed apographum archetypi Einarini, vel compilationem, in qua conficienda scriptor (forsan quidam ex clericis Episc. Joh. Vilhelmi f. circa a. 1430) etiam adhibuerit opus Einari. Haec opinio confirmatur nonnullis mendis, quae haud dubie librariorum incuriae adscribendae videntur, ut a.

1275: *þá kom sva mikit hagl or skyium á Laurentius messu dagh at einu stenu halg steinar stodu XV aura* (427). A. Magnaeus emendavit: "*enir stærstu haglsteinar*" (sic etiam in Ann. Flatey.).

Quum annalis tam multa latina vocabula contineat, dubitari non potest, quin a litterato aliquo homine confectus sit.

De hoc annali cfr. *H. Einari* hist. litt. Isl. p. 129, 133; *F. Johannaei* hist. eccl. Isl. IV. Praef. fol. 5b; *Suhm* critisk Historie af Danmark III. p. 679; *Antiqu. Americ.* p. 257.

c) fragmentum annalis, 33 folia, forma quarta minori, quatuor fasciculis et uno folio soluto (10+8+8+1+6 folia) scriptum binis columnis in singulis paginis.

Hic annalis ab a. p. Chr. n. 70 incipiens ad annum 1430 pertinet. In ultima pagina nihil scriptum est. Videtur igitur annalis in fine integer esse, sed initium fortasse deest. Quoad fragmentum B. (hujus numeri) extenditur, apparet hunc librum apographum ejus esse, etsi non semper accurate exscriptum est; sic error, quem ad annum 1275 in illo memoravimus, huc transiit etiam majori corruptione adauctus. Continuatur hic liber, nusquam interruptus, postquam illud desiit, ab a. 1393 ad a. 1430. Hinc igitur juste concludi posse videtur, esse hunc librum apographum illius, (Litt. B), qualis integer fuerit, quam ob causam etiam hic liber aliquod habet pretium. Litterae calendares hic eodem modo, quo in illo, adhibentur; nam quum prima littera dominicalis ad annos bisextiles semper omittitur, tum vero annorum numeri hic illic romanis litteris adduntur, numero etiam XV (indictionis) eadem ratione adscripto, atque in Lit. B. Contra ad annos 111—117 et 122—125 quaedam annotata sunt de Islandia, quae A. Magnaeus in apographo 427 dicit in aliis annalibus referri ad annos 1265 et 1266, quamquam in hoc libro (ad hos annos) non inveniuntur. Ceterum satis apparet, librarium has res non ad annos, quos diximus (111—125 p. Chr. n.), referre voluisse, sed, quum ei occurrissent, ubi facillimum esset easdem inseruisse.

Ceterum hic liber, qui seculo decimo sexto scriptus esse videtur, omnino bene servatus est et lectu facilis, nisi quod, ultimi fasciculi primo folio (duodetricesimo) aliquantum laeso, nonnulla verba legi non possunt.

Posteriore parte seculi decimi sexti Vigfusus Johannis filius (qui idem partim scripsit No. 438, 4.) hunc librum possedit (vid. fol. 27 b) addiditque multis locis partim numeros annorum, partim notas in margine *u*), partim etiam quaedam ad historiam pertinentia, pleraque vel in margine, vel in ultimo folio vacuo. In seculo septimo quaedam annotata sunt manu seculi septimi decimi. Annorum etiam numeri passim subjuncti sunt manu Torfaeanae simili, quae tamen etiam potest esse Vigfusi Johannis filii, de quo supra dictum est. Denique A. Magnaeus ubique addidit cum litteras

u) Sic ad a. 1319, ubi ingenium et mores sacerdotis Hallidii Steini filii describuntur, his verbis utitur: *Vorkunn er þó Einar prestr hrósi föður sinum* (Condonetur Einaro sacerdoti laus patris ipsius). Habuit igitur sine ulla dubitatione sacerdotem *Einarum Haflidii* f. pro auctore annalis.

dominicales, quae defuerunt, tum primis seculis indictiones et annorum numeros, tum etiam frequenter correxit errores in annorum numeris ab inscitia librariorum profectos.

Tempore Brynjolfi episcopi, et, ni fallimur, prius, hic liber Skalholti fuit (in margine folii, quod proximum est ab ultimo, haec verba scripta sunt: *skræða dómkirkjunnar*, ɔ: lacer libellus ecclesiæ cathedralis), sacerdosque Johannes Erlendi f. in conficienda collectione annalium harmonica, de qua supra diximus, eo usus est et *Skálholts annáll hinn nýi*, ɔ: Annales Skalholtenses recentiores, appellavit. Post mortem Brynjolfi episcopi liber Skalholti extitit, in regesta sacrae domus tamen non relatus, donec eum A. Magnaeo Episcopus J. Vidalinus tradidit. In suis veterioribus commentariis Arnas hoc exemplum *annales Skalholtenses* appellavit, ut qui illo tempore non plura exempla Skalholtensia cognovisset.

De hoc annali cfr. *H. Einari* hist. litt. Isl. p. 129, 133; *F. Johannaeus* IV. Praef. fol. 5b; *Antiqu. Americ.* p. 257.

A. Magn. 427 a, 4.

Apographum fragmentorum annalium No. 420 B et C manu ipsius A. Magnaei scriptum. Hoc apographum alternis paginis (a sinistra) scriptum est, annorum numeris et litteris dominicalibus ad singulos annos adscriptis; litterae vero cyclicae omissae sunt. Fronti voluminis annexa sunt folia, in quibus quaedam annotata sunt ab Arna, quum de sacerdote Einaro Haflidii f., qui annalium auctor habendus esse videatur, tum de duorum, quae diximus, fragmentorum appellationibus, eaque ratione, quam J. Erlendi fil. in eorum usu secutus sit, et aliis ejusdem generis. Hic etiam ab Arna descripta sunt, quae, ut antea diximus, in fragmento C. ad annos 111—125 relata sunt, quum revera ad 1365 et 1366 pertineant. Ante ipsius apographi initium Arnas Magnaeus notavit: "Ex recentiore membrana (desumptum) usque in annum Chr. 272. Initium deesse videtur, a nato nimirum Chr. ad annum ejusdem 69 incl." Putavit ergo fragmentum C primum a Christo nato incepisse. In oratione contexta B et C pro uno libro habet, quod etiam certe recte statuit, ita ut, ubi ambo integra sunt, fragmentum B. sequatur, verum ubi hoc mancum est, fragmentum C, disertis verbis notans, cum ubi B. desideretur, tum quod ad annum 1392 deficit; deinde apographum continuatur ex C. descriptum, donec in anno 1430 desinit.

F. *A. Magn.* No. 410, 4.

Liber chartaceus, continens annales ab temporibus Julii Caesaris ad a. 1396.

Hi annales pluribus partibus constant:

a) annalis, latino sermone compositus, a Julio Caesare ad annum 388 pertinens, cui haec inscriptio: "Incipit libellus, continens aliqua contingentia a tempore Julii Caesaris usque ad annum quintum imperii Frederici primi". (cfr. supra Litr. C.) Prima verba orationis contextae haec sunt: "Romanum incipit imperium per Gajum Julium Caesarem" et quae sequ. In hac parte sunt tantum annorum numeri ad singulos annos, nullae vero litterae calendares.

b) quaedam, partim latine, partim islandice, scripta de annorum numero a mundo creato ad Christum natum, desumpta ex operibus Bedae; de computatione temporis, quo templum Salomonis extructum sit, auctore Josepho; de tempore nativitatis Christi definiendo, ex (Petri Comestoris) Historia scholastica; denique de quinque aetatibus mundi usque ad Christum natum. Initium hujusmodi est: "actor. ex chronicis. Ab initio mundi ad nativitatem christi computati sunt anni $\overline{V}$CXCIX" et quae sequ. Additur annalis a tempore Caesaris ad annum 636 p. Chr. n., partim latine, partim islandice scriptus, indicatis quum litteris dominicalibus et cyclicis, tum annorum numeris ad singula decennia. Initium hoc est: "Secundum historiam ríkti Caesar (Gajus) Julius í einvaldi III ár VII mánuði (cfr. supra Litr. C.)."

c) annalis, latine scriptus, incipit ab anno domini 391 hoc modo: "Augustinus a Manichæorum hæresi per Ambrosium ad catholicam fidem convertitur", et pertinet ad 453, tres paginas continens. Ad singulos annos romani numeri adscripti sunt, nullae vero litterae calendares.

d) *annálar um það sèrlegt sem til hefir fallið í Danmörk, Noregi, Þýzkalandi og Íslandi og annarstaðar, frá því datum skrifaðist 636."* In hoc annali et ad singulos annos litterae dominicales et cyclicae adscriptae sunt, et numeri ad decimum quemque annum notis romanis arabicisve. In margine multa annotata sunt, tum a Torfaeo, qui annorum numeros saepe adscripsit; tum etiam nonnulla ab Magnaeo.

Quod ad horum annalium originem attinet, putat A. Magnaeus in schedula affixa eos primum ortos esse ex "membrana regia in 4to", ita ut maxima ex parte descripti esse videantur ex "veteri exemplari", quod ipsum fuerit apographum illius membranae regiae sive "annalium regiorum", ita compositum, ut initio cum his annalibus congruat, et tantum pauca quaedam usque ad annum 1310 interpolata sint, deinde vero plane immutetur et longe locupletius fiat *("verða þessir allir öðruvís og eru þar longe locupletiores").*

Initio voluminis in interiore involucro a Th. Helgii filio, qui jam e vita decessit, scriptum est: F (hunc librum), compositum ex pluribus diversis annalibus, easdem res saepe repetere, ut ad annos 1267 et 1275, sed tamen revera librum C accurate sequi, quibusdam ex aliis libris, imprimis I, additis.

Hoc ipsum apographum putat Arnas scriptum esse ab uno de scribis episcopi Holani Thorlaci Sculonis filii, curante hoc episcopo, ex vetustiore aliquo exemplo. Deinde per aliquod temporis spatium a Torfaeo possessum, a. 1712 Arnae commodatum, anno vero 1715 ipsi a vidua Torfaei dono datum est. Antequam in possessionem venit Arnae, una cum annalibus Björnonis Skardsaensis conglutinatum fuit, sed ab his separatum seorsim involucro membranaceo tectum est, quod etiam nunc retinet.

Hos annales *F. Johannaeus*, IV. Praef. fol. 5. b. *Holenses antiquiores* nuncupat.

G. *A. Magn.* No. 411. 4to. Liber chartaceus, 64 foliorum, continens annalem ab anno 70 p. Chr. n. ad a. 1430 pertinentem, manu, valde quidem breviata, sed tamen facili lectu. Annorum numeri ubique a librario additi sunt, litterae vero dominicales et cyclicae, quibus in membranis tempora solent notari, omissae. In posteriori parte, post a. 1265 (revera 1273), quum annorum numeri valde depravati sint, recti numeri in margine additi sunt, partim ab A. Magnaeo, partim etiam ab aliis recentioribus.

Rerum in annali maxime memorabilium index additus est.

In calce libri recentior manus nonnulla annotavit de indole et origine ejus, in quibus statuitur, esse hunc codicem compilationem duorum manuscriptorum (in hac editione D et E, sive A. Magn. 420, 4.), sed ab imperito librario. Praeter multos verborum et nominum errores in hoc etiam graviter erratum est, quod, quae in archetypis ad annum 1273 relata sunt, in hoc libro ad a. 1265 referuntur, qui error inde ortus est, quod lacuna, quæ in archetypo exstat, continens annos 1265—1273, a compilatore, qui rationem temporum notandorum non teneret, non est animadversa. Hoc modo tota annalium pars posterior perturbatur. Item repetuntur eaedem res ex utroque fonte, ex. gr. ad a. 1274 (ex E) et ad a. 1277 (ex D). Hic igitur liber, quum archetypa in No. 420, 4. servata sint, nullius pretii est.

Auctore A. Magnaeo in notis, libro ab initio affixis, excerpta est haec collectio ex duabus membranis Skalholtensibus a viro, cujus doctrina postea innotuit, sacerdote Johanni Haldori filio Hitardalensi (Finni episcopi patre) etiam tunc adolescente. Librum sibi scribendum curavit colonus quidam, nomine Bjarnius Arnii filius, Skumstadis (in toparchia Rangarvallensi) habitans, a quo deinde Mödruvallos ad coenobii curatorem, Laurentium Scheving transiit, a quo eum A. Magnaeus a. 1705 sibi comparavit. Hujus libri duo apographa, facta, alterum a sacerdote Thorleifo Claudii filio, Utskalensi in toparchia Gullbringensi pastore, alterum a Grimo Arnii filii Mödruvallensi (1695), ipse A. Magnaeus, ut quae nulli usui essent, delevit.

H. M. A. *Magn.* No. 429, 4to *v*).

Fragmenta duorum diversorum annalium chartacea, in duobus fasciculis:

a) fragmentum annalis in foliis solutis, quorum pars putrefacta est, continet annos 1176—1427, litteris non notatis, annorum vero numeris ubique ad singulos annos adscriptis. Comparando apparet, esse hunc librum (quem seculo decimo sexto scriptum

v) In catalogo collectionis Arnæmagn.: *Odda annálar, sem eignaðir eru Sæmundi fróða, með hendi Snæbjarnar Pálssonar*, i. e., Annales Oddani, qui Sæmundo multiscio tribuuntur, manu Snaebjörni, Pauli filii. Quae vero eam ob causam huc non quadrant, quod hic liber omni auctoritate caret, ita ut fontes ejus tantummodo, si reperiri possint, indicerent, quatenus hic annalis ad Oddanos pertineat. Praeterea catalogi verba cum temporum ratione non videntur congruere; hic enim liber non paulo ante tempora Snaebjornonis Pauli filii videtur esse scriptus. Hic vero Snaebjorn, Mála-Snaebjörn appellatus, a. 1767, annos fere septem et nonaginta natus, mortuus est.

putamus) excerptum ex codice, qui pro fundamento fuit in libro No. 417 conscribendo, auctoremque eas tantum res, quae ad Daniam et Norvegiam et imprimis Islandiam pertinerent, colligere voluisse, in quibus tamen negligentissime versatus est. Alia fere aequalis manus hunc librum cum eo, ex quo exscriptus est, videtur contulisse, addens quaedam, quae omissa erant, quamquam in iis, quae alicujus momenti sunt, opus non emendavit. In involucro hujus fasciculi verba: "In collect. annall. littr. M" manu Haldori Einari filii scripta sunt, quae verba haud dubie ad hanc editionem spectant.

b) fragmentum annalis, etiam in solutis foliis scriptum, cui haec praescripta sunt: *Annall fra fæðingu keysara Karlamagnus (Datum hans fæðingar ao. 722 [numero in 742 emendato]) og inn til datum* 1400, *og eg hygg eptir Flateyar annal Styrmirs prests froða, samanlesinn og lagfærður eptir rettu ártali sem ég hefi fundið getað af dönskum, íslenzkum og latínskum historiis, chronicum og sagnabókum endurbættur og viðaukinn.* Quale nunc est fragmentum tantum ad exitum anni 1369 extenditur (Edit. p. 322. g). Ad singulos annos numeri adscribuntur. Quod ad ipsum annalem attinet, dubitari vix potest, quin compendium quoddam sit Codicis No. 410, septentrionalium regionum, praesertim Islandiæ, imprimis ratione habita, sed mira errorum multitudine: ex. gr. ad a. 770 fann Naddoddr Island; 777 fór Íngólfr til Íslands; denuo ad a. 875 Upphaf Ísland(s)bygðar Íngólfs; 1192 Helgi Rögnvaldsson jarl í Orkneyum pro: Helgi Rögnvalds jarls kala í Orkn. Certe quaedam hic inveniuntur, quae in aliis, qui nunc exstant, annalibus non occurrunt; sed tamen his ipsis cautissime utendum est. Quod in inscriptione *Flateyjar annáll Styrmis prests ens fróða* fons laudatur, hoc non recte factum esse apparet, quum hoc fragmentum ex noto illo annali Flateyensi nullo modo desumptum esse possit; contra difficilius est judicare, rectene annales Flateyenses Styrmero (scilicet ut auctori hujus annalis, qualis primum fuit) adscribatur necne.

c) cum his fragmentis conjunctum est unum folium, forma maxima, *Annáll sira Þorleifs Claussonar á Útskálum* (i. e. Annalis Thorleifi sacerdotis Claudii filii Utskalensis), qui ab Islandiae occupatione, ad annum 873 relata, incepit et ad annum 1309 extenditur. Quae hoc folium continet, pauca sunt et exigui pretii.

I. *A. Magn.* No. 412, 4to.

Liber chartaceus, continens annales ab anno 636 p. Chr. n. ad annum 1394. Inscriptio eadem est, quae quartae partis codicis No. 410: "*Annálar um það sèrligt sem til hefir fallit í Danmörk, Noregi, Þýzkalandi og Íslandi, og annarstaðar, frá því datum skrifaðist* 636", i. e., Annales de rebus memoria dignis, quae acciderunt in Dania, Norvegia, Germania, Islandia, alibi, jam inde ab anno 636. In ipso annali litteris tantum dominicalibus anni notantur et numeris ad decimum quemque annum adscriptis, usque ad annum fere 1100; deinde vero anni perpetuis numeris notantur

aut scribuntur, alia tamen plerumque manu. Hoc libro non tam multa continentur, quam Num. 410. sed tamen apparet, ex eodem fonte utrumque ortum esse, quod quum aliae res, tum inscriptio plane declarat; quumque appareat, librum Num. 410 compositum esse ex annalibus regiis et eo, quem hic describimus, annali, a vero non abhorret, hunc descriptum esse ex antiquiore codice, quo alterius auctor usus sit cum Annalibus Regiis, qui dicuntur, vel potius eorum apographo. Recentiori etiam manu in folio primam paginam tegente notatum est, hunc librum (I) vetustiorem esse libro F (410). A. Magnaeus opinatur, hunc librum scriptum esse ab amanuense qvodam sive scriba Episcopi Thorlaci Skulii filii, nec dubitandum esse, quin in possessionem Torfaei a sede episcopali Holana (unde nomen: ann. isl. v. Holenses) venerit, quum adjuncta esset *drápa* (s. carmen) in honorem episcopi Gudbrandi, a sacerdote Magno Olavi filio compositum, quae nunc inde separata est, quod jam ab ipso Arna Magnaeo factum esse videtur. Hujus rei solitum signum exstat, quod ultima pagina crassis atramenti lituris ita inducta est, ut legi nequeat, quo etiam factum putamus, ut hic plane obliterata sint, quae ad duos extremos annos pertinentia in No. 410 inveniuntur. In prima pagina ipse Arnas Magnaeus scripsit: "Hos annales mihi Arnae Magnaeo dono dedit Th. Torfaeus, historiographus regius, 1689". In exteriori involucro manu Arnae extat titulus: "*Annales Islandici s. Holenses*", et in tergo: *Annall.* Apud *F. Johannaeum* l. c. appellantur *Holenses recentiores*; cfr. *Antiqu. Americanæ* p. 258. *Abr. Kall*, in nota quadam manu scripta, opinari se dicit, annali Flateyensi, qui eodem anno desinit, hunc esse vetustiorem.

K. *A. Magn.* 424, 4to.

Codex chartaceus, continens apographum *Annalium Resenianorum* (in codice membranaceo, bibliothecæ *Petri Resenii* A. 1728 incendio perditi), manu ipsius A. Magnaei alternis paginis scriptum. Annali, cui praescripta sunt haec verba: "ab initio non pauca desiderantur", ab anno p. Chr. n. 228 incipit, sed 1295 desinit. Singuli anni litteris tantum dominicalibus notantur et interdum vicesimus quisque annus numero in textu adscripto; sed in apographo singulis annis numeri apponuntur. Archetypi cum in scribendo errores et compendia curiose notata sunt, tum orthographia accuratissime servata. Lacunae hic illic indicantur. De hoc annali, affixis propria manu scriptis schedulis, Arnas prodidit, eum in imo sinistræ paginæ desiisse, ut certo definiri non possit, utrum integer fuerit, necne; sed certe paucos tantum annos perire potuisse, quum ultima manus, pertinens "ab anno 1283 usque in finem", ea sit, quae in "catalogum pontificum Romanorum" addiderit nomina: Honorius IV. (1285—87), Nicolaus IV. (1288—92), Celestinus V. (1294), Bonifacius VIII. ("qui coepit 1294 et obiit 1303"); ex quibus sic concludit: *hefir svo þessi scriba eigi vitað af neinum páfa eptir Bonifacium* ɔ: hic igitur scriba nullum papam cognovit post Bonifacium. Neque tamen negat, annalem fortasse ad annum 1302 vel 1303 continuatum esse, id est, quoad mors

Bonifacii non innotuit; amplius negat. In schedula apographo praemissa, alia manu haec scripta sunt: "codicem membraneum, ex quo exarati sunt hi annales, autographum esse verisimile videtur, exaratumque circa annum in quo hi annales desinunt; adde quod nonnulla hujus libri exarata sint circa annum 1254", quibus Arnas addit: "variis antiquis manibus exarati sunt *framanaf*, *hafa ymsir sett það og það til*, *en allt er gamalt*" ɔ: quod ad primam partem attinet, variis antiquis manibus exarati sunt; alii alia addiderunt; sed omnia antiqua sunt. Haec (aliarum manuum) additamenta in apographo notata sunt.

De hoc annali, qui in ea collectione, quam episcopus Brynjolfus Suenonius conficiendam curavit, non est adhibitus, cfr. *H. Einari* hist. litt. Isl. p. 129 et *Antiqu. Americanæ* p. 257.

L. *A. Magn.* 417, 4to.

Liber chartaceus, continens annales a quartae, quae dicitur, sive Romanae, monarchiae initio, quum Julius Caesar rerum potiretur, id est, ab anno mundi 3916 ad annum 1427 p. Chr. n. Prima verba haec sunt: *Anno mundi, þat er arum eptir sköpun þessarar veraldar þrjár þúsundir níu hundruð og XVI ar byrjaðist sú fjórða monarchia*", i. e., anno mundi — i. e. annis post creationem hujus mundi — 3916 incepit quarta monarchia, cett. Singuli deinceps anni notantur et "anno mundi" et numeris usque ad annum mundi 3960. A Christo nato nova pars incipit, tali quodam genere praefationis: *Jesús Kristr eilífr kóngr ok kennimaðr, ljómi föðursins*, ɔ: Jesus Christus, aeternus rex et praeceptor, splendor patris, cett.; deinde quaedam de *Fróði friðgóði*. Jam ipse annalis sequitur, ubi singul ianni et anno Christi et numeris annorum æræ christ. notantur. Anni, ad quos auctor, quod adscriberet, non habuit, omissi sunt.

Dubitari vix potest, quin hic annalis ex parte profectus sit a *Lögmannsannáll* (Annali Nomophylacis), qui dicitur, sive *Skalholtino novo* (420 B. C.; Apogr. 248 forma maxima; 427 a—b. 4.), ita tamen, ut ex aliis annalibus quaedam addita sint. Annorum quoque numeri cum illo annali (qualis est in apographo Arnæmagnaeano 427 a) congruunt usque ad finem anni 1317; post quem annum aliquantum discrepant, propter hujus compilatoris imperitiam, ut, qui re vera annus 1319 est, hic fiat 1318, et sic porro. Haec unius anni discrepantia extenditur usque ad annum 1394 in hoc annali, ubi annus 1394 alterius annalis 1395—1397 continet. Haec duorum annorum discrepantia posterius uno anno augetur, ut annus 1427 in hujus annalis fine alterius annalis anno 1430 respondeat, id quod, ut antea diximus, non fontibus, sed soli compilatoris incuriæ vel imperitiæ tribuendum est.

Scriptus est liber posteriore parte seculi sexti decimi (circiter annis 1579—80), litteris parvis et densis, sed satis claris. Manus valde similis est Vigfusi Johannis f. cujus a nobis ad 420 c. mentio facta est. Orthographia mala est, multaque et nomina propria et alia vocabula depravata. In margine permulta addita sunt (quae

ad annos **1205—1284** pertinent, in scheda, libro praefixa, e codice M. desumpta esse dicuntur), additamenta maximam partem eadem manu scripta; sed quum liber humore aliquantum vitiatus sit, haec additamenta hic illic legi vix possunt, et ultima folia reglutinata sunt. In priore pagina extremi folii lacuna ab A. Magnaeo cxpleta est, a quo ceterum nihil de fatis hujus libri annotatum invenitur.

Hi annales a *F. Johannaeo* l. c. nomine *Annalium breviorum* commemorantur.

N. *A. Magn.* **423** a. 4to.

Fragmentum annalium Islandicorum membranaceum, tribus foliis constans, forma quarta oblonga, toto margine desecto, incipit in anno **1328**, his verbis: "*byskupanna. Kallaði Laurencius at þat pactum œtti at haldast*", i. e. episcoporum. Contendit Laurentius id pactum debere servari", cętt., et continuatur usque ad annum **1372**, ubi sic desinit: *utquama — Andrès bonda með hirðstiorn um alt land.* ɔ: reditus Andreæ Coloni universæ Islandiæ præfecti." Anni tantum litteris dominicalibus notantur. Ex his foliis primum et secundum videntur scripta esse posteriore parte seculi dccimi quarti, nisi quod paucis quibnsdam locis recentior manus apparet; tertium vero tribus certe manibus scriptum est, quae omnes videntur recentiores. Pluribus locis quaedam erasa sunt, quae lacunae postea, etiam recentiore manu, sunt expletae. Una manuum recentiorum, ad seculum decimum quintum referenda, scribendi ratione peregrinum scriptorem prodit. Huic fragmento subjunctum est ejus apographum, quod, in octo foliis formae maximae, inter se connexis descriptum est manu Johannis Olavi filii Grunnavicensis; praeterea satis prolixae quaedam A. Magnaei annotationes de annali quodam, quem Sigurdus (postea in Islandia nomophylax) Björnonis filius adolescentulus (annis 1664-65) scripserat, rogatu nomophylacis Sigurdi, qui Einarsnesi habitavit, Johannis filii; qui liber, quem Arnas pravissime esse descriptum dicit ex ea annalium collectione, quam episcopus Brynjolfus Svenonius per Johannem Erlendi filium conficiendam curaverat, nihilo tamen minus videtur aliquantum in Islandia divulgatus, ut vero simile est, quia se compendium quoddam esse profiteretur ex pluribus optimis fontibus derivatum. Arnas duo hujus libri exemplaria, quibus solis potitus est, delevit.

Ipsa folia membranacea, Arnas notavit, fuisse quidem Skalholti temporibus episcopi Brynjolfi Suenonii, quem ea novisse necesse fuerit, neque tamen adhibita esse in harmonica illa, quam supra diximus, annalium collectione elaboranda. (Cf. quae Arnas ad 423 b. annotavit.)

A. Magn. **423** b. apographum est fragmenti illius membranacei annalium islandicorum (1328-72), sub num. **423** a. asservati, quod proxime descripsimus, alternis paginis ab ipso A. Magnaeo scriptum, qui litteras dominicales, quibus anni notati erant, retinuit et praeterea singulis annis numeros addidit. Archetypi orthographiam et interpunctionem partim accurate secutus est, partim diligenter notavit.

Monendum est, hoc apographum in nostra editione p. 276, lin. 9, et 277 in varr. lectt. c) et e), errore typographico notatum esse littera O.

II.

Quaedam ex annalium codicibus in hac editione omissa.

p. 22. (978) *Voru sênar elldligur fylkingar á himni um alla nótt V. Kal. Novembris;* i. e. igneae acies in coelo apparuerunt per totam noctem quinto Cal. Novembris add. Ann. Reg. C (*Scr. rer. Dan.* III. p. 34).

p. 62. (1149) C sic incipit: *Transsitus sancti Malachiæ archiepiscopi Hiberniæ in Clarualle. Leiðzla Duggals á Irlandi*; i. e., Transitus s. Malachiae archiepiscopi Hiberniae in Claravalle. Dubgali in Hibernia ecstasis; *S. r. D.* III. p. 56.

p. 78. (1191) C add.; *vatnavöxtr*, i. e. fluviorum incrementa.

p. 94. (1218) D, add. *Snörtr þórðarson tók til at fasta ad in passione.*

p. 94—96. (1220) expeditionem, quam Skulius dynasta in Islandiam facere constituerat, cett. C his verbis commemorat: *Herferð búin til Íslands af Skúla jarli. Hákon konúngr görði Snorra Sturluson lendan mann, ok þá fór Snorri til Íslands.* i. e. Expeditio in Islandiam parata a Skulio dynasta. Haconus rex Snorrium Sturlæ filium satrapæ jure donavit, quo facto Snorrius in Islandiam trajecit". Nec dubium, quin hae res ad hunc annum rectius referantur, quam, ut in editione factum est, ad 1219, quum ea aestate, idem codex (C) testatur, nullam navem ex Norvegia in Islandiam venisse.

p. 96. (1221) C add. *Ob. Arnórr Tumason* i. e. ob. Arnorus Tumii filius; *S. r. D.* III. p. 83.

p. 96. (1222) Add. A, C. *Sèn kometa. Brenna Adams biskups á Katanesi (Kattanesi C). Skota konúngr lèt handhöggva og fóthöggva LXXX manna, er at brennunni höfðu verit, ok dó margir af því*, i. e. Adami episcopi in Kataneso incendium. Scotorum rex manibus pedibusque truncari fecit octoginta viros, qui incendio adfuerant, ex quibus vulneribus multi decesserunt; *S. r. D.* III. 83.

p. 104. (1229) C add. *Utanferð Magnús biskups ok (Gissurar)*, i. e. Magnus episcopus et (Gissurus) peregre proficiscuntur; *S. r. D.* III. p. 88.

p. 108. (1233) post Valg. Styrmirssonar C add. *Ob. Herdís Bersadóttir*, i. e. Ob. Herdis Bersii filia; *S. r. D.* III. p. 91.

p. 110. (1237) *And. þórdr* (C add. *d.* i. e. *djákn) Sturluson*, i. e. Ob. Thordus (C add.: diaconus) Sturlae filius; *S. r. D.* III. p. 92.

p. 124. (1255) pro his verbis: þar fèll ok Finnbjörn, substituit cod. C: *ob. Finnbjörn Helgason.*

p. 126. (1258): *Mariumessu síðari, en lètti (eptir,* i. e. post, add. A) *páskaviku.*

p. 128. (1258) D add.: *Týndiz Hólmdælan fyrir Mýrum; þá týndiz ok Grobussan*, i. e. Ante Myras (sive Paludes, quandam Islandiae meridionalis regionem) periit navis, cui Holmdaela nomen erat; periit etiam navis Grobussa.

— (1259): *Snjófall mikit (fyrir,* i. e. ante, add. D) *Laurentíusmessu.*

p. 134. (1264): ... *skatt ok (fyrir* CF) *Síðumenn.* Post skatt C add. *á alþíngi*, i. e. in comitiis generalibus.

p. 140. (1270); ... post; *Pètr biskup í Björgyn* C add.: *Margrèt drottníng Skúladóttir*, i. e. regina Margareta, filia Skulii; cfr. *Suhm* Danm. Hist. X. p. 610, 656.

p. 158. (1280) Post "*Útkoma Jörundar biskups*" addunt AC: *ok Árna biskups*, i. e. et Arnae episcopi.

p. 186. (1305) post "*And. herra Sturla Jónsson*" C add.: *ok herra Álfr Bessason*, i. e. et dominus Alfus Bessii filius. Hic autem Alfus fortasse idem est, qui sub eodem anno, p. 188, *Álfr or Króki* sive *Krók-Álfr* appellatur; cfr. *Espólín* Árbækur 1. p. 17—19.

p. 238. (1333) post "*kom þat eitt skip til Íslands*" add. A: *ij árum fyrr var bæjarbruni í Björgyn*,, i. e., biennio ante urbs Bergarum incendio deleta est. Cfr. p. 236 (1332), ubi A eadem narrat. Scriptorem Annalium Flateyensium hic ex duobus fontibus hausisse conjicit noster *Joh. Sigurdi filius.*

p. 260—61. (1343). Quae hic traduntur de interitu navium Islandicarum rectius narrantur in A hoc modo: *Braut skip, er á (var) Snorri Fótr; drukknaði hann ok V menn aðrir. Braut Lýsubússuna i pollinum á Eyrum. Lesti Postulasúðina ok varð aptrreka á Seleyri. I Grindavík spónbrautt Augvaldnesbússuna; dó af ij. Braut Katrínarsúðina við Nýjahraun.* I. e.: Interiit navis, in qua erat Snorrius Fotus (sive þes), qui, praeter alios V, periit. Interiit etiam Lýsubussa in ipso portu Eyrano. Navis Postulasúð laesa ad Seleyram rejecta est. In Grindavica ex navi Ögvaldsbussa, fracta et comminuta, duo homines perierunt. Navis Katrínarsúð fracta est ad locum, cui nomen Nýjahraun.

p. 270. (1346) D add.: *Ruzsa konungr herjaði á Svíavelldi, ok segiz, at hann hafi vnnit þann stað, er Sexborg heitir*, i. e. Ruthenorum rex Sueciam invasit, diciturque expugnasse urbem, cui nomen est Sexborg.

p. 282. (1350) post "fæddr Jón Hákonarson" A add.: var *Ólafr Bjarnarson hirðstjóri*, i. e. Olavus Björnonis filius Islandiae praeerat.

p. 320. (1370) post "högginn Jón Klafi eptir dómi" A add.: *Veginn Valgarðr*, i. e. Valgardus occisus.

p. 322. (1371) post "kom út þorgautr Jónsson með hirðstjórn um allt land" add. N

manu recentiore: *sua bar til ı Roma, at saugu Jons biskups ok Sigurdar prests Loptzsonar, at ein hustru mikilshattar gecc ut af einne kirkiu og ætlade heim til herbergia sinna; komu at henne ij ketter storer ok toku í sitt mauttulskautet huar þeirra oc leiddu hana med ser; ok er þeir hofdu leitt nokcura stund, þa tok annar kauttren til orda: er tid? sagde annar; eigi, sagde annar. þa leiddu þeir hana en ok tollaadu þrysuar. þa lietu þeir hana lausa, ok for hun heim, ok þa, adr hun kom heim, þa tok hun sott ok andadizt litlu sidar.* I. e.: Accidit Romae, testibus Jona episcopo et sacerdote Sigurdo Lopti filio, ut ad nobilem quandam matronam, quum ex aliquo templo egressa domum peteret, duae feles, insolitæ magnitudinis, accederent et, quum suam quaeque stolae laciniam arripuisset, secum ducerent. Quod quum aliquantisper fecissent, altera felis loqui coepit: "Jamne tempus est?" inquit. "Non" respondit altera. Quo facto eam ducere perrexerunt atque interea ter locutae sunt. Deinde (matrona) dimissa a felibus, antequam domum venit, in morbum incidit, quo paulo post mortua est.

p. 334. (1383) post "Helgi og Krákr" A add.: *Pálssynir*, i. e. Pauli filii.

p. 369. (1394) lin. ult. post "inflixit" addendum Dominus Vilchinus missam primam die crucis cantavit.

III.

Lectiones quaedam, melioris notae, in textum non receptae.

p. 28. (999) codex A iis est annumerandus, in quibus *Hálogaland* legitur.

p. 32. (1004) L ok ij ár; cf. var. lect. z. C etiam *Lxij ár* (i. e. Lxij annos) praefert; *Scr. rer. Dan.* III. p. 37.

p. 34. (1011) var. lect. *Ljóts* rectior est, quam "Lopts".

p. 58. (1137) et A et B: *Krókaskógi*, quod rectum est.

p. 62. (1149) cf. var. lect. b. A etiam habet: *Markús Marðarsonar*; quod recte.

p. 68. (1168) *Ognhöttr* (non Agnhöttr) lectio est codicis A.

p. 70. (1171) andaðist Reinir ábóti. In A. scriptum est *Reinn*, quod consentit cum *Necrologio Islandico* in *Scr. rer. Dan.* II. p. 510.

p. 72. (1176) pro Sverris Magnúsarson in Cod. A recte scribitur *Sverrir magnus.*

p. 74. (1181) pro þorbjörg Bjarnadóttir scriptum est in C. þ. *Bjarnardóttir.*

p. 80. (1197) *Ormsson* (Ormi filius) legitur in C de Klofa-Bardo.

p. 84. (1204) Andaðist Guðmundr (prestr, i. e. sacerdos) add. C. *múnkr*; cfr. *Scr. rer. Dan.* III. p. 74.

p. 88. (1210) "Frísaland" omissum est in A.

p. 88. (1211) cf. var. lect. r. *Sörli Teitsson* (Sörlius Teiti filius) verum nomen esse, sine dubio concludi potest ex A et C, qui, sequente anno, mortem hujus hominis narrant.

p. 98. (1222) *Sæmundr* (non Sigmundr) *Jónsson* distincte scriptum est in A (cfr. *Necrol. island.* in *Scr. rer. Dan.* II p. 517). Fieri autem potest ut, quod mox in A sequitur, Sæmundi nomen errore irrepserit.

p. 112. (1238) 40 (A: *Lx*) af Sturlu.

p. 114. (1240) cf. var. lect. k. De hoc morbi genere (*heimakonusótt*, ɔ: erysipelas) cf. *Sv. Paulini* íslenzk sjúkdómanöfn in *Isl. lærd. lista fel. rit* ix. p. 220. *Farkonusótt*, quod textus et A habent, fortasse idem morbus est, qui antea vocatur *bólnasótt.*

p. ead. (1241) í Víðidal í Miðfirði; haec duo verba (*í Miðf.*) recte omittit A.

p. 116. (1243) cf. var. lect. u. *Balta*, ex auctoritate codicis C; cf. *Scr. rer. Dan.* III. p. 95 recta lectio est, pro Hjaltasonar.

p. ead. (1244) Víg Hjálms Snorrasonar ok Blasíus Snorrasonar. Haec verba sine dubio plane sunt rejicienda, quum depravata videantur ex his, quae, ex C et ex aliis quibusdam codicibus desumpta praecedunt: *Víg Hjálmssona ok Blasíussona.*

p. ead. (1244) pro Þórðar Bjarnasonar in C scriptum est *Þórðar Bjarnarsonar*, quod rectius.

p. 120. (1249) Ormr Bjarnason (C: *Bjarnarson*).

p. ead. (ann. eod.) *Viðey* recta lectio est.

p. 122. (1253) uxor Gissuri dynastae *Sturlunga saga* III. p. 222, *Gróa* nominatur, quod sine dubio rectius, quam *Þóra.*

p. 124. (1254) ok þeirra Hrana 5. Scriptum est in A: *Víg. Rana ok þeirra V*, i. e. caedes Ranii et quatuor aliorum.

p. 130. (1260) *Rangæinga* (non Rangeyinga) habet A.

p. 135. (1265) var. lect. n. In C, ubi haec adjecta sunt, legitur 4000 pro 400.

p. 138. (1269) Rafns Oddasonar; cf. var. lect. u. A recte: *Oddssonar.*

p. 140. (1271) in his verbis: "Hafði Magnús konungr fjölment"; Aut vocabulum *þing* (comitia) incuria omissum est post *fjölment*, aut ipsum *fjölment* depravatum ex *palliment* (parlamentum), quod in C legitur. Nam *hafa fjölment við einhvern* sermonis rationi repugnat.

p. 146. (1275) til Liðangrs (Liðangrum). Haud dubie legendum esse *Lifangr*, loco in praefectura Störensi et Veradalensi sito, conjecit noster *Joh. Sigurdi.*

p. ead. (1276) in his verbis: Ofriðr milli D. et S. pro *milli* A *mikill*, (ingens) substituit.

p. 164. (1288) lin. 2 pro Rangneiðarsonar C habet *Rangríðarsonar.*

p. 170. (1294) Utanferð herra Þorvarðar. *Narfasonar*, quod additur, falsum est et potius referendum ad *Þorláks lögmanns*, quod sequitur. Hic autem dominus Thorvardus, ut recte creditum est in nota g. est Thorvardus Thorarini filius, qui in C et aliis anno 1295 peregre profectus traditur, cujusque mors in iisdem libris rectius refertur ad annum 1296; cf. *Espólín* Árbækur I. p. 14.

p. 178. (1300) pro Thómas Svartsson (cf. p. 248, ad á. 1338) — in *Sturlúnga saga Thomas Svartarson* — A habet *Snartarson*, quod rectum est. Erat autem hic homo ex parte Islandiae occidentali ortus donumque templo Eyrano (Rafnseyrano) in Arnarfjordo ab eo datum commemoratur in hujus templi inventario (*Joh. Sigurdi*).

p. 180. (1301) í hafi mikjálsmessu. A habet: *um mikjálsmessu skeið*.

p. 186. (1304) lin. 1 pro sögðu A habet *sagði*.

p. 200. (1310) cf. var. lect. t. *Skrautmángi* (non Skrarðsmángi) legitur in C.

p. 214. (1320) lin. 2. pro VII. Kal. Febr. in A *átta* Kal. Febr. legitur.

p. 244. (1336) narratio ex A desumpta: "Frú Blanz .... af Franz" abrupta est et sine sensu, quum antea, p. 242 (1335), loco idoneo posita sit. Nota i) ubi conjectum est, vocabulum *obiit* videri excidisse, omitti debet, quum Blanca anno 1363 mortua sit; cf. p. 312 (1364).

p. 246. (1337) *Grímstöðum* recta lectio est.

p. 262. (1343) Dráp Þorsteins Nikulássonar í Gunnarsholti p. 258 (1342) legitur his verbis: *Víg Þorsteins Gunnhyltings*, secundum A.

p. 272. (1347) "Fóru báðir biskupar .... í landinu" cum quadam immutatione verborum leguntur in A, ubi quae de hoc anno narrantur his verbis incipiunt: *Utanferð Jóns biskups ok Orms biskups í Hvalfirði á einu skipi ok biskupslaust á landinu*, i. e. Johannes et Ormus episcopi in una nave peregre abeunt atque Islandiam sine episcopo relinquunt. In eodem cod. (A) infra legitur: *báðir biskupar fóru utan á einu skipi*, i. e. uterque episcopus in una nave peregre profectus est.

p. 281. v. Recordare domine; leg. *Rec. hominum*. Benedictio dei; leg. *Ben. domini*.

p. 284. (1351) hafð konúngsbréf at utan. Voru stefndir cett. revera in A leguntur: *Konúngsbréf, at utan voru stefndir* cett.

p. 286. (1352) Ólafr Bjarnason legendum est Ól. *Bjarnarson*; cf. 1354 ead. pag.

p. 306. (1362) lin. 1: var hann laminn leg. "enn Jón Guttormsson var laminn." cett. "Jarpr Hanns" leg. *Jarpr, Hannis*.

p. 314. (1365) Vo Jón Klofi. A habet *klafi*, quemadmodum etiam p. 320 (1370). Hic autem Jon Klafi fortasse idem est, qui Jon Narfason, de quo in aliis annalibus a. 1369 (cf. p. 320) supplicium sumptum esse dicitur.

p. 316. (1368) Jón Grávofa. A habet *Grárófa.*

p. 324. (1373) Björn Kolbeinsson. A: *Bjarni Kolbeinsson.*

p. 336. (1384) Hófust Ásgeirsmál. A habet: *Ásgeirsármál*, i. e. lites Asgeirsaenses. Praedium Ásgeirsá situm est in Vididalo toparchiæ Hunavatnensis.

p. 358. (1393) lin. 1: sveita. A habet: *sveinum*, quod interpretatio nostra secuta est.

p. 358. (1393) lin. 7: Jón þórólfsson. A habet: Jón *þórálfsson.*

p. 386. (1412) cod. D post Skúmstöðnm puncto distinguit, post Vestreyjum omnino non distinguit. *Joh. Sigurdi* intelligi putat tractum Landeyjar in toparchia Rangarvallensi Islandiae meridionalis.

IV.

Animadversiones in nonnulla annalium loca.

p. 38. (a. 1022) *Ruðuvetr* sive *Rudduvetr*, hic ut in *Scr. rer. Dan.* III p. 40, "hiems perniciosa" redditur. Nisi vero statnimus, haec duo vocabula plane uno esse sensu, quum ð pro *dd* haud raro positum inveniamus, causas, cur hiems gravis et aspera hoc modo appellata sit, varias informare cogimus, pro ut hanc vel illam lectionem putamus præferendam. Si *ruðuvetr* praeponimus, *ruðu* aut pertinet ad nomen substantivum, quod est *ruða*, i. e., quisquiliae, quo intelligi possunt pinnae piscium et similia, quibus homines et pecudes vitam sustentare coacti sint, ut *Ruðuvetr* sit hiems inediae, aut ad verbum *ryðja*, i. e. vastare, quod ejus hiemis saevitia Islandiam magno animantium numero privaverit. Quod si *Rudduvetr* recta lectio est, prior pars referri potest ad *rudda* (clava), ut toto vocabulo significetur hiems gravis et quasi clavae instar feriens, quae explicatio sine dubio illi est praeferenda, quum praesertim simili ratione hiems aspera anno 1601 *lurkr* (fustis) appellata sit (cf. *H. Finsen*, um mannfæckun af hallærum á Islandi in *Fèl. Rit.* XIV. p. 74). Addi potest, anno 1022 septentrionalem Norvegiae partem magna hiemis saevitia laborasse (*Heimskríngla* II. p. 183).

p. 54. (1118) *Undra-ár*, et in hac editione et in *Scr. rer. Dan.* III p. 51 latine redditum est "Annus mirabilium" (cf. *Kynjavetr* p. 68, *Býsnasumar* p. 84). Spectantur fortasse tempestates saevae et turbulentae, quae quibusdam locis sacra prohibebant, hominesque a templis arcebant atque naves frangebant, unde tantus naufragorum numerus in Islandiam conjectus est, ut fames oriretur (*Kristnisaga* p. 120, 122; *Landnámabók* in *Islendinga sögur* I, 328; cf. *H. Finsen* l. c. p. 41). Ea vero, quae de Holtavatn referuntur, quod furor tempestatis in sublime sustulisse dicitur, in Annalibus regiis (*Scr. rer. Dan.* III p. 50) sequi-

tur narratio quaedam, quae in hac editione omissa est, quum ad ea, quae subsequuntur, quaeque ad res externas pertinent, referenda videretur, etsi fortasse non minus ad ipsam Islandiam pertinet, quare eandem hic sistere e re ducimus: *Þá sýndiz himinn opna paschadag með sva miklu ljósi, at túngls ljós þat vard at engu, er þá átti mikit at vera, ok stóð sva* IIII. *stundir dags. Or glugg þessa ljós sýndiz mönnum hánga cross með gulli ok gimsteinum*, ɔ: Die paschali visum est coelum aperiri tanto cum lumine, ut lunæ lux dispareret, qvæ alioquin magna esse debuit. Hoc per quatuor diei horas duravit. De luminis hujus fenestra crux auro et gemmis ornata pendere videbatur.

Deinde in iisdem annalibus, commemoratis quibusdam prodigiis, quae urbe Vormatiae acciderint, haec adduntur, p. 51: *Roðavetr. þetta er kallat Undraár*, i. e., turbidarum tempestatum hiems. Hic *annus mirabilium* vocatur". Qvæ igitur hic narrantur fortasse non Islandiam spectant, sed ea, quae in Germania acciderunt.

p. 56. (1123) *Grímuþraung*, obscura vox, sine dubio pertinens ad aliquam rem, quae in ea regione evenit, ubi annalium scriptor degebat; in hac editione redditur: pugna nocturna vel brumalis; in *Scr. rer. Dan.* III. p. 51: angustia larvae vel noctis, ubi interpres (*Joh. Olavius* Hypnones.) haec annotavit: "Quid hoc vocabulum sibi velit, non constat; poeticum videtur, forte malum aliquod aëris designans." *Gríma* est 1) conticinium, quando omnia quasi obvelata caligine videntur (*Björn Halldórsson*); 2) persona, larva; 3) poët. nox. (Cf. *Jon Olavsen* Nordens gamle Digtekunst.) *þraung* 1) turba; 2) angustia. Si vocabulum *Grímuþraung* ad ea pertinet, quae de duobus hominibus vulneratis sequuntur, hoc loco fortasse tumultum nocturnum significat.

p. ead. (1127) *Jónsvetr* et hic et in *Scr. rer. Dan.* III. p. 52, vertitur hiems Johannis. Interpretationi *Joh. Olavii* Hypnonesii: "Hiems forte a tempore festi Johannis Evangelistae (die 27. Dec.) saeviens" accessit vir celeberrimus *F. Magnæus*. cf. p. 80 (1200); *Sturlunga* saga I. p. 188; Jónsmessa.

p. 58. (1134) *Múgavetr* hic, ut etiam in *Scr. rer. Dan.* III. p. 52, "Hiems copiarum"; sine dubio rectius redderetur "Hiems catervarum sive factionibus inquieta"; quum hic locus ad ea spectet, quae habet *Heimskringla* III. p. 304: Haraldr konúngr fór austan með landi ok hafði allmikinn her, var þessi vetr kallaðr *múgavetr*, i. e. Interim ab orientalibus regni partibus legendo provehitur Rex Haraldus, gravissimi nunc ductor exercitus, dictaque fuit hæc hiems *Mugavetur* (hiems catervarum s. factiosa).

p. 62. (1150) de varietate lectionis in cognomine Johannis Groenlandiae episcopi vid. *Grønlands historiske Mindesmærker* III. p. 896.

p. 64. (1156) *Seleyjasumar* (Seleyarum aestas) ab ea re nomen invenit, quod, ut in

Heimskríngla III, 373 narratur, ad Seleyjas, insulas promontorio Lindesnæs ad vulturnum, Norvegiae reges Ingius et Eysteinus (filii Haraldi Gillii) ea aestate convenerunt atque inter se foedus inierunt.

p. 66. (1162) *Rèttavíg* et in hac editione et in *Scr. rer. Dan.* III. p. 60, redditur: caedes in pecorum de montanis reductorum claustris facta. Spectatur fortasse res, quae in *Sturlúngasaga* I, p. 114 his verbis narratur: *þau misseri... börðust menn at Reykjum í Flóa suðr* (i. e. hoc anno pugna extitit Reykis in regione Floana, quae est in Islandia meridionali), ubi *rèttum* var. lectio est pro *Reykjum*. Cf. *Lögrêttubardagi*, quod proxime antecedit.

p. 68. (1164) *Karlshríð Gregoríusmessu* in hac editione redditur: procella, Caroli dicta, festo Gregorii (die 12. Martii) saeviens; in *Scr. rer. Dan.* III. p. 61: "procella, dicta Caroli impetus, Gregorii festo saeviens". Veri simile est, intelligi nivalem ventum, quo Carolus quidam interierit. Haec autem tempestas cum eodem terrae motu fortasse cohaeret, qui ad eundem annum commemoratur; cf. *Sturlúnga saga* I. p. 114.

p. 70. (1171) *Skriðna mannskaði*, i. e. ruinis montium homines interfecti. Var. lect. *Skriðnavetr*, i. e. ruinarum montanarum hiems; cf. *Scr. rer. Dan.* III. p. 63. Res in *Sturlúnga s.* I, p. 115, distincte narratur his verbis: *þau misseri fórust* 80 *manna í skriðum ok var kallaðr býsnavetr*, i. e. hoc anno perierunt 80 homines ruinis montanis; ista hiems dicta est hiems portentosa. Cf. *býsnasumar*, Ann. p. 84 (1203).

p. 78. (1194) *Svalbarðsfundr* et in hac editione et in *Scr. rer. Dan.* III p. 71 vertitur Svalbardensis conventus, quo significari potest aliqua congressio in praedio Svalbarð, quorum unum situm est non procul a litore ejus sinus, qui ab insulis nomen traxit (Eyjafjörðr), in toparchia Vadlensi, septentrionalis Islandiae (cf. *Fornm. sög.* XII, p. 357). Alia lectio est: *Svalbarði fundinn*, quae significat inventam esse oram frigidam, i. e. Groenlandiae orientalis litus, quod ad euronotum jacet. Quae lectio et a *Suhmio* (Danm. Hist. VIII p. 347) comprobata est, et in *Grønl. hist. Mindesmærker* III. p. 46.

p. 80. (1196) *Rauðsmál* et nostra editio et *Scr. rer. Dan.* III, p. 71 interpretatur: Rödi causa (lis forensis). Quum vero tale nomen (*Rauðr*) in Annalibus alias non inveniatur, verisimilis est Viri Cel. *Finni Magnaei* conjectura, totam vocem contractam vel depravatam esse ex *Rauðasandsmál*, et sic ad ea verba (*Víg Markúsar á Rauðasandi*), quae proxime antecedunt, spectare.

p. 102. (1226) *Rotusumar et mikla*, i. e. aestas humidissima (cfr. Lectio var. *vætusumar* ɔ: æstas humida) quod accuratius, quam: 'aestas admodum turbulenta" ut habent *Scr. rer. Dan.* III. p. 86. Consentit *Sturlúngasaga* II p. 89: *sumar þetta var illt ok volviðrasamt*, i. e. hac aestate tempestas erat mala et humida.

cf. *Finsen* um mannfæckun af hallæri l. c. p. 46 (*H. Einari* interpretatio danica p. 20).

p. 102. (1227) *Sandvetr* (*á Íslandi*), i. e. hiems in Islandia eruptione arenæ insignis. Annus antecedens vocatur *Sandfallsvetr á Íslandi*, i. e. hiems in Islandia arenosa pluvia insignis. Cf. *Finsen*, l. c. p. 45.

p. 106. (1231) *hettusótt* et hic et in *Scr. rer. Dan.* III. p. 89 redditur: tumor partium colli exteriorum; cf. p. 204 (1313), ubi idem vocabulum redditur "morbus cucullaris", ab *hetta* (cucullus). Res in *Sturlungasaga* II p. 128 his verbis commemoratur: *um haustit fór yfir land allt sótt sú, er kölluð var hettusótt; af henni andaðist Ingimundr Jónsson*, i. e. auctumno per universam Islandiam grassabatur morbus, *hettusótt* dictus, ex quo obiit Ingimundus Johannis filius. Ceterum de hoc morbi genere (hydrocephalo, angina, febri scarlatina) vid. *S. Pálsson* islenzk Sjúkdómanöfn in *Rit þess ísl. Lærdóms-lista Fèlags* IX. p. 222, X. p. 36, 37; cf. *H. Finsen* l. c. p. 46.

p. 108. (1234) *missætti höfðíngja*; 10 *setur*, i. e. discordiae inter magnates; decem praesidia. *Seta* est mansio, sessio, consessus; cf. *Glossarium Nialae*. *F. Magnaeus* putat hoc ita intelligi debere, praesidia armatorum decem locis constituta fuisse, quo talis sensus emergat: magnatum X in sua quisque villa praesidium habuit.

p. 110. (1236) *rán í Dal*, i. e. rapina Daliae. *Dalr* (vallis), sub montibus Eyjafjöll in toparchia Rangarvallensi situm, erat unum ex maximis praediis Snorrii Sturlae filii, ubi, hoc anno, Reykholto fugiens, aliquamdiu moratus est; *Sturlúnga s.* II. p. 176 sqq. cf. vita Sn. Sturlaei, praemissa *Heimskringlae* editioni Havn. I. p. xli; *F. Magnussen* Sn. Sturlesens Levnet p. 17.

p. ead. (1237) *Hákon konúngr krossaðr*, i. e. Rex Haquinus cruce signatus. In codice H legitur *kórónaðr* (coronatus), nec recte; quam nihilominus lectionem secutus est *Suhmius* (Danm. Hist. IX. p. 678).

p. 116. (1242) *Brúarfundr*, et in nostra editione et in *Scr. rer. Dan.* III. p. 95: Conventus Bruensis. Intelligitur autem conventus ad *pontem* Hvitaensem inter Uraekiam Snorrii filium et Kolbeinum Juvenem, quorum uterque suis sectatoribus stipatus erat; vid. *Sturlúnga s.* II. p. 254 sqq.

p. ead. (1243) *Birtist helgi Vilhjálms djákns í Björgyn*, i. e. sanctitas Vilhelmi diaconi Bergis apparuit. Intelligitur sine dubio aliquis in Norvegia homo pro sancto habitus, qui re vera in numerum sanctorum nunquam relatus est; cf. *Suhm* Danm. Hist. X. p. 30. *Joh. Kraftius*, vir. Cel. in opere egregio, quod inscribitur *Norges Beskrivelse*, IV. p. 295, conjecit, templum sancti Vilhelmi, quod ante religionis christianae doctrinam emendatam Bergis erat, ab hoc Vilhelmo nomen adeptum esse.

p. ead. (1244) *Flóafundr með Þórði Sighvatssyni ok Kolbeini únga Arnórssyni*, i. e. praelium in sinu Húnaflói commissum inter Thordum Sighvati filium et Kol-

beinum Juvenem, Arnori filium. Intelligitur navalis illa pugna, qua hi duo viri in sinu Húnaflói inter se decertarunt, quae et in *Sturlúngasaga* III. p. 60 sqq. describitur et in *Necrologio islandico-norvegico* (*Scr. rer. Dan.* II, p. 512), ad diem 24. Junii commemoratur his verbis: *bardagi á Strandaflóa*, i. e. pugna in sinu Strandensi.

p. 120. (1248) *boðorðabreytni*, i. e. sacrorum institutorum mutatio. Intelliguntur sine dubio constitutiones et edicta, quibus Vilhelmus cardinalis, anno 1247 in Norvegia, ad Haquinum regem coronandum, commoratus, multa in rebus ecclesiasticis immutavit, quaeque postea in Islandiam introducta sunt; vid. *F. Johannaei* Hist. eccl. Islandiae I. p. 233—35. Idem Vilhelmus cardinalis regi Haquino id consilii dedisse dicitur, ut Islandiam sibi subjiceret.

p. 122. (1252) *Hellufundr*, i. e. conventus Hellensis. Intelligitur conventus in praedio Borgarfjordensi Hella, ubi inter Thorgilsum Skardium, Rafnum Oddi filium aliosqve de Gissuro dynasta adoriendo convenit; vid. *Sturlúnga s.* III. p. 143, 145; *Torfaei* Hist. Norv. IV p. 320; *F. Johannaeus* I. p. 364.

p. 130. (1262) *fyrir utan Þjórsá* in hac nostra editione, ut in *Scr. rer. Dan.* III. p. 103, parum distincte expressum est: ultra amnem Thiorsa. Haec enim verba auctorem arguunt Oddæ vel fortasse Skalholti degisse, adeo ut significent: in parte quadrantis australis occidentem versus jacente (J. Sigurdi).

p. 138. (1268) *Ryskissótt* á Íslandi, ubi in aliis codicibus est *ryskjusótt*, *ryskusótt*; quod vocabulum neque in hac editione neque in *Scr. rer. Dan.* III. p. 110 latine redditum est. Gudmundus autem Magnaeus (in *Saga Egils Skallagrímssonar* ed. Magn. p. 616) hanc vocem ita interpretatur, ut sit "morbus acutus, cum totius corporis concussione incipiens". Quod si recte se habet, vocabulum derivatur a verbo *ryskja* (concutere, cf. Dan. *ruske*), nec multum distat a *rykkir*, *rykkíngar*, i. e. convulsiones; vid. *Sv. Pauli* in *Rit þess ísl. Lærdómslistafèlags* X, 30. *Joh. Sigurdi* f. hunc morbum eundem esse putat, ac *flekkusótt*, i. e. scarlatinae genus (a *Sv. Pauli* filio febris petechialis appellatum); *ryskjur* enim significare virgas vel maculas diversi coloris in lana ovium (*ryskjóttr*, *mó-ryskjóttr*, *svartryskjóttr*). Ceterum var. lectio *hrossasótt* non indigna videtur, quae respiciatur.

p. 161. (1285) var. lectio: *fundust Dúneyjar*, i. e. detectae sunt Insulae plumiferae. Hae insulae, ad Americam sitae, sine dubio nomen invenerunt ab ingentibus acervis plumae, quam aves marinae relinquunt. Intelliguntur fortasse duae insulae Newfoundlandiae adjacentes, Baccalao et Penguin; cf. *Ant. Americanae* p. 259-452; *Grønl. hist. Mindesmærker* III. p. 51.

p. 180. (1301) *hann drap ... 11 skorar af karlmönnum ok 7 skorar af börnum ... eru 4 hundruð í skor*, i. e. undecim scoras virorum et 7 scoras infantum occidit ...

scora (autem) quadringentis constat (cf. *Scr. rer. Dan.* II. p. 197), ut ex adultis 4400, ex pueris 2800 mortem obierint; quum *Torfaeus* (Hist. Norv. IV. p. 401) numerum adultorum circiter 5000, puerorum circa 3000 faciat (cf. *Suhm* Danm. Hist. XI. p. 396). Vocabulum *skor* proprie est incisura in talea, ad singulam aliquam rem designandam; tum major numerus ab 8 usque ad 100 vel etiam 400, qui numerus fortasse pro maximo habitus est, quem talea capere posset. Vox Anglica *score* viginti significat. Si rerum nexum hoc loco spectas, veri similius est verbo *skor* 8 quam 400 significari; cf. *Snorra Edda* (ed. *Raskii*) p. 197: *átta bera ámœliss k o r.*

p. 182. (1302) post *Ulanferð . . . herra Lodins af Bakka* additum est in cod. G. *ok var hann hengdr*, i. e. qui tum suspendio interemtus fuit; id quod errore ex Auduno Hestakorn translatum est in Lodinum Bakkensem, Biörnonis filium, qui secundum ea, quae in *Samlinger til det norske Folks Sprog og Historie*, II. p. 194, demonstrata sunt, anno certe 1303 mortuus non erat, eujusque praedium, Bakki, sine dubio situm erat in parochia Orkadalensi, australis Thrandheimiae praefecturæ.

p. 208. (1315) *Brann kirkja á Stóruvöllum.* In C, ubi hic locus lectu est difficillimus, scriptum esse videtur: *á Landi.* Quod Joh. Sigurdi pro recto habendum esse putat, si legitur *Stóruvöllum,* quum praedium eo nomine etiam nunc extet in regione Land, quæ sita est in toparchia Rangarvallensi. Ultimum autem verbum videtur ei esse *lægra*, ut in *Scr. rer. Dan.* III. p. 129. Ceterum putat, totum fortasse locum corruptum esse ex iis, quae antecedunt: *Kirkjubruni á Stað á Reykjanesi.*

p. 210. (1316) *Týndist skip Loðins biskups af Færeyjum,* i. e. navis Lodini, episcopi Færeyarum, ... periit. De hoc Færeyensi episcopo, qui in literis norvegicis Ludovicus appellatur, vid. *Grønl. hist. Mindesmærker* III. p. 102.

p. 216. (1320) post *Jónsmessudag* F et H add.; *næsta dag eptir festum Vincentii.* Veri simile est intelligi diem Johannis Chrysostomi, sive diem Januarii XXVII. (qui in calendario islandico dies Chrysostomi appellatur) quum festum Vincentii martiris in diem XXII. Januarii incideret. Videntur etiam confundi Arnas episcopus Helgii filius, qui obiit hocanno ante diem VIII (in A scriptum est: *átta*) Kal. Febr., i. e. die 25. Januarii, vel, si D sequimur, ante diem XII Kal. Febr., i. e., die 21. Januarii (cf. p. 214), atque Ormus Thorsteini filius, episcopus electus, qui mortuus est die Johannis.

p. 222. (1326) var. lect. *víðast í brautsöngum* (*burtsaungum, Espolín* Árbækur I. p. 56). Est autem *braut* sive *burt* idem quod Dan. vox *bort* (Germ. *fort et weg*). Significantur sine dubio sacra in oratoriis et templis annexis (opposita sacris domesticis, *söngvar heima* sive á *heimakirkjum*), atque ita accuratius definitur sensus verborum *í sumum stöðum,* quae textus habet.

p. 228. (1330) *klippíngum* redditur: coriis ovium exsiccatis; *klippíngar* autem potius coria ovilla depilata significant. De his aliisque rebus, quibus decumae solutae sunt, cf. *F. Johannaei* Hist. eccl. Isl. IV. p. 131—33.

p. 244. (1336) *Árni áböti af Lýsu hálshögginn við England... af duggurum*, redditur: Arnas abbas de Lysa ad oram Angliae decollatus fuit ... a *duggaris* (piratarum genere). *Dugga* parvam navim (Dan. *Jagt*), praesertim piscatoriam, significat; suntque *duggarar*, qui in ejusmodi nave vehuntur, potissimum piscatores Batavi et Belgae. Ad annum 1666 commemorantur naves piscatoriae (*fiskid u g g u r*) Anglicae (*Espólín* Árbækur VII. p. 45); adeo ut *duggari* eo tempore facile piratam significare potuerit. *Torfaeus* autem (Hist. Norv. IV. p. 462) minus recte "praedones Gallici" interpretatus est.

p. 270. (1346) *kom knörrinn af Grænlandi með heilu*, i. e. navis oneraria ex Groenlandia incolumis ... advenit. De hoc in Groenlandiam itinere conjecturae quaedam propositae sunt in *Gronl. hist. Mindesmærker* III. p. 121, 463.

p. 280. (1349) var. lectio vj: cc ok lx d., i. e. 260 daga. DC.d, i. e. 600 daga.

p. 306—8. (1362) Carmen Snacolfi, quod in hac editione codicem A ad verbum exprimit, quodque jam antea editum est, quum in *Eddae Resenianae* (Hafn. 1665) addendis, fol. n, s, (cfr. p. 24. b.) tum in *Espólín*, Árbækur I. p. 94, e sententia Joh. Sigurdi f. editio Espoliniana rectius assecuta est, quam scriptor codicis A, praesertim in stropha ultima. Est enim *Kilpr* nomen viri omnino ignotum; neque ullo modo statui potest, pro Smido, qui in hoc carmine primas tenet, novam a poëta personam esse introductam, cujus morte res consummaretur; sensus vero eruitur commodior, si cum Espolino legitur: *Kylfu heyrði högg* (clavarum ictus sonabant; cf. lin. 1: *enn Jón Guthormsson var laminn með járnreknum kylfum til bana*). *Hjálm gríðr* — i. e. gigantis galearum sive galearum perditrix, quod securim valet, in unum verbum conjungenda sunt; *tögg*, quae forma ceterum non occurrit, nisi in rythmis recentioribus (Rímur), idem est, ac *tuggði*, i. e. mandebat.

p. 308. (1362) *Hófust Risamál*, i. e. Risorum lites initium coeperunt, et p. 334 (1382) *varð endiligr vegr á Kisamálum*, i. e. tandem causae Kisianae [ad finem] peractae sunt. Lectio codicis Flateyensis (*kisamál*), quam secutus est *Espolinus* (Árbækur I. p. 95—106), quum idoneo sensu careat, *F. Magnaeus* jure statuit, legendum esse *Rísamál*, i. e. lites de praedio *Hrís* sive *Hrísar* fortasse in Borgarfiordo sito; vid. *Landnámabók* in *Íslendínga sögur* I. p. 59, 60; cf. indicem geographicum.

p. 330. (1380) *lagði þegar hríðir á at fimm vikum*, i. e. jam quinque hebdomadibus ante hiemis initia tempestates nivosae ingruerunt. *F. Magnaeus* interpretatur: quinque tantum hiemis hebdomadibus praeteritis, id est: circa diem 20. Nov.

p. 342. (1389) *Dráp herra Malis Sperru í Hjaltlandi*, i. e. caedes domini Malis Sperrae in Hjaltlandia. De hac caede atque omnino de hoc homine, *Malise le Spere*, dynasta Scoto, magni momenti sunt, quae protulit *P. A. Munch*, vir celeberrimus, et in tractatu geographico-historico de Orcadibus et Hjaltlandia (*Samlinger til det norske Folks Sprog og Historie* VI. p. 491) et in disquisitione de gente Arnmödlingorum Norvegiæ (*Annaler for Nordisk Oldkyndighed*, 1846, p. 179, 182, 210); cfr. *Diplomatarium Norvegicum* I. p. 366.

p. 350. (1391) *andaðist síra Páll ... hafði Hákon Jónsson kyrsett allt hans gótz, en sjálfr umsagðr* ɔ: dominus Paulus ... diem obiit, cujus omnia bona Habuinus Jonae filius in sequestro posuerat, quapropter ipse male audiit. Lectio sequitur codicem Flateyensem; sensus vero et *F. Magnaeo* et *Joh. Sigurdi* f. (qui *sjálfr* potius ad Paulum sacerdotem referendum esse putat) videtur perobscurus.

p. ead. (ad eund. ann.) *urðu áverkar met Sumarliþa ... ok Runólfi ... tók meir Sumarliða ok hans mönnum* i. e. Sumarlidius ... et Runolfus ... invicem pugnarunt; Sumarlidius vero cum suis superior evasit. Sed his verbis re vera hic sensus inesse videtur: Sumarlidius et Runolfus (eorumque sectatores) sibi invicem vulnera intulerunt; res vero *contra* Sumarlidium et suos prosperius cessit. Cf. *Espólín* Árbækur I. p. 111.

p. 352. (1392) *kom Þjóðbjörn út með bréf drotníng Margrètar*, i. e. Thiodbjörno cum edicto reginae Margaretae in Islandiam venit. Videtur autem hoc edictum non diversum fuisse ab eo, quod in *F. Johannaei* Hist. eccl. Isl. I. p. 441 commemoratur.

p. 352. (1392) vocabula *Pètr* et *steikari* in codice Flateyensi supra lineam addita sunt, neque *steikari* et *smásveinn* signo commatis distinguuntur.

p. 360. (1393) *Jarðaðr inn at Bræðra.* Qua de causa Sti. Olavi coenobium Minoritarum Bergense hoc nomen adeptum sit, demonstratum est a *Chr. Langio* viro celeberr. opere *Norske Klostres Historie* p. 110, 530 cf. *Diplomatarium Norvegicum* I. p. 195.

p. 388. (1412) *hengja ... fyrir stakk* lectio codicum chartaceorum obscura et incerta, ut fortasse conjicere liceat, legendum esse *höggva fyrir stokk*, i. e. in trunco caput præcidere. Ceterum *stakkr*, monente *F. Magnaeo*, cum fæni cumulum, tum vestimenti genus (paenulam quandam brevem et crassam; praesertim vero mastrucam glabram) significare potest.

p. 390. (1413) *var fyrst talat um Björgvínarkaup; vildu Enskir þar ekki til hluta*, i. e. primum incolæ de mercatura Bergensium disputarunt, cujus exsortes Angli fuere (s. quod Angli non curarunt?). Sed vix dubitari potest, quin hoc potius significetur, Islandos in memoriam Anglorum revocare voluisse legem norvegicam, qua cautum erat, ne quis Islandiam mercaturae causa adiret, praeter Bergenses, aut qui ab Islandia redeuntes Bergas appellerent, ut et vectigalia regi debita solverent et

merces venderent, praesertim asellos arefactos, qui plerumque onera navium efficiebant. Cf. *F. Magnussen* om de Engelskes Handel paa Island, *Nordisk-Tidsskrift for Oldkyndighed* II. p. 114 sqq., 136 sqq., 162—64.

V.

De defectionibus solis et lunae, in annalibus commemoratis.

Inter phaenomena naturæ, quorum in annalibus mentio fit, ea praecipue notanda sunt, quae de eclipsibus solis et lunae et de cometis memoriae mandantur. Ejusmodi enim res, opera astronomorum ad certa tempora relatae, magno usui sunt, non solum ad singulos quosdam in temporum designatione errores corrigendos, sed etiam ad fidem annalium scriptoris æstimandam. Ea quidem, quae de hisce annales habent, comparari possunt cum enumeratione omnium defectionum, usque a Christo nato, in Europa, Asia et parte Africae Romanis nota, a tropico cancri in Lapponiam usque conspicuarum, quae continetur in *Edv. Brinckmeieri* libro, qui inscribitur: *Praktisches Handbuch der historischen Chronologie aller Zeiten und Völker, besonders des Mittelalters, Leipzig*, 1843, p. 364—84. Quae vero ex hac comparatione discimus, haec sunt:

p. 56. (1132) A addit: *eclipsis solis.* Apud *Brinckmeierum* refertur ad diem 19. Martii.

p.110,a.(1236) *Eclipsis solis* III. *Non. Aug.* a *Brinckmeiero* etiam refertur ad diem 3 Aug.
— a.(1237) *Eclipsis lunae.* Apud *Br.* die 12. Januarii et 9. Julii.

p. 124. (1255) *Eclipsis lunae* 9. *Cal. Febr.* Etiam apud *Br.* die 24. Januarii.
— (1258) A addit: *eclipsis lunae* II. *Idus Novembris.* Apud *Br.* etiam die 12 Nov.

p. 132. (1263) *Eclipsis solis (áðr um sumarit í Björgvin) Nonas Augusti. Br.* etiam ad diem 5. Augusti refert. Cf. *Annaler for Nordisk Oldkyndighed og Historie,* 1846, p. 327.

p. 146. (1276) *Eclipsis solis.* Sine dubio die 13. Junii; cf. *Brinckmeier.*

p. 178. (1301) Post "andaðist-... herra Oddr Þorvarðarson" A inserit: *eclipsis lunae.* Apud *Brinckmeierum* defectiones lunae hoc anno ad dies 25. Januarii et 21. Julii referuntur.

p. 180. (1302) Annus in A et C his verbis incipit: *eclipsis lunae XIX. Kal. Februarii.* Refertur etiam a *Br.* ad diem 14. Januarii.

p. 186. (1305) Post "Franka konúngr lèt drepa Lokulant" addit A: *eclipsis lunae. Brinckmeierus* hoc anno lunae defectus ad diem 9. Maji et 2. Novembris refert.

p. 202. (1312) *Sólarbrestr í Martio mánuði* (defectus solis mense Martio). Si hic re vera defectus solis intelligitur, compilator (codicis L) parum diligens aut in anno aut in mense erraverit, necesse est, quum *Brinckmeierus* unicæ, quam

hoc anno commemorat, solis defectioni diem 5. Julii assignet, neque ullam, ante annum 1318, ad mensem Martium referat.

p. 226. (1328) 1330 *varð eclipsis solis XVII.* (aliis XIIII.) *Kal. Ágústi, hora nona, luna XXVIII. nátta, yfir halfa eykt* (supra dimidium trihorium) *víða um Ísland. Brinckmeierus* solis defectionem ad diem 16. Julii anno 1330 refert, unde patet, lectionem *XIV. Cal. Aug.*, quam habent nonnulli codices, pravam esse.

p. 234. (1330) *Eclipsis lunae um miðnætti in festo Stephani. Brinckmeierus* etiam defectum lunae die 26. Dec. commemorat.

p. 250. (1339) *Eclipsis solis in translatione Thomæ Archiepiscpi* (D.) ... *Non. Julii. Br.* solis defectionem ad eundem diem (7. Julii) refert.

p. 258. (1340) *Eclipsis lunae. Br.* hoc anno duas commemorat, alteram ad diem Maji 21., alteram ad 13. Novembris.

p. 398. (1424) *Varð eclipsis solis víða um Ísland nær Jónsmessu baptistae.* Intelligatur, necesse est, defectio solis, quae a *Br.* ad diem 26. Junii refertur.

VI.

De cometis, qui in annalibus commemorantur.

Quae in annalibus de cometis traduntur, comparari possunt cum praecipuo de his corporibus cælestibus opere, *Stan. de Lubienitz Theatro cometico*, cujus pars 2da, sive *historia cometarum a diluvio ad a. C.* 1665 *synopsin quandam continens*, Amstelod. 1667, de omnibus cometis, qui ante id tempus innotuerant, ordine historico agit. Quæ vero ex hac comparatione percipimus, sequentia sunt.

p. 44. (1066) C addit: *Sèn kómeta á páschum* (*Scr. rer. Dan.* III. p. 45); *Lubienitz* — qui hunc cometen cum Haraldi Godvinii caede et Anglia ab Wilhelmo Normanno subacta conjungit — II. p. 187: "1066 cometes in festo paschali XIV noctibus effulsit".

p. 96. (1222) *sèn kómeta. Lubien.* p. 232: "Variis prodigiis insignis annus fuit. Stella crinita visa." In *Er. Bartholini* de cometis anno 1664 et 1665 opusculo (Havn. 1665), p. 88, dicitur *Resenius*, secutus *annales Islandicos* (quos demum seculo XVII. conscriptos fuisse probabile est), de hoc cometa his verbis commemorasse: "A. 1222 sol sanguineum repraesentavit colorem, et visus est *cometa*, quartaque ignis evomitio montis Heclae facta est, qualis prima fuit A. 1104, quo visus est sanguis e pane emanare."

p. 114. (1240) *sèn kómeta. Lubien.* p. 238: "Cometes circa *polum septentrionalem* conspectus est."

p. 143. (1273) *sèn kómeta í Noregi. Lubien.* p. 245: "Mense Julii—Augusti stella quaedam apparuit, quae a se mirae magnitudinis radios emittebat."

p. 175. (1298) *sèn kómeta. Lubien.* p. 248: "Apparuit cometa mirae magnitudinis et vagus".

p. 178—80. (1301) *sèn kómeta um allt Ísland ok í Noregi... Cómeta var sèn af kaupmönnum í hafi mikkjálsmessu; sýndist hún þeim meiri ok dökkvari, enn aðrar stjörnur, ok var á kleppr niðr, ok fór hvern aptan, er þeir sá hana, öfugt frá landnorðri til norðrs. Fyrir sunnan land var sèn kómeta hálfan mánuð nær vetrnóttum.* i. e.: Cometa visus per totam Islandiam et in Norvegiam .... Cometa mercatoribus in oceano visus circa festum Michaëlis, qui, reliquis stellis major obscuriorque, in massam quandam (vel tuberculum) inferius desinens, quovis vespere a caecia motu retrogrado ad septentrionem ferebatur. In australi Islandia per XIV dies prope initium hiemis cometa visus. *Lubien.* p. 249: "Cometes in coelo apparuit".

p. 182. (1302) *Kómeta var sèn í Björgyn móti lángaföstu, en ı Róma fyrir páska. Lubien.* p. 251 annis 1302 et 1303 cometas adscribit. Illorum cometarum, quorum alter hoc, alter superiore anno apparuit, secundum annales Islandicos meminit *Er. Bartholinus* in eo, quod jam antea citavimus, opusculo *de cometis a.* 1664—65, p. 88.

p. 210. (1316 vel 1317) *sást kómeta á himni á Íslandi optlega frá fyrstu jólanótt allt til purificationem beatae Mariae.* i. e.: Cometa in Islandia e prima nocte festi Jolensis usque ad diem II. Februarii frequenter visus est. *Lubien.* p. 255—56 mentionem facit cometarum, qui annis 1315 et 1318 apparuerint.

p. 326. (1375) *Sèn kómeta undir Eyjafjöllum. Lubien.* (p. 269) cometen hoc anno conspectum esse, errorem judicat, ortum ex antiquioribus scriptoribus male intellectis.

p. 338. (1285) *Sén kómeta. Lubien.* p. 271: "1382 cometa per 14 dies flagrans apparuit."

Indices Additamentorum.

Index Personarum.

L

Index geographicus.

Index rerum & vocabulorum rariorum.

ÍSLENZKIR ANNÁLAR

FRÁ KRISTS-ÁRI 803.

ANNALES ISLANDICI

AB ANNO 803.

803 H. (Konúngr Gautrekr í Danmörku herjaði í þýzkalandi.)

806 H. (Fall Gautreks Dana-konúngs ok nítján þúsund manna með hânum *a)*.)

808 L. *in marg.* (Var fyrst Danavirki bygt.)

809 A. 813 L. 816 C. Hófst ríki Ragnars Loðbrókar *b)*.

810 ABDFHI. Dráp Friðreks *c)* Frísa *d)* höfðíngja ok Guðraðar Jóta konúngs.

812 A. Segja sumir hefjast ríki Ragnars Loðbrókar.

815 L. (Hemíngr var þá konúngr í Danmörku. Hann gjörði eiðsvarna sátt ok frið við keisara Loðvík. Eptir Hemíng varð Sigurðr Hríngr konúngr í Danmörku. Hans son var Ragnar Loðbrók. Hann varð konúngr í Danmörku at sínum föður lifanda ok stýrði lengi síðan. Hann var mikill hermaðr ok vann mörg lönd ok ríki undir Danmörku. Hann hafði stórar orustur við Harald konúng Klakk, sem Jótlendir tóku sér til konúngs móti Ragnari, ok rak hann Harald þrisvar á flótta. Umsíðir flýði Haraldr til keisara Loðvíks ok bað hann liðveizlu, enn keisarinn synjaði hânum þess nema hann tæki rètta trú, ok umsíðir skírðist Haraldr, ok fèkk keisarinn hânum mikit stríðsfólk, svâ Haraldr tók inn Slesvíkur hertugadæmi af Ragnari konúngi, ok bygði þar kyrkju. Hann var sá fyrsti sem kristnaði í Danmörku mikit fólk; en er Ragnar spurði þetta, rak hann Harald af sínu ríki ok niðrbraut kyrkjur ok kristinndóm, en setti í staðinn villu ok vantrú. En Haraldr er hann sá þat hann var yfirunninn, rænti hann kyrkjuna, ok fèll frá Guði sínum skammliga. Eptir þetta fèkk

a) Perperam ad h. a. H. Íngólfr fór til Íslands annat sinn, *itemque ad* 808 Grönlands fundr. *b)* Upphaf ríkis Ragn. Loðbr. EG. *c) pro* Dráp Friðriks &c.]

803. *Gautrekus rex Daniæ bellum gessit in Germania.*
806. *Clades Gautreki Danorum regis et* 19000 *militum.*

808. *Vallum Dannevirke tunc primum exstructum.*
809. *Incipit regnum Ragnaris Lodbroki.*
810. *Cædes Friderici Frisonum ducis et Gudraudi regis Jutorum.*

812. *Hoc demum anno incipere regnum Ragnaris Lodbroki nonnulli tradunt.*

815. *Isto tempore Hemingus rex Daniæ erat, qui cum imperatore Ludovico pacem fædusqve sancivit juramento confirmatum. Sigurdus vero Hringus in locum Hemmingi rex Daniæ constitutus est; ejus filius erat Ragnar Lodbrok, cui vivo adhuc patre Daniæ regnum cessit, quod exinde diu administravit. Hic rex ingens bellator multas regiones regnaqve Daniæ adjecit. Prælia magna gessit cum Haraldo Klak, rege adversus Ragnarem a Jutis electo, eumqve tribus vicibus in fugam egit. Tandem Haraldus ad imperatorem Ludovicum confugit auxilium petens, qvod illi imperator denegavit, nisi veram fidem amplecteretur. Haraldus demum baptizatus ingentes adeo copias ab imperatore nactus est, ut Slesvicensem Ducatum regi Ragnari eriperet, templumqve ibi exstrueret. Hic rex christiana religione in Dania primus multos imbuit, quod ut Ragnar audivit, Haraldum e regno suo expulit; templis undique devastatis, expulsaqve religione, cujus loco erroneas superstitiones introduxit. Haraldus autem, cum se victum animadverteret, templum spoliavit, defecitqve â Deo suo*

Voru drepnir Hrærekr &c. L. pro Friðriks] Hræreks FHIK Eiríks BD. *d)* Frísadólgs BD.

Ragnar konúngr makliga hefnd fyri sinn grimmleik ok óguðligt athæfi, því eptir þetta vildi hann herja á England, ok hefna sinna mótgjörða á Helli eða Halli konúngi af Englandi, en lukkan var hânum þá óblíð vorðin, svâ hann varð þar fánginn, ok settr í fángelsi. Síðan bauð Helli konúngr at upp skyldi skera hans brjóst, ok kasta lifandi höggormum þar inní, hvörir at særa ok stínga skyldu hans hjarta, ok jók með því móti hans pínu, ok svâ er skrifat, at Ragnar konúngr hafi aldrí neitt æðru-orð talat. þetti hafði verit hans eitt hreystyrði: at grína mundu grísir, ef galta-böl vissu. En er konúngr varð þess vís, at hann átti börn á lífi, vildi hann hafa gefit Ragnari grið, en Ragnar var þá dauðr. þvílíkan dauðdaga fèkk Ragnar, sem var hinn hraustasti hermaðr, hann varð at líða þann sárasta dauða:

Lukkan er af glerí gjör,
þá er gengr manni helzt í kjör
ok hún skín sem skærast má
skjótliga brotnar hún optast þá.

Ok er synir Ragnars frèttu líflát föður síns, brá þeim ólíka við. Ívar, sem var kallaðr hinn Beinlausi, sat ok horfði á leik nokkvarn, en er hann spurði tíðindin, bannaði hann mönnom at lètta leiknum, ok lèt eigi sína skemtun í neinu falla. Sigurðr Ormr-í-Auga var at telgja spjótskapt, er hann spurði fráfall föður síns, hann þagnaði ok gáði eigi at, ok stakk spjótinu í fót sér, ok fèkk mikit sár. Af Birni er þat sagt, at hann lèk at tafli, er hann fregnaði dráp föður síns, ok brá hânum svâ við at hann kreysti svâ teníngìnn, at blóð sprakk úr lófanum. þá er Helli spurði þetta, uggaði hann mest um Ívar, því hânum þótti hann grunsamastr ok líkastr til hefnda, sem síðan gaf raun á, því Ívar fór í England ok beiddîst föður-bóta af Hella konúngi. Konúngr varð glaðr við, þá hann heyrði þat. Ívar bað konúng fá sèr í föður-bætur svâ mikit af landi sínu sem öldúngs-húð tæki yfir. Konúngr játtaði því blíðliga. Síðan tók Ívar öldúngs-húð ok risti, sem hann mátti naumast, í mjóasta þveingi, ok lagði á land við sjó-síðu, ok bygði þar upp eina borg; segja sumir menn þat muni vera Lundún. Hann gjörði síðan brèf til bræðra sinna, ok drógu saman ógrynni hers, ok unnu England, en tóku Hella konúng. Síðan

nefarié. Postea rex Ragnar suæ immanitatis atqve nefarii sceleris eas, qvas promeruit, pœnas dedit; nam cum post hæc Angliam armis infestare, et adversus Hellum sive Hallum Angliæ regem injurias sibi illatas ulcisci voluisset, fortuna illi non diutius favebat, quippe ibidem est captus carcerique inclusus. Jussu deinde regis Helli pectus ejus cultro fuit apertum, viviqve angves immissi, qui ipsius cor rodendo sauciarent, quo pacto cruciatus ejus valde auctus est. Cæterum ferunt Ragnarem nihil unqvam timide loqvutum, hæc autem consolatoria verba in ore habuisse, quod grunnirent sane porcelli, si apri miseriam nôssent. Verum rex certior factus, qvod illi superstites essent liberi, vitam et pacem ei largiri voluit, tunc autem Raguar mortuus jam erat. Talem vitæ exitum habuit Ragnar, fortissimus bellator, mortis tamen acerbissimum genus subire coactus:

> *Vitrea fortuna est, et maxime adspirans*
> *et clarissime splendens sæpe inopinato frangitur.*

Fama de morte Ragnaris ubi ad aures filiorum ipsius pervenit, vario modo eorum mentem mutavit. Ivarus Beinlausi (Exos) dictus, accepto hujus rei nuntio, ludo cuidam intentus sedebat, sed ne ludo desisterent ludentes exhortatus a suâ hilaritate minime desistebat. Sigurdus Ormr-i-Auga (Angrioculus) hastæ manubrium suo usui aptabat, parentis autem occubitum audiens, neqve sibi attendens, hastam pedi infixit, inde magno vulnere sauciatus. De Biörnone autem narrant, aleâ ludentem, relatâ ei patris sui morte, tantam subiisse mutationem, ut manu tesseram presserit usqve dum sangvis ê vola eliceretur. Hæc audiens Hellus, Ivarum qvam maxime metuit, utpote qvem ultionis maxime suspectum habuit et ad eam censebat aptissimum, cui et postea respondit eventus; nam Ivarus in Angliam profectus paternæ cædis mulctam petiit; qvo audito rex valde gavisus est, et Ivaro petenti, ut tantum regionis ipsi in paternæ cædis mulctam daret, quantum posset taurino tergo circumdari, rex statim comiter annuit. Ivarus deinde taurinam pellem in qvam tenuissimas potuit ligulas cultello secavit, qvibus spatium qvoddam terræ, qvod ad mare jacebat, circumdedit, urbemqve ibi exstruxit, qvam nonnulli Londi-

var rist blóð-örn á baki hânum, ok lèt hann þar líf sitt. Síðan var Ívar konúngr í Englandi, en Sigurðr Ormr-í-Auga varð konúngr í Danmörku. Hann varð friðsamr konúngr ok gjörði enga styrjöld um sína daga.)

817 H. (Olafr ok Hemíngr konúngar í Danmörku.)

824 ADL. **823** G. Haraldr Dana-konúngr var skírðr af *e)* Löðver (Ludovico) keisara með konu sinni ok sonum í borginni Meginzu, ok síðan þá hann í lèn part af Fríslandi með öðrum sæmdum.

826 H. (Ludovicus keisari kom í Danmörku.)

830 H. (Sigurðr ok Hríngr börðust um Danmerkur ríki, ok fèllu báðir ok ellefusinnum þúsund menn betr.)

832 ADF. **831** L. Vígðr Augustinus *f)* biskup, hinn fyrsti erkibiskup yfir Hamsborg.

836 ADG. **835** L. Norðmenn or Vallandi *g)* herjuðu í Frakkland, ok tóku mikinn skatt af Frísum. (DK. **840** FI: Gormr tók ríki í Danmörk hinn gamli.)

838 A. **839** E. Dráp Ragnars sona. (*Nomina filiorum addit E.* Eiríks ok Agnars.)

840 H. (Ragnar Loðbrók konúngr í Danmörku ok Haraldr Klakkr hnitluðust um ríkit frá A. **826**. þá var Haraldr skírðr at tilskipun Lodvíks (keisara).)

842 ABCDFKL. þá var brend Hamsborg *h)*.

845 A. **838**. L. **850** EG. **885** H. Dráp Ragnars Loðbrókar.

848 AFHIL. **852** *cæteri omnes.* Fæddr Haraldr *i)* hinn hárfagri.

850 L. (Varð Eiríkr Barn konúngr í Danmörku. Hann var á bernsku aldri þá faðir hans Sigurðr Ormr-í-Auga andaðist, þó vildu landsins innbyggjarar hafa hann fyri konúng. Eiríkr, bróðir Haralds Klavku (Klakks), sem fyrr er getit, rýmdi hann strax af ríki, en hèlt því ekki leingi, því bróðurson hans, sem hèt Guttormr Haraldsson, herjaði strax á Danmörku, ok í því stríði fórust þeir báðir, Guttormr ok Eiríkr. Eiríkr konúngr Barn

e) *Pro* af DG. at ráði. *f)* Augustini *nomen vitiose in A pro* Ansgarii, *quod ceteri habent.* Ordinatio Ansgarii *latine in F.* *Pro* Hamsborg. *F et L.* Hamborg,

num esse autumant. Posthæc ad fratres suos nuntios misit, qvi ingentibus copiis collectis, Angliam subegerunt, Hallusqve rex captus signo aqvilæ in tergo inciso vitam finiebat. Qvo facto Angliæ regnum Ivaro contigit. Sigurdus vero Angvioculus rex Daniæ electus, suo tempore pacificus nullos motus aut bella excitavit.

817. *Olaus et Hemingus reges Daniæ.*

824. *Haraldus rex Danorum cum uxore et filiis et sua parte Danorum Moguntiæ baptizatur, et ab imperatore Lodovico muneribus et parte Frisiæ in beneficium sibi data honoratur.*

826. *Ludovicus imp. in Daniam venit.*

830. *De regno Daniæ dimicantes Sigurdus et Ringus prælio ambo occubuere unaqve undecim militum millia.*

832. *Ordinatio Ansgarii primi Hamburgensis archiepiscopi.*

836. *Northmanni ex Italia Galliam graviter impetunt, et a Frisonibus magnum tributum accipiunt. (Regno Daniæ potitus est Gormus grandævus.)*

838. *Cædes filiorum Ragnaris (Erici et Agnaris.)*

840. *Ragnarus Lodbrok Rex Daniæ et Haraldus Klakus bella de principatu inde ab a.* 826 *gesserunt. Tunc Haraldus svasu imp. Ludovici baptizatur.*

842. *Hamburgum incensum.*

845. *Cædes Ragnaris Lodbroki.*

848. *Natus Haraldus pulchricomus.*

850. *Erico cognomine Barn regnum Daniæ obtigit. Hic, mortuo patre Sigurdo Anguioculo, licet puerilem adhuc ætatem ageret, tamen voluntate regionis incolarum rex constituitur, sed ab Erico, fratre Haraldi Klaki supra memorato, regno statim privatur, neqve tamen is diu tenuit, qvippe ipsius nepos ex fratre Guttormus Haraldi filius Daniam armis tentavit, in qvo bello uterqve, Guttormus et Ericus, occubuerunt.*

sed D. Hángandaborg. *Cfr. not. h.* *g)* or Vallandi *soli habent A.* *h)* Hamborg BCFKL. Hángandaborg D. *i)* Burdar-tíd Haralds &c. K.

tók þá aptr konúngdóm í Danmörku. Hann var með fyrsta grimmr konúngr, ok herjaði mjök á kristinn lýð, ok gekk mjök í fótspor síns föður-föðurs Ragnars Loðbrókar; en síðan umvendtist hann til rèttrar trúar, ok tók skírn af Ansgario erki-biskupi. Hann stundaði þá mjök at auka kristinn sið, ok yðraðist síns forna lífernis. Hann var fyrstr einvaldskonúngr í Danmörku.)

856 H. (Bardagi hjá Flensborg, Ragnars ok Haralds. Sama ár prèðikaði Ansgarius biskup í Hamborg, Londún, Holstein, Danmörku, Slesvík.)

858 ACFI. 860 L. 863 BD. 862 *reliqvi omnes.* Upphaf ríkis *k)* Haralds hárfagra.

859 A. 857 L. 858 FI. 861 G. 862 EK. 863 *reliqvi.* Orrosta Guthorms *l)* ok Háreks Jóta konúngs. Þar fèll allt konúngakyn nema sveinn einn, er Hárekr hèt *m.)*

860 L. Þá varð Knútr hinn litli, sem kallaðr var Havrða-Knútr, konúngr í Danmörku. Hann var þá mjök úngr. Hann var son Eiríks Barn. Þá gengu ríkisins innbyggjarar hlut um hverr með hânum skyldi ríkinu stýra, ok sá hét Enignúpr, er þat hlotnaðist. Síðan tók Knútr sjálfr ríkit, ok sá stýrði lengi. Hann dó með skjælligum skriptamálum. Eptir hann varð konúngr Sigfróðr, son hans; hann kristnaði mikinn hlut af Danmörku; hann tók skírn í Englandi, ok sendi til Aðrianum páva eptir klerkum ok lærðum mönnum, ok andaðist þó fyrr enn sendiboðarnir aptrkomu. Þá varð Gormr hinn Engelski konúngr í Danmörku.)

861 ACDF. *De chronica Bremensium n).* Á þessum tíma ríkti Sigfreðr *o)* með Hálfðáni bróðr sínum í Danmörku *p).* Í þann tíma voru uppi margir konúngar þeir er stríddu á Frakkland, ok voru bæði ættaðir af Noregi ok Danmörku *q).* Sigfreðr, Eiríkr, Hjörðúngr, Roðúlfr ok Ýngvar eðr Ívar, son Ragnars Loðbrókar, er var grimmastr. AE. Ivar

k) Tók Haraldr hinn hárfagri fyrst at brjóta undir sik ríki í Noregi L. *l) Pugna Guthormi et Erici a.* 857. *adsignant L. lectoremqve ad supra dicta a.* 850. *remittunt.* *m)* er Haraldr hèt H. *n)* ex *Adami Bremensis I.* 33. *o)* Sigfriðus F.

Inde Ericus Barn *regnum iterum recepit, et initio qvidem crudelis, bella excitavit adversus Christianos avi sui Ragnaris Lodbrok in hoc seqvens vestigia. Postea autem ad veram religionem conversus et ab Ansgario archi-episcopo baptizatus, religionem deinde christianam magnopere propagare studuit, vitæque suæ ante actæ poenituit. Primus erat in Dania monarcha.*

856. *Pugna ad Flensburgum inter Ragnarem et Haraldum. Eodem hoc anno verbum dei Ansgarius episcopus annunciavit Hamburgi, Lundis, itemqve in Holsatia, Dania et Slesvici.*

858. *Initium regni Haraldi pulchricomi.*

859. *Pugna Guthormi et Hareci Jutorum regis, in qua tota stirps regia cecidit, præter puerum nomine Harecum.*

860. *Tunc Canutus parvus, cui Harda-Canuti cognomen, filius Erici Barn, tenera admodum ætate regnum Daniæ accepit, qvapropter regni incolæ de eo sortiti sunt, qvem illi regni coadjutorem adjungerent, Enignupusqve sorte electus. Postea Canutus regni gubernationem ipse suscepit, diuque administravit, qvi more christiano rite peccata confessus vita excessit. Huic successit filius Sigfrodus, qvi in Anglia baptizatus maximam Danorum partem ad christianam religionem convertit et ad Adrianum papam, sacerdotes aliosqve viros doctos arcessendi gratiâ, nuncios misit, ante qvorum tamen reditum fatis concesserat. Tunc Gormus, qvi Angliæ ortum debuit, rex Daniæ constituitur.*

861. *De chronica Bremensium: Sigfridus cum Halfdano fratre hoc tempore regnavit in Dania (qvi munera cæsari Ludovico miserunt.) Erant alii reges, qvi multum eo tempore vexabant Galliam, scil. de Norvegia et Dania: Sigfridus, Hericus, Hiordungus, Rodulphus et Hinguar v. Ivarus, filius Ragnaris Lodbrok, qvi crudelissimus*

p) *Pro* Danmörk, Dacia, *F. et addit ex C:* hi munera cæsari Ludovico miserunt. q) I þenna tíma *usqve ad* Danmörk] *brevius D.* Konúngar stríddu á Frakkland. *In seqventibus* Yngvar eðr &c. er var grimmastr *iidem omittunt.*

Beinlausi kom í England. A. 865 L. 868 E. 867 cæteri omnes. Víg𝔡r Rimbertus biskup *r)*.

865 ACDFIK. 866 EHL. Anda𝔡ist Ansgarius biskup Hamburgar. *Addit L.* (Í hans sta𝔡 kom Rimbertus erkibiskup.)

868 ACDEFHI. 870 L. Var𝔡 Haraldr hárfagri einvaldskonúngr yfir Noregi. *Addit L.* (En á𝔡r höf𝔡u þar fylkis-konúngar e𝔡r Nes-konúngar verit, ok því er þeirra eigi getit í þessari kroniku, at þeir voru mjök margir, ok höf𝔡u lítit lèni, eigi meira enn svo sem eitt fylki e𝔡r annes til forrá𝔡a. Haraldr konúngr var herma𝔡r mikill ok lag𝔡i undir sig allan Noreg, en tók þá af dögum, sem á𝔡r höf𝔡u fylki, e𝔡r rak suma úr landi. Hann átti XX syni ok tóku þeir sí𝔡an ríki eptir hann, ok hans afkvæmi stýr𝔡i Noregi í fimm hundru𝔡 ára, til þess at ríkit kom undir Danmerkur krónu í tí𝔡 drottníngar Waldimars dóttur. Voru í Noregi þann tíma af kyni Haralds XXXVIII konúngar, hvörra hèr mun allra getit ver𝔡a. I þann tíma var Haraldr sun Gorms hins Engelska konúngr at Danmörku; hann var mjök naumr at fè, svo hann var kalla𝔡r Haraldr enn nýzki, ok sem hann var fastheldr at fjánum, svo hafa ok allir annála-skrifarar verit nýzkri at bleki ok bókfelli nokkut gott af honum at skrifa.)

(Margir menn hrukku úr landi í Noregi af yfirgángi Haralds hárfagra, þeir er eigi vildu undir hann gánga. Einn af þeim var Íngólfr Arnarsun, hann fór fyrstr manna at leita Íslands, ok kom út at austan-ver𝔡u landi, þar nú heitir Íngólfs-höf𝔡i. Halda sumir menn at Ísland muni fyrri bygt hafa verit, því hinn h. prestr Be𝔡a skrifar, at eyland þat, er Tíle sè kallat, liggr svo lángt í nor𝔡rálfu heimsins, at þar kemr ei dagr um vetur, þá nótt er lengst, ok ei nótt um sumar, þá dagr er lengstr. Fyri því hyggja menn at sú Tíle sè nú Ísland kallat; enn Be𝔡a prestr anda𝔡ist CXXI ári fyrri enn Íngólfr leita𝔡i Íslands. Fundust ok, þá er Ísland byg𝔡ist, mörg merki þartil, at landit hafi fyrri bygt verit, ok mundi hafa kristnat verit af Enskum mönnum, sem var krossar, baglar ok bjöllur, en hversu þat hafi ey𝔡st, vita menn ekki. Má ok skè, at menn hafi þar at eins verit á sumrum, en flý𝔡 burt í önnur lönd á haustum.)

r) Erki-biskup CDFL.

omnium fuit. Ivarus Beinlausi (exos) in Angliam venit. Rimbertus episcopus consecratus.

865. *Obiit Ansgarius archiepiscopus Hamburgensis. (Huic successit Rimbertus archiepiscopus.)*

868. *Haraldus pulchricomus totius Norvegiae monarcha factus. Sed prius ibi regnaverant reges provinciales sive reguli, ideoqve illorum nulla fit mentio in his chronicis, qvod permulti essent, et cujusvis imperium adeo exiguum, ut ultra unicam provinciam vel promontorium se non extenderet. Haraldus magnus fuit bellator totamqve Norvegiam subegit, regum provincialium aliis vita privatis, aliis regno expulsis. Idem viginti habuit filios, qvi eo mortuo regnum adepti sunt; ipsiusqve progenies per qvingentos annos Norvegiae præfuit, donec regno Daniae tempore reginae filiae Valdemari subjiceretur. Ad ista usqve tempora in Norvegia XXXVIII reges ex Haraldi familia erant, qvorum omnium in hoc libro mentio fiet. Eodem tempore Haraldus Gormi Angliae regis filius in Dania regnavit, qvi, qvod adeo parcus pecuniae erat, Haraldus Parcus cognominatus est, et qvemadmodum ille pecuniarum erat tenax, sic annalistae qvoqve omnes atramento et papyro, qvo minus boni qvid de illo memoriae traderent, pepercerunt. Ista, qva usus est Haraldus pulcricomus, violentia multis, qvi ei se dedere nolebant, Norvegia exire persuasit. In his unus Ingolfus Arnonis filius, qvi primus omnium qvaesitum ivit Islandiam, ejusqve orientale latus, qvo loco hodie dicitur Ingolfi promontorium, attigit. Qvidam autumant Islandiam prius fuisse inhabitatam; qvod sanctus Beda memoriae prodit, insulam Thule dictam tam longe versus boream sitam esse, ut hieme nocte longissima ibi terrarum non lucescat, nec aestate die longissimo noctescat, proinde hominum est opinio, Thulem illam Islandiam hodie appellari. Attamen Beda annis CXXI ante Ingolfi in Islandiam abitum jamjam fatis cesserat. Atqve cum Islandia inhabitari caepit, multa indicia ibi reperta sunt, regionis prius habitatae, et religione christiana ab Anglis imbutae, puta, cruces, baculi et campanulae: qvo autem modo rursus desolata sit, ignoratur, aestate fortassis ibi duntaxat commorari soliti homines autumno in alias terras aliqvando aufugerunt.*

870 ACDFI. 861 G. 867 E. Ingólfr Arnarson *s)* kom til Íslands.

871 *(omnes præter I. cui a.* 870.) Andaðist Eiríkr Svía konúngr. Björn son hans tók ríkit ok stýrði L ára *t)*.

873 DFI. 874 H. (Löðver keisari feldi *u)* XIIII þúsundir af Dönum.)

874 BHK. 870 FG. 875 CEI. (Upphaf Íslands bygðar Íngólfs *x)*.

875 L. (Var Gormr hinn gamli konúngr í Danmörk. Hann var hinn grimmasti óvin allra kristinna manna, hann niðrbraut kyrkjuna í Slesvík, sem Haraldr klaka bygði, ok allann kristinndóm eyddi hann í Danmörku. Hann var þó maðr mjök gjörviligr, hann fèkk þyrri, dóttur Eðelráðs Engla konúngs, hún var kölluð Danabót, ok gaf henni Danmerkur-ríki í morgungáfu. Hann átti 2 sonu, Harald ok Knút. Knútr var skotinn í Hýbernalandi til dauðs, þar hann sat ok horfði á leik manna sinna, ok er hann fann, at hann hafði fengit banasár, bannaði hann sínum mönnum at láta leikinn dvína, ok þetta er hönum til hreysti lagt, at hann vildi eigi láta sína óvini vita sinn afgáng. Hans menn unnu síðan landit, ok er Gormr konúngr spurði andlát sonar síns, sprakk hann af harmi.)

(Á þessu sama ári bygðist fyrst Island af norrænum mönnum, er flýðu úr Noregi. Þá var Aðríanus pávi í Rómaborg. Þá var Leo keisari ok Alexander yfir Miklagarði, en Hlöðver (eða Loðvík *in marg.*) fyri norðan fjall. Þá var Haraldr hárfagri konúngr yfir Noregi, en Eiríkr Eymundarson yfir Svíþjóð, Gormr hinn gamli yfir Danmörku, Eðelráðr í Englandi, Kjarvall at Dýflinni á Irlandi, en Sigurðr en ríki jarl at Orkneyjum, bróðir Ravgnvalds Mæra jarls. E.)

879 FL. (Þetta ár voru drepnir meir enn 5000 Norðmanna af Franseisum.)

883 A. 882 L. 884 CF. Karl keisari herjaði Norðmanðí.

884 BDEFH. 882 L. (Þá hèldu Danir upp eptir Rín ok brendu Kolni. *Addunt BD.* Þar voru höfðíngjar fyri Sigfreðr ok Guðifreðr.)

886 AF. Karolus keisari tók ríki í Frakklandi V ár, ok reis í móti

s) Arnarson *deest in D.* *t)* Björn tók þar ríkit BC. Björn tók ríkit, son hans D.

870. *Ingolfus Arnonis filius in Islandiam venit.*

871. *Obiit Ericus rex Svecorum. Biörn filius ejus regnum suscepit, cui per L annos praefuit.*

873. *Ludovicus imp.* **14** *millia Danorum prostravit.*

874. *Islandia ab Ingolfo inhabitari coepit.*

875. *Gormus grandævus rex Daniæ fuit christianorum omnium sævissimus hostis, ille templum Slesvicense destruxit, qvod Haraldus Klakus condidit, et in Dania christianismum omnem delevit. Erat tamen vir dotibus admodum auctus, Thyriam filiam Ethelredi Anglorum regis duxit uxorem, (illa Thyria Danabot ɔ: Daniae restauratio salutabatur) eiqve Daniae regnum in dotem donavit. Duos habuit filios Haraldum et Canutum. Canutus in Hybernia sedens ludumqve suorum adspectans sagittâ transfixus est, et vulnus lethale se accepisse sentiens, suos a lusu desistere prohibuit. Id qvoqve ipsi fortitudini habetur, qvod hostes suos obitum suum scire nollet. Postea milites ejus regionem subegerunt; rex autem Gormus morte filii audita luctu dissiliit. Hoc eodem anno Islandia primum incoli coepit a Norvegis, qvi e Norvegia aufugerant. Tunc temporis Adrianus Romae fuit papa. Tunc Leo caesar fuit et Alexander Constantinopoli præfuit, at a septentrione Alpium Hlödverus vel Ludovicus. Tunc Haraldus pulcricomus fuit rex Norvegiae, Eyrikus Eymundi Svioniae, Gormus priscus Daniae, Ethelredus Angliae, Kiarvalus Dublini in Hibernia, Sigurdus vero potens comes Orcadum, frater Rögnvaldi comitis Mærensis.*

879. *Northmannorum plusqvam V millia a Francis caesa sunt.*

883. *Carolus imp. (et Gallis et Germanis ad auxiliandum regno vocatis) Northmannos obsidet.*

884. *Dani Rhenum sursum navigantes Coloniam incenderunt, duces eorum erant Sigfridus et Gudfrödus.*

886. *Carolus imp. regnavit in Francia annos V, incursui North-*

Björn son hans ríkti L ára E. Björn tók ríki í Svíþjóðu IIIK. *u)* drap D. *x)* Ingolfi *nomen omittunt* BEGIK.

ófriði Norðmanna. Góðefriðus konúngr Norðmanna var drepinn með flærð af keisara.

887 AFI. 885 L. Settust Norðmenn um París. Göngu-Rólfr vann Norðmandí.

888 ACF. 886 L. Karolus mátti eigi reka af sèr úfrið Norðmanna, ok sættust þeir. (*Addunt FL.* ok veitti hann þeim hèruð þau, er liggja fyri utan Sekvanam, því at þær þjóðir höfðu áðr mest stríðt móti honum.)

891 AC. 890 L. Norðmenn brendu borgina *Tetras*, ok eyddu landit allt til þeirra borga, er svâ hètu Virðunum ok Tullium. (H. unnin Slesvík af Ragnars sonum.)

893. (H. Eiríkr Barn konúngr í Danmörku, fyrst heiðinn, síðan kristinn.)

897 ACGL. 898 *ceteri.* Göngu-Rólfr, son Rögnvalds jarls, tók trú af orðum Karls Frakka konúngs. Síðan gipti konúngrinn honum dóttur sína, er *Gísla* hèt, ok tók með henni alla Neustriam; er þat mikit ríki. Hann var fyrstr höfðíngi ok hertugi yfir Norðmandí, ok var þá kallaðr Robertus *y*).

898 ACFL. 892 *ceteri.* Haraldr hárfagri skipti ríki með sonum sínum.

902 A. 899 L. 900 *ceteri.* Orrosta Arnalds ok Dana, ok fèllu margar þúsundir *z*).

904 A. 906 K. 907 BDG. 910 CFIL. Haraldr blátönn *a*), Gorms son, tók ríki í Danmörku. (*In* L. Tók Haraldr konúngr Gorms son konúngdóm í Danmörku. Hann var kallaðr Haraldr blátönn. Hann var mikill hermaðr. Konúngr Aðalráðr gaf honum í arf England eptir sinn dag, ok at honum önduðum, tók ríki eptir Aðalráð Aðalsteinn son hans. Hákon, sonr Haralds hárfagra, var at fóstri með Aðalsteini konúngi, sem segir í sögu hans, hann var af því kallaðr Aðalsteins-fóstri.)

y) *Aliis verbis BDGK.* Göngu-Rólfr vann nokkurn lut af Franz, ok heitir þat síðan Norðmandia. *His addit D:* Hann tók trú af orðum Karls konúngs, ok hann gipti honum dóttur sína, er Gisla hèt, þá var hann kallaðr Robertus. *Brevius* E: á þessum tíma vann Göngu-Rólfr Norðmandí. Ann. Reg. brevius ita: Rollo ad fidem &c. *z*) *Nullam hujus prælii mentionem injiciunt CFI. Pluribus his verbis*

mannorum obivit (in auxilium contra incursum Northmannorum invitatus. C.) Godefridus rex Northmannorum ab imperatore dolo occiditur.

887. *Northmanni (Loriamo exeuntes) Parisios obsident. Normandiam occupavit Rolfus pedes.*

888. *Carolus Northmannos neqvivit expellere. Tandem facto foedere concessit eis regiones, qvae erant ultra Seqvanam, qvarum incolae contra se rebellabant, (qvae pars Franciae a Northmannis denominata est.) C.*

891. *Northmanni Trechas urbem incendunt, et ad Virdunum et Tullium urbes cuncta depopulantur Filii Ragnaris Slesvicum occupant.*

893. *Ericus puer rex Daniae primum ethnicae, postea christianae religioni addictus.*

897. *Rolfus pedes filius Rognvaldi comitis Mœrensis ad fidem conversus svadente Carolo rege Francorum, cujus filiam Gislam uxorem duxit, et suscepit totam Neustriam cum ea, qvæ magna qvidem est provincia. Erat primus dux Northmannorum, et postea denominatus est Robertus.*

898. *Haraldus pulchricomus regnum inter filios divisit.*

902. *Praelium Arnaldi (Arnulfi) cum Danis, in qvo multa millia ceciderunt.*

904. *Haraldus caerulidens Gormi filius regnum Daniae adeptus est. Ita L. Regnum Daniae suscepit Haraldus Gormi filius. Is dictus est Haraldus caerulidens, fuit magnus bellator. Rex Ethelredus, se defuncto, Angliam ei qvasi jure haereditario largitus est, qvi cum fatis concessisset, Ethelredum in regno excepit Adalsteinus filius ejus. Hakon filius regis Haraldi pulcricomi apud regem Adalsteinum educatus est, sicut in ejus historia refertur, ex qvo Adalsteini alumnus salutatus est.*

commemorant DG. Orrosta Arnalds keisara við Dana konúnga Sigfreð ok Goðfreð, er herjat höfðu um allt Saxland ok Frakkland, ok hafði keisarinn sigr, ok drap af þeim C þúsunda. Ann. Vet. habent. C. manna. *Brevius H.* Bardagi Arnalds ok Jóta. *a)* Blátönn *deest in CFIK.*

918 ACFHI. 921 BDEK. Fæddr Hákon *b)* Aðalsteins-fóstri. ACDF. Andaðist þórólfr Mostrarskegg. Fæddr þorsteinn þorskabítr.

922 ABCDE &c. Andaðist Björn Svía konúngr Eiríkr sigrsæli ok Olafr synir hans tóku þá ríkit *c)*.

927 ACDFI. 928 GL. 926 H. *d)* Ulfljótr kom með lög til Íslands.

928 ACFGH. 929 EL. 930 BDK. Haraldr hárfagri gjörði Eirík blóðöx son sinn, yfirkonúng annara sona sinna. *(Addit* G. ok dó fám árum síðan. ACDFGH. 929 L. fæddr Haraldr gráfeldr, son Eiríks *e)*.

930 ACFHIKL. 929 BDG. 928 E. Rafn Hængsson tók lögsögn á Íslandi *f)*.

931 ACFHIL *g)*. 932 BE. 933 DK. Andaðist Haraldr hárfagri. ACDFIL. 932 E. Eiríkr blóðöx tók ríki í Noregi. *(Addit L:* Hann tók af lífi flesta sína bræðr með ráðum ok styrk Gunnhildar móður sinnar, er kölluð var konúngamóðir. Ári seinna lèt hann af lífi taka Ólaf digra ok Sigurð risa, bræðr sína.)

932 ACFHIL *h)*. 934 D. Fall Guðröðar *i)* ok Ólafs konúngs sona Haralds hárfagra.

933 ACFGHIL. 934 E. 935 BD. Hákon Aðalsteins-fóstri *k)* kom í Noreg *l)*, ok tók þar konúngdóm, ok gaf konúngsnafn Tryggva ok Guðröði *m)*. *(Sic L:* Kom Hákon Aðalsteins-fóstri í Noreg. Hann hafði þá kristnast á Englandi, ok var mjök ágætr maðr um allt atgjörfi. Hann var hinn fyrsti kristinn konúngr í Noregi, ok boðaði þar mönnum rètta trú, en bændr ok alþýða vildu ekki undirgánga, svo at Hákon konúngr varð af at láta. Umsíðir þreyngðu bændr honum til blóta at fornum sið; en konúngr vildi ekki. Konúngr vildi ekki samneyta þeim at eta hrossakjöt, en bændr kúguðu hann ok lètu hann gýna yfir ketil havddu þá, sem hrossakjöt var í soðit. þykir mönnum Hákon konúngr hafa ekki með stórri einurð frammfylgt kristniboðinu, þó var margt lofligt í hans athæfi. Má

b) Hákon góði BDE. et Ann. vetust. *c)* Andaðist &c.] Eiríkr tók ríkit í Svíþjóð H. *d) Sed ab aliis ad* 927. *referri H. adnotant.* *e)* konúngs *addunt CFL.* *f)* Upphaf lögsögu Hrafns Hængssonar BDFGK. Upphaf lögs. Haralds Hængss. E. Hrafn Hængss. fyrsti lögmann á Islandi. H. *g) Sed mira oscitantia mortem Haraldi pulchricomi a.* 921. *contigisse alio loco declarauerant L. his verbis anno antiqu.* 921. andaðist Haraldr hárfagri; hann hefir verit hinn mesti

919. *Natus est Hacon Adalsteini alumnus. Obiit Thorolfus Mostrarskegg. Natus est Torsteinus Thorskabitr (ichthyophagus.)*

922. *Obiit Biörno rex Sveciae. Tunc regnum ibi susceperunt Ericus Victoriosus et Olavus ipsius filii.*

927. *Ulfliotus leges secum in Islandiam intulit.*

928. *Haraldus Pulchricomus filium Ericum Blodöxium regem reliqvis suis filiis superiorem fecit et paucis post annis mortuus est. Natus est Haraldus Gráfeldus (grisei pallii) filius Erici.*

930. *Rafnus Haengii filius munus nomophylacis in Islandia suscepit.*

931. *Obiit Haraldus Pulchricomus. Ericus Blodöxius Norvegiae imperium suscepit. Ille plerosqve fratres suos vita priuauit consilio et auxilio matris Gunnhildae, quae Konúngamóðir (regum mater) appellabatur. Seqventi anno Olaum Digra (Crassum) et Sigurdum Risa (Gigantem) fratres suos interfecit.*

932. *Caedes Gudrödi et Olavi, filiorum Haraldi Pulchricomi.*

933. *Haquinus, Adalsteini alumnus, in Norvegiam venit, et regno potitus Tryggonem et Gudraudum regio titulo ornavit. In Anglia Haquinus christianorum sacra jamjam amplexus, vir fuit ad quaslibet res gerendas admodum idoneus. Primus in Norvegia rex christianus veram ibi religionem annuntiavit, quam tamen coloni hominumqve vulgus amplecti adeo noluerunt, ut a proposito Haquinus desistere coactus fuerit. Qvin ipsum tandem, ut prisco ethnicorum more sacra faceret, efflagitantes, recusantem carneque equina secum vesci detrectantem, ut ore tamen aheno inhiaret, in qvo caro equina coqueretur, vi coegerunt. Qvamuis autem religionem christianam haud majori nisu prosecutus Haquinus videatur, ob mores tamen magnopere laudandus Quin isto tunc tempore introduci vix*

höfðíngi í Noregi ok stjórnsamastr, svâ hann lagði undir sik allann Noreg. i. e. *Ille summus Norvegiæ princeps exstitit et potentissimus ut totam Norvegiam sibi subjecerit.* *h)* *Cfr. adnot. ex L. ad praec. annum.* *i)* *Pro Gudraudo CDFIL. Sigurdum habent.* *k)* Hákon góði BD. *l)* í land BDG. *et omittunt sequ.* ok tók þar konúngdóm. *m)* ok Guðröði *desunt in BD. In E.* upphaf ríkis Hákons konúngs Aðalsteins fóstra.

ok líkligt þykja, at eigi hafi auðveldt verit í þann tíma þeim sið at ákoma, sem allr landsmúgi var þverbrotinn við at taka. Voru þeir næsta fáir í þann tíma, sem hlýða vildu orðum konúngs. Hákon konúngr gaf Tryggva, syni Olafs Digra, konúngs nafn ok Guðrauði. Hann rak úr landi Eirík Blóðavx bróður sinn.)

934 ACFHI. Eiríkr Blóðavx varð landflótta ôr Noregi fyrir Hákoni bróður sínum.

935 A. 952 BCDFHIK. 953 L. Útkoma þorbjarnar Súrs *n)*.

936 D. 940 FHI. (Andaðist Gormr konúngr hinn gamli *o)*.

937 F. *alia manu.* (Fæddr Hákon Hlaðajarl.)

938 ACDFL. 934 G. 939 H. Fæddr þorgrímr, faðir Snorra Goða.

942 A. 944 BCDFHIK. 945 L. Víg þorkels, sonar Sigmundar, er Víga-Glúmr vo *p)*.

943 ADFHIL. Vilhjálmr, sun Göngu-Rólfs, var svikinn í Frakklandi ok veginn af Aldóni, er öðru nafni hèt Sirto *q)*. Sun þessa Vilhjálms var Ríkgarðr.

944 H. (Andaðist þorsteinn þorskabítr. *alia manu.)*

949 ACDFGIL *r)*. Ottó keisari herjaði í Danmörk. *(Addit L:* þá fèkk keisarinn ósigr.) þá var skírðr Haraldr Gormsson ok Gunnhildr kona hans ok Sveinn sun hans.

950 ACDFHI. 949 L. Varð þórarinn Ragabróðir lögmaðr á Íslandi.

953 CDFHI. (Fall Gamla konúngs *s*).)

957 ACDFH. 958 L. Fæddr Haraldr Grænski.

958 ABDFHIKL. Sveinn Tjúguskegg tók ríki ok stríddi við föður sinn *t)*.

960 ACFHIL. 961 BDK. Fall Hákonar Aðalsteins-fóstra. *(Addit L:* Í sama stað ok hann var fæddr, með þeim atburð, at í bardaganum fló avr ein í lopti ok kom rètt í havfuð Hákoni konúngi; segja sumir menn,

n) kom þorbjörn Súrsson fyrst til Islands L. *o) in D. praetermisso successoris Gormi nomine additur:* tók konúngr við landi. *p)* Víg Sigmundar þorkelssonar *BIk. addunt D:* er Vígaglúmr drap. Vígaglúmr drap Sigmund þorkelsson CFL. *q)* af Ardoni *et quae sequuntur usqve ad* Sirto *omittunt D.* af þeim manni er Curto hèt, L. *Ex latinis C. immiscet F. pro more:* filius Rollonis, dux Northmannorum,

potuerunt christianorum ritus, qvibus omnes incolae graviter adeo obluctabantur. Quare pauci admodum tunc temporis fuere, qvi regis mandatis obsequium praestare voluerunt. Tryggoni, filio Olai Crassi, et Gudrödo regium titulum Haquinus concessit. Fratrem suum Ericum Blodöxium regno expulit.

934. *Ab Haquino fratre Ericus Blodöxius exul ex Norvegia factus est.*

935. *Adventus Thorbiörnis Surii (in Islandiam.)*

936. *Obitus regis Gormi Grandævi.*

937. *Nascitur Haquinus comes Hladensis.*

938. *Natus Thorgrimus pater Snorronis Goda (curionis.)*

942. *Caedes Thorkilli filii Sigmundi a Vigaglumo commissa.*

943. *Guilhelmus, filius Rolfi Peditis, dolo occisus est in Francia ab Alzone cognomento Curto. Hujus (scil. Guilhelmi) filius fuit Richardus.*

944. *Obiit Thorsteinus Thorskabitr (ichthyophagus.)*

949. *Imp. Otto bellum Daniae intulit, victusqve fuit. Tunc baptizatus est Haraldus Gormi filius cum uxore Gunnhilda et Svenone filio.*

950. *Thorarinus Ragii frater in Islandia nomaphylax factus est.*

953. *Caedes Gamlonis regis.*

957. *Natus est Haraldus Grænskius.*

958. *Regnum suscepit Sveno Tiúguskegg (barbae furcatae) bellumqve adversus patrem suum gessit.*

960. *Caedes Haquini, Adalsteini alumni, quum natali in loco forte pugnanti sagitta per aerem volans in caput deciderit, quod Gunnhildam, Regum matrem dictam, arte sua magica effecisse nonnulli tra-*

itemque Alvone cognomento Curto. *r) Haraldum tamen anno demum* 963 *baptizatum annales L. narrant; vide infra.* *s)* Eiríkssonar *addit H.* Henrikssonar FI. *t)* Sveinn hófst til ríkis mót föður sínum FIII. Sveinn Tjúg. stríddi til ríkis við föður sinn D. þá hófst til ríkis Sveinn Tjúguskegg, son Haralds konúngs Gormssonar L.

at Gunnhildr konúnga-móðir hafi ráðit með sinni fjölkýngi Hákoni konúngi bana með þessu móti.) ACFL. 981 BDK *u*). Haraldr Gráfeldr Eiríksson ok bræðr hans tóku ríki *x*).

962. *Soli L. omitt.* Blundketils-brenna. ACFHI. 963 *ceteri.* Dráp Sigurðar Hlaðajarls. Upphaf ríkis Hákonar blótjarls Sigurðarsonar *y*) (*addunt CH:* í þrándheimi. *L. sic:* þá hófst til ríkis í þrándheimi Hákon, son hans. Hann var hinn mesti guðníðíngr ok galdramaðr. Um þenna tíma herjaði Ottó keisari annat sinn á Danmörku ok braut Danavirki, sem þyri Danabót lèt uppbyggja. Hann kúgaði Harald Gormsson at kristnast ok gaf Sveini, syni hans, nafn sitt, ok veitti sjálfr honum guðsifjar. Síðan hèlt Haraldr við kristni.)

963 A. 965 ECF. Var kórónaðr Ottó hinn mikli keisari. Hann braut Danavirki. (*Addunt E:* ok kúgaði Harald Gormsson at taka við kristni.) *omittunt* EG. Dráp þorgríms, favðr Snorra.

964 AD. 963 CFL. Fæddr Snorri Goði.

965 ACDFI. 964 H. Andaðist Túngu-Oddr ok (því nær CF.) þórðr Gellir (Oleyfsson, FH.)

968 ACFL. 966 H. 967 I. 969 BDK. Dráp Guðröðar konúngs Bjarnarsonar ok Tryggva konúngs Ólafssonar *z*). En fæddr Ólafr Tryggvason.

970 *omittunt* BKL. Varð lögmaðr þorkell Máni *a*) (*L. ad h. a.* Bygðist Grænland af Íslandi. Í þann tíma barðist Hákon jarl við Jómsvíkínga í Hjörúngavogi 3 vikum eptir jól.)

971 CDFHIL. (Ólafr Tryggvason hertekinn til Eistlands.)

974 ABCDEFHK. Víg Broddhelga.

975 ACFHIL. 976 BDEK. Fall Haralds konúngs Gráfelds *b*) ok Gull-Haralds Knútssonar at Hálsi í Limafirði. (L. Fèll Har. Gráf. í Limafirði af ráðum Hákonar jarls, því at hann rægði þá saman Harald kon-

u) *itemque E. in quibus:* Upphaf ríkis Haralds Gráf. Eiríks synir tóku ríkit BD. *omisso Haraldi nomine.*

x) í Noregi *addunt* C. Eiríks synir tóku ríkit BD. *omisso Haraldi nomine.*

y) Upphaf ríkis &c. *omittunt E.* Hákonar jarls ríka, *legitur in BDGK.*

z) Bjarnarssonar *et* Ólafssonar

dunt. Haraldus Grafeldus Erici filius, fratresque regnum susceperunt.

962\. *Incendium Blundketilli. Caedes Sigurdi, comitis Hladensis. Haqvini comitis sacrifici Sigurdi filii regnum in Throndhemia incepit, qui fuit apostata pessimus et magiae peritissimus. Otto imp. secunda tunc vice bellum Daniae intulit, vallum demolitus Danevirke, a Thyra Danebót exstructum. Haraldum quoque Gormi filium ad amplectendum christianismum coegit, filioque Suenoni suum imposuit nomen, patrimum ejus in baptismo ipse agens. Exinde Haraldus christianismo semper adhaesit.*

963\. *Coronatus est Otto magnus imp., qui Danevirke destruxit, Haraldumque christianismum amplecti coegit. Caedes Thorgrimi patris Snorronis Goda (curionis.)*

964\. *Natus est Snorro Godi (curio.)*

965\. *Obiit Túngu-Oddus, et paulo post Thordus Gellir Oleyvi filius.*

968\. *Caedes Gudrödi regis Biörni filii et Tryggonis regis Olavi filii. Natus Olavus Tryggonis filius.*

970\. *Thorkillus Mani (Islandorum) factus nomophylax. Ab Islandis Grönlandia inhabitari coepit. Eodem tempore Haquinus comes cum piratis Jomensibus tribus post festum jolense hebdomadis in sinu Hiörungensi conflixit.*

971\. *Olaus Tryggonis in Esthoniam captivus deducitur.*

974\. *Brodd-Helgii caedes.*

975\. *Caedes Haraldi Grafeldi regis nec non Gull-Haraldi Canuti filii ad Halsum villam in sinu Limico, consiliis comitis Haquini, nam regem Haraldum Gormi filium, Haraldumque Grafeldum et Gull-Haral-*

desunt in B. *a)* Upphaf lögsagnar þorkels Mána. ÉG. þorkell legifer CF. Mána *addunt D.* *b) Sequentia omittunt B. nec non Cod. E. in quo perperam* Fall Haralds Gormssunar. *In D.* Fall Haralds Gráf. Noregs konúngs ok Gullharalds.

úng Gormsson ok Harald Gráfeld ok Gull-Harald Knútson; gat hann með sinni slægð ok íllsku því til vegar komit, at Haraldr Gormsson rèð svikum ok lífláti Haralds Gráfelds. En tók síðan Noreg í lèn af Haraldi Gormssyni. *Solus G. omittit:* Óöld hin fyrri *c)*.

976 A. 975 CFHI. Einvald Hákonar blótjarls í Noregi.

977 ACDFIL. 975 H. 978 G. Ólafr Tryggvason kom í Garðaríki *d)*. Orrosta á Dínganesi.

979 ACDFHIK. 978 L. Fæddr þorkell Eyjólfssun.

980 FIL. (Kristnaðist Danmörk. *Plura H.* Ottó keisari hinn stóri herjaði á Danmörku, braut Danavirki. Kristnaðist Haraldr Gormsson ok Sveinn, son hans.)

981 *G. omittit.* Friðrekr biskup kom til Íslands *e)*. *(Addit L.* þess eyrindis, at kristna landit, en hans áform þat sinn fèkk lítin framgáng, því fólkit var mjök óviljugt at taka siðabreitni.)

982 ABDIKL. 983 H. Haraldr Gormsson herjaði í Noregi. *(Addit L:* en þat var fyri þá savk, at Hákon jarl tók skírn í Danmörk, þá er hann þá í lèn Noreg af Haraldi konúngi. Fèkk Haraldr konúngr honum með sèr klerka ok kennimenn, en Blót-Hákon rak þá frá sèr, ok kastaði kristni; en tók einvald í Noregi, ok galt Haraldi enga skatta, sem hann hafði lofat.)

983 *G. omittit.* Hrísateigs bardagi. *(H. addit:* þormóðr lögmaðr þorkelsson.)

984 *G. omittit.* Kyrkjugjörð þorvarðs *f)* Spakbavðvarssunar. *(Ita L:* Bygði þórðr, son Spak-Böðvars, fyrst kyrkju á Íslandi, því hann tók við trú rèttri af orðum ok umtölum Friðriks biskups.)

985 ACF. Utanferð Friðriks biskups. ABDKL. 990 FI. Fall Haralds Gormssonar. *(Addit L.* á Helganesi. Hann var skotinn í hel af Tóka, sem hafði leyniligt hatur til konúngsins. Eptir Harald konúng var Sveinn son hans konúngr, hann var kallaðr Sveinn Tjúguskegg.) AL. þorleifr legifer, *(sed CDFHI.* Thorgeirem *nominant.)*

c) hinn fyrri *omittunt Fl.* *d) Sequentia desunt in D.* *e)* Utkoma Friðreks &c. BDEGIK. *f)* Böðvars E.

dum Canuti filium calumniis ad simultates permouit, utque Haraldus Gormi filius Haraldum Grafeldum dolose vita priuari decerneret, sua malitia et astutia effecit. Inde ab Haraldo, Gormi filio, Norvegiam fide vasalli administrandam accepit. Annonæ caritas prior.

976. *Haquini comitis sacrifici monarchia in Norvegia.*

977. *Olaus Tryggonis in Russiam (Gardarikiam) venit. Pugna Thinganesensis.*

979. *Natus Thorkellus Eyulsi filius.*

980. *Christianismum Dania amplectitur. Imp. Otto magnus Daniae bellum intulit, et Danevirke demolitur. Christianae fidei nomen addicunt Haraldus Gormius Svenoqve filius ejus.*

981. *Fridericus episcopus in Islandiam venit, ut christianismum ibi doceret, sed parum felici successu tunc res agebatur, contra morum mutationem populo tergiversante.*

982. *Haraldus Gormius hostiliter Norvegiam infestavit, eo qvod Haqvinus, ipsius ibidem vasallus, cum baptismum in Dania aliquando suscepisset et domum reversus, sibi ab Haraldo concessis clericis et sacerdotibus mox expulsis, christianismum, nunc idololatra, respueret, neque, illimitatum affectans Norvegiae imperium, promissa Haraldo annua tributa solueret.*

983. *Risateigi pugna. Tormodus Thorkilli filius nomophylax.*

984. *Templum a Thorvardo Spak-Bödvaris filio exstructum. (ita L. Thordus Spak-Bödvaris filius in Islandia primus templum exstruxit, sermonibus et persuasione Friderici episcopi fidem shristianam amplexus.)*

985. *Friderici episcopi ex Islandia profectio. Caedes Haraldi, filii Gormi, in Helganeso sagitta a Tocone icti, qui regem clandestino odio persequebatur. Regi Haraldo Sveno filius successit, cui a barba furcata cognomen. Thorleivus (Islandiæ) nomophylax, C. aliiqve Thorgeirus.*

986 ACDFHIL. Olafr Tryggvason fór úr Garðaríki, *(addit L.* til Vindlands ok giptist þar.) *G. omittit.* Bygging Grænlands *g).*

987 ABCDFHIK. Víg Geitis.

989 *G. omittit.* Bardagi í Bavðvarsdal.

992 A. 993 CDFHIL. Ólafr Tryggvason var skírðr í Syllingum.

993 A. 994 *ceteri omnes.* Orrosta *h)* á Hjörúngavâgi, *(addit L:* er Jómsvíkingar börðust við Blót-Hákon; í þessum bardaga fèkk Hákon jarl sigr, vann hann ok nóg til sigrsins, því at hann blótaði syni sínum XI vetra gömlum Óðni til sigrs sèr, ok eptir þat kom svo mikit haglèl móti Jómsvíkingum, at þeir gátu ekki móti litit. Norðmenn fylgðu ok þessu èli ok veittu svâ snarpa atlavgu, at þá urðu Jómsvíkingar handteknir. Af þessum sigri varð Hákon jarl mjök frægr, því Jómsvíkingar voru enir mestu hreystimenn.)

994 *soli omittunt* BK. Dráp Haralds Grænska *i)* favður Ólafs hins helga. *(Addit H:* Dráp Gunnars á Hliðarenda.)

995 A & cet. 995 *sol.* L. Fæddr Ólafr hinn helgi, *(addit DL:* Haralds son. ACDFHI. 996 EL. Upphaf ríkis Ólafs Tryggvasonar í Noregi. Dráp Hákonar blótjarls *k). (Plura L:* A þessu ári kom Ólafr Tryggvason til Noregs eptir orðsendingum Hákonar jarls, því han sendi 2 náfrændr Ólafs til hans með svikum, sem seigist í sögu hans. Þá var drepinn Hákon jarl hinn illi Sigurðarson af þræl sínum, er Karkr hèt, hvern Ólafr konúngr lèt síðan heingja, þá var Ólafr Tryggvason til konúngs tekinn.)

996 ACDFHI. 997 L. Ólafr konúngr boðaði kristni í Vík austr *l). (addit L:* ok gèkk torveldliga kristniboðit.) A. 997 BCDEFHIK. 998 L. Víg Arnórs ór Skógum.

997 ACDEFHI. 998 L. Ólafr konúngr sendi Þángbrand prest til Íslands at boða kristni *m). (Praemittunt* CDFHIL. Ólafr konúngr átti þíng á Dragsheiði *n).* Þá sendi hann Þángbrand &c. *Addit deinde L:* en Þángbrandr fèkk stríða reisu, tóku Islendingar mjök lítt kristniboðinu,

g) af Eiríki H. Eiríkr Rauði bygði Grænland CF. Þá fór Eiríkr Rauði til Grænlands ok bygði Eiríksfjörð *L. Cfr. ad. a.* 970. *h)* Jómsvíkinga bardagi CFL. *i)* Brenna Haralds Grænska DG. *Sequentia desunt in CD.* *k)* Drepinn Hákon jarl ríki BD. *l)* Kristni boðut í Vík austr I. *m)* Þángbrandr prestr fór til

986. *Olaus Tryggonis e Russia profectus in Vendiam, ubi uxorem duxit. Inhabitatio Grönlandiae.*

987. *Caedes Geiteri.*

989. *Pugna in Bodvarsdalo.*

992. *Olaus Tryggonis in Syllingis insulis baptizatus.*

993. *Pugna in sinu Hiörungensi, piratis Jomensibus cum Haquino sacrifico certantibus, qua Haquinus victor evasit, magno tamen pretio victoriam redimens, nam filium suum undecim annos natum Othino in sacrificium mactavit. Deinde vehemens adeo athletas Jomenses urgebat grandinis procella, ut facies ei obvertere nequirent, qua usi procella Norvegi acriterque irruentes Jomenses ceperunt. Ista autem victoria Haquino comiti multam acquisiuit famae celebritatem, quod Jomenses viri fortissimi crederentur.*

994. *Caedes Haraldi Grænskii regis, patris Olai Sancti. Caedes Gunnari in Lydarenda.*

995. *Natus Olaus Sanctus, Haraldi filius. Initium regni Olai Tryggonis in Norvegia. Caedes Haquini comitis sacrifici (Ita L.) Hoc anno in Norvegiam Olaus Tryggonis venit ab Haquino comite invitatus, qvi affines duos Olai ad ipsum dolose miserat, ut in ipsius Olai historia memoriae est traditum. Haquinus tunc crudelis a seruo suo interficitur, cui Karkus nomen, quemque rex Olaus suspendii poena deinde multauit. Olaus Tryggonis rex factus.*

996. *Olaus rex christianam fidem in Vikia ad orientem annuntiavit, sed difficili cum successu. — Caedes Arnoris, qvi Skogis habitavit.*

997. *Olaus rex conuentum Dragsheidae habuit, fidemque christianam annuntiavit. Tunc Thangbrandum sacerdotem in Islandiam misit, fidem ibi annuntiaturum, cujus tamen iter aduersum, quippe*

Íslands III. Utkoma þángbrands prests E. At boða kristni *desunt in D.* *n) Addunt h. l. CFL.* ok boðaði kristni. *Paulo brevius DHI:* þíng á Dragsheiði. *Pro* Dragsheiði *in L.* Taksheiði.

voru þángbrandi gjörð mörg umsát.) A. 998. BCDEFHIK. Bardagi í Eyvindardal.

998 ACH. *Fæddr Knútr hinn ríki.* CFHI. (Dráp Eyvindar Keldu.) ACDFHI 999 L. Ólafr *o)* hinn helgi skírðr, (*addit FL:* á Upplöndum.) Kristnaðir þrændir, (*addit L:* at orðum ok boði Ólafs konúngs. Fylgði hann kristinndóminum fram með svâ mikilli hörku, at hann hótaði bændum lífláti, ef þeir tæki ekki trú rètta; hann lèt þat ok meðfylgja, at þeir skyldu af sèr vingan með metorðum hafa, er kristnast lètu. Ólafr konúngr var trúgóðr maðr ok ágætr um flesta hluti. Allra manna var hann mesti íþróttamaðr, ok á alla vega leiddi hann menn á rètta trú, hann lèt ei vanta fè ok stórgjafir við þá, sem fyri því gángast vildu. Ári seinna kristnaði Ólafr konúngr Hálogaland, ok umsíðir kom hann mestum hluta Noregs á rètta trú. þá menn, sem komu af Íslandi, lokkaði hann með fögrum fortölum at taka rètta trú, sem var Kjartan Ólafsson, Bolli, Gissur Hvíti, Hjalti Skeggja son ok marga aðra. Ok umsíðir sendi hann Gissur ok Hjalta til Íslands, ok þeir gátu með Guðs fulltíngi nokkru til leiðar komit um kristniboðit. Um þennan tíma var ok Sveinn Tjúguskegg konúngr í Danmörku, sem fyrr er getit. Hann kastaði kristni ok tók í staðinn heiðindóm, landslýðnum til vilnanar, ok lèt niðrbrjóta kyrkjur ok kennidóm, sem hans faðir Haraldr Gormsson hafði uppbyggja látit. Fyri þetta sitt óguðligt athæfi varð hann þrisvar fánginn af sínum óvinum ok síðan útleystr með stóru fègjaldi. Fyrsta sinn leysti hann sig úr Jótlandi með einni sinni jafnvikt af gulli ok tveimr af silfri. Ok er hann vildi enn ekki snúast á rètta leið, varð hann enn aptr fánginn, ok hlaut út at gjalda enn svâ mikit í gulli ok silfri sem fyrr. Ei vildi Sveinn enn skipast, varð hann þá í þriðja sinn fánginn með því móti, at Vindar sendu nokkra menn til Sveins konúngs, þá hann lá með her sinn við Falstr, þeir rèru á litlum bát at konúngskipinu ok sögðust hafa nokkut konúnginum at undirvísa, þat honum mikit við lægi, ok í því er konúngr laut út fyri borðit, ok rètti at þeim höfuðit, gripu þeir til konúngs ok drógu hann með sèr í bátinn ok fluttu til sinna manna. En Danir urðu ei svâ hraðir at venda við stórskipunum, at þeir gæti náð Vindum.

o) Pro hinn helgi *D. saepius* Haralzson.

christanismum parum admodum Islandi admittebant, gravesque insidias Thangbrando struxere. Prælium in Eyvindardalo commissum.

998. *Natus Canutus potens. Eyvindi Keldu caedes. Olaus Sanctus in Uplandia baptizatus. Throndenses ad fidem christianam conuersi sermone et mandato regis Olai, qui tanto feruore in religione christiana promovenda est usus, ut colonis mortem minaretur, fidem rectam amplecti recusantibus, econtra amicitiam et honores volentibus offerens. Fidus in amicos, et in quam plurimis vir egregius Olaus fuit, omnium artium peritissimus, et qui omnibus modis homines ad fidem rectam perduxit; nec pecuniae nec splendidorum donorum parcus in illos, qui talibus permoueri cupiebant. Sequenti anno rex Olaus Halogiam tandemque maximam partem Norvegiæ ad fidem rectam permouit. Quin elegantibus quoque sermonibus ad christianismum ex Islandia advenas allexit, in quorum numero Kiartanus Olai filius, Bollius, Gissur Albus, Hialtius Skeggii multique alii fuere. Gissurem tandem et Hialtium in Islandiam misit, ubi auxiliante Deo annunciationi euangelii aliquantum profuerunt. Tunc barbae furcatae Sveno in Dania regnauit, ut antea dictum. Is religione christiana repudiata, ethnicam iterum professus est ex popularium voluntate, templaque et sacerdotia destruxit, quae pater ejus Haraldus Gormii filius ordinaverat, cujus impii facinoris sui poenas tamen dedit ab hostibus suis ter captus ingentique pecuniae summa vinculis solutus. Prima vice ex Jotlandorum (*corr. *Julinensium) potestate se liberauit soluto sui corporis aequipondio auri argentique duplo. In rectam deinde viam redire quum nollet, captiuus iterum abductus tantundem auri et argenti pendere coactus est. Quin tertia quoque vice nondum converti volens, tali fraude captus est. Svenoni regi nuntios Vendi miserunt, dum apud Falstriam cum exercitu in ancoris staret; paruo hi nauigio regiae naui appropinquantes sibi mandata esse dixerunt, quae regem nosse admodum oporteret. Rege deinde caput exsertum ipsis protendente, manibus eundem prehensum et in nauigium detractum ad suos deduxerunt. Dani autem, quod naues prae magnitudine minus agiles essent, Vendos assequi haud valuerunt. Sic captus Sveno majorem quam antea pecuniam solvere co-*

Hlaut þá Sveinn konúngr at leysa sík þriðja sinn með meira fè enn fyrri, tók þá mjök til at eyðast gripir ok lausafè konúngsins, svo hann gat þetta gjald ekki leyst, fyrr enn júngfrúr ok húsfrúr fengu konúngi til lausnar havfuð-gull sín ok gripi; með því frelstist hann, því fólkit var svo vel viljat Sveini fyri þat hann kastaði kristni, at þat vildi ekki annann konúng enn hann hafa. I fjórða sinn varð Sveinn konúngr landflótta fyri Svíum; því Eiríkr konúngr Sigrsæli herjaði á Danmörku ok rak Svein úr landi. Umsíðir flúði Sveinn konúngr í Skotland, ok þá hann kom þar, tók hann at yðrast sinna synda, ok tók rètta trú, lèt sig skíra í Skotlandi, komst síðan aptr til síns ríkis, ok er hann kom í Danmörku, vildi hann snúa landslýðnum til rèttrar trúar, ok bar þat fyrst upp fyri vinum sínum. En af því at Sveinn konúngr stundaði almúganum at þókknast, þá boðaði hann ekki almenniliga kristni, fyrr enn Guð sendi honum til fulltíngis þann guðliga mann Poppi, hverr með allri alúð ok einurð frambar Guðs eyrindi. Bændr vildu ekki trú taka, fyrr enn Poppi dró glóandi stálhanska á havnd sèr allt til olboga, ok bar lengi; en er lýðrinn sá þat havnd hans var óskavdd, lètu þeir skírast. Þá voru ok aflagðar allar hólmgöngur, sem þángat til voru framdar til sakar varnar, en upptekinn í staðinn járnburðr. Síðan setti Aðaldagi erkibiskupinn í Bremen 4 biskupa inn í Danmerkur ríki, sem voru herra Poppi í Árhúsum, Henrik í Slesvík, Lífdagr í Ríp, ok Geirbrandr í Hróarskeldu. Þessir voru fyrstir biskupar í Danmörku. Sveinn konúngr var hermaðr mikill, hann herjaði víða, bæði um Austr-veg ok suðr um Saxland. Hann vann England ok 3ja part af Noregi, sem síðar segir. Skrifar Saxo Grammaticus, at hann hafi sótt-dauðr orðit, en Crantzius skrifar, at Sveinn konúngr hafi orðit bráðdauðr ok hinn h. Játmundr hafi drepit hann með þeim hætti, sem Mercúríus drap Julíanum níðíng.)

999 ACDFHI. 1000 L. Dráp Guðröðar konúngs Eiríkssunar. Ólafr konúngr kristnaði Halland *p)*.

1000 *I. omittit, sed B.* **999.** Fall Ólafs konúngs Tryggvasonar *q)*.

p) Hálogaland. CDFHIL. *q) In B. reliqua desunt, ingensque lacuna ad annum*

actus est, quo factum, ut rerum pretiosarum bonorumque regis mobilium magna jam parte consumpta, quod exigebatur pretium haud præstare potuerit, nisi virgines et matres familiarum aurum suum capitale et pretiosa pro rege redimendo dedissent. Hoc itaque modo tandem liberatus est Sveno, ipsi, quod religionem christianam repudiaverat, tantopere populo favente, ut alium regem habere prorsus nollet, Quarta denique vice a Svionibus, ipsorum rege Erico Victorioso arma Daniae inferente, regno expulsus est. In Scotiam tunc profugum peccatorum poenituit, fidemque rectam amplexus ibi baptizatur. Dein recuperato regno, et in patriam reuersus populares ad rectam fidem conuertendi studium amicis primum declarauit; quum autem popularium favorem adhucdum affectaret, christianam religionem publice haud prius commendare incepit, quam misso ad opem ei ferendam diuinitus viro illo diuino Poppone, qui omni sinceritate ac animi impetu religionis negotium curauit. Neque tamen fidem christianam amplecti coloni voluerunt, nisi Poppo chirothecis ferreis ignitis manum ad cubitum usque induens diu gestasset. Quo facto cernentes manum ejus illæsam se baptizari passi sunt populares. Tunc etiam certamina singularia (duella) *cessarant, quibus suae causae justitiam litigantes ad haec usque tempora probare soliti erant, quorumque in locum successit portandi ferri igniti usus. Adaldagus postea archi-episcopus Bremensis quatuor in regno Daniae ordinavit episcopos: Popponem videlicet Arhusii, Henricum Slesvici, Lifdagum Ripis et Geirbrandum Roskildis. Hi primi in Dania episcopi fuere. Fuit rex Sveno bellator magnus, qui late ad orientem nec non in meridionalibus Saxoniae terris arma circumtulit. Angliam et tertiam Norvegiæ partem subegit, ut postea dicetur. Morbo correptum obiisse Saxo Grammaticus tradit, Crantzius autem morte repentina exstinctum, sanctumque Edmundum isto modo ipsum occidisse, quo Julianum apostatam Mercurius olim interfecit.*

999. *Caedes Gudrödi regis Erici filii. Olaus rex Hallandiam (Halogalandiam) ad fidem christianam conuertit.*

1000. *Caedes regis Olai Tryggonis. Pugna in sinu Svoldensi. Religio*

usque 1270. *Olai Tryggonis mortis annum his verbis definit E:* þá er Ólafr Tryggvason lèt ríki sitt, var liðit frá burð vors Herra Jesú Krists þúsund ára.

(DG. Orrosta á Svoldarvogi). þá var kristni lögtekin á Íslandi. *Ln I):* Var sá guðdómsins gleðiligr boðskapr, sem er sannr ok eylífr hiálpræðisins vegr, fyrst lögtekinn á Íslandi, á Avxarárþíngi. Skyldu þá allir menn á Íslandi taka trú rètta, ok láta sik skíra í nafni favður ok sonar ok heilags anda, af guðdómsins eylífum vísdómi áðr fyrirhugat en nú uppbyrjat ok framkvæmt meðr hans náðarsamligri hjástoð fyri þann hans eyrindsreka ok orðs framberara Ólaf Tryggvason; ok þó at þessi trú ok kristiligi boðskapr yrði eigi svâ með fyrsta algjörliga í öllum stavðum uppfyldr, svâ ekki væri á laun hinn gamli siðvani meðal sumra framinn, sem var helzt um hrossa-át ok laun-blót, þá var þetta þó bannat opinberliga at fremja. Ok er þessi ágæti havfðíngi Ólafr hafði Noregi stýrt í V samfeld ár landsins innbyggjurum til æfinligs gagns, þá fór hann með mikinn her til Vindlands, ok var af þeim vonda svikara Sigvalda jarli svikinn, svâ hann sendi mestan þorra liðs síns heim aptr í Noreg. Havfðu þeir III havfðíngjar með sèr sambundit at koma Ólafi af lífi, sem voru Sveinn konúngr Tjúguskegg ok Ólafr mágr hans af Svíþjóð, hinn þriði var Eiríkr jarl, son Blót-Hákonar; þeir lágu með óflýandi her við eyna Svoldr, ok lavgðu þegar til bardaga við Ólaf konúng, en hann hafði ekki utan V skip ok fátt lið *r).* Sú vavrn er mest ágætt, er Norðmenn vavrðust þar, ok ráku þeir af sèr bæði Svíi ok Dani, þó þeir hefðu miklu meira lið, allt þar til havfðíngjarnir gengu allir á land ok sambundu, at skiljast aldrei nè fráhverfa fyrr enn Ólafr væri af lífi tekinn, ok skyldi þá sinn þriðjúng eignast hverr þeirra af Noregi, ef Ólafr konúngr yrði sigraðr. Hèt þá Eiríkr jarl at skírast, ok taka rètta trú, ef hann sigraðist, ok lavgðu síðan at Ólafi, en hann ok hans menn vavrðust svâ drengiliga at ekki vita menn dæmi til, at svâ fáir menn hafi varizt við svo mikit ofr-efli, allt þar til at hroðin voru öll skip Ólafs konúngs, hvarf þá Ólafr Tryggvason úr lyptíngunni, ok segja sumir menn, at hann hafi hlaupit fyri borð ok drukknat. En sú er savgn Norðmanna þeirra, er þar voru með Ólafi, at kvinna Sigvalda jarls hafi legit með Vinda snekkju nokkra skamt frá bardaganum, ok þángat hafi Ólafr konúngr sveimat, ok hafi með lífi burtkomizt, ok mörg líkindi finna menn til þess, at Ólafr

r) L. in margine: þessi orrosta var 2 nóttum eptir Maríumessu síðari.

christiana legibus sancita apud Islandos. Divina illa gaudiique plena evangelii anuuntiatio, quae vera et aeterna est salutis via, primum in Islandia in foro Oxararensi legibus hoc anno recepta, ut omnes Islandiae incolae fidem veram amplecterentur, et in nomine patris, filii et spiritus sancti baptizarentur, quod diuini numinis aeterna sapientia praedestinatum, jam autem inchoatum, et gratioso illius auxilio confectum est opus per euangelicae doctrinae nuntium et promotorem Olaum Tryggonis filium. Et licet christiana haec fides et annuntiatio non omnibus in locis nunc omnibus modis plene succederet, quin nonnulli pristinae superstitionis ritus clandestino usu retinerentur, comestionis potissimum carnis equinae et occulta sacrificia, palam tamen ista exercere prohibitum fuit. In popularium deinde perpetuum emolumentum totis quinque annis in Norvegiae imperio exactis, quum ingentem aduersus Vendos exercitum egregius ipse princeps Olaus duceret, ut maximam suarum copiarum partem in Norvegiam remitteret, a malo isto proditore Sigvaldo comite fraudulenter persuasus est. Nempe principes: Sveno rex barbae furcatae, Olaus ipsius e Svionia affinis, et tertius comes Ericus, filius Haquini idololatrae, in Olai regis perniciem conspiraverant, qui cum inuicto exercitu, ad insulam Svoldensem nauibus positis, protinus Olaum regem inuaserunt, quum quinque modo naues paucasque militum copias secum haberet. Verum multam famae celebritatem Norvegis haec pugna attulit, quod Suecos et Danos copiarum numero longe superiores sese tuentes repellerent, hocque indignati principes nauibus egressi juramento se obligarunt, ne prius discederent, quam Olao interfecto, eoque mortuo trientem Norvegiae singuli obtinerent. Ericus tunc comes baptismum et fidem christianam se suscepturum spospondit, victoria reportata. Olaum deinde agressi sunt, at ille contra aggredientes fortiter adeo se cum suis militibus defendit, ut nullibi tam paucos tantae multitudini adeo strenue obstitisse inuenias, nec nisi omnibus suis nauibus militum vacuis, e puppi ipse Olaus disparuit. In mare se praecipitem dedisse nonnulli dicunt, undisque submersum, sed, qui Olao adfuerant, Norvegi uxorem Sigvaldi comitis tradunt in pugnae vicinia nauem habuisse collocatam, qua adnatantem regem

hafi lifandi undankomizt. Var hann sèðr seirna út í Jórsavlum í einu múnka setri, ok sendi gjafir til Noregs vinum sínum. Ok þó at Saxo Grammaticus ok aðrir *s)* scribentes skrifi hèrum á aðra leið, ok helzt fyri þá skuld, at Ólafr var dauðligr óvin Dana, sem sagt er. Var hann ok havfðíngi fyrri í Vindlandi, þá Danir herjuðu þángat, ok gjörði hann Davnum stórann skaða; því hafa þeir hans lífsavgu lítt fegrat, sem heimsins háttr er til.) AE. 1001 L. 1002 CDFHI. Varð lögmaðr Grímr or Skógum *t)*. ACDFL. 1001 H. Eiríkr jarl ok Sveinn *u)* jarl Hákonar synir tóku ríki í Noregi. ADGL. Urðu undr at Fróðá *x)*. A. 1009 EL. 1010 CD. *ceterique.* Njáls brenna. *(In L. ad a.* 1009: Segja sumir at Njálsbrenna hafi þetta ár verit. En í Njáls sögu segir, at hún hafi verit fyrrenn kristni kom á Ísland *). H. Biskups-stóll í Fýn.)

1002 A. 1003 L. 1004 CDEFG. Brjáns orrosta á Írlandi. *(Sic L:* Var Brjáns bardagi, sá er þriðì mestr verit hefir á Norðrlöndum *y)*: þar fèll þorfinnr jarl Sigurðarsun, hafði hann ríki í Orkneyjum haft 62 ár.

1003 A. andaðist Grímr lögmaðr. ACFGHIK. 1002 L. 1004 D. Dráp Kjartans Ólafssonar, *(addit L:* á Íslandi af Bolla frænda sínum ok fóstbróður.)

1004 ACDF. þorfinnr jarl Sigurðarson ríkti *z)* í Orkneyjum L ok II ár. ACDFGHI. 1003 L. Varð Skapti þóroddsson *a)*] lögmaðr. A. 1006 EL. 1007 G. 1008 DF. *b)*. Upphaf ríkis Knúts hins ríka.

1005 A. 1006 L. 1007 EG. 1008 CDFHK. Andaðist Sveinn Tjúguskegg, *addit L:* (Tók kóngdóm eptir hann son hans, er kallaðr var Knútr hinn ríki eða hinn stóri, því hann var kallaðr ríkastr konúnga á Danska túngu ok avrfastr. Hann gèkk til Róms, ok vissi eingi maðr markatal á því fè, er hann með sèr hafði ok varliga pundatal. Meðan

s) In margine Alb. Crantzii nomen comparet. *t)* Upphaf lögsögu Gríms DE. Grímr legifer C. þá varð Grímr lögmaðr á Mosfelli L. Grímr lögmaðr, *(alii)* Gunnar H. et *additur* Svertingsson Mosfellíngr. *u) Svenonum omittit D. et H.* *x)* Anno 1001 ok ári fyrr urðu þau miklu undr á Fróðá ok í Eyrarsveit, sem seigir í Eyrbyggju L. *) *In L. ad annum* 1009 *ita: Qvidam ferunt Niali incendium hoc anno incidisse, in ipsius vero Niali Historia narratur ante religionis christianæ annunciationem in Islandia illud contigisse.* *y)* á Irlandi L.

seruatum fuisse. Quin multa quoque sunt argumenta, quae Olaum superstitem euasisse probare videntur. Sic Hierosolymis ipsum post haec in monastica quadam sede comparuisse, et amicis suis exinde in Norvegiam donaria misisse. Quod Saxo autem Grammaticus aliique auctores longe diuersa narrent, ea potissimum causa fecerunt, quod Danorum, ut supra dictum, infestissimus hostis Olaus fuerit, qui in Vendorum terra, ubi regnum quondam tenuerat, magna clade Danos arma ferentes affixerat. Itaque, ut solent homines, Olai historiam parum amaenis coloribus Dani depinxerunt. Grimus de Skógis Islandiae legifer. Ericus et Sveno comites, Haquini filii, in Norvegia regnare coeperunt. In villa Fróda prodigia contigerunt. Niali incendium. Initium episcopatus Fionensis.

1002. *Briani praelium in Hybernia. Pugna illa in terris septentrionalibus tertia maxima fuit. Caesus est Thorfinnus comes Sigurdi filius, qui insularum Orcadensium imperium* **62** *annis tenuerat.*

1003. *Kiartanus Olai filius in Islandia a Bollio cognato et confoederato interficitur. Obiit Grimus legifer.*

1004. *Thorfinnus comes in Orcadibus regnauit* **52** *annis. Skapto Thoroddi filius (Islandiæ) factus nomophylax. Initium regni Canuti potentis.*

1005. *Obiit Sveno barbae furcatae. Ei successit Canutus filius ejus, qui Potens vel Magnus est appellatus; nam regum lingua Danica loquentium potentissimus ac munificentissimus habebatur. Romam quum ille abiret, quantum marcarum numerum, nulli, et, quot pondo pecuniarum secum exportaverit vix ulli compertum, sed dum in itinere esset, cibum*

in marg. z) *D.* tók ríkit, *itaque h. a. inchoasse regnum Thorfinni, quod jamjam praeced. anno finitum L- affirmant. Cfr. a.* **1002.** *Duravisse* **62** *annis volunt EFL; annorum numerum haud definiunt C.* a) *Thoroddi patris mentionem soli faciunt A et H. In L:* Thórðarson. b) *Scilicet post factam interfecti Svenonis commemorationem ineuntis regni Canuti demum plerique meminerunt. CDF his verbis:* Knútr (hinn ríki *addunt CF.*) son hans tók konúngdóm (ríkit C.) í Danmörku.

hann var á Róms vegi þurfti eingi maðr sèr matar at biðja sem hans fund náði, svâ gaf hann skotpenínga. Knútr konúngr setti víða spítala, þá er alla menn skyldi fæða um nótt þá, er þángat kæmi. Hann gaf ekki minna í vingjafir hvert ár enn allt afgjald af einu sínu ríki. Var hann 27 ár konúngr yfir Danmörku, 24 vetr yfir Englandi, en fyri Noregi 7 vetr.)

1006 AL. 1007 CDFIK. Ólafr konúngr stè á herskip *c)*. *Addunt iidem, exceptis K:* (Orrosta Ólafs konúngs ok Sóta víkíngs.) AD. víg Bolla.

1007 AG. 1009 CDFHIKL. Ólafr hinn helgi ok Aðalráðr *d)* vunnu Lundúnaborg. CFI. (Ólafr konúngr var í Leginum í Svíþjóð.) AG. 1008 DK. Veginn Víga-Styr *e)*.

1008 CDFHI 1007 G. (Ólafr hinn helgi kom til Englands.)

1009 A. 1011 CF. 1012 I. Knútr hinn ríki ríkti XXIX ár *f)*. A. 1011 DK. Víg Halls Guðmundarsonar.

1010 L. 1011 FHI. 1012 DK. (Andaðist Aðalráðr Engla konúngr, *addit L. in marg.* Hann var drepinn af sínum mavnnum, hverja Knútr konúngr lèt hengja. Segja sumir menn, at Knútr hafi fengit þá til at drepa hann ok hafi síðan ekki viljat láta þá þat opinbera.)

1011 ADEGL. Bardagi a þíngvelli, *(sed DGL:* á alþíngi. *Add. L:* er Kári Sölmundarson vildi hefna Njáls ok sona hans ok sonar síns. DGK. Víg Lopts *g)* Síðu-Hallssonar.) AKL. 1012 DE. 1013 G. Knútr Dana konúngr herjaði í England. *(Sed D et K:* Upphaf ríkis Knúts konúngs í Englandi *).)

1012 AGFHL. Eiríkr jarl *h)* fór til Englands ok vann Lundúnaborg, *(add. CFL:* með Knúti konúngi hinum ríka, mági sínum *i)*. ACF. 1013 L. Hákon jarl son hans (Eiríksson CF.) tók ríki í Noregi. (H. Biskupsstóll í Sælandi.)

1013 ACFHIKL. Andaðist Eiríkr Hákonarson. AFK. Heiðarvíg *k)*. ACFHIL. Ólafr enn helgi kom ôr vestr-víking (í Norðmandí) *l)*. (G. Kyrk-

c) Ólafr hinn helgi fór í hernað CFIL. Ólafr helgi í hernaði til Jótlands H. *d) Ethelredi mentionem soli faciunt ACL.* *e)* Víg Styrs *DGK.* *f) XXIX soli A. XXIV ceteri.* *g)* Ljóts D. *) *Hic deficiunt membranae. D. usque ad a.*

emendicare nemo, ipsum conueniens, necesse habuit, tanta omnes liberalitate locupletauit. Hospitia publica passim instituit, in quibus noctu venientes omnes sustentarentur. Quae in amicos quotannis conferre solebat dona, annuos regni unius reditus exaequarunt. Annos viginti septem Daniae, viginti quatuor Angliae, septemque Norvegiae praefuit.

1006. *Olaus rex piraticam facere coepit. Olai regis et Sotonis piratae pugna. Caedes Bollii.*

1007. *Olaus Sanctus et Ethelredus Londinum expugnarunt. Olaus rex Melero in Svecia inclusus erat. Caedes Viga-Styri.*

1008. *Olaus Sanctus in Angliam venit.*

1009. *Canutus Potens regnauit* 29 *annis. Caedes Halli Gudmundi filii.*

1010. *Obiit Ethelredus rex Anglorum a suis interfectus, quos Canutus rex suspendio puniuit. Nonnulli autem ab ipso Canuto ad caedem allectos esse, et ne ejus criminis reus proderetur, sedulo eum curasse tradunt.*

1011. *Pugna in foro generali, cum Karus Sölmundi filius interitum Niáli filiorumque suique nati ulcisci vellet. Caedes Lopti filii Sidu-Halli. Canutus rex Danorum Angliae bellum intulit, ita D. et K. Initium regni regis Canuti in Anglia.*

1012. *Ericus Comes in Angliam profectus Londinum expugnauit, una cum Canuto rege Potente suo affini. Haquinus comes Erici filius in Norvegia regnare coepit. Initium episcopatus Sællandiae.*

1013. *Obiit Ericus Haquini filius. Pugna Heidensis. Olaus Sanctus ex piratica occidentali in Nordmanniam venit. Incendium templi*

1181; *quo iterum incipiunt.* *h)* Hákonarson CFIL. *i) Neglecto Erico I.* Knútr Ríki vann Lundúnaborg. *k)* Eiðarvíg. *E.* *l)* í Norðmandí *soil omittunt A.*

jubruni at Helgafelli. Sóttarvetr. Grasleysu sumar. Andlát Styrkárs lavgsavgumanns. Landskjálftar miklir ok lètust í XI menn.)

1014 ACFHIL. 1015 K. Ólafr enn helgi kom í Noreg. Hákon jarl (Eiríksson CHL.) fánginn (af Ólafi konúngi CF.) ok fór úr landi.

1015 AE. 1014 CFL. 1016 GK. Upphaf ríkis Ólafs konúngs ens helga, (í Noregi *add.* CEFGL). ACFHI. 1016 EKL. Bardagi fyri Nesjum. (*Sed C. et F:* Nesjabardagi með Ólafi konúngi hinum helga ok Sveini jarli Hákonarsyni. Andaðist Sveinn jarl Hákonarson). ACFI. Dráp Ásgauts (*addit CFI:* ármanns. F. *alia manu:* Fæddr Haraldr Harðráði.)

1016 ACFI. Dráp Eylífs Gauzka.

1017 ACFGI. 1016 L. Dráp Hróa Skjálga, Guðleiks Girzka ok Þórgauts Skarða. CFHI. 1016 L. (Fundr Ólafs konúngs hins helga ok Rögnvalds jarls Ulfssonar). ACEFHI. 1016 L. Fángnir V konúngar (af Ólafi konúngi hinum helga CEFHL.) á Upplöndum (á einum morgni EL.)

1018 ACEFHI. 1017 L. Andaðist Sigurðr konúngr (Sýr, stjúpfaðir Ólafs konúngs *L.*) — ACFHI. Björn Stallari Olafs konúngs *m)* fór til Svíþjóðar, ok gjörði sætt *n)* með konúngum. Ingigerðr *o)* dóttir Ólafs konúngs Sænska var fest Ólafi konúngi. Brugðit sætt konúnga. *soli* A. Hrærekr konúngr kom til Íslands.

1019 ACFH L. Ólafr enn helgi fèkk Ástríðar, dóttur Ólafs konúngs *p).* (*Addit CHL.* en Jarisleifr konúngr í Hólmgarði Ingigerðar. CFHIL. Sætt Ólafs Noregs konúngs ok Ólafs Svía konúngs í Elfi.) A. 1020 CFIL. Drepinn Einar jarl Rángmunnr, (*add. CFL.* í Orkneyjum.)

1020 ACFHIL. Ólafr konúngr kristnaði Hálogaland. (*Addit L:* því þar hafði mjök eyðst kristni í tíð Eiríks jarls ok Hákonar.) *soli A.* Andaðist Hrærekr. A. 1022 CFHIK L. Andaðist Ólafr Svíakonúngr, en Önundr son hans tók ríki *q).* (L. 1021 CFHI. Dráp Ölvis á Eggjum *r).*

1021 ACFHIL. Þorfinnr jarl ok Brúsi jarl *s)* gáfu Orkneyjar í vald Ólafs konúngs. A. 1023 EG. 1024 CFHIKL. Fæddr Magnús góði (Ólafs son hins helga *addit L.)*

m) Pro Ólafs konúngs, *quod omittit H.* Ólafsson *in C.* *n)* milli Ólafs Noregs konúngs ok Ólafs Sænska Svíakonúngs CF. *Sed H:* Björn Stallari fór til Svíþjóðar ok Hjalti Skeggjason gjörðu sætt millum konúnga. *o)* Ingebjörg. I. *p)* Sæn-

Helgafellensis. Hiems morbosa. Infertilis graminis aestas. Obitus Stirkaris legiferi. Magni terrae motus, quibus 11 *homines perierunt.*

1014. *Olaus Sanctus in Norvegiam venit. Haquinus comes Erici filius ab Olao rege captus regno exiit.*

1015. *Olai Sancti regis in Norvegia regiminis initium. Pugna ad promontoria commissa inter Olaum Sanctum et Svenonem comitem Haquini filium. Obiit Sveno comes Haquini filius. Caedes Asgauti villici. Natus Haraldus durus.*

1016. *Caedes Eylifi Gothi.*

1017. *Caedes Hrói Skiálgii (pæti), Gudleiki Gardensis et Thorgauti Skardonis. Conventus Olai Saneti regis et Rögnvaldi comitis, Ulfonis filii. Capti* 5 *reges ab Olao Sancto rege in Upplandia uno mane.*

1018. *Obiit rex Sigurdus Syr (scropha), priuignus Olai Sancti. — Biörn mareschallus Olai regis in Sueciam profectus reges Olaos Norvegiae Sueciaeque pace conciliauit. Ingigerda, Olai Sueciæ regis filia, Olao Norvegiae regi desponsata. Foedus a regibus initum rumpitur. — Hraerecus rex in Islandiam venit.*

1019. *Olaus Sanctus Astridam Olai Sueciæ regis filiam uxorem duxit, Jarislaus autem Holmgardiae rex, Ingigerdam. — Pax inter Olaum Norvegiae et Olaum Sueonum reges in Elfia sancitur. — Caedes Einari distorti oris comitis in Orcadibus.*

1020. *Rex Olaus Hálogalandiam ad fidem christianam conuertit, ubi christiana religio admodum defecerat, regnantibus Erico et Haquino comitibus. — Hraerecus obiit. — Item Olaus Suecorum rex, cui successit filius Önundus. — Caedes Ölueri Eggensis.*

1021. *Comites Thorfinnus et Bruso Orcades imperio Olai regis subjecerunt. — Natus est Magnus bonus, filius Olai Sancti.*

ska. C. Svía konúngs. L. *q) Successionis Önundi haud meminerunt H.* *r)* á Efia. *FHI.* á Eyru C. *s)* Sigurðarsynir *addunt CF. Thorfinni et Brusi nullam mentionem faciunt L.*

1022 AF. Þá er rúðuvetr. (C. Rudduvetr.) ACFHI. Ræntr Asbjörn Selsbani.

1023 A. **1026** CFHIK L. Drukknaði *t)* Þorkell Eyjólfson. ACFHI L. Dráp Sel-Þóris *u)*. Ólafr konúngr kristnaði Vavrs ok Valdres.

1024 *soli h. a.* A. Orrosta í ánni helgu *x)*. A. **1027** CEFHIK L. Dráp Úlfs jarls *y)* ok Þorsteins Kuggasonar. ACFHIL. Dráp Asbjarnar Selsbana.

1025 ACFHIL. Knútr hinn ríki konúngr kallaði til ríkis í Noregi.

1026 ACH. Dráp Karla. ACFHI L. Fundr Ólafs Noregs konúngs ok Önundar Svíakonúngs í Elfi. A. **1028** CFHIK. Fall Erlíngs af Jaðri *z)*. ACFH. Dráp Þórálfs ôr Dímuni.

1027 ACFIK L. Orrosta (í ánni helgu *addunt omnes praeter A.)* með Ólafi konúngi (ok Önundi Svíakonúngi CFL.) ok Knúti konúngi enum ríka.

1028 ACFHIKL. **1029** E. **1030** G. Knútr enn ríki kom í Noreg, ok fèkk konúngs nafn ok setti yfir Hákon jarl *a)*. A. **1035** L. Havrða-Knútr tók konúngdóm í Danmörku. (CFHI L. Dráp Karls Mærska. CFI L Dráp Grænkels.)

1029 *soli G. omittunt.* Ólafr konúngr fór *b)* í Garðaríki. ACFHIK. Tíndist *c)* Hákon jarl Eiríksson. (H. Deyði Popó, sá skírði Harald konúng í Danmörku.)

1030 *omnes.* Fall Ólafs ens helga á Stiklastöðum *d)* IIII Kalend. Augusti á miðvikudag. Þá var hann hálffertugr at aldri; Sveinn Alfífu son tók ríki i Noregi *e)*. *(In L:* Var sá ágjæti konúngr Ólafr Haraldsson sviksamliga af sínum möunum ok Þènurum deyddr sem einn píslarvottr á Stiklastöðum. Hann var kristiligr konúngr ok mjök framfylgjandi Guðs erindum, svo hann er fyri sinn kristiligan lifnað ok ágjætar kenníngar síðan kallaðr Ólafr hinn helgi. Er Þat sumra manna savgn, at Knútr

t) Deyði *CH.* *u)* Þóris-Sels CH. *x) Recurrit ejusdem hujus pugnae memoria ad a.* 1027, *quo quoque interiisse ceteri annales volunt Ulfonem et Thorsteinum. Cfr. adnot. ad a.* 1027. *y)* Þorgilssonar *addit C.* Þorgeirssonar *L.* *z) Pro* af Jaðri, *quod soli A. habent, reliqui:* Skjálgssunar. *a)* ok fèkk &c.] ok lagði ríkit undir sik ok setti Þar yfir Hákon jarl Eiríksson systurson sinn CFL. ok var tekinn til konúngs EG. *Brevius* I: Upphaf ríkis Knúts konúngs

1022. *Hiems perniciosa. — Asbiörnus Selsbani (phocicida) spoliatus.*

1023. *Aquis submersus periit Thorkillus Eyolfi filius. — Thorus Phoca occisus. Rex Olaus Vorsam et Valdresiam ad Christum conuertit.*

1024. *Praelium in amne sancto (Ánni helgu.) — Caedes Ulfonis comitis et Thorsteini Kuggonis filii. — Item Asbiörni phocicidae.*

1025. *Canutus potens rex regni Norvegici jus sibi asserit.*

1026. *Cædes Karlonis. Conuentus Olai regis et Önundi Sueonum regis in Elfia (ad Gothelbiam). Cædes Erlingi Jadrensis, itemque Thoralfi Diminensis.*

1027. *In amne sancto ab Olao rege et Onundo Sueonum rege contra Canutum potentem regem pugnatur.*

1028. *Canutus potens in Norvegiam veniens rexque salutatus Haquinum comitem regno praefecit. — Hörda-Canutus regnum Daniae suscepit. — Caedes Caroli Mörensis et Grankeli.*

1029. *Olaus rex in Gardarikiam profectus est. — Periit Haquinus comes Erici filius. — Obiit Popo, qui Haraldum Daniae regem baptizauerat.*

1030. *Caedes Olai Sancti Stiklestadis 4 Cal. Augusti die Mercurii anno aetatis tricesimo quinto. Sueno Alfivae filius Norvegiae regnum cepit. A subditis suis dolose Stiklestadis diuini martyris instar occisus est egregius ille Olaus rex Haraldi filius, religioni christianae eique promouendae admodum deditus, ut tum vita tum christiana doctrina Sancti nomen meruerit. Canutum nonnulli dicunt ad Olaum necandum Norvegos pretio allexisse, cujus post caedem Suenoni ex Alfiva filio Norvegiae*

í Noregi. *b)* í Görðum austr HK; í Garða austr FI; austr í Garðaríki CL. *c)* Tíndist *soli A: ceteri* Druknan. *d) Caedi Olai S. pugnaeve Stiklestadiensi hunc annum assignant ceteri omnes, haud tamen definito die uti in A, aut vitae Olai anno. Hinc CFI: Passio Sancti Olavi regis; in K.* Orrosta á Stiklastöðum. *e) Sequenti demum anno aduenisse Svenonem E. volunt:* Kom Sveinn Knúts ok Alfifu son í Noreg.

konúngr hinn ríki hafi keypt at Norðmönnum at ráða Ólaf konúng, sinn eginn herra, af lífi. Eptir fall Ólafs konúngs setti Knútr konúngr son sinn Svein Alfífuson konúng í Noreg, þó hann ríkti ekki lengi sökum sinnar harðýðgi. Á þessu ári komu fyrst múnkar í Danmörku. (CFHI. 1031. L. Deyði Skapti lögmaðr þóroddson.)

1031 AK *itemque* CFHI. Kom upp helgi Ólafs konúngs. *soli G. omitt.* Andaðist Snorri Goði. ACFIL. Varð Steinn lögmaðr *f)*.

1032 AF. 1033 CHIK. 1034 E. Fall Tryggva Ólafssonar.

1033 H. (Dráp Grettirs Ásmundarsonar.)

1034 ACF. Varð þorkell Eyjólfsson lögmaðr.

1035 ACFIKL. 1036 E 1034 H. Andaðist Knútr enn ríki, (*addit L:* þá hann var í Irlandi úr sótt, ok er hann fann, at sóttin þreyngði at honum, bað hann sína menn ekki uppgefa at herja a landit, þó hann fráfélli: hèt þeim ok vissuliga sigri, hvat ok svo skeði, því þeir báru hann dauðan í herinn ok unno svâ Irland. Af þessum Knúti er þat skrifát, at hann hafi haft 5 konúngaríki til forráða, sem var Danmörk, Noreg, England, Svíþjóð ok Normandía. Hann straffaði mjök manndráp, en svo skeði, at hann sjálfr varð stríðsmavnnum sínum at skaða, gaf sik þarfyrir undir stríðsmannadóm. þeim kom þat ásamt, at þeir skyldu konúnginum þirma, því þeir mættu hans eigi missa, ok gáfu honum grið, en hann skyldi með fè líf sitt leysa; dæmdi hann þá sjálfr IX pund gulls, skipti því í þriðjúnga, einn gaf hann til Guðs dýrðar ok fátækum til uppheldis, annann stríðsmavnnum, þriðja erfíngjum ok eptirmálsmavnnum hins vegna. Eptir Knút hinn ríka varð Havrða-Knútr son hans konúngr í Danmörku. En strax at Norðmenn spurðu fráfall Knúts konúngs, tóku þeir Magnús hinn góða, son Ólafs Helga, sèr til konúngs, en féllu fra Danmerkur konúngum, ok er Havrðaknútr heyrði þat, gjörði hann þann sáttmála við Magnús konúng, hvör þeirra sem lengr lifði, skyldi eignast bæði ríkin Noreg ok Danmörku.) ACEFIKL. 1034 H. Magnús enn góði var tekinn til konúngs í Noregi *g)*, en Haraldr Knúttson *h)* í Englandi.

f) Steinonem legiferem a. 1028, *hoc autem anno mortuum H. indicant.* *g)* tók

regnum dedit, quod ob saeuitiam exosus haud diu tenuit. Monachi hoc anno primi in Daniam veniunt. — Obiit Skapto legifer, filius Thoroddi.

1031. *Translatio Sancti Olai regis. Obiit Snorro, curio. Steino legifer.*

1032. *Occasus Tryggonis Olai filii.*

1033. *Caedes Gretteri Asmundi filii.*

1034. *Thorkellus Eyjolvi filius legifer.*

1035. *Obiit Canutus potens, quum in Hibernia esset morbo correptus, quo se premi sentiens, ab oppugnanda regione neque se mortuo desistere suos jussit, certam ipsis victoriam pollicitus, nec eos spe frustratus est, nam illi per exercitum mortuum ferentes Hiberniam deinde subegerunt. De hoc Canuto memoriae traditum est, quinque regum regna sibi subdita habuisse, puta Daniam, Norvegiam, Angliam, Sueciam et Normandiam. Homicidia acriter puniuisse, quo forte euenit, ut ipse militibus suis noxius fieret, quare occiso milite criminis reus ceterorum militum judicio sese submiserit, quos inter tamen conuenit regi parcere, quem amittere nefas foret, vitaeque incolumitatem pecunia sunt stipulati, quam ipse novem auri pondo constituit, quorum trientem unum in Dei gloriam pauperumque sustentationem est elargitus, secundum militibus, tertium haeredibus et patratae caedis accusatoribus. Canuto potenti Hörda-Canutus filius in regno Daniae successit. Norvegi autem, Canuti regis obitu comperto, Magnum bonum, filium Olai Sancti, regem protinus sibi crearunt, et a regibus Daniae defecerunt, quo audito Hörda-Canutus cum rege Magno conventionem sancinit, ut qui ipsorum alteri superstes foret utrumque Daniae et Norvegiae regnum obtineret. Magnus bonus rex Norvegiae factus; Haraldus vero, Canuti filius, Angliae.*

ríki í Noregi C, tók Noreg K. Upphaf ríkis Magnúsar konúngs Góða E, *nulla deinde Haraldi facta mentione.* *h)* Guðínason III.

1036 ACFHIK. Andlát Sveins konúngs Alfífu sonar *i)*. (CFHIL. Sætt Magnús konúngs Góða ok Havrða-Knúts Danakonúngs. *Addit L:* sem áðr segir.)

1037 ACFHI. Andaðist Gunnhildr dóttir Knúts konúngs *k)*.

1040 ACFHI. Andaðist Haraldr Knútsson Engla konúngr, en Havrða-Knútr bróðir hans tók ríki ok styrði II ár.

1041 ACEFG. Andaðist Yngvar Víðförli. AHL. 1042 CFIK. Andaðist Havrða-Knútr. AEGL. 1042 CFHIK. Eignaðist Magnús Góði Danmörku *l)*. (*Addit L:* Sveinn Ulfsson, sem ok var kallaðr Astríðarson, vildi þá kalla til Danmerkur ríkis ok þóttist vera borinn til konúngdómsins. Hann átti margar orrostur við Magnús konúng, ok Harald Sigurðarson, favðrbróður Magnúsar. ok hafði Magnús konúngr altið sigr, svo Sveinn konúngr varð landflótta umsíðir.) A. 1043 CFHIKL. Orrosta á Hlýskógsheiði ok brend Jómsborg. (*Paulo aliter* CFIL: Brendi Magnús konúngr góði Jómsborg. þá barðist hann við Vindr á Hlýrskógsheiði, ok þá átti hann III orrustur við Svein Úlfsson. *Conf. quae mox sequuntur.*)

1043 A. Magnús konúngr átti orrostu við Svein Úlfsson. ACEFKL. Píníng ens helga Hallvarðs *m)*.

1045 A. 1044 E. Heinrekr keisari enn mikli Konráðsson ríkti XL ok IX ár. Hann átti Gunnhildi, dóttur Knúts ríka. ACFHK. 1046 L. Haraldr Sigurðarson kom til Svíþjóðar. Helganes *n)* bardagi með Magnúsi konúngi ok Sveini Úlfssyni.

1046 ACFH. 1047 L. Haraldr Sigurðarson kom til Noregs. þá *o)* gaf Magnús konúngr *p)* honum hálft ríkit við sik í Noregi *q)*.

1047 ACFHIK. 1048 EL. Andaðist Magnús konúngr Góði *r)*. (*Ad-*

i) Perperam addunt A: ok Hörda-Knúts Danakonúngs, *cfr. infra ad a.* 1041. *k) Obitus* Gunnhildar ríku III. *l)* tók ríki í Danmörku CFHL. *m) Obiit S. Hallvardus EK, Passio S. Hallvardi C.* *n) Hellands L.* *o) Sequentia sic habent ad a.* 1047 *E. et G:* Magnús Konúngr Góði gaf Haraldi favðrbróður sínum konúngdóm ok hálfan Noregh við sik. *Pro his K. ad a.* 1046: Fúndr Magnús Góða ok Haralds Sigurðarsonar. *p)* bróðurson hans *addunt L.* *q) In margine annal. F. adscripsit recentior manus Thormodi Torfæi:* nota: Chronicon Norvegicum contractius scriptum in pergamena, et in Norvegia, non, ut cætera exemplaria, in

1036. *Obiit Sveno rex, Alfivae filius. Foedus Magni boni regis cum Hörda-Canuto rege Danorum ut supra dictum est.*

1037. *Obiit Gunhilda, Canuti regis filia.*

1040. *Obiit Haraldus, Canuti filius, Anglorum rex. Hörda-Canutus frater ejus ibidem regnum cepit, et per biennium tenuit.*

1041. *Obiit Ingvarus late peregrinans. Obiit Hörda-Canutus. Magnus bonus Daniae regnum adeptus est. Sveno Ulfonis, qui etiam Estridae filius apellatur, regnum tunc Daniae postulauit, quod jure hæreditario sibi deberi putabat. Is multa praelia cum Magno et Haraldo Sigurdi, Magni patruo, commisit, victore semper Magno, ut tandem Sveno patria exire cogeretur. Magnus bonus Jomsburgum incendit, et in tesquis Lyrskogensibus cum Vendis pugnauit. Tunc quoque cum Svenone Ulfonis filio tres pugnas habuit.*

1043. *Magnus rex cum Svenone, Ulfonis filio pugnam habuit. Passio Sancti Hallvardi.*

1045. *Henricus magnus imperator, Conradi filius,* 49 *annis regnauit. Hic in matrimonio habuit Gunnhildam, Canuti potentis filiam. Haraldus Sigurdi filius in Sueciam venit. Pugna Helganesensis inter Magnum bonum regem et Svenonem Ulfonis filium.*

1046. *Haraldus Sigurdi filius in Norvegiam venit, cui rex Magnus regnum Norvegiae ex æqvo secum communicavit.*

1047. *Obiit Magnus rex bonus. Rex fuit egregius et valde ama-*

Islandia, hæc refert: "Haraldr Sigurðarson tók kóngsdóm i Noreghe meðr Magnúsi konúngi frænda sínum. Þá var liðit frá því er Haraldr hinn hárfagri hafði andazt, hundrað vetra tólfræð ok tvæir vetur. *At Rex Pulchricomus natus est anno Christi* 848, *vixit annos* 83, *mortuus ergo est anno* 931. *His adde* 122 *annos, resultat annus* 1053 *quo Haraldus Sigurdi in consortium regni cum Magno rege admissus est.* r) *In margine eorund. annalium F. eadem manu:* Aetatis 24, regni Daniæ 7, Norvegiæ vero 13.

dit L: Hann var ágjætr konúngr ok mjök ástsæll. Andaðist hann at sumra manna sögn á Jótlandi, en Saxó skrifar, at hann hafi fallit af hestbaki í Svíþjóð ok þar andast; þarum haldist hvað líkligast þykir.) ACF. Einvald Haralds konúngs Sigurðarsonar í Noregi, en Sveins konúngs Úlfssonar í Danmörku. ACFHIK. 1048 L. Frostavetr enn mikli. Svâ segir Sæmundr *s)* prestr enn fróði, at þá væri svâ mikil frost, at vargar runnu á ísi milli Noregs ok Danmerkur.

1050 AL. 1051 EG. Dráp Einars þambarskelfis ok Eindriða sonar hans. *(Addit L:* af Haraldi Sigurðarsyni í Noregi.)

1051 E. (Oöld.)

1054 ACFHIKL. Varð Gellir *t)* lögmaðr.

1056 *omnes.* Vígðr Ísleifr biskup til Íslands *u)* son Gizurar Hvíta af Aðalberto erki-biskupi í Brimum. Hann var fyrstr biskup í Skálholti. Þá var hann hálffimtugr at aldri. ACEFHL. Oavld í kristni *x).* ACFIL. 1057 H. Fæddr Sæmundr enn froði.

1057 ACFHI. Utkvoma Ísleifs biskups.

1060 ACFL. 1061 E. Andaðist Bernardus hertugi af Brúnsvík *y),* faðir Aðúlfs hertuga, er átti Úlfhildi, dóttur Ólafs konúngs ens helga.

1062 ACEFIK. 1061 L. Orrosta fyri Nitzá *z)* með Haraldi ok Sveini.

1063 CFHI. 1061 *L.* (Gunnar lögmaðr á Íslandi (hinn spaki *addit* H.)

1064 ACFHI. 1063 KL. Sætt Haralds konúngs ok Sveins konúngs *a).* Bardagi með Haraldi konúngi ok Hákoni jarli Hvíta.

1065 ACFHI. 1064 L. Stríð *) með Haraldi konúngi ok Upplendíngum.

1066 ACEFHIK. 1065 GL. Haraldr konúngr Sigurðarson fèll á Englandi í orrustu fyrir Haraldi Guðínasyni. *(Addit de Haraldo Sigurdi L:* Hann var maðr sigrsæll, ráðslægr ok vopndjarfr, stjórnsamr ok hraust-

s) Sæmundi testimonium omittunt HIK. *t)* Þorkelsson H. *u)* til Skálholta á Íslandi *E. nec plura C.* vero: til Skálaholts af Aðelberto &c. *omissis patris nomine et aetatis anno.* *x)* í kristni *soli A,* óaldarár mikit L. óavld avnnur E. *y) Sequentia desunt in CEL.* *z)* Nitzi *legunt CF. addito* á Hallandi.

tus. In Jutia nonnulli mortuum dicunt, sed equo delapsum in Suecia interiisse Saxo refert. Cujusque sit relictum judicio, quod ad veritatem maxime accedere censeat. Monarchia Haraldi regis, Sigurdi filii, in Norvegia, et Svenonis, Ulfonis filii, in Dania. — Hiems frigoribus sæuiens. Ita refert Saemundus multiscius presbyter, quod hoc anno tanta ingruerent frigora, ut inter Norvegiam et Daniam lupi per glaciem discurrerent.

1050. *Caedes Einari Thambaskielfi et Endridi filii ab Haraldo Sigurdi filio in Norvegia perpetrata.*

1051. *Annonae caritas.*

1054. *Gellirus legifer.*

1056. *Isleifus, Gissuris albi filius, ab Adalberto archiepiscopo Bremensi Islandiae episcopus consecratus. Hic primus Skalholtiae episcopus tunc annum agebat quadragesimum quintum. — Annonae caritas per orbem christianum. Natus Saemundus multiscius.*

1057. *Isleifi episcopi reditus.*

1060. *Obiit Bernardus, dux Brunsvicensis, pater Adolphi ducis, qui Ulfhildam Sancti Olai regis filiam in matrimonio habuit.*

1062. *Pugna prope Nizzam amnem inter Haraldum et Svenomen.*

1063. *Gunnarus legifer.*

1064. *Pax Haraldi regis et Svenonis regis. Pugna inter Haraldum regem et comitem Haquinum album.*

1065. *Discordia inter regem Haraldum et Upplandos. (Norvegiæ Montanæ incolas).*

1066. *Haraldus rex, Sigurdi filius, in Anglia ab Haraldo Godvini filio caesus est. Vir fuit victoriosus, consilio valens et in armis strenuus, regnandi peritus et in qvovis periculo fortissimus. Magnus filius ejus reg-*

Sigurdi filium Haraldum, Ulfonisque Suenonem cognominant h. l. sequentibusque annis CFL. *a) Sequentia desunt in K.* Hvíta *soli A. legunt,* Ivarssonar *ceteri.* *) Deila HI.

asti í öllum mannraunum.) — ACFHI. Magnús son hans tók ríki í Noregi. — ACFHI 1065 L. Vilhjálmr Bastarðr hertugi af Normandí herjaði til Englands ok feldi í orrustu Harald Guðinason. Síðan varð Vilhjálmr Bastarðr konúngr í Englandi XX ok IIII ár *b)*. ACF. 1067 H. 1065 L. Varð lögmaðr Kolbeinn Flosason.

1067 ACDFHI. 1066 L. 1068 K. Upphaf ríkis Ólafs Kyrra í Noregi. ACFHIK. 1066 L. Fæddr Ari hinn fróði.

1069 CHIL. (Andaðist Magnús konúngr Haraldsson. *Addit L:* Tók Ólafr einvaldsríki í Noregi.)

1072 ACFKL. 1071 E. Andaðist Aðúlfr *c)* hertugi af Brúnsvík. (*Addit E:* hann var faðir Magnúsar; *C. et L:* er átti Úlfhildi, dóttur Ólafs konúngs hins helga.) ACHKL. 1071 FI. Varð Gellir lögmaðr í annat sinn.

1073 ACFI. Andaðist Gellir Þorkelsson. (*Addit C:* LXV ár hans.)

1075 ACF. 1074 L. Andaðist Valþjófr jarl. ACFHIK. 1074 L. Varð Gunnar lögmaðr *d)*.

1076 *soli G. omittunt.* Andaðist Sveinn Úlfsson Danakonúngr, (*addit L:* hvör í mörgum greinum einn merkiligr maðr verit hafði. Ekki nærsta sigrsæll innanlands, at avndverðum hans davgum *e)*. Hann var mjök sigraðr af kvenna ástum, svo hann átti marga frillusyni, sem vóru: 1) Knútr, hann andaðist í Rómsferð. 2) Haldór. 3) Knútr Helgi. 4. Ólafr. 5. Sveinn. 6. Eiríkr Góði. 7. Þorgils. 8. Sigurðr. 9. Benedikt. 10. Björn. 11. Guttormr. 12. Eymundr. 13. Nikulaus. 14. Úlfr er kallaðr var Ubbi. Með síðsta dirfðist hann at taka sèr til drottningar dóttur konúngsins af Svíaríki Guðríði, hvor honum at frændsemi náin var, á móti lofi kristiligra feðra; var þarfyrir bannfærðr af Aðalbrikt erkibiskupi af Hamborg, komst síðan fyrir guðliga vitjan ok náð til kristiligrar yðranar ok guðligs lífernis, með hógværð ok þolinmæði, ok endi sína lífdaga í góðri elli, ok bauð sik at flytja til Hroárskeldu. Ok er Vilhjálmr biskup spurði þat, bauð hann sínum þènurum 2 grafir til at reiða, ok sèr lík-

b) *III* 20, *CF* 23, *L* 27, *soli A.* 24. *c)* Aðúlfr C. Auðólfr E. *d)* Upphaf lögsögu Gunnars í annat sinn K. *e)* *Additur in margine L.* Hann var maðr fríðastr sýnum, hvörjum manni meiri ok sterkari, lítilátr ok blíðmæltr, manna avrv-

num Norvegiae suscepit. Vilhelmus nothus dux Nordmandiae Angliam cum exercitu invasit Haraldumque Godvini filium in acie cecidit. Exinde Vilhelmus nothus per 24 *annos Angliae imperauit. Kolbeinus Flosonis filius legifer.*

1067. *Imperium Olai Qvieti in Norvegia incepit. Natus Arius multiscius.*

1069. *Obiit Magnus rex, Haraldi filius. Olaus Norvegiae monarchiam accepit.*

1072. *Obiit Adolphus, dux Brunsvicensis, (pater Magni), qui Ulfhildam filiam S. Olai regis in matrimonio habuit. Gellir legifer iterum.*

1073. *Obiit Gellir, Thorkilli filius, anno aetatis* **65.**

1075. *Obiit Valthiofus comes. Gunnar legifer.*

1076. *Obiit Sveno, Ulfonis filius, rex Danorum, qui multis modis vir insignis fuerat, initio tamen regni sui intra patriam haud adeo victoriosus. Faeminarum amoribus admodum deditus multos ex concubinis genuit filios, qui fuere:* **1.** *Canutus, in itinere Romano exstinctus;* **2.** *Haldorus;* **3.** *Canutus sanctus;* **4.** *Olaus;* **5.** *Sveno;* **6.** *Ericus bonus;* **7.** *Thorgils;* **8.** *Sigurdus;* **9.** *Benedictus;* **10.** *Biörno;* **11.** *Guttormus;* **12.** *Eymundus;* **13.** *Nicolaus;* **14.** *Ulfo, Ubbi appellatus. Tandem uxorem ausus est ducere Gudridam, filiam regis Svioniæ, matrimonio, propter cognationem legibus ecclesiasticis prohibito, quaque de causa ab Adalberto archiepiscopo Hamburgensi excommunicatus. Sed diuina posthac gratia permotum facti poenituit, christianaque et pia vita modeste et patienter transacta in bona senectute vitam finiens, Roschildam se transferri jussit. Quo comperto, Vilhelmus episcopus suis praecepit ministris, ut duo sepulcra sibique cistam sepulcralem pararent, quae domini mandata quum mirati*

astr, snjallr ok stjórnsamr, rèttdæmr, þolinmóðr, hinn hraustasti í avllum mannraunum.

kistu at gjöra, ok þó þá undraði þetta, gjörðu þeir þat at síns herra boði; ok er líkami konúngsins kom í nánd, þar biskupinn fyri var, fèll biskup svo sem til bænar, ok lèt þar sitt lif; voru síðan báðir heiðarliga grafnir *f)*. ACF, 1077 EL. Haraldr Hein son hans tók ríki, *(addit CEFL.* í Danmörku.) ACF, 1077 GL, 1078 E. Sæmundr hinn fróði kom ôr skóla (af Paris L.) ok *g)* hinn heilagi Jón Ögmundsson.

1077 AH, 1076 CFI, 1078 L. Varð Sigvatr lögmaðr. *Addit in F. alia manus:* (Var tíundargjörð samþykt í Túnsbergi yfir allan Noreg, utan Hamars biskupsdæmi ok Raumaríki ok Sóleyar. *Vide* Kristinnrètt.)

1078 AC *ceterique*, 1079 E. Snjóvetr enn mikli.

1080 *omnes.* Andaðist Ísleifr biskup ok Haraldr Hein *h)*. CFGIL, 1081 EH. Knútr enn helgi varð konúngr í Danmörku. (H. Gellir lögmaðr í þriðja sinn.)

1082 *soli G. omittunt.* Var vígðr Gissor *i)* biskup (Ísleifsson H.) til Skálholts *k)* af Harðevigo Magðaburgensi erkibiskupi at ráði Gregorii páva, því at Lematus erkibiskup *l)*, er þessa vígslu átti at gjöra, var í forboðum heilagrar kyrkju.

1083 ACFIL. Utkoma Gissorar biskups.

1084 ACFHI. Varð Markús (Skeggjason H.) lögmaðr.

1087 ACEFIK. 1088 HL. Píníng Knúts Danakonúngs ens helga. *Sic L:* (Deyði Knútr hinn helgi Danakonúngr, var veginn í Ódensey í St. Albaní kyrkju. Knútr konúngr var allra konúnga refsíngasamastr, lèt engann fèbótum ná, sem stal eða rænti; hann vildi þreingja fólki til tíundargjalds ok guðligra skikkana, kyrkjum, kennimavnnum ok voluðum Guðs sauðum til uppheldis. Hverr sem annann limlesti, tók sömu meizl á sjálfum sèr.' Sá stolinn var, mátti úr konúngsgarði taka svo mikit sem hann var stolinn. Um hans daga var Ólafr Kyrri konúngr í Norvegi. Hann átti Íngiríði, systur Knúts konúngs. Danir vógu Knút konúng í kyrkju eptir kristiliga dauða tilreiðslu. Benedikt konúngs bróðir varði

f) Additur in margine ejusd. cod. Hann kjöri Knút til konúngs at sèr lifanda. *g) C. sequentia omittit, pro quibus EGL:* með áeggjan Jóns Ögmundssonar, er síðan varð biskup at Hólum. *Addit L:* Hann var spekíngr at viti ok bjó at Odda á Rángárvöllum. *h) Haraldi Heini mortis nulla in G. mentio. i)* Gissur

perfecissent, allatoque regis cadavere, praesens ibi episcopus ad precandum quasi procumbens exspiravit. Hinc ambo honorifice una sunt sepulti. Canutum adhuc superstes regem elegit. Haraldus Hein (cos) filius ejus regnum Daniæ cepit. Saemundus multiscius e schola Parisiensi dimissus, unaque sanctus Johannes Ögmundi filius.

1077. *Sigvatus legifer, CFI. De decimis soluendis consenserunt Tunsbergis Norvegi, exceptis tamen, qui episcopatum Hamarensem, tractusque Raumarikiae et Soloeriae inhabitabant. Vide jus ecclesiasticum.*

1078. *Hiems valde ninosa.*

1080. *Obierunt Isleifus episcopus et Haraldus Hein. Canutus sanctus in Daniæ regnare cœpit. Gellir legifer tertia vice.*

1082. *Gissurus Isleifi filius Skalholtensis episcopus creatus ab Hardevico archiepiscopo Magdeburgensi, jussu Gregorii papæ, nam Lemarus Bremensis archiepiscopus, cui consecrationis hoc negotium incumberet, a sancta ecclesia tunc temporis proscriptus fuit.*

1083. *Gissuri episcopi reditus.*

1084. *Marcus legifer CFI.*

1087. *Passio sancti Canuti regis Daciae. Interfectus Othiniae in templo sancti Albani. Fuit hic regum in puniendis delictis severissimus, qui nec furtum nec rapinam pecunia expiari passus est. Populares ad decimationes aliaque pia instituta cogere voluit, in templorum, sacerdotum, pauperumque Dei ovium sustentationem. Qvi alterius membra fregerat, vel truncârat, eandem ipse læsionem pati coactus est. Cui qvid furto sublatum erat, ex aerario regio tantum recipere licuit, quantum per furtum amiserat. Illo regnante Olaus Quietus in Norvegia rex fuit. Is Ingiridam sororem Canuti regis in matrimonio habuit. Canutum Dani post piam ad mortem præparationem, ipso in templo occiderunt, quem frater*

IK, Gitzurr CF, Gizorr E. *Paulo post* Harðevico CF, Harðerico L. *et pro* Lematus CF Lemmarus. *k) Quae sequuntur in solis ACFL. comparent. l)* af Brimum *addunt C.*

sinn herra ok sik vaskliga, svo hans vavrn er ágætt á Norðrlavndum. þar fèll svikarinn Eyvindr Bifra, en Ásbjörn jarl rifu valskar mýs til heljar í þorpi nokkru við Eyrarsund. þórðr Skori datt af trèbrú. Tólar Verpill rotnaði kvikr. þessir voru allir foríngiar að drápi Knúts konúngs. Knútr konúngr er talinn með heilugum píslarvottum.) ACF. 1088 L. Ólafr bróðir hans tók ríki í Danmörku. *Sic L:* (Eptir Knút konúng var Ólafr bróðir hans til konúngs tekinn, hvör að olli ok upphafsmaðr var morðs þessa ok manndráps; hann var illr, óeirinn, grimmr ok óvinsæll, ágjarn öfundsjúkr, sínkr ok svikull. þá voru miklar lögleysur í Danmörku. Á hans dögum var sultr ok seyra um Danmörku, ok svôddan hallæri, at menn finna ekki dæmi til, af því var hann Ólafr Húngr kallaðr. þat skeði eitt sinn, þá konúngrinn vildi með sínum vinum ok handgengnum mavnnum til máltíðar gánga, sá hann at hans konúngligt borð ok herralig fæða varð, sökum áðrgreinds hallæris ok óáranar engan veg svâ ril reiðt, sem tignum mönnum hæfði, fèll þarfyri í svâ mikit ángr ok trega, at hann beiddi Guð slíku straffi at linna: varð bænheyrðr, ok andaðist, svâ hann lyktaði lífit en húngrinu linti.)

1090 ACFHI. Andaðist Hallr í Haukadal. *In F. addit alia manus:* (Fæddr Sigurðr Jórsalafari.)

1093 ACEFGHI. 1094 K. 1098 L. Andaðist Ólafr *m)* Kyrri. (Hann var friðsamr ok hógvær, af því var hann Kyrri kallaðr, *addit L.*) Hákon ok Magnús tóku ríki í Noregi. H. Bergþór lögmaðr Rafnsson.

1094 ACFHI, 1100 L. Andaðist Hákon konúngr. Magnús *n)* konúngr Berbeinn lèt af lífi taka Steigar-þóri.

1095 ACEFHIK, 1100 L. Andaðist Ólafr (Sveinsson CEFI) Danakonúngr. ACEF, 1100 L. Eiríkr Danakonúngr enn góði (bróðir hans CFL.) tók ríki í Danmörk.

1096 ACEF, 1100 L. Hófst Jórsalaferð af Norðrlöndum.

1097 ACEHL, 1096 G. Tíundargjald lögtekit á Íslandi. *Addit H:* (Markús aptr lögmaðr.)

m) Koníngr *omnes addunt. Haquinum deinde h. l. et in sequentibus passim a patre* Magnússon *cognominant, sed L. perperam* Ólafson úngi, *quem nunc* Ólafson, *nunc nudipedem* (Berfót) *appellant. E et G. solius Magni meminerant his verbis:*

Benedictus seque ipsum strenue adeo defendit, ut in terris hisce septentrionalibus ejus fama celebretur, ea propter cecidit ibi proditor Eivindus Bifra; Asbiörnum autem comitem in oppido quodam ad Eyrasundum glires ad mortem usque dilacerarunt; Thordus Scorius de ponte ligneo decidit; Tólar Verpillus vivus computruit. Hi omnes coedis Canuti regis auctores fuere. Ipse Canutus rex sanctis martyribus adnumeratur. Olaus, frater ejus, in Dania regnum occupavit, caedis huius praecipuus auctor. Fuit ille malignus, inquietus, atrox et perosus, avarus et invidiosus, tenax et perfidus. In Dania tunc multa invaluit legum violatio, Daniamque misere vexavit esuries et fames et inaudita annonæ tanta caritas, ut cognomen exinde Olaus Húngr (fames) *acceperit. Quare quum rex cum amicis et familiaribus aliquando pransurus, videret mensam suam regiam cibumque ob annonæ caritatem, haud principe dignum, instrui et parari, in tantum angorem et tristitiam incidit, ut deum oraret a tantis poenis desistere. Exauditus exspiravit, regeque mortuo fames statim cessavit.*

1090. *Obiit Hallus de Haukadalo. — Natus est Sigurdus Hierosolymipeta.*

1093. *Obiit Olaus Qvietus. Fuit pacificus et mansuetus, unde Kyrri, (quietus) appellatus. Haquinus et Magnus Norvegiae regnum acceperunt. Bergthor Rafni filius legifer.*

1094. *Obiit Haquinus rex. Magnus Nudipes rex Steigar-Thorerum medio sustulit.*

1095. *Obiit Olaus, filius Svenonis, Danorum rex. Ericus bonus, frater ejus, rex Daniae factus.*

1096. *Inchoata expeditio Hierosolymitana e terris septentrionalibus.*

1097. *Decimarum solutio in Islandia lege recepta. Marcus iterum legifer.*

Upphaf ríkis Magnús konúngs *Bérfóz.* *n) De Magno, quae sequuntur, desunt in I.*

1098 ACF. Sigurðr son Magnús Berfóts hafði ríki í Orkneyjum í VII ár.

1099 H. (Gunnar þorgeirsson lögmaðr.)

1100 A, 1099 E. 1102 L. Sigurðr var jarl í Orkneyjum.

1101 AE. Dráp Magnúsar jarls. A, 1103 CEFHIK, 1104 G, 1106 L. Andaðist Eiríkr Eyigóði *o)*.

1102 A, 1103 CEFHI, 1104 GK, 1106 L. Fall Magnúsar konúngs Berfætts á Írlandi. CFHI, 1105 L. Magnús konúngr berfættr herjaði til Írlands. L. Tíundargjald lögtekit á Íslandi annann tíma.

1103 ACF, 1104 EGK, 1106 L. Tók ríki *p)* í Noregi Sigurðr, Eysteinn ok Ólafr, *In L:* (þeir stýrðu allir 3 Noregi nokkra stund), en — 1104 CFI, 1105 K, 1106 L. Nikulás í Danmörku.

1104 ACFHI, 1106 L. Erkistóll í Danmörku var settr. A, 1105 I, 1106 *ceteri.* Vígðr Jón biskup hinn helgi til Hóla. *Addit CF:* (á Íslandi fyrstr af Özuri erkibiskupi í Lundi at tilskipan Paskalis páva eptir kosníngi Gizurar biskups af Skálaholti ok allra landsmanna samþykki á Íslandi. *In H:* Stiftaðr biskupsstóll þar ok látínuskóli. ACEFHI, 1106 L, 1114 G. Elds uppkvoma en fyrsta í Heklufelli.

1105 ACF, 1106 L. Sandfalls vetr *q)*.

1106 ACFL. Hákon jarl Pálsson ok Páll jarl son hans (eptir honum C.) ríktu XIX *(in CFL: XXX)* ár í Orkneyjum. AH. 1107 CFIL, 1108 E. Sigurðr konúngr fór til Jórsala. *addit E:* ok í Miklagarð.

1107 AFI, 1106 H. *sed iterum recentiori manu* 1108, *uti in* C. Varð Úlfheðin lögmaðr á Íslandi.

1109 ACFI, 1108 H. Sigurðr konúngr kom til Jórsala.

1110 ACFL, 1111 H. Andaðist Teitr prestr (Hallsson C, Ísleifsson L. *qui addit:* hann bjó í Haukadal, frá honum eru Haukadælir komnir. FHI. Sigurðr konúngr kom heim í land.)

1112 ACF, 1113 HIK. Andaðist þuríðr spákona, dóttir Snorra goða. *Addunt CFK:* þá hafði hún 88 ár.

o) Eygóði AHK, hinn góði CF, Sveinsson E, Danakonúngr *tantum ceteri.* *p)* Upphaf ríkis Eisteins konúngs lögspaka, ok Jórsala Sigurðar ok Ólafs únga *EG. eademque regum cognomina in L.* *q)* enn mikli *addit L. In E* mikla vetr, *sed ad*

1098. *Sigurdus, Magni Nudipedis filius, regimini in Orcadibus per septennium praefuit.*

1099. *Gunnarus Thorgeiri filius legifer (Islandiæ).*

1100. *Sigurdus comes Orcadum fuit.*

1101. *Caedes Magni comitis. Obiit Ericus bonus.*

1102. *Magnus rex Nudipes Irlandiam armis inuasit. Caedes Magni Nudipedis regis in Irlandia. Decimarum solutio in Islandia iterum lege recepta.*

1103. *In Norvegia Sigurdus, Eisteinus et Olaus regnare coeperunt, simulque aliquamdiu Norvegiam regebant. Daniae regnum Nicolao contigit.*

1104. *Sedes archiepiscopalis in Dania fundata. Johannes Sanctus primus episcopus ad dioecesin Hólanam in Islandia consecratus est ab Ascero Lundensi Archiepiscopo jussu Paschalis Papae, Gissuri episcopi Schalholtensis electione, omniumque Islandorum consensu. — Sedes episcopalis ibi latinaque schola fundantur. Prima ignis e monte Hecla eruptio.*

1105. *Hiems arenae nimbis insignis.*

1106. *Haquinus Pauli filius filiusque Paulus per* 19 *(alii* 30*) annos in Orcadibus regnaverunt. Sigurdus rex Hierosolymas et Constantinopolin profectus est.*

1107. *Ulfhedinus nomophylax Islandiæ.*

1109. *Sigurdus rex Hierosolymas venit.*

1110. *Sigurdus rex in patriam rediit. Obiit Teitus sacerdos, Halli (vel Isleifi) filius, qui in Haukadalo habitauit, cui Haukadalenses originem debent.*

1112. *Obiit Thurida prophetissa, filia Snorronis curionis, tum octuaginta octo annos vixerat.*

a. 1115 *perperam refertur, quemadmodum in alteris horum annalium membranis primam quoque Heclensis ignis eruptionem a.* 1114 *minus recte adscripsit manus recentior, unde forte in G. idem error irrepsit.*

1113 A, 1112 E. Ferð Eiríks biskups.

1114 A, 1115 FHIK. Fæddr Hvam-Sturla, *sed FHIK:* Sturli Þórðarson, *et addit H:* (í Hvami.)

1115 A, 1116 *ceteri, sed G. omittunt.* Píndr enn heilagi Magnús jarl í Orkneyjum *r).*

1116 *soli G. omittunt.* Andaðist Ólafr konúngr Magnússon hinn úngi, *addit L:* (í Noregi var hann lengstum undir valdi Eisteins bróður síns.)

1117 ACFHI, 1116 L. Lögfundr. ACF, 1116 HL. Á því ári varð Bergþór *s)* lögmaðr.

1118 AEIK. Andaðist Philippus Svíakonúngr. — ACEFHI, 1117 L. Vígðr Þorlákr Runólfsson til Íslands, *addit CFL:* (af Özuri erkibiskupi í Lundi, at vilja ok ráði Gizurar biskups. *Porro C et F:* Hann var vígðr 30 daga fyrir andlát Gizurar biskups.) — ACEFHIK, 1117 L, 1119 C. Þá andaðist ok Gizor biskup *t)* enn IV Kalend. Maji. — ACF, 1117 L. Þá brant knörr *u)* undir Eyjafjöllum. Þá tók veðr upp Holtavatn ok bar allt í brott. ACF. Þetta er kallat undra — ár.

1119 ACFHI, 1117 L. Víg Þorsteins Hallvarðssunar *v).*

1120 *soli omittunt* EG. Særðr Hafliði Márssson *w)* á alþíngi. Þá önduðust eigi færri menn af sótt enn þá voru til þíngs komnir, ok var þat þíng fjölment.

1121 A, *ceterique,* 1123 G. Andaðist hinn helgi Jón Hóla biskup. — ACEFIKL. Eiríkr biskup (Upsi *addit EL.*) af Grænlandi fór at leita Vinlands. (H. Vígðr Eiríkr Grænlendínga biskup fyrstr.) — ACFHIKL. Sætt Hafliða (Márssonar *addit FL.* Mássonar *C.*) ok Þorgils (Oddasunar *addit CFL.*)

1122 ACFHIKL', 1123 E. Andaðist Eysteinn konúngr (Magnússon CFI. í Noregi L. *additque:* Hann var allra manna lögkænstr ok starfsamr í byggíngum ok öðru landsgagni). — ACFHIL, 1123 EG. Vígðr Ketill (Þorsteinsson H.) biskup til Hóla af Özuri erkibiskupi í Lundi.

r) Eyjajarls L. *s)* Bergr Lögmaðr L. *Obitus Bergthori Legiferi I.* *t) Haec ita L:* Andlát Gizurar þess annars biskups í Skálholti. *Diem mortis Gissuri soli*

1113. *Iter Erici episcopi.*

1114. *Natus Sturla Hvammensis, Theodori filius.*

1115. *Passio Sancti Magni comitis Orcadensis.*

1116. *Obiit Olaus rex Magni filius, juvenis Eysteno fratri diu in Norvegia subditus erat.*

1117. *Conuentus hoc anno de legibus reformandis in scripturamque redigendis censuit. Bergthorus nomophylax factus.*

1118. *Obiit Philippus rex Suecorum. Consecratus est Thorlacus Runólfi filius ad Islandiae episcopatum ab Ascero archiepiscopo Lundensi ex voluntate et consilio Gissuri episcopi. Inauguratus fuit* **30** *diebus ante Gissuri episcopi obitum. Tunc quoque Gissurus episcopus IV Kal. Maji obiit. — Eodem tempore vis tempestatis sub montibus insulanis (in Islandia australi) nauem onerariam diffregit. Tunc etiam totum Holtensem lacum tempestas sustulit et loco mouit. Hic annus mirabilium vocatur.*

1119. *Caedes Thorsteini, filii Hallvardi.*

1120. *Haflidus Marii filius in comitiis Islandiae generalibus vulneratus. Nec morbo correpti pauciores numero tunc periere homines, quam hisce comitiis admodum numerosis præsentes.*

1121. *Obitus Sancti Johannis episcopi Holensis. Ericus Grænlandiae episcopus Vinlandiam indagatum ivit. Ericus Grænlandiae primus inauguratus episcopus. Reconciliatio Haflidi Marii filii et Thorgilsi Oddi filii*

1122. *Obiit rex Eystenus Magni filius in Norvegia, legum peritissimus et in aedificando aliisque regno proficuis operibus sedulus. — Ketillus Thorsteini filius Episcopus Hólensis inauguratus est ab Ascero archiepiscopo Lundensi.*

A. indicant. *u)* veðr knörr **CFL.** *v)* Hallfreðssonar C. *w)* Másson **CK.** *Sequentia soli habent A, pro quibus ceteri substituunt:* Manndauði mikill.

1123 ACFL, Grímu-þravng. — ACF. Særðr þórðr Áskelsson ok Teitr. — ACFL, 1122 I. Varð Guðmundr lögmaðr.

1124 ACFIKL, 1123 G, 1125 E. Vígðr Arnaldr biskup til Grænlands. — ACF. Deila Ketils ok þórðar.

1125 ACFHI, 1123 EG, 1124 L. Vöðla-þíngs mál.

1126 ACFHI, 1123 G, 1124 L, 1125 E. þrír biskupar á Íslandi *x)*. — ACF. Steingrímr Usum (*melius C:* í ísum, F. í Noregi.)

1127 ACK, 1125 E, 1124 L. Svarfdæla skærur *y)*. (CFIK. 1128 H. Jónsvetr.) *)

1128 A, 1127 K. Drepinn Karl í Flandr af riddurum sínum í kyrkju. — ACFK, 1127 L. Víg þóris prests Símunarsunar. — (FHI. Vígðr *z)* þórir Steinmóðsson ok Sölfi Magnússon.)

1129 ACF, 1128 L. Áverkar við þorstein Havskuldsson. — ACFI, 1128 L. Víg Savlfa Magnússonar CF. ok Serks Guttormssonar *a)*.

1130 ACEFIL. Píning hins heilaga Knúts hertuga í Danmörku. *In L:* (þá var Knútr Lávarð veginn ok svikinn af Nikulási konúngi favðurbróður sínum ok Magnúsi syni hans; 7 nóttum síðar var fæddr Valdimar stóri, son hans.) ACEFHIKL. Andaðist Sigurðr konúngr Jórsalafari. *Addit L:* (Hann var frægr konúngr, meðan hann var í herfavrum, enn þótti ei aldæll innanlands. Fèkk hann sinnisbrest þá áleið hans lífdaga.) — ACEFL. Magnús son hans ok Haraldr Gilli (Magnúsarson *addit C.*) tóku ríki í Noregi *b)*. ACF. Andaðist Hafliði Mársson *c)*. — FHI. (Dráp þórarins Eyjólfssonar.)

1131 ACEFL. Bardagi með Nikulási Danakonúngi ok Eiríki *d* Eimuna á Jalángrsheiði *e)*.

1132 ACFHI. L. Bardagi í Fótvík á Skáni ok — AEFIL, 1134 C. á Fýrileif *f)*.

x) á alþíngi FHIL, anlandi C. *y)* Svarfdælamál K. *) *hyems forte a tempore festi Iohannis Evangelistæ sæviens vel potius, quia Johannes quidam in album sanctorum relatus erat.* *z)* *Hunc locum in F, unde sua forte hauserunt HI, sic emendauit b. Arnas Magnæus*. Víg þóris Steinmóðssunar ok Sölfa Magnússonar. *Conf. annal. ad a.* 1129 *et* 1135. *a)* *Cædis Serki quoque meminerunt H, qui, ut et L, Guðmundi filium dicunt. Pro* Serks *F. habent* Serlis, *I.*

1123. *Pugna nocturna (v. brumalis). — Vulnerat Thordus Aschilli filius et Teitus. — Gudmundus legifer.*

1124. *Arnoldus Groenlandiae episcopus inauguratur. — Ketilli et Thordi contentio.*

1125. *Fori Vödlensis causa.*

1126. *Tres in Islandia episcopi. — Steingrimus glacie in Norvegia detentus.*

1127. *Svarfdalensium lites. Hiems Johannis.*

1128. *Carolus in Flandria a suis equitibus in templo necatur. — Caedes Thóreri sacerdotis, Simonis filii. — Consecratio Thóreri Steinmódi filii et Sölvonis Magni filii.*

1129. *Vulnera Thorsteino Höskuldi filio illata. — Caedes Sölvonis Magni filii et Serki Guthormi filii.*

1130. *Passio S. Canuti ducis Daciae. Canutus tunc Lavardus a Nicolao patruele ejusque filio Magno dolose occisus, septimaque post ejus caedem nocte natus est ipsi filius Valdemarus magnus. — Obiit rex Sigurdus Hierosolymipeta, militia apud exteros clarus, sed domi seuerus princeps. Senex mente est captus. — Magnus, filius ejus, Haraldusque Gillius reges in Norvegia facti. — Obiit Haflidus Marii filius. — Caedes Thórarini, filii Ejolfi.*

1131. *Pugna inter Nicolaum Daniae regem et Ericum Emune in tesquis Jalangensibus habita.*

1132. *Praelium Fotvicense in Scania et Furisleifense.*

Skers. *b)* Tók ríki í Noregi Magnús son hans, hann var kallaðr Blindi L. *c)* Másson C. *d)* konúngi Eiríkssyni *addit* C, *pro* Eimuna *substituit* L. Eiríkssyni *et pro* Jalángrsheiði *idem* Jótlandsheiði. *e)* Orrosta á Jólángsheiði með Monolasi ok Eiríki E. *f)* Barðagi á Fýrileif í Noregi með Magnúsi konúngi ok Haraldi Gilla konúngi CF.

1133 *omnes.* Andaðist þorlákr biskup *g)* Runólfsson ok — A *ceterique*, 1132 G. Sæmundr prestr enn fróði. — ACFL. Fæddr þorlákr enn helgi. — ACEFHIL, 1135 G. Sett klaustr á þíngeyrum. — AEGL, 1135 CFH. Blindaðr Magnús konúngr *h)*.

1134 ACFHIL. Fall Nikulásar Danakonúngs, Magnúsar sonar hans ok VI biskupa *i)*. — ACF. Eiríkr (Eimuni C.) tók ríki í Danmörku. ACFI. þá eyddi hann Róiskeldu *k)*. — ACFHIKL. Vígðr Magnús Einarsson til Skálholts af Özori erkibiskupi (í Lundi ACF). — ACFL. þetta er múga vetr *).

1135 ACF. Líflát Reinalds biskups af Stafángri. — ACF 1136 L. (Eiríkr CFL.) Eimuni lèt drepa Harald bróðr sinn ok sonu hans II. — ACFHIK, 1136 L. Undr í Konúngahellu. — A, 1136 CF. Víg þóris Steinmóðssonar. — ACFHI. Varð Rafn lögmaðr.

1136 ACFHIK. Rögnvaldr jarl (Kali C.) vann Orkneyjar. — ACFHIKL, 1135 EG. Sigurðr Slembir, son Magnúsar Berfóts, drap Harald Gilla í Björgvín *l)*. — ACEFL Ingi Kryplíngr ok Sigurðr Munnr synir Haralds Gilla tóku ríki í Noregi *m)*.

1137 AEK, 1136 L, 1138 CFHI. Andaðist Özur erkibiskup í Danmörku, — *soli* A. Dráp Haralds Kesju. — ACF. Hernaðr Eiríks konúngs Eimuna í Noregi. — ACFL. þá var brend Hallvarðs kyrkja ok allr bærinn í Osló. — ACFI. Orrosta í Portyriu ok í Mynni ok — ACFHIL. í Krossaskógi *n)*.

1138 ACFHI. Dráp Beinteins Kolbeinssonar. — AK, 1139 CFHI. Víg Eiríks konúngs Eimuna.

1139 ACFGHILM, 1138 E. Fall Magnúsar Blinda. Dauði Sigurðar Slembis *o)*. — ACFK. Eiríkr Lamb tók ríki í Danmörku.

g) prestr L. *h)* Haraldr Gilli konúngr lèt blinda Magnús konúng Sigurðarson GF. *i)* *Caedem episcoporum ad praeced. annum referunt G, itemque E, in quo:* Fèllu í Danmörku 6 biskupar í orrustu. *k)* Eydd Róiskelda I. *) *Forte fuit coacervatio illa numerosa hominum factio una vel etiam plures, id quod cum Sturlunga Saga non male consentit, vel etiam hiems vehementer nivosa.* *l)* *Caedis Haraldi nec auctorem nec locum memorant EHIK: locum quoque reticent C. In*

1133. *Obiit Thorlacus Runólfi filius episcopus, et Saemundus multiscius presbyter. — Natus est S. Thorlacus. — Coenobium Thingeiris fundatum. — Rex Magnus obcoecatur.*

1134. *Caedes Nicolai Danorum regis filiique Magni et* 6 *episcoporum. — Ericus Emune regnum Daniae occupavit, Roskildamque devastavit. — Ab Ascero archiepiscopo Lundensi ad dioecesin Scalholtensem episcopus ordinatus est Magnus Einaris filius. — Hiems copiarum haec fuit.*

1135. *Caedes Reinaldi episcopi Stavangriensis. — Ericus Emune Haraldum fratrem suum ejusque duos filios neci tradidit. — Prodigia Konungahellensia. — Caedes Thóreri Steinmódi filii. — Rafnus legifer.*

1136. *Rögnvaldus Kalius comes Orcades sibi subjecit. — Sigurdus Slembius filius Magni Nudipedis Haraldum Gillium Bergis interfecit. — Ingo Kryplingus et Sigurdus Munnr filii Haraldi Gillii regnum Norvegiae ceperunt.*

1137. *Obiit Ascerus archiepiscopus Daniae. — Caedes Haraldi Kesiae. Erici Emune hostilis in Norvegiam invasio. — Tunc templum Hallvardi totaque urbs Oslóensis igne deleta. — Portyriae et Myni et in Krokaskogo pugnæ commissæ sunt.*

1138. *Caedes Benteini, filii Kolbeini, et Erici Emune regis.*

1139. *Caedes Magni coeci. Obiit Sigurdus Slembius. — Regnum Daniae obtinuit Ericus Lamb.*

L: Veginn Haraldr Gilli, *additurque in marg.* af Sigurði Slembidjákn. *m)* Upphaf ríkis sona Haralds Gilla, Inga Kryplíngs (*Kryppils E.*) ok Sigurðar *EL. Cognomina* kryplíngr *et* munnr *omittunt quoque CF.* *n)* Orrosta í Inni á Krókaskógi H. Orrosta í Krókaskógi L. Orrosta í Portyríu ok í Mynni á Krókaskógi C. *o)* Slembidjákns *EFL et M, quorum fragmenta cum hoc anno incipiunt. CF*: Fall Magnúsar konúngs Sigurðarsonar.

1140 AEFIL. Upphaf gömlu aldar *). ACFHILM. Víg þórarins Eydísarsonar. — A, 1138 K, 1139 CFHI. Varð Finnr lögmaðr. — A, 1142 CFHIL. Hvarf skip Snæbjarnar.

1141 AEHILM, 1142 CF. Eysteinn konúngr *p)* kom af Írlandi *q)* ok tók ríki í Noregi með bræðrum sinum. — ACFI, 1140 L. Hvarf skip Hallsteins Herkju *r)*.

1142 AL *s)*, 1143 CFHI. Eyjólfr þórdísarson kom til Írlands. Ræntr þórvaldr Auðgi. — (CFHIL. Andaðist Eyjólfr prestr Gunnvaldsson *t)*.

1143 *soli* A. Eiríkr Lamb ok Ólafr son Haralds Kesju börðust þrisvar á einum degi.

1144 ACFHIL. Andaðist Vigfús Jónsson.

1145 A, 1142 K. Fall Ólafs Haraldssonar Kesju. — ACEFHIKL. Andaðist Ketill biskup, (ok Finnr prestr, CFHIL. *additque* CL: Hallsson, H. lögmaðr.) — ACFHIL. Hvarf skip Ljóts-suna *u)*. — (CFHI, 1145 L. Ís mikill.)

1146 ACEF, 1145 L. Utanferð Bjarnar biskupsefnis. — ACFHIK. Víg þorgríms Assa *x)*. — ACFHKL, 1144 M. Varð Gunnar (þorgeirsson H.) lögmaðr.

1147 ACFHI, 1146 K, 1148 L. Andaðist Eiríkr konúngr Lamb, (*addit L:* dó hann í hugsótt í Ódinsey.) — ACF, 1148 L. Sveinn Svíðandi son Eiríks Eimuna ok Knútr Magnússon voru teknir til konúnga í Danmörku *y)*. — ACEFH, 1148 LM. Vígðr Björn biskup til Hóla *z)* af Áskeli erkibiskupi, (*addit CF:* í Lundi. — EFIK. Útkvâma Bjarnar biskups).

1148 ACEFHIK, 1145 G, 1149 LM. Bæjarbruni í Hítárdal. þar lèzt Magnús biskup Einarsson ok LXXII menn með honum *a)*. (*Addit G:* Eptir hann varð Klængr biskup í Skálholti). — ACFHI, 1149 LM. Andaðist Vilmundr ábóti at þíngeyrum ok ACFIK. 1147 H, 1149 LM. Ari prestr þorgilsson enn fróði.

*) Upphaf taflbyrðíngs, *initium cycli paschalis C. initium magni cycli E.* — fyrsti vetur í avldum *ɔ: prima hyems cycli H.* *p)* *pro* konúngr *in CFHILM:* son Haralds Gilla konúngs. *q)* *Sequentia omittunt EHI.* *r)* Kerkju F, Brekju I. *s)* *sed* kom af Irlandi *legunt L.* *t)* Gunnhildarson HI. *u)* suna *omittunt CFL.* Hvarf Ljótz HI. *x)* Víg Assa K, Víg þórarins Assa FI. *y)* Tek-

1140. *Initium cycli antiqvi. Caedes Thorarini Eydisæ filii. — Finnus legifer. — Snæbiörni nauis disparuit.*

1141. *Eysteinus rex ex Hibernia veniens regni in Norvegia cum fratribus suis particeps factus. — Nauis Hallsteini Herkii disparuit.*

1142. *Eyolfus Thordisae filius in Irlandiam venit. Thorvaldus dives spoliatus. — Obiit Eyjolfus sacerdos Gunnvaldi filius.*

1143. *Ericus Lamb et Olaus, filius Haraldi Kesiae eodem die ter praeliati sunt.*

1144. *Obiit Vigfusus Johannis filius.*

1145. *Caedes Olai, filii Haraldi Kesiae. — Obierunt Ketillus episcopus et Finnus Halli filius sacerdos. — Navis filiorum Ljóti disparuit. — Multa glacies.*

1146. *Abitus ex Islandia Biörnonis episcopatus candidati. — Caedes Thorgrimi Assi. — Gunnarus Thorgeiri filius legifer.*

1147. *Obiit rex Ericus Lamb mentis morbo Othiniae. — Sveno amburens, filius Erici Emune regis, et Canutus Magni filius reges Daniae creati. — Biörno episcopus ad dioecesin Holanam ordinatus ab Eschillo archiepiscopo Lundensi. — Reditus Biörnonis episcopi (in Islandiam).*

1148. *Incendium villae Hitárdalensis, Magno Einaris episcopo una cum 72 hominibus letale. Ei in episcopatu Skalholtensi Klængus successit. — Obierunt Vilmundus abbas Thingörensis atque sacerdos Arius Thorgilli filius multiscius.*

nir til konúngs Eiríkr ok Knútr Magnússon LM. *z) Sequentia omittunt LM. Pro* Askeli CF. Escheli, *et sic quoque ad a.* 1152. *a)* Brenna í Hítárdal, *nec plura habent IK. Cum Magno episcopo* 74 *periisse affirmant E*, 70 *G. itemque H, qui die post vigilias festi omnium sanctorum factum tradunt, pro* lèzt *habent C*: lèt líf sitt.

1149 ACFKLM. Víg Marðar Markússonar *b)* á alþíngi. — ACFHI KLM. Hallr prestr Teitsson kosinn til biskups. — ACF. Andaðist Þorsteinn (Einarsson CF.) Ránglátr (ok Klængr Hallsson CF.)

1150 ACFILM. Vígðr Jón Kútr *c)* til Grænlands. — ACEFHIL. Andaðist Hallr prestr Teitsson, ACF. Þórðr prestr (Snorrason CF.) Ingimundr Illugason, Jón Þorvarðarson. — A *soli.* Orrosta vit Slángaþorp. Knútr flýði. — (H. Vígðr Arnhaldr Grænlendínga biskup.)

1151 ACEFHIL. Andaðist Reiðar erkibiskup. — ACFHIK, 1150 LM. Kosinn Klængr til biskups (til Skálholts LM.) — ACFHIL. Jórsalaferð Rögnvalds Jarls *d)* ok Erlíngs Skakka. — ACFL. Eysteinn konúngr (Haraldsson C.) herjaði til Englands. *Addit* CFL: (Hann setti Erlend Haraldson jarl at Orkneyjum. — ACFHIKL. Andaðist Þorgils Oddason, *addit* CF: (Guðmundr Brandsson, Þórálfr Ólafarson, Styrbjörn Böðvarsson. — ACFLM. Eldr í Trölladýngjum. — ACF. Húsríð. Manndauðr. Andaðist Snorri Bjarnarson. — A *soli* Særðr Valdimar í Róiskèldu.

1152 ACFLM, 1151 H, 1150 E. Vígðr Klængr til biskups í Skálholti af Askeli erkibiskupi í Lundi. — ACFHILM. Nikulás *(addit CF:* Albanensis Episcopus) Cardínali kom í Noreg. — ACFHILM, 1153 EK. 1150 G. Þá var settr erkistóll í Noregi *e)*, ok var Jón biskup af Stafángri fyrstr erkibiskup í Niðarósi. — ACFHIL *et* M *in marg.* Þá var ok settr biskupsstóll í Hamar kaupángi *f)*, ok var Arnaldr þar biskup fyrstr yfir af Grænlandi. — ACFLM. Tekinn af vâpnaburðr í kaupstöðum í Noregi. — ACFK, 1153 LM. Sóttarvetr. — A, 1153 K. Víg Knúts konúngs Magnúsarsonar. — A *soli.* Eiríkr enn helgi ríkti X ár í Svíþjóð. — (FHIK. Útkoma Klængs biskups.)

1153 CF. Brottferð Jóns Sigmundarsonar.

1154 ACFKL. Var Nikulás Albanensis (episcopus CF.) kosinn, er var kardínal, til páva *g)*, ok hèt síðan Aðríanus. — ACFIKLM, 1153 H.

b) Markús Marðarsonar *omnes praeter A.* *c)* Jón biskup ILM, Jón Knútr biskup CF. *d)* Kala jarls L, Jarls Kala af Orkneyjum CF. *e)* í Niðarósi *FGILM, nulla in sequentibus facta Nidarosiæ mentione.* *f)* *quae sequuntur, in II de-*

1149. *Caedes Mördi Marci filii in comitiis generalibus. — Hallus Teiti filius sacerdos ad episcopatum electus. — Obierunt Thorstenus cognomento injustus Einaris filius et Klængus Halli filius.*

1150. *Johannes Kutus (Congius) Grönlandiae episcopus ordinatur. — Obierunt Hallus Teiti filius sacerdos, Thordus Snorronis filius sacerdos, Ingemundus Illugi filius, Johannes Thorvaldi filius. — Pugna prope Slangetorp commissa. Canutus in fugam actus. — Arnoldus Grönlandiae episcopus ordinatur.*

1151. *Obiit Reidarus archiepiscopus. Klangus ad episcopatum Skálholtensem electus. — Rögnvaldi comitis Orcadum et Erlingi Skackii iter Hierosolymitanum. — Eysteinus rex, Haraldi filius, in Anglia populationem fecit. Is Erlendum Haraldi filium comitem Orcadibus praefecit. — Obierunt Thorgilsus Oddi filius, Gudmundus Brandi filius, Thóralfus Olufae filius, Styrbiörnus Bödvari filius. — Ignis eruptio e montibus dictis Trölladyngjur. — Aedium per terrae motum concussio. Multa hominum lues. Obiit Snorro Biörnonis filius. — Valdemarus Roskildiae vulneratus.*

1152. *Klængus episcopus Skálholtensis ab Eschillo archiepiscopo Lundensi ordinatur. — Nicolaus, Albanensis episcopus, cardinalis in Norvegiam venit. Archiepiscopi sedes tunc in Norvegia fundata, primusque Nidárosiae archiepiscopus fuit Johannes Stavangrensis episcopus. — Tunc quoque episcopalis sedes in emporio Hamarensi erecta fuit, primusque ibi episcopus Arnoldus, Grönlandiae antea episcopus. — Quotidianus armorum usus in emporiis Norregicis abrogatus. — Morbosa hiems. — Caedes regis Canuti, Magni filii. — Ericus sanctus in Svecia* 10 *annis regnavit. — Reditus Klængi episcopi.*

1153. *Abitus Johannis Sigmundi filii.*

1154. *Nicolaus Albanensis episcopus cardinalis, papa electus, deinceps Adrianus vocatus. — Caedes Erlendi Haraldi filii, comitis Orcaden-*

sunt. CF: ok var Arnaldr biskup af Grænlandi þar fyrst biskup. *g) De Nicolao Albanensi conf. allata ad a.* 1152. Adrianus IIII *legunt CF.*

Fall Erlends *h)* jarls Haraldssonar af Orkneyjum. — ACFL *et* M *in marg.* Valdimar Knútsson fèkk konúngs nafn í Danmörku. *Addit L:* (Voru þá 3 konúngar í Danmörku, Sveinn Eiríksson, Knútr Magnúsarson, Valdimar Knútsson. Sveinn forrèð Knút Laurentiusmessu aptan, en Valdimar komst burt.) — ACFI, 1153 H. Utkoma Nikulásar ábóta (Sæmundssonar H.) — ACFLM. Lagðr vâpnaburðr á alþíngi á Íslandi. — ACF. Andaðist þorlákr enn auðgi. — ACFILM. Fæddr Sæmundr Jónsson, (*addidit alia manus in* F: son Jóns Loptssonar.) — ACF. Valgerðr ein á Breiðabólstað.

1155 ACFHI, 1154 E, 1156 KLM. Fall Sigurðar konúngs Munns *i).* — ACFHI, 1156 LM. Dráp Knúts Danakonúngs Magnúsarsonar. — ACE FHI, 1152 G, 1154 LM. Klaustr at þverá *k).* — (K, 1157 L. Orrosta á Graðarheiði.)

1156 ACF, 1157 L. Sýndist krossmark á túngli. — ACEFILM, 1154 K. Fall Sveins Danakonúngs Knútssonar *l)* (á Graðarheiði CF. — C, 1158 L. Einvald Valdimars Kuútssonar konúngs í Danmörku. *Addit* L: því hann dráp Knút konúng en rak Svein á flótta. Bóndi nokkr hanðtók Svein. Maðr Valdimars kom at ok hjó havfuð af honum). — ACFHIK, 1157 L. Nausta brenna. — ACFHI. Seleyja sumar *m).* — (CFHI, 1157 LM. Snorri (Finnbogason H.) lögmaðr. — CF, 1157 L. Deyði Sigurðr biskup í Björgvín. — LM. Sett klaustr á þíngeyrum *n).*

1157 ACF, 1158 LM. þá voru sèn III túngl ok var krossmark á því, er í miði var. — ACFHIK, 1158 ELM, 1155 G. Andaðist Jón erkibiskup (i Niðarósi E.) — ACFHI, 1158 LM. Vilhjálmr biskup í Osló. — ACF, 1158 LM. Matheus biskup í Færeyjum. — ACEFHIK, 1158 L. Fall Eysteins konúngs. (*Addit CFHI:* Haraldssonar, EG: á Fossi). — ACFHI, 1158 L. Hófst Hákon konúngr (Herðibreiðr CFHIL.) Sigurðarson. — ACF, 1158 L. Vígðr Absalon biskup *o)* til Róiskeldu. — ACEF, 1154 G, 1158 LM. Myrkr et mikla. — A *soli.* Valdimar ríkti í Danmörku XX ok VI ár. — A, 1158 CEHLM, 1155 G. Elds uppkoma í Heklufelli

h) Erlíngs I, Ellings *LM.* *Pro* Haraldssonar *K habent* Pálssonar. *i) pro* Konúngs Munns *CFHILM:* Haraldssonar konúngs í Björgvín. *k)* Múnkaþverá

sis. — Valdemarus Canuti filius rex Daniae salutatur. In Dania isto tempore tres simul fuere reges: Sveno Erici, Canutus Magni et Valdemarus Canuti filii. Canutum Sveno prodidit vespera festi S. Laurentii; Valdemarus autem euasit. — Reditus Nicolai abbatis Saemundi filii. — Quotidianus armorum usus in foro Islandiae generali abrogatus. — Obiit Thorlacus diues. — Natus Saemundus Johannis filius. — (Obiit) Valgerda, (quae) Breidabolstadiae sola habitauit.

1155. *Caedes regis Sigurdi Munni. — Caedes Canuti, regis Danorum, filii Magni. — Coenobium Thveráæ fundatum. — Pugna in tesquis Gradensibus.*

1156. *Signum crucis in luna apparuit. Caedes Svenonis Danorum regis, filii Canuti, in tesquis Gradensibus. — Monarchia regis Valdemari Canuti filii in Dania; Canutum enim regem interfecit, Svenonemque fugauit, quem a quodam colono captum adueniens Valdemari assecla decollauit. — Navalium incendium. — Seleyarum aestas. — Snorró Finnbogi filius legifer, — Obiit Sigurdus episcopus Bergensis. — Coenobium Thingörense fundatum.*

1157. *Tunc visae sunt* 3 *lunae, in quarum media signum crucis apparuit. — Obierunt Johannes archiepiscopus Nidarosiensis, Vilhelmus episcopus Osloensis, Matthaeus episcopus Færöensis. — Caedes Eysteini regis, filii Haraldi in Fosso. Inclaruit Haquinus rex latihumerus, filius Sigurdi. — Absalon episcopus Roskildiae consecratus. — Tenebrae magnae. — Valdemarus in Dania* 26 *annis regnauit. — Ignis e monte Hecla secunda eruptio XII Kal. Februarii. — Villa Thingörensis incendio deleta.*

ELM. *l) pro* Knútssonar *CEFILM:* Svíðanda. *m)* Sóleyja sumar FI.
n) Conf. allata ex L. aliisque annalibus ad **1133**. *o)* erkibiskup L.

avnnur *addit* CF: XII Kal. Februarii. — CF, 1158 LM. Brann bær á Þíngeyrum.

1158 AK. Upphaf ríkis Hákonar Herðibreiðs. — ACFHIKLM. Fall Rögnvalds jarls ens helga *p)* í Orkneyjum; *additur in marg. F:* (þann 20 Augusti, *alia manu.*) — ACFIKLM, 1160 H. Orrosta í Konúngahellu *q)*. — A *soli*, 1159 CEFHIL. Andaðist Nikulás ábóti ok — ACF. Eyjólfr prestr Sæmundarson, Brandr prestr (Úlfheðinsson CF) ok Ketill Guðmundarson. Druknuðu Bjarni, Þorvarðr, Guðmundr ok Örn. — (H. *alia manu:* Finnr Hallson lögmaðr.)

1159 ACFLM. Sýndust III sólir í vestri *r)*, síðan hurfu II, enn sú sýndist til sólar setrs, er í miði var. — A, 1160 ELM, 1161 CFHI. Vígðr Eysteinn erkibiskup. — ACFHIKL. Orrosta í Gautelfi. — AL. Bæarbrenna í Osló.

1160 ACFHILM. Guðravðr *s)* tók konúngdóm í Suðreyjum. — A *soli.* Magnús Heinriksson ríkti í Svíþjóð um eitt ár. — ACFIK. Orrosta í Saurbæ *t)*. — (LM. Fæddr Guðmundr biskup Árason; þá var Klængr biskup í Skálholti, en Björn at Hólum.) — ACFLM. Brenna í Hvammi, (*addit* LM: er Einar Þorvaldsson brendi fyrir Stulla Þórðarsyni).

1161 ACFHI, 1160 L. Fall Gregorii Dagssonar *u)* ok — AEFIK, 1160 L. Ínga konúngs *v)* Kryplíngs. — ACEFHIK, 1160 LM. Upphaf ríkis Magnúsar konúngs Erlíngssunar *x)*. — ACF, 1160 LM. Andaðist Ásgrímr ábóti ok Þorvaldr auðgi. — (L. *in marg.* Fór konúngr Valdimar á fund keisara Friðriks.)

1162 ACEFHIK, 1163 LM. Andaðist Björn biskup, (*addit* E: á Hólum). — ACEFHIK, 1161 LM. Fall Hákonar konúngs Herðibreiðs. ACF. Hófst Sigurðr Markúsar-fóstri. — ACF, 1163 LM. Vígðr Rói biskup til Færeyja. — AE, 1161 LM. Fall Sigurðar jarls *y)*. — AE, 1161 LM, 1159 G. Lögrèttu bardagi. — ACFK, 1163 L. Rèttavig. — A. *soli.* Karl Savrkvisson ríkti VIII ár í Svíþjóð.

p) *pro* ens helga, *quod H. omittunt*, kala *CFILM.* *q)* *Eadem repetunt* L. *ad a.* 1160. *r)* *addunt CF:* Nonas Septembris, LM: á Septembri mánaði. *s)* Ólafsson *addunt CH.* *Pro* Guðravðr LM: Guðbrandr. *t)* Saurbæum CFK. *u)* Fèll Gregorius Dagsson merkiligr maðr L. *v)* Fèll Íngi konúngr kroppr E. *Pro*

1158. *Initium regni Haqvini latihumeri. — Caedes sancti Rögnvaldi, comitis Orcadensis, die 20 Augusti. — Pugna Konghellae commissa. — Obierunt Nicolaus abbas, Eyiolfus Saemundi filius sacerdos, Brandus Ulfhedini filius sacerdos, Ketillusque Gudmundi filius. Aquis submersi Biarnius, Thorvardus, Gudmundus et Örnus. — Finnus Halli filius legifer.*

1159. *Tres soles in occidentali coeli plaga visi, quorum duobus evanescentibus, qui in medio erat usque ad occasum apparuit. — Eysteinus archiepiscopus consecratus. — Pugna Gothalbiensis. — Incendium urbis Osloënsis.*

1160. *Gudraudus in Hebudibus regnare coepit. — Magnus Henrici filius in Suecia uno anno regnavit. — Pugna Saurbæis commissa. — Natus Gudmundus episcopus Arii filius. Tunc Klængus Skalholtensis fuit episcopus, Biörno autem Holensis. — Incendium villæ Hvammensis, ubi Einarus Thorvaldi filius Sturlae Thordi filii villam combussit.*

1161. *Caedes Gregorii filii Dagi, et regis Ingonis Kryplingi. — Exordium regni Magni regis Erlingi filii. — Obierunt Asgrimus abbas et Thorvaldus dives. — Rex Valdemarus ad Fridericum imperatorem profectus est.*

1162. *Obiit Holis Biörno episcopus. — Caedes Haquini regis latihumeri. — Sigurdus Marci nutritius inclaruit. — Roius episcopus Færöarum consecratur. — Caedes Sigurdi comitis. — Pugna in dicasterio generali commissa. — Caedes in pecorum de montanis reductorum claustris facta. — Carolus, Sverkeri filius, in Suecia octo annis regnavit.*

kryplings *CFHI:* Haraldssonar. x) Magnús Erlíngsson hófst til ríkis, LM. y) *Caedis Sigurdi comitis pugnaeque in fore generali repetita in A. fit mentio ad annum sequentem.*

1163 ACFHIK, 1164 ELM, 1161 G. Vígðr Brandr biskup til Hóla*z*) af Eysteini erkibiskupi. — ACFHI, 1164 LM. Stephanus legatus kom í Noreg. — ACFHI. Fall Sigurðar jarls á Ræ. Dráp Sigurðar Markúsarfóstra — ACFL. Fæddr Knútr Danakonúngr (*addit* CFL: Valdimarsson.) — ACFHIKL 1164 LM. Lögrèttu bardagi; þar fèkk Haldór Snorrason bana.

1164 A. *ceterique*, 1161 G. Magnús Erlíngsson kórónaðr *a*) ACFHI. Útkoma Brands biskups. — ACF. Karlshríð Gregoríus-messu *b*). — A. 1161 G. 1165 E. Landskjálfti í Grímsnesi *c*) ok XIX menn lètust. — ACF. Andaðist Jón Sígmundarson. — ACFLM. Útkoma Jóns Loptssonar. — A, 1165 CF. Ragnhildar mál. — A, 1165 CEFL. Dyrsár orrosta ††). — A, 1161 G, 1165 LM, 1166 CEF. Kynja vetr *d*).

1165. Blóð vors Herra Jesú Christi kom til Niðaróss — (FHIK. Fæddr þórðr Sturluson *e*).

1166 ACFHI, 1168 L. Erlíngr Skakki tók jarldóm af Valdimari (Knútssyni CF) Dana-konúngi. — ACFI. Hófst Ólafr Guðbrandsson. (CFLM. sènir menn í lopti og barn bert†††). ACF, 1168 LM, Vígðr Reinn ábóti í Hýtárdal *f*). — ACF. Andaðist Kolbeinn Arnórsson, þorgrímr þausnir.

1167 ACFHI, 1168 ELM. Bardagi í Ryðjökli *g*). — ACF. Burislafr hertekinn. Fall Árna þjóstólfsonar á ísi. — ACFHI. Víg Freysteins prests. Kyrkjubruni undir Laufási.

1168 ACFHIL, 1167 K. Bardagi á Stöngum *h*.). ACFL. Fèll Sigurðr Agnhöttr *i*). Bardagi við Döf. þaðan flýði Ólafr (*add.* CFL. Guðbrandsson) til Danmerkur. — ACFHILM. Andaðist Vilhjálmr enn gamli (biskup *add.* CFHI.) í Orkneyjum. Sverrir í Orkneyjum. — A *ceterique*, 1169 E. Sett klaustr í Veri *k*). — ACFKL, 1167 HI. Túngubardagi *l*)

z) af Eysteini erkibiskupi *desunt in LM.* *a*) Vígðr Magnús til konúngs, K. *b*) *pro* Karlshríð, *in CF* Karlsríð. *c*) Landskjálfti *tantum, nec plura, habet E. Pro* lètust LM. týndust, *et pro* XIX CF. XXX. ††) Dysasar orrusta *L.* *d*) *Sic LM :* þáurðu miklir landskjálftar; sà var kallaðr kynjavetr; hinn XV. í öld; bardagar ok blóðsúthellíngar um öll lönd: *tunc magni terræ motus contigerunt; hæc hyems cycli decima quinta admirabilis appellata est; prælia et sanguinis effusiones per totum terrarum*

1163. *Brandus episcopus ad dioecesin Holanam ab Eysteino archiepiscopo ordinatus. — Stephanus legatus in Norvegiam venit. — Sigurdi comitis in Rea occasus. Caedes Sigurdi, Marci alumni. — Natus Canutus rex Danorum, Valdemari filius. — Pugna intra dicasterium Islandorum generale commissa, in qua Haldorus Snorronis filius caesus est.*

1164. *Magnus Erlingi filius coronatus. — Reditus Brandi episcopi. — Procella, Caroli dicta, festo Gregorii sæviens. Terrae motus in territorio Grimsnesensi, ubi* 19 *homines perierunt. — Obiit Johannes, filius Sigmundi. — Reditus Johannis, Lopti filii. — Ragnhildae causa forensis. — Dyrsaënsis pugna. — Hiems mirabilium.*

1165. *Sanguis Domini nostri Jesu Christi Nidrosiam venit. — Natus Thordus Sturlae filius.*

1166. *Erlingus Skakkius a Valdemaro Canuti filio, Danorum rege, comitis dignitatem accepit. — Inclaruit Olaus Gudbrandi filius. Apparuerunt in aëre homines et puer nudus. — Reinerus abbas Hitardaliae inauguratus. — Obiit Kolbeinus Arnoris filius, itemque Thorgrimus Thausnir (temerarius).*

1167. *Pugna apud prædium Rydjökul committitur. — Burislavus captus. Arnae Thiostolfi filii in glacie occubitus. — Caedes Freysteini sacerdotis. Templi Laufasensis incendium.*

1168. *Pugna in Stangis. — Sigurdus Agnhöttus in acie occubuit. Pugna prope Döfam; inde Olaus Gudbrandi filius in Daniam aufugit — Obiit Vilhelmus senex, Orcadum episcopus. Sverrerus in Orcadibus. — Coenobium Verense fundatum. — Pugna Tungensis, inter cognatos: Höskuldum, Thordi filium, sacerdotem, et Thorhallum Asgrimi filium. — Solveiga*

orbem. e) Burðartíð þórðar Sturlusonar K. †††) ok báru byttur, *portantes vascula, F.* f) í Hýtárdal *desunt in CF.* g) á eyðijökli, *i. e. monte deserto,* LM. h) á Ströndum L. k) klaustr, *nec plura in I.* Staðarsetníng í Veri EGKL, *additis in LM;* klaustr at þykkvabæ stikktat. *Pro* stikktat *tamen in M:* skikkat. l) *Sequentia omittunt* IK.

með (þeim) frændum: Höskuldi presti þórðarsyni ok þórhalli Asgrímssyni.—A *soli*. Solveig Jónsdóttir giþt. — (LM. Lèt Absalon erkibiskup byggja fyrst Kaupmannahöfn.)

1169 ACFI. Andaðist Ólafr Guðbrandsson. — ACF. Vígðr Karl ábóti — ACFHIK. Víg Karls Hèðinssonar *m*) ok Bavðvars prests (þorgrímssonar *add.* CF.) Víg Höskulds Hèrasonar. — ACF. Andaðist þorgeir Hallason. Andaðist þórhallr Ásgrímsson.

1170 *soli* M. *omittunt*. Upptekinn heilagr dómr Sunnifu í Biörgvin *n*). — ACFL. Skírðr Jarismar ok Vindr *o*). — ACF. Fæddr Valdimar (*add.* CF: Danakonúngr, Valdimarsson) Gamli. — ACFHILM*) Andaðist Snorri prestr lögmaðr, Húnbogason (*add.* CF: þorgils prestr Arason.) — ACFHI KLM. Bardagi í Saurbæ. — A *soli*. Knútr Eiríksson ríkti XXX ára í Svíþjóð. Andaðist Ólafr Guðbrandsson *p*).

1171 ACFIL, 1172 E. Uppteknίng hins heilaga Knúts hertuga í Danmörku *q*). — ACFL. Kórónaðr Knútr Danakonúngr Valdimarsson. — ACFHI. Andaðist Reinir ábóti. — ACF. Druknan Páls prests þorðarsonar. — ACFLM. Útkoma Jóns Loptssonar. — ACFK. Víg í Flóa *r*). Heiðarvíg. — A, 1182 CFHI. Skriðna mannskaði *s*).

1172 ACEFHI, 1173 LM. Brann Björgvin. — ACFHIK, 1173 LM. Brenna í Saurbæ. — ACFHI, 1173 LM. Klaustr í Flatey var sett. — A *soli*. Bardagi á Sælíngsdalsheiði.

1173 ACEFHI, 1174 L, 1175 M. Andaðist Christophorus hertugi Valdimarsson. — ACFHIK, 1174 LM. Bjarnhèðinn prestr (Sigurðarson *add.* CFILM.) — ACFHI. Bjarni prestr (Bergþórsson *add.* CF). — ACF. Ketill prestr *t*). Finnr prestr Kolsson *u*) vâ Orm prest Sverrisson. — A. 1171 CFHIKLM. Styrkár tók lögsögn *x*).

1174 ACEFIK, 1175 LM. Kosinn enn heilagi þorlákr til (biskups í Skálholti E). — ACFI, 1173 H, 1175 LM. Hófust Birkibeinar *y*) með Eysteini konúngi. — ACFIK, 1173 H, 1175 LM. Sverrir fór or Færeyjum.

m) Kárs Koðránssonar CFIK, Konráðssonar H. *Caedis Baudvari nullam mentionem faciunt* HIK. *n*) Upptekníng Sunnefu hinnar helgu, L. Sunniva færð í Björgviu, K. Færð Sancta Sunniva or Selju til Björgvinar, EG. *o*) i Vindlandi, L. *) *Omisso* andaðist *in* LM *tantum:* Snorri prestr lögmaðr. *p*) *Cædis Olai*

Johannis filia nupta. — Hauniam Absalon archiepiscopus primus condidit.

1169. *Obiit Olaus Gudbrandi filius. — Carolus abbas consecratus. — Caedes Caroli Hedini filii et Baudvari sacerdotis, Thorgrimi filii. Caedes Höskuldi Heri filii. — Obierunt Thorgerus Halli filius, itemque Thorhallus Asgrimi filius.*

1170. *Translatio Sanctae Sunnivae Bergas. — Jarismarus cum Vendis baptizatus. — Natus Valdemarus rex Danorum, Valdemari filius, senex, — Obierunt Snorro legifer Hunbogi filius, sacerdos; Thorgilsus, Arii filius, sacerdos. — Pugna Saurbæensis. — Canutus Erici filius* **30** *annis in Svecia regnauit. Obiit Olaus Gudbrandi filius.*

1171. *Translatio S. Canuti ducis Daciae. — Coronatus Canutus, rex Danorum, Valdemari filius. — Obiit Reinerus abbas. — Paulus Thordi filius sacerdos aquis submersus. — Reditus Johannis Lopti filii. — Caedes in Flóa. Tesqvarum praelium. — Ruinis montium homines interfecti.*

1172. *Bergarum incendium, nec non villae Saurbæensis. — Coenobium Flateyense fundatum. — Pugna in tesquis Sælingsdaliae.*

1173. *Obierunt Christophorus dux Valdemari filius; Biörnhedinus sacerdos, Sigurdi filius; Biörno sacerdos, Bergthori filius; Ketillus sacerdos. Finnus sacerdos, Koli filius, Ormum sacerdotem, Sverreris filium, interfecit. — Styrkar legifer.*

1174. *Sanctus Thorlacus electus est episcopus Skálholtensis. — Birkibeini cum Eysteino rege inclaruerunt. — Sverrerus de Færöis profectus est.*

Gudbrandi ad-a. præc. jamjam in A. facta mentio. *q)* Upptekinn Knútr hinn helgi â Hríngstöðum EL. *r)* laugavíg *tantum* K, laugavíg í Flóa CF. *s)* Skriðna vetr CFHI. *t) Pro* prestr *in CF:* þorsteinsson. *u)* Hallsson CF. *x)* Víg Styrkárs legifers I. *y) Sequentia desunt in HM.*

1175 ACEFHIK, 1176 L. Víg Helga *a)* prests Skaptasunar. Útkoma Reiðars sendimanns. — ACF, 1176 L. Andaðist Þóra konúngs dóttir (móðir Jóns Loptssonar *add. F. in marg. alia manu)* — ACF. Fljótverja deila. Andaðist Höskuldr prestr, Þórðarson; Snorri Kálfsson.

1176 ACFHIKL. Andaðist Klængr biskup. — ACFHIL Fall Nikulásar Sigurðarsonar. — ACEFHIKL, 1174 G. Sverrir Magnúsarson kom í Noreg *b)*. — ACF. Andaðist Hèðinn prestr Skeggjason. Þórir prestr (Þorsteinsson CF.) Ögmundr prestr (Erlendsson CF.)

1177 ACFHI. Passio Sancte (Margarete í Róiskeldu FI. Roschildis C.) — ACFHIKL. Fall Eysteins Birkibeins á Re. — ACEFHIKL. Sverrir hófst *c)* ok hafði III orrostur. — ACFKL *d)*. Áskell erkibiskup af Lundi fór í klaustr.

1178 ACEFHIL, 1174 G. Thorlákr enn helgi vígðr til biskups *f)* af Eysteini erkibiskupi. — ACF. Sverrir átti VII orrostur. Andaðist *g)* Kristín konúngs dóttir. — ACFL *h)*. Absalon erkibiskup tók pallium ok erkibiskupstign í Danmörku. — ACF, 1180 K. Hófust Deildartúngumál. — ACF. Andaðist Ásgrímr Auðgi (C. Haukr Súgandason.) — AFHI. Lögrètta í Haukadal.

1179 *soli G. omitt.* Falls Erlíngs jarls Skakka *i)*. — AFHIK. Andaðist Ormr prestr Koðránsson *k)*. — AK, 1178 F. Fæddr Snorri Sturluson.

1180 *soli G. omitt.* Bardagi á Íluvöllum. — ACFKL. Fèll fjall í Sogni. — ACFL. Brann bær á Gilsbakka. — ACF. Andaðist Oddr prestr (Gizurarson CF.) ok Arnór Kolbeinsson. — A, 1181 *ceteri.* Sóttarvetr.

1181. A *ceterique.* Bardagi fyrir Norðnesi *l)*. — ACFL. Þá átti Sverrir III *m)* orrustur. — ACDFGHIL. Grasleysu sumar. — ACFL. Vígðr Kári ábóti. — ACDFGL. Kyrkjubruni at Helgafelli. — (C. Fall Kols Ísaks sonar. — CDFHIKL. Gizur tók lavgsavgn *n)*.) — ACDF, 1180 HI.

a) Víg Helga *tantum E.* *b) pro* Magnúsarson EG: prestr. Sverrir kom í land CFHIKL. *c) Sequentia, pro quibus E.* til ríkis, *omittunt FIK.* *d) Annalium E. codices bini membranacei omittunt, sed in apographo chart. Num.* 427: Eskel erkibiskup gèkk í klaustr i Klaravalle. *f) Sequentia omittunt H, pro quibus L:* ok kom út. *In F et G:* Vígsla (hins helga *ad-*

1175. *Caedes Helgonis sacerdotis Skapti filii. — Reidari legati adventus in Islandiam. — Obiit Thora regis filia, mater Johannis Lopti filii. — Fliotanorum litigatio. Obierunt Höskuldus sacerdos, Thordi filius: Snorro, Kalfi filius.*

1176. *Obiit Klængus episcopus. — Occasus Nicolai, Sigurdi filii. — Sverrerus Magni filius in Norvegiam venit. — Obierunt Hedinus sacerdos, Skeggii filius: Thorerus sacerdos, Thorsteini filius: Ögmundus sacerdos, Erlendi filius.*

1177. *Passio S. Margaretae Roskildis. — Eysteini Birkibeini occasus in Rea. — Sverrerus inclaruit, et tria praelia commisit. — Eschillus archiepiscopus Lundensis in monasterium se contulit.*

1178. S. *Thorlacus episcopus ab Eysteino archiepiscopo ordinatus. — Sverrerus VII prœlia commisit. — Obiit Christina regis filia. — Absalon archiepiscopus pallium nactus est et archiepiscopi dignitatem in Dania. — Inceperunt lites Deildartungenses. — Obierunt Asgrimus dives: Hökus, Sugandi filius. — Haukadaliae comitia generalia habita.*

1179. *Comitis Erlingi Skackii in prœlio occasus. — Obiit Ormus sacerdos, Conradi filius. — Natus Snorro, Sturlae filius.*

1180. *Pugna in campis Ilensibus. — Mons Sogniae corruit. — Aedes villae Gilsbackae exarserunt. — Obierunt Oddus sacerdos, Gissuri filius, et Arnor, Kolbeini filius. — Hiems morbosa.*

1181. *Pugna ad Nordnesum. — Tunc Sverrerus* **3** *praelia commisit. Aestas gramine sterilis. Karius abbas ordinatus — Templi Helgafelli incendium. — Caedes Koli, Isaci filii. — Gitzurus legifer. — Obierunt Biör-*

dunt G.) þorláks biskups ok útkoma. *g*) *Pro his:* Deyði Kristín dóttir Sigurðar Jórsalafara, kona Erlíngs Skakka *F. in marg. alia manu.* *h*) Absalon varð erkibiskup *L.* *i*) Skacka deest *in C.* *k*) Konràðsson *H.* *l*) *pro* Niðarósi *G.* Norðnesi. *m*) IIII *legunt CF.* *n*) Gizur Hallson lögmaðr *H.*

Andaðist Björn ábóti at þverá DF. — ACDFG. Styrkár Oddason lögmaðr *o)*. — ACF. Bjarni prestr Bjarnason: (CF. þorbjörg Bjarnadóttir.)

1182 *soli G. omitt.* Andaðist Valdimar (Knútsson CDEF.) Dana konúngr. (*Sic L.* Deyði konúngr Valdimar hinn stóri í Ríngstað 12 dag Maii. Hann var mikilsháttar maðr, voldugr ok sigrsæll. Hann hèlt margar orrostur í Vindlandi ok víðar annarstaðar með ráðum ok fulltíngi Absalons erkibiskups, huer hans enn trúasti ráðgjafi ok merkasti vinr var. Valdimar var mjök harmdauði sínum mavnnum bæði ríkum ok fátækum, suâ hans frægð er uppi meðan heimr stendr. Eptir hann tók ríki Knútr son hans *p)*.) — ACFHIL, 1183 D. Eysteinn erkibiskup kom til Noregs *q)* af Englandi. — (*D. Sion hafit.*) — ACDFL, 1181 G. Landskjálfti ok dóu XI menn.

1183 ACDFHIKL. Slag í Björgvín *r)*. — ACDFHIL. Andaðist Ámundi biskup af Stafángri. — A. *ceteri* 1184 G. Hvam-Sturla þórðarson *s)*. — ACFL. Hvarf skip Eylífs Kúðu *t)* úr Fljóts-ár-ósi. — *soli A.* Knútr ríkti í Danmörku XX ár Valdimarsson. — (D. 1184 G. Ófara sumar. þá týndust af hafskipum D *u)* manna. — CF. Druknan Brands prests Pálssonar.)

1184 *omnes.* Fall Magnúsar konúngs Erlíngssonar (fyrir Sverrir L.) ACDFGHI. Jartein *x)* í Osló. — ACDFGHIL. Myrkr um suðrlavnd. — ACDFHIKL. Andaðist Tumi Kolbeinsson. — ACEFGL, 1185 DHI. Klaustr fært úr Flatey til Helgafells *y)*. — ACEFGL. Brann bær á Möðruvöllum ok á Bakka *z)* í Miðfirði. — AEG. Sverrir rèð Noregi síðan *a)* Magnús konúngr fèll XVIII ár. — A *soli.* Haraldr Skrenkr var tekinn til höfðingja af Skánúngum ok flýði fyrir Davnum.

1185 ACFL. Fall Finns sonar Erlíngs jarls. — ACDEFHIL, 1186 G. Hófust Kuflúngar *b)*. — ACF. Andaðist Páll prestr Sölvason, — AC, 1184 FHI. Árni enn eldri Ögmundarson. — ACDFHIK) Víg Einars þorgilssonar. — ACFL. Tíndist skip Einars Kata *c)* ok XVIII menn. —

o) Andlát Styrkárs lavgsavgumans DG. *p)* Knútr son hans tók ríki D. Tekinn til konúngs Knútr son hans E. *q)* til Noregs *omittunt DH.* *r)* Sverrir konúngr veitti slag í Björgvín D. *s)* Hvam *deest in CH.* Sturli í Hvami DL. *t)* *Pro* Eylífs Kúðu L. Kúðan. *In C:* or Kúðafljóts ósi, *quod in F. secunda*

no, abbas Thveraensis; Styrkar, Oddi filius, legifer; Biarnius socerdos, Biarnii filius; (Thorberga, Biarnii filia).

1182. *Obiit Valdemarus Canuti filius, rex Danorum. Rex Valdemarus Magnus obiit Ringstadis, die duodecimo Maji. Vir fuit magnis dotibus et factis praeclarus, potens admodum et victoriosus. Consilio et ope Absalonis, fidissimi consiliarii et amici maxime insignis, multa gessit bella apud Vendos et alibi passim terrarum. Rex subditis divitibus aeque ac pauperibus admodum desideratus, quamobrem dum mundus durabit, nominis ejus gloria vigébit. Successit in regno Canutus filius. — Eysteinus archiepiscopus ex Anglia in Norvegiam venit. Castellum prope Nidrosiam,* Specula *dictum, exstructum. — Terrae motus, in quibus XI homines perierunt.*

1183. *Praelium Bergis commissum. Obierunt Amundus, episcopus Stavangriensis: Sturla Hvammensis, Thordi filius. — Navis Eylifi Kudae de ostio amnis Fliótensis disparuit. — Canutus Valdemari filius* 20 *annis in Dania regnavit. Æstas interitu navium clara; tunc per pelagum iter facientium qvingenti homines perierunt. — Brandi sacerdotis, Pauli filii, submersio.*

1184. *Caedes Magni regis, Erlingi filii, a Sverrero. — Portenta Osloae visa. — Tenebrae per terras australes. — Obiit Tumius, Kolbeini filius. — Monasterium ex Flateya insula Helgafellum translatum — Aedes villarum: Mödruvalli et Bakki, in territorio Midfiordensi exarserunt. — Sverrerus Norvegiam ab obitu Magni regis* 18 *annis rexit. — Haraldus Skrenkus a Scanis dux eligitur, et a Danis fugatur.*

1185. *Occasus Finni, Erlingi comitis filii. — Kuflungi inclarescere coeperunt. — Obierunt Paulus sacerdos, Sölvii filius et Arnas senior, Ögmundi filius. — Caedes Einari, Thorgilsi filii. — Navis Einari Katii cum* 18 *hominibus submergitur, itemque navis Grönlandiam petens — Templum*

manu correctum: kúðu or Fljóts-ár-ósi. *u*) V *pro* D *in* G. *x*) jarteignir, *CFGI.* *y*) Sett klaustr at Helgafelli, *CDEK; addunt L*: sem var flutt úr Flatey. *z*) Staðarbakka EGL. *a*) Sverrir rikti XVIII ár síðan, E. *b*) Hófst flokkr Jóns Kuflúngs, E. *c*) Kára, F.

ACDFHIKL, 1186 G. Tyndist Grænlandsfar. — ACFL. Braut kyrkju at Svínafelli — ACF. Skriða ljóp í Geitdal *d*).

1186 ACDEFHIL, 1185 G. Sett klaustr *e*) í Kyrkjubæ. — ACDFHIK. Andaðíst Runólfr (prestr CFI.) múnkr, son Ketils biskups *f*), ACFHI. Þorgeir son Brands biskups, ACDFHIK. Þorvarðr *g*) Ásgrímsson (cum sociis suis D). — ACFL. Hríð Mathíasmessu ok dóu XII menn — ACF. Víg Hafþórs (Arons *h*) sonar C.) þá voru ok sviknir Teitr prestr Hauksson ok Þorvarðr auðgi. Druknan Gríms Gunnlaugssonar. — ACFL. Fellivetr. — A, 1188 D, 1189 CEFH. III biskupar á Íslandi *i*).

1187 AEL, 1188 CFHI. Drepinn Jón Kuflúngr *k*). — ACDFHIL. Andaðist Jón Knútr *l*), Grænlendínga biskup. — *iidem*, 1188 E. Kári *m*) ábóti — ACDFK. Þorkell Grana *n*) son — ACF. Bavðvar Þórðarson — ACDFHIK, 1186 G, 1185 EL. Nautdeyðis *o*) vetr. — ACDFHIL, 1188 G. Kom ekki skip af Noregi til Íslands *p*) — (C. Deild á Vöðlaþíngi. Helgastaðamál.

1188 ACF. Valdimar hertugi (Valdimarsson í Danmörku (CF. gjörðist riddari annann dag jóla — *soli G. omitt.* Andaðist Eysteinn erkibiskup. — ACDFGIL. Vilhjálmr biskup (í Orkneyjum *soli A. omitt.*) — *Soli K. omitt.* Druknan Ögmundar ábóta. — *Soli E. omitt.* Vígsla Jóns Grænlendínga biskups. — ACF. Andaðist Ari (sterki C.) Þorgilsson. — ACFL. Eiríkr biskup í Stafángri kosinn til erkibiskups *q*) ok fór til páva. — ACF. Magnús Gizorarson fór tvívegis til Rípa af Íslandi — A, 1191 *ceteri omnes.* Vatnavetr *r*) — (DG. Elds vppkvama í Trölladýngjum.)

1189 ACFH, 1188 D. Týndist *s*) Stángarfolinn. — ACFKL, Ásmundr Kastanrazi kom af Grænlandi *t*) or Krosseyjum, ok þeir XIII saman, á skipi því er seymt var trèsaumi einum nær *u*); þat var ok bundit

d) Geyrdal, F. *e*) Nunnuklaustr, DG. *f*) biskups son D, *omissis quae sequuntur;* biskups sona *H, nulla nominum Ketilli Brandique mentione facta.* *g*) Þórðr I. *h*) Argus *F.* *i*) *Sed L et membranaceus alter annal. E.* Þrír biskupar á alþíngi, *et ad a.* 1194 *referunt.* *k*) Fall Kuflúnga, H; Fall Jóns kuflúngs, CEFHI. *l*) Kútr, *Congius,* CFL. *m*) Karl, D. *n*) Geyrason CDFK. *o*) Nautfellir um allt land, D; Nautadauði um land allt, G. *p*) *omit-*

Svinafelli turbine confractum est. — In Geitdalia ruina saxorum de monte cecidit.

1186. *Monasterium Kirkinbœji fundatum. — Obierunt Runolfus sacerdos monachus, filius Ketilli episcopi: Thorgeirus, filius Brandi episcopi: Thorvardus, Asgrimi filius, cum sociis suis. — Gravis tempestas festo Matthiae, qua* 12 *homines perierunt. — Caedes Hafthori, Aronis filii. Tunc quoque proditi fuere Titus sacerdos, Hauki filius, et Thorvardus dives. Submersio Grimi, Gunlögi filii. — Hiems pecoribus exitialis. — Tres in Islandia episcopi.*

1187. *Johannes Kuflungus occisus. — Obierunt Johannes Knutr, Grönlandorum episcopus: Karius abbas: Thorkillus, Grani filius: Bödvarus, Thordi filius. — Hiems bobus exitialis. — Nulla ex Norvegia nauis in Islandiam venit. — Contentio in foro Vödlensi. — Lis de villa Helgastadensi.*

1188. *Dux Valdemarus, Valdemari filius, in Dania eques factus est secunda natalitiorum feria. — Obierunt Eysteinus archiepiscopus et Vilhelmus Orcadum episcopus. — Ögmundus abbas aquis submersus. — Inauguratio Johannis Grönlandorum episcopi. — Obiit Arius robustus, Thorgilsi filius. — Ericus, episcopus Stavangriensis, archiepiscopus electus papam convenit. — Magnus, Gissuri filius, ex Islandia bis (eodem anno) Ripas profectus est. Hiems (admodum aquosa fluviorum incrementis insignis). — Ignis eruptio in montanis Trölladyngis.*

1189. *Nauis Stangarfoli dicta periit. — Asmundus Kastanratzius ex Crosseyis Grönlandiae insulis cum* 13 *hominibus ea navi venit, quae propemodum solis ligneis clavis compacta et nervis consuta erat. Hic in*

tunt af Noregi L, *et* til Íslands *DGI.* *q) sequentia omittunt* L. *r)* mikli *addunt* L. Vatnavöxtr CFIK, *et addito* mikill D. *s)* Fórst DH. *t)* Ásmundr Castandrazi kom af Grænlandi *omissis reliquis K.* Kastandratzi *scribunt C,* Kastandratti F, Castandrasi L. *u)* nær *omittunt FL.* *Pro* seymi CF. sini, L. sinum.

seymi. Hann kom á Breiðafjörð á Íslandi. Hann hafði ok verit í Finnsbúðum. — ACDF. Vígð Haldóra til abbadísar. — (CDHK. Andaðist Koðrán Hermundarson. — C. Eiríkr erkibiskup kom í land.)

1190 ACDFKL. þá fór Ásmundr Kastanrazi utan, ok hvarf skipit *x)*. — (CDFHIL. Andaðist Helgi biskup í Osló: Eiríkr jarl Sigurðarson: Hallr ábóti. — CDFK. Andaðist þorsteinn Gyðuson *y)*. — CDFL. Danir vnnu Vindland. — D. Bardagi í Vík austr. — E. Vígðr Eiríkr erkibiskup.)

1191 ACDEFHIL. Dráp þorleifs Breiðskeggs. — (CDF. Andaðist Ormr Jónsson múnkr.)

1192 ACFL *). Valdimar erkibiskup af Brimun flýði af Danmörku. — ACDFHI. Vpptekin *z)* helgi Rögnvalds jarls Kala (*í* Orkneyjum CDFI.) — ACDFHI 1191 L. Sóttarvetr. — A, 1195 FG, 1197 L. Kom sva mikit ofviðri Gereónis messu, at braut niðr skóga. — AH. Manndauði *a)* mikill af sótt á Íslandi. — A. 1191. CDFIK. Andaðist *b)* Grímr Gizorarson ok — ACDFIK. Jón prestr *c)* Ketilsson.

1193 ACDFHI, 1194 G. Myrkr hit mikla (DG. X Kalend. Maii.) — ADEFHIK, 1192 L. Andaðist hinn heilagi þorlákr biskup (af Skálholti. Hann var merkiligr maðr í sínum lærdómi ok lifnaði, hófsamr í avllu dagfari, svo Íslendíngar halda hann heilagan L.) ACDFK *). Hruna Gunnar (Bjarnarson CF.) prestr: *soli* A. Aron Bárðar son Svarta: ACDF. Solveig Jónsdóttir. — ACFL, *sed* 1192 M. Valdimar biskup hertekinn *d)*.

1194 ACDFHI. Andaðist Páll biskup í Biörgvín. — *soli* G. *omitt.* Bardagi í Flóruvogum. Sverrir konúngr kórónaðr *e)*. — ACDFGL. Kosinn Páll (Jónsson CFL.) til biskups (á Íslandi yfir Skálholt L.) — ACDF IKL, 1195 H. Svalbarðs fundr. (EL þrír biskupar á alþíngi *f)*.) — ACF. Andaðist Kleppjárn Klængsson ok þorvarðr Ormsson *g)*. — A, 1195 EL. Víg í Laúfási *h)*. — A 1195 G, 1197 EL. Brendr bær í Björgvín. — A *soli* Bardagi á Strindsjó. Fyrsti leiðángr í Holsetuland.

x) D. *tantum:* Fórst skip Ásmundar. K: Hvarf skip Ásmundar. *y)* Kugason D. *) *Sed M. ad* 1191 *referunt.* *z)* kom vpp D, *omittunt* CH. *a) sequentia desunt in H.* *b)* Drukknan C. Drukknan Gauts Gunnfarar sonar H. *ad* 1191. *c)* prestr *deest in* D. *d)* Valdimar erkibiskup fánginn CFL. *e)* Vígðr

sinum Breidafiordensem Islandiae appulit, fuerat etiam ille in Finnorum tabernaculis. — Haldora abbatissa inaugurata. — Obiit Kodranus, Hermundi filius. Ericus archiepiscopus in patriam rediit.

1190. *Asmundus Kastanratzius ab Islandia peregre profectus est, sed navis disparuit. — Obierunt Helgo, episcopus Osloensis: Ericus comes, Sigurdi filius: Hallus abbas: Thorstenus, Gydae filius. — Vindlandiam Dani occuparunt. — Ericus archiepiscopus inauguratus. Prælium in Vikia orientem versus.*

1191. *Caedes Thorleifi Breidskeggi. Obiit Ormus Johannis filius, monachus.*

1192. *Valdemarus, archiepiscopus Bremensis e Dania fugit. — Rögnvaldus Kalius Orcadum comes in numerum sanctorum relatus. — Morbosa hiems. — Festo Gereonis tanta ventorum vis, ut siluae prosternerentur. — In Islandia magna hominum multitudo morbo periit. — Obierunt Grimus Gissuri filius Johannesque Ketilli filius, sacerdos.*

1193. *Tenebrae magnæ* 10 *Calend. Maji. — Transitus (Translatio III.)* S. *Thorlaci episcopi CDFIII. Vir fuit doctrina, vita perpetuaque modestia insignis, quibus apud Islandos sanctitatis famam meruit. — Obierunt Gunnarus Runicus Biarnii filius, sacerdos: Aron, Bardi nigri filius: Solvega, Johannis filia. — Valdemarus episcopus captus.*

1194. *Obiit Paulus episcopus Bergensis. — In sinu Florensi navale praelium. Sverrerus rex coronatus. — Paulus Johannis filius episcopus Scalholtensis in Islandia electus. Svalbardensis conventus. Tres in foro Islandiæ generali episcopi simul adfuere. — Obierunt Kleppjarn Klængi filius et Thorvardus Ormi filius. — Caedes in villa Laufase. Incendium Bergis. — Praelium in Strindensi mari. Prima expeditio in terram Holsatorum.*

Sverrir til konúngs DK. *f)* Sualbarði fundinn D. *g)* Eiríksson F.
h) Cladis Laufasensis incendiique Bergensis iterum fit mentio ad a. 1198, *pugnaeque navalis Strindensis ad a.* 1199.

1195 ACDEFKL. Andaðist Knútr Eiríksson (Svía konúngr CDF.) — ACDEFHIL. Vígðr Páll (biskup CDL.) til Skálholts af Absaloni erkibiskupi (í Lundi CF.) ok Eiríki erkibiskupi (í Niðarósi CF.) — (K. Útkvama Páls biskups.)

1196 ACDFHIL. Andaðist Einar ábóti Þorvarðsson F. — ACEF HIL, 1191 G. Víg Markúsar á Rauðasandi *i)*. — ACDFHIK. Rauðsmál. — ACF. Hófst úfriðr í Vestfjörðum. (C. Bardagi á alþíngi. Víg Haldórs.) — ACF. Ögmundr (Þorvarðsson C.) varð fyrir sárum. — ACDF HIL. 1195. G. Manntapa vetr. — ACF. Andaðist Ari Bjarnarson: ACFK. Jóra biskups dóttir. — ACF. Víg Þorfinns prests. — ACDEFHIL, 1195 G. Hófust Baglar *k)*.

1197 ACDFHIL. Andaðist Guðmundr ábóti. — A *ceterique*, 1195 G. Avnundar brenna. (*Addit* L. *in marg.* Guðmundr dýri *l)* lèt brenna Avnund ok Kolbein Thómásson.) — G. *soli om.* Andaðist Jón Loptsson. ACDFHI. Hermundr Koðránsson: Avrnólfr Jónsson. — ACF. Klofa-Bárðr Jónsson. Uavld mikil (í Noregi F.) ok íslavg.

1198 ACDFIK. Vpptekníng hins heilaga Þorláks biskups *m)*. — ACDFHIL. Fall Haralds jarls únga. — ACDF. Baglar brendu Björgvín. — ACDFHIK. Víg í Laufási *n)* XV Kalend Septembris. — ACFIK. Andaðist Sigmundr prestr Ormsson: Kálfr Snorrason.

1199 ACDFHIKL, 1200 G. Lögtekin Thorláksmessa. — ACFL. Andaðist Sophía Dana drottníng. — ACFL. Pètr biskup frelstr. — *soli* GK *om.* Bardagi á Strindsjó *o)* með Sverri konúngi ok Böglúngum. — ACDFL, 1200 G. Flóð hit mikla. — ACDFK. Víg Fálka Dálkssonar *p)*. — ACF. Skiptjón Jóna tveggia.

1200 *om.* GK. Vpptekníng hins heilaga Jóns biskups *q)*. (DK. Lögtekin Jónsmessa.) — ACF. 1199 I. Baglar feldu Philippum jarl (Birgirsson í Osló *add,* C. *r)*. — ACFL. Sverrir konúngr barðist VII sinnum við bændr í Osló á einum degi. — (CDFG. Andaðist Sigurðr Lávarðr, *add.* CF: sonr Sverris konúngs.) — ACDFHIK. Andaðist Þorleifr Beiskaldi (í

i) Vígðr Markús *nec plura* L. *k)* Hófst flokkr Bagla CF. *l)* *Pro* dýri *in cod.* 417 biskup. *m)* Vpptekinn heilagr dómr &c. K. *n)* *Vide supra ad a.* 1194. *o)* *Sequentia desunt in* H. *Pro* Böglúngum CFL. Böglum. *p)* Dálks-

1195. *Obiit Canutus Erici filius, rex Svecorum. — Paulus episcopus Scalholtinus inauguratus ab Absalone archiepiscopo Lundensi et Erico archiepiscopo Nidrosiensi. — Pauli episcopi reditus in patriam.*

1196. *Obiit Einarus abbas Thorvardi filius. — Caedes Marci de Raudasando. Lis Raudi. — Turbae in tractu Islandiae occidentali exortæ. — Pugna in comitiis generalibus. Caedes Haldori. — Ögmundus Thorvardi filius vulneratus. — Hiems hominum interitu notabilis. — Obierunt Arius Biörnonis filius et Jora episcopi filia. — Caedes Thorfinni sacerdotis. — Baglorum motus inceperunt.*

1197. *Obiit Gudmundus abbas. — Önundi combustio. Gudmundus gloriosus Önundum et Kolbeinum Thomae filium comburi fecit. — Obierunt Johannes Lopti filius: Hermundus Kodrani filius: Örnulfus Johannis filius: Klofa-Bardus Johannis filius. — Magna in Norvegia annonae caritas et aqvarum congelatio.*

1198. *Translatio S. Thorlaci episcopi — Occasus Haraldi junioris comitis. — Bagli Bergas incenderunt. Caedes in villa Laufasi* 15 *Cal. Septembr. — Obierunt Sigmundus Ormi filius, sacerdos: Kalfus Snorronis filius.*

1199. *Festum Thorlaci lege receptum. — Obiit Sophia Danorum Regina. — Petrus episcopus liberatus. — Pugna in mari Strindensi inter Sverrerum regem et Baglos. — Diluvium magnum. — Caedes Falconis Dalki filii. — Naufragium duorum Johannum.*

1200. *Translatio S. Johannis Holensis episcopi. Festum Johannis legibus sancitum. — Bagli Philippum comitem Birgeri filium Osloae ceciderunt. — Sverrerus rex cum rusticis Osloae septies uno die pugnauit. — Obierunt Sigurdus Lavardus, Sverreri regis filius: Thorleifus Beiskaldius Thorleiki filius Hitardaliae. — Ingimundus sacerdos, Thor-*

sonar *omittunt* CD. *q)* Vpptekinn heilagr dómr &c. R. Jón Hóla biskup helgaðist H. *r)* Fall Philippus Bergis I.

Hytárdal H. þorleiksson D.) — ACDFL. Fanst Íngimundr prestr þorgeirsson *s)* ófúinn í óbygð á Grænlandi *t)*. — A *soli*. Vnnin þètmerska af Davnum. Savrkver Karlsson ríkti XII ár í Svíþjóð. — AD. Sigurðar mál ok Sæmundar.

1201 ACDEFHIK, 1200 G, 1202 L, *et* E. *membranac. alter.* Andaðist Absalon erkibiskup (í Lundi CH. *Add.* L: Var hann nytsamr maðr ok stjórnsamr *u)*.) Brandr biskup Sæmundarson *w)*. — ACDF. Hafliði ábóti úr Hytárdal *y)*. — ADFHK, 1200 G, 1202 L. Kosinn Guðmundr Arason *z)* til biskups. — ACDFL *a)*. Hvarf skip Hallvarðar ok voru *b)* á XXX manna. — ACF. þá avnduðust XII prestar í Norðlendínga fjórðúngi. — (CF. Andaðist þórðr Snorrason; þorgils prestr Snorrason: Hallr prestr Gunnarsson.) — ACDFHIK. Hallr lögmaðr (Gissursson H.) — *soli* A. Unnin Holseta af Davnum.

1202 ACDEFK. Andaðist Villhjálmr ábóti hinn helgi: (CEF í Eplaholti,) — *soli G. om.* ok Sverrir konúngr, (*add.* D: VIII Idus Martii. L: í Noregi eptir mikla mæðu ok erfiði, sem hann hafði í sínum konúngdómi. Hann var vitr maðr ok starfsamr, sem upp er enn í dag. Norðmenn rituðu þetta yfir hans leiði: þessi er tign konúnga, stólpi ok stoð, mynd ok dæmi trúar, prýð drengskapar, harðr skörúngleikr, skjól ok hlíf sinnar fósturjarðar, niðrun óvina, vegr Norvegs, dýrð sinnar þjóðar, eflíng rèttinda, rèttíng laga, ástúð allra. Hans liðsmenn voru hinir vopndjörfustu ok hraustustu, ok harðastir í avllum meinlætum, sem vottar í sögu hans.) Knútr Dana konúngr, (CFHI. Valdemars son.) — ACFL. Tók Valdemar bróðir hans ríki í Danmörku, en. — ACDEFL. Hákon Sverrirs son í Noregi *c)*. — (CFL. Eiríkr erkibiskup kom í land.) — ACEFL. Dráp Inga konúngs *d)*. — (CF. kórónaðr Valdemar Danakonúngr.) — ACDFHIL, 1200 G. Jón Grænlendínga biskup kom annann tíma *e)* til Íslands. — (CF. Obiit Bersi prestr auðgi: Narfi prestr Snorrason.) — ACF. Vtanferð Magnúsar Gizorarsonar. Frostvetr. — ACDEFIL. Andaðist Birgir jarl *f)* (*add.* CF. í Svíþjóð.)

s) *pro* þorgeirsson *in L:* fóstri Gudmundar biskups. *t)* óbygðum *tantum DL;* óbygðum á Grönlandi *F.* *u)* ok stjórnsamr *omitt. cod.* 409. *x)* Sæmundarson *omittunt* CDFH. *y)* or Hytárdal *omittunt* GD. *z)* Arason *omittunt*

geiri filius, nondum putrefactus inveniebatur in desertis Grönlandiae. — Dithemarsia a Danis subacta. Svercherus Caroli filius 12 *annis in Suecia regnauit. — Lis Sigurdi atque Saemundi.*

1201. *Obierunt Absalon archiepiscopus Lundensis, vir utilis et rei publicae administrandae idoneus: Brandus episcopus, Sæmundi filius: Haflidus abbas Hitardaleusis. — Gudmundus Arae filius episcopus eligitur. — Navis Hallvardi disparuit cum* 30 *hominibus. — Duodecim sacerdotes in tractu Islandiae boreali obierunt. — Obierunt Thordus Snorronis filius: Thorgilsus sccerdos, Snorronis filius: Hallus sacerdos, Gunnari filius. — Hallus legifer Gissuri filius. — Holsatia a Danis subacta.*

1202. *Obierunt S. Vilhelmus, abbas Ebelholtensis: Sverrerus rex* 8 *Idus Martii in Norvegia post multas curas et labores in imperio exantlatos. Vir sapiens et laboriosus, quare hodieque celebratur. Sepulchro Norvegi hoc epitaphium inscripserunt: Hic jacet majestas regum, columna, columen, imago et exemplar fidei, decoris et fortitudinis, acris strenuitas, tegmen et munimentum patriae patrimoniique, hostium imminutio, decus Norvegiae, gloria gentis suae, patrocinium justitiae, instauratio legum, amor suorum omnium. Fuerunt autem milites eius ad pugnandum audacissimi, manu fortissimi, nec durissima quaevis sustinere recusantes, prouti eius historia testatur: itemque Canutus, Valdemari filius, rex Danorum. — Valdemarus frater eius Daniae regnum suscepit: Norvegiae Haquinus, Sverreri filius. — Ericus archiepiscopus in Norvegiam rediit. — Caedes Ingonis regis. — Valdemarus rex Daniae coronatus. — Johannes Grönlandorum episcopus secunda vice in Islandiam venit. — Obierunt Bersus diues, sacerdos: Narfius sacerdos, Snorronis filius. — Peregrinatio Magni Gissuri filii. Gelida hiems. — Obiit Birgerus comes in Suecia.*

CIII. *a)* **Hvarf skip Hallvarðar** *omissis ceteris* **D.** *b)* **fóru F.** *c) pro* **í Noregi DEL: tekinn til konúngs.** *d)* **Bakla konúngs CEFL.** *e)* **annan tíma** *omittunt* **DH. annat sinn CL.** *f)* **Birgir Brosu jarl CDFIL.**

1203. *soli G. omit.* Vígðr *g)* Guðmundr biskup (Arason HL.) til Hóla af Eiríki erkibiskupi, (CF. í Niðarósi.) — ACDFK ok útkoma hans. ACFL. þá fundust III biskupar í Austfjörðum, Páll biskup (L. *addunt:* af Skálholti,) Guðmundr biskup (L: af Hólum) Jón Grænlendínga biskup. — ACDFIL. Andaðist þorkell ábóti ok ACDF Arnórr príor — (CF: Eyjólfs son: þóra Guðmundar dóttir.) — A *ceterique,* 1204 G. Býsna sumar. — ACDFHIKL, 1204 E. Berja-vín fyrst gert a Íslandi. — ACF. Utkoma Magnúsar Gizurarsonar fra Róm.

1204. A. *ceterique.* Andaðist Hákon konúngr *i)* Sverrisson: — *soli G. omitt.* Guttormr konúngr Sigurðar son (CEFHIL: Lávarðar *k)* — ACFL, 1205. DEK. Íngi Bárðarson tók konúngdóm í Noregi, (E: ok ríkti XIII ár.) ACFL 1205 D. en Hákon Galinn *l)*, bróðir hans, jarlsdóm — *soli G. omitt.* Erlíngr Steinveggr hófst til konúngdóms *m)* ACFL. en Philippus Símunarson *n)* til jarldóms — *soli* A. Andaðist þorvarðr þorgeirsson ok Njáll biskup í Stafángri *o)* ok ACFL. Ormr Rípa biskup, ACF. Ólafr til kosinn — (CF. Obiit Ormr prestr Eyjólfsson.) ACF. Andaðist Guðmundr múnkr (CF: Loðmundarson: Ólafr kanoki Sigurðarson *p)*.) — ACDF. Fæddr Hákon (konúngr D.) Hákonarson (Sverrissonar F.)

1205. ACFL, 1206 E. Vígðr *q)* þórir erkibiskup (Víkverski E.) til Niðarós *r)* með ráði Eiríks erkibiskups — ACFL. Valdimar Danakonúngr fèkk Margrètar dóttur konúngs af Barheimi *s)*, hana kölluðu Danir Dagmey. — ACFI. Baglar drápu Einar prest konúngs mág *t)*. — ACF. Víg Márs prests (Guðmundarsonar CF. Kárssonar I. Obiit Oddr Teitsson CF.) — ACF. Mál Ásbjarnar Púngs. — *soli* A, 1204 CF. Andaðist Bersi prestr (Haldórsson CF.)

1206. *soli* G. *omitt.* Andaðist Haraldr jarl í Orkneyjum *u)*. Maddaðarson. — ACDFK. Andaðist Gizor *v)* Hallsson. (D. þá voru jarlar Davíð ok Jón.) ACDFK. þórir erkibiskup kom í land. (CDF. Frelstr

g) góði Guðmundr biskup E. *i)* úngi L. *k)* tekinn til konúngs Guttormr son Sigurðar Lávarðar ok andaðist D. *l)* Gamli L. *m)* Erlíngr *deest in* K *et* til konúngsdóms *in* DFHIK. *n)* Styrmisson L. *o)* *Mortis amborum iterum fit mentio a.* 1207, *consentientibus codicibus ibi citatis.* *p)* þorsteinsson C. *q)* kosinn *pro* vígðr *emendatum in F. manu, vt videtur, b. Arnae Magnaei.*

1203. *Gudmundus Arae filius episcopus ad Holas ab Erico archiepiscopo Nidrosiae inauguratus, huiusque in Islandiam reditus. — In tractu Islandiae orientali tunc conuenerunt tres episcopi: Paulus Scalholtensis Gudmundus Holensis Johannesque Grönlandorum episcopus. — Obierunt Thorchillus abbas Arnorque Prior Eyjolfi filius, itemque Thora, Gudmundi filia. — Prodigiorum aestas. — Vinum de baccis tunc primum in Islandia factum. — Magni Gissuri filii ex Roma reditus.*

1204. *Obierunt rex Haquinus, Sverreri filius, Guthormusque rex Sigurdi Lavardi filius. — Regiam in Norvegia dignitatem nactus est Ingo Bardi filius, quam* 13 *annis tenuit; frater vero eius Haquinus Galin (delirus) comitatum. — Erlingus Steinveggus ad regiam dignitatem Philippusque Simonis filius ad comitatum evecti. — Obierunt Thorvardus Thorgeiri filius, episcopique Nialus Stavangriensis et Ormus Ripensis, in Ormi locum Olaus electus. Obierunt Ormus Ejolfi filius sacerdos, Gudmundus Lodmundi filius monachus, Olaus Sigurdi filius canonicus. — Natus Haquinus rex, Haquini filius, Sverreri nepos.*

1205. *Thorerus archiepiscopus ad sedem Nidrosiæ consecratus consilio Erici archiepiscopi. — Valdemarus rex Danorum Margaretam regis Bohemiae filiam uxorem duxit, quam Dani Dagmöam appellarunt. — Bagli sacerdotem Einarem regis affinem interfecerunt. — Caedes Marii sacerdotis, Gudmundi filii. Obiit Oddus Titi filius. — Lis Asbiörni Pungi. — Obiit sacerdos Bersus Haldori filius.*

1206. *Obierunt Haraldus, Maddadi filius, comes Orcadum: et Gissur Halli filius. Tum comites facti David et Johannes. — Thorerus archiepiscopus in terram venit. Valdemarus archiepiscopus liberatus. — Ey-*

r) *sequentia desunt in* L. s) Bóheim CF. Býheimi L. t) *Pro his* H: Dráp Einars ok Ólafs prests Guðmundarsonar. FI: Dráp Einars prests Ólafssonar.
u) *Omittunt* L: jarl, DEH: í Orkneyjum. *Pro* Maddaðarson *in* L. Móðólfsson.
v) *In C. interpositum* d. *quod* b. *Langebechius* diaconum *interpretatur.*

Valdimar erkibiskup.) — ACDFL. Vígðr Eyjólfr ábóti í Saurbæ *x*). Slaghit mikla, er Baglar veittu Birkibeinum *y)* í þrándheimi. þorgrímr af Ljánesi *z)* drap Jón Usta. Fyrir þat var þorgrímr drepinn. Hákon jarl Galinn veitti Bavglum slag í Björgvín. — ACDF. Hákon sonr Hákonar konúngs Sverrissonar kom til Ínga konúngs í þrándheimi. — ACDFKL, 1204 EG. Elds uppkoma í Heklufelli hin þriðja.

1207. ACDFHIL. Andaðist Njáll biskup (í Stafángri *addunt* CDFL.) ACDEFHI. Erlíngr Steinveggr (konúngr *add.* CH.) — ACDEFK. Hófst †) Philippus Víkverja konúngr. — *soli* A. Eiríkr júngherra drap Ebba Sóna son. — ACDFL. Birkibeinar gáfu upp borgina í*) Björgvín fyrir Bavglum. ACDF. þá kom Hákon konúngs sonr á vald Bagla. Síðan gaf Philippus hann í vald þórirs erkibiskups; fór hann þá til Hákonar jarls (CDF: ok var jafnan með honum síðan.) — ACDFK. Andaðist þorvarðr múnkr þorgeirsson. (CDFK. Drukknan **) Herdísar Ketilsdóttur.) — ACDF. Vígðr þórarinn ábóti til þíngeyra.

1208. (L. Stríð í Noregi með Bavglum ok Birkibeinum.) ACDFI. Sætt með Birkibeinum ok Böglum í Noregi ***). — ACDFIKL. Bardagi í Lènum ****) med Svía konúngum Sörkvi (Karlssyni CDF.) ok Eiríki *a)* (Knútssyni CDF.) — A. ceteriqve. 1209 H. 1216 G. Bardagi í Víðinesi (í Hjaltadal *add.* L.) þar fèll Kolbeinn Thumason ok XIIII menn *b)* — ACD FI, 1109 H. Víg Snorra Grímssonar *c)* — ACDF. Andaðist Haukr Teitsson — *soli* A. Eiríkr konúngr ríkti í Svíþjóð IX ár. — (L. Fæddr Gissur þorvaldsson jarl.)

1209. ACDFHI. Andaðist Jón erkibiskup *d)* — ACDFL. Valdimar (erkibiskup CDFL.) tekinn *e)* í brott af Brimun. Fæddr Valdimar Úngi *f)* sonr Valdimars Gamla Dana konúngs. — ACDE. Philippus (Víkverja konúngr CDF.) fèkk Kristínar *g)* dóttur Sverrirs konúngs. — ACDE FHIL. Andaðist Margrèt (Eyríksdóttir CF.) drottníng, er Sverrir (konúngr CDEFL) hafði átt — *soli* G. *omitt.* Bardagi at Hólum. — ACDFL.

x) í Saurbæ *desunt in* D. *y)* *sequentia usque ad* drepinn *omittunt* L. *z)* Leanesi CDF. †) Varð E. *) borgina í *desunt in* L. **) Obitus K. ***) Kóngasætt í Noregi FH. ****) Leynum F, Leinum CD, Jelum H. *a)* ok Eiríki *sed ita L:* *omittunt* C. *b)* ok 14 menn *desunt in* C, ok með hönum X menn,

jolfus abbas Saurbœensis ordinatus. Magna clades, quam Nidrosiae Bagli Birkibeinis intulerunt. Thorgrimus de Lianeso Johannem Ustium interfecit, qvapropter ipse deinde morte multatus est. Comes Haquinus Galin (delirus) Bergis Baglos praelio vicit. — Haquinus, Haquini regis filius, Sverreri nepos, ad Ingonem regem in Throndhemia venit. — Tertia e monte Hecla ignis eruptio.

1207. *Obierunt Nialus episcopus Stavangriensis et Erlingus Steinveggus rex. — Inclaruit Philippus rex Vicensium. — Ericus domicellus Ebbonem Soni filium occidit. — Birkibeini Baglis castellum Bergense dediderunt. Tunc Haquinus regis filius in Baglorum potestatem venit, quem postea Philippus Thorero archiepiscopo tradidit, a quo ad Haquinum comitem abiit, ibique deinceps semper commoratus est. — Obiit Thorvardus monachus, Thorgeiri filius. Herdisa Ketilli filia aquis submersa. — Abbas Thingörensis Thorarinus inauguratur.*

1208. *Praelium in Norvegia Baglorum cum Birkebeinis. Pax inter eosdem inita. — Pugna Lenis commissa inter Svercherum Caroli filium et Ericum Canuti filium, Suecorum reges. — Pugna Vidinesi in Hialtadalo commissa, in qua Kolbenus Thomae filius una cum* 14 *aliis viris caesi. Caedes Snorronis Grimi filii. Obiit Haukus Titi filius. — Ericus rex Sueciae* 9 *annis regnavit. Natus Gissurus comes, Thorvaldi filius.*

1209. *Obiit Johannes archiepiscopus. — Valdemarus archiepiscopus Bremensis submotus. Natus Valdemarus junior, filius Valdemari senioris, Danorum regis. — Philippus rex Vicensium Christinam Sverreri regis filiam uxorem duxit. — Obiit regina Margareta, Erici filia, qvam Sverrerus rex in matrimonio habuerat. — Pugna Holis commissa. — Gudmundus episcopus Reikiaholti hiemavit. Aestas faciendis iti-*

en af mavnnum Guðmundar biskups II menn. c) Ormssonar C. Grettirssonar I. *d)* Grænlendínga biskup CDFHI. *e)* tekinn D. *f) sequentia desunt in* L. *g)* Frú Kristínar D.

Guðmundr biskup í Reykjaholti. — ACDF, 1216 G. Farsumar hart. ACDF. Þá týndist Harfargarprinn *h)* ok Þjóttargrepprinn *i)* enn II skip önnur rak til Grænlands, skip Jóns Ríka ok Ketils Stama *k)*. — ACDF, 1216 G. Herfavr búin til Suðreyja af Noregi. — (L. Fèll Sveinn konúngr.)

1210. ACDFHIL. Andaðist Haldóra abbadís: ACDEFHIK, 1209 L. Guðmundr Grís *l)* múnkr Ámundason. — ACDFHIKL. Brann klaustr í Niðarhólmi *m)*. — ACDFL, 1216 G. Eiríkr Knúts (son CF. Svia konúngr CDFL.) fèkk Rikizu (Valdimars dóttur CFL.) systur Valdimars (Gamla CDF.) Dana konúngs. Vígðr Koli biskup til Suðreyja. Þá hafði þar XL vetra biskupslaust verit, síðan er Reinarðus var *n)*. — AF. Hernaðr í Suðreyjum. — ACDFL, 1216 G. Rænt ey hin helga — ACDF. Skiptjón Steinbjarnar *o)*. Andaðist Klængr djákn (Þorvaldsson CDF.) Guðmundr biskup í Steinsgrímsfirði. — ACDFHKL. Styrmir lögmaðr. — *soli* A. Herfavr Dana í Frísaland ok Sámland. Mistron hertugi gaf skatta af Púlmalandi Dana konúngi.

1211. ACDEFHIK, 1210 L. Fall Sörkvirs konúngs *p)* á Gestilreyni *q)*. — ACDF, 1210 L. Boðat höfðíngjum af Íslandi fyrir sunnan land á erkibiskups fund. — ADFHI, 1219 G. Guðmundr biskup kom heim (til Hóla F.) til stóls síns. — ACDF. Góðr vetr. Vætusumar. — ACF. Utanferð Ións Sigmundarsonar ok Snorra *r)* Teitssonar. — ACDEFIK, 1219 G. Landskjálfti fyrir sunnan land, XVIII *s)* menn lètust. — ACDF, 1210 L, 1219 G. Eldr kom upp úr sjó (DG. fyri sunnan Reykjanes *t)*.) Sörli (Kolsson CDFG.) fann Eldeyjar (*L. addunt:* hínar nýo. en hinar horfnar, er alla æfi höfðu staðit.) — ACDFHIK, 1210 L. Andaðist Páll biskup. — ACDF. Pètr Steypir ok Reiðar sendimaðr fóru til Jórsala.

h) Hörfargarprinn CF, Hörnagarprinn D. *i)* Þjóttarkeptrinn CF, Þjóttarkjöptrinn D. *k) Pro his* LM *tantum:* Týndust 5 skip í hafi. *l)* Grís *soli omittunt* A. múnkr *deest in* HIKL. *m)* í Niðarósi L. Bruni *í* Hólmi HIK. *n)* Síðan Nemar biskup var CF; síðan Nemarr biskup var hertekinn í Suðreyjum DG. *Sed* LM *tantum:* Biskup sendr til Færeyja, hafði þar áðr XL ár verit bisk

neribus difficilis. Tunc naues Herfargarpus et Thiòttargreppus perierunt, aliae vero duae Johannis diuitis et Ketilli balbi in Grönlandiam vento propulsae. Expeditio bellica e Norvegia contra Hebudes parata. — Cecidit rex Sveno.

1210. *Obierunt Haldora abbatissa: Gudmundus Gris monachus, Amundi filius. — Coenobii Nidarholmiae incendium. — Ericus Canuti filius rex Suecorum, Richizzam, filiam Valdemari, sororem Valdemari senioris Danorum regis uxorem duxit. Kolius episcopus ad Hebudes inauguratus, quibus inde a morte Reinhardi per* 40 *annos nullus episcopus praefuerat. — Insula Sancta direpta. — Naufragium Steinbiörnonis. Obiit Klængus diaconus, Thorvaldi filius. Gudmundus episcopus in tractu sinus Steingrimensis commoratus est. — Styrmir legifer CF. — Expeditio bellica in Frislandiam et Samlandiam a Danis suscepta. Mistronus dux Poloniae Danorum regi tributa solvit.*

1211. *Caedes Svercheri regis in Gestilreino. — Magnates Islandiae australis ad conventum archiepiscopi vocati. — Gudmundus episcopus ad cathedram suam Holas rediit. — Hiems bona: aestas pluviosa. — Peregrinatio Johannis Sigmundi filii et Snorronis Titi filii. — In australi Islandia terrae motus: periere* 18 *homines. — E mari ignis erupit prope Reykianesum versus austrum. — Sörlius, Koli filius, ignivomas inuenit insulas nouas, prioribus qvæ perpetuo eousqve visæ erant disparentibus. — Obiit Paulus episcopus. — Petrus Steyperus et Reidarus legatus Hierosolymas profecti sunt.*

upslaust. *o)* Sveinbjarnar F. *p)* Svía konúngs DIII, Svía konúngs Karlssonar F. Fèll Sveinn konúngr Svía E. *q)* á Gestilreini *deest in* LM Gestilveni E. *r)* Sörla CF. *s)* XIII. DEG, XIV. CFK. *t)* sunnan *omitt.* D. *In* LM *tantum:* Eldr um Reikjanes.

1212. ACDFHI, 1210 L. Andaðist Sveinn biskup af Færeyjum: Eyjólfr ábóti: ACDEFHI. Guðmundr enn dýri: ACDFIK. Jón Sigmundarson: ACDFI. Sörli Teitsson ok ACDFI, 1210 L. Margarèt (Dagmey CDFL.) Dana drotníng. — ACDFHIK. Víg Halls Kleppjárnssonar. — ACDFHIK, 1210 L. Helgi biskup kom til Grænlands. — ACDFHI. Teitr Bersason kosinn til biskups. Utanferð Arnórs Tumasonar ok Bergs prests (*addunt* CDFI: Gunnsteinssonar, *sed* H: Tumasonar.) — ACF. Ketill Stami kom af Grænlandi. — A, 1211 L, 1213. CDEF. Andaðist Karl ábóti, ACDFI. ok Ormr ábóti.

1213. ACDEFHI, 1211 L. Andaðist Eiríkr erkibiskup: ACDF, 1211 L. Kristín *x)* Sverris dóttir: ACDF. ok Pètr Steypir (CDF. ok Íngibjörg kona hans, dóttir Magnúsar konúngs Erlíngssonar: C. Karl ábóti). ACDF. Eyjólfr Þorgeirsson. — ACDFHIK, 1219 G. Víg Rafns Sveinbjarnarsonar (DG. á Eyri í Arnarfirði) — ACDF. Týndist skip Ólafs (Skirfils CF, Stirfils D.) Magnús (Gizurarson CDF.) rèðst í Skálholt til forráða. — ACDF, 1211 L. Íngi konúngr barðist vit Innþrændi á Raumaþíngi. — ACDF, 1219 G. Utanferð Teits biskupsefnis ACDFK, 1219 G. ok Þorvalds Gizorarsonar. — (FHI. Obiit Karl Savrkvirsson.)

1214. ACDEFHI, 1213 L. Andaðist Þórir erkibiskup: ACDF. Ólafr Eyja *y)* biskup: ACDFHIK, 1212 L. Hákon jarl Galinn: Davíð jarl Orkneyínga Haraldsson *z)*. — ACDF, 1212 L. Valdimar (Dana konúngr CDF *a)* fèkk Berníngaríu *b)* konúngs dóttur af Portigal. — ACDFHI, 1212 L. Andaðist Teitr biskups efni: A, 1215 CDFI. Ketill biskupsson: ACDF. Reiðarr (sendimaðr CDF.) Jón af Austrátt *c)*. — ACF, 1212 M, 1214 L. Víg *d)* Páls dróttseta. — ACDF. Innþrændir sættust vit Ínga konúng á Vogsbrúar þíngi. Útkoma Þorvalds Gizorarsonar ok Arnórs Tumasonar. ACDFHI, 1212 L. Utanferð Guðmundar biskups.

1215. ACDF, 1213 L. Andaðist Pètr biskup í Sjólandi: ACDFHI, 1213 L. Andres erkidjákn í Hjaltlandi. — ACDF, 1213 L. Ottó keisari ætlaði at vinna Danmörku (L: ok andaðist). — ACDF. Valdimar Úngi

x) Frú Kristín dóttir Sverris konúngs D. Kristín Sveinsdóttir L. *y)* Rípa biskup CDF. *z)* Haraldsson *omittunt* CL. *a)* Svía konúngr L. *b)* Beríngaríu CF. Beringeríu D. *c)* á Austátt D, á Auttbrátt F. *d)* Andlát L.

1212. *Obierunt Sveno episcopus Færöensis: Eyjolfus abbas: Gudmundus Dyri (carus): Johannes Sigmundi filius: Sörlius Teiti filius, et Margareta Dagmö, regina Danorum. Caedes Halli Kleppjarni filii. — Helgo episcopus in Grönlandiam venit. Teitus Bersonis filius electus est episcopus. Peregrinatio Arnoris Thumii filii et Bergi sacerdotis, Gunnsteini filii. Ketillus balbus ex Grönlandia venit. Obierunt Carolus et Ormus abbates.*

1213. *Obiit Ericus archiepiscopus. Obierunt Christina Sverreri regis filia, Petrus Steyperus, uxorque ejus Ingeburga, filia regis Magni, Erlingii filii, Carolus abbas, itemque Eyjolfus Thorgeiri filius. Caedes Rafni, Svenbiörnonis filii. Olavi Skirfilt nauis periit. Magnus Gissuri filius Schálholtiam se contulit, ut rei oeconomicae curam gereret. Ingo rex cum penitioris Throndhemiae incolis in conventu Raumensi pugnavit. Peregrinatio Teiti electi episcopi et Thorvaldi Gissuri filii. Obiit Carolus Svercheri filius.*

1214. *Obierunt Thorerus archiepiscopus, Olavus Ripensis episcopus, Haquinus Galin (delirus) comes, Davidque Haraldi filius, comes Orcadum. Valdemarus, rex Danorum, Berengariam Portugaliae regis filiam uxorem duxit. Obierunt Teitus electus episcopus, Ketillus episcopi filius, Reidarus legatus, Johannes de Austurátt. Caedes Pauli dapiferi. Throndhemiae interioris incolae in conventu Vogsbruensi cum Ingone rege pacem inierunt. Thorvaldi Gissuri filii et Arnori Thumae filii reditus in Islandiam. Gudmundi episcopi peregrinatio.*

1215. *Obierunt Petrus episcopus Siellandiae, Andreas archidiaconus Hethlandiae. Otto imperator Daniam subiugare voluit moriturque. Valdemarus junior Daniae rex factus. Guthormus archiepiscopus inau-*

var tekinn til konúngs í Danmörku. — ACDEF, 1213 L, 1216 HI, 1220 G. Víg𝔡r Guttormr erkibiskup *e)*. — ACDF, 1213 LM, 1220 G. Kosinn Magnús Gizorarson til biskups. ACDF, 1220 G. Sæmundr (CF. Jónsson) ok þorvaldr (C. Gizurarson) lög𝔡u lag á varníng Austmanna *f)* — ACDF HIK, 1213 LM, 1220 G. Snorri (Sturluson H.) lögma𝔡r.

1216. ACDEF, 1213 L. Anda𝔡ist Eiríkr (C. Knútsson) Svíakonúngr. ACDFK, 1214 L. Jón Sörkvirsson ríkti VI ár í Svíþjó𝔡 *g)*. — ACDF. Guttormr (erkibiskup CDF.) kom í land. — ACDFHI, 1214 L, Vígsla Magnúsar biskups Gizorarsonar *h)* ok Sörkuirs biskups af Færeyjum. — ACDF, 1214 L. Fæddr Eiríkr sonr Valdimars Danakonúngs, ok gaf Valdimar honum þá (þegar D.) hertugdóm enn Nikulási syni sínum greifadóm (í Hallandi D.) — ADFHI, 1214 L. Anda𝔡ist Marteinn biskup (í Björgvín DL). AGDFHI, 1214 L. þorfinnr ábóti (at Helgafelli þorgeirsson D.) — ACDFI. Páll Sæmundarson drukna𝔡i *i)* — ACDF, 1214 L, 1221 G. Víg Rafns Ámundasonar — ACDFK, 1213 M. 1214 L, 1221 G. Bardagi á Mel. — (D, 1221 G. Útkoma Magnúsar biskups.)

1217. ACDEFHIK, 1215 L. Anda𝔡ist Íngi konúngr ok Philippus Víkverja konúngr. *Iidem* et 1215 M. Upphaf ríkis Hákonar konúngs Hákonarsonar ok Skúla jarls *k)*. — ACDFK, 1215 LM. Hófst Jórsalafer𝔡 en mikla. — ACDF. Anda𝔡ist Sigur𝔡r konúngs frændi ok Nikulás (CDF: Kúfúngr.) Fólkúngar drápu Rögnvald (Hallkelsson CDF.) — ACDF, 1215 LM. Víg𝔡r Hávar𝔡r biskup *m)* ADK, 1215 L. ok Ketill ábóti (Hermundarson til Helgafells D.) — ACDF. Anda𝔡ist Gu𝔡rún (hin ýngri C.) prior: *n)* Nikulás (Eyjólfsson CDF): þórarinn (þór𝔡arson CD.) — ACDF, 1221 G. Fær𝔡 frændsemi ok ómeg𝔡 *o)* í lögum. — ACDFK, 1221 G. Fjár-upptaka á Eyrum (fyrir Austmönnum *p)* CDFG.) af Sæmundi Jónssyni CCC. (*addunt* CF. hundra𝔡a.)

1218. ACDF, Valdimar son Valdimars *q)* kórónа𝔡r í Slesvík (af XXII biskupum D.) — ACDFHIK Víg Orms Jónssonar *) í Vestmannaey-

e) ábóti L. *f)* Kaupmanna DG. *g)* Upphaf ríkis Jóhans konúngs í Svíþjó𝔡 K. *h)* *Pro* Gizorar sonar DHL. til Skálholts. *i)* Druknan Páls ok Sæmundar I. *k)* Hertuga HI. Skúli tók jarlsdóm K. Var𝔡 Skúli jarl E. *m)* Björgvínar biskup CDF; Biskup til Björgvínar LM. *n)* Obitus Gudrúnar príors hinnar

guratus. Magnus Gissuri filius episcopus eligitur. Saemundus Johannis filius et Thorvaldus Gissuri filius Norvegorum (mercatorum) merces taxarunt. Snorro Sturlae filius legifer.

1216. *Obiit Ericus Canuti filius, rex Svecorum. Johannes Svercheri filius annis sex in Svecia regnauit. Guthormus archiepiscopus in Norvegiam venit. Magni Gissuri filii episcopi et Svercheri Færöensis episcopi inauguratio. Natus Ericus filius Valdemari Danorum regis, cui tunc Valdemarus rex ducatum, sed Nicolao filio suo comitatum Hallandiae contulit. Obierunt Martinus episcopus Bergensis et Thorfinnus Thorgeiri filius, abbas Helgafellensis. Submersio Pauli Saemundi filii. Caedes Rafni Amundi filii. Praelium in villa Mel. Reditus Magni episcopi.*

1217. *Obierunt rex Ingo et Philippus rex Vicensium. Exordium regni Haquini, regis Haquini filii et Skulonis comitis. Incepit magnum iter Hierosolymitanum. Obierunt Sigurdus regis cognatus et Nicolaus Kufungus. Folkungi Rögnvaldum Hallkeli filium occiderunt. Inaugurati Havardus episcopus (Bergarum) et Ketillus Hermundi filius abbas Helgafellensis. Obierunt Gudrun prior, junior: Nicolaus Eyjolfi filius et Thorarinus Thordi filius. Cognationis et pupillaris aetatis jura in legibus mutata (in leges relata.) Norvegorum pecuniae in Öris (emporio) a Saemundo Johannis filio, occupatio facta, trecentarum hundredarum pretio.*

1218. *Valdemarus, Valdemari filius Slesvici coronatus a* 22 *episcopis. Caedes Ormi Johannis filii in Vestmanneyis, (insulis Vestmannorum)*

ýngri D. ob Guðrún hin ýngri prior CF. *o)* í ómegð G. *p)* af Austmavnnum G; fyri austan CF. *q)* Valdimar Úngi son Valdimars Gamla Danakonúngs CDF. *) *seguentia desunt in C.*

jum, ACDF. ok II Austmenn vegnir. Vopna upptektir á Eyrum. — ACDF, 1221, G. Járnburðr Íngu, móðir Hákonar konúngs. — ACDFHIK, 1221 G. Útkoma Guðmundar biskups ok brotttaka frá stóli sínum *r)*, ok var hann í Ási um vetrinn. — ACDFHIK. Utanferð Snorra Sturlusonar. ACDF. Andaðist Árni Avgmundarson (hinn ýngri CDF) Eyjólfr prestr (Jónsson CDF.) — ACDEF. 1215. LM. Bardagi á Gunnarsbæ (við Túnsberg ELM.) með Bena *s)* ok herra Andresi ok Arnbirni (Jónssyni E.) — AE. 1215 L, 1219 CDFHI Andaðist Guðlavgr *) múnkr.

1219. ACDFGHIK. Guðmundr biskup (DK, 1222 G. sóttr til Hvítár af Eyjólfi Kárasyni ok) ACDFHI tekinn or valdi *t)* Arnórs — ACDF, 1218 LM ok var hann í Flatey um vetrinn. — ACDF, 1219 L. 1222 G. Valdimar Danakonúngr herjaði til Eystlands. — ACDF. Magnús biskup fór (CDF. norðr) til Hóla um vorit. Druknan Klængs Kleppjárnssonar ACF. Andaðist Gizor Þorsteinsson ok Jón prestr Haldórsson ok Grímr prestr *u)* Jónsson. — ACDFK. Víg Bjarnar Árnasonar. — ACDE, 1215 L, 1218 E, 1222 G. Bæjar bruni í Þrándheimi. — ACDFHI, 1218 LM, 1222 G. Kom ekki skip af Noregi *v)* til Íslands. — ACDFHI, 1215 LM. Varð Teitr lögmaðr Þorvaldsson *w)*. — (FHI. Dráp Arnórs, *addunt* II: erkibiskups.) — A, 1216 LM. 1220 DEFHIK, 1222 G. Bardagi á Helgastöðum *(addunt* LM. með Norðlendíngum Arnóri Thómássyni ok Sigurði Sturlusyni við menn Guðmundar biskups.) — A, 1220 CDEFHIK. Snorri Sturluson kom út *x)*. — A. 1216 LM, 1220 CDEFHIK, Búin herferð til Íslands (CDF: af Skúla jarli.)

1220. ACDF, Guðmundr biskup fór í bú Bjarnar Þorvaldssonar ok Kolskeggs (Auðga CDF.) í Dal. ACDFIK. Síðan fór hann í Odda *z)*. — ACDF. Andaðist Berengaría Dana drotníng ok ACDFHI. Ketill ábóti (D. at Helgafelli:) *soli* A, Þórðr prestr: A 1221 CDFIK. Arnórr Tumason: ACK. 1222. D. *a)* Þórðr Bavðvarsson. — *soli* A. Hèllt Skúli jarl á

r) Biskup tekinn af stóli K. *Sequentia desunt in* IK. *s)* með Bena &c. *desunt in* LM. *) Gunnlavgr C. *t) sequentia desunt in* II. *u)* prestr *deest in C.* *v)* af Noregi *omittunt* ILM. *w)* Þorvaldsson *deest in* CFLM. *x)* Fór Snorri til Íslands CDFI. *z)* Biskup í Odda K. Guðmundr biskup

et duo Norvegi caesi. Àrmorum sublationes in Öris. Inga mater Haquini regis ferrum candens gessit. Gudmundi episcopi aduentus ejusque de cathedra sua submotio, quara sequenti hyeme Asi commoratus est. Snorronis Sturlaei peregrinatio. Obierunt Arno Ögmundi junior: Eyjolfus Johannis filius sacerdos. Praelium in villa Gunnarsbœ ad Tunsbergum inter Benonem et dominum Andream et Arnbiörnonem Iohannis filium. Obiit Gudlogus Monachus.

1219. *Gudmundus episcopus de portu ad ostium amnis Hvita per Eyjolfum Karonis filium abductus, potestati Arnoris ereptus est et sequenti hieme in insula Flateya commoratus. Valdemarus rex Danorum Esthoniae bellum intulit. Magnus episcopus vere sequenti boream versus Holas profectus est. Klangi Kleppjarni filii submersio. Obierunt Gissurus Thorsteini filius: Iohannes Haldori filius sacerdos et Grimus Iohannis filius sacerdos. Caedes Biörnonis Arnonis filii. Urbis Thrandheimensis incendium. Nulla ex Norvegia in Islandiam navis venit. Teitus Thorvaldi filius legifer. Caedes Arnori archiepiscopi. Pugna in villa Helgastadis inter boreales Arnorum Thomae filium et Sighvatum Sturlae filium et milites Gudmundi episcopi. Adventus Snorronis Sturlae filii. Expeditio militaris a Skulone comite in Islandiam parata.*

1220. *Gudmundus episcopus in Biörnonis Thorvaldi filii et Kolskeggii diuitis habitaculum venit, quod Daliae erat, indeque Oddam se contulit. Obierunt Berengaria Danorum regina, Ketillus abbas Helgafellensis, Thordus sacerdos, Arnorus Tumii filius, Thordus Bödvari filius. Bellicam in Islandiam expeditionem Skulo comes parare haud cessavit. Haqui-*

í Odda CFHI, Guðmundr biskup bjó í Odda D. a) *Sed pro* þórðr *in D.* Guðmundr. þórðr prestr Böðvarsson C. *quem vnum eundemque ingeminarunt, ni fallimur, Annales Flateyenses.*

at búa herferð til Íslands. — AC. 1219. F, 1222 G. Hákon konúngr hafði gjört Snorra Sturluson lendann mann áðr hann fór til Íslands.

1221. ACDF, 1220 L. Andaðist Ívar biskup (CDFL. i Hamri.) ACDF. Vígðr Hallvarðr biskup (D: til Hamars,) Hallr ábóti (D: til Helgafells.) — ACDFHIK, 1218 LM, 1220 E. Bardagi á Breiðabólstað (*addunt* LM: í Fljótshlíð með Birni þorvaldssyni ok Lopti biskups syni*); skildi þá at um skóga Kolskeggs Auðgá ok Lopts. Bjó Kolskeggr á Leirubakka. Björn bjó á Breiðabólstað. þar var kominn til gistíngar Árni Úreiða ok bauð Loptr honom frá at gánga, því hann kveðst honum ei vilja mein gjöra, en hann lètst með Birni matazt hafa ok því ei vilja frágánga. þar fèll Björn ok með honum 8 menn. Gissur þorvaldssun XII vetra gamall sókti Lopt til sekta sumarit eptir, en Loptr flýði í Vestmannaeyjar, en Sæmundr frændi hans á fjall; þá var þetta kueðit: "*Loptr er í Eyjunum, ok bítr lundabein; Sæmundr á heiðunum ok etr berin ein.*") VIII menn fèllu. — ACDF. Utanferð Lopts biskupssonar ok Haralds Sæmundarsonar, (CDF. ok Arnórs Tumasonar). — ACFIK. Andaðist Guðný Bavðvarsdóttir. — ACDF. Var Guðmundr biskup í Vestfjörðum (CDF. ok at Hólum.) — ACDFHK, 1220 L, 1222 G. Víg Ljósvetnínga *b*). ACDFHIK. Hófst Sigurðr Erlíngsson (CDFHIK: Ribbúnga konúngr,) ACDF. hann lèt drepa Guttorm (CF: Gunnason, D: Benason.) enn ACDF, 1220 L. Skúli jarl lèt drepa C manna *c*) af Sigurði. — (CDF. Dráp Vegarðar, *addunt* CD: Veradals.) — ACDF. Andaðist Gregoríus (CDF: Kíkr, D: ok þorsteinn Eiríksson.)

1222. ACDEFHIK, Sèn kómeta. Andaðist Bjarni biscup í Orkneyjum ok ACDFHIK. Jón Svíakonúngr Sörkvirsson. ACDF. Eiríkr Eiríksson ríkti eftir han XX ok VII ár *d*) — *soli E. omitt.* Sól var rauð at sjá. — ACDEFHIK. Dráp Tuma Sigvatssonar at Hólum. *soli* A, III men fèllu. — ACDEHIKLM, 1223 G. Bardagi á Grímsey (D: þar fèll Eyjólfr Kársson,) *soli* A: ok drukknan XX manna ok VII. — ACDFHIKLM, 1223 G. Guðmundr biskup hertekinn ok fór utan *e*). —

*) *sequentia usque ad:* ok Lopts *desunt in* M. *b*) Víg þeirra Ögmundar K. *c*) X tugi manna D, nær X tugi manna CF, LL manna L. *d*) XXVIII ár D. *e*) ok fór utan *omissa in* K.

nus rex Snorronem Sturlaeum, antequam in Islandiam rediret, Baronem creavit.

1221. *Obiit Ivarus episcopus Hamarensis. Inauguratus Halvardus ad episcopatum Hamarensem. Hallus abbas Helgafellensis consecratus. Pugna in villa Breidabolstad in Fliotshlida inter Biörnonem Thorvaldi filium et Loptum episcopi filium; de sylvis Kolskeggi divitis et Lopti litigabant. Kolskeggus Leirubackae, sed Biörno Breidabolstadi habitavit, cui hospes erat Arnas Ureida, quem Loptus rogauit, ut ab ipsorum pugna abstineret, quippe se ei nocere nolle ait. Verum cum Biornone cibum aliquando se cepisse inquit Arnas, quare nec ei deesse velle. Biorno et cum eo octo viri ibi ceciderunt. Sequenti aestate Gissurus Thorvaldi filius* 12 *annos natus Loptum criminis reum accusavit. At Loptus in Vestmanneyas aufugit; Saemundus autem propinquus eius in montana loca. Inde hoc carmen: Loptus in insulis commorans alcarum ossa mordet. Saemundus in tesquis, solis vescitur baccis. Homines* 8 *ceciderunt. Peregrinatio Lopti episcopi filii, Haraldi Sæmundi filii et Arnoris Thomae filii. Obiit Gudnia Bödvari filia. Gudmundus episcopus in sinibus Islandiae occidentalibus Holisque commoratus est. Caedes Liosvetningorum. Sigurdus Erlingi filius Ribbungorum rex emergere coepit. Guthormi Gunnonis filii caedis auctor ille fuit, sed Schulo comes decem fere decades militum Sigurdi neci tradidit. Caedes Vigardi Veradalensis. Obiit Gregorius Kikus et Thorstenus Erici filius.*

1222. *Visus cometa. Obierunt Biörno episcopus Orcadum et Johannes Sverkeri filius rex Suecorum. Ericus Erici filius ibidem* 27 *annis regnauit. Sol rubuit. Caedes Thomae Sighvati filii Holis commissa; tres homines ceciderunt. Pugna in insula Grimsey ubi Eyolvus Karonis filius cecidit;* 27 *hominum submersio. Gudmundus episcopus captivus peregre abiit. Islandiae magnates ad conventum Guthormi archiepiscopi citati. Sigurdus rex Baglorum* 80 *viros Osloae occidit ipso Hallvardi*

ACDF, 1223 G. Stefnt utan höfðíngjum af Íslandi á fund Guttorms erkibiskups. — ACDFIKLM. Sigurðr Bagla *) konúngr drap LXXX manna í Osló Hallvarðs-messu-dag *f)*. — ACDFHIK. Andres Skjaldarband ok Ivarr af Útvíkum herjuðu til Bjarmalands *g)*. Dráp Bena *h)* er var formaðr Slittúnga. — ACDFK. Andaðist Sigmundr *i)* Jónsson ACDFI. ok Jón Örnólfsson *k)*: ACDF. Bavrkr Grímsson: þóroddr Vigfússon: *soli A.* ok Sæmundr. — (CF. Víg Hafrs: F. Víg Lopts.) — ACDFHIKLM. 1223 G. Elds uppkoma en fjórða í Heklufelli. — ACDFHIKLM. Varð Snorri lögmaðr (iterum CDEHI.)

1223 *soli* E. *omitt.* Ólafr (CDFGK. Guðröðarson) Suðreyja konúngr lèt blinda *l)* Guðravð bróðr *m)* sinn (CDFHIK. son Ravgnvalds Mánar *n)* konúngs. Sigurðr Ribbúnga *o)* konúngr kom *p)* á vald Skúla jarls.) — ACDFHILM. Landaskipti í Noregi með Hákoni konúngi ok Skúla jarli. — ACDFKL. Valdimar Dana konúngr ok Valdimar son hans voru herteknir *q)* af Heinreki Falsgreifa. — ACDF: Guðmundr biskup var í Björgvín. Utanferð Jóns prests Arnþórssonar ok Arnórs prests Bjarnarsonar með brèfum Magnúsar biskups. Utkoma Lopts biskups sonar ok Haralds (CDF. Sæmundarsonar.) — ACDFKLM. Týndist skip Auðbjarnar. ACD. eigi var han á: ok nær hálfr fimti tugr manns *r)*. — ACDFKM. Vígðr Jófreyr biskup til Orkneyja. — ACDFI. Andaðist Magnús prestr Pálsson: Teitr diákn Oddsson: ACDF: ok Kolskeggr Auðgi (CF. Eiríksson) ok Sörli (CDF. Austmaðr:) Helga þorvarðsdóttir: Hallfríðr þorgilsdóttir. — ACDEFGLM. Bæjar bruni í Osló. — (LM. Elds upkoma á Reykjanesi.)

1224. *soli* G. M. *omitt.* Andaðist Guttormr erkibiskup: ACDFIKL. Hallvarðr *s)* biskup í Björgvín: Heinrekr *t)* biskup í Stafángri: ACDFL. Jón ábóti: ACDFKL þorsteinn ábóti: Meistari Bjarni: ACDF: Jón (prestr CDF.) Arnþórsson ok Steinþór prestr Bjarnarson D: Haldóra (nunna CDF)

*) Ribbúnga CLM. *f)* HIK: Slag í Oslu af Sigurði (Erlíngssyni *addunt* HI.) konúngi. *g)* Herför til Bjarmalands Andress ok Ivars K. *h)* Dráp Bena, *sequentibus omissis* CHIK. *i)* Sæmundr CDFK. *k)* Eyjólfsson I. *l)* *pro* lèt blinda K: meiddi. *Omissa Olai mentione in* CFH: *tantum:* Meiddr Guðravðr. *m)* bróðrson CDFGK. *n)* Mánar *deest in* K.

festo. Andreas Skialdarband et Ivarus de Utvicis Biarmalandiam armis invaserunt. Caedes Benonis ducis Slittungorum. Obierunt Sigmundus Johannis filius, Johannes Örnolfi filius, Börkus Grimi filius, Thoroddus Vigfusi filius et Saemundus. Caedes Hafuri. Caedes Lopti. Quarta ignis e monte Hecla eruptio. Snorro legifer iterum.

1223. *Olaus Gudrödi filius Hebudum rex Gudrödum excoecari fecit fratris sui Rögnvaldi Manniae regis filium. Sigurdus rex Ribbungorum in potestatem Schulonis comitis venit. Provinciarum Norvegiae diuisio inter Haquinum regem et Schulonem comitem. Rex Danorum Valdemarus filiusque Valdemarus ab Henrico comite Palatino capti. Gudmundus episcopus Bergis fuit. Peregrinatio Johannis sacerdotis Arnthori filii et Arnoris sacerdotis Biörnonis filii, qui Magni episcopi literas ferebant. Lopti episcopi filii et Haraldi Saemundi filii reditus. Periit nauis Audbiörnonis (in qua tamen ipse non aderat) cum hominibus circiter* 45. *Jofreyus episcopus Orcadum inauguratus. Obierunt Magnus Pauli filius, sacerdos: Titus Oddi filius, diaconus: Kolskeggus Erici filius dives: Sörlius Orientalis (Norvegus): Helga Thorvardi filia Halfridaque Thorgilsi filia. Urbis Osloensis incendium. Ignis eruptio Reykianesiae.*

1224. *Obierunt Guthormus archiepiscopus, episcopique Halvardus Bergensis et Henricus Stavangrensis: abbates Johannes Thorsteinusque: Biarno Magister, Johannes sacerdos Arnthori filius et Steinthorus sacerdos, Biörnonis filius: monialesque Haldora et Thurida, filiae Gissuri,*

o) pro Ribbúnga III: Erlíngsson. *p)* gèkk K. *q)* K. *tantum:* Valdimar konúngr hertekinn. *Sequentia desunt in* KL. Palansgreifa *scribunt* D. Greifa CF. *r) Pro his* LM: þar á 50 manna; CDF: ok voru á LXIII manna. *s)* Hávarðr CDFIK. *t)* Hárekr L. Hein C.

ok þúríðr (nunna CDF) dætur Gizorar Hallssonar. — ACDFHIKL. Sigurðr Ribbúnga konúngr komst ôr valdi Skúla (jarls CDF (hertuga IL.) ok vann Heiðmörku *u)* — Dagfinnr *x)* sýslumaðr brendi Ribbúnga nokkura. — ACDFG. Guðmundr biskup var í þrándheimi. — (DFGH. Kom blóð víða á menn. Brast úr krossi á Hólum. DG. Hjörtr fóthöggvinn ok handhöggvinn. Sigurðr ábóti kjörinn til erkibiskups ok fór til Róms.) — ACDF. Utkoma Arnórs prests með brèfum kórsbræðra. — *soli* A. Hákon konúngr kvongaðist. Boðorða breitni Magnúsar biskups í messu. — A. 1223. LM, 1225 CDEFHIL. Vígðr Pètr erkibiskup.

1225 *soli* GM. *omitt.* Andaðist Nikulás Bagla *y)* biskup í Osló. — ACDFGL. Hákon konúngr brendi Vermaland — ACDEFGL, 1222 LM *z)* ok gerði brúðlaup til Margrètar (CDFG: drottníngar) dóttur Skúla jarls. — ACFKL, 1226 DG. Danakonúngar *a)* vóru útleystir VIII lestum silfrs; (CFL: ok komu heim í land.) — ACF. Sat Guðmundr í þrándheimi *b)*. Andaðist Eysteinn ræðismaðr ok ACDFI Brandr prestr (CDFI: Dálksson. — LM. Sandvetr á Íslandi.)

1226. ACDFHILM. Vígðr Símon *c)* biskup til Suðreyja ok Árni biskup til Björgvínar ACDFI. ok Áskell biskup til Stafángrs ACFL ok Ormr biskup til Oslóar. — ACDEFHILM. Andaðist Pètr erkibiskup, ACDEFHIKL ok Sigurðr Ribbúnga *d)* konúngr. — ACFL. Herra *e)* Knútr (CF: Hákonarson) tók vit flokki Ribbúnga (CFL: ok hófst til ríkis *addunt* CF: í Noregi.) — *soli E. omitt.* Utkoma Guðmundar ACF: ok Rítabjarnar (CF: múnks) með brèfum Pètrs erkibiskups. — ACFLM. Embætti tekit af Magnúsi biskupi *f)* ok honum utanstefnt af Pètri erkibiskupi ok þorvaldi Gizorarsyni, Sighvati (CF: Sturlusyni) ok Sturlu sýni hans *g)*. — ACDFKLM Drukknan Haralds Jónssonar jarls af Orkneyjum. *soli* GK *omitt.* Eldr í sjó fyri Reykjanesi. — ACFLM. Myrkr um miðjann dag. — ACFI. Andaðist Snorri djákn Magnúsarson. — ACF. Vígðr

u) *Brevius* HIK: Sigurðr varð laus ok vann Heiðmörku. *x)* Dagfiðr K. *Omittunt* H: sýslumaðr. *y)* Bagla *omittunt* CHL. *z)* *Sed in* E; Brúðlaup Hákonar konúngs, *in* LM: Brúðkaup Hák. kon. *in reliquis*: Hákon konúngr fèkk Margr. &c. *a)* *Virosque Valdemaros nominant* CDFGL, *solum patrem* K.

Halli filii. Sigurdus rex Ribbungorum e potestate Schulonis comitis elapsus Heidmarkiam sibi subiecit. Dagfinnus toparcha Ribbungos quosdam combussit. Gudmundus episcopus Trondhemiae fuit. Sanguis passim in homines decidit. Holis e cruce frusta exsilierunt. Hiörto pedes manusque amputatae. Sigurdus abbas archiepiscopus electus Romam abiit. Arnoris sacerdotis reditus cum epistolis canonicorum. Rex Haquinus uxorem duxit. Praeceptorum Magni episcopi de missa immutatio. Inauguratus Petrus archiepiscopus.

1225. *Obiit Nicolaus Baglorum episcopus Osloae. Rex Haquinus Vermalandiam incendit, nuptiasque cum Margareta Schulonis comitis filia celebrauit. Danorum reges 8 lestis argenti e captivitate redemti in regnum redierunt. Gudmundus episcopus Throndhemiae commoratur. Obierunt Eysteinus oeconomus et Brandus Dalki filius sacerdos.*

1226. *Inaugurati episcopi Simon Hebudum, Arnas Bergensis, Eschillus Stavangrensis et Ormus Osloensis. Obierunt Petrus archiepiscopus Sigurdusque rex Ribbungorum. Domicellus Canutus Haquini filius, Ribbungis praefectus et ad regiam dignitatem in Norvegia euectus. Reditus Gudmundi episcopi et Ritabiörnonis monachi cum Petri archiepiscopi epistolis. Magnus episcopus officio submotus, ipseque una cum Thorvaldo Gissuri filio, Sighvato Sturlae filio, Sturlaque huius Sighvati filio peregre a Petro archiepiscopo citati. Haraldus Johannis filius comes Orcadum aquis submersus. Ignis e mari ante Reikianesum erupit. Tenebrae circa meridiem. Obiit Snorro Magni filius diaconus. Halkillus abbas inauguratus. Caedes Gudolfi de Blackastadis. Aestas admodum turbulenta. Hominum in sinu Breidafjördo interitus. In Islandia ista hyeme*

b) CF: Guðmundr biskup í Þrándheimi. *c) Saemundum nominant* H. *d) Pro* Ribbúnga III: Erlíngsson. *e)* Júngherra CFL. *f)* ok utanstefnt LM. *omissis sequentibus. g) pro* syni hans CF: Sighvatssyni.

Hallkell ábóti. — ACFHI. Dráp Guðólfs á Blakkastöðum *h)*. — ACDF GLM. Rotusumar *i)* et mikla. — *soli EK. omitt.* Manntapi á Breiðafirði. — (LM: Sandfalls vetr á Íslandi.) — ACF. Guðmundr biskup fór heim til Hóla (CF: ok var þar um vetrinn.) — ACDEFHI, 1223 GLM. Sett klaustr í Viðey.

1227. ACDFHIKL, 1228 E. Vígðr þórir erkibiskup. — *soli I. omitt.* Sandvetr (E. á Íslandi.) — ACFLM. Magnús biskup fór ekki í brott *k)*. Guðmundr biskup var með þórði Sturlusyni í Hvammi. — ACDFHIKL. Sætt Hákonar konúngs ok Júngherra Knúts (CF: Hákonarsonar.) — ACD FGLM. þrændskir menn sigldu ór þrándheimi nær *l)* Jakobsmessu, XVIII *m)* komust (af LM: með báti DG.) í Vestmannaeyjar *n)* Ceciliu messu ok lètu skipit; VI *o)* menn avnduðust í hafi. — *soli E. omitt.* Heimsókn Sturlu Sighvatssonar til þórðar Sturlusonar *p)* í Hvamm *q)*. Skiptjón Jóns Pètrssonar *r)* (DG: ok allra manna með.) — ACFLM. Manndauðr mikill. (CF. Andaðist Hjálmr Ásbjarnarson ok Ísleifr Hallsson. K: Obitus Hjörleifs Gilssonar.)

1228. ACDFILM. þórir erkibiskup kom í land. — A *ceterique*, 1228 G. Brenna þorvalds Snorrasonar (D: III menn brunnu inni) — ACF. Utkoma þorsteins þykks *s)* með brèfum (CF: þórirs) erkibiskups til margra höfðíngja *Soli* A: á Íslandi. — ACFLM. Utanstefnt Magnúsi biskupi (LM: annat sinn) ACFL. ok Sighvati (CF: Sturlusyni) ok Sturlu syni hans. — ACFLM. Skúli jarl fór til Danmerkur (CFLM: ok kom sunnan CFL: með fègjöfum miklum af Valdimar Gamla *t)*.) þá týndist (CFM: af liði hans) Gregorius Jónsson *u)* (LM: ok aðrir fleiri. K: Snorri Sturluson fór í Dali.) — ACDFGLM, 1229 K. Heimsókn (CDFGLM: Snorra CFLM, Sturlusonar) til Sauðafells. (DG: Sturla stökk í brott, en þíngmenn gengu til handa honum.) — *soli* A. þíngit fjölmenna. Sekt Rafns sona ok þorvalds. — A, 1229 *ceteri, sed G. omitt.* Utanferð

h) *sed* III: Dráp Guttorms. *i)* Vætusumar DLM. *k)* *pro* ekki í bruttu CFLM hvörgi. *l)* þrændskir *et* nær *omittunt* LM. Innþrændskir menn &c. DG. *m)* XVIII, *deest in* LM. *n)* *sequentia desunt in* LM. *o)* 3 *in* LM. *p)* Stullu þórðarsonar LM. *q)* Heimsókn í Hvamm

arenosa pluuia. — Gudmundus episcopus domum Holas rediit, ibique hieme commoratur. Monasterium Videyense fundatum.

1227. *Thorerus archiepiscopus inauguratus. Hiems in Islandia arena volatili insignis. Magnus episcopus nusquam profectus est. Gudmundus episcopus Hvammi cum Thordo Sturlae filio commoratus est. Pacificatio Haquini regis et domicelli Canuti Haquini. Throndhemenses qvidam Throndhemia circa festum Iacobi abnauigarunt: horum octodecim festo Ceciliae in insulis Vestmannicis, naue relicta, euaserunt, sex autem in oceano obierunt. Sturla Sighvati f. Thordum Sturlae filium Hvammi visitabat. Naufragium Iohannis Petri f. et interitus omnium sociorum. Multa hominum mors. Obierunt Hialmarus Asbiörnonis f. Isleifus Halli f. et Hiörleifus Gilli f.*

1228. *Thorerus archiepiscopus in Norvegiam venit. Incendium Thorvaldi Snorronis f. Tres homines flammis periere. Thorsteini Thychi f. aduentus cum Thoreri archiepiscopi ad multos Islandiae magnates epistolis. Magnus episcopus secunda vice peregre citatus una cum Sighvato Sturlae f. et Sturla hujus filio. Schulo comes in Daniam profectus est boreamqve versus rediit magnis muneribus a Valdemaro seniore auctus. Ex ejus comitatu tunc Gregorius Iohannis f. aliique plures perierunt. Snorro Sturlae f. ad Dalos profectus est. Snorronis Sturlaei visitatio in villam Saudafellum facta. Sturla avolauit, sed qui ad ejus forum pertinuerunt, Snorroni se dediderunt. Conuentus maxime frequens. Proscriptio filiorum Rafni et Thorvaldi. Peregrinatio Magni episcopi.*

K. Heimsókn Sturlu í Hvamm IM. *Sequentia desunt in* H. *r) pro* Pètrssonar DGK: fagra. *s)* þycks *deest in* F. *t) pro* Gamla CF: Konúngi. *u)* þórirsson F.

Magnúsar biskups. — ACDF. Andaðist Eyjólfr (CDF: kanoki) þorsteinsson; ACF. Hallr prestr Gunnsteinson: Dálkr prestr Bersason.

1229 *soli E. omitt.* Helgi Eysteins erkibiskups *x)*. — ACF. Upptekinn heilagr dómr þorláks biskups *(C. secundo)*. — ACDFHI. Utanferð Gizorar þorvaldssonar ACDFK ok Jóns Murta *y)* (C. Snorrasonar.) — ACF. Víg Jóns prests Króks. — ACFIK, 1230 DG. Bardagi á Alöngrum *z)* með Eiríki Svíakonúngi ok Fólkúngum. — ACFLM. Orrosta í Suðreyjum. ACFL. Fall Ravgnvalds *a)* konúngs. — *soli E. omitt.* Heimsókn þorvaldssona *b)* til Sauðafells (LM: var Stulla Sighvatsson ekki heima; þar voru særðir menn nokkurir, en rænt gersemum ok avllu því, er þeir meðkomust. Var þat mál manna, at ei hefði hèr á landi sneyðiligar orðit á litlum tíma um húsbúnað enn þar. DG: III menn vegnir, I sárr.) — *soli A.* Andaðist Eyjólfr þorsteinsson *c)*. — ACDGHIK. Sektir þorvaldssona *d)*. AF 1228 CLM. Guðmundr biskup heima at Hólum. — ACDFL. Vígðr Árni ábóti. Andaðist Ketill ábóti: (CF. Jón þorsteinsson: Ámundr Árnason Smiðr.) — ACF. Hríðir um alþíng. ADGK. þíngit fjölmenna.

1230 *soli G. omitt.* Andaðist þórir erkibiskup. ACDFHIL. Helgi biskup af Grænlandi. (CDFIL. Hallr ábóti.) — ACFHIL. Hákon konúngr gaf Óspaki Suðreyska konúngs nafn *e)* (CFL: í Suðreyjum.) ok Hákonar nafn. þá fór hann herferð til Suðreyja ok andaðist it sama haust. ACF. Magnús biskup fór af Björgvín til þrándheims. — ACFLM. Kosinn Sigurðr (CDF: Tapsi) til erkibiskups. — ACF. Hákon konúngr ok Skúli jarl buðuðu höfðíngjum af Íslandi, en kórsbræðr af Niðarósi Guðmundi biskupi; þó var hann heima at Hólum. ACDFGLM. Eiríkr Svía konúngr flýði til Danmerkur *f)* fyrir Folkúngum. — ACFHIL. Andres Skialdarband fórst *g)* á drómundi í Grikklands hafi. (K. Obitus Óspaks konúngs í Suðreyjum.) — ACF. Sætt Sturlu ok þórðar *h)*.

1231. ACDFGHIL. Andaðist Valdimar úngi *i)* Dana konúngr. ACDFGL.. Eiríkr enu helgi bróðir hans tók konúngs nafn *k)* (CF í

x) Helgi Eysteins erkibiskups kom upp G. Varð helgi erkibiskup Sigurðarson LM. *y)* *Murta, omitt. C.* *z)* í Jálöngrum CDF. *a)* Ragnars L. *b)* þorvaldssonar I. *c)* *confr. adnot. ad a. præc.* *d)* Sektir Rafns ok þorvalds Snorrasonar T. Sekt. (sættir II.) Rafnssona ok þorvaldssona CDGIIK. *conf.*

Obierunt Eyolfus Thorsteini f. canonicus, sacerdotesque Hallus Gunsteini f. et Dalkus Bersonis f.

1229. *Sanctitas Eysteini archiepiscopi lege recepta. Translatio S. Thorlaci episcopi (secundo). Peregrinatio Gissuri Thorvaldi f. et Iohannis Murtae Snorronis filii. Caedes Iohannis Kroki sacerdotis. Praelium in Alöngris inter Ericum regem Suecorum et Folkungos. Pugna in Hebudibus. Rögnvaldi regis occubitus. Filii Thorvaldi villam Saudafell inuaserunt. Ipse Sturla Sighvati f. domo abfuit: aliquot ibi domestici vulnerati, res autem pretiosae, et aliæ quas secum auferre poterant, direptae. Sermonibus hominum circumferebatur nunquam his in terris majorem ullibi parvo adeo tempore factam supellectilis jacturam. Tres viri caesi, unus vulneratus. Obiit Eyolfus Thorsteini filius. Filii Thorvaldi proscriptione mulctabantur. Gudmundus episcopus domi Holis resedit. — Arnas abbas inauguratus. Obierunt Ketillus abbas, Iohannes Thorsteini filius, Amundus Arnæ filius faber. Procellæ inter comitia generalia. Comitia admodum freqventata.*

1230. *Obierunt Thorerus archiepiscopus, Helgo Grönlandorum episcopus, Hallusqve abbas. Rex Haqvinus Ospako Hebudensi regnum in Hebudibus suumqve Haquini nomen dedit. Ipse tunc Ospakus in Hebudes expeditionem fecit eodemqve autumno obiit. Magnus episcopus Bergis. Throudhemiam profectus est. Sigurdus Tafsi archiepiscopus electus. Haqvinus rex et Skulo comes magnates Islandiæ in conventum suum vocarunt, sed canonici Nidrosienses Gudmundum episcopum, qvi tamen domi Holis permansit. Rex Svecorum Ericus metu Folkungorum in Daniam fugit. Andreas Skialdarband dromone navigans in mari græco interiit. Obitus Ospaki regis Hebudensis. Reconciliatio Sturlonis et Thordi.*

1231. *Obiit Valdemarus junior Danorum rex. Ericus Sanctus frater ejus nomen regis in Dania accepit et caronatus est. Gudmundus epi-*

adn. ad a. præc. e) konúngdóm CF. *Brevius* HF: Óspakr Suðreyja konúngr, *nec plura.* f) *Seqventia omitt.* M. g) tíndîst CII. h) *pro* "ok þórðar" *habent* CF: Sighvatssonar ok Vatnsfirðínga. 10 hundrut goldin fyri víg. i) úngi, *omissum in* A. k) Konúngdóm DL. ok ríki *add.* D.

Danmörku) ok var kórónaðr. — ACF. Sat Guðmundr biskup í Axarfirði. — ACDFK. Víg Jóns Murta Snorrasonar. ACDFGKLM. Dráp Jóns jarls í Orkneyjum *l)*. (CDFGHIK. Drukknan Einars ok Gríms Hrafns sona. CF. Obiit Einar Steinsson prestr.) — ACEIL. Andaðist Hallvarðr biskup í Hamri. A. 1232 CDFG. Utkoma Gízorar þorvaldssonar. (*addunt* C: ok Brands Jónssonar.) ACFK. Andaðist Íngimundr Jónsson: (CF. *addunt:* Vígfús prestr Glúmsson; Hallbera Snorradóttir. Sætt Snorra Sturlusonar ok Kolbeins Únga Arnórssonar.) Magnús biskup í þrándheimi. — ACDEFGHIK. Hettusótt. — *Sol. K. omitt.* Vígðr Sigurðr Tafsi til erkibiskups *m)*.

1232. ACDFGHIK. Víg Snorra ok þórðar þorvalds sona. — (*Soli A omitt.* Sigurðr erkibiskup kom i land.) *Omnes.* Utkoma Magnúsar biskups með brèfum erkibiskups (*addunt* EGLM. at Guðmundr biskup væri af embætti). — ACFLM. Saurgaðr kyrkjugarðr at Hólum ok saunglaust *n)*. ACDFHIKL. Guðmundr biskup settr *o)* af embætti. (*addunt* CFL ok tekinn af stað. — CF: Boðat utan þorvaldi Gissurarsyni ok Sighvati Sturlusyni ok Sturlu Sighvatssyni). — *Soli* E. *omitt.* Braut 5 *p)* skip fyrir sunnan land *q)* ok tíndust þrír menn ens sètta tugar ok mikit fè *r)*. — ACDFHIKL. Tíndist Giæðínga skip *s)* í Orkneyjum. — ACDFL. Vígðr Páll biskup til Hamars-kaupángs, (CFL: ok Björn *t*) ábóti í Niðarhólmi), ACDF ok Arnór ábóti í Veri. — (CFHIK: Obiit Gunnar Grjónbak) *add.* H: Lögmaðr í þrændalögum í Noregi, CF: ok Sigmundr prestr Jónsson ok Bergþór prestr Jónsson.) — ACDFGHIL Styrmir tók lögsögn *u)*.

1233. ACFLM. Sætt Guðmundar biskups ok Sighvats ok Sturlu sonar hans. — ACDEFGHI. Hákallahaust. — ACDFGHIL. Sætt Hákonar konúngs ok Skúla jarls. — ACDFG. Gert um víg Vatnsfirðínga. — ACF. Sætt Magnúsar biskups ok Snorra Sturlusonar. — ADFG. 1232 LM. Hafísar allt sumar *x)*. (DG. Jökul-vetr hinn mikli). — ACDFGK. Urækja (Snorrason *add.* C.) kom í Vatnsfjörð. — ACF. Andaðist þorlákr prestr,

l) Víg Johans jarls Haraldssonar K. *m)* Tafse *omitt.* CHLM. *n)* saunglaus kirkja LM. *o)* settr *soli* A. tekinn af embætti ok stað LM. *p)* fjögr; *omnes, præter* A. *q)* á Islandi KL. *Seqventia desunt in* CFIKLM.

scopus in Axarfiördo commoratus est. Caedes Iohannis Murtæ Snorronis filii et Iohannis Orcadum comitis. Einari Grimiqve filiorum Rafni submersio. Obiit Einarus Steini filius sacerdos. Obiit Halvardus episcopus Hamarensis. Adventus Gissuri Thorvaldi filii, Brandiqve Iohannis filii. Obierunt Ingemundus Ionæ filius, Vigfusus Glumi filius sacerdos. Hallbera Snorronis filia. Reconciliatio Snorronis Sturlæ filii et Kolbeini junioris Arnori filii. Magnus episcopus Throndhemiæ. Tumor partium colli exteriorum grassabatur. Sigurdus Tafse archiepiscopus inauguratus.

1232. *Cædes Snorronis et Thordi Thorvaldi filiorum. Sigurdus archiepiscopus in Norvegiam rediit. Adventus Magni Episcopi epistolas archiepiscopi afferentis, Gudmundum episcopum officio exutum esse. — Coemiterium Holis profanatum, et sacrorum intermissio. Gudmundus episcopus officio remotus et sede episcopali depulsus. Peregre citati Thorvaldus Gissuri filius, Sighvatusqve Sturlæ filius et Sturla Sighvati filius. Qvinqve naufragia ad australe Islandiæ latus, hominesqve* **53** *perierunt magnaqve pecuniæ copia. Optimatum Orcadensium navis submersa. Paulus episcopus ad emporium Hamarense consecratus, Biörnusqve abbas Nidarholmensis et Arnorus abbas Verensis. Obierunt Gunnarus Griónbakus nomophylax Throndensium Norvegiæ et Sigmundus Iohannis filius sacerdos, Bergthorusqve Iohannis filius sacerdos. Styrmerus Legifer.*

1233. *Reconciliatio Gudmundi episcopi et Sighvati Sturlæqve filii eius. Autumnus sqvalorum captura insignis. Haqvini regis et Skulonis comitis pacificatio. De caede Vatnsfiördensium deliberatum. Magni episcopi et Snorronis Sturlæ filii pacificatio. Glacies oceano natans per totam æstatem oris Islandiæ adhæsit. Hiems admodum glacialis. Urækia Snorronis filius Vatnsfiördum venit. Obierunt Thorlakus Magni fi-*

r) *pro* tíndust &c. *habent* DG. mikit manntjón. *s)* Tíndust gæðíngar 47 K. gæðínga *omitt.* LM. *t)* Ritabjorn C. *u)* Styrmir varð aptr lögmaðr HLM. Styrmir legifer F. *x)* hafís um allt land LM.

(*add.* C: Magnúsarson ok Björn prestr Steinmóðsson). — ACDFGHK. Sturla fór utan *y)*. Víg Vigfúsar Kálfssonar. — ACDFK. ok Valgarðs Styrmirssonar *z)*. — *sol. L. omitt.* Guðmundr biskup sat í Höfða.

1234. *Sol. G. omitt.* Andaðist Ólafr (M. af Suðreyjum) erkibiskup úr Svíþjóð, (CDFK ok Knútr Lángi konúngr *a)* CDFHI: Nikulás biskup í Heiðabæ). — *Solus M. omitt.* Víg Odds Álasonar ok þeirra 5 *b)*, ok Kálfs ok Guttorms sonar hans. — (CDFHI: Páll biskup af Hamri fór úr landi til páfa). ACDFHI: Sætt Sighvats Sturlusonar ok Kolbeins Unga (CF: Arnórssonar). ACDFK: Rán á Leirubakka. *Soli A:* þá hófust ok rán bæði norðr ok vestr. (CF: Rænt skjöldum úr kyrkju at Sauðafelli. DK: Bjarnarhafnar för). — *Soli A:* Missætti höfðíngia; 10 setur *). — ACF: Flóðit mikla. Skipabrot. — ACDFGKLM: Brendr staðr í Lundi. — ACD FGHI: Krossinn helgi kom til Niðaróss, (*omitt. A*: næsta dag fyrir Ólafs messu hina fyrri). — ACDFL: Vígðr Nikulás biskup til Grænlands. — *Soli A:* Átför vit Sighvat Sturluson. — ADK: Fundr í Flatatúngu. — ACF: Víg þórarins (CF: Steingrímssonar, sed D: Víg Steingríms þórarinssonar á þíngi). — *Soli A:* Fjörráð vit Snorra.

1235. ACFHI: Andaðist Digrhelgi (CF: þorsteinsson). — ACFI: ok Sigurðr Ormsson: Flosi prestr Bjarnarson. — ACDEFHIK: ok þorvaldr (CF: prestr — C: kanoki). Gissurarson — (CFL: Inga móðir Hákonar konúngs). — ADG: Urækju utan stefnt. — ACDFGHK: Kolbeinn — (H: úngi — CDFGK: Arnórsson) — fór utan. — (CF: Víg Snorra Magnúsarsonar ok Guðmundar Asbjarnarsonar). — *Soli E. omitt.* Sturla Sighvatsson kom út frá Róm með lausn Sighvats föður síns, (*add. LM:* þoldi hann miklar skriptir; var leiddr berr fyrir allar höfuð-kyrkjur í Róm ok leistr vit allar). — *Soli A:* Rán ok stuldir í Vestfirðínga fjórðúngi ok Sunnlendínga fjórðúngi. — ACFLM: Guðmundr biskup sat heima at Hólum.

1236. ACDFHIL: Andaðist Valdemar *c)* erkibiskup af Brímum. — A: Norðanferð Sighvats úr Eyjafirði til Borgarfjarðar; 10 hundrut manna

y) Utanferð Sturlu Sighvatssonar CH. *z)* Kálfssonar et Styrmirssonar *omittit.* A. *a)* Svía konúngr D. *b)* ok þeirra 5 *omitt.* CFGH. *Reliqva desunt quo-*

lius, Biörnusqve Steinmodi filius sacerdotes. Sturlæ peregrinatio. Cædes Vigfusi Kalfi et Valgardi Styrmeri filii. Gudmundus episcopus Höfdii commoratus.

1234. *Obierunt Olaus archiepiscopus Sveciæ et Kanutus longus rex, et Nicolaus episcopus Slesvicensis. Cædes Oddi Alonis filii et qvinqve suorum nec non Kalfi et Guttormi filii eius. Paulus episcopus Hamarensis ad papam profectus est. — Pacificatio Sigvati Sturlæ filii et Kolbeini junioris Arnoris filii. Prædatio in villa Leirubacka facta, tunc qvoqve in boreali æqve ac occidentali Islandiæ qvadrantibus rapinæ crebro commissæ. In villam Biarnarhöfn invasio violenta. Dissidia inter magnates. Decem præsidia. Clypei e templo Sandafellensi direpti. Inundatio illa magna et navium læsiones. Civitas Lundensis exarsit. Sancta crux Nidrosiam venit pridie festi prioris Olavi. Inauguratus Nicolaus Grönlandiæ episcopus. Sighvatus Sturlæ filius hostiliter invaditur. Conventus in villa Flatatunga. Caedes Thorarini Steingrimi filii. Insidiæ Snorroni structæ.*

1235. *Obierunt Digurhelgo (Helgo crassus) Thorsteini filius, Sigurdus Ormi filius, Floso Biornonis filius sacerdos, Thorvaldus Gissuri filius sacerdos canonicus et Inga mater Haqvini regis. Urækia peregre citatus. Kolbeinus junior Arnori filius peregre profectus est. Cædes Snorronis Magni filii et Gudmundi Asbiörni filii. Sturla Sighvati filius Roma rediit, Sighvati fratris sui absolutionem afferens, multa, absolutionis causa, perpessus, qvippe nudus ad templa Romæ omnia primaria ductus iisqve in omnibus absolutus. Prædationes et furta in qvadrantibus occidentali et australi Islandiæ commissa. Gudmundus episcopus domi Holis sedit.*

1236. *Obiit Valdemarus archiepiscopus Bremensis. Iter Sighvati ex Eyjafiördo borealis Islandiæ in Borgarfiördum susceptum; hunc mille*

qve in G, *pro qvibus in* C: ok Kálfs Guttormssonar ok Guttorms Kálfssonar.
*) 10 samt A. Nr. 2. *c)* Vilhjálmr III.

fóru með honum í Reykjaholt í efstu viku *d)*. — ACF: 7 menn drepnir fyriUrækju í Klofavík *e)*. Var prestr í einn. Flegnir at fótum ok kasað-ir sem þjófar. — *Solus M. omitt.* — 1233 L: Urækja meiddr ok heil-gerr *f)*. — (DG: með jarteiknum). — ACDFG: Hann fór utan — ACF: ok biskupsefni Björn frá Hólum ok Magnús prestr *g)*. — *Soli A:* Andaðist Arni prestr at Lundi. — (CF: Njáll Sigmundarson.) — ACDFHIKM: 1235 L: Teitr lögmaðr (H: aptur. — DGK: Snorri var með Ormi. — C: Útkoma Kolbeins Únga frá Róm. — D: Rán í Dal. — E: Synodus. — DEFGI: *Eclipsis Solis III. Non. Aug.* — DG: víða um Island þat sumar.)

1237. *Omnes:* Andaðist Guðmundr biskup (*add. LM:* á Hólum eptir stóra mæðu ok útlegð, er hann hafði í sínu biskupsdæmi nokkurn part af vondra manna völdum, er slóust í ferð hans). — *Solus K. omitt.* Andaðist Magnús biskup Gissurarson; ACDFIK: þórðr Sturluson; — (CDFILM: Sörkvir biskup í Færeyjum; — CDFL: Runólfr ábóti, *add.* CF: Sighvatsson; Dagfinnr sýslumaðr. — CDF: Ögmunðr, C: Sneis þorvarðsson). — *Soli A: Eclipsis Lunæ.* Sturla fór að þorleifi. — *A ceterique* — 1236 LM: Bardagi í Bæ (LM: í Borgarfirði með þorleifi þórðarsyni í Görðum ok Sturla Sighvatssyni). Lètust þar 30 manna *h)*. — (LM: 30 menn voru sárir af Stullu, en fjöldi af þorleifi. Hann flýði i kyrkju ok náði griðum. Reið Stulla eptir þat til Garða ok rænti 30 yxna ok 100 geldínga. Skèmma var ok tekin ok flutt inn í Geirshólma á Hvalfjörð.) — *Soli A:* Fjárrán við þorleif. — ACDFGIK: Utanferð Snorra (Sturlusonar *add.* CDFGI); — ACDFGHI: þorleifs (*add.* CFHI: þórðarsonar,) — ACDFGHK: þórðar Kakala *i)*. — ACDFG: þórarins Jónssonar, Ólafs þórðarsonar. — (CDFGL: Hákon konúngr ok Skúli jarl ok Sigurðr erkibiskup boðaðu goðorðsmönnum á sinn fund *k)*. — DG: Mörg rit útkomin ok haldit lítt upp). — ACDFGI: Lögtekin þorláksmessa *l)*. Hákon konúngr krossaðr *m)*. *Soli A:* Hertugi Abel fèkk Mathildar. (H: Sendi Lucius páfi Vilhjálm kardínal í Noreg).

d) Sighvatr ok Sturla fóru í Borgarfjörð met 10 hundrut manna DGK. Sighvatr Sturluson ok Sturla Sighvatsson fóru at Snorra Sturlusyni CF. *nec plura.* *e)* Kópavík CF. *qvi seqventia omittunt.* *f)* ok heilgerr: *desunt in* CF. — heill. L. Urækja geldr *castratus:* H. *g)* *ita in* CF: biskupar sendu utan Magnús prest Guðmundsson ok Kygribjörn prest Hjaltason: *episcopi peregre ablegarunt Mag-*

homines Reykjakoltum in ultima septimana comitati sunt. Septem viri, asseclæ Urækiæ Klofavicæ occisi, in horum numero unus sacerdos. Illi vestibus exuti furum instar sepulti sunt. Urækia vulneratus et miraculose sanatus peregre profectus est, unacum Biörnone Holensi episcopo electo, nec non Magno sacerdote. Obiit Arnas sacerdos Lundensis, Nialus Sigmundi filius. Teitus *iterum legifer. Snorro cum Ormo fuit. Kolbeinus junior Roma rediit. Rapina Daliæ. Synodus. Eclipsis Solis III non. Aug. hac æstate passim in Islandia visa est.*

1237. *Obierunt Gudmundus episcopus Holensis post multas ærumnas et exilium, quæ in episcopatu sustinuit, partim malis hominibus causantibus, qui itineris socios se illi adjunxerant; obierunt quoque Magnus episcopus Gissuri filius, Thordus Sturlæ filius, Sörkverus episcopus Færeyensis, Runolphus abbas Sighvati filius, Dagfinnus toparcha, Ögmundus Sneis, Thorvardi filius. Eclipsis lunæ. Sturla Thorleifum adortus est. Pugna in villa Bæ in Borgafiördo, cum Thorleifo Thordi filio de Gardis et Sturla Sighvati filio, in qua triginta homines ceciderunt. Sturlæ sociorum* **30**, *sed ex Thorleifianis multi vulnerati. Ipse in templum confugit, salutem consecutus. Postea Sturla Gardas equo vectus,* **30** *boves et* **100** *vervices rapina abstulit. Domus inde solitaria sublata et in Geirsholmum in Hvalfiördo deportata. Thorleifus pecunia spoliatus. Peregrinatio Snorronis Sturlæ filii, Thorleifi Thordi filii, Thordi Kakalæ, Thorarini Johannis filii Olavique Thordi filii. Rex Haquinus, comes Skulo Sigurdusque archiepiscopus, Islandiæ curiones in conventum suum citarunt; multa edicta in Islandiam perlata et parum tamen divulgata. Festum Thorlaci legibus receptum. Rex Haquinus cruce signatus. Dux Abel Mathildam uxorem duxit. Lucius papa Vilhelmum cardinalem in Norvegiam misit.*

num Gudmundi filium et Kygribjornum Hialti filium sacerdotes. *h)* Hálfr þriði tugr lètst af þorleifi, en þrír menn af Sturlu, LM. *i)* Sighvatssonar, CF. Sturlusonar H. *k) Sed in* DG. *tantum:* Utan stefnt goðorðsmönnum af Islandi. *l)* Maríumessa, H. *m)* kórónaðr, H.

1238. ACDEK. Tekinn upp líkami Vilhjálms ábóta í Eplaholti. ACDEG. Hákon konúngr gaf Skúla hertuganafn *n*). — (DG: ok gjörði hertuga.) — ACFHI. 1237 D: Andaðist Kygribjörn *o*) prestr. — ACFI: Leggr prior *p*). — (DG: Apavatns för). — ACDFI: Gissur þorvaldsson var handtekinn af Sturlu (CF: Sighvatssyni) vit Apavatn *q*). DG: Kleifaför.) — ADG: Biskupslaust á Íslandi. — *Soli A*: Eytt alþingi ok þótti þat ódæmi. *Soli E. omitt.* Eldr uppi fyrir Reykjanesi. — (DG: varð brestr mikill at Sauðafelli ok margir fyrirburðir). *Soli A*: Gissur ok Kolbeinn fóru at Sturlu með 1200. — Sturla sat í Gilsfirði með 800. — *Omnes*: Bardagi á Örligstödum *r*) (*add.* LM: í Skagafirði *s*) með Sighvati Sturlusyni ok sonum hans ok Gissuri jarli ok Sunnlendingum með Kolbeini únga. Með þeim Kolbeini ok Gissuri voru margir höfðíngjar; þeir höfðu 800 manna. — ACFHLM: *t*) þar fèll Sighvatr (DGH: Sturluson) ok synir hans fjórir — *u*) (DG: Sturla, Kolbeinn, Markús ok þórðr, ok Hrafnssynir, Sveinbjörn ok Krákr) — en alls 40 af Sturlu, en af Gissuri ok Kolbeini 5 menn *x*) AELM: Fæddr Magnús konúngr Hákonarson. — ACD FGLM: Vígðir biskupar (CDFG: til Íslands) Sigvarðr til Skálholts *y*) enn Bótólfr til Hóla. — ACFLM: Brandr Jónsson tók umboð í syðra *z*) biskupsdæmi — ACDFHI: útkoma Hildibjarnar (G: Gunnarssonar) múnks með brèfum (CH: erkibiskups).

1239. ACFL: Nicolás biskup fór til Grænlands: *omnes*: Sigvarðr til Skálholts *a*), Bótólfr til Hóla. ACDFGHIK: Útkoma Snorra (Sturlusonar *omitt. A*). Úrækju (CF: Snorrasonar), ACDFHI: þorleifs (CFHI: þórðarsonar), ACDF: ok Magnúsar prests Guðmundarsonar. — ACDFG: Eiríkr (CF: Valdimarsson) Dana konúngr fèkk Juttu (DG: dóttur Heinreks hertuga, *add.* D: af Anholti.) — ACDFIK: Andlát þórarins (C: Jónssonar), ACDFK: Sokka, (CF: Helgasonar: CDFILM: Magnúsar jarls í Orkneyjum). — ADG: Margir draumar ok fyrirburðir *b*). — ACDFGLM: Skúli

n) Hertugadóm, CDFG. *o*) Kyfribjörn *nonulli.* *p*) prior prestr, FI. *q*) Sighvatssyni at Apavatni F. ok lauslátinn: *et dimissus addunt* DG. *r*) Örligstaða fundr, E. *s*) í Blönduhlíð II. *t*) *ita* II: þar fèll Sighvatr Sturluson ok Sturla sonr hans, ok þartil fleiri Sturlúngar, alls 50 manns. *u*) ita

1238. *Translatio Vilhelmi abbatis Ebelholtensis. Rex Haqvinus Skuloni ducis titulum dedit ducemqve creavit. Obierunt Kyfribiörnus sacerdos et Leggus prior. Expeditio ad Apavatnum. Gissurus Thorvaldi filius in villa Apavatno a Sturla Sighvati filio captus. Expeditio Kleifensis. Nullus in Islandia episcopus. Comitia Islandiæ generalia omissa qvod maxime inauditum habebatur. Ignis ante Reykianesum e mari erupit. In villa Saudafello ingens crepitus et multa omina contigere. Gissurus et Kolbeinus Sturlam* 1200 *viris stipati adorti sunt. Sturla in tractu Gilsfjördensi cum* 800 *viris se continuit. Pugna in villa Örligstadis in Skagafiordo commissa inter Sighvatum Sturlæ filium ejusqve filios, et ex altera parte Gissurum comitem incolasqve australis Islandiæ partis, et Kolbeinum juniorem. In comitatu Gissuri comitis et Kolbeini multi fuere proceres, octingentos habuerunt armatos. Ibi Sighvatus Sturlæ filius cum qvatuor filiis, Sturla, Kolbeino, Marco et Thordo occubuit, nec non filii Rafni Svenbjörnus et Krakus, qvibus simul numeratis Sturla* 40 *viros, Gissurus vero et Kolbeinus qvinqve amiserunt. Natus Magnus rex Haqvini filius. Sigvardus Skalholensis, Botolfus vero Holensis episcopi Islandiæ inaugurati. Brandus Johannis filius in australi ejusdem episcopatu præfecturam suscepit. Adventus Hildebjörni monachi Gunnari filii, epistolas archiepiscopi afferentis.*

1239. *Nicolaus episcopus in Grönlandiam profectus est. Sigvardus Skalholtum, Botolfus Holas se contulerunt. Adventus Snorronis Sturlæ filii, Urækiæ Snorronis filii, Thorlefi Thordi filii et Magni sacerdotis Gudmundi filii. — Ericus Danorum rex Valdemari filius Juttam filiam Henrici ducis Anhaltini adeptus est. Obitus Thorarini Johannis filii, Sochi Helgonis filii et Magni comitis Orcadensis. Multa somnia atqve portenta. — Skulo dux nomen regis sibi dari curavit. Haqvinus rex*

M: ok sonr hans Stulla, með þeim 50 manna, en 9 menn af Gissuri margir sárir. *x)* DG. *ita:* ok nær 60 manna en þrír menn af Gissuri. *y)* Sigurðr G: Sighvatr M. *z)* Skálholts biskupsdæmi LM. *a)* Sighvatr LM. *b)* Fyrirburðir ófriðsamlegir: *prodigia qvæ pacem haud ominantur* DG.

hertugi lét gefa sèr konúngs nafn. — ACF: Hákon konúngr *c)* gaf Knúti (Hákonarsyni *add.* F.) jarlsnafn. — ADFGLM: Hófst úfriðr í Noregi. —

1240. ACDFHI: Bardagi á Láku með Skúla hertuga ok Knúti jarli. *Omnes:* Sèn kometa. — ACDFGIL: Hákon konúngr *d)* lèt gefa konúngsnafn Hákoni syni sínum. Bardagi í Osló með Hákoni konúngi ok Skúla hertuga. — ALM: Kyrkjubruni í Elgisetri *e)*. — *Omnes:* Fall *f)* Skúla hertuga, ADG: ok Pètrs sonar hans. — ACDFGLM: Sól rauð (LM: sem blóð). — ACDGI: Drukknan Magnúsar prests Guðmundssonar (DG: biskups efnis). — ACFLM: Eldr (M: upp) fyrir Reykjanesi. — ACDEFGLM: Bólna sótt (*omitt. C:* en fyrsta). — Landskjálftar miklir fyrir sunnan land *g)*. — A: 1242, CDFIL: Andaðist Nikolaus biskup á Grænlandi. — *Soli A.:* þá kom út farkonusótt *h)*. — ACDFIK: Andaðist Einar (*add. F:* djákn) þorvaldsson ok Arnbjörn *i)* Jónsson ok þorleikr (*add.* DFIK: Ketilsson).

1241. *Omnes:* Andaðist Valdimar enn ramme *k)* Dana konúngr (*add* CF: Valdemarsson). — AD: Eiríkr sonr hans *l)* ríkti í Danmörku 9 ár. — *Soli K. omitt:* Mannfall á Auðunarstöðum *m)* í Víðidal í Miðfirði. — ACD FGHIK: Andaðist Ormr (*add. CF:* Jónsson) Svínfellíngr. — *Iidem:* Víg Illuga þorvaldssonar *n)* ok Snorra Sturlusonar (*add.* GLM: í Reykholti. *Addunt præterea* LM: Hann var maðr vitr ok margfróðr, höfðíngi mikill ok slægvitr. Hann kom fyrstr manna eignum undir konúng hèr á landi, sem var Bessastaðir ok Eyvindastadir. Hann samsetti Eddu ok margar aðrar fræðibækr, íslenzkar sögur. Hann var veginn í Reykholti af mönnum Gissurar jarls). — EGLM *omitt.* Veginn Klængr Bjarnason, *soli A:* að ráðum Urækju annann dag jóla. (*add. K:* Obitus Hallvegar O.... dóttur.)

1242. *Omnes:* Bardagi í Skálholte, ALM: með Urækju *o)* ok Gissuri *p)* (*add.* LM: Vildi Urækja hefna föður síns. Hann lèt drepa Klæng biskupsson í Reykjaholti, sem Gissur hafði þar settann niðr). —

c) Lèt gèfa F. *d)* gaf L. *e)* Eiglisetri A. No. 3. Helgisetri LM. *f)* lát K. *g)* Um-allt land LM. *h)* heimakonusótt A. No. 2. *i)* Arinbjörn D. Asbjörn FI. *k)* gamli CDFGHILM. *l)* tók ríki í Dan-

Canutum Haqvini filium comitis titulo ornavit. Turbæ in Norvegia cæperunt.

1240. *Pugna in Laka inter Skulonem ducem et Canutum comitem. Cometa visus. Haqvinus rex Haqvino filio suo regis nomen dari fecit. Pugna Osloæ commissa inter Haqvinum regem et Skulonem ducem. Incendium templi Elgisetrensis. Occubuit dux Skulo et Petrus filius ejus. Sol ruber sangvinis instar. Submersio Magni Gudmundi filii sacerdotis episcopi designati. — Ignis ante promontorium Reykjanesense mari erupit. Morbilli primi. Magni terræ motus in insulæ parte australi. Obiit Nicolaus episcopus in Grænlandia. Advenit morbus peregrinus (Farkonu sótt). Obiit Einarus diaconus Thorvaldi filius nec non Arnbjörnus Johannis filius et Thorleikus Ketilli filius.*

1241. *Obiit Valdemarus fortis Danorum rex Valdemari filius, cuius filius Ericus post eum in Dania* 9 *annos regnavit. Strages hominum in villa Audunarstado Videdalensi in tractu Midfiördo. Obiit Ormus Johannis filius Svinfellensis. Cædes Illugi Thorvaldi filii et Snorronis Sturlæ filii in villa Reykholto. Fuit ille vir sapiens et multiscius, potentia clarus et callidus. Is primus fundos in Islandia proprietarios in dominium regis redegit, Bessastadum nempe et Eivindastadum. Eddam ac multos alios libros eruditos historiasqre Islandicas composuit. Reikholti a Gissurianis occisus est. Klængus Björnonis filius ex Urækjæ consilio secundo Natalitiorum die interfectus est. Obitus Halvegæ O. . . filiæ. —*

1242. *Pugna Skalholti inter Urækiam et Gissurum. Urækia cædem patris sui ulcisci voluit. Klængum episcopi filium Reykholti interfici curavit, qvem Gissurus ibi deposuerat. Conventus Bruensis. Pe-*

mörku GFGL. 9 ár *iidem omittunt.* *m)* Avnundarstoðum G. — í Miðfirði DG. Mannfall í Víðidal E. *n)* Obiit Snorri í Reykholti E. — Andlát Snorra &c. LM. *o)* Snorrasyni *addunt* LM. *p)* jarli *addunt* LM.

Omnes: Brúarfundr. — ACDFGHILM: Utanferð Gissurar þorvaldssonar ok Urækju (*add. CF:* Snorrasonar). — ADGHK: Útkoma þórðar *q)* Kakala (*add. H:* Sighvatssonar). — *Soli A:* Kolbeinn fór að honum ok lá úti á Tvídægru ok lètust þar þrír menn *r)*. — *E et L omitt.* Flettíngar í Alptartúngu. — ADGK: Rán í Hítárdal.

1243. ACDFGI. 1244 K: Birtist helgi Vilhjálms djákns í Björgyn *s)*. ACDFHIM: Andlát Bergsveins biskups af Færeyjum. (*omitt.* A GM: ok *t)* Giliberts biskups í Skotlandi.) — *Omitt. K:* Utanferð Bótólfs biskups, *soli A:* ok Arna Oreiðu. *Omitt. EGK:* Víg þórarins (*addunt D: u)* Hjaltasonar, ok Jóns Oddasonar). — ADG: Farbann úr Noregi. — ACDFL: Víg Marðar *v)* sterka ok Helga læknis. — (DGHIKLM: Vatnsdalsför). *Soli A:* Flokkr uppi fyri norðan land ok í Borgarfirði.

1244. ACDFL. 1243 I: Andaðist Ormr biskup í Osló. — *Iidem:* Björn *x)* ábóti (*add.* CDFL: af Niðarhólmi). — ACDFIL: Andlát *y)* Áskels ábóta (*add.* L: frá Helgafelli) — ACDFI: Skúla prests (*add.* CDFI: þorsteinssonar). — ADGLM: Reykhóla för. ACDFGHILM: Veginn Tumi Sighvatsson (*add.* CDG: at Hólum). — A. 1243. DG: Sektir þórðar Kakala ok þeirra 15 á alþingi. — A. 1243. CDFHL: Víg Hjálmssona ok Blasíussona, Símonar Knúts (*add.* FI: sonar Vatnsdals foríngja). A. 1243. CDFILM: Víg þórðar Bjarnasonar. — (FI: Víg Hjálms Snorrasonar ok Blasíus Snorrasonar) — *Omnes:* Flóa-fundr *a)* (*add.* CFLM: með þórði *b)* Sighvatssyni ok Kolbeini únga, CF: Arnórssyni; LM: átti þórðr margra manna at hefna. Er þat ætlan manna at hafi þar fallit meira enn tólfrætt hundrat. Börðust þeir á skipum. Sá er sagðr mestr bardagi á Islandi). — AEG: fèllu 19 menn af Kolbeini, en (*add.* EG: af þórði 6 ok eltu hann á land.)

1245. ACDFHIL: Andaðist Styrmir prior — (*omitt.* A: enn fróði), *Omnes:* Urækja (*omitt.* K: Snorrason), Kolbeinn úngi (*omitt.* HIK: Arnórs-

q) Utkoma þórðar kastala A. No. 2. *pro quo:* þórðar Sighvatssonar, CFI. *r) pro his* CDFG *tantum:* tvídægruferð: *expeditio per tesqva quæ* Tvídægra *appellantur.* *s)* birtist helgi Vilhjálmr djákn í Björgum ɔ: *apparuit sanctus Vilhelmus Bergis* A. No. 2. Helgi Vilhjálmsson djákn I. *t)* Gilbrigtz L. *u)* Balta

regrinatio Gissuri Thorvaldi filii et Urækjæ Snorronis filii. Reditus Thordi Kakali Sighvati filii, qvem Kolbeinus adortus in tesqvis Tvidægra nominatis pernoctavit, et ibi tres viri occubuerunt. Viri in Alptartunga spoliati. Rapina in villa Hitardal.

1243. *Sanctitas Vilhelmi diaconi Bergis apparuit. Obitus Bergsvenonis episcopi Færöarum et Gilliberti episcopi Scotiæ. Botolfi episcopi peregrinatio et Arnæ Oreidæ. Cædes Thorarini Hialtii filii et Johannis Oddi filii. Navium e Norvegia abitus prohibitus. Cædes Mördi fortis et Helgonis medici. Expeditio Vatnsdalensis. Factiones in boreali Islandia et in tractu Borgarfiordensi.*

1244. *Obierunt Ormus episcopus Osloensis, Björnus abbas Nidarholmensis, Askelus abbas Helgafellensis et Skulo sacerdos Thorsteini filius. Expeditio Reykholensis. Cædes Tumii Sighvati filii Holis. Proscriptio Thordi Kakali et qvindecim ejus asseclarum in foro Islandiæ generali decreta. Cædes filiorum Hialmi nec non filiorum Blasii et Simonis Canuti filii, Ducis Vatnsdalensium. Cædes Thordi Biarnii filii, Hialmi Snorronis filii et Blasii Snorronis filii. Prælium in sinu Húna-flói commissum inter Thordum Sighvati filium et Kolbeinum juvenem, Arnori filium. Multorum virorum cædes Thordo ulciscenda incubuit. Opinio est, ibi militum cecidisse aliqvanto plus cento duodenario (i. e. centum et viginti). Pugna erat navalis, maximaqve in Islandia exstitisse perhibetur. (Ab aliis relatum est) ibi novemdecim pugnantium Kolbeini cecidisse, Thordi vero sex; et hic vi adversariorum e navibus in terram depulsus est.*

1245. *Obierunt Styrmerus prior polyhistor, Urækia Snorronis filius, Kolbeinus juvenis Arnori filius, Paulus cognomine Vagarskalm, Haukus Thorgilsi filius, Magnus sacerdos Halli filius, et Si-*

CFK. Bakka jarls H. Bakkax I. Halta LM. v) Eirikssonar í Vatnsdal- *add.* CDF. x) Ritabjörn CF. y) Hallkels CDFIL. a) Bardagi CDFGHIL. b) Kakala LM.

son, ACF: Páll *c*) Vagarskálm, (*add.* DFHI: Haukr prestr þorgilsson, Magnús prestr Hallsson), — ACF: Símon Kýr. — *Omitt.* EK: Stórmæli Erkibiskups við Nordlendinga. — *Omitt.* EF: Eldr uppi i Sólheimajökli. *Soli* A. 1244. CDFGHI: Útkoma Gissurar þorvaldssonar

1248. *Soli* K. *omitt.* Andaðist Bótólfr biskup, A: af Hólum. ACDFHILM: Jófreir biskup í Orkneyjum. — *omitt.* EG: Herra Gregorius *omitt.* HIKL Andresson, ACFL: konúngs mágr. — *Omnes*: Haugsnes bardagi *d*) (*add.* DG: í Skagafirði, LM: með þórði Kakala ok Brandi Kolbeinssyni). ADEGH: þar fèll Brandr, sonr Kolbeins Kaldaljóss (*add.* LK: ok 60 manna með honum, en 40 af þórði. — CDHIL: Andlát Kolbeins Kaldaljóss. — ACDFGHIK: Utanferð Gissurar þorvaldssonar ok þórðar Kakala *e*). — *omitt.* EKM: Vígðr Ólafr Grænlendínga biskup, — *omitt.* EGHIK: ok Pètr biskup til Færeyja. — (*add.* D: *obitus* Jórunnar Einarsdóttur). — ADG: 1247. LM: sóttar-vetr.

1247. *Soli* H. *omitt*: Vilhjálmr kardínali, *omitt.* EH: kom í Noreg. *omitt.* H: Hákon konúngr kórónaðr. — *omitt.* EK: Vígsla Heinreks biskups (*add.* HLM: til Hóla), *omnes*: ok útkoma hans, *omitt.* ELM: ok þórðar *f*) Kakala. — ACDF: Gissur þorvaldsson fór til Róms g). — AC DFHKLM: Ólafr biskup fór til Grænlands. — ACDFILM: Vígðr Brandr (*add.* FL: Jónsson) ábóti í Veri ok Arnór ábóti í Viðey. — ACDFI: Andaðist Runólfr prestr (*add.* CDFI: Skúlason), ok Oddr djákn (*add.* CFI: Sveinbjarnarson *h*) D: þórðr Böðvarsson. — DG: Heimsókn í Saurbæ (ok rán vit Árna). — ADEGLM: Sótt mikil ok manndauðr. — *Soli* A. 1248 CDFHIL: Andaðist þorkell biskup. (*Add.* CDFIL í Osló: EG: aftekínn járnburðr).

1248. ACEFL: Andaðist Villhjálmr kardínali. *omnes: i*) Bæjarbruni í Björgvín (*add.* DG: ok í Túnsbergi). — ACDFGHILM: Skipbrot fyrir Krísuvík, ADG: lètust 8 menn. — ACDFL: Vígðr Hákon biskup í Osló.

c) Vagaskolmi CF. *d*) *ita* H; Haugsnes bardagi þórðar Kakala ok Brands frá Stað á Reyninesi; fell 100 manns, sá hefir mestr verit á Íslandi; þar fèll Brandr fyrir ofan garð á Róðugrund í Blönduhlíð: *i. e. Prælium Haugsnesense inter Thordum Kacalum et Brandum de Stado in Reinineso, 100 hominum ceciderunt et illa (stra-*

mon Kyr. — Archiepiscopi adversus Islandos boreales anathematis fulmina. Ignis de monte glaciali Solheimensi erupit. Adventus Gissuri Thorvaldi filii (in Islandiam).

1246. *Obierunt Botolphus episcopus Holensis, Jofreirus episcopus Orcadensis. Dominus Gregorius Andreæ filius affinis regis. Pugna prope Högsnesum facta in Shagafiordo inter Thordum Kakalum et Brandum Kolbeini filium, ibi Brandus filius Kolbeini Kaldaljóss cecidit, et cum illo virorum suorum sexaginta, Thordi vero qvadraginta. Obiit Kolbeinus Kaldalios. Peregrinatio Gissuri Thorvaldi filii et Thordi Kakali. Inaugurati Olaus Grönlandorum episcopus et Petrus Færöarum episcopus. Obitus Iorunnæ Einari filiæ. Hiems morbosa.*

1247. *Vilhialmus Cardinalis in Norvegiam venit. Haqvinus rex coronatus. Inauguratio Henrici episcopi Holensis; ejusdem atqve Thordi Kakali (in patriam) reditus. Gissurus Thorvaldi filius Romam profectus est. Olaus episcopus in Grönlandiam ivit. Consecrati Brandus Iohannis filius abbas Verensis et Arnorus abbas Vidöensis. Obierunt Runolfus sacerdos Skulonis filius. Oddus diaconus Sveinbjörni filius et Thordus Bödvari filius. Invasio in villam Saurbæensem et rapina rerum Arnæ. Morbus vehemens atqve freqvens hominum mors. Obiit Thorkelus episcopus Osloensis. Ferri candentis portatio abrogata.*

1248. *Obiit Valdemarus Cardinalis. Incendium urbium Bergensis et Tunsbergensis. Naufragium prope Krisevikam, 8 homines perierunt. Inaugurati Haqvinus episcopus Osloensis et Hervo episcopus Orcadensis.*

ges) maxima fuit in Islandia, ibi Brandus extra aream stercoratam in villa Ródugrund Blönduhlidensi exspiravit. *e)* Sighvatssonar CFHK. *f)* Sighvatssonar CFHI. *g)* páfa CDF. *h)* Kolbeinssonar D. *i)* brann Björgyn E.

ACDFLM: ok *l)* Herfi biskup til Orkneyja. (CDFH: *obiit* Herni biskup í Orkneyjum). — ACDFL: Herra Birgir (*add.* CDFL: Magnússon) tók jarlsdom í Svíþjóð. *Soli E omitt.:* Dráp herra Hólmgeirs (*add.* CFL: Knútssonar). Druknan Haralds Suðreyja konúngs. — ACFLM: Jón tók þar konúngdóm. *Omitt.* ELM: Olafr þórðarson, *soli* A. Lögmaðr. — G. *omitt.* Andaðist Úlfr jarl *m)* Fasi, (*add.* CDFI: í Svíþjóð. (*Soli* CF: *obiit* Hjalti biskups sonr). — A. 1249 E: Landskjálfti í Gautelfi. — (D: Boðorðabreitni. — K: Settr Grundvöllur Krists kyrkju *n)*.

1249. (CDFHIKL: Andaðist Alexander Skota konúngr). — ACDFHILM: Símon biskup í *p)* Færeyjum. — ACDFHILM: ok Arnór ábóti í *q)* Veri. — ACFL: Lambkar ábóti. — ACFHI: Land hljóp í Gautelfi *r)* EM: *omitt.* Sætt Hákonar konúngs ok *s)* Eiríks Svía konúngs, (*add.* L: i Gautelfi). — ACDFGHILM: Henrik biskup fór utan, ok Ormr Bjarnason, (*add.* CDF. Philippus ok Haraldr Sæmundar synir, Jón Stulluson; CDFL: Dubgall tók ríki í Suðreyjum). — *Soli* A: andaðist Snjálaug í Bæ (*Soli* D: Hafrbjörn þorgrímsson). — A. 1250 *ceteri:* Dráp Eiríks hins helga (*add.* CF. Valdemarssonar) Dana konúngs (*add.* EGL: á Laurentius-messu aptan). — A. 1250. CDFGKLM: Abel (*add.* CDFG: bróðir hans tók ríki, CFL: í Danmörku, *add.*D G: 11 ár). — A. 1250 CDEFGL: Valdemar Birgirsson *u)* tók ríki í Svíþjóð.

1250. A. 1251. CDFHIKLM: Kosinn Sturla þórðarson til lögmanns. *omitt.* EH: Utanferð Sigvarðar biskups, *omitt.* EHLM: ok þórðar *v)* Kakala (CDFHIL: 1249 K. Andaðist Eiríkr (*add.* C Eiríksson Svía konúngs). ACDFI: Andaðist Ormr, *omitt.* F. Bjarnarson (*add.* CDFIK: ok Arne Magnússon, *add.* DK. Oreiða). *Soli* A. Oddr fór að Sæmundi ok flýði þó undan (CDFGI: Víg Guðmundar Hjaltasonar).

1251. ACDFHIKL: Andaðist Páll biskup í Hamri. *Soli E. omitt.* Drepnir þrír júngherrar í Svíþjóð *x)* (*add.* DG: Philippus ok Knútr ok Philippus). ACDFGHIK: Druknuðu Philippus ok Haraldr Sæmundarsynir.

l) Símon D. — *omisso vero nomine in* I. *ita:* Biskup til Orkneyja. *m)* Fasill E. Pasi D. *n)* *In margine hujus codicis annotavit A. Magnæus: fere ex mera conjectura.* *p)* Suðreyjum CFH; Örkneyjum D. *q)* í Viðey CFHILM. *r)* *ita* DG: land hljóp í ena eystre kvísl í Gautelfi; *terra in ramum fluminis Got-*

Obiit Herno episcopus Orcadensis. Dominus Birgerus Magni filius comes in Svecia factus est. Cædes domini Holmgeiri Kanuti filii. Submersio Haraldi Hebudum regis, Iohannes ibi regiam potestatem nactus est. Olaus Thordi filius legifer. Obiit Ulfo Fasius comes in Svecia et Hialto episcopi filius. Terræ motus in Gotelbia. Sacrorum institutorum mutatio. Fundamenta templi Christi jacta

1249. *Obierunt Alexander Scotorum rex et Simon episcopus Færöensis et Arnorus abbas Verensis, Lambkarus abbas. Terra in fluvium Gotelbiam diruit. Haqvini regis et Erici Svionum regis pacificatio prope Gotelbiam inita. Henricus episcopus peregre profectus est nec non Ormus Bjornonis filius, Philippus et Haraldus Sæmundi filii et Iohannes Sturlæ filius. Dubgalus regiam potestatem in Hebudibus accepit. Obierunt Snælauga de Bæ, et Hafurbiörnus Thorgrimi filius. Cædes Erici sancti Valdemari filii Danorum regis vespera festi Laurentii. Abel frater ejus Daniæ regnum suscepit qvod* 11 *annos tenuit. Valdemarus Birgiri filius regiam potestatem in Svecia suscepit.*

1250. *Sturla Thordi filius nomophylax electus. Peregrinatio Sigvardi episcopi et Thordi Kakali. Obiit Ericus Erici filius Svionum rex et Ormus Björnonis filius, nec non Arnas Magni filius Öreida. Oddus Sæmundum aggressus est et tamen fugit. Cædes Gudmundi Hialtonis filii.*

1251. *Obiit Paulus episcopus Hamarensis. Tres domicelli in Svecia occisi, Philippus nempe Canutus et Philippus. Haraldus et Philippus Sæmundi filii submersi sunt. Navis oneraria inter continentem et insu-*

elbiæ qvi ad orientem vergit diruit. *s)* Birgis jarls í Svíþjóð DG. *t)* Dupgall D. — Duggall F. Dúnkall L. *u)* ríkte D. var konúngr E. *v)* Sighvatssonar CFI. *x)* þrír *omittit* F. *sed ita* K. Dráp júngherranna í Svíþjóð.

(Ita LM: Bussuskip kafði millum lands ok Vestmanneyja, druknuðu þar Philippus ok Haraldr Sæmundarsynir ok öll skipshöfn, nema 7 menn, er teknir voru síðar í Selvogi af skipsflaki). ACDF: Brann klaustr í Tautru. (DGK: Deildir Austfirðínga. DG: Sekt þeirra Halls Gissurssonar á alþíngi XVIII. D: Víg þorsteins Tjörfasonar).

1252. *Sol.* G. *omitt.* Andaðist Sigurðr erkibiskup; *omitt.* GK. Arni ábóti at þverá. *Sol.* G. *omitt. y).* Dráp Abels Dana konúngs. AC DFKLM: Kristiforus bróðir hans tók ríki (CDFLM: í Danmörku). *Sol.* G. *omitt.* Víg Sæmundar *omitt.* E. ok Guðmundar, Ormssona. *Soli* E. *omitt.* Útkoma Heinreks biskups. ACDFGHIK: ok Gissurar þorvaldssonar, ADG: þorgils Skarða *z)* Böðvarssonar, ACF: Finnbjarnar Helgasonar. — ACDFLM: Kosinn Sörli til erkibiskups. AD: Atfarar at Gissuri *Soli* A. þorvaldssyni. — (DG: Hellu fundr). — ADLM: Stafholts för *a).* ACDFHILM: Olafr lögmaðr (H. *add.* annat sinn). — *Soli* A: Gissur tók vald yfir Skagafirði.

1253. ACDF. 1252. G. 1254 H. *b)* Vígðr Sörli til erkibiskups. ACDFL: ok Pètr biskup til Hamars. — *Omnes:* Brenna á Flugumýri, ALM: þar lètust 3 synir Gissurar (*add.* LM: jarls) ok þóra kona hans *c)* ok hálfr þriði tugr manns *d)* alls, (*add.* LM: Hann komst með nauðum undan; falst hann í keri nokkru í skirbúri, er sýra var í). — *Soli* E. *omitt.* 1252 G: Skiptjón *e)* Eysteins Hvíta (*add,* DG: fyri norðan land. — CDFL: Kórónaðr Kristiphorus Valdemarsson Dana konúngr í Lundi). — *omitt.* EM. Sætt Hákonar konúngs ok Kristiphorus Dana konúngs. — ALM: Síðumúlaför. ACDFL: Andaðist *f)* Ubbi erkibiskup í Svíþjóð, *omitt.* GM: ok þórarinn ábóti á þíngeyrum (CDFHI: Ormr prestr Koðránsson. D: Thómas prestr). — *Soli* A: Lögtekit at guðs lög skyldu ráða, ef ágreindi ok lands lög. — AELM. 1252 G: Fæddr Hafliði Steinsson. ACDFHI: Teitr lögmaðr AD: Einarsson.

1254. *Soli* G. *omitt.* Andaðist Sörli erkibiskup; ACDFHIKL: Askèll biskup af Stafángri; (CDFHKL: Sigurðr konúngssonr; CDF: Frú Kristín;

y) Drápu Frísir Abel Danakonúng ELM. Fall Abels &c. K. *z)* Skarða *omittunt omnes præter* A. *a)* Skálaholts för D. *b) addunt* EL: Heimkoma Sörla erkibiskups af Curía. *c) pro* þóra kona hans LM. *tantum:* hús-

las Vestmannorum subsidit. Philippus et Haraldus Sæmundi filii omnesqve nautæ ibi submersi sunt, exceptis 7 viris, qvi postea in Selvogo a navis fragmento sublati sunt. Tuterense monasterium conflagravit. Lites Austfjordensium. Mulcta Halli Gissuri filii ac sociorum octodecem in foro generali decisa. Cædes Thorsteni Tjörvi filii.

1252. *Obiit Sigurdus archiepiscopus. Arnas abbas Thveraensis. Occisio Abelis Danorum regis. Christophorus frater ejus regnum Daniæ suscepit. Cædes Sæmundi et Gudmundi filiorum Ormi. Adventus Henrici episcopi et Gissuri Thorvaldi filii, itemqve Thorgilsi Skardii Bödvari filii et Finnbjorni Helgonis filii. Sörlo electus est archiepiscopus. Hostilis in Gissurum Thorvaldi filium invasio. Iter Stafholtense. Olavus iterum legifer. Gissurus territorii Skagafiordensis præfecturam suscepit.*

1253. *Sörlo archiepiscopus et Petrus episcopus Hamarensis consecrati. Incendium ædium in villa Flugumyre, ubi tres Gissuri comitis filii Thoraqve uxor et viginti qvinqve homines perierunt. Ipse vix elapsus, in dolio sera acida repleto in promptuario ubi lac crassum asservabatur, absconditus est. Naufragium Eisteini albi ad littora Islandiæ septentrionalia. Christophorus Danorum rex Valdemari filius Lundis coronatus. Pacificatio Haqvini regis et Christophori Danorum regis. Iter Sidumulense. Obierunt Ubbo archiepiscopus Sveciæ et Thorarinus abbas Thingörensis, Ormus sacerdos Kodrani filius et Thomas sacerdos. In legibus receptum erat, ut, inter leges divinas et civiles collisione exorta, illæ prævalerent. Natus Haflidus Steini filius. Teitus Einari filius legifer.*

1254. *Obierunt Sörlo archiepiscopus, Eskillus episcopus Stafangrensis, Sigurdus regis filius, Domina Kristina, et Iohannes Sturlæ filius.*

freyja hans. *d)* ok margt manna H; alls 24 menn LM. *e)* í Hvítá LM. *f)* Uffi: D.

CFGHKL: Jón *g)* Sturluson). *Omnes:* 1253 G: Heinrekr biskup handtekinn *h)* af Oddi þórarinssyni (*add.* L: geymdr um stund) ok lauslátinn. ALM: Grímeyjarferð, þar fèll Hrani Koðránsson ok þeir fjórir. — ACDF: Vígðr Eyjólfr ábóti (CDF til þverár). — *Soli* EG. *omitt.* Utkoma Sigurðar biskups. ACDFHIL: Utanferð Gissurar þorvaldssonar. ACDFHIKL: Bæjarbruni í Osló. ACDEFGLM: 1255 K: Sukku niðr bæir á Rauðsvelli í Orkadal (*add.* DG: í þrándheimi) *i)*. *Soli* A: miklir flokkar fóru norðr um land að Oddi þórarinssyni. ACDFHIKL: Víg Kolbeins *k)* Duggussonar ok þeirra 7, ACDFIK: ok þeirra Hrana 5, (*omitt.* A: Koðránssonar). — AK: Andaðist Solveig Sæmundar dóttir. A *soli:* Gissur sekti Eyjólf *l)*.

1255. A *ceteriqve* 1254 G: Bardagi í Geldíngaholti (*add.* H: 9 Februari) þar fèll Oddr þórarinsson ok 8 menn *m)* (*add.* H: Sá var manna best vígr á Islandi á hans dögum. Hann var í banni ok var fluttr til Seylu ok þar grafinn, ok síðan, þá hann hafði 20 ár þar legit, uppgrafinn ok afleystr af báðum biskupum, Jörundi ok Árna, ok þareptir í Skálholt flutir). A: Bardagi í Eyjafirði *n)*. ACDFGHLM: þar fèll Eyjólfr þorsteinsson, *omitt.* CF: Ofsi ok 8 menn *o)* (*add.* DG: en Rafn flýði). *Soli* A: þar fèll ok Finnbjörn ok 8 menn af þeirra liði. ACDFI: Andaðist Gissur djákn biskups son, ACFI: ok Guttormr (*add.* CFI: djákn) þórðarson (*add.* FI: Ormr djákn). AC: Utkoma Ivars Englasonar (*add.* CDF: Einar erkibiskup vígðr ok kom í land). ADFI: *Eclipsis lunæ* (*add.* FI: 9 kalend. Februarii).

1256. ACDFHIKLM: Andaðist Arni biskup í Björgvín. ACDFHILM: Gibbon jarl af Orkneyjum. — ACDFGHIK: þórðr Kakali *p)* (*add.* CDFH: Sighvatsson. CDFHI: Asgrímr Bergþórsson. D: Margrèt konúngsdóttir). — ACDFHIKLM: Hákon konúngr lèt brenna Halland *q)*. — *Soli* E *omitt.* Utanferð Heinreks biskups (*add.* K: ok Ivars). ACDFLM:

g) Sturlúngs GH. *h)* af Oddi þórarinssyni *omitt.* CEF. ok lauslátinn, *omittunt præterea* EHIM. — Taka Heinreks biskups, *nec plura* K. *i)* *Brevius* E: Rauðsvalla sokkníng; K: sökk Rauðsvöllr. Rauðfelle, *legunt* FG. *k)* Dráp Kolbeins gravn Dúpgálssonar D. Dugfússonar H. Dúfgussonar I. Dráp þeirra Kolbeins 7: K. *l)* *ita* D: Sekt þeirra Eyjólfs þorsteinssonar 12 saman: *exilium Eyolfi Thorsteini filii eorumqve 12 simul.* *m)* ok 7 menn aðrir DG.

Henricus episcopus captus ab Oddone filio Thorarini et aliqvamdiu in custodia retentus ac deinde dimissus. Expeditio Grimseyensis, ibi Hranius Kodrani filius suiqve qvatuor ceciderunt. Eyolfus abbas Thveraensis inauguratus. Sigurdi episcopi adventus. Gissuri Thorvaldi filii peregrinatio. Urbis Osloæ incendium. Villæ qvædam territorii Rödsvallensis in Orchadalo Throndhemiæ terra absorptæ sunt. Magnæ cohortes in boreali Islandia congregabantur, Oddum filium Thorarini aggressurae. Occisio Kolbeini Duggusi filii et septem sociorum et Rani Kodrani filii cum sociis suis qvinqve. Obiit Solvega Sæmundi filia. Gissurus Eyolfum exilio mulctavit.

1255. *Pugna Geldingaholtensis die* 9 *Februarii ubi Oddus Thorarini filius cæsus est unacum* 8 *suis, erat ille in armis promtissimus eorum qvi tunc Islandiam incoluere. In interdicto ignis et aqvæ mortuus, Seylam deportatus; et cum ibi sepultum* 20 *annos funus ejus jacuerat, iterum sepulcro elatus et ex ambobus episcopis Iörundo et Arna absolutus Skalholtum transportabatur. Pugna in Eyjafiördo in qvo Eyolfus Ofsius Thorsteini filius octoqve viri ceciderunt, Ravnus vero aufugit, ibi qvoqve Finnbjörnus suiqve octo ceciderunt. Obierunt Gissurus diaconus episcopi filius et Guttormus diaconus Thordi filius Ormusqve diaconus. Adventus Ivari Angeli filii. Einarus archiepiscopus inauguratus in patriam rediit. Eclipsis lunæ Non. Kalend. Februarii.*

1256. *Obierunt Arnas episcopus Bergensis, Gibbon comes Orcadensis, Thordus Kakalus Sighvati filius, Asgrimus Bergthori filius et Margreta filia regis. Rex Haqvinus Hallandiæ rus comburi jussit. Peregrinatio Heinreci episcopi et Ivari. Runolfus Olavi filius abbas Vidöensis*

ita K: Dráp þeirra Odds þórarinssonar 8. ok 8 menn *omitt.* CFH. Holtsfundr: *Conventus Holtense* E. *n)* Bardagi á þveráreyrum: *pugna in ripis Thverarensibus* CFKLM. þverárfundr EG. *o)* 8 menn: *omitt.* CFH. *pro qvo:* 15 menn DG. 16 menn lètust K. — ok margir gildir bændr ok alls 16 menn: *multi boni coloni universím* 16 LM. *p)* Kakali; *omitt.* CFH. *q)* Brent Halland DHIK. Hákon konúngr lèt brenna Haldór Sighvatsson LM.

Vígðr Runólfr Olafsson *r)* ábóti í Viðey. — *Soli* A: þorgils tók vald yfir Skagafirði. þrjú skipbrot á Eyrum.

1257. A *et ceteri* 1256 GLM: Andaðist Hákon konúngr Úngi. ACDF: 1256 GL: Júngfrú Kristín (CDF: dóttir Hákonar konúngs) gift *s)* útí Spaniam *t)*. ACDEF: 1256 GLM: Hákon konúngr Gamli lèt gèfa Magnúsi syni sínum konúngs nafn ok gjörði þat Einar erkibiskup *u)*. — (EG: sigldi Hákon konúngr til Danmerkur í Kaupmannahöfn. K: Leiðángr til Danmerkr). — A *ceteriqve* 1256: GL: Sætt Hákonar konúngs ok Kristophorus Dana konúngs *omitt.* FGH: annat sinn *v)*. — AD: 1256 G: Flokkr í Dölum ok sættir þeirra þorgils Skarða ok Rafns Oddssonar ok Sturlu þórðarsonar. ACDFIK: Andaðist þorleifr í Görðum *x)* (CDFI: ok Guðmundr prestr Olafsson).

1258. ACDFHIK. 1256 E: Víg þorgils Skarða (CDFHI: Böðvarssonar, E: af þorvarði þórarinssyni á Hrafnagili), ACDFHIK: ok Teits (H: Einarssonar) lögmanns, (D: Asbjarnar Illugasonar, Bergs H . . . sonar Vincentius messu. E: 1257 GLM: Magnús tekinn í annat sinn til konúngs á Eyra þíngi í þrándheimi). — ACDFHI: Andaðist Gísli Markúsarson á Rauðasandi. — ACDFHIK: 1257 G: Bæjarbruni í Túnsbergi. — A *ceteriqve* 1257 GLM: Hákon konúngr gaf Gissuri (CDFH: þorvaldssyni) jarls nafn, ok sendi hann til Islands *y)*. — (G: þá var Island fyrst skattskylt). — ACEFHIK: 1257 DGLM: Mannfall (DGLM: hit mikla) í Miðfirði *z)* þat tók til Maríumessu síðari, en lètti páska viku ok dó úr sótt 400 manna í þessum kyrkjusóknum: at Stað: at Núpi: at Bakka: at Mel: í Hvammi: Hólum ok Tjörn. — ACDF: Kyrkju-bruni í Laufási. Vígðr Olafr ábóti (D: Hjörleifsson) til Helgafells. ACFHIK: Skiptjón Sindra. ACDFHI.

r) Olufsson: *omitt.* CF. *s)* Send: CF. *u) ita* DGLM: Hákon konúngr sendi júnfrú Christínu dóttur sína til Spaniam at giptast Philippo bróður (syni: *in* L.) Alphonsi konúngs af Kastel ɔ: *Rex Haqvinus misit virginem Christinam filiam suam in Hispaniam elocandam Philippo fratri (filio) Alphonsi Regis Castiliæ.* *u)* Magnúsi syni Hákonar konúngs gefið konúngsnafn ɔ: *Magno filio Haqvini regis nomen regis datum* D. — Gaf Einar erkibiskup konúngs nafn Magnúsi syni Hákonar konúngs Gamla EG. *v) tantum*, sætt konúnga K. *x) pro* í Görðum CDFI þórðarson ɔ: *Thordi filius.* *y)* I: Utkoma Gissurar: ɔ: *Adventus (in Islan-*

consecratus. Thorgilsus territorii Skagafiordensis præfecturam suscepit. Tria naufragia ad Eyras.

1257. *Obiit Haqvinus rex junior. Virgo Christina Haqvini regis filia elocanda in Hispaniam missa. Rex Haqvinus Grandævus filio suo Magno regis nomen dari jussit, qvod archiepiscopus Einarus peregit. Rex Haqvinus Hafniam in Dania velis latus est. Expeditio in Daniam. Pacificatio Haqvini regis et Christophori Danorum regis secunda. Factiones in territorio Dalis. Reconciliatio Thorgilsi Skardii et Rafni Oddi filii Sturlæqve Thordi filii. Obierunt Thorleifus in villa Gardis, et Gudmundus sacerdos Olavi filius.*

1258. *Cædes Thorgilsi Skardii Bödvari filii a Thorvardo Thorarini filio Hrafnagili patrata, et Teiti Einari filii nomophylacis Asbjorni Illugi filii Bergiqve H... filii festo Vincentii. Altera Vice Magnus in foro Eyrensi in Thrandhemia rex salutatus est. Obiit Gislo Marci filius in villa Raudasando. Urbis Tunsbergenis incendium. Rex Haqvinus Gissurum Thorvaldi filium titulo comitis ornavit et in Islandiam misit. Tunc primum Islandia tributaria facta est. Hominum strages magna in territorio Midfiordensi, qvæ posteriori festo Mariæ incepit, sed in pascharum septimana cessavit. In seqventibus parochiis qvadringenti homines morbo abrepti sunt, Stadensi nempe, Nupensi, Bachensi, Melensi, Hvammensi, Holensi et Tiörnensi. Incendium templi Laufasensis. Olavus abbas Helgafellensis inauguratus. Sindronis naufragium. Eyolfi divitis comitatus navalis in Finmarkia occisus, ex qvo tamen duæ mulieres post sedecem*

diam) Gissuri. — K: Gissur fèkk jarls nafn ok kom út ɔ: *Nomen comitis Gissurus adeptus Islandiam profectus est.* — EGLM: Gjörði Hákon konúngr hinn fyrsta jarl yfir Islandi Gissur þorvaldsson. ɔ: *dignitatem comitis in Islandia primum Haqvinus Rex concessit Gissuro Thorvaldi filio. pro:* ok sendi hann D: ok kom út samsumars ɔ: *eodem æstate Islandiam venit.* *z)* E. *ita:* Hèr segir frá mannfelli því enu mikla, er í Miðfirði var, er tiltók o. s. fr. ɔ: *hic refertur de strage hominum magna Midfiördensi, qvæ incepit &c. Seqventia omittunt* CFIK. *pro qvibus in* D: lètust nær 400 manna, ɔ: *cciderunt hominum fere qvadringenti.*

1257. GLM: Drepin skips höfn *a)* Eyjólfs Auðga á Finnmörk, konur tvær komu af til Noregs *b)* 16 vetrum síðar. *Soli* A: Sigvatr ok Sturla fóru at Þorvarði norðr til Eyjafjarðar, en Þorvarðr stökk undan norðr til Reykjadals, þá fóru menn ímillum ok fundust þeir ok var gjör sætt, ok hèlzt eigi af Þorvarðar hendi. Vígfús rænti á Tannabrekku.

1259. A *ceteriqve* 1258 GLM: Andaðist Krístiphorus Dana konúngr (EG: Valdimarsson). ACDEFK. 1258 GLM: Eiríkr son hans tók ríki (CFLM: í Danmörku. *add.* L: þessi Kristophorus var friðsamr konúngr með seuista en áðr var hann mikill hermaðr). ACDEF. 1258 GL: Svâ segir herra Fólki erkidjákn (DEGL: son Jóns Engils) at Uppsölum, er síðan var þar erkibiskup, Sturlu Þórðarsyni, at prèðikarar hefði sagt honum sva, at á þessu ári sá þeir í Bryggju í Flandr þann mann, er kominn var lángt utan úr löndum, ok sagði svâ, at hann hefði þjónat Karlamagnúsi keisara forðum daga ok sagði þá dóttur sína *c)* eigu staðinn í Bryggju, er hann fór af Franz. Hann vísaði þar til fjár í mýrunum *d)* ok þar faust þat *e)* ok þat kvað Herra Fólki sèr helzt sagt, at hann hefði andazt litlu síðar í Kölni *f)*. (*Add.* L: Sá hefir hlotið 400 ár at vera *). — ACDFK. 1258 L: Sviknir Guðs riddarar í Sámlandi. ACDF: 1258 GLM: Skriða hljóp í Búðardal ok lètust 7 menn. — ACDF. 1258 G: Gissur jarl rænti á Rángárvöllum *g)*. (*add.* D: 1258 G: Sætt Gissurar jarls ok Þórðar Andresarsonar. Dráp Rögnvalds Illugasonar, Vagns ok Eyjólfs sona hans. Sektir Þorvarðar ok þeirra 7 á alþíngi. DK: 1258 G: Sætzt á víg Sturlúnga). — ACDFHI: Andaðist Teitr prestr (*add.* D: legifer) Þorvaldsson (D *add.* Olafsonar Hvíta-skálds). — ACFHI: Olafr Þórðarson Hvítaskáld *h)*. — ACDFHI. 1258 L: Ketill prestr lögmaðr. — *Soli* A: Snjófall mikit Laurentius messu ok hallæri.

a) Skipsögn CDF; Skiptjón Eyjólfs Auðga ɔ: *naufragium Eyolfi divitis* HI: *qvi seqventia omittunt.* *b)* þaraf til &c. L. *Ita* M. hvurfu konur tvær, komu þær aptr til Noregs 16 vetrum síðar ɔ: *duæ mulieres disparuerunt qvæ iterum post sedecem annos in Norvegiam pervenerunt.* *c)* átt hafa D. *d)* múrinum CDEFGL. *e)* ok þar faust þat ɔ: *ibi inventum est* DG. — ok fanst í þeim stað, sem hann kvað á (vísaði til) ɔ: *eo loco, ubi indixit, delectum est* EL. *f)* EL *ita*: ok andaðist hann litlu siðar í Kölni ɔ: *et paulo post Coloniæ decessit.*

annos in Norvegiam evaserunt. Sigvatus et Sturla Thorvardum aggressuri boream versus in Eyjafiördum iter susceperunt; Thorvardus autem septentrionem versus Reykjadalum aufugit, tunc nonnullorum intercessione convenerunt et pacificati sunt, postea vero Thorvardus pacem rupit. Vigfusus Thannabrechæ rapinam fecit.

1259. *Obiit Christophorus rex Danorum Valdemari filius; Eirikus filius ejus regnum Daniæ suscepit. Hic Christophorus fuit ad ultimum rex pacificus sed antea magnus bellator. Dominus Folko filius Iohannis Engilli archidiaconus Upsalensis postea ibi archiepiscopus Sturlæ Thordi filio sic retulit prædicatores sibi narrasse, qvod hoc anno Bruggis in Flandria qvemdum hominem vidissent, qvi de terris procul dissitis venerat, dicens se Carolo Magno qvondam servisse, filiamqve suam Bruggarum urbem possedisse, cum Franciam relinqveret. Hic in paludibus (*vel rectius secundum plurimos alios codices: *in muro) ibidem pecuniam latentem indicarit, qvæ etiam ibi inventa est. Hoc etiam dominus Folko pro certo sibi relatum esse ferebat, qvod (idem vir) paulo post Coloniæ decesserit. Illum annis qvadringentis in viris exstitisse necesse est. Eqvites dei in Samlandia proditi. Ruina montis in villa Budardal delapsa est qva septem homines perierunt. Gissurus comes in territorio Rangarvallis prædatus est. Gissuri comitis reconciliatio et Thordi Andresonii. Cædes Rögnvaldi Illugi filii Vagniqve et Eyolfi filiorum eius. Mulctæ Thorvardi et suorum septem in foro generali. De cæde Sturlungorum reconciliatio inita. Obierunt Teitus sacerdos Thorvaldi filius legifer Olavi filii Hvitaskaldii, nec non Olavus Thordi filius Hvitaskaldius et Ketillus sacerdos nomophylax. Nix magna ante festum Laurentii cecidit et annonæ caritas.*

nec plura EL. *) *In margine Apographi F: hæc Nota adjectu est:* "Anno 1138 er Johannes *de temporibus* keisara Karoli magni Vatnsdragari dauðr; má vera annar en þessi. Hann varð 360 ára gamall. Calvisius segir *Johannem de temporibus* at vera dauðan anno 1128 ok varð 360 ára gamall, *teste eodem;* en þessi hefir lifat eptir Karoli magni dauða 445 ár." ɔ: *Anno* 1138 *Johannes de temporibus cæsaris Caroli Magni aqvarius obiit. Ille fortassis ab hoc diversus est. Ille annos trecentos et sexaginta superstes fuit. Calvisius refert Johannem de temporibus* 1128 *defunctum et ad ætatem annorum trecentorum et sexaginta pervenisse. Hic autem post obitum Caroli Magni annos qvadringentos qvadraginta qvinqve vixit.* *g)* Rán á Rángarvöllum: *spoliatio in Rangarvallis* HK. *h)* Hvítaskáld *omitt.* CFHI. *pro qvo iidem legunt:* súbdjákn.

1260. *Omnes:* Andaðist Heinrekr biskup (DG: á Hólum); ACDF HIL: Pètr biskup, *omitt.* D. í Hamri (*add.* HI: Júngherra Sverrir Magnússon). — ACDFKL: Drepinn biskup í Jótlandi. — ACDFK: Andaðist Herra Jarmarus (*add.* FHI: Snorri prestr Narfason). ADG: Fundr þeirra Gissurar jarls at þíngskàlum ok Rangeyínga, var fyri þeim Björn Sæmundarson ok Loptr Hálfdánarson, ok þá sóru Rangeyíngar trúnaðar eyða Hákoni konúngi ok Gissuri jarli; (*add.* DG: Eldíng með reið drap mann einn í skálanum í Vestrholtum ok 4 naut). — ADG: Landskiálpti hinn mikli norðr í Flatey. — *Soli* A: Ivar Arnljótsson heimti skatt af hendi Noregs konúngs ok vildu menn eigi gjalda. — ADG: Druknan Jóns Loðinssonar.

1261. ACDFGKL: Orusta á Lóheiði (*add.* CDFGKL: með Eiríki Dana konúngi ok hertuga fyri sunnan á, honum veittu Holsetumenn). ACDFGKL: þar var Dana konúngr tekinn ok móðir hans (*add.* CFL: drottníng Margrèt). — ACDEFGL: kórónaðr Magnús konúngr ok fèkk Ingibjargar (*add.* DG: drottníngar) dóttur Eiríks hins helga (*add.* C: Valdimarssonar) Dana konúngs *k)*. — ACDFHIK: Andaðist Loptr, DFI: *omitt.* kanoki, biskupsson, (*add.* CEFL: júngherra Sverrir Magnús *l)* sonr Hákonar konúngs únga, CF: ok Knútr jarl Hákonarson. — CDFGKL: Jón greifi fánginn af Aðalbrickt hertuga í Brúnsvík. Brendt Holsetuland). ACDFGKLM: Hafís umhverfis Island. *Soli* A: Útkvama Hallvarðar Gullskós í Hvítá með brèfum Hákonar konúngs ok skipaðr Rafni Borgarfjörðr. ACDFHIKLM: Andaðist Knútr jarl (*add.* CFHI: Hákonarson). — ACD (FGL: Hertogi Birgir (CFL: *add.* í Svíþjóð) fèkk Mathildar drottníngar (CFL: *add.* af Danmörku *m)* D: *soli add.* Víg Andresar L. (Lopts) sonar ok Gauks J. (Jóns) sonar.)

1262. ACFLM: Svarit *n)* Hákoni ok Magnúsi Noregs konúngum land ok þegnar *o)* ok æfinlgir skattr af Islandi um Norðlendíngafjórðúng ok Sunnlendíngafjórðúng fyrir utan þjórsá ok um Vestfirðínga fjórðúng *p)*.

k) *cæteris omissis* K. *tantum ita:* Magnús konúngr fèkk frú Ingibjargar. *Rex Magnus uxorem duxit Ingiborgam; Sed ita* EL: Kórónaðr Magnús konúngr ok Ingibjörg drottníng hans, dóttir herra Eiríks konúngs að brúðlaupi sínu. *l)* Sverrir Magnússon *nec plura* L. Magnús *omitt.* E. *m)* *Ita* K: Birgir jarl fèkk drottníngar af Danmörku. *n)* játuðu: *promiserunt* LM. *o)* *iidem omit-*

1260. *Obierunt Heinrekus episcopus Holensis et Petrus episcopus Hamarensis, domicellus Sverrerus Magni filius. Occisus episcopus qvidam in Jutia. Obiit dominus Jarmarus, Snorro Narfi filius sacerdos. Conventus Gissuri comitis in villa Thingskális et territorii Rangeyensis incolarum, qvibus præfuerunt Björnus Sæmundi filius et Loptus Halfdani filius. Dicti incolæ tunc fidelitatis juramentum regi Haqvino et Gissuro comiti præstiterunt. Fulmen cum tonitru hominem unum in cubiculo Vesturholtiæ nec non qvatuor boves interfecit. Magnus ille terræ motus in insula Flatey borealis Islandiæ. Ivarus Arnlioti filius tributum nomine Regis Norvegiæ exigebat, qvem tamen solvere incolæ recusabant. Submersio Johannis Ludovici filii.*

1261. *Pugna in tesqva Loheidensi inter Ericum Danorum regem et ducem ab austro amnis, cui Holsati auxilium tulerunt; in hac pugna rex Danorum cum matre sua Margareta regina captus. Rex Magnus coronatus Ingeborgam filiam sancti Erici Valdemari filii Danorum regis duxit. Obiit Loptus canonicus episcopi filius et domicellus Sverrerus Magnus filius Haqvini regis junioris et Canutus comes Haqvini filius. Johannes comes captus ab Adalbricto duce Brunsvicensi. Holsatia incensa. Glacies marina exotica Islandiam cinxit. Adventus Hallvardi Gullskoi (aurei calcei) in amne Hvita cum litteris regis Haqvini, et tractus Borgarfjordensis præfectura Rafno confertur. Bergerus Sveciæ dux Mathildam reginam Daniæ uxorem duxit. Cædes Andreæ L.. filii et Gauki J.. filii.*

1262. *Haqvino et Magno Norvegiæ regibus terra islandica cum incolis in potestatem jurato tradita est, promisso per qvadrantem borealem et australem ultra amnem Thiorsa et occidentalem perpetuo tributo. Petunt:* land ok þegnar.

p) DFK *ita:* Svarinn *add.* D: Hákoni konúngi skattr af Islandi: *Haqvino Regi jurato tributum ex Islandia promissum.* — *Ita* EH: 1261 G: Játuðu Islendíngar Hákoni konúngi skatti æfinlega af Islandi ok Magnúsi syni hans: *Haqvino regi et filio ejus Magno tributum perpetuum ex Islandis promittebatur.*

ACDFLM: Utanferð Brands ábóta *q)* (D: *add.* af Veri; CFL: Andaðist Kristín dóttir Hákonar konúngs utá Spáni). — ACDFGHIKLM: Olafr Grænlendínga biskup kom til Islands *r)* í Herdísarvík *s)* (D: *add.* Eyxneyjaför). — ACDFGLM: Eldr *t)* í Sólheimajökli (LM: *add.* í annat sinn. DG: ok fylgði) myrkr sva mikit at fal sól. — ACF: Utanferð Sighvats Böðvarssonar, *Soli* A: ok Sturlu Rafnssonar, (*add.* DFHI: Andaðist Skóga-Skeggi *u)* Njálsson. FHI: Sat Hákon konúngr ok Magnús konúngr eptir um vetrinn í Niðarósi).

1263. ACDFHILM: Vígðr Brandr biskup til Hóla *v)*. — ACDFL: en Gillibert biskup til Hamars. Útkvoma Brands biskups. — (CDEFHI: 1261 G: *addunt:* þrír biskupar á Islandi). — ACFLM: Játtuðu Oddaverjar (CF: *add.* Noregs konúngum) skatti fyri austan Þjórsá um Sunnlendínga fjórðúng, ok þann vetr um Allraheilagra-messu skeið sór Þorvarðr Þórarinson Brandi biskupi föðurbróðr sínum, at fara á konúngs fund at sumri ok svâ gjörði hann. — ACDFHIKLM: Hákon konúngr fór herferð *x)* til Skotlands, ACFLM: með svâ miklu liði ad menn vitu eigi jafn mikin her farit hafa or Noregi *y)*. — AC: honum fylgði Þorgils biskup af Stafángri ok Gillbert biskup af Hamri *z)*. — (D. *add.* Orrusta í Rauðtúnum). — ACDEFL: 1262 G: *Ecclipsis Solis*, (*add.* EGL: áðr un sumarit í Björgvín) *nonas Augusti.* (D. *add. Lunæ* XXVIII). — ACDEFHIKLM: 1262 G: Andaðist Hákon konúngr, (*add.* EGL um vetrin eptir 17 Kalend. Januarii) í Orkneyjum *a)*. — ACFI: Utanferð Sturlu Þórðarsonar. ACFHILM: Þorleifr lögmaðr. *Soli* G: *omitt.* Andaðist Einar erkibiskup *b)*. — ADK: 1262 G: Magnús konúngr Góði tók ríki. (D. *add.* 16 vetra *c)*. Dauði Brands ábóta í Veri. C. *add. recentiori manu:* Komu sendimenn þeir aptr, er Hákon konúngr hafði sendt til Soldáns af Túniz með góðum gjöfum ok þarmeð sendimenn Soldáns ok fundu eigi Hákon konúng).

q) biskups-efni *episcopus designatus* LM. *r)* *ita* DG: braut skip sitt árinu fyrir við Island í Herdísarvík ok var hèr 2 vetr. *Nave fracta ad Islandiam in Herdisarvicia biennio ibi commoratus est.* *s)* í Herdísarvík *omitt.* CFHILM. *t)* Eldsuppkoma D. *u)* Skeggi *tantum* HI. *v)* E. 1261 G: Vígsla Brands biskups Jónssonar. *x)* leiðángr, K. *y)* *Ita* E. 1262. G. sigldi Hákon konúngr til Suðureyja með her sinn: *rex Haqvinus cum exercitu suo*

regrinatio Brandi abbatis Verensis. Obiit in Hispania Christina Haqvini regis filia. Olavus Grönlandorum episcopus in Islandiam venit in Herdisarvicha. Expeditio in Yxneyas. Iterum ignis eruptio in monte glaciali Solheimensi, tantæ tenebræ ideo exstiterunt ut sol absconderetur. Peregrinatio Sighvati Bödvari filii et Sturlæ Rafni filii. Obiit Skeggo Skogensis Niali filius. Haqvinus rex et Magnus rex seqvente hyeme Nidarosiæ residebant..

1263. *Brandus episcopus Holensis et Gillebertus episcopus Hamarensis inaugurati. Adventus Brandi episcopi. Tres episcopi simul in Islandia. Tunc Oddenses per australem Islandiæ qvadrantem ab orientali amnis Thiorsá parte regibus Norvegiæ addixerunt, eademqve hyeme circa festum omnium sanctorum, Thorvardus Thorarini filius patruo suo Brando episcopo juramento spopondit se æstate seqventi regem conventurum esse, qvod etiam præstitit. Rex Haqvinus expeditionem militarem in Scotiam faciens cum copiis adeo numerosis ut tantum exercitum de Norvegia exiisse non constet. Illum Thorgilsus episcopus Stavangrensis et Gillebertus episcopus Hamarensis secuti sunt. Prælium Raudtunis. Eclipsis solis præcedente æstate Nonas Augusti Bergis apparuit, lunæ vero XXVIII. Obiit Haqvinus rex hyeme seqvente in Orcadibus, die decimo septimo calend. Januarii. Peregrinatio Sturlæ Thordi filii. Thorleifus legifer. Obiit Einarus archiepiscopus. Magnus rex Bonus regnum accepit sedecem annos. Obitus Brandi abbatis Verensis. Reversi sunt legati qvos Haqvinus rex cum eximiis muneribus ad Soldanum Tunetensem miserat, et cum iis legati Soldani, qvi Haqvinum regem non convenerunt*

in Hebudes navibus vectus est. z) LM. *tantum:* hönum fylgðu tveir biskupar; *cum duo episcopi secuti sunt.* a) Orkneyjum *omittunt* HK. *addit* F. *alia manu in margine:* "ætatis 59". b) *add.* FI: "ok Haraldr konúngr. c) EL. *ad ann.* 1264 *ita:* Upphaf einvalds Magnúsar Hákonarsonar í Noregi: *Initium monarchiæ regis Magni Haqvini filii in Norvegia.*

1264. ACDEFL: 1263 G: Var flutt *d)* lík Hákonar konúngs af Orkneyjum til Noregs. — ACDFL: Kom Eiríkr Dana konúngr son Kristophórus konúngs *f)* utan af Brandersborg af hertekníngu *g)* gefinn út af markgreifanum. — ACDEFGHIK: Andaðist Brandr (DG: *add.* Jónsson Hóla-) biskup, — ACFHI: Böðvar í Bæ. — ACFL: Á þessu sumri svarði Ormr Ormsson Noregs konúngum skatt *h)* ok Síðumenn; þá höfðu allir formenn á Islandi samþykkt um skatt við Noregs konúnga. ACEFHIKL: Víg þórðar Andressonar *i)*. — ACDFL: Vígðr Runólfr, *Soli* A: Sigmundarson ábóti í Veri. — ACDFHIL: Utanferð Ólúfs Grænlendínga biskups. *Soli* A: Komu til Magnús konúngs berfættu bræðr af Skottlandi. — (CDF HI *add.* Utanferð þorvarðar þórarinssonar. DG: manntapi mikill fyrir Rosmhvalanesi *k)*.

1265. ACFL: Fèkk Clemens (CF: *add.* IIII[us]) páfi erkibiskups kosníng til Niðarós kyrkju, fjórum, ACF: klaustra mönnum: ábóta af Lýsu, ábóta af Hólmi, prèdikara Príóri í Niðarósi, *custodi domus* af berfættu bræðra lífi, ACFL: ok kusu þeir Hákon biskup af Oslú. — ACEI: Andaðist Hálfðan Sæmundarson; Utkvama þorvarðar þórarinssonar. — AE: 1266 GFIKM: 1264 GL: Sætt Magnúss (CFI: *add.* Noregs) konúngs, ok Alexandri Skota-konúngs. — ACEFGL: með því móti að (CF: *add.* Alexander) Skota-konúngr skyldi *l)* ráða æfinliga fyrir Skotlandi *m)* ok Suðreyjum, en *n)* Noregs konúngr taka af Skota konúngi (EGL: *add.* IIII vetr næstu eptir sættina) IX hundrað marka enskra *o)* sterlínga á hvorju ári (EGL: *add.* ok síðan hundrað marka á hvörju ári) æfinliga. (CF: *add.* lagt við bann þeim er ryfi. *A* Laurenz-messu aptan lýsti Magnús konúngr á þíngi i Krists kyrkjugarði í Björgýn sættargjörð þeirra Skota konúngs). — AE: 1266 CFIK: 1264 L: Andaðist Byrgir *p)* hertogi í Svíaríki. — AE: 1266 CFHI: 1264 GL: Týndist Grænlandsfar. — AE: ok þar með XL manna.

d) Flutti hirð Hákonar konúngs líkama hans af Orkneyjum til Krists kyrkju í Björgýn; *Satellitium regis Haqvini funus ejus ex Orchadibus in templum Christi Bergas deportavit.* *f)* son Christophori *omitt.* D. *pro qvo:* aptr í land.. *g)* af hertekníngu *omitt.* D. *h)* fyrir Síðumenn CF. *i)* *Ita* DG. Gissur jarl lèt drepa þórð Andresson frænda sinn: *Comes Gissurus Thordum Andreæ filium cognatum suum occidi fecit.* *k)* *add. præterea* D: Elds. *Seqventia usqve ad annum* 1273 *in codice D. desiderantur.* *l)* taka undir sitt vald ok

1264. *Funus Haqvini regis ex Orcadibus in Norvegiam transvectum. Ericus Danorum rex, Christophori regis filius, ex captivitate Brandenburgica rediit, a Marchione dimissus. Obiit Brandus Iohannis filius episcopus Holensis et Bödvarus Bæensis. Hac æstate Ormus Ormi filius in comitiis generalibus, cum territorii Sidæ incolis tributum Norvegiæ regibus juramento addixit. Tunc omnes Islandiæ primates de tributo regibus Norvegiæ solvendo consenserant. Cædes Thordi Andreæ filii. Runolfus Sigmundi filius abbas Verensis consecratus. Peregrinatio Olavi Grönlandorum episcopi. Fratres Nudipedes e Scotia ad regem Magnum venerunt. Peregrinatio Thorvardi Thorarini filii. Clades hominum magna ante Rosmhvalanesum.*

1265. *Clemens IVtus papa archiepiscopi ecclesiæ Nidrosiensis electionem qvatuor monachis commisit: nimirum: abbati de Lysa, abbati de Holmo, ordinis prædicatorum priori Nidrosiano, custodi domus cænobii fratrum nudipedum, qvi Haqvinum episcopum Osloensem elegerunt. Obiit Halfdanus Sæmundi filius. Adventus Thorvardi Thorarini filii. Pacificatio regis Magni et Alexandri Scotorum regis, ea conditione, ut Alexander Scotorum rex perpetuum Scotiæ et Hæbudum nancisceretur imperium, regi vero Norvegiæ rex Scotorum, per qvatuor post pacificationem initam proximos annos, qvotannis nongentas marcas sterlingorum, anglicorum et deinde qvotannis centum marcas, perpetuo solveret, et pacificationis violatio excommunicatione plecteretur. Vigilia festi Laurentii conventu habito in templi Christo sacri cæmeterio, hoc inter se et Scotorum regem pactum fædus notum fecit. Obiit Birgerus dux Sveciæ. Navis Grönlandica cum 40 hominibus disparuit. Jörundus sacerdos, Thorsteini filius, de ostio amnis Kolbeinsá peregre abiit.*

ríki Mön ok Suðreyjar allar; *sub potestatem et regnum suum Manniam et omnes Hebudes acciperet.* *m*) ok Suðreyjum *omitt.* GL. *n*) gjalda upp frá þessu ári hundrat marka brendra á hverjum tólf mánuðum Noregs konúngi, ok umfram IIII hundrat marka brendra á næstum fjórum vetrum eptir sættina: *Ab hoc anno regi Norvegiæ centum marcas argenti puri qvotannis solveret, et præterea qvadringentas marcas argenti puri per qvatuor proximos a pacificatione annos solvenda.* *o*) Skillínga, GL. *p*) jarl, IKL.

AE: 1264 GL: Fór utan Jörundr *q*) prestr þorsteinsson, (EGL: *add.* í Kolbeinsár-ósi).

1266. ACF: 1267 L: Magnús konúngr sètti Allraheilagra spítala í Vogsbotni í Björgyn ok lèt *r*) vígja kyrkju *s*) spítalans, ACF: er Hákon konúngr faðir hans lèt reisa þar af steini, en þessi fullgjöra. Magnús konúngr lèt þar ok gjöra Katrínar kyrkju skamt í frá, ok jók hann ok *v*) sjúkra manna spítala. — ACFHI: Andaðist Magnús konúngr í Mön *x*) Ólafsson. ACFIK: Sighvatr Böðvarsson. ACFHI: 1267 L: þá braut Grænlands far á Hýtarnesi; XII *y*) menn lètust þar. AGFHI: 1267 LM: Sigurðr lögmaðr. *Solus* A: Brann höllin í Björgyn.

1267. ACF: Kom Síra *z*) Jóhannes de curia kórsbróðir af Niðarósi til Hákonar biskups með pallio 12ta dag Jóla *a*). — ACF: Kom Magnús konúngr at pálmasunnudegi í Niðarós *b*), en á skírdag lögðu þeir Pètr biskup af Björgyn ok þorgils biskup af Stafángri pallium yfir Hákon biskup; þar var við Magnús konúngr ok Íngibjörg drottníng ok Ólafr Grænlendínga biskup ok Gauti Færeyja biskup. þetta gjörðu *c*) biskuparnir eptir boði Clementis páfa. — ACF: Vígðr Andres biskup *d*) í Osló ok ACFHI: 1265 LM, 1266 E: Jörundr biskup til Hóla (*add.* I: ok útkominn). — ACEFHIK: Andaðist Hákon erkibiskup, ACF: 1268 L: ok Laurentius erkibiskup af Svíþjóð. — ACF: 1270 *ceteri*, G. *omitt.* Margrèt drottníng Skúladóttir *e*) (*add.* CF: fór til Reins). — ACFHI: 1268 LM: Jón lögmaðr. AEFHIK: Andaðist júngherra Ólafr, (*add.* FHI: Sturla Rafnsson. *add.* CF: 1268 L: kosinn til erkibiskups Jón *f*) Rauðr, kanúnkr af Niðarósi, *in festo apostolorum Simonis et Judæ*). — ACFH: 1268 LM: lögtekin Gulaþíngsbók, sú er Magnús konúngr gjörði *g*) (*add.* FHI: fèkk Jörundr biskup leyfi að gjöra kórsbræðr at Hólum. þann vetr

q) biskups efni: *episcopus designatus*, G. *r*) þar gjöra: *ibi exstrui*, L. *s*) Katrínar skamt frá: *Catharinæ haud procul a.* *v*) ok aukaði þat ok til &c. CF. *x*) *pro* Mön H: Suðreyja. *y*) XLI FL. *z*) Jón CF. *a*) Hákon erkibiskup í Niðarósi: *Haqvinus archiepiscopus Nidrosiensis* H. *sed:* Hákon tók erkibiskupstign I. — Hákon biskup fèkk pallium K. — Jón erkibiskup kom af páfagarði með pallium, ok var lagt yfir Hákon biskup: *Johannes archiepiscopus e sede*

1266. *Magnus rex Bergis in regione Vagsbotn dicta omnium sanctorum nosocomium constituit, et templum hospitalis consecrari fecit, qvod Haqvinus rex pater ejus ibidem lapideum exstrui fecerat, ipse vero compleverat. Magnus qvoqve rex Catharinæ templum ibi haud procul exstrui curavit; etiam ægrotorum hominum nosocomium auxit. Obiit Magnus Olavi filius rex Manniæ, Sighvatus Bödvari filius. Tunc navis Grönlandica ad promontorium Hytarnesinm naufragium fecit ubi homines* 12 *perierunt, Sigurdus legifer. Incendium aulæ regiæ Bergensis.*

1267. *Venit dominus Johannes canonicus Nidrosiensis de curia Romana ad Haqvinum episcopum in vigilia epiphaniæ Domini pallium afferens. Magnus rex dominica palmarum Nidrosiam venit, die vero viridium Petrus episcopus Bergensis et Thorgilsus episcopus Stavangrensis Haqvino episcopo pallium imposuerunt, præsentibus rege Magno et regina Ingeborga itemqve Olavo Grönlandorum episcopo Gautoqre Færöarum episcopo, hoc episcopi jussu Clementis papæ fecerunt. Inaugurati Andreas episcopus ad Osloas et Jorundus episcopus ad Holas qvi et in patriam rediit. Obiit Haqvinus archiepiscopus et Laurentius archiepiscopus Sveciæ. Margaretha regina Sculonis filia ad monasterium Reinense se contulit, Joannes legifer. Obiit domicellus Olaus, Sturla Rafni filius. Joannes Rufus canonicus Nidrosiensis in festo apostolorum Simonis et Judæ archiepiscopus electus. Codex legum Gulathingensis qvem rex Magnus conscripserat pro lege receptus est. Jorundus episcopus potestatem fratres crucis Holis creandi impetravit. Eadem illa hyeme festo Jolensi a Jörundo episcopo*

papali venit pallium secum afferens qvod Haqvino episcopo impositum erat K. *b) In cœna domini i. e. in festo Tiburtii et Valeriani* CF. *c)* þeir Pètr biskup ok þorgils biskup CF. *d)* til Oslóar CF. *e)* Skúladóttir *omitt.* EK. *f)* múnkr af Niðarhólmi: *monachus Nidarholmensis* L. *g)* lèt setia CF; lèt saman setia LM.

hinn sama at jólum var þat ráðit með þeim Jörundi biskupi ok Gissuri jarli, at jarl skyldi fara um sumarit næsta eptir til Viðeyjar, ok taka þá þegar við kanúka klæðum).

1268. ACF: 1269 L: Fundr *h)* Magnúss konúngs ok Valdimars Svía konúngs í Ljóðhúsum. (*add.* CI: 1269 LM: lögtekin lögbók Upplendínga ok Víkverja, sú er Magnús konúngr skipaði). — ACEFHILM: 1266 G: Jón vígðr erkibiskup. — ACF *i)*: ok kom heim til Niðaróss litlu fyri jól ok saung fyrst messu að Krists kyrkju jóladag. — ACFK: 1269 HIL: Andaðist Dúfgall *k)* Suðreyja konúngr. — ACFK: Fæddr Eiríkr *l)* son Magnúss konúngs. — ACEFHIKLM: 1266 G: Andaðist Sigvarðr *m)* biskup (*add.* EGHILM: í Skálholti) ok Gissur jarl (LM: þorvaldsson mikill höfðíngi. CFLM: á Íslandi) *Soli* A: 2 *idus Januarii;* (*add.* H: á Stað á Reininesi, gaf Stað til klaustrs, liggr þar í kyrkju). — ACFI: Andaðist Andres Guðmundarson *n)*. — ACFHI: Utanferð þorvarðar *o)* þórarinssonar ok Orms Ormssonar. — ACF: 1269 L *p)* Ryskiss sótt á Islandi. — ACFHI: 1269 LM: þorleifr lögmaðr (*add,* CFH: annat sinn). *Soli* A: Utanferð Síra Árna þorlákssonar. *Soli* G. *omitt.* andaðist Gauti biskup af Færeyjum.

1269. ACFHILM: Andaðist Heinrekr biskup í Orkneyjum. *Soli* A: Fæddr Gissur Galli ok hafði nafn Gissorar jarls þorvaldssonar. ACFKL: Magnús konúngr ok Jón *q)* erkibiskup voru á Frostaþíngi. ACFL: þá fèkk Magnús konúngr samþykt allra Frostaþíngsmanna at skipa svâ Frostaþíngsbók um alla þá luti sem til veraldar heyra ok konúngdómsins, sem honum sýndist best bera *r)*. ACFLM: þa var þat lögtekit at Frostuþíng skal jafnan vera um Bótólfs *s)* vöku. — ACEFHIKLM: 1267 G: Vígðr Arni biskup þorlaksson *t)* til Skálholts. — ACEFKLM: ok Erlendr biskup til Færeyja. ACFI: Utkoma Arna Biskups. ACFHI: Utanferð Rafns Oddasonar *u)*. ACFHI: 1268 LM: Jón lögmaðr (*add.* CFH:

h) *ad mias, add.* C. *forte legendum ad misericordias domini qvæ Dominica anno* 1268 *in diem* 22 *Aprilis incidit.* *i)* Jón erkibiskup í land K. *seqventibus omissis.* *k)* Dungall HK. *l)* júnkherra: *domicellus et cœteris omissis* K. — Prestahatari *addit F. in margine alia manu.* *m)* Sivarðr G. *n)* Sæ-

et comite Gissuro deliberatum ac statutum est ut æstate proxime seqventi comes Videyam profectus jam tum canonicorum vestes sumeret.

1268. *Conventus Magni regis et Valdemari Sveorum regis Liodhusis. In universum receptus liber juris Upplandorum et Vicensium, qvem Magnus rex sancivit. Inauguratus Joannes archiepiscopus qvi Nidrosiam domum venit paulo ante festum natale Christi, primamqve missam in Christi templo die natalitiorum celebravit. Obiit Dubgallus rex Hebudum. Natus Ericus Magni regis filius. Obierunt epicopus Skalholtensis et comes Gissurus Thorvaldi filius Magnas Islandiæ II Idus Januarii, in villa Stado Reinenesensi. Stadum monasterio dedit, ibi in templo sepultus est. Obiit Andreas Gudmundi filius. Peregrinatio Thorvardi Thorarini filii et Ormi Ormi filii. Morbus* (Ryskissótt) *in Islandia. Thorleifus legifer iterum. Peregrinatio domini Arnæ Thorlaki filii. Obiit Gautus episcopus Færöarum.*

1269. *Obiit Henricus episcopus Orcadensis. Natus Gissurus Gallus qvi nomen adeptus est Gissuri comitis Thorvaldi filii. Magnus rex atqve Johannes archiepiscopus in conventu Frostensi aderant. Tunc Magnus rex omnium ad Frostense forum pertinentium consensum impetravit ut juris Frostensis librum de omnibus rebus ad politiam regnumqve suum spectantibus adornaret sicut ipse optime convenire videbatur. Tunc lege receptum est ut conventus Frostensis circa vigiliam Botolfi semper haberetur. Arnas episcopus Skalholtensis et Erlendus episcopus Færöarum consecrati. Adventus Arnæ episcopi. Peregrinatio Rafni Oddi filii. Jo-*

mundarson CFI. *o)* þorvalds HI. *p)* Ryskjusótt CL. Hrossasótt: *morbus eqvinus* F. *q)* ok Jón erkibiskup voru *omitt.* K. *r)* vera L. *s)* messu-skeið: *festum* CFLM. *t)* þorláksson *omitt.* CFHIK: *pro qvo* K. til Islands. *u)* Oddssonar CFHI.

annat sinn. — ELM 1267 G: játuðu Islendíngar þegngildi Magnúsi konúngi. FI: Sat Magnús konúngr í Túnsbergi um vetrinn.)

1270 *). ACIL: Vígðr Pétr biskup til Orkneyja. ABCFHIL: Fæddr Hákon son *v)* Magnúsar konúngs (*add.* BHI: í Túnsbergi). — ACFL: Brann klaustr berfættu bræðra í Björgýn. — ABCEFHIKL: Andaðist Pètr biskup í Björgýn *x)*. ABCFIL: ok Gautr Jónsson á Meli. ACFL: Kosinn ok vígðr Askatin biskup í Björgýn. ABCFILM: *y)* Druknan Orms Ormssonar (*add.* B: cum sonum sínum *z)* 6 Kal. Octobris. — (*Add.* LM: Gjörði Magnús konúngr Rafn Oddson, Orm Ormsson son Orms Svínfellíngs handgegna menn sína ok skipaði þeim allt Island). ABCFH: Útkvoma Rafns Oddssonar *a)*. — A: 1268 G. 1269 L. 1271 E: komu norræn lög á Island. (*Add.* E: Tóku Islendíngar viðr lögum Magnúss konúngs. (*Add.* FI: Magnús konúngr sat um vetrinn í Björgvín).

1271. ACFL: Hafði Magnús konúngr *b)* fjölment (*add.* L: þíng) í Björgýn við Jón erkibiskup. ABCFHILM: *c)* Magnús konúngr sendi til Islands *d)* þorvarð þórarinsson ok Sturlu þórðarson lögmann ok Eindriða böngul með lögbók. — ABCF: ok var þá játtað konúngi þegngildi á Islandi. — ABCFLM: þá var lögtekinn *e)* þíngskaparbálkr í bókinni ok 2 kapítular í Erfðaþætti um festarkonubörn ok *f)* arfleiðíng. ACFLM: þá fór Ólafr biskup annat sinn til Grænlands. — ACFHIL: þá gjörðu *g)* Keljar ok Kveinir *h)* (*add.* CFL: mikit) hervirki á Hálogalandi. ACFL: Setti Magnús konúngr á (*add.* CF: öndverdum) jólum prófast ok kórsbræðr at postula kyrkju í Björgýn — ABCFILM: þorleifr lögmaðr it þriðja sinn.

1272. ABCFHLM: *i)* þá var lögtekin lögbók sú, er Magnús konúngr hafði sent til Islands, öll nema Erfðabálkr utan þá tvo kapítula er áðr voru lögteknir. — ACFLM: Bæjarbruni í Stafángri. — ABCFHIKLM: Utanferð Arna biskups ok Rafns Oddssonar ok *k)* þorvarðar þór-

*) *Hic Cod.* B. *iterum incipit.* *v)* konúngsson B. *x)* af Bergýn K. *y)* *quod "cum SS" in* B. *scriptum est.* *z)* *Ita* K: Skiptjón þeirra Orms Svínfellíngs í Herðluveri. *Naufragium Ormi Svinfellingi et sociorum in Herdluvero.* *a)* Rafn kom til Islands: *Rafnus in Islandiam venit* K. *b)* *palliment* CF. *c)* Sturla kom út með lögbók járnsíðu: *Sturlo in Islandiam venit codi-*

annes legifer iterum. Tunc tributum Magno regi ex Islandia concessum fuit. Rex Magnus in Tunsbergis hac hyeme residebat.

1270. *Inauguratus ad Orcades Petrus episcopus. Natus Haqvinus Magni regis filius Tunsbergis. Monasterium fratrum nudipedum Bergis combustum est. Obierunt Petrus episcopus Bergensis et Gautus Ioannis filius in villa Mel. Electus et inauguratus Ascatinus episcopus Bergensis. Submersio Ormi Ormi filii unacum filiis* 6 *calend Octobris. Rex Magnus Rafnum Oddi filium et Ormum Ormi Svinfellingi filium sua familiaritate donatos toti Islandiæ præfecit. Adventus Rafni Oddi filii. Leges Norvegiæ in Islandiam venerunt. Leges Magni regis a Islandis receptæ. Hac hyeme Magnus rex Bergis residebat.*

1271. *Rex Magnus freqventia comitia cum Ioanne archiepiscopo Bergis celebravit. Rex Magnus in Islandiam misit Thorvardum Thorarini filium Sturlam Thordi filium, et Endredum Böngulum codicem legum ferentes. Tunc tributum universale ex Islandia regi concessum est. Tunc etiam juris processualis titulus codicis legis in universum receptus est, nec non ex juris hæreditarii titulo duo capita de sponsæ liberis et de adoptione. Tunc Olavus episcopus secundo in Grönlandiam profectus est. Tunc Celei (Careli) et Qveini (Cajani) multam in Halogalandia populationem exercuere. Rex Magnus ineunte natalitiorum festo Bergis in apostolorum templo præpositum et canonicos constituit. Thorleifus tertia vice legifer.*

1272. *Tunc codex legum, qvem Magnus rex in Islandiam miserat, totus in universum receptus est, præter juris hæreditarii libellum duobus demtis capitulis, qvæ antea in universum recepta fuerant. Urbis Stavangriæ incendium. Peregrinatio Arnæ episcopi nec non Rafni Oddi filii et Thor-*

cem legum dictum Jarnsidam afferens K. *d) Brevius hoc* D: Útkoma þorvarðar &c. *c)* þíngfararbálkr LM. *f)* arfleiðínga: *adoptatis* LM. *g)* Keriljar CF; Kyrjálar III; Karólar L. *h)* Kúrmenn L. *i)* Lagaskipti á Islandi: *Legum in Islandia mutatio nec plura* III. — Tekin Járnsíða í lög: *in universum codex, (dictus)* Jarnsíða *receptus* K. *k)* þorvalds II.

arinssonar. — ABCFHILM: Sturla legifer (*add.* CF: *iterum.* — *add.* FHI: Magnús konúngr fèkk svâ mikla sótt, at hann lèt Askatin biskup *l)* olea sik ok sat í Túnsbergi um vetrinn).

1273. ACFHIL: Sén kómeta í Noregi. — ACFL: *m)* Fundr Magnúss konúngs ok Valdimars Svía konúngs í Sarpsborg um Miðföstu skeið, ok hèlt Magnús konúngr þeim allan kost. — ABCFL: Magnús konúngr gaf konúngs-nafn Eireki syni sínum, en *n)* hertoga-nafn Hákoni syni sínum. — ABCEFILM: Andaðist Magnús jarl í Orkneyjum, ACF: Gibbonsson, — ACBFI: Vilhjálmr *o)* prestr (*add.* BCFI: Sæmundarson). ABCFI: þorsteinn Haldórsson ACFI: Ketill prestr (*add.* F: Loptsson *add.* BCFIK: Ketill *p)* prestr *q)* þorláksson, *add.* CF: Brandr Andresson). ABCDFHIKLM: Útkoma Árna biskups ok Rafns *) Oddssonar, þorvarðar þórarinssonar (*add.* B: í Austfjörðum). Utanferð Jörundar biskups. ABCDFLM: 1264 G: þetta haust var játtað á Islandi at Marteins-messu Erfða *r)* bálki í lögbók þeirri, er Magnús konúngr hafði sent til Islands, ACDFGLM: með *s)* fulltíngi *t)* Rafns Oddssonar ok Sturlu lögmanns. ACFKL: Eiríkr Dana konúngr sigraði þýðverska menn; (*add.* L: úrskurðaði Jón erkibiskup staði undir biskups forsjó. FHI: A páskadegi kom blóð af fótum róðu einnar at þíngeyrum. Andres Nikulásson andaðist í Jórsala-hafi. þá lêt Magnús konúngr þorvarð ok Rafn sverja hvern öðrum trúnaðar eiða *u)* ok fèlagsskap í Björgýn at hjáveranda Jóni erkibiskupi ok mörgum öðrum *v)* mætum mönnum ok fèkk þeim allt Island til stjórnar *x)* undir hans valdi. Sat Magnús konúngr um vetrinn í Björgýn; var þá búin kapella konúngsins í kastalanum vit *y)* sæin í konúngsgarði).

1274. *Soli* M: *omitt.* Gregorius páfi hafði almennilegt *z)* þíng í *a)* Leons- (*add.* BDGL -borg). ACDFGL: þar var Jón erkibiskup af Niðarósi ok Andres biskup af Osló *b)* ok Askatin biskup af Björgýn, ok komu

l) *oliera* H. *m)* konúngsfundr í Borg: *Conventus regum in urbe nec plura* K. *n)* hertugadóm BFL. *o)* prestr *omitt.* B. *p)* prestr *omitt.* BF. *pro quo* J. biskup. *q)* þorl. son C. — þorleifsson FI: þorleiksson K. *) *Hic iterum post lacunam incipit Cod.* D. *r)* erfðatal LM: *seqventibus omissis.* *s)* flutníngi: *cura* CFLM. *t)* Runólfs LM. *u)* ok fèlagsskap *omitt.* H.

vardi Thorarini filii. Sturla legifer iterum. Rex Magnus tanto morbo correptus est ut oleo se a episcopo Ascatino inungi fecit et Tunsbergi hyeme residebat.

1273. *Cometa in Norvegia visus. Conventus Magni regis et Valdemari Sveonum regis circa medium qvadragesimæ Sarpsburgi habitus, ubi Magnus omnem utriusqve victum paravit. Magnus rex Erico filio suo regis nomen dedit, ducis autem Haqvino filio suo. Obierunt Magnus Gibboni filius comes in orcadibus, Vilhelmus sacerdos Sæmundi filius. Thorstenus Haldori filius, Ketillus sacerdos Lopti filius, Ketillus sacerdos Thorlaci filius et Brandus Andreæ filius. Adventus Arnæ episcopi, Rafni Oddi filii et Thorvardi Thorarini filii ad sinus Islandiæ orientales. Peregrinatio Iörundi episcopi. Hoc autumno festo Martini Titulus de hæreditatibus codicis legum a rege Magno in Islandiam missi communi consensu in leges relatus fuit per intercessionem Rafni Oddi filii et Sturlæ nomophylacis. Ericus Danorum rex Germanos bello vicit. Iohannes archiepiscopus fundos pastorales providentiæ episcopali subjectum iri conclusit. Die pascatis sangvis e pedibus statuæ cuiusdam Thingeyris emanavit. Andreas Nicolai filius in itinere maritimo Hierosolymas suscepto exspiravit. Tunc rex Magnus Thorvardum et Rafnum sibi invicem iuramenta fidelitatis et societatis præstare fecit Bergis, præsentibus Iohanne archiepiscopo et multis aliis viris egregiis totamqve illis Islandiam suo sub imperio administrandam tradidit. Rex Magnus hyeme Bergis residebat. Tunc capella regia in castello ad mare in area regis adornata fuit.*

1274. *Papa Gregorius in castro Leonino concilium generale habuit. Ibi aderant Ioannes archiepiscopus Nidrosiensis et Andreas episcopus Osloensis et Ascatinus episcopus Bergensis, qvi eodem anno redierunt,*

v) *pro* mörgum, H: fleirum. *x)* undir hans valdi *omitt.* H. *y)* við sjóinn, *cæteris omissis* H. *z)* almennilegt *omitt.* BDEGHI, *quæ præcedunt qvoqve* D. *omitt.* *a)* í borginni *add.* L. *b)* ok Askatin biskup af Björgýn *omitt.* G.

á sama *c)* ári aptr með þeim boðskap Gregorii páfa, ok *d)* staðfastlegri skipan, at klerkar skyldu til Jórsala ferðar leggja (*add.* CDFG: tíund) af öllum rentum sínum 6 ár. ACDF: ok gefnar *e)* miklar aflausnir þeim er krossaðist til Jórsala-ferðar. — ABCEFHIK: 1271 G: *f)* Philippus Fránka konúngr sendi Magnúsi konúngi í Noregi part af þornkrúnu vors herra Jesú Kristí (*add.* FHI: Jón erkibiskup kom heim af curia ok brant skip sitt næsta *g)* drottinsdag eptir Allraheilagra-messu í Eyðsvogi fyrir norðan Björgýn, ok á frjádaginn eptir in festo Theodori lèt Magnús konúngr gjöra processionem af postula kyrkju ímóti helgum dómunum, ok saung Jón erkibiskup messu hátíðlega). ACEFHIK: Andaðist Jacob erkibiskup (*add.* EHIK: af Lund) í Danmörk. ABCDFHI: Utkoma Jörundar biskups. ACF: Utanferð Guðmundar (*add.* CF: Böðvarssonar. — HI: Andaðist Jón drottníng, I: (ok) Aslakr (B)ar lendir menn. HI: Drepnir hvíta-byrnir tuttugu ok tveir á Islandi).

1274. ABCDFGL: Lèt Magnús konúngr setja kyrkju-grundvöll í grasgarði sínum í Björgýn. ACDFGL: *h)* Valdemar Svía konúngr varð farflótti fyrir bræðrum sínum. ACFL: hertuga Magnúsi ok júngherra Eiríki. ACDFL: til Noregs, ok svâ sem hann kom aptr í Svíaríki var hann

c) sumri: *æstate* D. *d) statuto concilii generalis* CDF. *e) Remissiones generales* CDF. *f)* BEGK *ita:* Jón erkibiskup kom í land með hlut af þorn-kórónu vors herra Jesu Kristi, er herra Philippus konúngr af Frans sendi (gaf k.) Magnúsi konúngi *i. e. Johannes archiepiscopus in patriam redux partem coronæ spineæ domini nostri Jesu Christi a domino Philippo rege Galliæ, regi Magno missam (datam) apportavit.* *g)* degi síðar (*ɔ: proxima inseqvente die*) H. *h) Ita* B: Valdemar konúngr ok Eiríkr bræðr börðust 4da nonas Julii. Valdimar stökk norðr í Noreg. i. e. *Rex Valdemarus et Ericus fratres. 4to non. Julii manus conseruere. Valdimarum boream versus in Norvegiam fugit.* — *ita* EK, *et a.* 1272 G: Eiríkr sonr Birgis hertuga kom af Danmörku með liði af landinu (K: með nokkurn styrk Dana konúngs) ok stríddi viðr Valdimar bróðr sinn, með styrk Magnúsar hertuga bróðr þeirra, ok, flýði Valdimar konúngr i Noreg. i. e. *Ericus filius Birgeri ducis cum copiis popularium (cum aliqvanto auxilio regis Daniæ) ex Dania venit et cum Valdemaro fratre conflixit, duce Magno fratre eorum auxiliante; Valdemarus in Norvegiam auffugit.* — *Ita* HI. *iterumqve fusius* F: A þessu ári vit miðsumars skeið stríddu uppá Valdi-

hoc Gregorii papæ mandatum et firmum jussum afferentes, qvod clerici, ex omnibus reditibus suis per sex annos ad expeditionem Hierosolymitanam decimas solverent, et qvod magnæ remissiones peccatorum datæ essent illis, qvi ad tale iter cruce siguarentur. Phillippus rex Galliæ Magno Norvegiæ regi partem coronæ spineæ Domini nostri Iesu Christi misit. Iohannes archiepiscopus a curia rediens, die dominica post festum omnium sanctorum proxima, in sinu Eidensi (Eidsvogo) a borea Bergarum naufragium fecit, et die inseqventi veneris, festo nempe Theodori rex Magnus a templo apostolorum processionem obviam sanctis istis rebus faciendam curavit, at Johannes archiepiscopus missam solenniter celebravit. Obiit Jacobus archiepiscopus Lundensis in Dania. Adventus Jörundi episcopi. Peregrinatio Gudmundi Bödvari filii. Obierunt satrapæ Jonas (Drotning) et Aslacus Bar. Viginti duo in Islandia ursi albi occisi sunt.

1275. *Rex Magnus Bergis in horto suo templi fundamenta iecit. Valdemarus Sveonum rex a fratribus suis Magno duce et domicello Erico in Norvegiam fugatus est, cum vero in Sveciam rediret, captus est, et imperium fratribus suis duce Magno et domicello Erico concessit, deinde ite-*

mar Sviá konúng bræðr hans hertogi Magnús ok júngherra Eiríkr við nokkurn styrk Eiríks Dana konúngs; en sem Valdimar konúngr hafði fengit slag á sínum mönnum af bræðrum sínum, flýði hann til Noregs met júngherra Eiríki syni sínum, þriggja vetra gömlum ok kom í Borgar-sýslu til Erlíngs Alfssonar ok fór litlu síðar austr til Svíaríkis, en lét eptir hjá Erlíngi, júngherra Eirík. Varð þá Valdimar konúngr fánginn ok Sophia drotníng. Gekk þá Svíaríki undir bræður hans hertuga Magnús ok júngherra Eirík. Nokkru síðar andaðist júngherra Eiríkr Birgisson, (*pro* Birgisson H: þeir voru Birgis-synir), en Valdimar konúngr ok Sophia drotníng komust vit flótta af Svíaríki í Ragnhildarhólma vit Konúngahellu. i. e. *Eodem hoc anno circa medium æstatem dux Magnus et domicellus Ericus, adjuvante Erico Danorum rege, fratrem suum Valdimarum regem Sveciæ impugnarunt, qvi cum suis profligatus cum domicello Erico filio suo trimulo in Norvegiam auffugit et ad Erlingum Alfi filium in Borga-sysla venit, apud qvem relicto filio in Sveciam paulo post pervenit. Tunc Valdimarus cum regina Sophia captus, et Sveciæ regnum fratribus ejus, duci Magno et domicello Erico subditum est. Paulo post Ericus domicellus filius Birgeri obiit, rexqve Valdimarus et Sophia regina fuga Ragnhildholmum prope Kongahellam pervenerunt.*

fánginn. ACDFGL: ok gaf upp *k)* krúnuna bræðrum sínum, *soli* A: hertuga Magnúsi ok júngherra Eiríki, ACFL: ok komst eptir þat met flótta í konúngahellu (*add.* CF: 1267 HI: Vígðr Markús biskup til Suðreyja HI: í Túnsbergi). ACDEFHIL: 1272 G. Á Laurentiusar messu-dag kom þat hagl (*add.* E: úr skýunum) í þrándheimi *l)*, at enir stærstu haglsteinar stóðu *m)* 15 aura (*add.* CDFG: Bæjar-bruni í Túnsbergi) ACDF GLM: komu *n)* transscripta páfalegra brèfa til Islands, ACF: *n)* um frelsi Jórsala-lands með brèfum (*add.* CF Herra) Jóns erkibiskups. — ABCD: Andaðist Guðmundr Böðvarsson (*add.* FHI: Veiddir á Islandi 27 *o)* hvítabyrnir, kríngði þá hafís nær um allt Island *p)* ok þá fylgdi sandfellir í sumum stöðum. Fór Magnús konúngr af Björgyn til Niðaróss ok met honum Ingibjörg drottníng ok synir þeirra ok var á Frosta-þíngi ok fór síðan inn í þrándheim til Liðángrs. Hann kom fyrir Pètrs-messu til Niðaróss ok á Sviptúngs vöku hafði hann Eýra-þíng, ok lèt þar lýsa tignarnöfnum sona sinna. Á Ólafsmessu-dag síðara byrjaði Magnús konúngr ferð sína úr Niðarósi ok sat í Björgyn um vetrinn.)

1276 ACDFL. 1277 E. 1274 G. Ófriðr milli Dana ok Svía *q)*. ACFL: Valdimar Svía-konúngr (*add.* CF Birgisson) kom til Björgynar á fund Magnúsar konúngs. Um sumarit var fundr þeirra (*add.* CF: ok parliment) Magnúsar Noregs konúngs ok Magnúsar Svía konúngs Birgissonar, er Svíar hafðu þá tekit til konúngs. Sá fundr var í Gautelfi vit Horsaberg ok var talat um sættir þeirra bræðra Valdimars ok Magnúsar ok sættust ekki at því sinni. — ACDFGIL: Magnús Noregs konúngr gaf jarls-nafn (*add.* I: ok jarls-dóm) Magnúsi syni Magnúsar jarls af Orkneyjum í Túnsbergi (*add.* I: á Ólafs-messu dag). — ABCDFHIL: Andaðist þorgils biskup í Stafángrí. AB: Druknan þórðar Rafnssonar 3 *Calend. Junii r)* ok ellefu manna. Braut knör hinn mikla vit Vestmannaeyjar. *Eclipsis solis* (*add.* CF: Góihríð. DG: Lögtekinn Kristinndómsbálkr enn

k) konúngsnöfn *nec plura* D. *l)* í þrændalögum E.; *sed* HI: í Sköni milli Orkadals ok Gaulardals, at sumir haglsteinar stóðu 15 aura vegna; þat hagl kom víðar í þrændalögum. i. e. *ut nonnulli lapilli grandinis qvindecim orarum pondus æqvarent, grando illa latius per Throndhemiam ingruit.* *m)* XIII D. *n)* Utskriftir G. *n)* um

rum fuga elapsus Konungahellam venit. Marcus Hebudum episcopus Tunsbergis inauguratus est. In Throndhemia festo Laurentii adeo grandinavit, ut majores grandinis lapilli qvindecim orarum pondus æqvarunt. Urbis Tunsbergi incendium. Transscripta epistolarum papalium in Islandiam venerunt de libertate Palæstinæ cum epistolis Johannis archiepiscopi. Obiit Gudmundus Bödvari filius. Ursi albi viginti septem in Islandia capti. Tunc glacies pelagica littoribus Islandiæ ubicunqve aderat, subsecutaqve nonnullis in locis ovium strages. Rex Magnus cum filiis suis reginaqve Ingeborga de Bergis Nidrosiam se contulit, comitiisqve Frostensibus interfuit; in Throndhemiam deinde interiorem profectus Lidangrum venit, ante vero festum Petri Nidrosiam pervenit, festo deinde visitationis Mariæ in comitiis Eyrensibus filiorum suorum dignitatum titulos promulgavit. Posteriore inde festo S. Olaui a Nidrosia rex Magnus profectus, hyemem Bergis transegit.

1276. *Bellum inter Danos et Svecos. Sveonum rex Valdimarus Birgeri filius regem Magnum Bergis convenit. Hac æstate conventus et colloqvium fuit inter Magnum Norvegiæ regem et Magnum Birgeri filium Sveonum regem, qvem Sveones regem tunc creaverant. Hic conventus in Götelfia ad rupem Horsabergum habitus est, ubi de pacificatione fratrum Valdemari et Magni actum est, neqve tamen pax hac vice inita. Magnus Norvegiæ rex Tunsbergi festo sancti Olavi comitis nomen et dignitatem Magno Magni Orcadum comitis filio dedit. Obiit Thorgilsus episcopus Stavangrensis. Submersio Thordi filii Rafni III Calend. Junii cum sociis XI. Navis oneraria magna apud Vestmaneyas periit. Eclipsis solis. Tempestas mense hyemis penultimo sæviens. Tum titulus juris ecclesiasticus novus in leges relatus. Hac æstate rex Magnus ad fines usqve regni profectus primum*

Bæna-hald fyrir Jórsölum i. e. *de precibus pro terra Hierosolymitana* **LM**: *sed* **C**: *pro subsidio terræ sanctæ.* *o)* **byrnir**: *ursi tantum* **E.** *p)* féll niðr sauðfé, *pecudes ceciderunt.* *q) vide huius anni finem infra in Cod. I.* *r) cum SS. XI. B.*

nýi. FI: þetta sumar fór Magnús konúngr til *s)* landsenda FI: ok hafði þá fyrsta sinni nokkrar nefníngar ok leiðángr úti að liði, síðan *u)* hann varð einvalds konúngr í Noregi, ok *v)* þat fyri þá sök, at hann vildi leggja ráð á at sætta þá Valdemar Svía konúng ok hertuga Magnús bróður hans. Sú var ok sök til þessara útboða, at Magnús konúngr vildi gæta ríkis síns at engir ófriðar gneistar mætti fljúga af missætti Svía höfðíngja þeir sem hans ríki fengi skaða af. Á þessu sama sumri sigldi Magnús konúngr með her sinn til Konúngahellu; hann kom þángat in festo Albani martyris. Þar var fyrir Valdemar konúngr ok Sophia drottníng ok júngherra Eiríkr son þeirra fimm vetra gamall. Ok sat Magnús konúngr þar 3 nætur. Ingibjörg drottníng sat eptir í Túnsbergi, ok Eiríkr konúngr ok hertugi Hákon. Á þórsdagin eptir Jóns-messu Baptistæ sigldi Magnús konúngr með her sinn af Konúngahellu til Horsabergs, hann hafði nær CCXX skipa. Þar var þá í föruneyti hans Jón erkibiskup ok Andres biskup af Oslu, Askatín biskup af Björgvin ok þessir lendir menn: Erlíngr Álfsson, Álfr sonr hans, Finnr sonr hans, Eylífr af Naustdali, Andres Pálsson Plytr. Bjarni Gyrski, Gauti í Tólgu, þessir kantselerar, ok þessir stallarar, Ólafr af Steini, Vígleifr Auðunarson, Auðun Hugleiksson, prior provincialis, Áki af prèdikara húsi, Ormr merkismann ok margir aðrir mætir menn lærðir menn ok ólærðir. Valdemar konúngr sigldi upp með Magnúsi konúngi ok hans föruneyti; þá fylgdu ok upp Magnúsi konúngi sendiboðar Eiríks Dana konúngs, Jón biskup af Bröglum, Tóki biskup af Arhús, prior Hendrik af Andverskov, Jón Litli af Skáni, son Jóns Reginmóðu sonar Ulfs dróttseta. Þennann tíma komu til fundar við Magnús konúng Jóhann greifi af Rafvensborg ok júngherra Jacob son Nikolásar af Hallandi greifa, en greifi Nikolaus var sonr greifa Nikolásar af Hallandi Valdemarssonar Dana konúngs. Skip þat er Magnús konúngr kallaði Krists-súð ok Hákon konúngr faðir hans hafði vestr um haf lá nú eptir í konúngahellu vit Ragnhildarhólma, því at hættligt þótti at stýra henni í gegnum bagastrauminn fyrir sakir mikilleika

s) Ita III; *sed* landseiða ɔ: *homagia popularium sumenda* F. *u) ita ex verosimili conjectura mutanda esse videtur lectio manuscriptorum, quæ habent:* síðan

post Norvegiæ regnum acceptum militibus conscriptis expeditionem indixit motus, tum Valdemarum regem Sveciæ cum duce Magno fratre reconciliandi studio, tum qvoqve proprii regni cura ne a principum Sveciæ discordiis scintillæ evolarent, qvæ regno suo nocerent. Hac eadem æstate rex Magnus cum copiis adnavigans Koníngahellam, qvo festo martyris Albani venit, ibi tum adfuere rex Valdemarus Sophiaqve regina cum filio domicello Erico annos qvinqve nato. Triduum hic moratus est. Regina Ingeborga cum rege Erico et duce Haqvino Tunsbergis relicta. Proximo die Jovis post festum Johannis Baptistæ rex universam classem Konungahella solvens ad Horsabergam navigavit CCXX fere naves secum habens. Ejus in comitatu tunc fuere archiepiscopus Johannes, et Andreas episcopus Osloensis, Ascatinus episcopus Bergensis itemqve satrapæ Erlingus Alfi filius, ejusqve filii Alfus et Finnus, Eilifus de Náustdalo, Andreas Pauli filius Plytus, Bjorno Girshius, Gautus Tolgensis cancellarius, hiqve stallarii; Olaus de Steino, Vigleifus Auduni filius, Audunus Hugleiki filius prior provincialis. Akius de domo predicatorum, Ormus signifer, multiqve alii ordinis ecclesiastici et secularis, viri eximii. Valdemarus rex cum cohorte comitem se adjunxit Magno regi Sveciam versus velificanti, qvem etiam seqvebantur Erici regis Daniæ legati, Johannes episcopus Burglaviensis Tokiusqve episcopus Arhusiensis, Henricus prior Andverskovensis, Johannes Parvus de Skania filius Iohannis Reginmodæ nepos Ulfi qvæstoris regii. Insuper accesserunt ad regem Magnum comes Ravenburgensis et domicellus Jacobus filius Nicolai comitis Hallandiæ, qvi filius fuit Nicolai istius comitis Hallandiæ qvem Daniæ rex Valdemarus genuerat. Jpsa autem illa navis, cui rex Magnus nomen "Christssúd" imposuerat, qvaqve rex Haqvinus eius pater in expeditione occidentali maritima olim usus fuerat, Koníngahellæ ad Ragnhildholmam remansit, qvod grandior esset, qvam ut in cursu per æstum maris inopportunum tuto gubernari posse videretur. Die Veneris dux Magnus Horsabergam advenit regemqve Magnum adiit, comitantibus Folkio archiepiscopo Upsaliensi epi-

varð hann &c. *v) male* "því at" *in* FI *pro;* þat, *qvod rectius putatur.*

skipsins. A Frjádaginn kom hertugi Magnús til Horsabergs á fund Magnúsar konungs ok með honum Fólki erkibiskup af Upsölum, Henrik biskup af Língkaupángi, Eiríkr biskup af Skörum, Önundr biskup af Norríki ok margt annat stórmenni af Svíahöfðíngjum. Þá var talat um sætt þeirra bræðra í landtjöldum. Þennann hertuga Magnús kölluðu Svíar nú konúng sinn ok hafði Fólki erkibiskup kórónað hann á hvítasunnudag. — A Pètrs messu-dag fór Magnús konúngr ok júngherra Eiríkr Valdimarsson; kom yfir Elfi til Hníðíngabergs, því at hertugi Magnús vildi ei koma til palliments nema júngherra Eiríkr væri með þeim, ok var þá enn sett palliment, ok kom Valdimar konúngr þar til. — Fundust þeir hertuginn bróðir hans ok horfðist þá sættvænliga með þeim af tillögum Magnúsar konúngs. Nefndu þeir þá menn í dóm, at gjöra sætt ok skipan. Nefndu þeir fyrst báðir Magnús konúng til jafnaðar ok rèttvísi; síðan nefndi 8 menn hverr þeirra til alsættis vit Magnús konúng, at ransaka ok prófa þeirra mál, at sem fyrst mætti á koma rèttr dómr ok staðfastlig sætt þeirra á millum bræðra, Valdimars konúngs ok hertuga Magnúsar. Valdimar konúngr nefndi þessa menn í dóm af sinni hendi: Jón erkibiskup, Askatín biskup, Jón biskup af Bröglum, prior Hendrik af Öndverðskógi, Herra Jón litla, Erlíng Álfsson, Álf son hans, Ólaf af Steini. Hertogi Magnús nefndi þessa menn af sinni hendi: Fólka erkibiskup *) Henrik biskup af Língkaupángi, Eirík biskup af Skörum, Önund biskup af Norríki, Herra Jón Philippusarson, Ásgauta lögmann, Úlf Kársson, Böðvar son Úlfs Fasa, Karl Marskalk. Nú svâ sem þessir formenn ok höfðingjar voru í dóm nefndir, tóku þeir tal sitt um þessi vandamál ok stórmæli. Þá var beiðst af hendi Valdimars konúngs, at hann væri tekinn aptr sæmilega í ríki sitt, með því hann var rángliga útrekinn at óprófuðum nokkurum sökum á hann, skyldi hann ok í þann tíma sem hann væri kominn aptr í ríki sitt svara sökum ef nokkurar prófuðust á hann, ok gjöra hvörír rètt öðrum. Ok þeir sem ríki tóku af honum, ok þeir sem voru af hendi hertuga Magnúsar í dóminum vildu ei þessu samþykkjast; enn buðu þeir at konúngr Valdimar hefði Helsíngjaland ok Vermaland ok allt

*) *vitiose add.* F: af Skorum, *et in utrisqve novem ex parte Magni numerantur, cum tantum octo nominari debuerint.*

scopisqve Henrico Lincopiensi, Erico Skarensi, Önundo Nericiensi aliisqve multis Sveciæ magnatibus. De reconciliatione fratrum regis Valdemari ducisqve Magni in tentoriis tunc primo agebatur, ducem Magnum Svecis suum regem dicentibus, utpote a Folkio archiepiscopo ipso pentecostes festo coronatum. Festo deinde Petri amne trajecto Hnidingborgam venerunt rex Magnus Ericusqve domicellus Valdemari filius, qvippe nisi Erico domicello præsente ad parlamentum venire dux Magnus recusabat. Parlamento tunc constituto rex Valdemarus advenit, fratribusqve sic congregatis regis Magni intercessione reconciliatio bonis auspiciis promovebatur, selectis judicibus litem composituris. Tunc lectus ab utraqve parte primo rex Magnus ut rigorem justitiæ æqvitate temperaret, deinde utrinqve octo viri ordinati ad regis Magni labores in accurato huius litis examine sublevandos, ut qvam primum justum judicium firmaqve fieret reconciliatio inter regem Valdemarum ducemqve Magnum fratres. A Valdemaro in hoc judicium nominati Johannes archiepiscopus, episcopiqve Ascatinus et Johannes Burglaviensis, Henricus prior Andverskogensis, dominus Johannes Parvus. Erlingus filius Alfi, huiusqve filius Alfus, nec non Olaus de Steino. A duce Magno assignati: Folkius archiepiscopus Upsaliensis, episcopus Henricus Lincopiensis, Ericus Skarensis, Önundus Nericiæ, dominus Johannes filius Philippi, Asgautus nomophylax, Ulfus filius Kari, Bödvarus filius Ulfi Fasii, Carolusqve Mareschallus. Hisce in judicium nominatis de rebus difficillimis maximiqve momenti agere cæptum. A partibus regis Valdemari postulabatur, ut ipse in regnum honorifice reciperetur, qvippe injuste, nec examinata causa expulsus, tuncqve exceptum, de qvibus postularetur se responsurum, alterumqve alteri de injuriis satisfacturum. Id vero illi, qvi regno ipsum exuerant, qviqve a partibus ducis Magni judices lecti erant, omnino abnuentes, Helsingiam et Vermelandiam omneqve regis Svecorum ad occidentem lacus Veneris territorium, itemqve Stiklaburgam trecentasqve marcas annuorum redituum Valdemaro obtulerunt. Istas accipere conditiones nullo modo Valdemarum posse Magno regi Norvegiæ est visum, ne integrum ipsi regnum suum reditusqve restituerent, qvem

þat er Svía konúngr á fyrir vestan Væni ok Stiklaborg ok þar með CCC marka til inngjalds um hverja jafn lengð, en þat sýndist Magnúsi Noregs konúngi með engu móti mega vera samþykkt af hendi Valdimars konúngs, at þeir fengi honum eigi aptr ríki sitt allt ok skatt, svâ rángliga sem þeir áðr höfðu með stríði ok mann-drápum rekit hann úr ríki sínu, at úprófuðum nokkrum tilgjörðum af hans hendi; einkanlega er þeir áttu engan dóm á hönum, eða yfir hönum at bjóða, þar sem hann var þeirra herra ok höfðíngi. Hêreptir höfðu þeir handtekit hann ok drottníng hans ok tóku af þeim báðum ríkit ok ræntu hann allri konúngs tign ok sæmd með mikilli nauðúng ok afarkostum ok gjörðu þeim margar svívirðíngar aðrar ok skapraunir í orðum ok verkum. þará ofan tóku Svíar sèr annann konúng ok kórónuðu sem fyrr var getið ok buðu hönum ei meiri sæmd ok yfirbætur fyri allt þetta mikla rán, ok ódæmiligar vanvirðíngar, er þeir höfðu gjört sínum egin konúngi kórónuðum, sem fyrr var sagt, ok þótti öllum þetta einsvegar, þeim er í dóm voru nefndir af hendi Valdimars konúngs, at þetta var heldr spott ok fáheyrðr újafnaðr enn sæmilig sætt eðr skyldugligar yfirbætur, er Svíar buðu þá sínum konúngi, eptir svâ gjört, sem nú var sagt. Varð af því ei sætt gjör at sinni þeirra í millum, ok skildust vit svâ buit. A þórsdaginn fór Valdimar konúngr ok Magnús konúngr með sínu föruneyti ofan í Ragnhildarhólma. A drottinsdaginn hafði Magnús konúngr þíng í Konúngahellu. — A týrsdaginn fóro konúngar út til Eyðs-eyja *x*). Nokkru síðar sigldi Magnús konúngr með liði sínu norðr til Túnsbergs, ok með hönum Sophía drottníng Valdimars konúngs ok júngherra Eiríkr son þeirra ok dóttir þeirra Ingibjörg, er átti Geyrarðr, son greifa Greifarðar *y*) af Holseta ok júngfrú Katrín. Valdimar konúngr sigldi litlu síðar til Danmerkur. In festo Claræ sigldi Magnús konúngr til Oslóar, ok var þat in assumptione Mariæ virginis ok fór síðan upp um Krókaskóg, Hríngaríki, Haðaland ok þorn *z*) ok svâ til Ríngisakurs þaðan ok til Hamars, ok síðan til Húsabæjar, ok svâ út eptir Mjörs, ok síðan út eptir ánni Vormu til Eyðsvallar ok hafði þar lögþíng. — Af Eyðsvelli fór hann úteptir Raumaríki ok svâ til Oslóar. — A Maríu messu

x) Eykteyja *in* I. *y*) greyfa *omittunt* F: *in utrisque vitiose* Greyfarðar *pro* Geyrarðar. *z*) þóttu F.

bello et cædibus regno privaverant, neqve ullius culpæ convictum, neqve subditorum præsertim judicio, utpote dominum et regem, obnoxium. Qvin etiam ipsum regem, post hæc cum uxore captivum abduxerant, ambosqve regno spoliatos ad acerbas conditiones vi coegerant, multis qvoqve aliis gravibus contumeliis, tam verbis qvam factis afficientes, alioqve electo rege et coronato, ut supra dictum, de qvibus tantis injuriis et sine exemplo contumeliis neqve majorem offerre honoris ostentationem neqve cumulatius satisfacere velle, id ludibrii potius et inauditæ iniqvitatis, qvam honestæ reconciliationis et debitæ recompensationis speciem præ se ferre, omnes, qvi a parte regis Valdemari lecti erant, judices censuerunt. Qvamobrem etiam hac vice sine compositione discessum est. Die jovis Ragnhildhólmam venerunt reges Valdemarus et Magnus a suis stipati, dieqve proxima dominica Konungahellæ Magnus comitia celebravit. Die martis ad insulas Eydenses reges adnavigarunt, aliqvantoqve post rex Magnus cum classe Tumbergam venit, comitantibus eum Sophia regina Valdimari regis, eorumqve filio Erico domicello et filiabus Ingeburga, qvæ nupsit Gerhardo filio Gerhardi comitis Holsatiæ, et Catharina virgine. Ipse Valdemarus in Daniam paulo post navigavit. — Rex Magnus in festo Claræ Osloam navi delatus festoqve assumptionis Mariæ Virginis commoratus, per sylvam Krokensem in Ringarikjam, Hadelandiam, Thotniam indeqve Ringisakrum venit, hinc Hamariam et Husabajam profectus per lacum Mjörs ad flumen Vormam Eydsvollum usqve delatus, comitia ibi habuit. Eydsvollo relicto per Romarikjam Osloam rediit, vespera autem festi Mariæ Tunsbergiam profectus, sinuqve trajecto præcedente festum Michaelis vespera, ipsius festi vespera Sarpsborgam venit, ubi comitia celebrata sunt, et proxima dominica domini Thoreri cancellarii nuptiæ ibi habitæ sunt. Festo reliqviarum rex Magnus Tunsbergas reversus, ibi consedit. Paulo ante regina Sophia Tunsbergis cum filio Erico in Daniam abierat, comitantibus regis Magni legatis Auduno Hugleiki filio stallario et Guttormo Gydæ filio; filiæ autem Sophiæ, Ingeburga et Catharina, apud Ingiburgam reginam Tunsbergis remanserunt. — Superiore æstate

aptan kom hann til Túnsbergs. — A Mikaelis aptan fór hann austr yfir fjörð ok kom Mikels messu aptan til Sarpsborgar ok hafði þar lögþíng. A drottínsdaginn eftir var þar brúðkaup Sira þóris kantselers. In festo reliqviarum kom Magnús konúngr austan aptr til Túnsbergs ok settist þar. Litlu áðr hafði Sophia drottníng siglt af Túnsbergi til Danmerkur ok júngherra Eiríkr son hennar ok með þeim Auðun Hugleiksson stallari ok Guttormr Gyðuson sendiboðar Magnúsar konúngs, en dætur Sophiu drottníngar Ingebjörg ok Katrín voru eptir með Ingiborgu drottníngu á Túnsbergi. Á þessu sama sumri áðr var fullkominn Tígl-kastalinn fyrir sunnan breiðustofu á Túnsbergi. Um haustit eptir ok um vetrinn var ófriðr milli Svía ok Dana. *Obiit* Gregorius son Byrgis jarls frilluson.

1277. ACDEL: Vígðr Árni biskup til Stafángrs. ACDEFHIKL: Andaðist Askatín biskup (CDF: í Björgvin). — ABCFL: Sætt Magnúsar konúngs ok Jóns erkibiskups *a)*. ACFK: Valdimar Svía konúngr ok Eiríkr Dana konúngr fóru í Vestra Gautland ok herjaðu í Svíaríki. ACDFGK: Magnús Noregs konúngr gaf lendum mönnum barúna nöfn ok herra, en skutilsveinum riddara nöfn ok herra *b)*. — ACDFI: Sættust *þilir* við Magnús konúng. — ABCDFGK: Utanferð Rafns, ACDFG: Oddssonar.

a) *Fuse hanc litem et reconciliationem sic explicant* DG: Greinir ok nokkut sundrþykki var millum Magnúsar konúngs ok Jóns erkibiskups um þá skipan, sem þeir vildu staðfesta milli konúngdómsins ok biskupsdóms í Noregs konúngs ríki ok áttu þeir at nokkurar stefnur at semja þetta mál. A Laurentius messu aptan at berfættu bræðra í Túnsbergi, sömdu þeir Magnús konúngr ok Jón erkibiskup öll sín mál ok gerðu æfinliga skipan milli konúngdómsins ok biskupsdóma í Noregs konúngsríki, ok settu fyrir sterk bréf með sjálfra sinna innsiglum ok allra annara höfðíngja þeirra sem þar voru viðstaddir: (ɔ: *Lites et aliquæ dissensiones inter regem Magnum et Johannem archiepiscopum exstiterunt de instituto illo quod confirmare voluerunt inter principatum regium et episcopatum regni Norvegiæ. Ad componendam hanc caussam aliquot conventus habuerunt. Vespera sancti Laurentii Tunsbergis in ædibus Fratrum Nudipedum rex Magnus et Johannes archiepiscopus causas suas omnes composuerunt et inter regium principatum et episcopatus regni Norvegiæ ordinationem perpetuam fecerunt, quam validis litteris corroborarunt, suisque ac procerum omnium, qui ibidem adfuerunt sigillis obsignarunt. — In* E: Gerðu þeir Mag-

structura castelli lateritii, ad austrum triclinii latioris (Breiðastofu) siti, Tunsbergis finita. Inseqventi autumno et hyeme inter Svecos Danosqve motus bellici exorti. Obiit Gregorius filius notus Birgeri comitis.

1277. *Arnas episcopus Stafangrensis ordinatus. Obiit Askatinus episcopus Bergensis. Pacificatio Magni regis et Johannis archiepiscopi. Valdemarus Sveonum rex et Ericus Danorum rex Gotlandiam occidentalem invaserunt, et in Svecia populationem fecerunt. Magnus Norvegiæ rex Satrapis beneficiariis, Baronum Dominorumqve nomina imposuit, Eqvitum vero et Dominorum nomina mensæ regiæ ministris concessit. Telemarki Magno regi reconciliati sunt. Peregrinatio Rafni Oddi filii et Thorvardi*

nús konúngr ok Jón erkibiskup æfinliga skipan milli kyrkjunnar ok krónunnar ok staðfestu með bréfum ok insiglum annara lendra ok útlendra manna í landinu. Actum Tunsbergi ɔ: *Rex Magnus et Johannes archiepiscopus inter coronam regni et ecclesiam perpetuam constitutionem fecerunt, et litteris sigillisqve tam nobilium qvam ignobilium in regione idem confirmarunt. Actum Tunsbergis.* *b) Ita* B; Magnús konúngr gaf lendum mönnum ok skutilsveinum herra nöfn ɔ: *rex Magnus nobilibus et dapiferis titulum "dominus" dedit. Ita in* EL: Þá gaf ok Magnús konúngr lendum mönnum sínum stöllurum ok skutilsveinum, at þeir væri kallaðir herrar af öllum mönnum, skyldu ok lendir menn þaðan af heita barúnar en skutilsveinar riddarar ɔ: *Tunc qvoqve Magnus nobilibus suis, aulæ magistris et ministris a mensis id concessit, ut ab omnibus domini adpellarentur. Qvin etiam abinde nobiles barones et ministri a mensis eqvites salutarentur. Ita K:* Magnús konúngr gaf baróna nöfn lendum mönnum; herra nöfn riddurum ɔ: *rex Magnus nobilibus baronum, eqvitibus dominorum titulos imposuit.*

ABCDFK: ok þorvarðar, ACDF: þórarinssonar, ABCDFGK: ok Sturlu lögmanns *c)*. ABEK: Veginn Eilífr í Naustadal.

1278. *Soli* K. *omitt.* Vígðr Narfi (CDEFHIL: 1275 G: Björgvinar) biskup ok þorfinnr biskup (*add. cæteri:* til Hamars). — ACDFGKL: Leiðángr Magnúsar konúngs til Elfvar. — ABCDFGKL: Tekinn Valdimar Svía konúngr aptr i ríki sitt. — ACDFGKL: Drepinn Ingimarr i Gautlandi. ACDFGKLM: Heitaðust Svíar at herja í Noregi af eggjan Dana. — ABC DFGKLM: Útkoma (*add.* BCDFG: Herra) Sturlu lögmanns *d)*.

1279. ACFL: Kirjálar *e)* tóku þorbjörn Stein *f)* sýslumann Magnúsar konúngs, ok drápu á fjalli fyrir hönum XXX ok V menn. — ABCE HIL: Útkoma þorvarðar þórarinssonar. — ABCFHIKL: Rafns Oddssonar. *Omitt.* BEK: þá hafði Magnús konúngr gert hann merkismann sinn *g)*. ACDFGLM: Jörundr biskup ok Árni biskup leystu *h)* Odd þórarinsson (*add.* LM: dauðann) ok *i)* færðu bein hans í Skálholt til legstaðar. ABC DFK: Utanferð Jörundar biskups ok Árna biskups *k)* (*add.* ELM: 1276 G. Biskupslaust á Islandi). — ACDEFLM: Andaðist Vermundr ábóti (*add.* DELM: á þíngeyrum). — AB: Hafliði prestr Ólafsson. Kom út Eindriði Böggull. — ABDGK: ok Loðinn af Bakka með lögsögn *l)*.

1280. ABCEFGHIK: Andaðist Magnús konúngr (*add.* BC: góði). ABCEF: Hákonarson *m)* (*add.* B: 7da idus Maii, E: ok Vígleikr prestson. LM: þat var á fimta Ári ríkis Eiríks Christophórssonar í Danmörku. Han tók fyrst einvaldsríki öfundslaust í Noregi. Hann bætti um lög ok landsrétt ok var af því kallaðr Magnús Lagabætir. Hann var fríðr maðr sínum ok fagran hárslit. Um hans tíð var góðr friðr í Noregi. Hann lagði til hvörs biskupsstóls í Noregi hundrat merkur sylfrs. — *Omnes* Eiríkr (*add.* BCEFK: konúngr) sonr hans kórónaðr (*add.* B. 6ta non. Julii). — ACFHILM: af Jóni erkibiskupi ok *n)* 7 öðrum (*add.* HI: lýð)

c) þórðar sonar B. *d)* Sturla fór út ɔ: *Sturlo peregre profectus est* K. *e)* Kereljar CF: Karóiar L. *f)* Skiæni CFL. *g)* Ita DG: Herra Rafn gjörr merkismaðr ok fór til Islands: ɔ: *Dominus Rafnus vexillarius factus in Islandiam profectus est.* *h)* bein Odds þórarinssonar DG. *i)* fóru CDGF. *k)* sigldu svâ báðir biskupar *deinde uterque*

Thorarini filii et Sturlæ nomophylacis. Eyolfus de Naustadalo interfectus.

1278. *Narfius episcopus Bergensis et Thorfinnus episcopus Hamarensis consecrati sunt. Magni regis expeditio ad flumen Gothalbim. Valdemarus rex Sveciæ in regnum suum iterum receptus. Ingimarus in Gotlandia occisus. Sveones svasu Danorum se in Norvegia populationem facturos minati sunt. Reditus domini Sturlæ nomophylacis.*

1279. *Careli Thorbjörnum Skenium, Magni regis præfectum, ceperunt, et in montana regione triginta qvinqve ejus virorum occiderunt. Adventus Thorvardi Thorarini filii et Rafni Oddi filii, qvem tunc Magnus rex vexillarium suum fecerat. Jörundus episcopus et Arnas episcopus Oddum Thorarini filium jam mortuum absolverunt, ossaqve ejus Skalholtum in sepulcrum transtulerunt. Peregrinatio episcoporum Jörundi et Arnæ. Episcopis Islandia caruit. Obierunt Vermundus abbas Thingeyrensis, et Haflidus Olavi filius sacerdos. Adventus Eindridi Bögguli, nec non Lodini de Bacho, nomophylacis munere ornati.*

1280. *Obierunt rex Magnus bonus Haqvini filius 7 idus Maii et Vigleikus sacerdotis filius. Hoc evenit anno qvinto regni Erici Christophori filii regis Daniæ. Ille primus monarchiam Norvegiæ sine invidia adeptus est. Leges et jura civilia emendavit, ex qvo Magnus Legum restaurator appellatus est. Fuit pulcher adspectu et splendido cæsariei colore. Eo regnante bona pax in Norvegia viguit. Singulis in Norvegia cathedris episcopalibus centum marcas argenti attribuit. Ericus rex filius ejus a Johanne archiepiscopo et septem aliis episcopis suffraganeis, 6. non. Julii coronatus est. Episcopale concilium Bergis habitum. Obiit Olavus episco-*

episcopi peregre profecti sunt LM. *l*) með lögsögn *omitt.* B. *m*) Ita D: Andlát vyrðuligs herra Magnúsar konúngs hins kórónaða, ɔ: *obiit reverendus Dominus Magnus rex coronatus.* — Ita E: Betalaði Magnús konúngr Hákonarson sína náttúrliga skuld, ok sofnaði i drottni ɔ: *Debitum suum naturæ solvit Magnus rex, et in deo obdormivit.* *n*) 4 L. in

biskupum. D. 1281 E: Biskupa-þíng í Björgyn *o*). — ABCDFGHILM: 1281 E: Andaðist Ólafr Grænlendínga biskup. — ABCDFHIK: Útkoma Jörundar biskups *p*) (*add.* BDGK: Loðins Lepps ok Ásgríms BD: þorsteinssonar), — ABDEFHIK: 1277 ok Jóns lögmanns með nýja (*add.* DH: lög) bók *q*). A. 1281 E: Vigðr Bjarni ábóti, *Soli* A: til þíngeyra.

1281. ACDEFGLM: *r*) Svarit Eiríki *s*) Noregs konúngi ok Hákoni *t*) hertuga land ok þegnar á Íslandi. *Soli* K. *omitt.* Eiríkr Noregs konúngr fèkk (*add.* D. frú) Margrètar dóttur Alexandri Skota konúngs, (*add.* DEG; ok var hún kórónuð). *Soli* E *omitt.* Utanferð herra þorvarðar þórarinssonar (*add.* BDGK: ok Loðins Lepps). AB: Rafn varð aptrreki. — AB: 1285. FI: Herra Árni biskup fór um Vestfjörðu, AB: ok gjörði vígslur í Holti á hvítadögum. — (*add.* D: Andaðist þorlákr Guðmundarson. — DFGHI *u*): Lögtekin Jónsbók *add.* FI: á Islandi á alþíngi.

1282. *Omnes:* Bæjarbruni í þrándheimi *v*). *Omitt.* ELM: Utanferð herra Rafns (*add.* HIK: Oddssonar). *Soli* KM. *Omitt.* Jón erkibiskup (*add.* B: gjörr útlægr ok) *x*) fór úr landi, *omitt.* BHM: ok Andres biskup af Osló ok þorfinnr biskup af Hamri. *Soli* M. *omitt.* Andaðist Jón erkibiskup (*add.* B: hinn staðfasti XII Kal. Januarii). BKM: *omitt.* í Skörum í *y*) vestra Gautlandi. — AB: þíngit fjölmenna í Niðarósi.

1283. ACDEFGK: Líkami (*add.* DG: virðuglegs herra) Jóns erkibiskups fluttr heim til Niðaróss *z*) ok þar jarðaðr. A. 1283 DG: ok hyggja menn hann helgan. *Soli* M. *omitt.* Andaðist Margrèt drottníng. ACF: dóttir Alexandri Skota konúngs, (*add.* D. í Túnsbergi). *Omnes* Útkoma herra Hrafns — ACFHIK: Oddssonar *a*) (*add.* ELM: með konúngs brèfum *b*), er vattaðu, at erfðastaðir skyldu snúast aptr undir leik-

o) *pro his in* G: á biskupa þíngi í Björgvin, ɔ: *in Concilio episcopali Bergensi.* *p*) komu af Islandi biskupar, ɔ: *venerunt de Islandia episcopi,* E. 1277 G: Útkoma Islands biskupa: *Adventus episcoporum Islandiæ* L. *q*) með nýja bók *omitt.* BK. BF *ita*: með hina nýju bók) *r*) *Ita* H. *ad ann.* 1280: Lètu Loðinn Leppr ok Jón lögmaðr Islands innbyggjara ok höfðíngja sverja Eiriki Prestahatara trúnaðarhylli; ɔ: *Per intercessionem Lodini Leppi Johannisque legiferi Islandiæ incolæ magnates regi Erico Cleriosori homagium juramento præstiterunt.* *s*) *pro* Noregs konúngi LM: Magnússyni. *t*) *pro* hertoga LM: bróður hans. *u*) *ita* H:

pus Grönlandorum. Adventus Jorundi episcopi, Lodini Leppi et Asgrimi Thorsteini filii, nec non Ioannis Legiferi novum librum legis afferentis. Bjarno abbas Thingeyrensis inauguratus.

1281. *Erico regi Norvegiæ et Haqvino duci respublica et populus Islandiæ homagium præstitit. Ericus Norvegiæ rex dominam Margaretham Alexandri Scotorum regis filiam uxorem duxit, qvæ coronata est. Peregrinatio domini Thorvardi Thorarini filii et Lodini Leppi. Rafnus peregrinationem frustra tentavit. Dominus Arnas episcopus qvadrantem Islandiæ occidentalem visitavit, et festo pentecostes consecrationes Holti peregit. Obiit Thorlakus Gudmundi filius. Codex Legum* Iónsbók *dictus in comitiis Islandiæ generalibus in leges relatus est.*

1282. *Incendium urbis Thrandheimiæ. Peregrinatio domini Rafni Oddi filii. Iohannes archiepiscopus in exilium actus, regno exiit, itemqve Andreas episcopus Osloensis et Thorfinnus episcopus Hamarensis. Iohannes archiepiscopus, ille constans* 12 *Kal. Ianuarii Scaris in Gothia occidentali obiit. Conventus freqvens Nidarosiæ.*

1283. *Funus reverendi domini archiepiscopi Iohannis domum Nidarosiam translatum est ibiqve inhumatum, hic sanctus prædicatur. Obiit Margareta regina Tunsbergis filia Alexandri Scotorum regis. Reditus domini Rafni Oddi filii cum diplomate regio, qvod testabatur prædia hæreditaria in dominium laicorum redire oportere. Obierunt dominus Erlingus Alfi filius Thorgeirus Grimi filius et Thordus sacerdos Sturlæ fi-*

Lögbók öktuð á alþíngi: ɔ: *Codex legum in comitiis generalibus ad acta relatus.* *v)* Niðarósi EGK. *x)* varð landflótti úr Noregi fyrir konúngsvaldi (fyrir konúngi L.) ok með honum &c. ɔ: *potestate regis coactus ex Norvegia profugit et cum eo* &c. DEGL. *y)* vestra *omitt.* DEG. *z)* til legstaðar: *ad sepeliendum* DG. *a)* ok herra Erlinds *add:* CDFGH. með lögsögn; *jurisdictione nomophylacis gaudens add.* CFH. *b)* at leikmenn skyldu taka staði á Islandi; *ut prædia hæreditaria in dominium laicorum redirent* CFH. — er ístóð um staða-mál: ɔ: *in qvibus scriptum fuit de causis prædiorum pastoralium in Islandia* DG.

menn). — ADK: Andaðist herra Erlíngr Alfsson. (*add.* D: þorgeir Grímsson). — ADFHIK: ok þórðr prestr Sturluson. — ADK: þórarinn *c)* prestr Egilsson. — ABI: *d)* Útkoma Erlindar lögmanns. S*oli* A: Hófu þeir Rafn Oddsson þá tilkall til erfða-staða á Islandi, þá fór mikil sótt yfir Island. AEGL: Margrét drottníng hafði gefit kyrkjunni at Hólum möttul sinn ok lèt Jörundr biskup gjöra úr kápu sem (*add.* EG: síðan) er kölluð drottníngar-nautr (*add.* FHI: Árni biskup fór yfir Vestfjörðu.

1284. ABCDFHIKL: Andaðist Pètr biskup i Orkneyjum. EM. *omitt.* Magnús jarl í Orkneyjum. M. *omitt.* ok herra Sturla (*add.* BK: þórðarson) lögmaðr. (*add.* B. III Calend. Augusti, FHI: Narfi prestr Snorrason). — ACFLM: *d)* Teknar nokkurar kyrkna eignir á Islandi undir leikmanna *e)* vald *f)*. — ALM: eptir skipan *g)* herra Rafns Oddssonar. — ABFHI: Sótt mikil (*add.* FHI: fyrir sunnan land). *Soli* A: Fjárdauði ok dó margt fólk í sulti, ok margir bæir eyddust. (*add.* B: Rafn fór um Vestfjörðu) — ok BLM: Erlendr lögmaðr.

1285. ABCDFKL: Andaðist þorfinnr biskup af Hamri *h)* (*add.* CF KL: í Flandur). — ACDFGKL: Andres biskup af Oslo kom í land með páfabréfum. — ABCDFIKL: Andaðist herra Ásgrímr *i)* þorsteinsson (*add.* B: Kalend. Februarii). — ACDFIKL: ok Björn Sæmundarson (*add.* FI: Jón Álptmýríngr). — AB: Druknaði þorvaldr Steinmóðsson með *k)* nokkrum mönnum (*add.* B: fjórða non. Februarii). — ABD: Andaðist þuríð prior (*add.* B: 13 Kalend. Maii). — ABHI: *l)* Fanst (*add.* I: nýja) land vestr undan Islandi. — AB: Sótt mikil um Vestfjörðu.

1286. ABCDFHIKL: Andaðist Alexander Skota konúngr. — ACD FGKL: 1287. HI: Dráp Eiríks *m)* Christophorus sonar Dana konúngs. ABCDFGIKL: Andres biskup af Osló vígði *n)* Jörund biskup til Hamars.

c) kaggi D. *d)* *vide not.* (a). *d)* teknar *omitt.* LM. *e)* valdi CFLM. *f)* EDG. 12S3 LM. *ita:* Leikmenn tóku staði, *add.* ELM: á Islandi ok kyrkju-eignir *add.* DG: þær sem þeir kölluðust at erfðum tilkomnir á Islandi, móti vilja biskupanna ok gengu í mörgu öðru hér með á móti kristinrétti. *Laici contra voluntatem episcoporum, prædia pastoralia et possessiones templorum qvas jure hæreditario sibi competere asseruerunt, suas fecerunt, et similiter multis aliis modis jus ecclesiasticum læserunt. Ita* FHI: biskupar ræntir staða forræði á Islandi ɔ: *episcopis præfec-*

lius, Thorarinus sacerdos Egili filius. Adventus Erlindi Legiferi, qvi unacum Rafno Oddi filio jus hæreditarium in prædia ecclesiastica ipsis in Islandia relicta prætendere coeperunt, tunc vehemens per Islandiam morbus grassabatur. Regina Margareta templo Holensi pallam suam dederat, qvam Iörundus episcopus in pallium transformari curavit, qvod exinde donum reginæ dictum est. Arnas episcopus Vestfjördos obiit.

1284. *Obierunt Petrus episcopus Orcadensis, Magnus comes Orcadum et dominus Sturla nomophylax Thordi filius III Calend. Augusti, et Narfo sacerdos Snorronis filius. Qvædam templorum prædia in Islandia sub laicorum potestatem redacta sunt jussu domini Rafni Oddi filii. Morbus gravis in australi Islandia. Pecorum lues. Multi homines fame perierunt multaqve prædia desolata sunt. Rafnus partem Islandiæ occidentalem peragravit et Erlendus legifer.*

1285. *Thorfinus episcopus Hamarensis in Flandria obiit. Andreas episcopus Osloensis domum (in Norvegiam) rediit papæ epistolas afferens. Obierunt dominus Asgrimus Thorsteini filius Calend. Februarii et Bjornus Sæmundi filius, Iohannes Alptmyrensis. Thorvaldus Steinmodi filius cum viris aliqvot submersus est* 4 *Non. Februarii. Obiit Thurida prior* 13 *Kalend. Maii. Terra nova e regione Islandiæ occidentali inventa est. Morbus gravis per qvadrantem occidentalem grassabatur.*

1286. *Obiit Alexander Scotorum rex. Cædes Erici Christophori filii Danorum regis. Iörundus episcopus Hamarensis et Dolgfinnus episcopus Orcadensis a Andrea episcopo Osloensi ordinati sunt. Legati a rege Tar-*

tura fundorum pastoralium in Islandia abrepta est. *g)* af atgaungu ɔ: *auctoritate* LM. *h)* af Hamri *omitt.* L. *i)* Þórisson I. *omitt.* B Þorsteinsson. *k)* *cum* SS. *(suis)* B. *l)* Ita CF: Fundu Helgasynir nyja land Aðalbrandr ok Þorvarðr i. e. *Helgonis filii Adalbrandus et Thorvardus terram novam invenerunt. — sed* DG. *ita:* fundust Dúneyjar. *m)* Christophorussonar *omitt.* BDGHI. *n)* vígðr &c. BDG. *et præcedentibus omissis.*

ACDFKL: en Dólgfinn biskup til Orkneyja. — ABCDFGKL: *o)* Komu sendiboðar *p)* Tatara konúngs til Eiríks Noregs *q)* konúngs. — AB: *r)* Drepinn ok myrðr Eiríkr Dana konúngr *s)*. — AB: Gjörvir jarlar í Noregi Álfr ok Auðun *t)* — AB: Sèð spjót á fundi *soli* A. einum standandi AB: í lopti í Borgarfirði. — AB: Guðmundr prestr (*add.* B: Hallsson kom út með utanstefnínga brèfum *u)*. — A *soli:* Andaðist Aðalbrandr prestr, (*add.* H: Ellendr lögmaðr norðan ok vestan.)

1287. ABCDEFHIK. 1289. L. Andaðist Andres biskup af Osló. Ingibjörg *v)* drottníng ABCF: Eiríksdóttir. (*add.* D: Eiríkr Dufgalsson. EG: 1289 L: Á þessum tímum komu harla stórir vetur margir í samt, ok manndauði af sulti eptir þat. Brendr staðr i Osló). — ABCDFHIKL: Dráp (*add.* BDL: Herra) Hallkéls Ögmundarsonar *x)* (*add.* FI: I Ýsgrana) *y)*. — ACDFGHIKLM: Bæjarbruni í Túnsbergi. ABCDFGHIKLM: Utanferð (*add.* DG: Herra) Jörundar biskups, *Soli* A: ok Herra þorvarðar þórarinssonar. — ADEFGHI 1289 L: Álfr (*add.* D: jarl) útlægr *z)* ADEG 1289 L: gjör (*add.* DG: af ríki Noregs konúngs), AEG 1289 L: ok allir þeir er honum fylgdu ok síðan drepnir (*add.* EGL: hans sveitúngar *a)* 2 hundruð ok tuttugu menn. Álfr komst í klaustr í Svíaríki. Hengðr Áslakr Skeinkir ok þeir 8. AEG. 1289 LM: Bannsettir í Danmörku allir þeir er drápu eða réðu Eirík konúng. — AE 1288 G: A Tiburtius messudag sigldi Eiríkr konúngr ok Hákon hertugi af Björgyn. (*add.* FHI: Andaðist þorsteinn biskupsson. Skipabrot um Breiðafjörð ok sjáfargángr hinn mikli. FI: Andaðist þórdís G. d. H: Ellendr lögmaðr).

1288. ABCDFGHIKL: Útkoma (*add.* DG: Herra) Jörundar biskups, ok Herra þorvarðar (*add.* CFK: þórarinssonar FHI: Sighvats, Herra

o) *Ita* FHI: komu Tartarar í Noreg ok Hugo nuntius (*Hugonisius II.*) ok Fiportùngar með Herra Álfi (ɔ: *Tartari et Hugo nuntius et Fiportungi unacum domino Alfo in Norvegiam venerunt.* *p)* Tattara BD; Tartara CFGKL. *q)* Noregs *omitt.* B. *r)* Dráp B. *s)* *Sic cædis ejusdem Erici vitiose repetita mentio fit in* A. *t)* *Hæc ad diversos annos in variis codicibus referuntur ita:* DG 1285: Eiríkr konúngr gaf Herra Álfi jarls nafn (ɔ: *Rex Ericus domino Alfo comitis nomen dedit*). *Iidem* 1286: Herra Auðun gjörr jarl yfir Islandi (ɔ: *dominus Audunus comes Islandiæ factus*); E 1285, L 1284: Alfr gjörr jarl; Herra Auðun Hestakorn gjörr

tarorum ad regem Ericum in Norvegiam venerunt. Cædes et nex clandestina Erici regis Danorum. In Norvegia comites creati Alfus et Audunus. In conventu qvodam in territorio Borgafjordo hasta in aëre pendens visa est. Gudmundus sacerdos, filius Halli literas citatorias adferens rediit. Obiit Adalbrandus sacerdos. Ellendus nomophylax in qvadrantibus occidentali et boreali.

1287. *Obierunt Andreas episcopus Osloensis. Regina Ingeburga Erici filia et Ericus Dufgalli filius. His temporibus vehementes hyemes continenter incubuerunt et postea strages hominum fame secuta est. Urbs Osloa conflagravit. Cædes domini Hallkeli Ögmundi filii, Isgrani (?). Urbis Tunsbergensis incendium. Peregrinatio domini Jörundi episcopi et domini Thorvardi Thorarini filii. Alfus comes e regno Norvegiæ exul factus est cum omnibus suis asseclis; et postea illius comitibus, numero ducentis et viginti, occisis, ipse Alfus in cænobium qvoddam Sreciæ evasit. Aslakus* Skenkerus *(forsan: pincerna) cum octo comitibus laqveo suspensus est. In Dania omnes illi, qvi regem Ericum interfecerant, vel cædis ejus auctores fuerant, excommunicati sunt. Festo Tiburtii rex Ericus atqve dux Haqvinus Bergis navigarunt. Obiit Thorsteinus episcopi filius. Naufragia in Breidafjördo et ingens æstuum maris grassatio. Obiit Thordisa G..... filia el Erlendus legifer.*

1288. *Adventus domini Jörundi episcopi; domini Thorvardi Thorarini filii; Sighvati; necnon domini Christophori, domini Rafni et dom. Olavi aulæ magistri.*

jarl. *u) Ita* CFH: Utanstefnt nær öllum handgengnum mönnum ok tveim hundrudum af bændalýð i. e. *Peregrè citati sunt omnes propemodum Islandiæ dedititii (jus satellitii habentes) et de patribus familias rusticis (colonis) ducenti. Ita* I: Utanstefníngar miklar: *freqventes ex Islandia citationes. v)* Ingilborg DI; Eingilborg EL. *x)* Ögmundssonar *omitt.* BD. *sed* H *add.* jarls. *y)* EG 1289 L *ita*: Herra Hallkell fánginn af Álfi jarli ok innkastaðr ok síðan drepinn: *Dominus Hallkelus captus ab Alfo comite et in carcerem conjectus, exinde occisus est. z)* landflótta FHI. *a)* Sveinar GL.

Christophorus ok LM: Herra Hrafns). ADGHIL: ok Herra Ólafs. AL: stallara (*add.* DHI: Ragneiðarsonar HI: fyrir þíng). — ABCDFGHIK: Utanferð (*add.* DG: Herra) Árna biskups ABCDFGHIK: ok Herra Rafns (*add.* CFHIK: Oddssonar). ABCFHIKL: Jörundr biskup *b*) af Hamri tók pallium ACFL: *c*) ok erkibiskupstign í Niðarósi. *Omnes*: Vígðr *d*) þórðr (*add.* BCDEFGHIKLM: biskup) til Grænlands (*add.* DG: ok voru þar við fjórir biskupar: Árni biskup af Skálaholti, Arni biskup af Stafángri, Eyvindr biskup af Oslu, þorsteinn biskup af Hamri. — (*add.* CF: Utanferð Herra Erlinds lögmans ok CDF: Herra Olafs CF: Ragneíðarsonar. DG: Lángskip á Islandi. FHI: Andaðist þuríðr Sturludóttir, Halla Loptsdóttir FI: 15da Kalend. Aprilis).

1289. *soli* M. *omitt. e*) Herferð Eiríks ACDFK: Noregs *omnes:* konúngs (*add.* DEL: ok Herra Hákonar hertuga) til Danmerkur (*add.* HI): *f*) þar var Herra Árni F: biskup ok Rafn Oddsson) *g*). EM: *omitt.* þórðr biskup fór til Grænlands. BG: *omitt:* Andaðist (ALM *omitt:* Herra). ACFHLM: Rafn Oddsson (*add.* HI: úr sárum. L: Höfðu þeir biskup Árni ok hann haft miklar deilur um staðamál ok ýmsir áunnið). *Soli* A: Eiríkr konúngr sendi Rólf til Íslands að leita Nýjalands; Jörundr Hóla biskup fór um sýslu Árna biskups at heimta aptr staði, at ráði Jörundar erkibiskups (*add.* CF: Útkoma Jörundar biskups ok Árna biskups. CF: 1290 DEG: Kyrkjur h) á Íslandi gefnar aptr Árna biskupi af Jörundi erkibiskupi, í Skálholts biskupsdæmi. FHI: Andaðist þorleifr Hreimr. Ellendr lögmaðr fór utan. Utan stefnt Jörundi biskupi).

1290*). ABCFHIKL: Eiríkr *i*) Noregs konúngr bar kórónu 4dá dag p ska. ACFHIKL: *k*) Hann brendi ok Lángaland, *soli* A: á því ari. ABCFHIKL: ok Svínaborg á Fjóni *l*) ok Falstr. *Omitt.* E: Utanferð Jörundar biskups. Andaðist júngfrú *m*) Margrèt, dóttir Eiríks *n*) Noregs

b) af Hamri tók pallium ok *omitt.* L. *c*) DEG *ita*: á sama degi ok, D: Herra Jörundr erkibiskup tók pallium, E: pallium var lagt á Jörund erkibískup i. e. *eodem die qvo Jörundus archiepiscopus Nidarosiæ pallium accepit.* *d*) ok vígði, *et inaugurationem peregit,* B. *e*) ferð ɔ: *iter* E. *f*) Arni biskup þorláksson fór til Danmerkur með Eiríki konúngi ɔ: *Arnas episcopus Thorlaci filius in comitatu Regis Erici in Daniam profic-*

Ragnridæ filii ante comitia habita. Peregrinatio domini Arnæ episcopi et domini Rafni Oddi filii. Jörundus episcopus Hamarensis pallium atqve archiepiscopi in Nidarosia dignitatem accepit. Thordus episcopus Grönlandiæ inauguratus, qvatuor illic episcopis præsentibus; nempe Arna schalholtensi, Arna Stafangrensi, Eyvindo Osloensi et Thorsteino Hamarensi. Peregrinatio domini Erlindi legiferi et domini Olavi Ragnridæ filii. Naves longæ in Islandia. Obierunt Thurida Sturlæ filia et Halla Lopti filia decimo qvinto Calend. Aprilis.

1289. *Expeditio militaris Erici regis Norvegiæ et domini Haqvini ducis in Daniam, cui interfuerunt Arnas episcopus et Rafnus Oddi filius. Thordus episcopus in Grönlandiam proficiscebatur. Obiit dominus Rafnus Oddi filius confectus lethalibus vulneribus. Is cum episcopo multas lites de causis fundorum pastoralium vario successu exercuerat. Rex Ericus Rolfum in Islandiam novam illam terram qvæsitum misit. Jörundus episcopus Holensis Dioecesin Arnæ Episcopi peragravit, ad repetenda prædia pastoralia consilio Jörundi archiepiscopi. Reditus Jorundi et Arnæ episcoporum. Templa (prædia sacra) Islandiæ per dioecesin Schalholtensem Arnæ episcopo a Jörundo episcopo restituta. Obiit Thorleifus Hreimus. Erlindus legifer peregre profectus est. Jörundus episcopus peregre citatus.*

1290. *Ericus rex Norvegiæ coronam qvarta feria paschatis gestavit, eodem qvoqve anno rus Langelandiæ incendit nec non Svineburgum Fjoniæ et Falstriam. Peregrinatio Jörundi episcopi. Obiit virgo Margareta filia Erici regis Norvegiæ. Obiit Magnus Svecorum rex Birgeri*

scebatur L. *g)* Ólafsson F. *h)* gengu aptr undir biskups vald i. e. *in potestatem regiam redierunt* DEG. *) *ab initio hujus anni usqve ad finem anni* 1299. *in* M *Lacuna est.* *i)* Noregs *omitt.* B.H.I.L. *k)* DG: *ad annum* 1289 "Brendt Lángaland", *cætera autem omittunt.* *)* a Fjóni: *omitt.* III. *m)* júngfrú *omitt.* DG. *n)* Noregs *omitt.* BIIIL.

konúngs. *Omnes:* Ándaðist Magnús Svía konúngr, *omitt.* DEGHI: Byrgisson. AL: Fellivetr mikill. *(add.* L: Sá hvergi jörð að sumri. Runólfr ábóti var þá fyrir staðnum í Skálholti). ABCDFGHI: *o)* varð *(add.* FI: Herra) þorlákr *p)* Narfason lögmaðr *q)*. — AB: Meiddr ok drepinn *r)* Álfr Erlíngsson. *Soli* A: Fór Rólfr um Island ok krafði menn til Nýjalands-ferðar. ADEG: Biskupa-þíng í Niðarósi *(add.* FHI: Útkoma Erlinds ok veittir Vestfirðir.)

1291. ACFL: Bólna-sótt á Islandi 1ta *s)*. *Omnes:* Útkoma *(add.* BDG: Herra). Árna biskups. AC: Géfnar kyrkjueignir prestum A *soli:* flestar. AC: í Skálholts biskupsdæmi *t)*. AB: Snjó vetr mikill *u)*. *Soli* A: Sætt Eiríks konúngs ok biskupanna í Björgyn. A 1294 B: Míssætti *v)* Jörundar erkibiskups ok kórs-bræðra A *soli:* í Niðarósi.

1292. *Omitt.* EL: Skrínlagðr þorlákr biskup *x) (add.* BCFHIK: hinn helgi *y)*. *add.* DG: Concilium provinciale *z)* í Björgyn eptir páfans boðskap fyrir nauðsyn Jórsala-lands. ABCDFGHIKL: Útkoma Jörundar biskups *(add.* DGHI: með transscriptis *a)* páfans brefa *b)*, DG: pro subsidio terræ sanctæ *c)* ACDFGHIL: ok Herra *d)* þórðar Hallssonar *e)* AL: ok Herra Pèturs af Mói *f)* ADGL: *g)* með boðskap Eiríks konúngs um kyrknamál. AHI: Útkoma Christophorus *h)* *soli* A: á Fálkanum. Krossuðust menn á Islandi til Jórsala ferðar. ADG: Sótt mikil (*add.*

o) varð *omitt.* CDFGHI. *p)* Narfason *omitt.* BFHI: *pro* varð lögmaðr B: tók lögsögn. *r)* deiðdr B. *s)* hin þriðja L. *t)* staðargjafir ok kyrknagjafir: *largitiones prædiorum pastoralium et templorum donationes* BD: ok gaf Árni biskup kyrkjur flestallar lausar: *episcopus Arnas templa pleraqve soluta largitus est* EG. þá gaf Herra Árni biskup kyrkjur prestum sínum: *episcopus Arnas pastoribus suis fundos pastorales donavit* FHI: Géfnar upp flestar kyrkjur í Skálholts biskupsdæmi: *plurimi fundi pastorales in dioecesi Skalholtensi pastoribus dediti* L. *u)* Jökul vetr mikill ok felli vetr: *hiems admodum nivosa et damnosa* CE. *Ita* DGK: Fellivetr *add.* K: eymuni hinn mikli: *magna illa hiems sine exemplo damnosa.* *v)* Hófust deilur: *simultates exortæ sunt* B. *x) pro* biskup HI: *Schalholtensis.* *y)* Heilagr dómr þorláks biskups var lagðr í skrín sitt: *sanctæ reliqviæ Thorlaci episcopi scrinio suo impositæ* DG. *z)* haldinn samfundr: *conventus*

filius. Hyems pecorum strage insignis; æstate ineunte solum medium præ nivibus conspici non potuit. Runolfus abbas tunc cathedræ Schalholtensi præfuit. Thorvardus Norfi filius nomophylax factus est. Læsus et necatus Alfus Erlingi filius. Rolfus Islandiam peragravit virosqve sibi itineris socios ad novas terras inqvirendas adsciscivit. Concilium episcoporum Nidarosiæ. Reditus Erlindi præfecti Vestfjordensis.

1291. *Variolarum morbus in Islandia. Adventus domini Arnæ episcopi. Templorum pleraqve prædia dioeceseos Schalholtensis sacerdotibus assignata. Hiems nivis copia insignis. Pacificatio regis Erici et episcoporum Bergis inita. Simultates inter Jörundum archiepiscopum et Canonicos Nidarosiæ.*

1292. *Thorlacus episcopus sanctus scrinio impositus. Concilium provinciale Bergis jussu papæ habitum propter necessitatem terræ Hierosolymitanorum. Adventus Jörundi episcopi cum transscriptis literarum papalium pro subsidio terræ sanctæ, et domini Thordi Halli filii, et domini Petri de Moo, mandatum regis Erici circa lites de templorum prædiis adferentis. Adventus Christophori in nave dicta Falco. Viri in Islandia ad iter Hierosolymitanum sancta cruce signati sunt. Morbus gravis in Islandia grassabatur. Sigurdus Gudmundi filius legifer. Dominus*

habitus G. *a)* útskriftum G: bréfum III. *b) pro* bréfa H: ok erkibiskups. *c)* hljóðandi uppá tilstyrk til Jórsala lands: *de subsidio terræ Hierosolymitanorum. d) omitt.* CL: Herra. *ita* E: Herra þórðr á Möðruvöllum kom út með konúngs bréfum til staða mála i. e. *dominus Thordus Mödruvallensis in patriam rediit cum diplomate regio de causa fundorum pastoralium. e)* Hallssonar *omitt.* III. *f)* Möi *omitt.* L. *g) Ita fusius in* CF: ok Herra Christophori Vilhjálmssonar með konúngsbréfum að leikmenn skyldu taka staði alla ok kyrkju eignir, svá sem verit hafði áðr Island kom undir konúngsvald í Noregi i. e. *et domini Christophori Vilhelmi filii cum diplomatibus regiis, ut laici fundos omnes et prædia pastoralia reciperent, sicut moris fuerat, antequam Islandia potestati regum Norvegiæ subjiceretur. h) sine dubio idem, qvi supra ex Cod.* C: *in not. g. memoratur.*

DG: á Islandi. CFH: Sigurðr Guðmundarson legifer. FHI: Herra Þórir biskupsson flutti bein Herra Ólafs af Helsíngjaborg í Danmörku til Túnsbergis. Andaðist Hallbera Tómásdáttir).

1293. *Omnes:* Andaðist (*add.* HI: Herra) *i)* Eyjólfr ábóti at Þverá (*add.* FHI: Ljótr kosinn *k)* í hans stad). *Omnes:* 1294 EHI: Eiríkr Noregs *l)* konúngr fèkk *m)* Isibell *n)* dóttur Síra *o)* Róberts *p)*, sonar *q)* Roðberts jarls af Brúnsvík *r)*. ACDFGKL: Vígð Agatha abbadís í Kyrkjubæ. ACDFGL: Leikmenn tóku nokkurar *s)* kyrkju-eignir á Islandi. ADCL: með skipan *t)* Þórvarðar Þórarinssonar, (*add.* DG: móti vilja biskupanna). AEL: *u)* Kom út Herra Pètr af Heiði ok *v)* skipaðr allr Norðlendínga-fjórðúngr. ADEGL: Herra Loðinn af Bakka gjörr útlægr *x)* til Islands *y)* (*add.* DG: ok margir aðrir herra-menn í Þrándheimi féllu þá í útlegð.) *Soli* A: Útanferð Herra Þórðar ok Þorláks lögmanns. *add.* FHI: *z)* Þoku sumar. Grasleysi mikit.)

1294. ACFKL, 1293 DGHI: *a)* Skriða hljóp í Fagradal. ACFL: 1293 DG: Þar létust *b)* ellefu menn. ACDFG: *c)* Sprakk jörð í sundr í landskjálfta á Rángárvöllum. ACDFGHI: ok hús féllu ofan *d)* (*add.* CFH: af landskjálfta) ok Rángá féll or farveg sínum (*add.* CF: en brunnar urðu ásýndar sem mjólk í *e)* Þrjá daga í Flagbjarnarholti *f)*. *Soli* A: forboð-

i) Eylífr H. *k)* *pro* í hans stað FI: til ábóta. *l)* Noregs *omitt.* B. *m)* Isebell DG. — Isinbell drotníngar, *et cæteris omissis* E. — Isabelle HI. *n)* *sequentia omitt.* L. *o)* Róbert CFHK: *p)* sonar Róberts *omitt.* BHI. *q)* Róbert CK. *r)* af Brús (Brúns B) í Skotlandi BCDFG; *unde corrupte Brunsvík in* AH; af Brúslandi I. af Skotlandi K. *s)* nokkurar *omitt.* DG. *t)* at ráði: *ex consilio* DG; með valdi *ex auctoritate* L. *u)* Herra Pètr kom til Norðlendínga yfir þá skipaðr af konúngi i. e. *dominus Petrus venit ad Islandos boreales illis a Rege præpositus* DG. *v)* Pètri af Eiði norrænum manni &c., i. e. *Petro de Eido viro Norvego* EL. *x)* var sendr Bakka-Loðinn D. *y)* vorðinn útlægi Noregs konúngs: *exul factus Regis Norvegiæ* DG. *z)* Þrætu-sumar: *æstas simultatibus insignis* H. *a)* *Pro seqv.* H: manntapi: *hominum clades.* *b)* níu G. *c)* spratt C; — landskjálfti hinn mikli EHF. *d)* ok braut hús manna; *et ædes hominum fregit* DG. *e)* *pro* Þrjá F: átta: *octo.* *f)* *Fusius de his in* L: *ita:* Eldr hinn fimti í Heklufelli með sva miklum mætti ok landskjálfta, at víða í Fljótshlíð ok á Rán-

Thorerus episcopi filius ossa domini Alfi Helsingborgensis de Dania ad Tunsbergum transtulit. Obiit Hallbera Thomæ filia.

1293. *Obiit dominus Eyolfus, abbas Thveraensis et Ljotus ejus loco designatus est. Ericus rex Norvegiæ Isabellam filiam domini Rodberti filii Rodberti, comitis Brunsvicensis uxorem duxit. Consecrata Agatha abbatissa Kyrkjubæensis. Laici nonnulla prædia templorum Islandiæ jussu Thorvardi Thorarini filii contra voluntatem episcoporum receperunt. Dominus Petrus de Heida advenit in Islandiam universæ qvadranti boreali præfectus. Dominus Lodinus de Bacho in Islandiam exulatum missus et multi alii proceres in Throndhemia tunc exilio mulctati sunt. Peregrinatio domini Thordi et Thorlaci legiferi. Æstas nebulosa; graminis ingens defectus.*

1294. *Ruina montis in valle Fagradalo, undecem homines vita privavit. Terra, in territorio Rangarvallensi, motu terræ dissiluit et ædes terræ motu corruerunt. Fluvius Ranga alveum suum mutavit, fontes vero ad villam Flagbjarnarholtum siti, per triduum lactis instar aspectui erant. Multis præbendarum detentoribus sacris interdictum. Dominus Petrus pe-*

gárvöllum ok svâ fyri utan Þjórsá sprakk jörð ok mörg hús fèllu af landskjálftanum ok tíndust menn. Gánga mátti þurrum fæti yfir Rángá af vikrar-falli. Víða í Lónum ok þar sem afkastaði strauminum í Þjórsá var svâ þykkr vikrinn, at fal ána. Svâ sögðu ok kaupmenn, er híngat komu um sumarit eptir, at þessum megin Færeyja voru víða svartir flakar á sjónum af vikrinni. I Eyjarfjalli hjá Haukadal komu úpp hverir stórir, en sumir hurfu, þeir sem áðr voru. Á Húsatóftum hvarf ok burt laug sú, er þar hafði áðr alla æfi verit. Þar rifnaði ok sprakk svâ djúpt, at ekki sá niðr. i. e. *Conflagratio qvinta in monticulo Hekla tanta vi et terræ motu, ut late per Fliótshlídam et Rangarvallos et extra amnem Thiorsa terra dissiliret, ac multis ædibus terræ motu corruentibus homines interirent. Sicco pede trans amnem Rangá, casu pumicum iri potuit. Passim in stagnis, et ubi cursus in amne Thiorsá erant remissiores, pumex adeo dense coacervatus fuit, ut amnem contegeret. Mercatores qvoqve, qvi æstate seqventi huc advenerunt, ab hac parte Færöarum passim per mare nigra pumicibus strata exstitisse retulerunt. In Eyafjallo (monte insula-*

aðir staðamenn margir. Herra Pètr fór utan. Komu út Jón ok þorlákr lögmenn ok herraðir báðir, ok Herra þórðr Herra Erlindr ok Herra Snorri. AL: Utanferð Herra *g*) þorvarðar (*add.* L: Narfasonar. DGL: Utanferð Herra Erlindar DG: Ólafssonar ok þorláks lögmanns.) ACDF GIK. Herra, *Soli* B. *omitt. h*) Vísleifr af *i*) Ry *k*) brendi Hýsíng. (*add.* DG: Maðr var fastr í jörð í Flóa matlánga stund. A Lúcas-messu dag heyrðist brestr mikill í lopti víða um Vestfirðínga-fjórðúng, ok sást ljós fljúga í loptinu, vaxit sem ör. FHI: Herra Hrani *add.* FI: Jónsson fánginn af Dönum.)

1295. *Soli* B *omitt.* Eiríkr Dana-konúngr ok hertogi *l*) Christophorus bróðir hans *m*) tóku (*add.* HI: Jón) erkibiskup af Lundi ok köstuðu í myrkvastofu; *n*) (*add.* DG: fyri þá sök) var Danmörk í banni. (*add.* BC DFGHIL: Utanför Herra þorvarðar CDFGL: þórarinssonar. *Soli* B: komu út hin sterkustu konúngs bréf um staða-mál). AEL: 1296 CDFG HI: *o*) Jörundr biskup setti (*add.* CDFGL: nunnu) klaustr, AEL: 1296 að Stað í Reinisnesi ok (*add.* CDFGHIL: kanoka klaustr) AEL: 1296 CDF GHI: á Möðruvöllum í Hörgárdal. — AEL: Fæddr Eigill (*add.* E. Eyjúlfi) er síðan var (*add.* EL: Hóla) biskup. A 1294 CDFGHL: varð Haukr Erlindsson *p*) lögmaðr. ADG: Útkoma (*add.* DG: Herra þorláks lögmanns ok Herra Erlindar ok Herra Snorra Ingimundarsonar ok) Bárðar Högnasonar með boðskap Eiríks konúngs. *Soli* A: Brunnu hallir erkibiskups í Niðarósi jóla nótt. A. 1296 BCFHIL: Andaðist *Soli* A: Landa-Rólfr ok A. 1296 BCFHIL: 1297 E: Herra þorvarðr þórarinsson. ACDFGHIL: 1244 E: Braut Kjöl *q*) á Borgarrfiði (*add.* L: fyrir Raufarnesi), þar létust 14 menn. *r*) (*add.* CF: Utanferð Herra Sighvatar Hálfdánarsonar ok Herra Christophori. CFH: Sætt Árna biskups ok almennings um staði ok kyrkjueignir á Islandi *s*).

rum) apud Haukadalum magnæ thermæ erupserunt, at nonnullæ earum, quæ prius exstiterant, disparuerunt. Husatoptis lavacrum calidum, qood ibi antea per omne fuerat ævum, e conspectu abiit. Ibi solum adeo profunde dissiliens disruptum est, ut ne fundus chasmatis conspici posset. *g*) Herra *omitt.* L. *cæterum hic Thorvardus forte idem est, de cujus peregrinatione et morte sub seqventi anno narratur.* *h*) Visleif CDFIK. *i*) af Ry *omitt.* CDFGK. *k*) Isleifr

regre abiit. Johannes et Thorlacus legiferi uterqve domini titulo insigniti advenerunt itemqve dominus Thordus, dominus Erlindus et dominus Snorro. Peregrinatio domini Thorvardi Narfi filii, domini Erlindi Olavi filii et Thorlaci legiferi. Dominus Visleifus de Ry Hisingiam incendit. In territorio Floa vir qvidam in terra casu est defixus, spatio circiter horæ prandii. Festo Lucæ fragor ingens in aere auditus est late per qvadrantem occidentalem, et lux in aere volitans forma sagittæ conspecta est.

1295. *Ericus rex Danorum et eius frater, dux Christophorus Johannem archiepiscopum Lundensem comprehenderunt, carceriqve incluserunt; propter hanc causam Dania excommunicata est. Peregrinatio domini Thorvardi Thorarini filii. Litteræ regis strictissimæ de præbendis advenere. Jorundus episcopus monialium cænobium Stadi in territorio Reinines, canonicorum vero monasterium Mödruvallis in Hörgardal constituit. Natus Egillus Eiulfi, qvi postea episcopus Holensis fiebat. Haukus Erlindi filius nomophylax factus est. Adventus domini Thorlaki legiferi et domini Erlindi, et domini Snorronis Ingimundi filii et Bardi Högnonis filii cum mandato regis Erici. Ædes (basilicæ) archiepiscopi Nidarosiensis nocte Natalitiorum Christi conflagrarunt. Obierunt Landa-Rolfus et dominus Thorvardus Thorarini filius. Navis Celox in sinu Borgarfjordo disfracta est ante promontorium Raufarense, ubi homines XIV perierunt. Peregrinatio Sighvati Halfdani filii et domini Christophori. Pacificatio Arnæ episcopi et plebis de prædiis sacris et templorum possessionibus in Islandia.*

af Ey L. *l)* hertogi *omitt.* L. *m)* bróðir hans *omitt.* EHI. *n) in carcerem* D. *o)* B. *tantum* "Staðarsetning í Reininesi" i. e. *fundatio cænobii in territorio Reinines. p)* Erlindsson *omitt.* L. *q)* Kjölinn viðr Myrar i. e. *navem, Celocem ante territorium Myras* E. *r)* andaðust átta menn: *obierunt octo viri* E. *s) Annales Litr. K. insigniti hic desinunt in qvibusdam exoticis sub hoc anno memorandis.*

1296. ACDEFGIL: Hertugi *t*) Eyríkr af Láugalandi *u*) fèkk Agnesar (*add.* FI: júngfrú *v*) móður-*x*) systur Eiríks Noregs konúngs. *Soli* B *omitt.* Sætt Eiríks *y*) Noregs konúngs ok Eiríks Dana konúngs ok hertoga Valdemars (*add.* I: fyrir sunnan á). ACDFHIL: Andaðist Ljótr ábóti at þverá (*add.* DG: Ræntr Tjörfi prestr af Snorra Ingimundarsyni ok Herra Erlendi Olafssyni). ACDFGHIL: Utanferð ACDFGL: Herra Erlinds (*add.* CFG: Ólafssonar), ACDFGHIL: Herra þorláks (*add.* CF: Narfasonar, DGHIL: lögmanns), ADG: ok Sturlu Jónssonar. ACDFHI: þórðr Narfason varð lögmadr *z*). A. 1297 BCDFGHIL: Utanferð Árna biskups. AL: Hvalréttr *a*) mikill (*add.* L: fyrir norðan land á Islandi). AEGL: Herra þorgils dróttseti fèkk dóttur Svía konúngs (*add.* FHI: Herra þorgils dróttseti Svía konúngs vann vel tvo hluti Kirjálalands ok kristnaði.) AEGL: Skipaðr Norðlendíngafjórðúngr Guðmundi *) Skáldstikli. Sóru 12 bændur kyrkna eignir á staði *b*) í Skálholts biskupsdæmi; urðu 9 stökkvi *c*) — víg á Islandi.

1297. A. 1298 *cæteri omnes:* Andaðist (*add.* BDGHI: Herra) Árni biskup (*add.* H: í Skálholti DEGL: þorláksson). ABEL: *c*) 15 Kalend. Maii. *Omitt.* B. Jónn *d*) erkibiskup af Lundi *e*) fór *f*) úr myrkvastofu. Kardinali kom í Danmörku ok leysti konúnginn ok bróður *g*) hans ok landit alt af páfa *h*) banni. ACDFGHI: Sætt Jörundar erkibiskups ok Kórsbræðra af Níðarósi *h*) (*add.* CFHI: Eiríkr konúngr var á Frostuþíngi ok skipaði mörg statuta með ráði ok samþykki Jörundar erkibiskups). AC FL: Árni prestr *i*) Helgason *k*) hafði umboð (*add.* L: allt, CH: ok forsjá) um allt Skálholts biskupsdæmi. *Soli* A: Varð Teitr prior á Möðruvöllum. AEGL: Utanstefnt bændum þeim er sóru kyrkju-eignir. (*add.* CF *l*) Jörundr erkibiskup gjörðist jarl Eiríks konúngs ok sór hönum eiða. DG: Herra Snorri Ingimundarson lèt ræna þorstein son Sigurðar Blóts. And-

t) Herra *add.* I. *u*) *Sagati vitiose* I. *v*) fru I. *x*) Sophio CF: *qvod in cod. membr.* C. *superscriptum ita legitur.* *y*) *ita* EHI: konúngs af Noregi ok hertoga Hákonar viðr Eirík Danakonúng *add.* I: ok hertuga Valdemar i. e. *Regis Norvegiæ et ducis Haqvini ex altera parte, altera vero Erici Regis Daniæ et ducis Valdemari.* *z*) *prò* Narfason varð lögmaðr FHI: tók bókina. *a*) hvalrekstr hinn mikli: *magnus balænarum appulsus* L. *) Skáldstikli: *forte poeta satyricus v. maledicus.* *b*) stöðum EGL. *c*) stok-

1296. *Ericus dux Langelandiæ uxorem duxit Agnesam virginem, materteram Erici, regis Norvegiæ. Pacificatio Erici regis Norvegiæ et Erici regis Daniæ et Valdemari Ducis Jutiæ meridionalis. Obiit Ljotus abbas Thveraensis. Tjörfius sacerdos a Snorrone Ingimundi filio et domino Erlindo Olavi filio spoliatus. Peregrinatio domini Erlindi Olavi filii, domini Thorlaci Narfonis filii legiferi et Sturlæ Johannis filii. Thordus Narfonis filius nomophylax factus est. Peregrinatio Arnæ episcopi. Magna ad oras Islandiæ boreales balænarum captura. Dominus Thorgilsus Marschallus filiam regis Sveonum uxorem duxit. Dominus Thorgilsus Marscallus regis Sveonum plusqvam duas partes Kareliæ subegit et religione christiana imbuit. Qvadrantis borealis præfectura Gudmundo Skaldstikillo concessa. Duodecim coloni possessionem prædiorum pastoralium in dioecesi Scalholtina templis adjurarunt. Novem homicidia in Islandia per inopinatum assultum commissa.*

1297. *A.* 1298 *cæteri: Obiit dominus Arnas episcopus Scalholtensis, Thorlaci filius,* 15 *Calend. Maii. Iohannes archiepiscopus Lundensis carcere evasit. Cardinalis in Daniam venit, qvi regem eiusqve fratrem et totum regnum excommunicatione papali absolvit. Pacificatio Jörundi episcopi et canonicorum Nidarosensium. Ericus rex conventui Frostensi interfuit, consilioqve et consensu Jörundi archiepiscopi multa statuta dedit. Arnas sacerdos Helgonis filius præfecturam et procurationem totius dioeceseos Scalholtinæ suscepit. Teitus prior Mödruvallensis factus est. Peregre citati sunt coloni, qvi possessionem prædiorum pastoralium templis adjuraverant. Jörundus archiepiscopus Erici regis comes creatus est, illiqve homagium dedit. Dominus Snorro Ingimundi filius Thorsteinum*

kinn EGL. c) Ita L; *pro qvo* D: einni nóttu eptir Magnúss-messu á varið: i. e. *una nocte post festum Magni vernum.* d) Jónn *omitt.* CF. e) af Lundi *omitt.* I. af Danmörku, EL. f) kom CDFGHI. g) bræður HI. h) páfa *omitt.* HI. h) í Þrándheimi, HI. i) prestr *omitt.* L. k) tók CFL. l) tók Jörundr erkibiskup jarldóm: *Jörundus archiepiscopus dignitatem comitis accepit* (*nec plura*) EGL.

lát Eigils í Reykjaholti ok þorsteins Skeggjasonar. *Add.* FHI: Fædd júngfrú Ingibjörg dóttir Eiríks konúngs).

1298. ACDFHIL: Vígðr þórir ábóti til þverár ok Katrín abbadís til Reyniness. ACDFG: Kom af helgum dómi Magnús *m*) jarls til Skálholts. (*add.* CFHI: Leiðángr HI: Eiríks konúngs CFHI: til Danmerkur. CDF: Andaðist Grímr prestr Hólmsteinsson *n*). ADGL: Sætt Noregs konúngs ok Dana konúngs. ACDFGHL: Útkoma þorláks *o*) (*add.* CFH: Narfasonar) lögmanns *p*). — AEL: 1299. BCFHI: Andaðist *q*) Eiríkr ábóti af Mikjáls *r*) klaustri (*add.* CFHI: í Björgyn). AEGL: Sèn kómeta. (*add.* HI: Komu tvö skip í Grunnasunds — *s*) nes fyrir þíng).

1299. *Omnes: t*) Andaðist (*add.* E: Herra) Eiríkr Norégs konúngr *u*) Magnússon AEHL: VI. Idus Julii. ACDEFGL: *x*) Hákon hertogi bróðir hans tók þá konúngdóm í Noregi ok var kórónaðr á allraheilagramessudag *z*). — *add.* CF: ok svâ Euphemia drottníng). — ACDFG: Hákon hertugi son Magnús konúngs, *Soli* A: er nú varð konúngr ACDFG: fèkk Evphemiam *a*) greifa dóttur (*add.* DG: af Vindlandi. CF: Fánginn Herra Auðunn). — AB: Andaðist Pètr biskup af Skörum (*add.* B: í Gautlandi ok Ólafr Stallari), *Soli* A: ok Tjörfi prestr. ACDFHIL: Runólfr ábóti í Viðey. *Omnes:* ok (*add.* EG: virðugligr herra) Bjarni ábóti af þíngeyrum; — AEG: *b*) því vottaði (*add.* EG: Herra) Laurentius, er varð *v*) biskup (*add.* EG: á Hólum), at tvo menn hefði hann þá sèt, at hönum sýndist heilags manns yfirbragð hafa, Árna *d*) biskup þorláksson ok Bjarna ábóta. Í frammferð (*add.* EG: fyrrsagðs) Bjarna ábóta (*add.* EG: urðu margir merkiligir hlutir), sá menn ljós skína til staðarins á þíngeyrum, en klukkur sjálfar hríngðust. *Soli* A: Utanferð Árna prests Helgasonar. Runólfr ábóti í Veri hafði umboð um allt Skálholts biskupsdæmi. ADEGL: 1298 CFH: Útkoma herra Sturlu (*add.* CDFH: Jónsson-

m) Eyja jarls DG. *n*) Hólmsteinsson *omitt.* F. *o*) Sturlu Jónssonar ok þorláks &c. CF. *p*) *pro* lögmanns CFH: með lögsögn. *q*) Rikkarðr L. *r*) kyrkju CFHI. *s*) Grönasunds I. *t*) Bítalaði Eiríkr Noregs konúngr Magnússon sína náttúrliga skuld. i. e. *Ericus Rex Norvegiæ debitum naturæ solvit* L. *u*) Magnússon *omitt.* BHI. *x*) vígðr Hákon konúngr yfir Noreg. *nec plura* E: gefið Hákoni hertoga bróður hans konúngs nafn, i. e. *duci Haqvino fratri ejus nomen Regis datum,* EL. *z*) Allra heilagra-

filium Sigurdi Idololatræ spoliari mandavit. Obitus Egili Reykholtensis et Thorsteini Skeggonis filii. Nata virgo Ingiburga filia Erici regis.

1298. *Thorerus abbas Thveraensis ordinatus et Catharina abbatissa Reininesensis. Pars sanctarum reliqviarum Magni comitis Skalholtum venit. Expeditio Erici regis in Daniam. Obiit Grimus sacerdos Holmsteini filius. Pacificatio regum Daniæ et Norvegiæ. Adventus Thorlaci Narfi filii legiferi Obiit Ericus abbas monasterii Michaelis Bergis. Cometa visus. Duæ naves ad Grunnasundsnesum ante forum (generale) venerunt.*

1299. *Obiit dominus Ericus rex Norvegiæ Magni filius* 3 *idus Julii. Haqvinus dux, frater ejus Norvegiæ regnum suscepit, qvi coronatus est unacum Evphemia regina in festo omnium sanctorum. Dux Haqvinus Magni filius, qvi nunc rex fiebat, Evphemiam comitis Vindlandiæ uxorem duxit. Dominus Audunus captus. Obiit Petrus episcopus de Skaris in Gothia et Olavus Stallarus nec non Tjörvo sacerdos, Runolfus abbas Videyensis et reverendus dominus Bjarno abbas Thingeyrensis. Dominus Laurentius episcopus Holensis refert, tantum duos vultu divino ornatos se vidisse viros, Arnam nempe episcopum et abbatem Bjarnonem. In obitu laudati Bjarnonis multa memorabilia narrantur, ut lucis splendorem Thingöris visum, et campanæ nullo interveniente sonantes auditæ sunt. Peregrinatio Arnæ sacerdotis Helgonis filii. Runolfus abbas Verensis dioeceseos totius Schalholtinæ procurationem habuit. Adventus domini Sturlonis Johannis filii, litteras eas afferentis, qvibus* 12 *coloni totidemqve satellites regii in Norvegiam citantur. Navis Holtabjarnabuza dicta ad Færöas fracta est et hominum fere qvinqvaginta perierunt. Peregrinatio Snorronis Ingimundi filii. Adventus domini Erlindi Olavi filii et domini Eyolfi As-*

messudag. *omitt.* CDF. *a) ita* CF: dóttur-dóttur Herra Visleifs af Rey ɔ: *ex filia neptem domini Visleifi de Rygia.* "dóttur-dóttur" *qvod in Codice* C *legitur, error forte habendus, nam in Torf. Hist. Norv.* P. IV. p. 410. *Visleifus ille Regis Haqvini socerus nominatus est.* *b) pro seqventibus* L: Hafði hann verit merkilegr maðr: *vir magni nominis fuerat.* *c)* er varð *omitt.* EG. *d)* var þar annar Árni: *horum unus erat Arnas* EG.

nar). AEG: með bréfum þeim, sem utanstefndu tylft bænda ok tylft handgenginna manna. ACDEFGL: *e)* Braut Holtabjarna buzu við Færeyjar. AEG: ok týnðust (*add.* EG: nær) 50 manna *f)*. — AD: Utanferð Snorra Ingimundarsonar. Útkoma Herra Erlinds (*add.* D: Ólafssonar). ADL: Herra Eyjólfs Ásgrímssonar. ACDFGHL: Herra Jón lögmaðr sagðr *g)* af nafnbót af (*add.* CDFHL: Herra Erlindi G· Ólafssyni ok) Herra Sturlu (CG: Jónssyni. D: Vígð Hallbera til abbadísar til Skagafjarðar.)

1300 *). ACDFHILM: Vígðr Höskuldr ábóti til þíngeyra. ABCD EFHIL: Elds uppkoma *g)* ACDFGHI: hin fimta, *omnes:* i Heklufelli (*add.* C: 4ða idus Julii). AEGL: *h)* með svâ miklum fádæmum *i)*, at fjallið rifnaði svâ, at sjást mun mega meðan Island er bygt. Í þeim eldi lèku laus björg stór, sem kol á afli, svâ at af þeirra samkomu urðu brestir svâ stórir, at heyrði norðr um land ok víða annarstaðar. þaðan fló vikr svâ mikil á bæin í Næfrholt, at brann þak af húsum. Vindr var af landsuðri, sá er bar norðr um land *k)* sand *l)* með svâ miklu myrkri *m)*, at eingi maðr vissi hvört var nátt eðr dagr, úti né inni, meðan sandinum dreif *n)* á jörðina, ok huldi svâ alla jörð með sandi *soli* A: ámeðal Vatnsskarðs ok Öxarheiðar. AEGL: Annann dag eptir fauk sandrinn svâ, AEGLM: *o)* at menn fátu *p)* trautt leið sína í sumum stöðum. þessa tvo daga þorðu menn eigi á sjó at róa fyrir myrkri (*add.* EGLM: fyrir norðan land). þetta gjörðist *q)* fyrir miðsumar, *Soli* A: ok varð aldrei myrkra um nótt um skammdegi. (*add.* DG: Eldrinn var uppi nær 12 mánaði). AEGLM: Á þessum tíma kom upp eldr í Sikiley ok brendi

e) **Týnðist Holtabjarnarbuza,** CF: Skipbrót D. *pro buza in* GL: bát. *f)* **ok þaraf létst á fimta týgi manna** ɔ: *ubi plus qvam qvadraginta homines interierunt.* *g)* **Herra Jón lögmaðr sagði af nafnbót** &c. i, c. *dominus Johannes nomophylax honoris titulos demit.* *g)* **eldr hinn fimti** CDFHI. *) *Hic incipit iterum codex* M. *h) pro seqventibus in* B. *ita.* **fyrir norðan land, ok öskufall ok myrkr mikit. Landskiálfti fyrir austan ár** ɔ: *arena in qvarta boreali venit et cinis decidit magnæqve inciderunt tenebræ et terræ motus ab oriente amnium.* CDFHI *ita:* **Landskjálfti** CDF: **fyrir sunnan land ok myrkr víða um héröð ok sandfall mikit.** CF: **ok hallæri ok margir bæir rapuðu niðr af lándskjálfta** i. e. *terræ mo-*

grimi filii. Dominus Erlindus Olavi filius et dominus Sturlo Johannis filius honoris titulos domino Johanne uomophylace demunt. Inaugurata Hallbera abbatissa Skagafjordensis.

1300. *Höskuldus abbas Thingörensis consecratus. Ignis eruptio qvinta vice in monte Hekla* 4 *idus Iulii tanta, adeoqve insolita vi, ut mons disrumperetur et eius rupturæ vestigia qvamdiu Islandia inhabitatur conspicua futura sint. In hac flamina saxa ingentia, qvemadmodum in ustina carbones saltabant, qvorum collisione tanti orti sunt fragores, ut in boreali Islandia aliisqve remotis locis audiri possent, pumicesqve adeo magni villam Næfurholt advolabant ut tecta ædium exusserint. Ventus ex regione evronoti flans tantam qvoqve arenæ copiam atra caligine involutam in borealem Islandiam advehebat, ut qvamdiu arena decidebat, nemo, sive intus sive foris constitutus, utrum uox an dies esset discernere potuit, universusqve inter Vatnsskardum et Oxarheidam tractus arena obducebatur. Postridie ventis iterum agitata arena periculosum iter variis in locis reddidit, neqve duobus hisce diebus mari se committere in boreali terræ parte propter tenebras ullus ausus est; mediam ante æstatem hæc contigerunt, nec brumales unqvam uoctes istis diebus atriores visæ. Ignis eruptio menses fere duodecem continuavit. Eodem qvoqve tempore in Si-*

tus in australi Islandiæ parte et tenebræ per multa territoria et multi imbres arenacei et annonæ caritas, multo etiam villæ terræ motu corruerunt. *i)* miklu afli EGL. *k)* yfir landit EGL. *l) hic addunt* EGL: sand svâ þykkann á meðal Vatnsskarðs ok Öxarfjarðarheiðar ɔ: *arenam tam densam inter Vatnskardum et Öxarfjardarheidam.* *m)* var svâ mikit myrkr ɔ: *tantæ erant tenebræ* L. *n)* niðr rigndi, *pluit* EGL. *o) Ita, mutato ordine huius anni relationes in codice* M. *post lacunam incipiuntur.* *p)* fáatu *ita* D. fundu G. *q) pro* fyrir miðsumar ELM: 3 idus Julii. G: öndverðliga í Julio: *incunte mense Julio.*

upp *r)* tvö biskupsdæmi. 6[tu] nátt nátt jóla varð landskjálſti svâ mikill fyrir sunnan land, at (*add.* EGLM: jörðin skalf víða) ofan fèll bær í Skarði eystra. Þar í kyrkjunni var mikill málm-pottr festr vit brúna ásinn; honum barði svâ vit ræſr *s)* kyrkjunnar af skjálſtanum, at braut pottinn. Kistur tvær stóðu í andyrinu, þeim barði svâ saman af landskjálſtanum, at *t)* þær brotnuðu í smáa mola. *Soli* A: þá varð hallæri mikit ok fjárfellir. ADLM: Útkoma Herra Odds Þorvarðarsonar. Utanferð Herra Þorláks, Herra Sturlu (*add.* D: Jónssonar) ok Jóns Einarssonar, (*add.* LM: er var lögmaðr). AL: Andaðist Herra Bárðr Serksson. Þá kom ór Þýðversku kona sú er vera kveðst dóttir Eiríks konúngs ok Margrètar dóttur Alexanders Skota konúngs ok kveðst seld hafa verit af Ingibjörgu Erlíngsdóttur. AB: Fest dóttir Eiríks konúngs Jóni jarli Magnússyni or Orkneyjum. Skiptjón vit Færeyjar; létst hálſr fjórði tugr manna. ALM: *u)* voru lögmenn Þórðr ok Þorsteinn. — A. 1301 HI: skip kom í Dýrafjörð; *Soli* A: Gullskórrinn. Þar kom Philippus Loptsson, Svartr Þorleifsson ok Thómas Svartsson (*add.* CF: Hákon konúngr fór leiðangr til Danmarkar, Tekinn dagr til friðar. Funðust í Hallandi Hákon konúngr ok Eiríkr Dana konúngr ok settu frið um 3 ár. Hákon konúngr bar krúnu sína á Krúnumessudag í Osló).

1301. ABCDFGHIL: Andaðist Herra Snorri Ingimundarson ok ABDGHIL: 1300 CF: Herra Oddr Þorvarðarson. — ABCDFGL: Sén kómeta, ACDFGL: um *v)* allt Island (*add.* CDFG: ok í Noregi). ACDFG HIL: *x)* þá var brend (*add.* CFHI: í Björgyn) þessi sama *y)* kona (*add.* L er fyrr var getið) er vera kveðst dóttir Eiríks konúngs, (*add.* DG: Magnússonar ok heita Margrèt) AB: ok hálshögginn bóndi hennar. (*add.* CF: Hákon konúngr fór norðr til Björgynjar ok sat þar um vetrinn). ADEGL: Útkoma Herra Álfs or Króki, *Soli* A. með boðskap Hákonar konúngs, — ADG: ok Herra Sveins Lángs, *Soli* A: ok skipaðr Skagafjörðr, AD: ok Herra Kolbeins (*add.* D: Bjarnasonar). ACDEFGL: 1202 H: þá komu út tveir *z)* *a)* norrænir lögmenn *b)*, Herra Loðinn af

r) upp *omitt.* EGLM. *s)* rávit E. rjáſr G. *t)* báðar braut *ambæ dissilirent* ELM. *u)* Þórðr Narſason *iterum legifer* D. *v)* alt *omitt.* CF. *x)* Brend kona or Þyðersku á Norðnesi i. e. *fæmina*

cilia duorum episcopatuum tractus erumpente igne devastati. Sexta natalitiorum inseqventium nocte tantus in australi Islandia terræ motus contigit qvi multis locis cernebatur ut ædes villæ Skardi corruerunt, ibidemqve in templo e lacunari suspensa olla metallica eidem illisa frangeretur, duæqve in atrio cistæ ita terræ motu collisæ, ut in minutissimas partes dissilirent. Tunc magna qvoqve annonæ caritas et pecudum strages exstitit. Adventus domini Oddi Thorvardi filii. Peregrinatio domini Thorlaci, domini Sturlonis *Iohannis filii et Iohannis Einari nati legiferi. Obiit dominus Bardus Serki filius. Ex Germania mulier advenit se Erici regis filiam ex Margaretha Alexandri Scotorum regis filiæ natam professa, sed ab Ingeburga filia Erlingi venditam. Filia Erici regis Jonæ filio Magni comiti de Orcadibus desponsata. Naufragium apud Færöas existit, qvod* 35 *hominibus vita stetit. Thordus atqve Thorstenus legiferi. Navis in Dyrafjordum* Gullskórinn *dicta appulit, qva vecti sunt Philippus Lopti filius, Svartus Thorlevi filius et Thomas Svarti filius. Haqvinus rex expeditionem in Daniam fecit. Dies ad pacem tractandam destinatus erat. Haqvinus rex et Ericus rex Daniæ in Hallandia convenerunt, et per triennium pacem fecerunt. Haqvinus rex Coronæ festo Osloæ coronam suam gestavit.*

1301. *Obierunt dominus Snorro Ingimundi filius et dominus Oddus Thorvardi filius. Cometa visus per totam Islandiam et in Norvegia. Bergis combusta mulier de qva prius narratum est, qvæ se filiam Erici regis Magni filii dixit et nomen suum Margaretam professa est, simulqve maritus eius decollatus fuit. Haqvinus rex boream versus Bergas profectus, ibidem hyemavit. Adventus domini Olavi de Kroko, cum mandatis regiis, dominiqve Svenonis Laugi præfectura donati Skagafiordensi, nec non Kolbeini Bjarnonis filii. Tunc in Islandiam venerunt* duo *Norvegi legiferi Lodinus de Bacho munere nomophylacis per dimidiam partem Islandiæ ornatus et Bardus Högni filius tali munere per alteram dimidiam partem, qvi dixerunt diplomata regia qvindecim marcarum mulc-*

Tevtonica combusta in Norðneso **B.** *y) pro* "þessi sama" **CDFGI.** sú". *z)* tveir, *omitt.* **DG.** *a)* or Noregi norskir **H.** *b)* tveir norrænir logmenn *omitt.* **EL.**

Bakka *c)* (*add.* EGL: með lögsögn yfir hálft land). ACDFGL: 1302 H. ok (*add.* CFH: Herra) Bárðr Högnason (*add.* L: yfir hálft EG *d)*: ok sögðu konúngs bréf liggja vit XV *e)* merkur hverjum manni þeim, sem ryfi hans laga orskurð). ABCF: Fædd júngfrú Íngibjörg dóttir Hákonar konúngs. ABCDEFGL: Andaðist (*add.* CDEFGL: Herra) Bárðr Canziler. AB: Hernaðr *f)* Lokulands í Suðreyjum; hann drap Jón fóstbróðr sinn ok konu hans ok sonu 2, ok 11 skorar af karlmönnum ok 7 skorar af börnum, ok brendi margar bygðir; A: *g)* eru 4 hundruð í skor. AEGL: Útkvoma Herra Jóns, er verit hafði lögmaðr (*add.* EGL: lángan tíma) Missætti með (*add.* EGL: þeim) Jörundi erkibiskupi ok kórsbræðrum í Niðarósi *h)*. Herra páfinn stefndi erkibiskupi á sinn fund, en hann fór eigi lengra enn í París. AELM: Manndauði *i)* hinn mikli í Fljótum ok í Skagafirði *l)* (*add.* CDFG: bæði fyrir Jól ok eptir ok fèll *m)* eigi færra enn fimm hundruð manna). AEGL: Cometa var sèn af kaupmönnum í hafi Mikkjálsmessu, sýndist hún þeim meiri ok dökkvari enn aðrar stjörnur, ok var (*add.* EGL á) kleppr niðr ok fór hvern aptan (*add.* EG: er þeir sá hana) öfugt fra landnorðri til norðrs. AEL: Fyrir sunnan land var sèn kómeta hálfann mánuð nær vetrnóttum.

1302. ABCDFGLM: Svarit Hákoni konúngi *n)* land ok þegnar á Islandi. ACFLM: ok játtað lögbók *o)* í (*add.* LM: sjálfs) hans vald til umbótar, ALM: með ráði (*add.* LM: ok samþykki) allra bestu manna (*add.* LM: á Islandi. CF: Jörundr erkibiskup vígði postula-kyrkju í Björgyn, þá er Magnús konúngr lèt setja grundvöll til í grasgarði sínum *p)*. þá var upptekin hin forna póstula-kyrkja í konúngsgarði. Fundust konúngar við Sólberga-ós við Elfi, Hákon Noregs konúngr ok Byrgir Svía konúngr ok hertogi Eiríkr bróðir hans, greifi Jacob, Herra Visleif ok margt annat stórmenni á Mikkjálsmessu-dag ok steðjaðist þar eittmikit friðar-band milli ríkjanna. CDFGHI: þá festi hertogi Eiríkr (DG af Sví-

c) af Bakka *omitt.* CF. d) *ita* L: lagt við V merkur hverjum sem rauf þeirra úrskurð: *qvinqve marcarum mulcta irrogata singulis qvi eorum sententiam transgrederentur.* e) 5 *in* G. f) Loklands B. g) i Skor CCCC. *in margine cod. B. legitur.* h) Jörundr erkibiskup úti París *ita tantum* B *sub anno* 1392. i) manndauðr E.

tam irrogare singulis, qvi ejus sententiam legalem transgrederentur. Nata domicella Ingeborga, filia regis Haqvini. Obiit dominus Bardus Cancellarius. Expeditio Loklandi in Hebudibus, ubi Johannem fratrem suum collactaneum, cum uxore duobusqve filiis, undecimqve Scoras virorum et septem Scoras infantum occidit, et multas regiones igne devastavit; unaqvæqve Scora qvadringentis constat. Adventus domini Johannis, qvi legiferi munere longo tempore functus fuerat. Discordiæ inter Jörundum archiepiscopum et canonicos Nidarosienses; archiepiscopum papa Romam invitavit, at Lutetiam modo Parisiorum is venit. Multa hominum lues in territoriis Fliotensi et Skagafjordensi ante et post festum natalitiorum, qva **500**, *ad minimum, homines occubuerunt. Cometa mercatoribus in oceano visus circa festum Michaelis, qvi reliqvis stellis major obscuriorqve (cauda deorsum directa) in massam qvandam (vel tuberculum) inferius desinens qvovis vespere a cæcia motu retrogrado ad septentrionem ferebatur. In australi Islandia per qvatuordecim dies prope initium hiemis cometa visus.*

1302. *Respublica et populus Islandiæ Haqvino regi homagium præstitit, dato consensu ut ex ejus arbitrio, adhibito consilio optimorum virorum codex legum Islandiæ corrigeretur. Jörundus archiepiscopus templum apostolorum, cujus fundamenta rex Magnus in hortu suo Bergis posuerat, consecravit; tunc vetus illud templum apostolorum in curia regis destructum erat. Reges ad ostium Solbergæ prope Gothalbim convenerunt; Haqvinus nempe rex Norvegiæ et Birgerus rex Sveciæ, dux Ericus frater huius, comes Jacobus, dominus Vislavus multique alii magnates in festo Michaelis, ubi firmum pacis fædus inter regna constitutum est. Tunc dux Ericus domicellam Ingiburgam filiam Haqvini regis sibi desponsavit. Obiit*

l) mannfall fyrir norðan land CDGF. *m*) lètust D. *n*) B. svarit Island Hákoni konúngi *nec plura.* *o*) *pro* hans vald CF: til umbóta virðuligs Herra Hákonar konúngs. *p*) *Interpretatio Olavii apud Langebek Tom. III. p.* 124. *præferenda videtur Torfæanæ, qvi,* upptekin "*in usum revocatum*" *vertit, Hist. Norv. IV. p.* 409.

þjóð) júngfrú Ingiburgu, dóttur Hákonar (DG Noregs konúngs). ACDFGL: Andaðist Valdemar Byrgisson q) Svía konúngr (*add.* DG Byrgir son hans var til konúngs tekinn í Svíaríki, en Eiríkr bróðir hans til hertoga). ABCDFHILM: Andaðist Olafr áboti r) at Helgafelli. (*add.* B. kalend. Octobris), ACDF: ok Herra Visleif, AD: af Ry; AL: Herra Viðkunnr af Bjarkey. ADG: Utanferð AD: Herra Álfs or Króki ok ADG: Herra Sveins Lángs, Herra Loðins af Bakka (add. G: ok var hann þá heingðr) AD: Herra Erlinds ok Bárðar Högnasunar; ACDFLM: Andaðist Herra Eyjólfr Ásgrímsson (*add.* CDF: ok Síra Jón Holt). — AD s) ok ACDF LM: 1303 H: Guðmundr t) Sigurðarson u) ok Snorri Markússon v) AHL: lögmenn (add. CF: fyrir sunnan land). ABEL: Heingðr (*add.* E: Herra) Auðun Hestakorn x). AB: Aptrreka fleyit mikla til Noregs. *Soli* A: Jörundr Hóla biskup lèt hefja saung at nýju kyrkju at Möðruvöllum, er hann hafði gjöra látið. AEGL: Kómeta var sèn í Björgyn móti lángaföstu, en í Róma fyrir páska. AB: Hernaðr Karela norðan á Noreg y). Hákon konúngr sendi móti þeim Ögmund Júngadans með miklu liði. AEHI: þórðr Narfason var lögmaðr a) *add.* CF: Varð liðugr júngherra Eiríkr, son Valdimars konúngs, Herra Bjarni Loðinsson var fánginn í Ragnhildarhólma, CDFG: varð landflótti af Danmörku Jón erkibiskup af Lund ok kom til Hákonar konúngs í Tunsbergi ok sat þar um vetrinn. — Hafþórir sonr (DG: Herra) Jóns Rauðs festi júngfrú Agnes, dóttur Hákonar konúngs. CF: Hertogi Eiríkr Magnússon, júngherra Eiríkr Valdimarsson ok greifi Jacob ok Herra Visleif sóttu jól til Hákonar konúngs til Oslóar. CDFG: þá veittust jól 4 daga).

1303. ABCDFGHI, 1305 EL: Andaðist herra þorlákr (add. BCF: 1305 EL: lögmaðr DG: Narfason CF: í Konúngahellu, BCFI: idus Martii). ACDEFGHIL: Árni biskup í Stafángri, ABCDFI: ok Jón prestr

q) Byrgisson *omitt.* L. r) at Helgafelli *omitt.* B. s) *Ex contextu et interpunctione codicum* CHL *videtur, hic non esse mentionem de morte, sed de Nomophylacis munere laudatorum Sigurdi et Snorronis.* t) Guðmundr Sigurðsson hafði lögsögn: *Gudmundus Sigurdi filius jurisdictionem habuit; nec plura* E. u) legifer *add.* CF. v) Markússon *omitt.* L. x) Herra Auðun (Hugleiksson CF) var af lífi tekinn í Björg-

Valdemarus Birgeri filius Rex Sveonum. Birgerus filius ejus in Svecia rex creatus est, at Ericus frater ejus dux salutatus. Obierunt Olavus abbas Helgafellensis Calend. Octobris, dominus Vislavus de Rugia, et dominus Vidkuunus de Bjarkey. Peregrinatio domini Alfi de Kroko, domini Svenonis Langii et domini Lodini de Bakko, qvi tum suspensus est, dominorum qvoqve Erlandi, et Bardi Högnii filii. Obierunt dominus Eyolfus Asgrimi filius, dominus Johannes Holt. Et Gudmundus Sigurdi filius et Snorro Marci filius legiferi in parte Islandiæ australi. Audunus Hestakorn patibulo suspensus. Navis illa magna iterum, itinere frustra tentato, ad Norvegiam repellebatur. Jörundus episcopus Holensis missam celebrari curavit in novo, qvod exstruxerat, templo Mödruvallensi. Cometa Bergis visus ante jejunium qvadragesimale, Romæ autem ante festum paschatis. Expeditio Carelorum in Norvegiam a septentrione. Rex Haqvinus Ögmundum Jungadans contra illos magno cum exercitu misit. Thordus Narfonis filius legifer. Domicellus Ericus filius Valdemari regis carcere liberatus est. Dominus Bjarno Lodini filius in insula Ragnhildarholm captus est. Johannes archiepiscopus Lundensis ex Dania profugus factus, Tunsbergam ad Haqvinum regem veniens ibidem hiemavit. Hafthorerus domini Johannis Rufi filius Agnesam Haqvini regis filiam sibi desponsavit. Dux Ericus Magni filius, domicellus Ericus Valdemari filius, comes Jacobus et dominus Vislavus Haqvinum regem festo natalitiorum Osloæ viserunt. Tunc convivium natalitiorum per qvatuor dies continuavit.

1303. *Obierunt dominus Thorlacus legifer Narfonis filius Konungahellæ idus Martii, Arnas episcopus Stavangriæ et Johannes Ormi filius sacerdos. Adventus domini Erlindi, domini Thordi Halli filii, domini*

vín: *dominus Audunus Hugleiki filius Bergis de medio sublatus est.* *y*) Herra Ögmundr Úngidanz stríddi vid Karela, með styrk Hákonar konúngs: *dominus Ögmundus Ungidanz bellum adversus Karelos sub auspiciis regis Haqvini gessit; ad annum,* 1303 DG *referunt.* *a*) *Ita* FIII: þórðr Narfason hafði lögsögn *add.* FI: Bárðs Snotu: *Thordus Narfonis filius gessit vices nomophylacis pro Bardo Snotu.*

Ormsson. ACDF: Utkoma Herra Erlends, Herra þórðar Hallssonar *b*) AD c): Herra Bárðar lögmanns, ACDFGL: Herra Sveins Lángs (*add.* AD FG: Herra Álfs úr Króki). A. 1304 CDF: andaðist Eyvindr biskup (*add.* CDF: af Osló) *soli* A: ok Markús biskup af Mön. A. 1304 CDF: 1305 HI: Narfi biskup (*add.* CDFHI: í Björgyn). *Soli* A: Herra Sturla *d*). A. 1304 BCDFGLM: Árni biskup Helgason *e*) vígðr til Skálholts *f*) — AC DFGL: Utanstefnt Jörundi biskupi, Rúnólfi ábóta af Veri (*add.* DG: eða þeirra umboðsmönnum, CDFGL: ok Herra Sturlu, DGL: Herra Erlindi) ok ADL: Herra þórði, ACDFGL, ok Herra Sighvati ADGL: mörgum öðrum *g*) handgengnum mönnum ok bændum. ACDFGLM: Brotin kyrkja *h*) í Holti *i*) undir Eyjafjöllum. AB: Andaðist Jón Helgason *k*), A: 1302. B: Krákr Tómasson, Loptr Gíslason. *add.* CF: Fundust í Gautelfi á þýrhólma Hákon Noregs konúngr ok Byrgir Svía konúngr ok hertogi Eiríkr bróðir hans ok greifi Jacob ok aðrir hofmenn *l*) af Noregi ok Svíaríki ok sendiboðar af Danmörku).

1304. ACDFGHLM: *m*) Tekit *n*) upp hèraðs þíng á Íslandi um Vestfirðíngafjórðúng ACDFGH: ok Norðlendíngafjórðúng, tvö í hvorum fjórðúngi *o*). ACFLM: Alþíng ekki uppi haft af þeim luta lands. ADG: Útanferð Herra Álfs or Króki (*add.* DG: ok Herra Sturlu *p*) Jónssonar, Herra Erlindar ok margra annara íslenzkra manna). ACDFGLM: Hákon konúngr tók Rómaskatt af (*add.* DG: öllu) Íslandi *q*). AFHI: Greifi Jacob gaf hálft Halland Hákoni konúngi, en konúngrinn átti áðr hálft. AEL: 1303 G: Skipatjón ok manna (*add.* EGL: er) rak undan *r*) Hornströndum í (*add.* EGL: furðu) miklum stormi næsta dag eptir Pètrsmessu (*add.* EL: um sumarit. EG: var þetta mikill fjöldi manna, er á sjá höfðu róit). A. 1306 FHI: Haukr *s*) Snorri ok Guðmundr, A *Soli*: lögmenn. A. 1306

b) Hallssonar *omitt.* D. *c*) Herra Bárðr lögmaðr CF: kom út Herra Bárðr með lögsögn: *Dominus Bardus munere nomophylacis ornatus advenit* EGL. *d*) *De morte cuinsdam Sturlæ, forte ejusdem, qvi hic nominatur, in cæteris codicibus sub annis* 1304 & 1305, *mentio fit.* *e*) þorláksson *prave* A. *In* CF. *ita:* Jörundr erkibiskup vígði Árna biskup Helgason: *Jörundus archiepiscopus Arnam episcopum Helgonis filium consecravit.* HI: *Arnæ consecrationem ad annum* 1304 *referunt.* *f*) til Skálholts *omitt.* B. *g*) öðrum *omitt.* DGL. *h*) veðrbraut

Bardi legiferi, domini Svenonis Langi, domini Olavi de Kroko. Obierunt Eyvindus episcopus Osloensis et Marcus episcopus Manniæ, Narfo episcopus Bergensis, dominus Sturla. Arnas episcopus Schalholtensis consecratus. Peregre citati Jörundus episcopus, Runolfus abbas Verensis sive eorum mandatarii, itidem dominus Sturlo, dominus Erlindus, dominus Thordus et dominus Sighvatus multiqve alii nobiles et villici. Templum Holtense sub montibus Eyjafjöll dirutum. Obierunt Johannes Helgonis filius, Krakus Tomæ filius, et Loptus Gislonis filius. In insula Gotelfiæ Thyarholmo convenerunt Haqvinus rex Norvegiæ, Birgerus Sveonum rex, dux Ericus, frater ejus, comes Jacobus aliiqve Norvegiæ et Sveciæ aulici nec non Daniæ legati.

1304. *Conventus territoriales in Islandiæ occidentali et boreali parte duo in unaqvaqve instituti sunt, comitiis generalibus haud amplius hic adhibitis. Peregrinatio domini Alfi de Kroko, Sturlæ Johannis filii, domini Erlindi aliorumqve multorum de Islandia. Rex Haqvinus tributum Romanum de Islandia cepit. Comes Jacobus Hallandiæ dimidiam partem Haqvino regi dedit, alteram dimidiam vero rex jamdudum possedit. Navium atqve hominum interitus, cum proxima die post festum Petri ab Hornstrandis tempestatis vehementia magna, tempore æstatis naves depulsæ essent; magna illa freqventia hominum fuerat qvæ remigio in mare exierat. Haukus, Snorro et Gudmundus legiferi omnes eodem tempore comitiis generalibus interfuere, ubi suam qvisqve legem de tributis*

kyrkju: *turbo templum fregit* **CF**: *qvi* "í Holti" *omitt.* *k) Hic in* **A**: *iterata fit mentio Johannis Ormi filii.* *l)* höfðíngjar **F.** *m)* var þíng í Þorskafirði: *conventus in Thorskafjördo, nec plura* **B.** — Var þíng uppi í sumum stöðum á Íslandi ɔ: *in aliqvot locis Islandiæ conventus habiti* **III.** *n)* tekin **CDFGHILM.** *o)* fjórðúngi *omitt.* **CF.** *p)* Jónssonar *omitt.* **G.** *q)* Róma skattr upptekinn: ɔ: *census romanus exigebatur* **II.** *r)* Landinu viðr Hornstrandir **EGL.** *s) add.* **FI**: *legifer.*

FI: höfðu verit allir senn *t*) á þíngi A. 1306 FHI: ok sögðu sín lög hvör um skattgjald (*add.* CDFG: Jörundr erkibiskup vígði *u*) Ketil biskup til Stafángrs en Helga biskup til Oslóar *v*) *add.* D: 1305 CF: Andlát þorsteins biskups af Hamri FHI: Philippus Frakka konúngr sendi Hákoni konúngi margar gersemar *x*) með helgum dómum).

1305. ACDFGL: Stríð með Svíakonúngi ok bræðrum hans (*add.* L: hertuga), AL: *y*) Magnúsi ok júngherra Eireki. ACDFGL: Hákon Noregs *z*) konúngr fór *a*) til liðveizlu við *b*) Magnús (*add.* CF: konúng), mág sinn *c*) með XL þúsund (*add.* DG: her-) manna (*add.* DGL: í móti Svíakonúngi) en áðr hann kom (*add.* DGL: til) *e*) voru þeir sáttir. ADGL: Fundr Noregs konúngs ok Svíakonúngs á Gullbergsheiði, ok *f*) þar sættust þeir. Danir drápu Hallvarð Bát fyrir Noregs konúngi ok 60 manna (*add.* DGL: með honum). ADG: Sætt Noregs konúngs ok Dana konúngs. ADGL: Utkvoma herra Erlends ok AL: Herra ADGL: Sighvats (*add.* DG: Hálfðánarsonar). ADL: andaðist (*add.* BCDFL: 1304 I et iterum F: Herra Sturla Jónsson *add.* B: *g*) V cal. Maji) Ormr prestr Dagsson, Gizorr Hafrbjarnarson. ADGLM: Tekin aptr varnaðarbréf *h*) á Íslandi, (*add.* DGLM: þau sem gefizt höfðu, síðan Magnús konúngr andaðist). Fránka konúngr lèt drepa Lokulant. AL: kaupmenn þeir, er út *i*) lètu or Gautavík (*add.* L: í Austfjörðum) urðu aptrreka, ok *k*) kváðust sèt hafa margýgi ok *l*) hafstramb ok mörg *m*) skrípi önnur; þeir lètu (*add.* L: þó) út síðan litlu fyrir vetrnætr. (*add.* BCDFHILM: Utkvama *n*) Herra Árna biskups BHILM: Helgasonar HI: ok vígðr um haustið (*add.* I: áðr) in festo Crispíni et Crispiníaní). ACDFGHILM: *o*) Vígðr *p*) Andres *q*) Drengr (*add.* CDFG: áþóti) til Viðeyjar *r*), Guðmundr (*add.* CDFGHIL:

t) þeir voru allir FI. *u*) vígðr DG. *v*) *unacum his consecratum esse Arnam episc. Schalholtensem referunt* CF. *de qvo vide anni proxime præcedentis relationem.* *x*) *fagrar præsentur: pulcra dona* H. *y*) Hertuga Eiríki ok júnkherra Valdemar DG. *z*) Noregs *omitt.* CF. *a*) *add.* CFL: með svâ mikit lið: *tantis cum copiis.* *b*) Hertuga Eirík DG. *in margine* F. *adnotavit A. Magnæus: corrige*, Eirík mágs-efni. *c*) *ita* CFL: at skorat (GL: talit) var nær til 4 tigir þúsunda i. e. *ut propemodum qvadraginta millia numerarentur.* *e*) var sætt orðin með þeim L. *f*) á þeim fundi: *in hoc*

solvendis rogavit. Jörundus archiepiscopus Ketillum consecravit episcopum Stavangriæ, et Helgonem Osloensem. Obitus Thorsteini episcopi Hamarensis. Philippus rex Francorum Haqvino regi multa egregia et pulcra cimelia, sanctorumqve reliqvias misit.

1305. *Bellum inter Sveonum regem et fratres eius, ducem Magnum et domicellum Ericum; Haqvinus Norvegiæ rex affini suo Magno regi cum qvadraginta millibus militum suppetias ivit adversus regem Sveonum, sed ante eius adventum reconciliati fuerunt. In tesqvis deinde Guldbergensibus convenientibus regibus Norvegiæ et Sveciæ, hi qvoqve reconciliati. Dani Hallvardum Bat cum sexaginta aliis Norvegiæ regis subditis interfecerunt. Pax inter Norvegiæ et Daniæ reges inita. Adventus dominorum Erlindi et Sighvati Halfdani filii. Obierunt dominus Sturlo Johannis filius* 5 *Calend. Maii, Ormus sacerdos Dagi filius et Gissurus Hafurbjörni filius. In Islandia literæ tutelares revocatæ, qvæ post regis Magni obitum datæ fuerant. Rex Francorum Lokulantum neci tradidit. Mercatores de Gautavica regionis orientalis navigantes reverti cogebantur, seqve sirenem et conum marinum (tritonem) multaqve alia monstra vidisse narrabant, deinde tamen paulo ante hiemis initium mari se commiserunt. Adventus domini Arnæ episcopi Helgonis filii, qvi autumno proxime præcedenti ordinatus fuerat in festo Crispini et Crispiniani. Andreas Drengus Videyensis et Gudmundus Helgafellensis abbates consecrati, ambo antea monachi Verenses fuerant. Prædia sacra sacerdotibus in dioecesi Schalholtina concessa. Tunc dominus Alfus de Kroco ultima vice advenit; cui præfectura qvadrantum Islandiæ borealis atqve orientalis deman-*

conventu DGL. *g) X Calend. Aprilis* FI. *h) pro* á LM: af. *i)* höfðu látið um sumarit L. *k)* kölluðust L. *l) De qvo Torfæus Grönland C.* 13. *m)* skrimsli L. *n)* herra *omitt.* CFHILM. *o) horum ordinatio omissis nominibus reditui Arnæ episcopi in Bita annectitur:* Ok vigði tvo ábóta á Andreas-messu-dag i. e. *duosqve abbates in festo Andreæ inauguravit. p)* Andres *omitt.* HI. *q)* drengr *omitt.* CDFGHILM. *r) add.* HI: Hann var vígðr með Andres nafni: *sub Andreæ nomine inauguratus erat.*

ábóti) til Helgafells (*add.* DG: þeir voru áðr klaustramenn í Veri). ACF: Gefnir staðir prestum í Skálholtsbiskupsdæmi. AEGLM: þá kom út Herra Álfr *s)* or Króki *t)* (*add.* EGLM: í síðasta sinni), AEGL: ok var skipaðir (*add.* EGL: tveir fjórðúngar) Norðlendínga fjórðúngr ok Austfirðínga fjórðúngr. AELM: Hann fór með svâ þúngum *u)* boðskap, at hann beiddi at hvörr leikmaðr á landinu skyldi gèfa konúngi alin *v)* af hverju hundraði því sem menn ætti. Margar hafði hann aðrar fáheyrðar beizlur. AEGL: þá gjörðu *x)* Norðlendíngar at honum för á Hegranessþíngi ok Oddeyrarþíngi, þá varð hann svâ ræddr, at hann vissi varla *y)* hvar hann skyldi hafa sik *z)*. Sálaðist hann litlu síðar í Dynhaga í Hörgárdal *a)*. Var síðan borit at *b)* mörgum Islenzkum mönnum í Noregi, at þeir hefði drepit hann, en þat var þó eigi satt, því hann andaðist or sótt; (*add.* EGL: hafði hann margar fáheyrðar nýúngar til Islands *c)* (*add.* CF: Vígðr Árni biskup til Björgynar. Brann klaustr í Selju).

1306. ADFGHILM: Frost svâ mikit *d)* í þýðverskulandi ok Frans sem (*add.* C: þá er stæra lagi) verða *e)* í Noregi, ACDFGHI: svâ at menn gengu af Rauðstokk til Danmerkur yfir Eyrarsund á ísi *f)*. — ADGHIL: Andaðist Herra Jón Rauðsson *g)*. ADGL: móti mælt á alþíngi boðskap þeim, sem Herra Álfr hafði útflutt *h)*. — ADFGHIL: Utanferð Herra Bárðar *Soli* A: Högnasonar ADGL: lögmanns. ADLM: Útkoma Herra Hauks Erlindssonar lögmanns ok Herra Sveins Lángs. ACDFGH

s) *In* B. *brevius de Alfo ita:* gjört skarr að Krókálfi í Skagafirði, *quod in Scr. R. D. Tom. II. p.* 198 *vitiose:* Skark *legitur. ita* D: Utkoma Herra Álfs úr Króki með boðskap Hákonar konúngs at hver maðr skyldi gjalda honum alin af hverju hundraði á Islandi, sá er átti til 5 hundraða eða meira, ok með fleirum öðrum álögum fór hann ok var í móti mælt fyrir norðan land. Andlát Herra Álfs úr Króki, i. e. *Adventus domini Alfi de Kroco, mandatum regis Haqvini adferentis, ut qvisqve Islandorum qui qvinqvies centum vel plus possideret unam ulnam e qvolibet centenario regi solveret, et plura alia onera imponenda habuit, qvibus in Islandia boreali contradictum erat. Obiit dominus Alfus de Kroko.* — *in* FIII *ita:* Kom út Herra Álfr (*in* FI: *vitiose* Olafr) með konúngs-bréfum. *t)* úr Króki *omitt.* EGL. *u)* svâ földnum *ejus modi* LM. *v)* öln E. *x)* Islendíngar EGL. *y)* ekki EGL. *z)* *Præcedentem relationem de fa-*

data erat. Hic grave adeo mandatum sibi commissum habuit, ut ex qvolibet, qvem laici possiderent centenario, unam ulnam ex singulis regi dandam posceret, multaqve alia hucusqve inaudita exigeret. Tunc borealis Islandiæ incolæ in comitiis Hegranesensi et Oddeyrensi eum aggressi sunt. Unde tanto terrore percussus est ut qvo se conferret fere nesciret. Paulo post Dynhagæ in Hörgardalo diem obiit supremum. In Norvegia Islandorum multi huius cædis auctores falso habiti sunt, nam morbo eum decessisse constat. Multas fere inanditas relationes secum in Islandiam attulit. Arnas episcopus Bergensis consecratus. Monasterium insulæ Seliæ exustum est. —

1306. *Tanta in Germania Galliaqve vis frigoris, qvanta in Norvegia solito major fieri solet, ut de Rostochio in Daniam per fretum Codanum super glacie ambularent. Obiit dominus Iohannes Raudi filius. Mandato regio qvod Alfus attulerat in comitiis generalibus contradictum. Peregrinatio domini Bardi Högni filii legiferi. Adventus domini Hauki Erlindi filii legiferi et domini Svenonis Langi. Glacies Oceani qvindecem ulnas crassa septentrionalia littora Islandiæ per totam fere æstatem ob-*

tis Alfi EGL: *sub anno* 1301 *habent.* *a)* EGL *ita;* þat sama haust andaðist hann: *eodem autumno mortuus est, adduntqve* "sem fyrr segir" *ut supra dictum est; nam anno* 1301 *illum mortuum esse narraverant.* *b) pro* borit að, EGL: kent: *imputatum.* *c) Hic relata codicum* EG: *lectorem ad annum* 1301 *his verbis remittunt:* "Skal þat hèr innkoma, sem fyrr segir af honum í annalinum, i. e. *Hic prius de illo annalium memorata locum habere debent.* *d)* utanlands *nec plura* M. *e)* þá er stór eru DG: þá er mest verða FHI: þá er stærst verða L, *f)* yfir Eyrarsund *omitt.* HI: á ísi *omitt.* CF. *g) pro* Rauðsson DGHIL: Rauðr. *h) Ita* B: Bónda-samþykkt á alþíngi at neita beiðslum þeim, sem konúngs-bréf beiddust freklegast i. e. *Rustici in comitiis generalibus in id consensere, ut rogationes regis, qvæ gravissimæ essent, pernegarentur.*

IL: *i)* Hafís fyrir norðan land *k)* nær *l)* allt sumar (*add.* CDFG: 15 álna þykkr *m*). ALM: 15 álna þykkr íss yfir Eyrarsundi. — ADGL: 305 FHI: *n)* Skip þat er útlèt af Gásum týndist norðr fyrir Melrakka slèttu ok komst eingi maðr af (*add.* DG: ok voru á nær 60 manna). — ACDGL: 1305 FI: Andaðist Bjarne prestr Helgason (*add.* L: bróðir Árna biskups), ACDFL: ok Snorri Sturluson. ACEFHIL: Braut skip á *o)* Eyrum (*add.* HI: af hafi komit. CEFGL: Braut skip Eysteins Refaglóps ok týndust allir menn *p)* þeir sem á voru nær 70 manna). *Soli* A: kom út Jón Murti. AEL 1307 cæteri: Andaðist *q)* Runólfr ábóti í Veri *r)* (*add.* BDG: Sigmundarson. D: III calend. Januarii, DG: ok hafði ábóti verit tvo vetr ok fjörutígi), *Soli* A: ok Herra Jón lögmaðr. A: kynja sótt fór um allt Island *s*). AB: Gissur Galli vo þann mann, er Höskuldr hèt. (*add.* CF: Vígðr Ingjaldr biskup til Hamars kaupángs. DG: Árni biskup fór fyrst um Vestfirðínga fjórðúng. FHI: Gjörr staðr á Valþjófstöðum *t)* er áðr var hálflandi *t*). Utanferð Herra Sveins Lángs).

1307. ACDEFGHIL: *u)* Komu út sendiboðar erkibiskups *v)* bróðir Björn ok Síra Lafrans at visitera hvarttveggja biskupsdæmi *x)* Skálholts ok Hóla ok samdi þeim vel Árna biskupi, en greinir urðu í meðal Jörundar biskups ok (*add.* DG: Síra) Lafrans. AEGL: Fæddr Síra Einar Hafliðason (*add.* EG: in Octava nativitate gloriosæ virginis Mariæ: Biðr ek syndugr maðr þetta letr lesandi eðr heyrandi, at þèr biðjit fyri mèr til guðs svâ at ek mætti reiknast á dómsdegi ímeðal hans valdra manna ok hans sæta móðir Maria hjálpi mèr á minni dauða-stundu ok árni mèr miskunar viðr sinn signaða son. Ave Maria, mater domini mei succurre mihi peccatori hic et in futuro seculo amen). *Soli* A: Utkoma Herra Bárðar með

i) hafísar DG. *k)* um allt Island HI. *l)* *pro* nær, CF "um" *m)* hár CF: 15 álna þykkr *omitt.* HIL. *n)* *Ita in* B. "Braut skip norðr við Melrakka-slèttu ok tíndust nær 70 manna, i. e. *Naufragium apud Melrachaslettam in qvarta boreali, qvo fere 70 homines perierunt. Ita in* CF: Skipbrot við Melrakka-slèttu, ok tíndust þaraf nær 65 manna. *Ita* FHI: Tíndist skip þat er útlèt úr Eyjafirði ok allir menn af fyrir Lánganesi: *Navis, qvæ Eyjafjordo exierat, cum omnibus qvos vehebat hominibus apud Langanesum periit.* *o)* fyrir, CFHI. *p)* þeir sem á voru nær. *deest in* CF. *q)* Ey

sedit. Glacies ad qvindecem ulnas crassa in freto Öresund. Navis, qvæ de Gasis exierat, prope Melracha-Slettam fracta, omnibus qvos vehebat numero fere 60, *hominibus pereuntibus. Obierunt Bjarnius sacerdos Helgonis filius frater Arnæ episcopi, et Snorro Sturlæ filius. Navis ante Eyras ex Oceano adveniens fracta. Navis Eisteim Refaglopi fracta est, cuius omnes homines numero* 70 *perierunt. Adventus Iohannis Murti. Obierunt Runolfus abbas Verensis Sigmundi filius* 14 *Calend. Ianuarii, abbas per* 42 *annos fuerat, et dominus Iohannes legifer. Insolitus per Islandiam grassabatur morbus. Gissurus Gallo virum cui nomen Hösculdus, tunc interfecit. Ingialdus ad emporium Hamarense episcopus consecratus. Arnas episcopus qvadrantem Vestfjordensem tunc prima vice obiit. Ex fundo dimidiato Valthiofstadensi prædium plenum pastorale factum est. Peregrinatio domini Svenonis Langi.*

1307. *Legati archiepiscopi, frater Björnus et dominus Laurentius utramqve dioecesin, Schalholtensem et Holensem visitaturi advenerunt, qvibus cum Arna episcopo per omnia convenit, at inter Iörundum episcopum atqve Laurentium dissidia qvædam orta sunt. Natus dominus Einarus Haflidi filius in Octava nativitatis gloriosæ virginis Mariæ. Ego homo peccator, hæc legentes vel audientes precor ut pro me deum oretis, ut in die extremi judicii electis eius annumerer, ac dulcis ejus mater me hora mortis meæ juvet, et a benedicto suo filio misericordiam mihi impetret. Ave Maria, mater domini mei succurre mihi peccatori hic et in futuro seculo amen. Adventus domini Bardi cum litteris regiis novellisqve con-*

jólfr L. *r)* Veri *omitt.* B. *s)* Sótt mikil á Islandi ok manndauðr fyrir sunnan land: *Morbus gravis per Islandiam et magna hominum strages in qvadranti meredionali.* *t)* Valþjófstað H: *cfr.* F. *Joh. Hist. eccl. Tom. I p.* 578. *t)* hálfkyrkja H. *u) Ita* B: Útkoma Lafrans ok bróður Bjarnar ok þeir skipuðu erkibiskups málum i. e. *Adventus Laurentii et fratris Björni, qvi causas archiepiscopales decernendas habuere.* *v)* Utkoma E. *x)* hvartveggja biskupsdæmi *omitt.* E. *pro qvo in* H: allt Island, *cæteris omissis. Seqventium qvoqve loco* CEF *habent:* af Jörundi erkibiskupi.

konúngs bréfum ok rèttarbótum (*add.* CF: Útkoma Ivars Hólms Jónssonar með konúngsbrèfum. I þeim stóð svâ, at sýslumenn skyldu eígnast hálfann vísa-eyrir, þat eru 10 álnir af hvörjum bónda en áðr voru 5 álnir. CFH: Guttormr Bjarnason legifer). ACDFHI: Vígðr *y)* Loðmundr ábóti *Soli* A: til þykkvabæjar, AD: í Veri. *Soli* A: Fæddr þorleifr Svartsson.

1308. ABCDFGHILM: Andaðist Guðmundr ábóti að Helgafelli *z)* (*add.* B. 6 calend. Aprilis). ADGL: *a)* þá var kosinn (*add.* DG: ístað hans) til ábóta bróðir þórðr af Viðey, ADG: ok var vígðr næsta drottinsdag eptir Mikkjáls-messu. ADGLM: *c)* á þeim degi var ok ADFGHILM: vígð kyrkja at Helgafelli. ADGL: Útanferð sendiboðanna bróður Bjarnar ok Síra Lafrans, AL: 1307 D: ok Herra Bárðar *d)* Högnasonar, ADGL: ok Herra Hauks Erlindssonar, *Soli* A: ok Gissurar Galla. ACDFGHIL: Herra Árni biskup (*add.* I: Helgason) ok Herra Haukr (*add.* HI: Erlindsson) settu lærðra manna spítala í Gaulverjarbæ í Flóa *e)*. ADFGHIL: Utan stefnt Jörundi biskupi at Hólum *f)* af erkibiskupi, ADGL: ok Síra Lafrans *g)* (*add.* DFGHI: ok litlu síðar kom af Noregi Síra Grímr, sendiboði *g)* Jörundar biskups með brèfi erkibiskups, DG: í hvörju er þat stóð, DFGI: at hann skyldi eigi sigla utan hann vildi, DG: var ok svâ at DFGI: hann fór hvörgi). — ADGL: Dana-konúngr herjaði í Svíþjóð. *Omnes:* Landskiálfti (*add.* BEGIL: mikill) fyrir sunnan *h)* land, ACEFGHILM: ok *i)* fèllu niðr 18 *k)* bæir, *Soli* A: *l)* en sex menn dóu (*add.* DFGHI: Eiríkr hertogi af Svíaríki brendi Osloár hèrað. Síðan) ADFGHI: risu Liðúngar móti Svíum *m)* (*add.* DFGHI: ok fundust vit Oslóar *n)* brú *o)*. Svíar *p)* drápu af þeim á þriðja tígi (*add.* DFGI: en menn vissu úglöggt hvorsu margt fèll af Svíum. DFGHI: flýði þá Eiríkr *q)* hertogi FHI: heim aptr í Svíaríki). AB: Lafrans hafði tekit *r)* saung af klaustrinu at Múnkaþverá á páskum.

y) Lögmundr D. *z)* að Helgafelli *omitt.* B. *a)* FHI *ita:* vígðr aptr (í stað hans I:) þórðr FI: ábóti, F: til Helgafells. *b)* bróðir *omitt.* DL. *c)* *pro* á þeim degi DGL: "þá". *d)* Böðvar L. *e)* í Flóa *omitt.* CF. *f)* at Hólum *omitt.* FHI. *g)* *add.* FI: "til". *g)* Litlu síðar kom út brèf at biskup færi hvergi; i. e. *paulo post litteræ in Islandiam venerunt ut episcopus nuspiam abiret* L. *h)* á Islandi I. *i)* svâ

stitutionibus aliqvot. Adventus Ivari Holmii Iohannis filii mandata afferentis regia, qvæ provinciarum præfectis verti tributi dimidium, id est decem ulnas qvod antea qvinqve ulnæ fuerant, a qvovis rusticorum concesserunt. Guttormus Bjarnonis filius legifer. Inauguratus Veris Lodmundus abbas Thykkvabajensis. Natus Thorleifus Svarti filius.

1308. *Obiit Gudmundus abbas Helgafellensis* 6 *Calend. Aprilis, in cuius locum electus frater Thordus de Videya proxima post festum Michaelis die dominica inaugurabatur, qva etiam die templum Helgafellense consecratum. Peregrinatio legatorum fratris Björnonis et domini Laurentii et domini Bardi Högni filii et domini Hauki Erlindi filii Gissuriqve Gallii. Dominus Arnas episcopus Helgonis filius et dominus Haukus Erlindi filius in villa Gaulveriabæ territorii Floensis litteratorum hospitium fundarunt. Citati in Norvegiam ad archiepiscopum Iörundus episcopus Holensis et dominus Laurentius; sed paulo post Grimus nuntius Iörundi episcopi e Norvegia venit, cum litteris archiepiscopi huius contenti: ne, nisi ipse vellet, in Norvegiam vela daret, undi factum, ut nuspiam abiret. Rex Daniæ Sveciam armis invasit. Magnus terræ motus in qvadranti meredionali, qvo octodecim villæ corruerunt et sex homines vita privati sunt. Ericus dux Sveciæ tractum Osloensem igne vastavit; deinde tractus Lidensis incolæ adversus Svecos insurgentes prope Osloensem pontem conflixerunt, Lidensium plus qvam viginti cæsis, Svecorum autem qvot ceciderint incertum; in Sveciam dux Ericus tum refugit. Laurentius celebrationem sacrorum in monasterio Munkathveraensi in festo paschatis prohibuit. Magnum foeni incendium Schalholti. Arnas episcopus autumno multas consecrationes Hvammi peregit. Obierunt Thordus Narfi filius* 4 *idus Martii, et dominus Erlindus episcopus Færöarum.* —

at EL. *k) pro* 18, III: margir. *l)* ok dóu bæði menn ok fènaðr: *hominum atqve pecudum strages* FIII. *m)* þeim FI. honum GH. *n)* Oslóar *omitt.* DG. *o)* Bæ H. *p) Seqventia omitt.* II: *sed* DFGI *ita:* Fèll á þriðja tigi manna af Noregsmönnum: *plus qvam viginti Norvegorum ceciderunt.* *q)* Eiríkr *omitt.* FIII. *r)* tók af B.

Heibruni mikill í Skálholti. Árni biskup gjörði vígslur um haustit í Hvammi. ABDFI: Andaðist Þórðr Narfason (*add.* BFI: 4 idus Martii *s)*. DG: ok Herra Erlendr biskup af Færeyjum).

1309. ABCDEFGLM: *t)* Brann (*add.* DG: Jóns kyrkja í Latran ok) kyrkja *u)* í Skálholti (*add.* LM: er Árni biskup Þorláksson hafði gjöra látið að miklum hlut *add.* DG: með einum atburði ok á einum tíma hvarttveggia, CEF: um vetrinn, DGLM: um nóttina). — ACDEFGLM: fyrir *v)* Pálsmessu *x)* (*add.* LM: hana bar á laugardag), ADG: af lopteldi *y)* (*add.* LM: ok at leyndum guðs dómi laust reið stöpulinn með eldíngum, þá stjarna var í austri, með svâ miklu megni, at kyrkjan, húfan, stöpullinn var albrunnit áðr stjarna var í landsuðri. *Soli* A *z)*: (brann) ok húsbunaðr staðarins nær allr, bækr ok kantara kápur. ACF: Kaleikum *a)* varð borgit flestum ok (*add.* F: hinum beztu) höklum. *Soli* A. Episcopalia brunnu; ACF: Skríni hins heilaga Þorláks (*add.* CF biskups) varð borgit með helgum dómi hans (*add.* CF ok enn litlu skríni). *Soli* A: Þótti þat flestum undr á hvörsu lítilli stundu kyrkjan brann. ALM: Þá (*add.* LM: um vorit) var farit um allt Island at biðja *b)* til kyrkjugjörðar *c)*, gengu menn *d)* þar all vel undir (*add.* LM: Herra Jörundr biskup gaf öll episcopalia). *Omnes*: Víg Herra *e)* Kolbeins Bjarnarsonar *f)* AHIL: er Karlamagnús Magnússon Andréssonar *g)* vo-

s) Maii FI. *t)* Ita HI: Tveim nóttum fyrir Pálsmessu um vetrinn, FHI: nær miðnætti laust logandi eldíng stöpul í Skálholti með svâ mikilli ákefð, at á einni stundu brann upp öll kyrkjan með klukkum öllum ok skriftum ok flestum öllum skrúða, HI: nema hinum beztu höklum, i. e. *Duobus noctibus ante festum Pauli hiems circa mediam noctem flammans fulgur propylæum tanto ardore feriit, ut una hora totum templum unacum campanis omnibus scriptis (libris) et compluribus ornamentis conconflagraret, optima tamen humeralia sacra ab igne conservata sunt.* *u)* B: *tantum* kyrkjubruni. *v)* eptir CF. *x)* *pro* Pálsmessu DG: næsta dag D: *ante conversionem* DG: Páls- (G: messu ok svâ skjótliga at engu varð hjálpat ok ei varð eptir aska, i. e. *Proxima die ante conversionem Pauli, idqve tam repentino ut nihil servari possit et ne cineribus qvidem reliqvis.* *y)* *add.* E: Svâ skjótt sem menn eta eðr hafa máldrykkju-lyst, varð þá hvorki eptir aska nè neitt annat; úr lopti ofan kom sá eldr at. i. e. *Tam repentine, qvam coenatur vel ad mensuram potatur, tum nec cineres nec aliud qvicqvam restiterunt, tanto igne*

1309. *Templa Iohannis Lateranense et Schalholtense, qvod dominus Arnas episcopus Thorlaci filius ex maxima porte exstruendum curavit, uno tempore eodemqve eventu, proxima nocte hiemali ante festum Pauli, qvod in diem Saturni incidebat, fulgure tacta conflagrarunt; et occulto dei judicio fulmen cum fulguribus pleiadibus in ortu existentibus propylæum tanta vi percussit, ut templum, capitulum (petasus) et propylæum, pleiadibus in regione eoronoti apparentibus ad cineres combusta essent. Totus fere domesticus apparatus sedis episcopalis libri et togæ cantatorum combusta sunt, calices tamen pleriqve et humeralia sacra servata sunt; sed episcopalia ignis absumsit. Scrinium vero sancti Thorlaci cum eiusdem reliqviis et aliud qvoddam parvum scrinium conservatum est. Pleriqve qvantillo temporis spatio templum conflagrasset mirati sunt. Tunc proxima vere missi per totam Islandiam ad reædificandum templum stipem emendicaturi, qvod bene successit. Nova episcopalia Jörundus episcopus omnia donavit. Cædes domini Kolbeini Bjarnonis filii, qvem Carolus Magnus filius Magni Andreæ filii, eo, qvod de eo car-*

cælitus ingruente. z) *fusius in* **LM** *ita:* **þar brunnu bækur flestar nema 18 beztu höklar; þar brunnu bækur baglar ok messu-klæði, klukkur ok kistur, kantara kápur tjöld öll með bekkjar klæðum, nokkuð í rekkjubúnaði salun ok blæjur, þar tíndust 14 silfr-bollar ok margir dýrgripir bæði í gulli ok brendu silfri ok margra manna eignir. i. e.** *Ibi libri pleriqve exceptis octodecim optimis toralibus scapularibus combusti sunt, item libri, baculi vestitus sacerdotales, campanæ eistæqve togæ candidæ sacerdotales, tapetia omnia et pulvinaria, multum instrumenti lectualis, stragula eximia et plagulæ linteæ conflagraverunt, etiam qvatuordecim argenteæ patellæ et numerosa cimelia tam ex auro qvam argento depurato multorumqve possessiones perierunt.* a) *pro* **kaleikum F: bagölum** ɔ: *baculis.* b) *pro* **farit at biðja LM: beðit.** c) *pro* **kyrkjugjörð LM: uppreistar kyrkjunni** ɔ: *templi restaurandi causa.* d) *pro* **gengu menn, LM; stóðu margir.** e) **Herra** *omitt.* **B.** f) *pro* **Bjarnasonar, B: Auðkylíngs.** g) **Andressonar** *omitt.* **HI: Magnússon Andressonar** *omitt.* **L.**

Soli A: *h*) fyrir þá sök at hann hefði látið kveða flim um hann, en Herra Kolbeinn duldi ok bauð undanfærslu. — ABCDFGHI: Utanferð (*add.* DG: Herra) Arna biskups (*add.* B: secundi). ACDFGHIL: Stríð með Hákoni Noregs *i)* konúngi ok Eiríki hertoga (*add.* DGHI: af Svíþjóðu), ACD FGK: mágsefni hans. *Soli* A: þá varð Gissur Galli hirðmaðr Hákonar konúngs. (*add.* DFGHI: Funðust í Kaupmannahöfn Dana konúngr ok Noregs konúngr ok Svía konúngr ok bundu meðal sín æfinligann frið (*add.* FHI: Á þeim fundi var júngfrúin, dóttir Hákonar konúngs, heitin júngherra Eiríki syni Byrgis konúngs. *add.* DFGHI: Hákon konúngr fór öndverðan vetr austr til landsenda ok fèkk aptr Ragnhildarhólma ok Bagahús, er sjálfs hans menn höfðu svikit undan hönum. *add.* FHI: Hófst sótt ok nokkra manna dauði fyrir sunnan land, en). ABDFHILM: Drepsótt hin mikla *k*) fyrir norðan land *l*). *Soli* C: *omitt.* Andaðist Höskuldr ábóti at þíngeyrum *m*). ACDFGHIL: Andaðist Jörundr erkibiskup. ADEFGHIL: en kjörinn (*add.* FHI: Sèra) Eylífr *m*) Korti (*add.* FHI: Kórsbróðir í Niðarósi) til erkibiskups (*add.* FI: í Niðarósi). — ADFGHIL: Víg Flióta-Bjarnar *o*). AE: *p)* Var innkastat (*add.* E: í myrkvastofu) Síra Lafrans ok fluttr í fjötrum aptr til Íslands, ok leiddi þat til af missætti þeirra Jörundar biskups, ok einkanliga af því er hann hèlt með Jörundi erkibiskupi, þá er voru deilur þeirra kórsbræðra. AEFHIL: Drepinn (*add.* FHI: Herra) Ögmundr Júngidans *q)*. AE: Ófriðr í Noregi af *r)* Svíum. AEGL: Andaðist Gamli prestr at Höskuldsstöðum (*add.* EGL: er var ágætr prèðikari ok sæmilegs lifnaðar). AEGLM: margir prestar, *Soli* A: *s*) ok leikmenn (*add.* EG: á Íslandi ok valdi or presta, leikmenn ok góða bændr *t*). EGLM: var þat kallat manndauðar vor). *Soli* A: Hvalrèttr mikill. AFHI: Fór þórðr biskup af

h) L *tantum:* fyrir níðkvæði: *pro carmine ignominioso.* *i)* Noregs *omitt.* CFHI. *k*) hin mikla, *omitt.* DFHI. *l)* LM: *tantum.* Sótt mikil á Islandi ɔ: *huius morbi iterata mentio sub eodem hoc anno fit in* HI *ita.* Sótt mikil ok manndauðr fyrir norðan land. *m)* at þíngeyrum *omitt.* B. *n)* Korti *omitt.* EFHIL. *o*) Fljóta-Bjarnarsonar FI. *p)* DFGHI *ita.* Utkoma Síra Lafrans, hafði hann (FI: húð-) flettr verit af Kórsbræðrum ok innkastaðr (*add.* DG: at Jörundi erkibiskupi önduðum) ok síðan sendr Jörundi biskupi til Hóla, DFGH: en hann tók hönum vel (FI: sæmilega), ok lèt

men probrosum componi curaverat, interfecit, at Kolbeinus juramento oblato id inficiatus est. Peregrinatio domini Arnæ episcopi secundi. Bellum inter Haqvinum regem Norvegiæ et ducem Sveciæ Ericum, affinitatem cum eo contracturum. Hoc tempore Gissurus Gallus Haqvini regis aulicorum numero adscriptus est. Hafniæ convenerunt reges Daniæ, Norvegiæ et Sveciæ, et perpetuum inter se pacis fœdus sancierunt. In hoc qvoqve conventu domicella filia Haqvini regis domicello Erico filio Birgeri regis in matrimonium promissa. Rex Haqvinus hieme ineunte ortum versus ad limites regni profectus Ragnhildarholmum Bahusiamqve, militum suorum proditione amissas, recuperavit. Morbus epidemicus et nonnullorum strages in meredionali Islandiæ parte ingruebat. Magna illa pestilentia in boreali Islandia. Obierunt Hösculdus abbas Thingeyrensis et Jörundus archiepiscopus Nidarosiensis, cui successor electus Eylifus Korti canonicus Nidarosiensis. Cædes Bjarnonis Fliotensis. Dominus Laurentius incarceratus et vinctus in Islandiam reducitur, talia perpessus discordiarum causa Jörundi episcopi; præsertim vero qvod a partibus Jörundi archiepiscopi steterat, cum ille et canonici invicem contenderent. Dominus Ögmundus Jungidans occisus. Norvegia a Svecis bello infestata. Obierunt Gamlius sacerdos Höskuldstadensis egregius concionator et honestæ vitæ multiqve alii sacerdotes et laici in Islandia. Morbus ille sacerdotes laicos et colonos melioris notæ (ad mortem) elegit, atqve ver illud nomine: Mortalitatis ver insignitum est. Magna ad littora Islandiæ balænarum ejectio. E Grönlandia Norvegiam Thordus sacerdos abiit. Obitus Dalfinni episcopi; cædes Ivari Johannis filii Thoreriqve fratris ejus.

hann vera (FI: **sendi hann**) **í klaustri at þíngeyrum.** i. e. *Adventus domini Laurentii in Islandiam. Ille a canonicis flagellatus fuerat, et Jörundo archiepiscopo extincto in carcerem conjectus, deinde Jörundo episcopo Holas missus est, qvi illum bene excepit et mansionem in cœnobio Thingeyrensi ei contulit:* L *ita:* **Utkoma Herra Lafrans, hafði hann verit kastaðr inn; honum fèkk Jörundr biskup klaustr at þíngeyrum.** *q)* **Úngidans** EFI: **Krækidans** H: **Úngi** L. *r)* **hernaði Eiríks Svía hertuga,** ɔ: *expeditione militari Erici Svecorum ducis.* *s)* **ok valdir leikmenn á Islandi** ɔ: *et electi laici Islandiæ.* *t)* **bændr** *omitt.* G.

Grænlandi) *add.* FHI: til Noregs). (*add.* D: Andlát Dalfinns biskups. Fall Ivars Jónssonar ok þóris bróður hans).

1310. *Omnes:* Utkoma Árna biskups (*add.* B. secundi) með *u)* kyrkjuvið, ACFHILM: ok *v)* margar gersemar aðrar, er Hákon *x)* konúngr, ACFLM: ok drotníngin ok aðrir enir beztu menn í Noregi, ACFHILM: höfðu gefit *y)* til staðarins í Skálholti *z)*, ACFLM: svâ at þat er allra manna mál at eingi biskup *a)* hefði meiri *b)* sæmdarför farit til Noregs *c)* enn hann, síðan Ísland varð kristit. ALM: Útkoma Herra Bárðar Högnasonar AFI: ok Jóns Erlindssonar. ACEFHIL: Víg Orms *d)* Steipis (*add.* FHI: af þorsteini Finbogasyni) ok þeirra Kárlamagnúss (*add.* FHI: af þórði Kolbeinssyni) ok þorsteins Finbogasonar *e)* (*add.* FHI: af fylgðar mönnum hans). AL: Andlát *f)* Sira Gríms Unga (*add.* DFGHI: Brèf Clementis páfa komu til Herra Eylífs erkibiskups-efnis (*add.* FI: á *g)* Túnsbergi), á messudag Fabiani ok Sebastiani, í hvörju er hann kallar biskupana til sín, því at hann vill eiga almennilegt þíng um alla kristnina sakir margra ok stórra nauðsynja). ACDFGHI: *h)* kom til Íslands brèf Clementis páfa *i)*, í hvörju þat stóð, at menn skyldu leggja peninga sína til frelsis Jórsala-landi ok gefnar *k)* miklar afgiftir þeim öllum er til vildi leggja, AL: þvíat Soldan af Babylon hafði herjat í Kiprum ok Armeniam. *Sóli* A: Útkoma Herra Sveins Lángs (*add.* B: *l)* Drepsótt ok manndauðr um allan Vestfirðínga fjórðúng ok Sunnlendínga fjórðung). *Omnes:* Bólna sótt (*add.* ELM: mikil, LM: í annann tíma CLM: á Íslandi), AB: svâ mikil, at (*add.* B: sumir) menn

u) páfa-bréfi mikla, þat sem fara skyldi um alla kristnina; *litteras illas magnas papales adferentis* B: með miklu valdi af konúngi, i. e. *cum magna potestate a rege sibi collata* E. *v)* mörg önnur HI: frýðindi II: fyrirbindi I. i. e. *privilegiis.* *x)* Hákon *omitt.* CF. *y)* kyrkjunni til uppheldis ɔ: *ad sustentationem templi.* *a)* *pro* biskup *in* LM: maðr. *b)* *pro* meiri CF: slíka. *c)* *add.* CF: af Islandi, *sequentibus omissis.* *d)* Steipis *omitt.* CEF. *e)* Finnbogasonar *omitt.* CEF. *f)* *pro* andlát, *in* L: "ok". *g)* *add.* II: í Noregi. *h)* DFGGI *ita:* I þeim sömu brèfum bauð hann biskupunum að prèdika almennilega nauðsynjar heilags Jórsala-lands ok leiða til allt fólk at gefa því heilaga landi sínar ölmusur til frelsis, gaf hann þartil svâ stórar afgiftir, at slíkar

1310. *Adventus Arnæ episcopi secundi ligna templo exstruendo inservitura adferentis, aliasqve res pretiosas, qvas rex Haqvinus ejusqve regina et alii multi præstantes viri catedræ Schalholtensi donaverant, unde vulgo dictum est, qvod nullus episcopus, post Christianismum in Islandia receptum, iter tam honorificum ex Islandia in Norvegiam fecisset. Adventus domini Bardi Högni filii et Johannis Erlindi filii. Ormus Steiperus a Thorsteino Finbogi filio occisus, et Carolus Magnus cum suis a Thordo Kolbeini filio, nec non Thorsteinus Finbogi filius a suis comitibus. Obitus domini Grimi junioris. Litteræ Clementis papæ, ad dominum Eylifum archiepiscopatus candidatum festo Fabiani et Sebastiani Tunsbergæ venerunt, in qvibus episcopos ad se convocavit, qvia concilium oecumenicum per totum orbem christianum propter multas et magnas necessitates peracturus sit. Clementis papæ epistola in Islandiam venit, qva pecunia ad liberationem Palæstinæ postulabatur, magnæqve peccatorum remissiones pecuniarum datoribus indulgebantur, nam Soldanus Babylonicus Cyprum et Armeniam hostiliter manu invaserat. Adventus domini Svenonis Langi. Pestis et lues per totam qvartam occidentalem et meredionalem, et tam vehemens variolarum morbus secunda vice Islandiam infestavit ut ægroti putredine dissolverentur, tum angina et morbus inflammatorius plevritis et morbus lingvæ etiam grassabant. Nix paschate cadens. Gud-*

komu aldrei fyrr norðr hingat. i. e. *litteris illis jussit episcopos publice prædicare necessitates terræ sanctæ Hierosolymorum et omnes populos adducere, ut ad libertatem recuperandam sanctæ illi terræ elemosynas suas contribuerent, tantas ad id remissiones generales dedit, qvantæ nunqvam prius huc in boream auditæ sunt. Ita* EL: þá kom ut páfa-boðskapr um Jórsala-gjöf. i. e. *tunc in Islandiam venit mandatum papæ de donariis terræ Hierosolymorum donandis.* *i)* at leggja til Jórsala ferðar i. e. *ad expeditionem Hierosolymitanam pecuniam contribuere* CF. *k) remissiones generales* CF. *l)* manndauðr mikill um allt Skálholts biskupsdæmi DG. i. e. *hominum magna strages per totam dioecesin Scholtensem.* Manndauði mikill fyrir sunnan land ok sótt með þrennu móti ɔ: *magna hominum strages in terra australi et morbus trifarius* FHI.

fúnuðu í sundr, (*add.* DGFHI: Kverkasótt, stíngasótt *n*). CF: Páska-snjór, C: Túngu-sótt). ADEFGHI: Vígðr Gudmundr ábóti til þíngeyra *o*). ADF GHI: Hákon konúngr hafði leiðángr úti (*add.* FHI: litlu), eptir jól ok fór móti Eiríki *p*) hertoga (*add.* DGFI: Svía ríkis). því at *q*) hann brendi Víkina; þar fèll þórir þínghöfði *r*) (*add.* DG: son Herra Jóns Rauðs Ivarssonar. DFGHI: Síðan var þat samit at friðr skyldi standa framan *s*) til Marteinsmessu. *add.* DG: Fundust þeir Hákon konúngr ok hertuginn í Oslu Gregorius messu). *Soli* A: Hákon konúngr sendi Gissur Galla á Finmörk eptir skatti, er ekki hafði fengist um mörg ár; með hönum fór Valtirr Prettapáls-bróðir (*add.* CF: *Obiit* Magnus Árnason *t*) Skraut-Mángi. DGFHI: Vígðr Vilhjálmr biskup til Orkneyja. Herra Eylífr erkibiskups efni fór til páfa, DG: ok kom aptr í land. D: Andlát Guðmundar Krákssonar ok þórðar Kúfs. FHI: þórðr biskup kom af Grændlandi til Noregs).

1311. AFHIL: Landskjálfti (*add.* FHI: á Íslandi nærstu FHIL: Drottins-nótt) eptir jól, (*add.* FHI: í nokkrum stöðum. Aðra Drottinsnótt *u*) ena nærstu eptir) öskufall *x*) víða um land *y*). (*add.* FHI: þriðju Drottins-nótt), nærstu *z*) nátt fyrir Pálsmessu. ACFHIL: sá menn ljós mikit á himni nær alla nótt, AFHIL: um norðrætt AL: *a*) milli vestrs ok landsuðrs, AFHIL: ok tók *b*) meirr upp enn á miðjan himin; (*add.* FHI: mjök ókyrrt) *c*). þetta ljós var svâ mikit, ACFHIL: at menn sá í húsum inni, sem þá er mjök er ljóst af degi. ABDFHI: Andaðist (*add.* DFHI: Herra Bjarni Loðinsson ok Herra Bárðr Högnason ok). ABD: Thómas Kráksson (*add.* B: VIII kal. Novembris). ABDFGHI: Upphaf kyrkjusmíðar ennar miklu *d*) í Skálholti. *Soli* A: Gizor Galli kom aptr af Finnmörk með skatt Hákonar konúngs. (*add.* DG: 1313 FHI: Hertugi Eiríkr af Svíaríki fèkk júngfrú Ingibjargar, dóttur Hákonar konúngs, ok hans bróðir hertugi Valdimarr fèkk júngfrú Ingibjargar, dóttur Eiríks konúngs. CFHI: Vígðr Eylífr til erkibiskups CF: af Clemens páva. L: Fyrir Fríslandi á Júngfrúr-

n) Landfarsótt ɔ: *morbus epidemicus* FHI. *o*) þverár, *suspecta lectio in* F. *p*) konúngi er H. *q*) *pro* þvíat FI: "ok". *r*) þínghöttr DFGI. *s*) settr friðr *et cæteris omissis* FHI. *t*) *Ita corrigendum videtur pro* Skrarðs-mángi *in* C. Skraðmángi F. *u*) þareptir H. *x*) rigndi sandi ok ösku: *arena et cinis pluebat* FHI. *y*) á Islandi

mundus abbas Thingeyrensis ordinatus. Exacto natalitiorum festo expeditionem rex Haqvinus suscepit, Ericum Sveciæ ducem aggressus, qvod Vikiam igne devastaverat. Ibi Thorerus Thinghöfdius occubuit filius domini Johannis Raudi, Ivari filii, deinde in id cousensere ut induciæ usqve ad festum Martini durarent. Rex Haqvinus et dux Osloæ festo Gregorii convenerunt. Rex Haqvinus Gissurum Gallum in Finmarkiam ablegavit, ut tributum per multos annos detentum expostularet, ei Valtirius frater Pretta-Pauli comes adjungitur. Obiit Magnus Arnæ filius Skrautmangius. Vilhelmus episcopus Orcadum inauguratus. Dominus Eylifus archiepiscopus designatus ad papam profectus, deinde in Norvegiam reversus est. Obitus Gudmundi Kraki filii et Thordi Kufi. Thordus episcopus Grönlandia in Norvegiam venit.

1311. *Dominica post festum natalitiorum nocte in Islandia aliqvot locis terræ motus ciuisqve passim per insulam proxima dominica nocte sparsa est. Tertia seqvente dominica per totam fere noctem proximam ante festnm Pauli, splendidum adeo lumen borealis coeli regionis, qvæ est inter occidentem et cæciam, ultra partem dimidiam coeli assurgens, apparuit, ut in ædibus tanqvam matutinis horis luceret. Obierunt domini Bjarno Lodini filius et dominus Bardus Högni filius Thomasqve Kraki filius VIII calend. Novembris. Inchoata ædificatio magni illi templi Schalholtensis. Gissurus Gallus e Finmarkia cum tributo regis Haqvini rediit. — Dux Ericus in Svecia domicellam Ingeburgam filiam Haqvini regis uxorem duxit, fraterqve dux Valdemarus Ingeburgam domicellam filiam Erici regis. Eylifus archiepiscopus a Clemente papa inauguratus. In brevibus Frisiæ virgineis (Júngfrúrgrunni) dictis per septem noctes fere sexaginta naves majores cogones et naves onerariæ perierunt. Tanta fuit vis tempestatis, ut, licet funes sustinere eum potuerint, tamen naves*

FHIL. *z)* drottins *add.* L. *a)* við L. *b)* meirr enn *omitt.* FHI. *c)* FHI *tantum:* svâ mikit at ljóst gjörðist í húsum; *tam magnum, qvod in ædibus luceret.* *d)* reist kyrkja: *templum ædificatum* DFGHI.

grunni týndist nær 60 stórskipa, kuggar ok bussur á 7 nóttum; var svâ mikil ógn af veðrinu, þó tógin þyldi, kafði skipin undir togunum; vissi engi maðr hve margt fólk þar týndist).

1312. ACDEFGHIL: komu sendiboðar Herra pávans til Noregs (*add.* DFGHI: Herra Pètr ok Síra *e*) Vilhjálmr at rækta erendi (*add.* FI: heilags-) Jórsalalands). ACEFGIL: Andaðist Evfemia, drottníng (*add.* FI: Hákonar Noregs konúngs DFGI: Herra Erlendr DG: sterki; FI: Ólafsson; FI: Herra Bjarni Loptsson). ABCDEFGIL: Herra Kristiphórus (*add.* BDFGI: Vilhjâlmsson, Herra Þórðr (*add.* BDFGI: Hallsson) Herra Loptr (*add.* BDFI: Hálfðánarson). ACFHIL: Þerrileysi-sumar (*add.* FHI: svâ mikit *g*) um allt Ísland, at hvörgi heyjaðist FI: nokkuð þat er vert var FHI: fyrir Maríumessu fyrri, en víðarst lítit fyrir hina síðari, en aungvir mundu jafnlitla heyjun orðit hafa. L: Sólarbrestr í Martio mánuði. LM: Svâ mikit myrkr í Austfjörðum, at menn sáu ei vegu á landi nè á sjá, þar eptir kom manndauði mikill). — AFHI: kom út Herra Ivarr Hólmr. *Soli* A: Gissur Galli. (*add.* FHI: Skipum fórst lítt; tvö urðu aptrreka í Eyjafirði. Skip kom í Reiðarfjörð í Austfjörðum: Kross-bussan í Vestmannaeyjum, en Bjarnarlángrinn í Gautavík. Sætt Eiríks hertuga ok Valdemars konúngs, bróður hans, við Hákon konúng. — Bísna-boðit í Vatnsfirði ok). AFHI: varð úti margt manna, (*add.* FHI: ok dó: en sumir örkumluðust. Þetta haust var kallat baulu-haust.)

1313. *Omnes:* Andaðist (*add.* BFIL: Herra) Jörundr biskup at Hólum (*add.* BEG: Þorsteinsson) Brigíðarmessu *h*) (*add.* EGLM: þá hafði hann biskup verit 46 ár). AEGLM: Efldi hann *i*) klaustr at Stað ok Möðruvöllum, ok lèt upp gjöra *k*) kyrkju heima at Hólum ok prýða með klokkum ok skrúða (*add.* EGLM: auðgaði staðinn at löndum *l*) ok eignum, EG: svâ at sýnast man, meðan Ísland er byggt). AEGLM: Fór utan með erendum Hólakyrkju Síra *m*) Þorsteinn ok Snjólfr prestr. ACEFGHILM: 1314 D: Var vígðr *m*) Auðunn Þorbergsson *n*) biskup til Hóla *o*); AEGLM: var hann áðr kanúnkr í Niðarósi (*add.* EGL: ok lángan tíma *p*) fèhirðir

e) Heinrekr FGI. *g*) um allt land *omitt.* H. *h*) *omitt.* CM. *Calend. Februarii* BD: Birgítar-messu FGIL. *idus Februarii* H *i*) hefir hann uppreist tvo: *duo exstruxit* EG: reisti 2 LM. *k*) upp-

funibus alligatæ submergerentur, qvot homines perierint haud compertum habetur.

1312. *Legati domini Papæ in Norvegiam venerunt: dominus Petrus dominusqve Vilhelmus, ad negotium terræ sanctæ curandum. Obierunt Euphemia regina Haqvini regis Norvegiæ, dominus Erlendus robustus Olavi filius, dominus Bjarno Lopti filius, dominus Christophorus Vilhelmi filius, dominus Thordus Halli filius, dominus Loptus Halfdani filius. Æstas pluviosa per totam Islandiam, adeo ut ante prius Mariæ festum comparari nequierit foenum alicuius momenti, qvin parum etiam ante posterius Virginis festum, et tantillum unqvam foeni provenisse nulli meminere. Defectus solis mense Martio, tantæqve in Austfjördis tenebræ, ut neque in solo neqve in salo itineris viæ dignosci possent; tunc magna hominum strages insecuta est. Advenit dominus Ivarus Holm et Gissurus Galli. Navigatio parum successit. Duæ in Eyjafjördum retroactæ sunt naves. In Austfjördis Reidarfjördum una intravit; Krossbussa in Vestmanneyas, et navis,* Bjarnarlángurinn (*longurio Björnonis*) *dicta, in Gautavikiam devenere. Dux Ericus et Valdemarus rex frater ejus cum Haqvino rege in gratiam redierunt. Convivium mire perniciosum in Vatnsfjördo. Multi convivarum redeuntium sub dio* (*vi tempestatis*) *perierunt, at nonnulli corpore læsi sunt. Autumnus hic* Bauluhaust (*vaccarum strage notabilis*) *dictus est.*

1313. *Obiit Jörundus Thorsteini filius episcopus Holensis, festo Birgittæ; tunc annos* 46 *episcopus fuerat. Hic coenobium Stadi et Mödruvallis fundavit et templum Holense restaurari campanisqve et ornatu condecorari curavit. Cathedram fundis et possessionibus ditavit, quod etiam, qvamdiu Islandia habitata erit, manifestum futurum. Dominus Thorsteinus atqve Sniolfus sacerdos negotiorum templi Holensis expediendorum gratia peregre profecti sunt. Audunus episcopus Thorbergi filius ad Holensem episcopatum inauguratus; is antea canonicus Nidrosiæ fuerat et per longum tempus regis thesaurarius; in festo Catharinæ inaugurabatur.*

smíða EG; smíða LM. *l*) bændum: *colonis, corrupte* GLM. *m*) Herra EGLM. *m*) Kosinn H. *n*) þorbergsson *omitt.* CFHI. *o*) til Hóla *omitt.* C. p) lángan tíma *omitt.* L.

konúngs, EG: var hann vígðr á Katrinarmessu). *Soli* A: Fèkk Gizor Galli þuríðar Øgmundar dóttur, þórðarsonar or Bæ. ACFHI: Var Gizor q) særðr, *soli* A: um sumarit á Gáseyri; var at því Herra Úlfr af Dúnga ok 2 skipshafnir; lá hann 12 mánaði í sárum. ok varð alheill. A: Hallæri mikit á Íslandi (*add.* LM: r) Frostvetr svâ mikill um allt land, at varla hefir slíkr komit, þvíat fraus fætr undan sauðum ok hestum, L: þótt feitir væri at holdum, varð ok fjár-fellir svâ mikill, at margir urðu öreiga af þeim, sem áðr höfðu gott fè. þá fór ok víða sótt um land með ýmsum háttum. Sú var ein, at ekki tók lengra mönnum enn um brjóstit, þá sótt kallaði Grímr úngi Hettusótt. Sumum kom þroti í brjóstit, svâ sem ein hella væri. *Soli* A: þetta sumar kom Marteinn Finna konúngr til Hákonar konúngs. (*add.* FHI: Andaðist Mela-Snorri. CDEFHIL: Andaðist Loðmundr ábóti í Veri FHI: 6ta dag jóla. DFI: ok Herra Bjarni í Gizka. DFGHI: Komu aptr í Noreg Eylífr erkibiskup, Helgi biskup af Oslu ok Árni biskup af Björgyn af concilio. FHI: Utanferð Ketils þorlákssonar s).

1314 t). ACFHI. 1315 DEGL: Útkoma Auðunar biskups L: Rauða. CDFG: til Hóla u). EGL: ok kom hann út á Seleyri). ACDFGHI: ok Herra Ketils (*add.* DFGHI: í Dýrafirði með nýmælabrèfum, FHI: er Hákon konúngr hafði sett, ok Síra Snjólfs). ACF: v) ok þá komu út brèf um páfa-tíundir. ADFGHI: Andaðist Árni biskup

q) Galli *add.* CFHI. r) *Ita brevius in* DG: Snjóvetr allmikill um allt land ok þarmeð fjárfellir: *hiems vehementer nivosa per totam Islandiam et adhæc magna strages armentorum et peculum.* CF: Hrossafellis-vetr: *hiems eqvorum strage insignis.* EGL 1314 *ita*: Var hinn næsti vetr eptir at Jörundr biskup andaðist kallaðr Hrossafellis-vetr: *hiems proxima post obitum Jörundi episcopi hiems stragis eqvorum appellata est.* FHI *ita*: Hríðir ok fjárfellir mikill á Íslandi, svâ at víða um sveitir urðu menn mjök sva snauðir at kvik-fè ok mest hrossa-fè. i. e. *Procellæ nivosæ et magna strages armentorum et gregum in Islandia, ut passim per tractus incolæ animalium æconomicorum, et maxime eqvorum, egeni fierent.* s) *In margine codicis F. Torfæus adnotavit*: Á þessu ári var útgefit brèf Hákonar konúngs, at Alþíng skyldi aptr upptaka sem með þrjózku var niðr lagt. þat sýnist ekki at hafa verit haldit i 9 ár: *Hoc anno*

Gissurus Gallus Thuridam filiam Ögmundi filii Thordi de Bæ uxorem duxit. Gissurus eadem æstate Gaseyris saucius factus ab Ulfone de Dungia, et duorum navium vectoribus, unde duos menses ob vulnera in lectu detentus est prius qvam plane convaluit. Magna in Islandia annonæ caritas. Hiems adeo gelida per totam Islandiam ut tanta vix unqvam exstiterit, pedes enim ovium et eqvorum etsi satis pingvium gelu absumti sunt. Tanta etiam pecorum strages edita est, ut, qvi prius eorundem sat habuerant, prorsus inopes fierent. Tum etiam passim per Islandiam varii morbi grassabantur. Horum unus non longius qvam ad pectus pertingebat, qvem Grimus Junior morbum cucullarem appellavit. Nonnullis in pectore inflammatio exorta est, ad instar plani lapidis. Hac æstate Martinus rex Finnorum Haqvinum regem convenit. Obierunt Mela-Snorro et Lodmundus abbas Verensis die sexto Jolensi nec non dominus Bjarno de Girskio. In Norvegiam a concilio redierunt Eylifus archiepiscopus, episcopiqve Helgius Osloensis et Arnas Bergensis. Peregrinatio Ketilli Thorlaki filii.

1314. *Adventus Auduni episcopi Henrici filii Rufi Holas, (qvi ad lingulam Seleyram appulit) nec non domini Ketilli in Dyrafiördo cum novellis constitutionibus a rege Haqvino editis, advenit etiam in Islandiam dominus Sniolfus. Tum qvoqve Islandiam allatæ sunt litteræ de decimis papales. Obierunt Arnas episcopus Bergensis, Thordus episcopus Grön-*

editum est diploma regis Haqvini, ut forum universale per contumaciam interpellatum in usum revocaretur. Videtur per novennium celebratum non fuisse. t) *Sub hoc anno nihil adscriptum est in* B: *relicto in membrana paro spatio hi annales hic desinunt.* u) **til Islands EL.** v) *ita fusius in* **FIII: með brêfum páfa, þeim er buðu, at gjaldast skyldi af öllum þeim afla, er af kyrkna-gótsi fengist 12 álnir af hvörju hundraði um 3 ár, i. e.** *cum litteris papalibus, qvæ præceperunt, ut et omnibus reditibus, qvi e bonis ecclesiasticis perciperentur duodecim ulnæ ex singulis centenariis (magnis) per triennium solverentur. Ita* **EGL: kom út boðskapr páfans, at tíunda kyrkjufè öll á Íslandi (L: ok annarstaðar) til útferðar til at vinna Jórsalaland:** *Pontificis præceptum in Islandiam perlatum est, ex omnibus bonis ecclesiasticis decimas solvendi expeditionis causa ad terram Hierosolymorum armis recuperandam.*

af Björgyn. Þórðr Grænlendínga biskup ok Herra Bjarni Erlíngsson. AF GHI: 1315. CEFGL: Fór *x*) Árni biskup til Grænlands. (*add.* DFGI: Vígðr Auðfinnr biskup DG: til Björgynjar. DFGHI: Vígðr bróðir *y*) Þorlakr *z*) Loptson til ábóta í Veri, FHI: á 13da dag jóla). A: 1315. EG: Auðun biskup lèt taka upp bein (*add.* EG: hins góða) Guðmundar (*add.* G: Arasonar). AE: 6ta Kal. Novembris *a*) (*add.* EGL 1315: Hann lèt ok reisa fyrstr manna (*soli* L: ofnbaðstofu á Íslandi. Hann lèt gjöra EGL: timbrstofu á Hólum). — A. 1315. CEFL: Andaðist Ingjaldr biskup AL: af Hamri. A. 1315. EGL: Vígðr Einar Hafliðason krúnu-vígslu (*add.* E: novennis) (*add.* DFGHI: Gekk upp Visbær í Gotlandi *b*) af eldi ok mjög húsaðr með stein, svâ at ekki hús stoð eptir, nema Ólafs kyrkja með trè. Braut ferju Skálaholts biskups *c*) fyrir Austfjörðum. Hálshöggnir synir greifa Jacobs, FI: á Gaupuhólma Nikolaus ok Valdemar. DFGI: Herra Ívarr gjörr Canziler. DG: Mannfall svâ mikit í sulti fyrir sunnan land af fátæku fólki, at komu þrjú hundrut líka til Strandar kyrkju í Selvogi, á öðru hundraði í Skálaholti, ok margt til hverrar kyrkju. EG: Þá lèt Síra Hafliði Steinsson reisa kyrkju á Breiðabólstað er nú stendr. FI: Andaðist Kolbeinn prestr í Eyvindarhólum.

1315. ADFGHI: Kyrkjubruni á Stað á Reykjanesi. ACDFGHI: lögtekit *d)* nýmæla-brèf á Alþíngi, þat sem Herra Ketill hafði út, (*add.* CF: *d)* með rèttarbætur). ADFGHI: Þurka-sumar (*add.* FHI: mikit). A. 1316. EGL: 1317. CDFHI: Missætti varð millum Auðunar biskups ok *e*) Síra Koðráns, A. 1316. EGL: *f)* suspenderadi biskup hann af officio ok beneficio, en Koðrán appellavit til erkibiskups, var ok Snjólfr í slíku; *g*) vann hann þat til sættar, at hann þá Grenjaðarstað. A. 1316.

x) vígðr 1313. FGHI. *y*) bróðir *omitt.* DH. *z*) Loptsson *omitt.* DGH. *a*) 1315 *ita* CDFHI: Upptekin bein Guðmundar biskups (*add.* D: hins Góða Arasonar C: fyrir áheit ok jarðteiknagjörð) DG: ok jarteiknagjörð fyrir áheit ok árnaðarorð sanctæ Mariæ drotníngar ok verðleika biskupsins. FHI: ok búið um vandliga sakir áheita ok jarteikna. i. e. *Excepta ossa Gudmundi episcopi boni Aronis filii propter vota ipsi facta et miraculorum patrationem et accurate composita.* (DG: *propter vota, et intercessionem sanctæ Mariæ reginæ et merita*

landiæ et dominus Bjarno Erlingi filius. Arnas episcopus in Grönlandiam abiit. Inauguratus Audfinnus episcopus Bergensis. Inauguratus frater Thorlacus filius Lopti abbas Verensis die 13 *natalitiorum. Audunus episcopus ossa Gudmundi episcopi boni Aræ filii* 6 *Calend. Novembris effodi curavit. Ille primus omnium triclinium cum camino in Islandia et triclinium ligneum Holis exstruenda curavit. Obiit Ingialdus episcopus Hamarensis. Einarus Haflidi filius coronæ tonsura clericali novennis initiatus. In Gothia villa Visbær lapide maximam partem constructa igne consumta est (in fumum et favillam abiit) ut nulla domus nisi templum Olavi ligneum restaret. Ante Austfjördum navigium episcopi Schalholtensis fractum. Filii Jacobi Nicolaus et Valdemarus in Gaupuholmo decollati sunt. Dominus Ivarus Cancellarius factus est. Tanta pauperum strages fame in regione australi ut ad templum Strandense in Selvogo funera deportarentur trecenta, et plusqvam centenaria ad templum Schalholtense et ad singula reliqvorum templorum cadavera permulta. Tum templum Breidabolstadis qvod hodie ibidem est dominus Haflidus Steini filius exstruendum curavit. Obiit Kolbeinus sacerdos Eyvindarholis.*

1315. *Templi Stadensis in Reykianeso incendium. In comitiis generalibus universaliter recepta constitutio illa novella juris emendationes continens, qvam dominus Ketillus in Islandiam attulit. Æstas sicca. Dissensus inter Audunum episcopum atqve Codranum exortus est, qvem ille ab officio et beneficio suspendit, Codranus vero ad archiepiscopum appellavit. Huic liti Sniolfus etiam implicatus fuit. Ille præbenda Grenjadarstadensi placatus est. — Audunus episcopus ab omnibus sacerdotibus jura-*

episcopi miracula facta sunt). *b*) Gautlandi FIII. c) kyrkju FIII. *d*) brèf þat: *diploma illud* CF: nýmæli þau III. *d*) um rèttarbætur: *de juris emendationibus* F. *e*) *Ita* CDFIII: ábótanna fyrir norðan land II: ok bróðr Lafrans. i. e. *et borealis Islandiæ abbates et fratrem Laurentium.* *f*) Setti biskup hann af stað ok embætti ɔ: *episcopus illum ab officio et beneficio removit* GL. *g*) Sættust þeir ok fèkk hann Grenjaðarstað ɔ: *deinde reconciliatis, ille Grenjadarstadensem præbendam accepit* L.

CEGL: Lèt Auðun biskup sverja sèr *h)* eiða *i)* nær alla presta. A. 1316. EGL: Gjörðist ok missætti millum Guðmundar ábóta ok bræðra af Þíngeyrum af annari álfu, en Auðunar biskups af annari um tíunda-mál. Var Síra Lafrans at Þíngeyrum ok hèlt allt með bræðrum. A. 1316. EGL: Vígðr Síra Egill Eyúlfsson til prests. *Soli* A: Utanferð Gissurar Galla. A. 1313. FHI. 1314 C: komu sendimenn af Armenia *(add.* FHI: híngat í Noreg með *k)* gersemar) til Hákonar konúngs. A: *l)* Herra Ketill kom út í Dýrafirði. Jarteinagjörð fyrir áheit ok árnaðarorð júmfrú Mariæ. *Soli* A: Fæddr Árni Þórðarson *(add.* CF: Brann kyrkja at Stóruvöllum C: á Landi *m)*. CDFI: Andlát frú Ingibjargar *n)* Erlíngsdóttur, DFHI: ok Þorleifs *o)* fabers Eyvindarsonar, FI: 2an idus Maii. FHI: Utanferð Eiríks Sveinbjarnarsonar. FI: Hertugi Eiríkr af Svíaríki ok frú hertuginna, dóttir Hákonar konúngs, sátu í Noregi um vetrinn. FHI: Krossbussan lèt út af Dýrafirði).

1316. ACDFGHI: Herra Eiríkr *p)* Sveinbjarnarson kom út í Hvítá *(add.* FHI: ok Snorri lögmaðr). *Soli* A: Fæddr Eiríkr dótturson Eiríks konúngs. ADFGHI: Fæddr *(add.* DG: júnkherra) Magnús *q)* Minniskjöldr, dótturson Hákonar konúngs. A *soli:* Drepnir margir menn á Hálogalandi af Rússum. Útkoma Herra Guðmundar or Hlíð. AFI: Höfðu gerst fjórir ok tuttugu *r)* riddarar, A: á einum degi í Noregi. *(add.* FI: Þá gjörðist Herra Eiríkr ok Herra Guðmundr). A. 1313. HI: 1317. EGLM: Brann kyrkja ok klaustr *(add.* EGLM: at) á Möðruvöllum A: í Hörgárdal tveim nóttum eptir kross-messu um haustit. A: *s)* Gjörr timbr-stofa at Hólum. Útkoma Herra Gríms. AC: 1317. EFGLM: Brann klaustrí *t)* Niðarhólmi. A. 1317. EGL: Afsettr Þórir ábótadæmi at MunkaÞverá. A. 1317. EG: var Síra Egill at Hólum *u)* skólameistari en Einar A: Hafliðason AEG: klerkr lærðist hjá honum. A. 1317. EGL: Gjörðist Lafrans *v)* professus monachus at Þíngeyrum *x)* in capite jejunii ok hans son Árni. A. 1317. EG:

h) sterkan trúnaðar-eið ɔ: *validum juramentum fidelitatis* L. *i)* nær alla presta *omitt.* L. nær alla *omitt.* C. *k) Vide supra sub anno* 1314, *ubi eadem narratio de adventu Ketilli et de miraculis occasione translationis funeris Auduni occurrit.* *m) fere deletum in* C: *lectio autem hæc in textum ex coniectura recepta est.* *n)* Eiríksdóttur C: Erlindsdóttur F. *o)* hins haga ɔ: *artificiosi* FHI. *p)* Sveinbjarnarson *omitt.* C. *q) ita* DG: son hertoga Eiríks í Svíaríki ok Ingibjargar, dóttur

mentum sibi præstari curavit etiam inter Gudmundum abbatem et fratres de Thingeyris ex una parte et Audunum episcopum ex altera de decimis dissidia orta est. Dominus Laurentius Thingeyris commorans fratrum partibus omnino favebat. Dominus Egillus Ejolfi filius sacerdos inauguratus est. Peregrinatio Gissuri Galli. Legati de Armenia in Norvegiam venerunt pretiosa regi Haqvino ferentes. Dominus Ketillus in Dyrafjördo appulit. Miraculorum patratio propter vota et intercessionem Mariæ virginis. Natus Arnas Thordi filius. Templum Storuvallense in territorio Lande exustum est. Obitus dominæ Ingeburgæ filiæ Erlingi et Thorleifi fabri nati Eyvindi, secundo idus Maii. Peregrinatio Erici Sveinbiörni filii. Ericus dux Svecorum et domina ducissa, filia regis Haqvini hieme in Norvegia recidebant. Navis Krossbussa *dicta ex portu Dyrafjördi solvit.*

1316. *Dominus Ericus Sveinbjörni filius appellens in amne Hvita, et Snorro legifer in Islandiam venerunt. Natus Ericus regis Erici ex filia nepos. Natus domicellus Magnus Minniskjöldus regis Haqvini ex filia nepos. Multi homines in Halogalandia a Russis sunt interfecti. Adventus in Islandiam domini Gudmundi de Hlid. In Norvegia uno die viginti qvatuor eqvites creati sunt; tunc etiam dominus Ericus et dominus Gudmundus ad dignitatem eqvestrem evecti sunt. Tempore autumnali duabus post festum crucis noctibus templum atqve cœnobium Mödruvallense in Hörgardalo exusta sunt. Triclinium ligneum Holis exstructum est. Adventus domini Grimi. Cœnobium Nidarholmense exarsit. Thorerus abbatis ab officio Munkathverarensis remotus. Dominus Egillus rector scholæ Holanæ tunc erat, et ejus sub magisterio Einarus Haflidi filius (postea) sacerdos, in disciplinis institutus est. Laurentius professus Monachus monasterii Thingeyrensis unacum filio suo Arna initio qvadragesimæ factus est.*

Hákonar Noregs konúngs ɔ: *filius Erici ducis Sveciæ et Ingeborgæ filiæ Haqvini regis Norvegiæ, sed* "fæddr Magnús konúngr", *nec plura* FIII. *r*) Hákon konúngr dubbaði 25 riddara ɔ: *Rex Haqvinus viginti qvinqve eqvites creavit* FI. *s*) *cfr. ad ann.* 1315 *ubi, forte ejusdem ædificii structuræ mentio facta est.* *t*) Hólmi *tantum* CFGLM. *u*) *scholasticus, et Einarus clericus sub eius magisterio eruditus* EG. *v*) múnkr at þíngeyrum GL. *x*) *in capite jeiunii, omitt.* L.

Appelleraði Guðmundr ábóti áðr um vetrin til erkibiskups. A. 1317 EGL: Var þá enn mesti agi ímeðal þíngeyramanna ok Herra biskups. A. 1317 EGL. 1318 CDFHI: Sigldi Guðmundr ábóti (*add.* CDFHI: frá þíngeyrum) A. 1317 EGL: um sumarit ok var í Noregi tvo vetur. Læstu bræður (*add.* L: at þíngeyrum) klaustri fyrir biskupi (*add.* EGL: Auðuni) ok svâ kór, svâ at hann náði ekki við bræður at tala. Var bróðir Björn (*add.* EGL: þorsteinsson) prior (*add.* L: fyrir þeim). Fèkk *y)* biskup at kalla mat af staðnum ok hans menn; (*add.* 1317 EG: en Síra Hafliði lèt bera *z*) drykkjar-kost af Breiðabólstað. EGL 1317: Höfðu bræður fyrir sèr marga bændur til styrks or Vatusdal ok Vestr-sveitum. CF: Týndist skip Loðins biskups af Færeyjum ok hann með sjálfr. Stríð ímilli Skota konúngs ok Engla konúngs; lètust þá eina nótt hálft annat hundrat skipa ok týndist bæði menn ok góts. FHI: Sást kómeta á himni á Islandi optlega frá fyrstu jóla nótt allt til purificationem beatæ Mariæ. Kom flóð svâ mikit á Maríumessu síðari um sumarit, at 15 nótta gömlu túngli, at sjór fèll inn í allar hinar fremri búðir á Eyrum suðr þar, er menn mundu ei fyrri orðit hafa.

1317. A. 1318 CDFHI: Utanferð þóris ábóta (*add.* CDFHI: frá þverá). *Soli* A: Andaðist Ketill biskup í Stafángri ok þórir biskupsson. Hafði Hákon konúngr úti leiðángr ok fór til Svíaríkis. þar flýðu *a)* hertugarnir báðir Eiríkr ok Valdemar, en um haustit, er konúngr fór brott, fraus inni eitt skip hans, er stýrði Herra Gjarðar. Svíar lögðu að þeim, en þeir vörðust vel; þá var Gissur Galli skotinn í gegnum aflvöðvan á vinstra armlegg með spjóti; þá var þeim heitið griðum ok fángaðir síðan allir ok höggnir, nema Gjarðar ok Gissur; þeim var innkastat í ymbrudögum um haustit ok járnsettir. Litlu síðar var Herra Gjarðar högginn, en Gissur sat eptir til páska *b).* Fall Nikolásar ok Gregorius sona Jacobs greifa, (*add.* C: Brann klaustr í Hólmi ok í Gimsey ok á Reni. CF: Sættust þýzkir menn við Danakonúng. DFI: Andlát bróður Lopts Helgasonar FI: í Veri. H: Snorri lögmaðr aptr).

y) náði ɔ: *acqviri potuit* EGL. *z)* drykkjar *omitt.* G. *a) Ita correxit in exscripto* D. *Arnas Magnæus* "fèllu" *qvod in cod. membr. legitur.*

Eodem hyeme antea Gudmundus abbas ad sententiam archiepiscopi provocaverat. Hoc tempore Thingeyrenses et dominum episcopum magnæ simultates interfuerunt. Proxima æstate Gudmundus abbas Thingeyrensis peregre profectus per duos annos in Norvegia commoratus est. Fratres Thingeyrenses coenobium atqve chorum episcopo Auduno occludebant, ut cum illis colloqvi non possit. Frater Björnus Thorsteini filius prior eorum fuit. Episcopus eiusqve comites tantum dicis causa (non nisi difficulter) cibum e monasterio adepti sunt, at dominus Haflidus potum de Breidabolstado illis adferendum curavit. Multos colonos e Vatnsdalo tractibusqve occidentalibus sibi auxiliares, fratres habuerunt. Navis Lodim episcopi Færöarum et ipse simul periit. Bellum inter Scotorum et Anglorum reges. Una nocte sesqvicentum naves perierunt, qvarum et homines et fortunæ submersæ sunt. Cometa in Islandia e prima nocte festi Jolensis usqve ad festum purificationis beatæ Mariæ freqventer visus est. Festo Mariæ posteriore, luna decima qvinta tanta maris inundatio ingruit, æstate, ut in Eyris in terra australi, aqva in omnes tabernas interiores influeret, qvod antea contigisse nemo recordatus est.

1317. *Peregrinatio Thoreri abbatis Thveraensis. Obierunt Ketillus episcopus Stavangriæ et Thorerus episcopi filius. Rex Haqvinus expeditionem militarem instituens in Sveciam iter fecit. Duces Ericus et Valdemarus in fugam versi sunt, cum autem rex seqventi autumno abiret, una ejus navis in portu glacie detenta est, cui dominus Gjardarus præfuit. Sveci eos qvi in hac nave erant, adorti sunt, illi autem strenue se deffendebant. Tunc Gissurus Gallius per sinistri brachii torum jaculo transfigebatur, qvo facto securitas illis promissa est. Postea vero omnes capti et decollati sunt exceptis tantum Gardaro et Gissuro, qvi circa qvatembrem autumnalem in carcerem conjecti ferreis vinculis custoditi sunt. Paulo post dominus Gjardarus decollatus est, Gissurus vero ad festum usqve paschæ in custodia remansit. Cædes Nicolai atqve Gregorii filiorum comitis Jacobi. Monasteria Holmense, Gimsöense et Renense exusta sunt.*

b) conf. supra ad annum **1314**, *ubi secundum* **DIII**: *de morte filiorum Jacob refertur.*

1318. A: Utanstefnt báðum biskupum á Islandi ok Herra Katli ok lögmönnum báðum, sex handgengnum mönnum ok sex bændum. (*add.* FHI: Kallaðir biskupar, FI: af Eylífi erkibiskupi FHI: til kénnimanna fundar). A. 1319 CFH: Tók lögsögn *c)* Herra Grímr þorsteinsson *d)* ok Erlendr Hauksson. ACDFGHI: Braut (*add.* DG: *e)* veðr) stöpnl *f)* ok mikit af kyrkju *g)* í Skálholti á þorláksmessudag fyrir jól. *Soli* A: Utleistr Gissur Galli af turninum í Svíariki laugar-dag fyrir páska ok kom aptr í Noreg á fund Hákonar konúngs.

1319. A: *cæteriqve,* 1318 L: Andaðist Hákon (*add.* DG: hinn kórónaði) Magnússon ¦Viii idus Maii (*add.* L: ok þótti góðr konúngr líkr föðr sínum í flestu atferli). AEG: 1318 CL: Byrgir *h)* Brósa konúngr í Svíþjóð *i)* svelti inni bræður sína tvo til bana, Eirík hertoga ok Valdemar, mága Hákonar konúngs. AEG: 1318 L: Eiríkr AEG: Lánga hertogi, AEG: 1318 L: átti Ingibjörgu, dóttur Hákonar konúngs, er síðan var kölluð hertogainna. A *soli:* þeirra son var júngherra Magnús. AEG: 1318 L: Andaðist Síra Hafliði prestr Steinsson að Breiðabólstað. (*add.* EG: Reisti hann upp allann staðin, kyrkjuna ok heimabæin ok auðgaði miklu gótsi. Liggr hann fyrir Maríu altari í frammkyrkju á Breiðabólstað; EG: hann var EG: 1318 L: *k)* mikilsháttar maðr (*add.* L: ok nafnfrægr, bæði utanlands ok innan; EG: Lærðr undir Vermundi ábóta á þíngeyrum, en vígðr í Skálaholti af Árna biskupi þorlákssyni). — AEG: Hann (*add.* EG: fór utan ok) hafði verit hirðprestr Eiríks konúngs. þat bar þá til, A: er hann var með honum, AEG *l)*: at Margrèt, dóttir Eiríks konúngs, (*add.* EG: var búin í Björgyn, ok hana skyldi flytja til Skotlands) at þvi, er hún vottaði sjálf síðan, áðr hún var brend í *m)* Norðnesi, at þá er ek var, A: sagði hún, AEG: þetta sama port ofanflutt A: ok mik skyldi flytja til

c) legifer CFH. *d)* en Erlíngr fyrir norðan: ɔ: *sed Erlingus in boreali Islandia* CF. *e)* fyrir ofveðri ɔ *propter tempestatem vehementem* FHI. *f)* ok mikit af *omitt.* DGFHI. *g)* kyrkjubrot: *templi*

Germani Danorum cum rege reconciliati sunt. Obitus Lopti Helgonis filii fratris Verensis. Snorro legifer iterum. —

1318. *Ambo Islandiæ episcopi peregre citati sunt, unacum domino Ketillo et utroqve nomophylace nec non sex regi addictis (satellitibus regiis) totidemqve rusticis. Eylifus archiepiscopus episcopos ad conventum pastoralem citavit. Dominus Grimus Thorsteini filius et Erlindus Hauki filius munus nomophylacis adepti sunt. Festo Thorlaci ante festum natalitiorum propylæum cum magna templi Schalholtensis parte procella confractum est. Gissurus Gallius e carcere turris in Svecia die Saturni proxima ante festum paschæ liberatus est, et in Norvegiam ad regem Haqvinum rediit.*

1319. *Obiit Haqvinus Magni filius coronatus VIII idus Maii, bonus rex ille habebatur similis patri moribus plurimis. Birgerus Brosa Sveonum rex duos fratres suos fame perire fecit, nempe Ericum ducem et Valdemarum, Haqvini regis affines. Ericus dux Langa in matrimonio habuit Ingeborgam Haqvini regis filiam, qvæ postea ducissa salutabatur. Eorum filius erat domicellus Magnus. Obiit dominus Haflidus sacerdos Steini filius in Breidabolstadis. Totum fundi pastoralis villam templum et ædes domesticas exstruxit, et magnis facultatibus locupletavit. Ad aram Mariæ in antico templi Breidabolstadi sepultus jacet. Fuit vir magnæ existimationis et in patria et apud exteros. A Vermundo abbate Thingeyrensi eruditus fuit, inauguratus autem a Arna episcopo Schalholtensi. Peregre profectus regi Erico a concionibus aulicis fuerat. Accidit, dum ille cum rege versaretur, Margreta regis Erici filia, Bergis expedita et in Scotiam deportanda, sicuti ipsa postea testabatur, anteqvam in Nordnesia combusta fuit: "cum ego, dixit illa, per hanc portam, ut in Scotiam veherer, delata fui, tum ad templum apostolorum apud patrem meum regem Ericum sacerdos qvidam Islandus nomine Haflidius constitutus, qvi, ubi cæteros clericos cantus deficiebat, incepit: Veni cre-*

fractura C. *h)* Brosa *omitt.* CEGL. *i)* lét svelta C. *k)* mikilsverðr: *magno honore dignus* L. *l)* er: *cum* EG. *m)* Niðarósi G.

Skotlands, AEG: var þá hjá postula kyrkju einn íslenzkr prestr, er Hafliði hèt *n)*, hjá föðr mínum Eiríki konúngi, ok þá er klerka þraut saunginn, hóf Síra Hafliði upp: Veni creator (*add.* EG: spiritus) ok þann ymna súngu þeir út, svâ sem ek var á skip borin. þetta sama sannaði Síra Hafliði, þá er honum var sagt, at sú sama Margrèt var brend i *o)* Norðnesi (*add.* EG: Síra Hafliði hafði lángan tíma ráð á Hólum ok svâ at þíngeyrum: EG: **1318** L: Sagði Jörundr biskup ok svâ, at eingi maðr væri í hans biskupsdæmi *p)* rosknari til ráða ok *q)* húsbónda skapar enn Síra Hafliði Steinsson. ADFGHI: Utanferð Arna biskups. Utanferð Herra Ketils, Snorra lögmanns. (*add.* DFI: ok: Síra Orms Steinssonar. FI: ok Síra þórðar Svartssonar FHI: Útkoma Jóns Murta ok Gunnars Rásveins, með boðskap af Noregi). AFHI: Veginn Jón í Bolúngarvík, (*add.* CF: Kyrkjubruni á Reykjanesi. Auðun biskup aptrreka. DG: Hafísar fyrir Austfjörðum ok Síðunni ok dó **13** hvalir í einni vík fyrir Litlahèraði ok komu nær allir á land).

1320. ACDFGHI: Andaðist Árni biskup *r)* Helgason (*add.* FHI: af Skálholti) Vii *s)* kalend. Februarii. ACDFHI: Kjörinn *t)* til biskups í Skálholti (*add.* DFI: Síra) Ormr þorsteinsson. AEG: **1319** cæteri *u)*: Tekinn til konúngs (*add.* CDFHI: júngherra), Magnús Eiríksson (*add.* FHI: hertuga), AEGL: dótturson Hákonar konúngs, *Omnes:* yfir Noreg, Svíaríki ok Gotland. A cæteriqve **1319** L: Útkoma Herra Ketils, ADFGHI: ok Snorra lögmanns (*add.* FHI **1321**: Herra Ketill fór með konúngs boðskap um Island; EG: **1321** FHI: *v)* ok lèt sverja Magnúsi konúngi land ok þegna). AFHL **1319** L: Var svarit Magnúsi konúngi land (*add.* CF: ok þegnar. FHI: í Björgvín). ADFHI: kyrkju braut í Steinum. ADG: Isavor; FHI: Hafísar láu umhverfis Island framm um mitt sumar. Fórust þrjú hafskip við Island). ACDEFGHI **1319** L: Braut skipit Skáukan *y)* (*add.* CEGL: um vorit í hafísum *z)* fyrir Austfjörðum. AEGL:

n) með EG. *o) Ita corrigendum videtur* Noregi *qvod in* A, *et* Niðarósi *qvod in* G. *legitur.* *p)* röskvari: *strenuiorem* GL. *q)* stjórnar ɔ: *administrationis* L. *r)* Helgason *omitt.* HI. *s)* xii D. *Datum omittunt* CG. *In festo sanctæ Agnetæ* FI. *t)* til biskups *omitt.* C. í Skálholti *omitt.* CFHI. *u)* pro: "tekinn til konúngs, D:

ator! (spiritus) atqve eum hymnum, dum in navem deportaver, ad finem usqve cecinerunt. Hoc ipse dominus Haflidius contestatus est, cum relatum audiret eandem illam Margaretam in Nordneso crematam fuisse. Dominus Haflidius longo tempore Holis, et deinde Thingeyris oeconomi officium gessit, qvin etiam Jörundus episcopus testabatur, neminem in sua dioecesi in procuratione et administratione rei oeconomicæ maturiorem domino Haflidio Steini filio. — Peregrinatio Arnæ episcopi nec non Ketilli et Snorronis legiferi, domini Ormi Steini filii et domini Thordi Svarti filii. Adventus Johannes Murtæ et Gunnari Rasveini cum mandatis e Norvegia. Johannes in Bolungarvica occisus est. Incendium templi in promontorio Reykjaneso. Audunus episcopus vento contrario repulsus. — Glacies marina extra Austfjördas et Sidam; tredecim balænæ in sinulo qvodam pro Litla-Heradi (*tractu parvo*) *mortuæ et in continentem fere omnes expulsæ sunt.*

1320. *Obiit Arnas episcopus Scalholtensis septimo calend. Februarii. Dominus Ormus Thorsteini filius episcopus Schalholtensis electus. Domicellus Magnus Erici filius, regis Haqvini de filia nepos, rex Norvegiæ Sveciæ atqve Gothiæ factus est. Adventus domini Ketilli et Snorronis legiferi. Dominus Ketillus per Islandiam cum mandatis regiis profectus est, et effecit ut incolæ regi Magno se Islandiamqve juramento addicerent, — Tunc jurejurando respublica et populus Norvegiæ Magno regi homagium Bergis præstitit. Templum Steinense corruit. Ver glacie notabile. Glacies marina circa Islandiam ad mediam usqve æstatem jacuit. Tres naves ad Islandiam naufragium passæ sunt. Navis, dicta Skanki, hoc vere in sinibus orientalibus (Islandiæ) in glacie marina periit; in hac nave vecti sunt Thorerus abbas et dominus Sniolfus, omnes autem navis vectores, viri et incolumes in continentem cymba evaserunt, sed altera navis ad maris littora juxta Eyas (insulas) fracta est. Navis Grandabussa dicta ante*

kjörinn *electus.* v) Gautland CFIII. Gautaveldi D. y) *pro* "braut skipit Skánkann" C: týndist skip, D: skiptjón í ísum. í ísum eitt F. — eitt í hafís &c. III. — skánkann *omitt.* G. z) í ísum C.

Var þar á þórir ábóti ok Síra Snjólfr, ACDFGI: komust allir menn *a*) lífs (*add.* DG: ok heilir) á land, (*add.* FI: með báti; FHI: annat braut í landtöku við Eyjar). A: *b*) Braut Granda-bússu fyrir Melrakka-slèttu; druknuðu þar af þrír menn. ADEFGHI: 1319 L: Fór Auðun biskup (*add.* FHI: frá Hólum) utan (*add.* EL: um sumarit á Eyrum: DEFGHI: 1319 L: ok Ormr (*add.* G: Sira *c*) þorsteinsson EFHI: electus EGL: til Skálholts. FI: Utanferð Herra Gríms). ACFHI: Uppi þorskafjarðar-þíng. ACDFGHI: Andaðist Jón Murti AFI: Egilsson A. 1319 DFGHI: ok (*add.* DFGHI: Herra), Hafþórr, A: Jónsson. Útkoma Guðmundar ábóta at þíngeyrum. ACHLM: 1321 DEFGI: Andaðist (*add.* DFI: Herra). Ormr *d*) electus A: þorsteinsson, (*add.* C: Jónsmessudag FH: næsta dag eptir festum Vincentii. *add.* DFGHL: Andlát Eiríks Dana-konúngs. L: kom í hans stað konúngr Christophorus. DFGHI: andlát Herra Sigurðar merkismanns. FHI: Biskupslaust á Íslandi. Vígðir 2 biskupar í Björgvín FI: meistari Hallvarðr FHI: til Hamars ok FI: Signar FHI: til Færeyja. CF: Snorri Narfason legifer).

1321. (E: 1320. LM: Kosinn Síra Ormr Steinsson til Skálholts E: ok resigneraði hann electioni *e*) ok gjörði votum peregrinacionis ad limina apostolorum Petri et Pauli). AELM: 1320. DFI: Andaðist (*add.* DF: Síra) Ormr Steinsson (*add.* E: *f*) litlu síðar). A: cæteriqve. 1320 LM: *g*) Vígðr til (*add.* DEGHL: biskups til) Skálholts *h*) Skútu-Grímr *i*), (*add.* D: ábóti af Hólmi EGLM: var hann þrjá mánaði biskup). A cæteriqve: 1320 LM: Andaðist Grímr biskup (*add.* D: *k*) samsumars EGLM: úti höfnum, er kaupmenn láu til byrjar, DFGHI: ok *l*) komst eigi til Íslands. LM: þessi Grímr spenti upp fyrir Skálholts kyrkju þrjú hundruð hundraða meðan hann var biskup, 3 mánuði). ACDFGHI: kom hvíta-björn mikill af *m*) ísum norðr á Ströndum, ok drap 8 menn í *n*) Heljarvík, ok reif alla í sundr *o*) ok át suma (*add.* DG: upp alla). ACFHI: Hann var drepinn

a) "allir menn af" *nec plura* C. — "lifs" *omitt.* FI. *b*) þriðja sökk niðr fyrir norðan Lánganes ɔ: *tertia a septentrione Langanesi submersa est* FHI. *c*) þorsteinsson *omitt.* FHI. *d*) biskupsefni GLM. *e*) *pro*: "ok gjörði" &c. LM: ok vildi hann gánga til Róms ɔ: *Romam iter facere voluit.* *f*) á leiðinni: *in itinere*, LM.

Melrakkaslettam diffracta, ubi tres viri demersi sunt. Audunus episcopus Holensis hac æstate de portu Eyrensi peregre profectus est. Ormus qvoqve Thorsteini filius ad episcopatum Scalholtensem electus. Peregrinatio domini Grimi. Forum Thorskafjordense celebratum est. Obierunt Johannes Murti Egili filius et dominus Hafthorus Johannis filius. Adventus Gudmundi abbatis Thingeyrensis. Obiit dominus Ormus electus, filius Thorsteini, festo Johannis, proxima die post festum Vincentii. Obitus Erici regis Danorum; succedit ei rex Christophorus. Obitus domini Sigurdi Signiferi. Islandia episcopis caruit.—Duo episcopi, magister Hallvardus Hamarensis et Signar Færöensis Bergis inaugurati sunt. Snorro Narfi filius legifer.

1321. *Dominus Ormus Steini filius ad episcopatum Scalholtensem electus, at ille electionem abdicans votum peregrinationis ad limina apostolorum Petri et Pauli fecit; paulo post Ormus Steini filius obiit. Scutugrimus abbas Holmensis ad Scalholtum episcopus consecratus, at eadem æstate, post trium mensium episcopalem dignitatem, in portu, dum mercatores ventum secundum exspectabant, exspiravit, et in Islandiam nunqvam devenit. Hic episcopus de bonis cathedræ Schalholtensis trecentos centenarios majores, dum trimestri spatio episcopus fuit, consumsit. Ursus albus corpore ingens in Strandas boreales e glacie egressus, octo homines Heliarvicæ dilaceravit, qvosdam vero devoravit. Vitalis festo, in promontorio Strömnes tandem occisus est. Magna in Islandia annonæ sævitia, qvæ fame multos oppressit. Johannes Haldori filius frater ex ordine*

g) DG: kjörinn. (ELM: kosinn FHI valinn) ok &c. h) til Skálholts *omitt.* ELM. i) *pro* Skútugrímr DG: Grímr Skútuson; Skotugrímr H. k) á sama ári FHI. l) *pro:* "komst eigi" G: kom aldrei. m) hafísum FHI. n) Heljarvík *omitt.* C. Hælarvík FI. o) "ok át suma" *omitt.* C.

Vítalis messu (*add.* CEHI: á Straumnesi). AEG: 1320 LM: Óáran mikil á Íslandi ok dó menn víða af sulti. ACFHI: Kjörinn (*add.* CFHI: til biskups yfir Skálholt, FHI: bróðir) Jón Haldórsson, (*add.* FHI: af prèdikara lifnaði *p*). FHI: Herra Guðmundr ok Snorri voru lögmenn.

1322. ACDGFHI: Andaðist Hákon biskup af Stafángri. ADEFHI: ok Helgi biskup (*add.* DFGHI: af Oslu. ACDEFGHI: 1321 LM: *q*) Vígðr Jón *r*) Haldórsson (*add.* ELM: bróðir af prèdikara lifnaði) til biskups *s*) í Skálholt (*add.* FI: kal. Augústi: EGL: var hann mikilsháttar klerkr ok (hafði) staðit lengi útlendis í Bónónía ok París at stúdíum). ACDF GHI: en Salómon (*add.* ceteri: biskup) til Oslóar, Eiríkr, (*add.* ceteri: biskup) til Stafángrs. A ceteriqve. 1321 LM: Andaðist Auðun biskup (*add.* EGH: Þorbergsson, CDFGHILM: at Hólum, LM: Hann var kallaðr hinn rauði; hann lèt byggja múrinn at Hóla-kyrkju ok timbrhús með kakalofni). *Soli* A: utanferð Þóris ábóta ok síra Snæúlfs á Laxabolla. (*add.* DFGHILM: 1323 E: Kjörinn *t*) bróðir *u*) Laurentius *x*) frá Þíngeyrum til biskups til Hóla EL: var hann *y*) electus ok visíteraði 12 mánaði Hóla biskupsdæmi). *Soli* A: Útkvoma Síra Egils með kosníngar-brèf bróður Lafranz. (*add.* CF: Brann kyrkja at Borg á *z*) Mýrum).

1323. ACDFGHILM: 1324 E: Kom út Jón biskup *a*) Freygerðarson (*add.* CDFGHI: á Eyrum E: um haustit). Utanferð (*add.* CF: bróður *b*) Lafranz *c*) electi (*add.* CF: til Hóla EGL: á Gásum). A. 1324 DFI: Andaðist Þórir ábóti (*add.* DFI: frá Þverá *d*). AEG: 1322. L: Vetr allharðr ok svâ vâr, batnaði at Jónsmessu Hóla-biskups. AGL: 1324 E: Braut Krafsinn *e*), AE: er Lafrans fór á, AEGL: við Hálogaland (*add.* EGL: Týndist góts nokkut, en menn höfðu líf). AEGL: Sat *f*) hann hjá erkibiskupi (*add.* EG: Eylífi um vetrinn. FHI: 1324 DG: Sáust drög á himni í út-suðr g), björt sem túngl. FHI: Rússar herjuðu norðan *h*) á Hálogaland, FI: ok brendu Bjarkey fyrir Herra Erlíngi Viðkunnssyni. Andaðist frú Gyríðr, móðir Herra Erlíngs. FHI: Útkoma Benedicts Kol-

p) ok vígðr á sama áre ɔ: *atqve eodem anno inauguratus, add.* H. *q*) kjörinn ok *add.* DG. *r*) Haldórsson *omitt.* FHI. *s*) í Skálholt *omitt.* C. *t*) bróðir *omitt.* DG. *u*) Lafranz EHLM. *x*) frá Þíngeyrum *omitt.* DEGLM. *y*) visitator fyrsta ár L. *z*) Mæri F.

vitæ prædicatorum episcopus Schalholtensis electus. Dominus Gudmundus et Snorro nomophylaces fuere. —

1322. *Obierunt Haqvinus episcopus Stavangriæ et Helgo episcopus Osloæ. Iohannes Haldori filius frater ex genere vita prædicatorum calendis Augusti episcopus ad Schalholtum inauguratus. Fuit doctrinæ insignis et apud exteros Bononiæ ac Parisiis diu studiis incubuerat. — Tunc qvoqve inaugurati Salomon episcopus Osloensis et Ericus episcopus Stavangrensis. Obiit Audunus episcopus Thorbergi filius Holis, qvi Rufus cognominatus est. Templum Holense muro circumdedit et hypocaustum ligneum cum camino exstruxit. Peregrinatio Thoreri abbatis et Snæulfi in navi Laxabolla dicta; Laurentius frater de Thingeyris episcopus ad Holas electus, per duodecem menses dioecesin Holensem visitavit. Adventus domini Egili cum litteris electionis fratris Laurentii. Templum villæ Borg in Myrensi territorio exustum est.* —

1323. *Iohannes episcopus Freygerdæ filius in Eyris adpellans Islandiam rediit. Peregrinatio fratris Laurentii ex Gausis solventis, ad episcopatum Holanum electi. Obiit Thorerus abbas Thveraensis. Hiems valde sæva et ver haud absimile, in melius mutabatur circa festum Iohannis episcopi Holensis. Navis* Krafsin *dicta, qva Laurentius vectus est, ad Halogalandiam naufragium passa est, pecuniis aliqvantis deperditis vectores vitam retinuerunt. Laurentius apud archiepiscopum Eylifum hieme hospitabatur. Zonæ in cælo, lunæ adinstar lucida, in libanoti plaga apparuerunt. Russi a borea Halogalandiam hostiliter invaserunt et Bjarkeyam domino Erlingo Vidkuni filio igne vastarunt. Obiit domina Gyrida mater domini Erlingi. Redierunt Benedictus Kolbeini filius cum toparchia*

a) Freygerðarson *omitt.* CF. *pro qvo* DEGHILM: Haldórsson. *b)* Herra *add.* DEG. *c)* biskups-efnis G. *d)* Múnkaþvera FI. *e)* Krapsin E. skipit GL. *f)* Herra Electus E, Lafranz GL. *g)* í útsuðr *omitt.* DG. *h)* norðr FH.

beinssonar með sýslu ok Sigmundar Fóts Eyjólfssonar með sýslu-bréf Herra Eiríks ok Herra Ketils.

1324. A: cæteriqve. 1325 E: Vígðr Laurentius ADG: Kálfsson. A cæteriqve: til biskups *i)* at Hólum (*add.* EG: Jóns-messu baptistæ). Kom *k)* út þat sumar *l)* (*add.* EGLM: á Eyrum. Kom þat skip eitt til Islands LM: þau misseri). ACDFGHI: Tekin af þórði ábóta-stétt *m)* frá Helgafelli, en vígðr (*add.* DGFHI: í staðin bróðir) þorsteinn þorvaldsson til ábóta (*add.* FHI: í því sama klaustri). A. 1322. DFHI: andaðist herra Sæbjörn *n)* (*add.* FI: ok Ivar Nef). *Soli* A: Fæddr Hákon Gissurarson (*add.* DFGHI: Herra Jón biskup Haldórsson fór fyrsta sinni yfir Vestfjörðu. Skip rak aptr til Islands. DFI: Andaðist Haldóra Narfadóttir ok Valgerður Jónsdóttir. E: Einarus vígðr ad subdiaconum).

1325. ACDFGHI: Tekin ábóta-stétt af Andresi (*add.* DG: dreng) í Viðey, en vígðr (*add.* DG: í staðinn DFGH: bróðir) Helgi *o)* Sigurðarson til ábóta (*add.* FHI: úr þykkvabæjar-klaustri). AFI: Kjörinn (*add.* FI: bróðir) Bergr *p)* ábóti til Múnkaþverár. A. 1326 CDEFGHI: Lögtekið (*add.* FHI: at halda heilagt) *q)* festum corporis Christi *r)* á alþíngi. (*add.* DG: 5ta dag i trinitatis-viku). AL: 1326 EG: Gjörðu þeir Laurentius biskup ok Gudmundr ábóti pactum um tíunda mál, svâ at Hvammr í Vatnsdal skyldi æfinliga liggja undir þíngeyra klaustr (*add.* DFGHI: Skip tvö komu í Isafjörð *s)* FHI: þrændafar, ok aptrreka skip, er út lèt af Eyrum. DFI: Andlát Síra Orms FI: prófasts DFI: Tómassonar. D: 1326 FI: ok þorsteins Hafrbjarnarsonar).

1326. A: cæteriqve. 1327 E: kom ekki skip til Islands *t)*. AFHI: en *u)* vii sigldu í brott. ACFHI: At páskum *v)* tok Markarfljót upp, svâ þat tók ekki *x)* í kné um *y)* stund dags. *Soli* A: þá tók kyrkju úr stað á Breiðabólstað í Fljótshlíð ok sakaði ekki (*add.* DFGHI *z)*): Veðr braut

i) at Hólum *omitt.* C. *k)* *pro* "út" FHI: heim til staðarins ɔ: *domum, ad prædium episcopale.* *l)* um haustit EGLM. *m)* vald DG. *n)* Snæbjörn FI. *o)* Sigurðarson *omitt.* FHI. *p)* til ábóta að þverá FI. *q)* *pro*, *festum corporis* C: *de corpore Christi. sed* DG: messudagr ok tíðagjörð *de corpore* ɔ: *dies missæ et celebratio sacrorum de corp.* E. *ita: novum festum* lögtekit at halda at

sibi collata et Sigmundus Fotus Eyolvi filius cum litteris regiis, qvibus domino Erico et domino Ketilln toparchiæ sunt collatæ. —

1324. *Laurentius Kalfi filius episcopus ad Holas consecratus festo Iohannis Baptistæ eadem æstate rediit Eyris adpellens, eo anno navis illa unica in Islandiam pervenit. Thordo abbati Helgafellensi abbatia derogata, sed in locum ejus consecratus frater Thorsteinus Thorvaldi filius ad ejusdem cænobii abbatum. Obierunt dominus Sæbjörnus et Ivarus Nef. Natus Haqvinus Gissuri filius. Dominus Iohannes episcopus Haldori filius Vestfjordos prima vice visitando obibat. Navis in Islandiam vento contrario repulsa est. Obierunt Haldora Narfonis filia et Valgerda Iohannis filia. Einarus subdiaconus consecratus. —*

1325. *Andreæ abbati Videyensi, cognomine Drengo, abbatia derogata, et in ejus locum frater Helgo Sigurdi filius de cænobio Thykkvabæensi abbas consecratus. Bergus abbas Munkathveraensis electus est. In comitiis generalibus receptum est, ut sanctum celebraretur die Jovis in hebdomati trinitatis festum corporis Christi. Laurentius episcopus et Gudmundus abbas pactum circa lites de decimis fecerunt, ut prædium Hvammus in territorio Vatnsdalo ad cænobium Thingeyrense perpetuo posthac pertineret. Duæ naves, una ex Throndhemia in Isafjordum venerunt, et altera, qvæ de Eyrarum portu solverat, vento contrario repulsa est. Obitus domini Ormi præpositi Tomæ filii et Thorsteini Hafurbjörni filii.*

1326. *Nulla navis in Islandiam venit, septem vero ex Islandia ab navigarunt. Circa festúm Paschæ flumen Markarfliot adeo imminutum est, ut per unicam diei horam aqva ad genua non pertingeret. Tunc etiam Breidabolstadis in territorio Fliotshlid templum loco movebatur, qvod ta-*

tíðum ok helgihaldi, i. e. *novum festum receptum legibus, qvo missæ et celebratio sacrorum peragerentur.* *s)* Skutilsfjörð FIII. *t)* skiplaust á Islandi ELM. *u)* iiii FIII. *v)* at páskum *omitt.* CFIII. *x)* ekki meir enn: *non nisi &c.* CF: ekki *omitt.* III. *y)* mikla stund *per longum spatium* C; eina stund FIII. *z)* fyrir ofviðri FIII.

kyrkju á Breiðabolstað í Fljótshlíð DG: ok aðra kyrkju í Holti undir Eyjafjöllum FHI: laugardagin fyrir páska). ADFGHI: *a*) Vín-fátt í Skálholts biskupsdæmi, svâ at lagðr var af messu-saungr *b*) í sumum stöðum. ACDFGHI: lögtekin *c*) Magnús-messa (*add.* C: jarls, DFGHI: fyrir jól), en *d*) lofat at vinna V daga um jól, ok gefit leyfi miðvikudaga fyrir jólaföstu ok *e*) lánga-föstu). ACDFGI: Knútr Possi *f*) fastnaði frú (*add.* DG: Ingibjörgu) hertugainnu. (*add.* DFGI: *g*) móður Magnúsar *h*) Noregs konúngs). A. 1327 GLM: 1328 E: Útkoma bróður Ingimundar Skútusonar met boðskap Eylífs erkibiskups. Voru þeir Herra Jón Haldórsson ok Þorlákr ábóti (*add.* EGLM: í Veri) skipaðir *i*) dómendr, at dæma milli þeirra Laurentii biskups ok bræðra á Möðruvöllum. Riðu þeir norðr ok voru Ólafs-messu fyrri á Möðruvöllum, ok giörðu pactum milli Hólakyrkju ok Möðruvalla-klaustrs. Voru þeir at Hólum Ólafs-vöku síðari (*add.* EGLM: ok þágu *k*) harla sæmilegar gjafir af Laurentio biskupi). Var þat pactum, at bræðr á Möðruvöllum *l*) ok klaustrið skyldu (vera) undir valdi Hóla-biskups. (*add.* L: Andlát júngherra Magnúsar Eiríkssonar. DFI: Andaðist Philippus Loptsson FI: ok Magnús smiðr Ólafsson, Hallbera Vigfúsdóttir jólanótt ok Árni prestr Þorvarðsson. FHI: Hafskip öll fóru burt af Noregi, en ekki kom híngat. Síra Þorsteini Breit Pálssyni var veittr Holtz staðr í Önundarfirði ok prófastsdæmi. E. Einar ordinatus ad diaconum).

1327. ADFGHI: *m*) Dó svartfygli svâ margt um *n*) Vestfjörðu (*add.* FHI: svâ at mikill fjöldi fanst liggja saman víða um fjörur ok á sjó fljóta) at eydd voru fuglberg *o*) um sumarit (*add.* FHI: af því). A. 1328 GLM. 1329 E: Reistust bræðr á *p*) Möðruvöllum (*add.* EG: á þessum vetri) upp til úhlýðni ok vildu rjúfa *q*) [a] fyrri gjörð Jóns biskups ok Þor-

a) vínlaust DG. *Iidem omitt.* Skálholts biskupsdæmi vínlítið FHI. *b*) víða DG; víðast í brautsöngum FHI. *c*) Maríu H. *d*) Leyfi gefit CF: en lofat at vinna V daga um jól *omitt.* DG: V^ta^ dag jóla: *qvinto die natalitiorum* H. *e*) ok aðra fyrir lángaföstu, *et aliis (diebus Mercurii) ante qvadragesimam* DH. *f*) festi CF. *g*) dóttur HI. *h*) Noregs *omitt.* FI. *i*) *pro* dómarar

men ei non nocuit. Templum Breidabolstadense in territorio Fliotshlid violenta tempestate confractum est et alterum in villa Holt sub Eyjafiöllis die Saturni ante festum paschæ. Vini defectus in dioecesi Skalholtensi ita, ut nonnullis in locis missæ non celebrarentur. Ante festum jolense festum Magni comitis lege receptum est, sed venia dabatur, ut per qvinqve natalitiorum dies laboraretur. Eadem venia data diebus Mercurii ante jejunium Natalitiorum et Qvadragesimam. Canutus Possius dominam ducissam Ingiborgam matrem Magni regis Norvegiæ desponsavit. Adventus in Islandiam fratris Ingemundi Skutæ filii, edictum Eylifi archiepiscopi adferentis. Dominus Iohannes Halthori filius et Thorlacus abbas Verensis judices, ad litem inter Laurentium episcopum et fratres de Mödruvallis decidendam, delegati sunt. Hi Septentrionem versus eqvitarunt, priore Olavi festo Mödruvallis fuerunt et pactum inter templum Holense et cænobium Mödruvallense pepigerunt. Holis posteriore Olavi vigilia fuerunt, et adprime decora donaria a Laurentio episcopo accepere. Pactum erat, ut fratres Mödruvallenses et cænobium episcopi Holensis arbitrio subjaceretur. Obitus domicelli Magni Erici filii, Philippi Lopti filii, et Magni fabri Olavi filii, nec non Hallberæ Vigfusi filiæ, prima nocte jolensi, atqve Arnæ sacerdotis Thorvardi filii. — Naves mercatoriæ e Norvegia omnes abierunt at harum nulla in Islandiam pervenit. Domino Thorsteino Breit *Pálsonio fundus sacerdotalis Holtensis in Önundarfjördo cum præpositura collatus est. Finarus ad diaconum erat ordinatus. —*

1327. *Tanta colymborum in Vestfjordis strages, ut ingens multitudo passim per littora cumulatim jacuit et in mare fluitare videbatur, qvapropter ea æstate petræ iis vacuatæ erant. Hac hyeme fratres Mödruvallenses per inobedientiam insurrigentes priorem Iohannis episcopi et Thorlaci abbatis contractum rumpere tentarunt. Iohannes episcopus ad*

E: *judices delegati.* *k) pro:* harla sæmilegar LM: góða veitslu ok: *bonam adtributionem et.* *l)* ok klaustrið *omitt.* LM. *m)* fèll niðr: *deciáit* FHI. *n)* um strandir norðr: *per littora maris borealia* FHI. *o)* eyddist fuglbergit DG. *p)* á Möðruvöllum. *omitt.* LM. *q)* [a] pactum áðrnefnt, *nec plura* FGLM.

láks ábóta. (*add.* EG: varð Jón biskup uppeggjaðr að ríða norðr um land). A. 1328 G. 1329 E: Reið Jón biskup ok þorlákr áboti en um sumarið norðr *q)* [b] ok lètu stefna Laurentium biskup til Möðruvalla. Kom hann þá eigi í fyrstu, því hann *r)* sagði þá endt hafa sitt vald fyrra pacto gjörfu. A. 1328 GLM. 1329 E: Fóru þeir svâ harðt að Lafranzi biskupi, at búit var við að þeir mundi *s)* suspendera hann. A. 1328 G. 1329 E: En Laurentius biskup gjörði *t)* pro bono pacis, at þat pactum, A. 1328 GLM, 1329 E: var þá gjört, at bræður á Möðruvöllum skyldu (*add.* EGLM: sjálfir) stjórna gótzi á Möðruvöllum *u)*. Sendi Laurentius biskup Síra Egil Eyjúlfsson til Noregs með brèfum *v)* á erkibiskups-fund. Fór hann útan á Gáseyri. Jón biskup sendi Síra Arngrím sinna vegna. Varð sú lykt á málum þeirra, at með vitrleik sínum vann Síra Egill öll (*add.* EG: málaferli um) Möðruvalla-mál. Kom þar (*add.* EG: einkanlega) til gipta hans ok klerkdómr Laurentii biskups. (*add.* DFGH: Herra Jón biskup fór yfir Vestfjörðu [ok gjörði vígslur á Reykjahólum. Skipt (FHI: í sundr) prófastdæmi *x)* í Vestfirðinga fjórðúngi í þorskafjarðar þíngi, FHI: frá Hrútafjarðar-á til Horns, ok frá Klofníngum til Barðs. FI: Andaðist Jón Philippusson iii Non. Martii).

1328. ACDGHIN 1327 F: Brann *y)* Krists-kyrkja í *z)* þrándheimi (*add.* DGHI: í Niðarósi. DF: ii Non Aprilis *a)*. ACDHI: 1327 F: *b)* Upphafit klaustr (*add.* D: í annat sinni) á Möðruvöllum (*add.* CFHI: í Hörgárdal, HI: eptir boðskap erkibiskups, CFHI: með styrk ok boði *c)*.

q) [b] D: *tantum* a. 1328: Norðrferð Herra Jóns biskups ok þorláks ábóta. *r) ita* G: því hann sagði þá hafa ónýtt sitt vald í fyrri sættinni gjört. i. e. *suam potestatem priore pacto nactam ipsos perdidisse dixit.* *s)* setja hann af biskupstign: *dignitatem episcopalem ei adimere* LM. *t) pro bono pacis omitt.* G. *u) In præcedentibus enarrandis sub anno* 1328 *ita incipit fragmentum* N. *No.* 423 ...... biskupanna, kallaði Laurentius at það pactum ætti at haldast, er fyrr var gjört, en Jón biskup sagði, at þat pactum væri gjórt sub dolo, (þat er undir prett), eptir þat dæmdi hann allar eignir klaustrinu til handa ok bræðrum til meðferðar, at nauðgum Laurentio, id est ..... *episcoparum, statuit Laurentius pactum prius factum servandum esse, at Johannes episcopus pactum hoc sub dolo initum esse adseruit. Postea possessiones omnes cœnobio adjudicavit et fratribus ad-*

septentrionalia Islandiæ proficisci adactus, in comitatu Thorlaci abbatis boream versus eadem æstate iterum eqvitavit, et Laurentium episcopum Mödruvallas citavit. Hic vero primo non paruit, nam potestatem eorum, priore pacto inito, finitam esse dixit. Illi vero Laurentio episcopo tam acriter institerunt, ut a muneris suspensione proxime abesset; sed Laurentius episcopus pro bono pacis concessit, ut fratribus Mödruvallensibus administratio bonorum Mödruvallensium pacto inito daretur, dominum vero Egilum Eyjolfi filium cum litteris ad archiepiscopum in Norvegiam misit. Is de Gáseyra enavigavit. Dominus Iohannes episcopus dominum Arngrimum a suo parte legavit. Talem vero hæ controversiæ finem habuerunt, ut in omnibus, circa Mödruvallos, litibus, dominus Egillus sua sapientia superior evasit, qvod etiam eius fortunæ et honori doctrinali Laurentii episcopi adscribendum est. Episcopus dominus Iohannes per Vestfjordos obibat et Reykholis inaugurationem peregit. In tractu fori Thoskafiordensis qvadrantis occidentalis præpositura divisa fuit ab amne Hrutafiordensi ad promontorium usqve (montanum) Horn. *et a* Klofningis *usqve ad* Bard. *Obiit Ioannes Philippi filius III Non. Martii.*

1328. *Templum Throndhemiæ in Nidrosia, Christo sacrum, exustum est II Non. Aprilis. Iterum coenobium Mödruvallense in Hörgardalo jussu archiepiscopi, ope et consilio domini Iohannis episcopi ad pristinam dignitatem evectum est. Obiit Thorsteinus abbas Thorvaldi filius Helgafellensis,*

ministrandas esse invito Laurentio. *v) Seqventia brevius in* **LM:** *ita:* **ok kom hann aptr ok vann með sínum vitrleik ok klerkdóm Laurentii málið.** i. e. *rediit causa in favorem mandantis sui ad finem reducta qvod fortunæ illius et doctrinæ Laurentii adscribendum est.* *x)* **í Vestfirðínga fjórðungi.** *omitt.* **FIII.** *y)* **Krists** *omitt.* **N.** *z) pro:* **þrándheimi C: Niðarósi.** *a)* **annann dag páska:** *secunda die festi pascatis* **N:** *In margine* **F** *adnotavit* **A:** *Magnæus:* **Mánudaginn í páska-viku brann Niðarós kyrkja.** *certum* ɔ: 4da *Aprilis.* i. e. *die lunæ hebdomatis pascalis templum Nidrosiense conflagravit, certum, scilicet* 4to *die mensis Aprilis.* *b)* **hófst:** *inchoatum.* **CF. eflt:** *instauratum.* **D. uppreist:** *restitutum* **III.** *c) pro* **boði F: ráði;** *pro* **styrk ok boði III: ok atgöngu:** *adnitente.*

Herra Jóns biskups). ACDGIN: Andaðist þorsteinn ábóti (*add.* DI: þorvaldson) at Helgafelli *d)* kjörinn (*add.* DGN: í staðinn) til ábóta þorkell. ACDFGI: Einarsson (*add.* DGI: bróðir af *e)* Viðeyjar-klaustri). A 1329 GLM. 1330 DEFHIN: Varð *f)* eclipsis solis, (*add.* DFHI: *g)* xvij kalend. Augusti. D: hora nona; DFHI: luna xxviij nátta *h*), FHI: yfir hálfa eykt), AEG: víða um Island. A. 1329 GLM: 1330 E: Útkoma Síra Egils á Eyrum *i)* ok færði Laurentio biskupi þau brèf, er það vottuðu, (*add.* EG: að fyrra pactum skyldi standa um Möðruvalla-mál) að undir Hólabiskups veldi skyldi vera klaustrið á Möðruvöllum. Eylífr erkibiskup sendi Laurentio biskupi *k)* mitram þá, sem bezt er at Hólum, ok saung hann viðr hana fyrst á vígslu-dag sinn, Jónsmessu Baptistæ; DG: Hreinsut kyrkja í þykkvabæ í Veri. FI: Obiit Magnús prestr Bárðarson, Herdís Snorradóttir, Steinun þorgilsdóttir. N: Andaðist bróðir Ingimundr Skútuson).

1329. AFHI: Snorri lögmaðr lèt skera vebönd (*add.* FHI: í lögrèttu) á alþíngi í sundr. ADFHI: Sást margýgr af landi suðr fyrir Nesjum (*add.* DFHI: ok mjög nær). ACDFGHI: *l)* Stríð milli Knúts Possa ok *m)* Herra Ivars *n)* Rófa. ACDFGHI: Fót-högginn Ásbjörn *o)* Teddiáss. Kom út líkneski Guðmundar biskups, ADFGHI: ok heim til Hóla. A. 1330 GLM. 1331 E: Laurentius biskup lèt smíða *p)* tvo texta (*add.* EG: annann amaleraðan ok annann uppdrifinn, hvörn tveggja með vænasta verki) ok kaleik (*add.* EG: harðla sæmiligan). A. 1331 E: Vígðr til prests þorsteinn Hallsson. A. 1330 G: 1331 E: Gjört *q)* Laurentius skrín *r)* at Hólum, (*add.* EG: með harla vænum kosti ok gjörðist þat á þeim vetri áðr hann sálaðist um vârit). *Soli* A: Útkoma Síra Arngríms með organum. (*add.* DFHI: Vígðr þorkell *s)* Einarsson til ábóta til Helgafells. FHI:

d) *pro* kjörinn til ábóta, N. *ita:* en vígðr til ábóta ɔ: *consecratus abbas.* — Til ábóta *omitt.* CF. *e)* Viðey *tantum* DG. *f)* Formyrkvan sólar G. *g)* Xiiij FHI. *h)* nátta *omitt.* D. *i)* *Ita* L: með áðrsögðum boðskap, at Hóla biskup hèldi málum i. e. *cum nuntio supra dicto, episcopum causam suam obtinuisse.* *k)* mítr hit besta, *nec plura* LM. *l)* *Ita in* N: Knútr páfi gjörði úfrið í Danmörku um Sjólönd; brendi klaustur ok bygðir, drap menn, en rænti fé; i. e. *Canutus Possius in Dania per*

in cuius locum Thorkellus Einari filius, frater de cœnobio Videyensi, abbas electus est. — Die XVII Calend. Augusti hora nona, luna vicesima octava, multis in locis Islandiæ eclipsis solis supra trihorium visa est. — Adventus domini Egilli in Eyris, qvi Laurentio episcopo illas litteras attulit, qvæ cœnobium Mödruvallense episcopi Holensis regimini subesse debere declarabant et ut pactum prius de causis Mödruvallensibus ratum stare deberet. Eilifus Archiepiscopus Laurentio episcopo mitram, qvæ Holis est pretiosissima, misit, qvam gestans, prima vice die inaugurationis suæ, festo nempe Iohannis Baptistæ, missam celebravit. Purificatum templum Thykkvabæense in tractu Verensi. Obiit Magnus Thordi filius sacerdos et Herdisa Snorronis filia, Steinun Thorgilsi filia et frater Ingimundus Skutæ filius. —

1329. *Snorro legifer in curia fori universalis sacra vincula judicii publici discidi fecit. Ante littora australia Islandiæ, sed parva distantia, siren e terra visa est. Bellum inter Canutum Possium et dominum Ivarum Rofium. Asbjornus Teddiás pede truncatus est. Simulacrum Gudmundi, episcopi in Islandiam transportatum Holas, venit. Laurentius episcopus duo texta, unum encausto pictum, alterum cœlaturis distinctum, utrumqve ornatissimo opere, nec non calicem perqvam decorum confici curavit. Thorsteinus Halli filius sacerdos inauguratus. Scrinium Laurentii Holis egregio opere confectum, proxima hyeme ante verem, qva ille exspiravit. Adventus Arngrimi organum adferentis. Thorkillus Einari filius abbas ad Helgafellum initiatus est. Submersio Guttormi Helgonis filii et Sæmundi sacerdotis Helgonis filii cum sociis suis in Breidafjordo,*

Selandiam arma circumtulit, monasteria et habitationes cremavit, homines occidit et pecunias diripuit. m) Herra *omitt.* CFH. *pro* Ivars Rofa DG: Noregsmanna. n) Rofu CFHI. o) Dettiás CDFGHI. p) *pro seqventibus* LM. *ita:* marga stórgripi á Hólum ok aðra þarflega hluti kyrkjunni ok staðnum i. e. *Res valde momentosas Holis, utilesqve templo et cathedræ.* q) *pro* gjört EG. *ita:* Herra Laurentius lèt ok gera i. e. *Dominus Laurentius conficiendum qvoqve curavit.* r) at Hólum *omitt.* EG. s) Einarsson *omitt.* FHI.

Druknan Guttorms Helgasonar, FI: ok Sæmundar prests Helgasonar cum sociis suis a Breiðafirði. FHI: Druknan þeirra Sturlu Ólafssonar ok *t*) þorleifs þorgilssonar ok Runólfs Magnússonar ok Ingibjargar Sturludóttur sumardaginn hinn fyrsta, einni nótt fyrir Tiburtii messu. N: Skipaðr prior Steindór).

1330. A. 1332 E: 1331 cæteri: Andaðist Laurentius biskup (*add.* CD FHI: af Hólum, EG: reverendæ memoriæ, D: idus Aprilis. EG *u*) Herra Laurentius tók kránkleika *v*) in nocte ante annunciationem dominicam scil. beatæ et gloriosæ virginis, en hann sálaðist in festo Magni *x*) Orcadensis comitis. Hans kránkleiki var miög hljóðligr ok *y*) stórum góðmannligr. EGL: Lèt hann lesa fyrir sèr L: optlega EGL: helgar bænir EG: ok þaðanaf varð hann mjög tárfeldr, EGL: ok einkanlega expositiones Gregorii páfa, EG: ok aðra þá hluti, sem hann mátti mest upptendra sitt hjarta til yðranar. A. 1331. GL: 1332 E: Hann dreymdi *z*) áðr litlu, at hann þóttist (*add.* EG: sjá á höndina sína hægri, ok þóttist) halda á heilags manns beini; (*add.* EG: sagði hann þenna draum sínum heimugligum djákn Einari Hafliðasyni, er hann hafði mestan trúnað við, utan skriptaföður sinn Síra Valþjóf. LM: Hann var maðr velmentr í látínu-máli. EGLM: Hann var svâ ölmusu-gjarn, at allt prófastsdæmi í Skagafirði gaf hann fáætækum mönnum til *a*) stuðníngs EG: ok at auk lèt hann gefa 20 hundrut vöru fátækum mönnum frá Mikkjáls messu ok til Hvítasunnu. EGLM: Hann gaf ok allt offr, þat er gafst til staðarins í klippíngum, vöru ok hafnar- *b*) voðum, ok mundi þat verða hið minsta X hundrut árliga. EGL: Hann gaf í testamenti sínu öllum prestum ok klerkum nokkra minníng; sinn kirtil hvörjum presti. Síra þorstein Illugason skipaði hann officialem ok gaf honum 20 álnir klæðis, 10 hundrut vöru ok fíngr-gull). AEGL: Hann gaf Síra Egli (*add.* EGL: refla 30 *c*) álna, hina sæmiligustu ok tvö horn búin ok) vígslugull sitt, AEG: er í voru helgir dómar, Jóns

t) þorgils þorleifssonar H. *u*) *Ita in* L. *brevius:* Hann andaðist á degi Magnúsar Eyja jarls ok lá lengi kránkr áðr i. e. *Obiit die Magni comitis insularum postqvam diu morbo laboraverat.* *v*) *Ita* G: næstu nótt fyrir boðan drottins til sanctæ Mariæ, i. e. *nocte proxima ante annunciationem Mariæ a domino datam.* *x*) *Orcad.*

item Sturlæ Olavi filii, Thorleifi Thorgilsi filii, Runolfi Magni filii et Ingeborgæ Sturlæ filiæ prima die æstatis, una nocte ante festum Tiburtii. Steindorus prior constitutus.

1330. *Obiit Laurentius episcopus Holanus reverendæ memoriæ, idus Aprilis. Dominus Laurentius morbo est correptus nocte ante annunciationem dominicam scilicet beatæ et gloriosæ virginis, at in festo Magni comitis Orcadensis exstinctus est. Morbus eius erat admodum occultus et placidus, preces sacras apud se crebro recitari fecit, ex qvo admodum lacrymabundus fiebat, et præcipue expositiones Gregorii audivit, et alia, qvæ maxime illum ad poenitentiam accendere poterant. Paulo ante obitum videre se dextram suam et hominis os manu se tenere somniavit, somnium hoc privato suo diacono Einaro Haflidi filio narravit, cui maxime fidebat, excepto confessionario suo domino Valthiofo. Latinitatis bene doctus fuit, ad eleemosynas dandas adeo pronus, ut omnem reditum præpositurae suæ in tractu Skagafjördensi pauperibus sublevandis donaret, et præterea viginti centenarios maiores mercium, ab festo Michaelis usqve ad pentacosten, pauperibus largitus est. Omnes etiam contributiones, qvæ Cathedræ annuatim in coriis ovium exsiccatis, mercibus ac rudioribus pannis tribuebantur, dabantur, qvorum summa qvotannis, ad minimum, decem centenariis æqvaretur. Item donavit in testamento suo pastoribus sui dioeceseos omnibus et clericis aliqvod sui memoriale et (inter talia) pastorum cuiqve unam tunicam. Dominum Thorsteinum Illugi filium officialem constituit et viginti ulnas panni melioris, decem centenarios mercium et annulum aureum digitalem ei dedit. Domino Egilo tapetia triginta ulnarum ornatissima, duoqve cornua (potoria, argento) exornata nec non annulum suum inauguralem dono dedit, cui sanctæ reliqviæ Jo-*

comitis omitt. G. *y) pro* "stórum góðmannligr" *in* G. *tantum.* "stór" *vehemens.* *z)* á páska-kvöldit: *hora vespertina festi paschatis* E. — á páska nótt (ɔ: *noctu festi paschatis* L. *a)* uppheldis ɔ: *ad sustentationem* LM. *b)* vaðmálum: *panni vulgaris* LM. *c)* álna *omitt.* GL.

biskups (*add.* EG: Var þat miög merkiligt, at sá varð biskup eptir hann, er hann gaf sitt vígslu-gull *d)*. Einari djákna gaf hann gángara sæmiligan, þat er at skilja klæði tvídregin, 30 álna lérepta, skinn-hosur ok skúa, er bezt voru í fata-búri; Skúla ráðsmanni 15 álnar klæðis; Guðrúnu ráðskonu rauðt klæði ok psaltara; Sölva brita 3 hundrut; gestamanni, þóri 3 hundrut. Öllum mönnum, konum ok körlum, gaf hann nockra minníng, stakksvaðmál eðr línklæða lèrept. EGL: Til allra luta skipaði hann sjálfr hvörsu gjöra skyldi síua *e)* útferð. EG: Síra þorsteinn oliaði hann. EGL: Bróður Arna, son sinn, skipaði hann aptr í klaustr at þíngeyrum ok lagði klaustrinu þar með honum svâ gott sem til 15 hundraða. Hérumfram gaf hann öllum klaustrum, 10 hundrut sérhvorju, EG: til bænahalds, ok margar aðrar sálu-gjafir gaf hann. Hinn síðarsta dag síns lífs bað hann Síra Eigil ok Einar djákn lesa heilags anda tíðir sèr áheyranda ok eptir þær lesnar talaði hann svâ: þið eruð báðir minir lærisveinar, ok því biðr ek, at þið haldit þessum tíðum síðan dagliga. Eptir þat las bróðir Arni messu ok gjörði biskupinn alla sína skyldu í messunni et facta benedictione, post missam, super adstantes, gaf hann upp sinn anda til guðs, sem ek vildi vænta *f)*. Vottaði ok Síra þorsteinn Illugason þat, at hann hefði hjá engum þeim manni verit, at svâ merkiligá hefði af heimi farit, sem Herra Laurentius biskup. A. 1331. GLMN. 1332 E: *g)* þá kom (*add.* EGLM: sú ríð, er menn kölluðu) Hvítadaga-hríð um allt land í fardögum. þá varð hinn mesti *h)* fjárfellir (*add.* EG: um allt land). A. 1331 DEGILN: *k)* Utanferð síra Egils (*add.* FI: Eyjólfssonar EGL: á Gáseyri). A. 1331 GL: 1332 E: Vígðr Einar Hafliðason til prests (*add.* EGL: af Herra Jóni biskupi *l)* Haldórssyni um haustit í Skarði á Rángárvöllum eptir, því sem Herra Laurentius hafði ráð fyrir gjört. þat er eigi umlíðanda, heldr til-

d) *pro seqventibus in* L. *ita*: ráðsmanni, ráðskonu, bryta ok öllum öðrum, hvörjum eptir sinni tegund nokkut i. e. *dispensatori, dispensatrici, promo et omnibus aliis (domesticis) cuiqve pro dignitate status aliqvod (dedit).* *e)* líkferð L. *f)* *Ita* L: ok alla sína hagi skikkaði hann guðliga, svâ síra þorsteinn vottaði, at hann hefði einskis manns frammför sèð svâ merkiliga sem herra Laurentius *id. est:* *In qvocunqve statu piam mentem ostendit et dominus*

hannis episcopi inerant. Notatu dignum est, qvod is, cui annulum suum inauguralem dedit, ipsi in episcopatu successit. Einarum diaconum amictu decoro, vestibus puta subsutis donavit, item triginta ulnis linteorum, ocreis et calceis, qvi in vestiario optimi existerunt. Sculoni dispensatori dedit qvindecim ulnas panni melioris, Gudrunæ dispensatrici pannum rubrum et psaltare, Sölvoni promo tres centenarios, Thorero hospitum curatori tres centenarios, omnibus domesticis tam mulieribus qvam viris aliqvid in sui memoriam dedit, panuum nempe ad tunicam, aut linteum vestibus utile. — Ipse de rebus omnibus disposuit, qvomodo suæ exseqviæ celebrandæ essent. Dominus Thorsteinus oleo illum inunxit. — Fratrem Arnam, filium suum in cænobium Thingeyrense redire jussit, et ei ad sustentationem cænobio qvasi ad qvindecim centenarios (magnos) attribuit. Præter hæc omnibus monasteriis decem centenarios singulis, ad precum celebrationes largitus est, multaqve alia pro saluti animarum donaria dedit. Novissimo die vitæ suæ dominum Egillum et Einarum diaconum, audiente se spiritus sancti solennes preces legere oravit, qvibus peractis sic verba fecit. Vos ambo mei discipuli estis qvare vos rogo, ut postmodum hæc sacra qvotidie peragatis. Postea frater Arnas missam legendo celebravit, et episcopus inter missam omnia sua officia præstitit, et facta benedictione post missam s u p e r a d s t a n t e s animam suam ad deum efflavit, qvemadmodum ego exspectare vellem. Qvin etiam dominus Thorsteinus Illugi filius testatus est, se nemini morienti unqvam adfuisse, qvi tam insignem e mundo exitum habuisset, qvam dominus Laurentius episcopus. Tunc procella in diebus migrationis, qvæ vulgo dicitur procella pentacostes, per totam insulam incidit, qvam vehemens pecudum strages secuta est. Peregrinatio domini Egilli Eyiolfi filii de Gaseyris

Thorsteinus testatus est, se nunqvam ullius hominis vitam (s. exitum e vita) tam insignem vidisse qvam domini Laurentii. g) þ a t s a m a v o r ɔ: *eadem vere* **EGLM.** h) *ab* "u m" *usqve ad* "m e s t r" *omitt.* N. k) *ad annum* **1331 CDFH.** *habent:* **K j ö r i n n E g i l l E y j ó l f s s o n t i l b i s k u p s, D: t i l H ó l a o k f ó r u t a n** ɔ: *Electus Egillus Eyolfi filius episcopus ad Holas, et peregre profectus est.* l) *pro* **H a l d ó r s s y n i L: S k á l h o l t s.**

leggjanda, at Herra Laurentius biskup auðgaði stórum mjög staðinn L: ok kyrkjuna EGL: á Hólum, í gulli ok brendu silfri ok allrahanda góðgripum, lèreptum, klæðum, spízum ok drykkjarföngum. Hann keypti undir staðin *m)* Bjarnastaðahlíð ok margar aðrar jarðir, ok reisti þar bú. Item hann reisti spítala ad Kvíabekk í Ólafsfirði, prestum öllum til viðrværis þeim sem þrotna kunnu at elli eðr kránkleika, ok ei vòru embættis-færir. Hann reisti þar sæmiligann búnað, svâ þar skorti engan lut, ok fèkk þartil margar jarðir ok lamb-eldi. Hefði sú skipan staðit lángann tíma, ef þeirri hefði eigi breytt verit, E: ok sú skipan niðr brotin, EGL: ok brottskutlað búnaðinum EG: ok miklu gótsi, EGL: af hans eptirkomanda Hóla-biskupi *n)*. GFHI: Hinn góði *o)* vetr. ACFHI: Grasleysu-sumar. (*add.* CF: Myrkr svâ mikít um sumarit, at menn sáu eigi at slá, en myrkt nær í húsum með öllu). ACDFGHI: Komu (*add.* DG: bænar) brèf páfa til *p)* Jóns biskups, (*add.* DFHI: í hvorjum) hann bað sèr (*add.* DG *q)* fulltíngis ok) *r)* penínga *s)* móti Rómverjum. ACDFGHI: *t)* Tekin lögsögn af Snorra Narfasyni, (*add.* CFHI: en) *u)* Herra Grímr tók *v)* lögsögn ACF: í Stafholti. ACDFGHI: Andaðist *x)* Auðfinnr biskup af Björgyn ADFGI: Síra Finnr af Postula-kyrkju AD *y)*: ok Knútr Possi (*add.* D: fyrir eitri FI: Síra Auðun Kráksson ok Sigurðr prestr Stefnisson FHI: ok Guðmundr skáld. FI: Druknan Hafliða Indriðasonar; FHI: andaðist Kolfinna Leifsdóttir). AFHI: 1331 DG: Útkoma Herra Hauks (*add.* DG: með boðskap konúngsins um kvenna-mál ok þat fleira sem þar fylgdi). ACDFGHI: Kjörinn (*add.* FHI: meistari) Hákon til biskups (*add.* DFGHL: í Björgyn). ADFGHIN: *z)* Manntapi í Grímsey *a)*. AEHI: Gísli Philippusson veitti brúðkaupit it fjölmenna í Haga *Soli* A: Katrínar systur sinnar; AFHI: þar var Herra Jón biskup *b)* Haldórsson, Herra Ketill, Herra

m) Bjarna-staðaland G. *n) Hic in schedula adjecta annotavit* A. *Magnæus:* þetta meinar hann eigi um Egil biskup, heldr um Orm eðr Jón Skalla eðr ok einhvörja eptirkomanda lakliga biskupa á Hólum i. e. *Hæc sentit non de Egillo episcopo sed de Ormo vel Johanne Skallio vel etiam de aliqvibus posterius succedentibus minus claris episcopis Holensibus.* *o)* mikli G. *p)* Islands biskupa ɔ: *episcopos Islandiæ* DG. *q)* fènaðar FI. *r) pro* penínga DG: fèmuna. *s)* styrks *add.* H. *t)* Snorri lögmaðr lèt af lögsögn ɔ: *Snorro*

Einarus Hafiidi filius inseqventi autumno sacerdos inauguratus est Skardi in Raugarvallis a Domino Johaune Episcopo Halthori filio, ex præscripto domiui Laurentii. Non id prætereundum, sed addendum est, qvod Dominus Laurentius episcopus cathedram atqve ædem sacram Holensem maxime ditavit auro argentoqve purgato et omnifariis pretiosis, linteis, vestibus, cibariis potulentisqve. Cathedræ Bjarnastadahlidam multosqve alios fundos coemit ibiqve villicationes constituit. Nosocomium etiam Qviabecki in Olafsfjördo condidit ad sustentationem pastorum omnium qvi senio vel morbo confecti, munera sacerdotalia obire non possent, decentem ibi rem familiarem statuit, ut nullius rei defectus esset, multa prædia et vectigalia pro agnorum nutritione eo contulit; qvod institutum diu durasset, nisi violatum et eversum fuisset, atqve res æconomicæ multæqve facultates ab eius successore episcopo Holensi dilapidatæ. Hyems illa mitissima. Æstas graminis defectu insignis. Tantæ æstate incubueruut tenebræ, ut ad fænum desecandum lux non suppeteret, at in ædibus crassæ tenebræ fuerunt. Johannes episcopus litteras petitorias papæ accepit, qvibus hic pecuniam adversus Romanos et auxilium sibi petiit. Snorroni Norfonis filio munus nomophylacis ademtum, qvod dominus Grimus Stafholtensis recipit. Obierunt Audfinnus episcopus Bergensis, dominus Finnus de templo apostolorum et Canutus Possius veneno sublatus, item dominus Audunus Kraki filius, Sigurdus sacerdos Stefneri filius, et Gudmundus poeta. Submersio Haflidi Indridæ filii. Obiit Kolfinna Leifi filia. Adventus domini Hauki cum mandato regio de stupris et pluribus eo spectantibus. Haqvinus magister episcopus Bergensis electus. — Interitus hominum ex insula Grimseya. Gislo Philippi filius freqvens illud convivium nuptiale sororis suæ Catharinæ propriis impensis Hagæ celebravit, cui Johannes episcopus Halthori

nomophylacis munere se abdicavit III. *u)* ok fengin Herra Grími ɔ: *data domino Grimo.* *v) pro,* tók lögsögn CFIII: tók við. *x)* Auðfreir II. *y)* FIII. *ita:* Knútr Possi svikinn með eitri i. e. *Canutus Possius veneno occisus.* *z) ita* N: druknaði Bergþór prestr við 12ta mann af Grímsey i. e. *Bergthorus sacerdos Grimseyensis cum sociis duodecim submersus est.* *a) secundo Calend. Novembris add.* FI. *b)* Haldórsson *omitt.* FIII.

Eiríkr ok Snorri lögmaðr. (*add.* FHI: Jón biskup Haldórsson fór um Vestfjörðu ok vígði kyrkju í Selárdal, á Stað á Reykjanesi ok Búðardal. N: Andaðist Hallbera abbadís af Stað, en kjörin systir Katrín. Veginn Guðbrandr ok 2 menn aðrir af Sigurði Landa. DFHI: Eclipsis lunæ um miðnætti *c*) in festo Stephani FHI: 14 nátta).

1331. ACDFGHI: Manntapi or Vestmanna-eyjum, ACFHI: fimtígir karla ok *d)* þrjár konur ok þrjú börn ADI: *e*) secundo nonas Martii. (*add.* DG: Druknudu XLViii manna. CDFH: Kosinn Síra Egill Eyjólfsson til biskups D: í staðinn *f*) til Hóla). ACDFGI: *h)* morðvíg Torráðs þormóðssonar (*add.* FI: IX dag jóla af Guðlaugi Hafliðasyni. CF: *i*) en þeir kviksettir er að voru. CDFGIN: Víg *k)* þorvalds Höskuldssonar). ACF HI: Hallæri mikit um allt land (*add.* DG: Óáran af korni á Íslandi). AFI: Herra Eiríkr varð aptrreka *l*) í Krossbussunni (*add.* DG: Lýst banni yfir Ólafi Sveinbjarnarsyni). ADFGI: Særðr Síra Benidict (*add.* FI: Sölmundarson af Páli þórissyni), AFI: ok lá í rekkju lengi vetrar. (*add.* FI: Druknan Ólafs Sveinssonar Álfdæls ok hans fèlaga). AFI: *m)* kom skip í Dýrafjörð ok annað í Skutilsfjörð. A. 1332 DGLM: 1333 E: Vígðr Herra Egill biskup til Hóla *n)* in festo sanctæ trinitatis af Herra Hákoni Björgvínar biskupi, því at Eilífr erkibiskup var ei tilfær, sakir kránkleika, A. 1332 DFGHILO: 1333 E: ok útkoma *o*) hans (*add.* DFHI: til Hóla EGL: á Gásum. Kom hann heim til Hóla E: *p*) in Octava assumcionis beatæ Mariæ virginis EGL: ok saung fyrsta messu *q*) in nativitate *r*) gloriosæ virginis Mariæ. Tók hann þegar með sínum biskupsdómi ágjætt siðferði í föstum ok *s)* iðugligu bænahaldi). A. 1332. GLM, 1333 E: Síra þorsteinn Illugason (*add.* EGLM: *t*) resigneraði Breiðabólstað en)

c) 2dra nótt jóla ɔ: *secunda nocte festi julensis* FHI. *d*) 4gra kvenna ok 3ggia barna I. *e*) öndverðlega í Martio ɔ: *mature in Martio* G. *f*) í staðinn ɔ: *in locum nempe episcopi Laurentii, qvem* D: *cum plerisqve ceteris exemplaribus præter* A. *a.* 1331 *mortuum esse ferunt, eodemqve anno Egillum esse peregrinatum ex iisdem patet, vide. not.* k *ad a.* 1330. *h*) *ita* H: kviksettr Gunnlögr þorvarðsson með sinni sonar konu, með hvörri hann legið hafði, en myrðt sinn son i. e. *Vivus sepultus Gunlogus Thorvardi filius cum nuru, qvacum rem habuerat filium qve suum necaverat.* *i*) *ita* I: kviksettr Guðlögr ok Sig-

filius, dominus Ketillus, dominus Ericus et Snorro nomophylax interfuere. Jonas episcopus Halthori filius per Vestfjordos iter fecit, templaqve Selardali, Stadi in Reykjaneso et Budardali inauguravit. Obiit Haldora abbatissa Stadensis at electa soror Catharina. Gudbrandus et duo viri alii a Sigurdo Landio occisi sunt. Eclipsis lunæ media nocte in festo Stephani.

1331. *Insularum Vestmannorum qvinqvaginta viri, tres mulieres et tres infantes in mari interierunt secundo Non. Martii; qvadraginta et octo homines aqvis submersi sunt. — Egillus Eyolfi filius episcopus Holensis electus. Cædes Torradi Thormodi filii nono die festi jolensis a Gudlögo Haflidonis filio commissa, auctores autem cædis vivi sepulti sunt. Cædes Thorvaldi Höskuldi filii. Annonæ caritas per totam insulam Islandiam magnaqve frumenti caritas. Dominus Ericus in nave dicta Crossbuza repulsus est. In Olaum Sveinbjörnisonium excommunicatio declarata est. Dominus Benedictus Sölmundi filius a Paulo Thoreri filio sauciatus, diu per hyemem lecto detentus fuit. Submersio Olai Sveinsonii, Alfdæli dicti, cum sociis suis. Navis in Dyrafjördo et alia in Skutilsfjordo appulit. Dominus Egillus episcopus Holensis, festo sanctæ trinitatis a domino Haqvino episcopo Bergensi inauguratus fuit, nam archiepiscopus Eilifus præ debili valetudine officio fungi non potuit, dictus Egillus eodem anno Holas rediit, Gausis appulsus in octava assumtionis beatæ Mariæ virginis, domum deinde veniens, missam primam in nativitate gloriosæ virginis Mariæ cantu celebravit. Ille simul cum suo episcopatu egregios mores in jejuniis et crebris precum exercitiis accepit. Thorsteinus Illugæ filius Breidabolstadum resignabat et Grenjadarstadum ab episcopo Egillo iterum nactus est. Dominus Haukus et dominus Ketillus sic dicti, certi*

ríðr kona Torráðs ɔ: *Gudlogus vivus sepultus nec non Sigrida uxor Torradi.* *k)* þorsteins DG. *l)* á FI. *m)* *ita* FI: Glöðin kom í Dýrafjörð en Álptin í Skutilsfjörð c: *Navis dicta Glödin in Dyrafjordo, novis vera dicta Alptin in Skutilsfjordo appulere.* *n)* *in festo sanctæ trinitatis omitt.* DG: *cæteraqve in* D: *omittuntur.* *o)* *pro* hans N: Egils hins 12ta Hóla biskups, i. e. *Egilli Holensis episcopi duodecimi.* *p)* eptir Maríu-messu fyrri: *post festum Mariæ prius* L. *q)* á Maríu-messu síðari ɔ: *in festo Mariæ posteriore.* *r)* *pro gloriosæ virginis*, G: *Sanctæ.* *s)* iðugliga *omitt.* GL. *t)* lèt laust LM.

þá (*add.* EG: af Egli biskupi) Grenjaðarstað. (*add.* N: Herra Haukr ok Herra Ketill reiknuðu víseyri um allt land ok fóru báðir til Noregs. D: Obitus Brands Skógs Eyjólfssonar ok þórðar Kolbeinssonar. Herra Grímr iterum legifer. D: Fellivetr hinn mikli).

1332. ADFGI: 1331 C: Andaðist Snorri Narfason AFI: vii idus Martii (*add.* DFGI: ok Sigurðr *u)* Flatnasi. EGLM: Sigmundr prestr Jónsson þá Breiðabólstað). Utanferð Herra Ketils ok Herra Eiríks. AC DFGIN: Andaðist Eilífr erkibiskup iiii Nonas Novembris (*add.* N: in commemoracione defunctorum), ACDFHI: Sást eldr (*add.* D: mikill logandi) í austri nær um allt Island, AC: tveim nóttum fyrir *), *Soli* A: Barbaræ messu (*add.* FHI: er bera þótti í sömu átt ok jafnnær allstaðar, er menn hyggja verið hafa í Knappafells jökli). AFILN: 1333 DEG: Brann *v)* bærin í Björgvín. *Soli* A: *x)* Ræntir kaupmenn í Suðreyjum ok tekit af þeim skip þat er Gullsúðin hèt, en Glöðin kom til Noregs ok voru þeir þó ræntir er þar voru á; (*add.* FI: komust því allir menn í braut af báðum skipunum, nema þrír voru þar eptir ok þrælkaðir, þeir voru bátlausir, er braut fóru, ok hètu allir suðrgöngu). ACFI: Druknan Sturlu Snorrasonar, (*add.* FI: ok þorsteins bróður hans ok Gunnlögs prests). A. 1333 GLM. 1334 CDEFIN: A þessu ári (*add.* EG: gjörðust þau hræðilig tíðindi að). þorleifr (*add.* C: þórðarson) drap þorbjörn prest (*add.* FI: þorsteinsson DFGIN: í kyrkju, CEFGLMN: suðr á nesjum, CD FGI: í Kyrkjuvogi), AEFGLM: á *z)* Michaelis messudag. ACDEFG:

u) Flatnason FI. *) *Hic est lacuna in* C. *v)* kyrkjan FI. — *ita* N: brendu þýverskir menn mikin part af kaupstað í Björgvín, i. e. *Germani magnam partem emporii Bergensis incendio delevere.* *x)* *Ita* DEG. *ad a.* 1333: þá voru rekin (DG: tekin) tvö skip, Islandsför ok rænt viðr Suðr-eyjar, ræntu Suðreyíngar öðru bússu-skipinu, en annat gáfu þeir liðugt, ok á því sigldu þeir til Noregs meir með jarteiknum, enn líkindum. *id est: Tunc duæ naves islandicæ Hebudibus allapsæ (captæ apud Hebudes) ibique spoliatæ sunt. Hebudum incolæ alteram navem onerariam per rapinam nautis abstulerunt, alteram vero liberam dimiserunt, qva in Norvegiam miraculose magis qvam verosimiliter velificati sunt.* *Sed ita* FI: Glöðin lèt út í Dýrafirði ok bar að Suðreyjum ok annat skip er hèt

tributi per totam Islandiam calculum fecerunt, deinde uterqve Norvegiam petiverunt. Obitus Brandi Scogi Eyolfi filii et Thordi Kolbeini filii. Grimus iterum legifer. Hyems pecudum magna strage insignis. —

1332. *Obierunt Snorro Narfonis filius septimo idus Martii et Sigurdus Flatnasus. Sigmundus sacerdos Johannis filius prebendam Breidabolstadum nactus est. Peregrinatio dominorum Ketilli et Erici. Obiit Eilifus archiepiscopus qvarto nonarum Novembris in commemoratione defunctorum. In orientali plaga cæli ignis visus est magnâ flammâ, propemodum per totam insulam, biduo ante festum Barbaræ, qvi in eandem plagam vergere videbatur, ubiqve æqve vicinus et in monte glaciali Knappafellensi exstitisse putabatur. Urbs Bergensis incendio vastabatur. — Spoliati mercatores in Hebudibus, illisqve navis* Gullsudin *dicta extorta est.* Glödin *autem in Norvegiam delata, nautæ tamen ejusdem spoliati sunt. Qvare omnibus e navi utraqve abitus contigit, nisi tres ibi remanentes in servitutem redacti sunt. Schapha caruerunt qvi elapsi sunt, omnes hi votum fecerunt austrum versus Romam profectionem suscipiendi. — Submersio Sturlæ Snorronis filii Thorsteiniqve fratris ejus, et Gunnlögi sacerdotis. Hoc ipso anno id horrendi novi evenit, ut Thorleifus Thordi filius sacerdotem Thorbjörnum Thorsteini filium in æde sacra Kirkjuvogi* Nesis, *sacris vestibus indutum, ante altare stantem, festo Michaelis occidit, deinde idem Thorleifus se ipsum pugione in templo transfixit. Sa-*

Gullsúðin, þar var á Narfi þorláksson. þat skip var tekið af þeim ok ræntir öllu fé, en Glöðin komst til Noregs, *i. e. Naves,* Glöðin *et* Gullsuðin *dictæ e portu Dyrafjordi solverunt, et Hebudibus sunt allapsæ. Fuit in Gullsuda Narfo Thorlaci filius, hæc navis cum pecunia omni illis ademta est, Glödin vero Norvegiam evasit. — Ita* N: þrjú skip lètu af Eyrum ok týndist eitt með mönnum ok gótsi, en, tvö komust að Suðreyjum; tóku landsmenn annat með gótsi, en menn komust allir til Noregs á öðru, *i. e. tres naves ab Eyris e portu solverunt, harum una cum nautis et pecunia periit, duæ vero ad Hebudes pervenerunt. Alteram incolæ cum pecuniis ceperunt, nautæ vero in altera Norvegiam pervenerunt.* *z) in festo Hieronymi* CF.

ILMN: *a)* þá er hann var skrýddr *b)* ok *stóð* fyrir altari. AFGLMN: Síðan lagði þessi þorleifr sjálfan sik með knífi til bana, *Soli* A: í kyrkjunni. A. 1333. GL. 1334 E: Einar prestr Haflíðason *Soli* A: *c)* þá Höskuldstaði (*add.* DG: Vígðr Hákon biskup til Björgvinar, N: skipaðr Hrafn prior. Andaðist Herra Sigurðr Landi. Elds-uppkoma með sandfalli suðr á Síðu *d)*. Á sama tíma sást ljós út í hafi, bæði fyrir sunnan ok norðan land. Veðrátta góð. Sótt mikil. Vígð systir Kristín abbadís til Staðar.

1333. ADFI. 1340: Andaðist Síra Benedikt *d)* Sölmundarson *e)* X kal. Novembris. ACDFGILN: Meistari Páll *f)* archielectus (*add.* EGL: Canceler EGN: í Niðarosi) fór úr landi *g)* á páfagarð (*add.* E: ok *h)* var þar vígðr). ACFI: *i)* Herra Erlíngr ok Hafþóris synir ok Úlfr Saxason hèldu Túnsbergshús fyrir Magnúsi konúngi *k)* ok gengu síðan á kóngs vald *l)* en konúngrinn gaf þeim bæði líf ok eignir sínar, en Úlfr kom eigi á konúngs fund ok rýmdi ur landi. ADFGIL 1334 E: kom út Herra Eiríkr (*add.* EGL: Sveinbjarnarson, EDL: kom skipit á Eyrum Mathæus-messu dag). AFI: *m)* með Krosstíðum, er páfi Johannes hafði diktað, ADFHI: ok kom þat eitt skip til Islands (*add.* DG: um sumarit. CF: Páll vígðr til erkibiskups. DFGI: Týndist Mariusúðin nær Hjaltlandi *n)* með mönnum ok allri áhöfn. E: Andaðist Sira Jón Kútr á Höskuldsstöðum. N: XI kyrkjur braut í Noregi af sterkviðri *o)* FHI: Landfarsótt mikil um Vestfjörðu. FI: Jón biskup fór yfir Vestfjörðu. Útanferð Glaumbæjar Rafns. Hjað-

a) *ita* N: í messuklæðum ok búinn til messu ɔ: *habitu ad missam celebrandam ornatus.* *b)* til messu *add.* DEG. *c)* *Hæc paullo fusius in* EGL. *ita:* Sira Einar Háfliðason fór byggðum um vorit á Höskuldstað, því at hann þá kyrkjuna um vetrinn; *add.* E. *in purificatione Sctæ Mariæ* i. e. *Einarus sacerdos Haflidonis filius vere transiit habitatum Höskuldstadum, nam hyeme fundum illum pastoralem acceperat.* *d)* *Nonnulli volunt narrationem Cod.* N. *de hoc naturæ phænomeno eandem esse ac illam, sub hoc ipso anno secundum cætera annalium exemplaria, supra allatam de ignis visione, sed rectius ita distingvendum putatur.* *d)* *pro* Sölmundarson N: "af Odda". *e)* *Calendis Novembris* FI; *sed* N: *omnino diem omittit.* *f)* *pro archielectus* CDEFGLN: "kjörinn til erkibiskups (ɔ: *archiepiscopus electus.* *g)* "ur landi", *omitt.* EN. *Pro* páfagarð E: "*ad curiam*". *h)* *pro:* var þar vígðr FI: "tók pallium". *i)* *Ita in* N: Herra Ulfr Saxason ok Erlíngr hèldu mót konúngi-

cerdos Einarus Haflidi filius Höskuldstados obtinuit. Haqvinus episcopus Bergensis inauguratus est et Rafnus ad munus prioris obeundum constitutus. Obiit dominus Sigurdus Landi. Eruptio ignis, cum lapsu arenæ in tractu australi S i d a *dicto. Eodem tempore visum est lumen e longinqvo super mari et ab australi et boreali Islandiæ parte. Aëris temperies placida. Morbus epidemicus vehemens. Initiata soror Christina abbatissa in Stadum.*

1333. *Obiit dominus Benedictus Sölmundi filius, decimo calendas Novembris. Magister Paulus cancellarius archielectus Nidrosiæ patria relicta ad sedem papæ profectus est, ibiqve initiatus est. Dominus Erlingus et filii Hafthoreri, Ulfusqve Saxonis filius castrum Tunsbergense contra Magnum regem defenderunt, in ejus vero potestatem se postea dediderunt, rex vero illis vitam ac possessiones suas concessit, sed Ulfus, regem non conveniens, regno aufugit. Advenit dominus Ericus Sveinbjörnonis filius in navi illa, Eyris, festo Mathæi, qvæ preces de passione adtulit, qvas papa Johannes composuerat, et hæc unica navis hoc anno in Islandiam venit. Paulus Archiepiscopus inauguratus. Navis Mariusuda prope Hjaltlandiam cum nautis et omni vectura periit. Obiit dominus Ionas Kutus Höskuldstadis. Vehementi tempestate undecim templa in Norvegia destructa sunt. Morbus epidemicus magnus per Vestfjordos grassabat. Iohannes episcopus Vestfjördos visitando obibat. Peregrinatio Rafni Glaumbæensis. Vir qvidam nomine Hjadandi alium virum securitate gaudentem die proximo*

num ɔ: *Dominus Ulfus Saxonis filius et Erlingus regi adversabantur.* *k) pro Seqventibus.* DG *ita:* Sættust Hafþórissynir ok Herra Erlíngr við Magnús konúng, Úlfr Saxason landflæmdr, i. e. *Filii Hafthoreri et dominus Erlingus cum rege Magno in gratiam redierunt, Ulfus vero Saxonis filius in exilium actus est.* *l) Seqventia omitt.* C. *m) Hæc paullo aliter in* FI. *ita:* Kom út bænahald de passione Christi formerat páfa vegna, með miklum pardúni, *i. e. Celebratio precum de passione Christi, nomine papæ formata, unacum magna indulgentiá in Islandiam perlata est.* *n)* ok allir menn af: *cum omnibus nautis* DG. *o) In schedula, exemplari* E *adjecta, annotavit* A: *Magnæus*: "1333. Audaðist Christophorus Dana konúngr, kom í hans stað konúngr Valdemar sá 3ji." i. e. *anno* 1333 *Obiit Christophorus Daniæ rex, cujus in locum successit rex Valdemarus tertius.*

andi hèt maðr, er drap mann í griðum næsta dag fyrir Thómas-messu, er ný-sett voru jóla grið, í Kross-kyrkjugarði í Björgyn; hann var högginn þorláks-messu. Annar maðr fyrirfór sèr sjálfr ok gengu báðir aptr; dóu af því þrír menn. Bardagi klerka ok sútara; drepnir tveir klerkar).

1334. ACDFGHIL. 1335 E: Utanferð Herra Jóns biskups. Soli A: Andaðist Síra Bjarni Ólafsson. ACFI 1332: Andaðist Herra Haukr Erlindsson. AGL. 1335 E: Útkoma Síra Vigfúsar með brèfum af páfagarði, er Nuncius páfa hafði til Noregs ok, (*cum ceteris* N): voru biskupar báðir Jón (*add.* EG: Haldórsson) ok Egill stefndir til Noregs AEGL: um reikníng páfatíundar. Fór Jón biskup utan, en Síra Ólafr var tilætlaðr Hólakyrkju vegna, ok varð hann strandaglópr (*add.* EG: svâ at þeir sigldu undan honum). AGLN. 1335 E: Andaðist þorsteinn prestr Illugason (*add.* EGL: á Grenjaðarstöðum, hverr eð var hinn mesti nytsemdarmaðr EG: í Hóla biskupsdæmi, sem í lángan tíma mun sýnast hans handaverk, EGL: *p*) í bókagerð, uppkasti ok kross-smíði; hèrmeð stýrði hann sinni mentan sjálfum sèr ok öðrum til mikilla þarfinda). AGL. 1335 E: Var Ólafi presti gefinn Grenjaðarstaðr (*add.* CDFGI: Páll erkibiskup kom heim í land). DFI: Útkoma Herra Ketils DFGI: Gefinn Oddastaðr Síra Arngrími; (cum iisdem N. 1335): Braut krossbússuna (N: suðr) fyrir Mýrum FI: við Álptanes. FHIN: *q*) Bergr ábóti at þverá lagði af ábóta-vald fyrir lítillætis sakir; *r*) vígðr Björn þorsteinsson til ábóta í staðinn. FI: Andaðist Ólafr Sveinbjarnarson Gregoríus messu ok Svanborg Hróðbjartsdóttir. N: Petrus sendiboði kom til Noregs at reikna páfa-fè. Tók snjóskriða tvo bæi fyrir norðan land, ok dóu þar í 20 menn ok 2. Í þeirri skriðu lifði ein stúlka tólf dægur ok komst lífs í brottu. Hríð kom Ólafs messu síðari).

1335. ADFGHI: Krafinn út fjórðúngr kyrkna tíunda, eptir brèfi Herra Jóns biskups, ADFGHIN: Útkoma Herra Jóns biskups (*add.* FHL: á Eyrum). ACDFI. 1335 GLN. 1337 E: *s*) Magnús konúngr (*add.* EGL:

p) skrifum ok smíðum ɔ: *operibus litterariis et fabricis* L. *q*) *Ita brevius in* N: Bergr gaf ábótadóm, en Björn var vígðr í staðinn.

ante festum Thomæ in cœmeterio templi crucis Bergensis interfecit, cum nuper feriæ festi jolensis inviolabilis inchoaverant. Ille festo Thorlaci decollatus est. Alius etiam se ipsum necavit; utriusqve deinde manes oberrabant, qvod tribus hominibus mortem paravit. Pugna inter clericos et sutores; duo clericorum occisi sunt.

1334. *Peregrinatio domini Johannis episcopi. Obierunt Bjarno sacerdos Olai filius et dominus Haukus Erlindi filius. Adventus Vigfusi sacerdotis cum diplomatibus a sede papali, qvæ nuncius papæ in Norvegiam attulerat, amboqve episcopi Johannes et Egillus in Norvegiam fuerunt citati, ad rationes decimarum papalium reddendas. Johannes episcopus peregre profectus est, sed dominus Olaus, episcopi Holensis mandatarius, legationi destinatus, nimis ad portum serotinus occasione itineris excidit, ut ipsum abnavigantes relinqverent. Obiit Thorsteinus sacerdos Illugonis filius in Grenjadarstadis, qvi in dioecesi Holensi vir utilissimus exstiterat, et diu in posterum ejus opificia conspicientur, nimirum in exscriptione s. compactione librorum, delineationibus et crucis fabrica; his suam artem in proprium et aliorum insignem usum convertit. In sacerdotem Olavum fundus pastoralis Grenjadarstadensis collatus est. Paulus archiepiscopus in patriam rediit. Adventus domini Ketilli. Fundus Oddastadensis domino Arngrimo collatus est. Prope tractum Myrensem ad Alptanesum navis Krossbussa naufragium passa est. Bergus abbas Thveraensis, humilitatis causa, hanc functionem deposuit; in ejus locum frater Björno Thorsteini filius abbas initiatus est. Obierunt Olaus Sveinbjörnonis filius festo Gregorii et Svanborga Hrodbjarti filia. Petrus nuntius in Norvegiam venit ad pecunias papæ debitas computandas. In regione Islandiæ borealis ruina nivalis duas villas abstulit, in qva homines duo et viginti perierunt. Puella qvædam dies duodecim totidemqve noctes sub ea ruina supervixit et viva inde evasit. Festo Olai posteriore procella incidit.*

1335. *Qvarta pars decimarum templorum juxta literas domini episcopi Johannis exacta. Adventus domini Johannis episcopi Eyris. Magnus Erici filius, Norvegorum Sveonum et Scanorum rex, reginam Blanciam*

ɔ: *Bergus munus abbatis deposuit, at Björno iterum initiatus est.* *r*) *sequentia omitt. H.* *s*) *add.* DG: virðugligr herra ɔ: *reverendus dominus.*

Eiríksson EL: Noregs Svía ok Skáneyjar konúngr) *t*) fèkk *u*) drotníngar *v*) Blancie (*add.* EGL: *x*) Hún var hertugadóttir af Flandria, bróðurdóttir konúngs af Frans). — ADFGHILN. 1336. E: Utanferð herra Egils biskups (*add.* DFHI: frá Hólum, EGL: á Gáseyri. EG: *y*) Hitti hann Pál erkibiskup við þrándheims mynni, ok var heiðarlega tekinn af honum ok sat í þrándheimi um vetrinn). AFI: Særðr Síra Ásgrímr prestr í Vatnsfirði í kyrkjugarði af þórarni Eiríkssyni, *soli* A: pentr. — AGL. 1336. E: Síra Snjólfr var með Hákoni biskupi í Björgvín: hafði hann umboð nuncii páfa, at taka reikníng af biskupunum á Íslandi, ok fór til Íslands um sumarit. (*add.* EG: Gjörði Herra Páll erkibiskup herra Egil biskup kvittan, at hann skyldi ekki fara suðr til Björgynjar, hvat er Hákoni biskupi mislíkaði. FI: Lánga-bussan kom á þíngeyri í Dýrafirði, en Steðja-kollán á Gáseyri. FHI: *z*) þá var Jakobsmessu regn hit mikla. Hlupu víða skriður stórar ok urðu vötn svâ stór, at þau geystust úr farveg sínum. þá tók hey-des ok mann úr garði at Eystra-Skarði í Leyrár-sveit. — N: Tveir menn drápu sig sjálfir með knífum. þá urðu margir menn óðir. Á því ári brann ein kapella í Svíaríki ok birtist þar mikit stórmerki, at corpus domini, er geymdist í einu keri, fannst í *a*) öskunni fyrir birtíng guðs móður Marie. Var í þeim stað síðan kyrkja gjör at boði guðs móður, hver í mikilli vegsemd er, bæði af guði ok mönnum. Salómon biskup í Osló forboðaðr af Petro sendiboða. Kom út Loptr þórðarson. Hófust deilur Lopts ok herra Ketils ok Uppsala-Hrólfs um vísa-eyri. H: Pètr lögmaðr).

1336. ACDFGI. 1337. N: Herra Magnús konúngr krúnaðr í Svíaríki ADFI. N: *b*) án erkibiskups ráði ok annara valdsmanna í Noregi (*add.* O. á nítjánda ári síns konúngdóms en Ista ok XXta síns aldrs). ADFGHI; Heyrðist stynr mikill í skála í Kyrkjubæ, svâ sem til sjúks manns, af allri alþýðu mjök optliga lengi sumars, en ekki fannst til nýlundu þó leitað væri (*add.* FHI:

t) gjörði brúðkaup ɔ: *nuptias celebravit* N. varð púsaðr með drotníngu ɔ: *reginæ copulatus* EL. *u*) *pro* drotníngar DG: "júngfrú"; FIN: "fru." *v*) Blannz E. Blanee DFGI. Blandz L. Blankin N. x) *ita* FIN: greifadóttir af Frans (Flandriu N.) ɔ: *filiam comitis Franciæ* (*Flandriæ*). *y*) *ita* L: ok var í þrándheimi hjá Páli erkibiskupi vel tekinn p: *Thrandheimiæ apud archiepiscopum*

uxorem duxit, fuit illa filia ducis Flandriæ, et regis Franciæ ex fratre neptis. Peregrinatio domini Egilli episcopi Holensis de Gauseyris. Paulum archiepiscopum ad ostium Throndheimense ille offendit, et ab eo honorifice exceptus, hyeme Throndheimiæ considebat. Sauciatus dominus Asgrimus sacerdos Vatnsfjordensis in cæmiterio a Thorarino Egilli filio pictore. Dominus Sniolfus cum Haqvino episcopo Bergis fuit, qvi, mandato instructus nuntii papalis, ad rationes ab episcopis Islandiæ exigendas, hac æstate in Islandiam profectus est. Dominus Paulus archiepiscopus domino Egillo libertatem dedit, ne austrum versus Bergas iter facere opus haberet, qvod Haqvino episcopo displicuit. Navis Langabussa Thingeyræ in Dyrafjordo appulit, at Stedjakolla Gaseyræ. Tunc festo Iacobi imber ille ingens incidit, magnæ qvoqve tunc ruinæ passim de montibus fiebant, et amnes tanta incrementa ceperunt, ut ex alveis suis cum impetu ruerent. Tunc in tribu Leyraensi, in villa Eystra Skardo, strues fœni cum uno viro ex fœnili ablata est. Duo viri cultris manus sibi intulerunt. Tunc multi furore capti sunt. Anno illo in Svionia sacellum qvoddam conflagravit, ubi magnum miraculum editum est, qvod corpus domini in vase asservatum in templo reperiebatur per revelationem matris dei Mariæ. Postmodum in eo loco, jussu Mariæ matris dei, templum exstructum est, cui, tam a deo, qvam a hominibus magnus honos habetur. Salomoni episcopo Osloensi a nuntio papæ Petro sacris interdictum est. Loptus Thordi filius in Islandiam advenit. Lites inter dominum Loptum et Ketillum *et Hrolfum ab Upsis de pensione certa sic dicta exortæ sunt. Petrus legifer.*

1336. *Dominus Magnus rex in Svecia, sine archiepiscopi consilio et aliorum Norvegiæ optimatum, creatus fuit anno decimo nono regni sui, sed ætatis suæ vigesimo primo. In cubiculo Kyrkjubæense gemitus, instar hominis ægrotantis, sæpius hac æstate ab omni familia auditus est, nihil tamen notabile, licet qværeretur, inventum. Idem aliqvanties e fundo pa-*

Paulum bene acceptus considebat. *z) Ita in* C: Regn svâ mikit Jacobs-messu at öll vötn.... ɔ: *Tantus imber festo Jacobi ut lacus omnes* .... *a) Ita in fragmento membranaceo* N. *sed in exscripto uno chartaceo manu A. Magnæi exarato legitur:* "í kyrkjunni." *b) pro* án &c. C: með ráðsmanna ráði í Noregi ɔ: *Consiliariorum Norvegiæ consilio.*

þat heyrðist ok nokkrum sinnum uppúr gólfi í stofu at Hvoli í Fljótshlíð). ACDFGHI: *c)* A því sumri kom vatnshríð svâ mikil, at ross, naut ok sauðfè *d)* dó af, á Rángárvöllum ok um Skálholts sveit, svâ at hundruðum skipti af sèrhvörju á tveim dægrum *e*). þann vetr eptir jól *f)* kom snjó hríð svâ mikil (*add.* DG um öll héruð fyrir sunnan land), at marga bæi í sveitum *g)* lagði undir (*add.* FHI: á Barbaru-messu). Svâ *h*) fèllu ok hús ofan (*add* DG: af þúnga snjáfarins) fyrir sunnan land ok margir fèngu stór-skaða af (*add.* FHI: en alt útifè manna var komið að niðrfalli áðrenn aflètti). Soli A: *i)* Frú Blanz, hún var dóttir hertoga af Flandr ok bróður-dóttir konúngs af Frans. AGL. **1337** cæteri omnes: Árni ábóti af Lýsu hálshögginn við England *k)* ok öll hans skips höfn (*add.* DFHI: af *l)* Duggurum ok kastat öllum fyrir borð). AGL **1337.** E: Herra Egill biskup sat í þrándheimi annan vetr, því at hönum gaf eigi í burt um sumarit (*add.* FI: Jon biskup Haldórsson fór síðasta sinn yfir Vestfjörðu ok vígði kyrkju í Vatusfirði. FIN: Braut Steðja-kollu *m)* í Reykjarfirði. Druknuu *n)* Sigmundar Christophorussonar. *Sol.* N: Komu sendiboðar til Noregs með boðskap herra páfans, í hvörjum hann aptrkallaði þat gjald, er hans forverjari Jóhannes páfi lagði á kyrkjur ok kyrkna-fè, til frelsis Jórsala-landi; þvíat Hlöðver Frakka konúngr, er þann tíma játaði sik út yfir haf, sat heima ok fór hvergi. Utanstefnt herra Katli ok Lopti. —

1337. ACDFGHIN: *o)* Komu fimm menn (*add.* N. skotskir) af Noregi, (*add.* N. er út höfðu látið af Björgvín eptir til páska viku fimtán á skipi), er ætluðu til *p*) Skotlands, *q*) austr vit Stafafell, á *r)* tuttugu álna löngu skipi, voru þeir komnir mjög að þrotum (*add.* N: dó X af vosi ok matleysi, en

c) um vor ɔ: *verno tempore* C. *d)* alskyns fè ɔ: *omnis generis pecudes* C. Fjöldi alskyns fènaðar ɔ: *magna multitudo omnis generis pecudum* DG. *e)* *Ita* C: kom hríð svâ mikil á Barbaru-messu, at menn komust eigi til fjárhúsa. Af þeim snjó lagði ofan bæ undir Staðarfelli ok austr í Skarði ɔ: *In Barbaræ festo adeo sæva incidit tempestas, ut ad ovilia venire non liceret, ex hac nive cumulus factus est Stadarfelli supra ædes, et orientem versus in villa Skardo.* *f)* *pro* eptir jól DFGHI: "eptir á jólu-föstu" ɔ: *postea in jejunio adventus.* *g)* *pro* "marga bæi í sveitum" DG *ita:* at í nokkrum stöðum bæi, ɔ: *in nonnullis locis domus.* *h)* brotnuðu niðr DG. *i)* *Hic*

vimenti in hypocausto Hvoli in Fljotshlida exauditum est. Hac æstate procella nimbosa contigit adeo violenta, ut ex eqvis, bubus et pecudibus in Rangarvallis et tribu Scalholtensi, duobus nycthemeris, aliqvot centenarii interirent. Proxima hieme tempestas nivalis in regione australi Islandiæ tanta vi post festum Jolense contigit, ut multæ domus in territoriis, festo Barbaræ, nive obruerentur, et passim sub pondere nivis in australi qvadrante corruerent, qvo multi damnum haud leve accepere; armenta vero, qvæ sub dio agebant, procella imminuta morti vicina erant. Domina Blanca erat filia ducis de Flandria et regis Franciæ ex fratre neptis. Arnas abbas de Lysa ad oram Angliæ decollatus fuit et omnes ejus nautæ a D u g g a r i s (piratarum genere) in mare e navi projecti sunt. Dominus Egillus episcopus in Thrandheimia altera hieme mansit, eo qvod ventus abitui commodus per æstatem se non dederat. Johannes episcopus Haldori filius ultima vice per Vestfjordos iter, visitandi causa, fecit, et in Vatnsfjordo templum initiavit. Navis Stedjakolla in Reykjafjordo confracta est. Submersio Sigmundi Christophori filii. In Norvegiam legati venerunt cum mandato pontificis, qvo pecuniæ pensionem revocavit, qvam ejus antecessor Johannes papa templis templorumqve possessionibus in liberationem terræ Hierosolymitanæ irrogaverat, qvia Ludovicus rex Francorum, qvi isto tempore trans oceanum se iter facturum promiserat, nuspiam profectus domi consedit. Domini Ketillus et Loptus peregre proficisci jussi sunt.

1337. *Qvinqve viri Scoti e Norvegia, ex qvindecim, in una navi e portu Bergensi post septimanam Paschatis solventibus et Scotiam navigaturis, in partem orientalem Islandiæ, juxta prædium Stafafell, nave viginti ulnarum longa, appulerunt; hi vero ad ultima erant redacti et decem eorum labore et*

aliqvid deesse videtur, forte o b i i t. *k*) með öllu sínu föruneyti ɔ: *cum omnibus suis comitibus* DFI. *l*) Dúngurum FHI. *m*) vestr við Strandir ɔ: *in occasu ad Strandas* N. *n*) Sigurðs N. *o*) *Ita* DG: Rak ferju-skip undan Noregi til Islands í eyna Vigur fyrir Hornafirði ok á 5 menn skotska. i. e. *Navis oneraria e Norvegia ad Islandiam in insulam Vigur prope Hornafjördum cum qvinqve nautis Scotis tempestate acta est.* *p*) Hjaltlands N. *Seqventia* C. *omitt.* *q*) til Islands i Austfjörðum N. *r*) tvítugu skipi at álnatali ɔ: *in nave viginti ulnarum longa.* FHI, *sed* litlu skipi ɔ: *parva nave* N.

þeir 5 höfðu hnoðat saman deig við sjó ok lifðu þar við viku. DG: Undirstóð einginn túngu þeirra, nema þat lítið er þeir kunnu í Norrænu) ok *s*) fóru samsumars til Noregs. *Omnes:* Útkoma (herra) Egils biskups á Eyrum. ADFGHIN: *t*) Hljóp grjót-skriða á bæ norðr í Myrkárdal, lètust 7 menn. A *soli:* *u*) komu 3 skip mjök snemma á Eyrar Lèt eitt inn í höfn þegar, en tvö rak upp á Skeiði, fyrir vestan Ölfusá, komust menn til lands, spiltist fjárhlutr en týndist mikill. ADFGI: Manntapi úr Flatey á Breiðâfirði, *v*) lètust XI menn, AFI. V^ta^ Nonas Octobris. (*add.* N: Brann bær á Gunnstöðum (Grímstöðum?) við Mývatn ok 7 menn; FIN: Krafsinn kom í Dýrafjörð. FI: Druknan Sveins prests Árnasonar með sínum fèlögum. Andaðist Sæunn Sigmundardóttir ok þórdís Vigfúsdóttir).

1338. ACDFHIN: Herra Jón biskup Haldórsson for utan, (*add.* N: til Noregs) ADFI: ok herra Ketill (*add.* D: ok Árni Ólafsson). ADFGHI: Týndist þrænda-skip norðr *x*) í Vogum með allri áhöfn, utan (5) menn, er komust með báti á haf út, ok urðu þeir funduir af kaupmönnum ok fluttir híngat til lands *y*). Unninn risi norðr á Mörkum, 15 álna hár, af víkverskum manni, er Haldór hèt, ok öðrum þrimr *z*) hans kumpánum, ok hètu allir suðrgaungu til lífs sèr, ok á hinn heilaga Ólaf konúng *a*). — *Soli* A: Guðmundr ábóti at þíngeyrum lagði ábóta-stètt. (*add.* DG: Smíðat kaup-skip á Eyrum á Íslandi ok gekk til Noregs samsumars. Ketill Kurt vâ Jón ok komst í kyrkju á Strönd, ok gjörði þar úspektir, ok var fyrir því tekinn úr kyrkjunni ok hálshögginn. D. *soli:* Andaðist Rafn Guðmundarson ok Egill Jónsson, FI: á þíngeyri í Dýrafirði hinn dýra dag, þá var særðr þorsteinn Buttr, prófastr Vestfirðínga, ok margir menn aðrir. Erlíngr Skari dó af sárum FIN: *b*) Krafsinn

s) *pro* fóru DG: voru fluttir af kaupmönnum, i. e. *a mercatoribus Eyrensibus devecti sunt.* *t*) Tók grjót-skriða bæ ɔ: *lapidum ruina prædium qvoddam evertit* N. *u*) *Seqventia in* CDFG *ita*: Braut tvö skip fyrir DG: Eyrum, CF: vestan Ölfus-ár-ós ɔ: *duæ naves fractæ sunt occidentem versus ab Olfusensis amnis ostio pro Eyris.* *v*) druknuðu ɔ: *submersi sunt* DFGI. *x*) fyrir ɔ: *pro* DG. *y*) veginn:

alimentorum defectu interierunt, qvinqve vero farinam aqva marina maceratam condepsuerant, qva per unam hebdomadam vitam tolerarunt. Eorum lingvam nemo intellexit, nisi qvod parum lingvæ Norvegicæ sciverunt. Illi eadem æstate in Norvegiam redierunt. Adventus domini Egilli episcopi, qvi in Eyris appulit. In territorio boreali Myrkardal lapidum ruina in prædium qvoddam devoluta est, unde septem homines perierunt. Tres naves mature admodum Eyras advenerunt, qvarum una portum statim intravit duæ vero in S k e i d u m *ab occidentali parte amnis Ölfausa ejectæ sunt, homines omnes salvi in continentem evaserunt, mercium autem aliqva pars corrupta est et magua in totum periit. Interitus hominum ex insula Flateya in sinu Breidafjordo. Undecim homines perierunt qvinto Non: Octobris. Villa Gunnstadir dicta juxta lacum Myvatn et septem domestici conflagrarunt. Navis Krafsin in Dyrafjordum devenit. Submersio Sveini pastoris Arnæsonii et sociorum suorum. Obierunt Sæunna Sigmundi filia et Thordisa Vigfusi filia.*

1338. *Peregrinatio domini episcopi Iohannis Halthori filii in Norvegiam, dominiqve Ketilli et Arnonis Olai filii. Navis Thrandensium septentrionem versus in Vogis periit cum omni onere exceptis qvinqve solum hominibus. Hi schapha in altum ejecti a mercatoribus inventi sunt, qvi eos in Islandiam secum vexerunt. Gigas qvindecim ulnas altus, septentrionem versus in Sylvis devictus est a viro qvodam Vikensi, cui nomen Halthorus ejusqve tribus sociis, qvi omnes se, si vivi evaserent, iter austrum (Romam) versus suscepturos voverunt, sanctumqve Olaum regem invocarunt. Gudmundus abbas Thingeyrensis munus abbatis deposuit. Navis mercatoria Eyris in Islandia fabricata est, ac eadem æstate in Norvegiam transiit. Ketillus Kurt Jonam interfecit, et (fugiens) in templum Strandæ evasit, ubi etiam turbas fecit, qvam ob rem e templo exemtus et decollatus est. Obierunt Rafnus Gudmundi filius et Egillus Jonæ filius*

cæsus FI. *z) pro* "h a n s k o m p á n u m DFGHI: m ö n n u m. *a) Glossa Torfæi in margine exemplaris* F. *ita: "Confer cronicon Norvegicum typis impressum, qvod aliter ac pravius hæc refert. b) Ita* N: K r a f s i n n b r a u t u m h a u s t i t v i ð H á l o g a l a n d ɔ: *Navis Krafsin apud Halogalandiam hoc autumno confracta est.*

lèt úr Dýrafirði, þar fór utan Síra þormóðr skáld Ólafsson. þeir brutu skipit norðarliga við Noreg ok hèldust menn ok fè. FI: Andaðist Thómas Svartsson. Veginn þórðr Finnbjarnarson.

1339. ADFHIN 1338. EG 1337. LM: c) Andaðist herra Jón biskup (*add.* DFHILMN: Haldórsson) í Skálholti AFI: *in purificatione beatæ d) virginis,* (*add.* N: á 17da ári síns biskupsdóms, EGLM: hvör eð var EG e) merkiligr prèdikari, LM: mikill menta-maðr í lærdómi ok ærligs lifnaðar, EG hvörn menn hyggja góðan fyrir guði, ok þat votta þau teikn, sem viðr hans legh tjást LM: ok var hans framför hin kristiligasta) AFHIO: Kjörinn Jón Eindriðason ábóti af Selju, (N: hinn 12^{u} í Skálholts biskups dæmi) ADFGHI: Hljóp skriða á bæ í Kjós, er á Tindstöðum g) hèt, AFI: in festo Agathæ ADFGHI: lètust 9 menn. *Omnes* 1338. LM: Kom (*add.* EG ok svâ á þessu ári) landskjálfti svâ mikill fyrir sunnan land h) 10 Kalend. Junii, ADFHI: svâ at mönnum ok fènaði kastaði til jarðar svâ at i) ónýttust. Hús k) fèllu (*add.* FHI: víða, svâ at bæir eyddust) mest um Skeið ok Flóa ok Holta-manna-hrepp, *soli* A: ok víðast hit neðra milli þjórsár ok eystri Rángár, en fjöldi bæja fèllu allir til jarðar, l) eðr tók hús úr stað. m) Lètust nokkur börn ok gamalmenni. — AFHI: jörðin rifnaði víða n) til undirdjúpa, uppsprettandi heitt vatn ok kaldt. ADFGHI: Fjöllin hröpuðu en hamrar o) sprúngu víða í sundr. AFHI: Úthverfðist holt í Holtamannahrepp ok færði úr stað p). — (*add.* EGLM. Menn duttu af baki á vegum ok urðu at liggja á meðan landskjálftinn var).

c) *pro* Andaðist LM: yfirgaf þennaheim ɔ: *reliqvit hunc mundum.* d) Mariæ FI. e) *idoneus prædicator* E. g) heitir GFHI. h) laugardaginn í fardögum ɔ: *die Saturni, tempore migrationis* DG. i) *pro* ónýttust FHI: ei máttu standa ɔ: *stare non potuerunt.* k) ónýttust ɔ: *inutilia facta sunt.* l) *Ita* D: Víða í Sunnlendíngafjórðúngi fèllu bæir ofan ɔ: *multis in locis per qvadrantem australem villæ corruebant.* ELMN *ita*: Fimtigi bæja duttu ofan ɔ: *qvinqvaginta villæ ceciderunt.*

Thingeyræ in Dyrafjördo die sic dicto pretioso (festo corporis Christi); dominus Thorsteinus Buttus præpositus Vestfjördensium multiqve alii vulnerati sunt. Erlingus Skarius vulneribus confectus exspiravit. Navis Krafsin ex portu Dyrafjördi solvit; ibi dominus Thormodus poeta Olafsonius peregre abiit. Illi ad Norvegiam septentrionalem naufragium passi sunt, nautis tamen et pecunis conservatis. Obiit Thomas Svartsonius. Thordus Finnbjörni filius cæsus.

1339. *Obiit dominus Johannes Halthori filius episcopus schalholtensis in purificatione beatæ virginis anno decimo septimo sui episcopatus, insignis prædicator, multifaria eruditione imbutus, et integer vitæ, qvem coram deo sanctum exstitisse putant, id qvod mirabilia testantur, qvæ apud sepulcrum ejus se ostendunt, et ejus e vita excessus homine christiano dignissimus fuit. Jonas Indridonis filius abbas de Selia electus est (episcopus) duodecimus in episcopatu Schalholtensi. Ruina saxorum de monte, in festo Agathæ in prædium territorii Kjosensis, Tindstadir dictum, cecidit, qvæ novem homines necavit. Decimo calendas Junii tantus in australi Islandia terræ motus contigit, ut homines et pecora humi prosternerentur, et eliderentur, ædes ita passim corruerunt, ut prædia habitationis inutilia et solitaria fierent, maxime in territoriis Skeidensi, Floensi et in tribu Holtamannensi, et passim per loca interiora, inter amnes Thjorsa et Ranga orientalem, permultæ autem villæ in universum humi stratæ sunt, vel etiam ædes de loco motæ. Pueri aliqvot et homines ætate provecti perierunt. Terra multis in locis in abyssum usqve dehiscebat, aqvamqve tam calidam qvam frigidam evomuit. Montes corruerunt, petræ vero multis in locis disrumpebantur. Salebra in tractu Holtamannensi invertebatur et loco mota est. Homines sub dio itinera fa-*

G: sextíu ɔ: *sexaginta* &c. *m) Ita* EGLM: ok dóu 3 menn ɔ: *tres homines interierunt.* *n)* FI *ita:* í stór ok djúp díki með upprennanda vatni ɔ: *in vastos et profundos hiatus cum aqva exsilienti.* *o)* spruttu FHI. *p)* FHI: Tók upp holt í Holtamanna hrepp ok setti niðr úthverft í annan stað ɔ: *Salebra in tribu Holtamannensi loco mota, inversa alio in loco sedem nacta.*

ADEFGHI 1338. LM: *q*) Eclipsis solis in translatione Thome archiepiscopi (*add.* D. Non: Julii *r*) hora sexta, DFI: Luna 28 nátta, ELM: um alt Island, næsta dag fyrir Seljumanna *s*) vöku). ADFGI: sást *t*) stjarna á himni um hádegis skeið. AFHI: þann sama aptan sýndist öllum mönnum í Steinum undir Eyjafjöllum alblóðugt alt úti þat er fyrir augu bar, til þess er menn lögðust til svefns. þessi sýn líkt bar ok fyrir (*add.* FI: Síra) Svein þórðarson ok Magnús Steinmóðsson þann sama aptan á Kolbeinstöðum í Borgarfirði (*add.* FI: í Flyssuhverfi sýndist þeim ok blóðugt alt í húsinu, er þeir sátu í). ADG: Vígðr Herra Jón (*add.* DG: Eindriðason) secundus biskup til Skálholts. *soli* A: in festo Jacobi, ok lèt í haf hinn næsta dag eptir *u*) ok kom út í Hvalfirði in vigilia Bartholomei en heim í Skálholt næsta dag eptir festum decollationis Baptistæ. AD: Andaðist Arni Ólafsson, *soli* A: af Leirubakka ok Eyjólfr Brandsson Gammr; hann andaðist í hafi nær Hjaltlandi ok var fluttr híngat til lands ok grafinn í Skálholti. ACF: Sundrþykki meðal Magnúsar konúngs ok valdsmanna í Noregi. AN: *v*) Lagin þíngstefna austr í Vík á Bahúsi frá Maríumessu síðari ok til Michjals-messu. AEGN 1338. LM: Kom upp hver í Heinglafjöllum 10 faðma á hvörn veg ok var þar áðr slètt jörð (*add.* EG LM: víðara komu ok upp hverir fyrir sunnan land). AEG 1338. LMN: Andaðist Guðmundr ábóti (*add.* N: af þíngeyrum). AEG 1338. LM: Hann sálaðist at Múnkaþverá ok var fluttr (*add.* EGLM: líkami hans) norðan til þíngeyra; AEG: hyggja margir hann vera *x*) helgan mann; urðu ok margir merkiligir fyrirburðir í hans líkferð. (*add.* EGLM: lèt hann upp smíða frammkyrkju á þíngeyrum ok fèkk hann til skrúða bækur ok klukkur, ok kendi mörgum klerkum þeim sem síðar urðu prestar, ok var hinn mesti nytsemdarmaðr N: Vígðr Stephán til ábóta en Björn fór til þíngeyra. Magnús konúngr hèlt leiðángr til Danmerkur, því at missætti var milli konúngs ok Dana. Biskupar Salomon ok Hallvarðr fángnir ok fèræntir af Hróari, Sigurði ok Úlfi. Andaðist Síra Snjólfr. — FI: Herra

q) Sólarformyrkvan GH. mikill sólar-skortr ɔ: *magnus solis defectus* LM. *r*) "um hádeigis skeið" H. *s*) messu L. *t*) *pro* stjarna. FI: "lengi." *u*) *brevius in* DG *ita legitur*: "ok kom út." *in* FI: Utkoma Jóns biskups Eindriðasónar ɔ: *Adventus Johan-*

cientes, ab eqvis delapsi terræ motu durante jacere coacti. Proxima die ante vigiliam Seljamannorum in translatione Thomæ archiepiscopi Nonis Julii hora sexta, luna XXVIIj, eclipsis solis per totam Islandiam videbatur; medio circiter die stella in coelo apparuit. Eodem vespere in prædio Steinis sub Eyjafjöllis omnia, qvæ foris in oculos incurrebant, sangvine tincta omnibus visa sunt, qvod usqve dum domestici dormitum irent perduravit. Huic visioni simile qvid Sveno Thordi filio et Magno Steinmodi filio eodem vespere objectum Kolbeinstadis in tractu Borgarfjordo in territorio Flyssuhverfi dicto, atqve intus in domo sedentibus omnia oculis occurrentia colorem sangvineum habere videbantur. Initiatus in festo Jacobi dominus Jonas secundus episcopus Schalholtensis et insequenti die alto se commisit, vigiliaqve Bartholomæi in Hvalfjordum Islandiæ pervenit, domum vero Skalholtum die proximo post festum decollationis Baptistæ. Arnas Olai filius de Leyrubacka et Eyolfus Brandi filius Gammus fatis decesserunt, hic in Oceano juxta Hjaltlandiam extinctus est, et hinc in Islandiam devectus, Schalholti sepultus est. Discordiæ inter Magnum regem et magistratus Norvegiæ exstiterunt. In Vicia Bahusi, a festo Mariæ posteriore usqve ad festum Michaelis conventus forensis institutus est. In montibus Henglis thermæ exortæ sunt, in singula latera decem orgyjarum latæ, ubi prius solum planum fuerat. Præterea thermæ in regione australi exstiterunt. Obiit Munka-Thveraæ, Gudmundus abbas Thingeyrensis, et funus ejus a septentrione Thingeyras deportatum est. Illum multi pro viro sancto habent, et in exseqviis ejus multa notatu digna (ostenta) evenerunt; partem anticam templi Thingeyrensis construendam curavit et vestitum sacrum, libros et campanas templo contulit; multosqve clericos (litterarum studiosos) erudivit, qvi postea sacerdotes evaserunt: et vir utilissimus exstitit. Stephanus abbas initiatus. Björnus vero Thingeyras migravit. Rex Magnus expeditionem militarem in Daniam suscepit discordiis inter regem Danosqve intercedentibus. Epi-

nis episcopi Eindridonis filii. *v) Hæc aliter in* N. *ita.* Magnús kongr hafði stefnu við alt æðsta ráð í Noregi ɔ: *Rex Magnus omnes nobilissimos consiliarios Norvegiæ ad conventum vocavit.* *x) pro* "helgan mann" EG: "góðan mann fyrir guði" ɔ: *coram deo bonum virum.*

Bjarni sigraði þýverskan mann í brautreið, ágætann riddara; þá gaf konúngrinn honum Æðey með öllu því gersemi, er henni fylgir, á meðan þeir lifði báðir; þar með gaf hann hönum frú, ríkustu frændkonu sína, ok kann ek ei þat at segja hvörsu mikit hann gaf henni heiman; ok þarmeð gaf konúngr hânum ess ok öll herklæði; ok þar með hundrat marka er við lá; þvíat konúngrinn bjó hann at öllu til reiðarinnar). —

1340. AEG 1339. LM: Skipaðr Björn ábóti til þíngeyra (*add.* EG: klaustrs af Herra Egli biskupi). Andaðist Síra Kolbeinn þorfinnsson ráðsmaðr á Hólum, en Síra Einar Hafliðason tók ráðin. ADFGHI: Vetr *y*) svâ góðr fyrir sunnan land at *z*) menn mundu trauðt þvílíkan; ADG: Fundust egg undan fuglum í Flóa nær miðri gói á öskudag ok optliga síðan á einmánaði. ADFGH: Sást 2 túngl á himni af mörgum í Gaulverjabæ á Gregorius-messu aptan; annat, eptir því sem von var, í landsudri, en annat í landnorðri. (*add.* DFGI 1339. N: Víg Sigmundar Kráks-sonar, FI: drottinsdag næsta eptir jól, N: undir matborði ok stúnginn með borðkníti. FHI: þá sáu menn allir senn þat sama kvöld í Hörgsnesi eptir dagsetr mann höfuðlausan ok duttu allir niðr. — FI: Andaðist Ásmunðr Sveinbjarnarson. Jón biskup Eindriðason fór yfir Vestfjörðu til Saurbæjar, ok hvarf þaðan aptr. DFHI: Utkoma Herra Ketils. DG: Ellefu kaupskip á Islandi um vetrin, en it 12ta braut á Eyrum um haustit. Kona ein vâ karlmann fyrir norðan land ok hún var hálshöggin litlu síðar. N: Hófst ríki Valdimars Danakonúngs. Sættust þeir Dana konúngr ok Magnús Noregs konúngr.)

1341. A cæteriqve 1340 LM: Andaðist herra Jón biskup Eindriðason, (*add.* FI: heima í Skálholti) *Soli* A: á Gudmundardag *a*). ACDFGI: Veginn Styrkár (*add.* I: Gissurarson) í Nesi uppstigníngardag (*add.* DG:

y) al-góðr ɔ: *satis mitis* I. *pro qvo* EL *legunt:* mjök harðr ɔ: *valde immitis.*
z) *ita* DG: enginn mundi annan slíkan ɔ: *nemo talis meminerit.*

scopi Salomon et Hallvardus capti et pecuniis spoliati sunt a Hroare Sigurdo et Ulfo. Obiit dominus Snjolfus. Dominus Bjarno virum qvendam Germanum egregium eqvitem torneamento (certamine eqvestri) superavit; tum rex ei insulam Ædeyam, cum omnibus commodis ei adpertinentibus, concedit, qvamdiu ambo in vivis essent, adhæc ei mulierem principem, sibi propinqvam, in matrimonium dedit, nec certo dicere qveo, qvantum ei dotis nomine dederit. Præterea rex illi eqvum et panopliam et insuper centum marcas pignori certaminis oppositas dedit; rex enim eum per omnia ad certamen eqvestre instruxit.

1340. *Björnus abbas ad Thingeyras constitutus a domino Egillo episcopo. Kolbeinus Thorfinni filius dispensator Holensis obiit, dominus autem Einarus Haflidi filius dispensationem oeconomicam sumsit. In regione australi hyems adeo mitis, ut vix talis ulli homines meminerint, circa medium mensis hyemis penultimi, (Goæ) die cinerum dicto, in tribu Floensi avium ova reperta sunt, et sæpe numero postea in mense hyemis ultimo (qvi dicitur Einmánaðr) Gaulverjabæi vespera festi Gregorii duæ lunæ multis in cælo conspectæ sunt, altera sicut exspectandum erat in plaga Phœniciæ, altera in plaga Cæciæ. Sigmundus Kraksonius inter discumbendum occisus, ita, ut cultro transfixus est die dominica festum jolensi inseqventi. Eadem vespera omnes domestici simul in Hörgsneso post occasum diei hominem sine capite viderunt, et omnes consternati ceciderunt. Obiit Asmundus Sveinbjörni filius. Johannes episcopus Indridæ filius per Vestfjördos obiens in tractum Saurbæjensem devenit ac inde reversus est. Adventus domini Ketilli. Undecem naves mercatoriæ ad Islandiam hiemarunt, et duodecima autumno præcedenti in Eyris confracta est. Mulier qvædam in regione boreali Islandiæ virum interfecit, ac deinde illa decollata est. Regnum Valdemaris Daniæ regis inchoatum est. Rex Daniæ et Magnus Norvegiæ rex in gratiam secum redierunt.*

1341. *Obiit dominus Johannes episcopus Eindridæ filius domi Skalholtiæ festo Gudmundi. Styrkarus Gissuri filius Nesi festo ascensionis occisus est inter mensam a Sigurdo Giridæ filio. Eruptio ignis in*

a) *Ita* FI: ártíða-dag Guðmundar biskups ɔ: *festo obitus annali Gudmundi episcopi.*

undir matborði); AFI: af Sigurði *b)* Gyríðarsyni (*add.* FI: austmanni). *Omnes* 1340 LM: Elds-uppkoma í Heklufelli ADFGHI: hin siötta *soli* A: *c)* drottinsdaginn næsta eptir, AC: með *d)* svâ miklum fádæmum ok öskufalli, at eyddust margar sveitir þar í nándir AC: ok myrkr svâ mikit *e)* enn fyrsta dag úti, sem þá er svartast er í húsum á hávetri um nætur. A: *soli:* Dunur um allt land sem hjá væri; öskufall um Borgarfjörð ok Skaga, svâ at fènaðr fèll af ok hvervetna þar í milli. Menn fóru til fjallsins, þar sem uppvarpit var, ok heyrðist þeim sem bjargi stóru væri kastat innan um fjallit; þeim sýndist fuglar fljúga í eldinum bæði smáir ok stórir með ýmsum látum, hugðu menn vera sálir. Hvíta-salt svâ mikit lá þar umhverfis opnuna, at klyfja mátti hesta af ok brennusteinn; (*add.* DG: Annar eldr var uppi í Hnapparvallar-jökli; hinn þriðji í Herðabreið yfir

b) Gyðusyni FI. *c)* einni nótt eptir festum Dunstani ɔ: *una nocte post festum Dunstani.* *d)* *pro* með svâ miklum fádæmum C: "óári" ɔ: *annonæ caritate. Hic cætera exemplaria adeo a codice principali* A *et invicem divergunt, ut rectius puto integras eorum relationes hic adponere, ita nempe in* DG: með svâ miklu myrkri af öskufalli að í sumum stöðum frá dagmálum til nóns sá ekki skrím (G: skímu) úti heldr enn menn væru blindir, ok var þó mikit myrkr allan daginn ok marga aðra síðan. Tók askan í ökla undir Eyjafjöllum ok fylgði nautfellir mikill G af sandfallinu mest um Rángárvöllu at eyddi náliga 5 hreppa ok víðar annar-staðar dóu naut manna ok fè af sandinum ɔ: *tam spissis tenebris lapsu cinerum ingruentibus, ut in locis nonnullis ab hora nona ante, ad horam tertiam post meridiem homines nihil foris visu distingverent, perinde ac si cæci essent, toto tamen eo die multisqve insequentibus spissæ tenebræ perdurarunt. Sub Eyjafjöllis ad talos usqve cineres pertigerunt, hæc magna strages bovium secuta est, maxime in Rangárvallis, adeo ut propemodum qvinqve tractus desolarentur, et passim alibi locorum boves et pecudes ex arena interierunt.* ELM: Með svâ miklu sandfalli, at fènaðr dó af um vorit, ok sauðfè ok nautfènaðr dó mest um Rángárvöllu ok eyddi náliga 5 hreppa ok víðara annarstaðar dó naut manna af sandinum, varð stórfellir ɔ: *tanta arenarum præcipitatione ut ex eo pecudes et pecora vere interierent et oves et boves per tractum Rangarvallensem maxime perirent et fere qvinqve tractus desolarentur, et passim alibi magna strages fiebat.* FIII: með svâ stórum dýnkjum, at landið skalf alt, svâ at í fjarlægum hèruðum hristust skjáir

monte Hecla, sexta dominica inseqventi adeo cum insolita violentia et cinerum dispersione ut multa territoria in vicinia vastata fierent, tantæ etiam primo die foris exstiterunt tenebræ, qvantæ media nocte circa mediam hyemem sunt in ædibus nigerrimæ. Tota per regionem flammæ sitam, qvasi in præsentia intonuit. Per Borgarfjördum et Skagum (promontorium) lapsus cinerum adeo vehemens erat, ut ex eo greges et armenta leto sternerentur, qvod etiam ubiqve intermedio horum tractuum evenit. Accedentibus ad montem hominibus ubi egestio erat, auditum est, qvasi ingens saxum intus in monte huc et illuc jactaretur. Visæ sunt illis aves tam parvæ qvam magnæ variis cum gestibus in flamma circumvolitare, qvas animas (defunctorum) esse creditum. Salis nitri et sulphuris tanta copia circum circa chasma jacuit, ut eqvis onerandis suffi-

á húsum, sem fyrir vindi hvössum um langa tíma, ok var þá kyrt veðr. Myrkr var svâ mikit af öskufalli í nálægum hèruðum, at ljós brann í húsum um daga; þetta var fyrir Urbanus-messu 6 nóttum. Af þessu öskufalli dó mikill hluti nautfjár fyrir sunnan land, svâ at margir urðu snauðir at kvikfé ok gengu úr húsum frá eignum ok jörðum. Eyddust margir bæir um Skálholts-sveit ok Rángárvöllu ok nokkrir austar. ɔ: *tantis fragoribus, ut regio tota contremisceret, ut in tractibus remotis ædium fenestræ (specularia membranea) qvasi vehementi vento diu concuterentur; atqvi aer tum fuit tranqvillus. In tractibus vicinis lapsu cinerum tantæ ingruerunt tenebræ, ut interdiu in ædibus accensa lumina lucerent. Sex noctibus ante festum Urbani hæc evenerunt. Ista cinerum præcipitatione in regione australi magna adeo pars armenti boum interiit, ut facultatum vivarum multi egeni fierent, et ex ædibus a possessionibus et prædiis discederent, multæ villæ in tractu Skalholtensi et in Rangarvallis et aliqvanto magis ortum versus desolatæ sunt.* N *ita:* með miklu sandfalli ok svâ stórum brestum, at björgum laust saman í eldinum at náliga heyrði um allt land; svâ var ok dymt meðan sandfallit stóð mest yfir, at eigi var bókljóst í kyrkjum þeim er næst stóðu uppkomu eldsins, ɔ: *ingenti arenarum lapsu, tantisqve fragoribus ex petris in igne collisis, qvi totam fere per Islandiam audirentur. Maxima arenarum dispersione durante, adeo spissæ fuerunt tenebræ, ut in templis, eruptione vulcani proximis, lux ad legendum non suppeteret.* e) *pro seqventibus* C: um daga, sem um nætur á vetr ɔ: *interdiu, ita ut noctu hyemali.*

Fljótsdals hèraði ok voru allir jafnsnemma uppi). *Soli* A: Sex skip í Hvalfirði, áðr útlètu fjögur. *Omnes* **1340** LM: Andaðist herra Egill biskup at Hólum, *Soli* A: Eyjólfsson (*add.* FI: einni nótt fyrir festum Ypoliti EGLM: Var hann hinn mesti *f)* forsjó-maðr í andligum hlutum ok veraldligum, ok auðgaði heilaga Hólakyrkju með LM: bækur, EGLM: kyrkju skrúða, EG: klukkum EGLM: ok alskyns gnóttum, er á Islandi meiga framast verða. EG: Síra Einar kaus hann at olía sik, E *Soli:* ok hann skipaði honum öll vices in temporalibus et spiritualibus. EGLM *g)* Þessi signaði Herra Egill biskup hafði marga ágæta siðu í biskupsdómi sínum, í ölmusugjörðum viðr fátæka menn, í meinlætum síns líkama. Hann át einmælt hvörn dag ok drakk eigi utan yfir borði litla máldrykkju EG: á tveim dægrum. Hann var saung-vin ok mikill bænahalds-maðr; rèttlátr ok EGLM: óágjarn (*add.* LM: var hann). Hann vildi ekki þiggja í sinni visitatione, sem EG: lög heilagrar kyrkju ákveða, LM: (ok vani var til biskupa. EGLM: Hann var stjórnsamr ok dæmdi svo ríka sem fátæka. Þá er hann kom út til Islands, EG: vígðr biskup, EGLM: bauð hann at hvörjum manni skyldi aptr skipa þann sakeyri, sem hans ráðsmaðr hafði aftekit. EG: Svâ sem hann var prófastr, EGLM: *h)* lèt hann skipta gótsi *i)* sínu í þrjá staði: einn part gaf hann kyrkju, annan fátækum mönnum, þriðja skipaði hann erfíngjum). *Soli* A: Biskupslaust landit. *Omnes* **1340** CLM: *k)* Útkoma Ásláks, ADEGLMN: kórsbróðir af Niðarósi (*add.* FI: á Eyrum), ACDEGLMN: sendr af Páli erkibiskupi *l)* at visitera allt Island. ADEFGHILM: Þá kom út Bótólfr Andresson *m)* skipaðr af konúnginum hirðstjóri um allt Island. AE **1340** LM: Vetr góðr. AFI: Utanferð bróður Jóns Sigurðssonar. (*Add.* DG: *n)* Snjóvetr svâ mikill fyrir sunnan land, at enginn maðr vissi dæmi annars þvílíks;

f) forsjónar-maðr GLM. *g)* *pro* "þessi" &c. LM. *tantum:* hann var siðgóðr, ok ölmusu-gjarn ɔ: *erat honestis moribus, et ad elemosynas dandas promtissimus.* *h)* af prófastdæmi lèt hann: *ex præpositura curavit* LM. *i)* sínu ɔ: *suas* LM. *k)* *pro* útkoma Ásláks DG. *ita:* Þá komu út tveir menn norrænir til Islands, Síra Aslakr &c. ɔ: *Tunc duo viri Norvegi in Islandiam advenerunt, dominus Aslacus* &c. *l)* erkibiskups vegna ɔ: *archiepiscopi nomine* CDG. — *pro seqventibus* DG: at bjóða yfir almenníng svâ

ceret. Secundus vulcanus in monte glaciali Hnappavallensi grassabatur, tertius in monte Herdibreid supra tractum Fljótsdalensem; et omnes hi vulcani simul exstitere. Sex naves in Hvalfjördo exstitere antequam qvatuor e portu solvere. Obiit dominus Egillus Eyjolfi filius episcopus Holensis, una nocte ante festum Hyppoliti, fuit ille vir providentissimus cum in rebus spiritualibus, tum etiam in secularibus, Holense templum sacrum locupletavit libris, vestitu sacro, campanis et omnifariis rebus copiose, qvæ in Islandia qvam maxime comparari possunt. Dominum Einarem elegit ad se oleo inungendum eiqve vices omnes in temporalibus et spiritualibus demandavit. Benedictus ille vir dominus Egillus episcopus, in episcopatu suo multis egregiis moribus utebatur, in elemosynis erga pauperes, in adflictionibus sui corporis. Semel qvotidie cibum cepit, nec nisi ad mensam singulo biduo parum ad mensuram potavit. Cantui sacro precibusqve celebrandis deditus fuit, justus et expers avaritiæ. In visitatione sua, qvæ jura ecclesiastica definiunt noluit acceptare, sicuti episcopis moris fuit. In regimine muneris sui diligens fuit, de pauperibus æqve ac divitibus sententias tulit. Postqvam Islandiam episcopus inauguratus redierat, jussit singulis pensionem illam mulctatitiam reddi, qvam suus dispensator ab illis exegerat, qvatenus præpositus, facultates suas tripartito divisit; partem unam templis, secundam pauperibus donavit, et tertiam hæredibus assignavit. Islandia episcopis caruit. Aslaci fratris capituli Nidrosiensis in Islandiam adventus in Eyris, a Paulo archiepiscopo ad totam Islandiam visitandam missi. Tunc temporis etiam Botolfus Andreæ filius advenit, totius Islandiæ præfectus ab rege constitutus. Hiems bona. Peregrinatio fratris Jonæ Sigurdsonii. Hiems adeo nivosa in regione australi, ut alterius talis omnes exemplum ignorarent. Ante

biskupana sem aðra, ef þeir hefði til verit. i. e. *ad imperandum incolarum universitati, etiam episcopis, ita ut aliis, si exstitissent. Ita* E: *auctoritate visitationis per totam Islandiam.* *m) pro seqventibus* DG: af konúngs hálfu at bjóða yfir alla leikmenn ɔ: *ab rege missus ad imperandum omnibus laicis. Ita* FHI: með konúngsvaldi yfir öllu landi ɔ: *potestate regia totius Islandiæ gaudentis.* *n) add.* N: Hallæri mikit ɔ: *annonæ magna caritas.*

lagði á fyrir vetr ok hèlzt til sumars, *ok fylgdi* DFGIN *o)* fjárfellir mikill DG, alsháttar, N: bæði sauða ok nauta, svâ at milli fardaga ok Pètrs-messu fèll at eins fyrir Skálholti 80 nauta. DFGI: Síra Sigmundr Einarsson skipaðr officialis DG í Skálholti. DFGI: Síra Einar Hafliðason skipaðr officialis DG fyrir norðan land. FI: Síra Arngrímr gèkk í klaustr. Veginn Ivar Bifi. CF: Utanferð herra Gríms. EN 1340 LM: Andaðist Bjarni ábóti *p)* þorsteinsson frá þíngeyrum. CFH: þorðr Egilsson legifer *q)*.

1342. *Omnes*, LM 1341: Andaðist herra Eiríkr Sveinbjarnarson, (*add.* FI: fyrsta Kal. Julii) ok herra Kètill þorláksson, (*add.* FI: in festo Marci papæ). ADG: þorkèll Dúnkr (*add.* DG: veginn). *Soli* A: Síra Jón Kollsveinsson, *Omnes* 1341 LM: ok Rafn Jónsson af Glaumbæ, (*add.* LM: göfugr maðr), druknaði hann í þjórsá. — *Soli* A: Braut skip á Lánganesi, lifðu menn. AN: *r)* Annat braut fyrir Gautavík. — *Soli* A: Fluttir af 2 menn ok bátsfarmr, en skipit rak umhverfis Island. ADFGHIN: *s)* Aflimaðr Arnór þórðarson (*add.* FHI: saklaus) *t)* hægri hendi ok vinstra fæti, *Soli* A: austr vit Seljalandsfoss, af ráðum þorsteins Nikulássonar Gunnhiltíngs, ADFGHI: en tilskipan Jóns Hallssonar. *Soli* A: Eclipsis lunæ. Víg þorsteins Gunnhiltíngs. ACG, 1341 LM: Brúðlaup Bótólfs ok Steinunar Rafnsdóttur í Glaumbæ gjört met miklum metnaði ok tilboðit mönnum um alt Island (*add.* LM: svâ þá var talit 300 manns eðr meira). ADG: Utanferð Síra Ásláks (*add.* DG: ok herra Gríms. DFGI: Andaðist Agatha FI: Helgadóttir, DFGI: abbadís í Kyrkjubæ, FI: tveim nóttum fyrir Maríu-messu fyrri. Kjörin systir Jórun Hauksdóttir í staðin. DG: Veginn þórir Bjarnason af Rafni Oddssyni. DGFHI: *u)* Róstur miklar á Islandi í vígum ok áverkum DG: ok þúngligum málaferlum. Gísli Philippusson í stór-mælum. DG: þórðr Egilsson tók lögsögn. DGN: Andaðist Hákon biskup DG: af Björgvín ok Eiríkr biskup af Stafángri, N:

o) sauðfelli-vetr ɔ: *hiems ovium strage insignis* FI. *p)* þorgeirsson LM. *q) Hic desinunt annales regii litera* C: *notati, typis expressi in Script. Rer. Dan. Tom. III.* *r) pro* annat N: Lángabussa. *s) ita* DG: Arnór fánginn ok fóthögginn ok fíngrhögginn af Jóni ɔ: *Arnorus á Jona captus et pedes et digiti illi ampu-*

initium hiemis asperitas illa cæpit et ad æstatem usqve continuavit, qvam omnifariæ gregis armentorumqve strages comitata est, tam ovium, qvam bovium, ut inter dies migrationum et festum Petri Schalholtia sola octoginta boves amiserit. Dominus Sigmundus Einaris filius Schalholtiæ officialis constitutus, Einar vero Haflidi filius in boreali Islandiæ qvadrante idem munus accepit. Dominus Arngrimus in cænobium concessit. Ivarus Bifus occisus est. Peregrinatio domini Grimi. Obiit Bjarno abbas Thingeyrensis Thorsteini filius. Thordus Egili filius legifer.

1342. *Obierunt dominus Ericus Sveinbjörni filius primo Calend. Julii et dominus Ketillus Thorlaci filius in festo Marci papæ. Thorkillus Dunkus interfectus. Obierunt dominus Jonas Kollsveini filius et Rafnus Jonæ filius Glaumbæensis vir nobilis, qvi in amne Thiorsa submersus est. In promontorio Langanesonavis confracta, nautæ vero vivi evaserunt. Altera pro Gautavikia confracta est, de qva duo viri in terram devecti sunt, et onerata schapha, navis autem circumcirca Islandiam acta est. Arnoro Thordi filio manus dextra et pes sinister præcisa sunt in ortu ad cataractam Selialandicam, idqve consilio Thorsteini Nicolai filii Gunnhiltingii et jussu Jonæ Hallsonii. Eclipsis lunæ. Cædes Thorsteini Gunhiltingii. Nuptiæ Botolphi et Steinunnæ Rafni filiæ Glaumbæi superbissime celebratæ, hominibus ex tota Islandiæ invitatis, ut trecenti vel etiam ultra ibi sint numerati. Peregrinatio domini Aslaci et domini Grimi. Obiit Agatha Helgonis filia, abbatissa Kyrkjubæensis binoctio ante festum Mariæ prius in cuius locum electa est soror Joruna Hauki filia. Thorerus Bjarnonius a Rafno Oddsonio interfectus. In Islandia admodum inqvietum illationibus cædium et vulnerum, gravibusqve causis forensibus. Gislo Philippi filius facinorum majorum reus agitur. Thordus Egilli filius jurisdictionem sumsit. Obierunt Haqvinus episcopus Bergensis et Ericus episcopus Stavangriæ et episcopus Hallvardus. Episcopi in Islandiam electi,*

tati sunt. *t)* FHI: Arnór þórðarson handhögginn ok fóthögginn saklaus af Jóni Hallssyni ɔ: *Arnoro Thordi filio innocenti manus et pedes ampntati sunt a Jona Halli filio.* *u)* Orustr: *pugnæ.* FHI.

ok Hallvarðr biskup. DG: Kjörnir biskupar til Islands, bróðir Jón Sigurðarson til Skálholts, hinn þriðji met því nafni, ok Ormr kórsbróðir af Stafángri til Hóla. Dissentio inter dominum abbatem Thorlacum et fratres in Veri ob diversas causas. Herra ábóti ætlaði at sigla, þat er eigi varð frammgengt; síðan fór herra þorlákr ábóti til Viðeyjar með ráði Síra Sigmundar, D: tamen qvasi profugus, DG: var hann þar eptirkomanda vetr. Sundrþykki milli Jóns Hallssonar ok Arnórs þórðarsonar um sýslu millum þjórsár ok Lómagnúps-sands, er hvartveggi þóttist halda eiga. FI: Andaðist Guttormr prestr þórarinsson. N: Fórst Hjöltin. Drepnir margir þýverskir menn í Björgvin af herra Bjarna).

1343. ADEGN, 1342 LM: Vígðr Ormr biskup Ásláksson til Hóla; Jón biskup Sigurðarson til Skálholts, (*add.* DG: meistari), þorsteinn biskup til Björgynjar; ADEG, 1342 LM: Guthormr biskup (*add.* DG: prófastr af postula-kyrkju) til Stafángrs; (*add.* DG: Hállvarðr biskup til Færeyja); ADEGN, 1342 LM: Jón biskup Skalli (*add.* DGN: Eyríksson) til Grænlands, (*add.* DG: ok komst eigi); AEG, 1342 LM: ok lifði Árni biskup á Grænlandi at óvitandi Páli erkibiskupi. A cæteriqve, 1342 LM: Utkoma Orms (*add.* N: hins 13da Hóla-) biskups); braut skipit (*add.* DG: af hafi komanda í spón næsta dag fyrir Maríu-messu síðari, er Ormr biskup kom út á) við *x*) þjórsársand; druknuðu af *y*) XVIIj menn, (*add.* DG: ok tapaðist mikit góts, FHI: komst biskup á land með viðum; DG: þann sama dag var sjáar-gángr svâ mikill af stormi ok veðri, at sjór gèkk lángt upp um allar búðir á Eyrum, rak upp tvö skip önnur enn þaug sem braut; hraktist góts manna, en margir fengu skaða í fjártjóni. *Omnes:* Útkoma herra Jóns (*add.* LMN: Skálholts) biskups ELM: Sigurðarsonar, N: Tók hann mjök síðla þat haust land austr í Reiðarfirði, í Austfjörðum, DG: næsta dag fyrir Matheus messu, fór hann þá austan eptir biskupsligri skyldu, O: ok kom heim litlu fyrir jóla-föstu). Braut skip, er átti Snorri Fótr, Katrinarsúðin (*add.* DEG: er lét út af Hvalfirði, DG: fyrir utan Hafnarfjörð) A. *soli:* við Nyja-Hraun *y*). ADEFGILMN: druknaði hann ok *z*) 5 menn aðrir (*add.* FI: 7da Kalend. Sep-

x) h a f - s a n d a ɔ: *pulvinos maris* DG. *sed* H o f s - s a n d FI. *y*) 15. DG.

frater Jonas Sigurdsonius ad Schalholtum tertius eius nominis, et Ormus frater Capituli de Stavangria ad Holas. — Dissensio inter dominum abbatem Thorlacum et fratres Verenses ob diversas causas. Dominus abbas ad peregrinandum ventis vela dare sibi proposuerat, id qvod tamen perficere non potuit; deinde dominus Thorlacus abbas in Videyam concessit consilio domini Sigmundi, (tamen qvasi profugus), ubi hyeme seqventi mansit. Inter Jonam Hallsonium et Arnorum Thordi filium lites exstiterunt de toparchia inter amnem Thiorsá et Lomagnupsandum sita, qvam uterqve jus tenendi habere sibi videbatur. — Obiit Guthormus sacerdos Thorarinus. Navis Hjöltin dicta periit.

1343. *Ormus Aslaci filius episcopus ad Holas inauguratus est, et Jonas Sigurdi filius episcopus ad Skalholtum, magisterqve Thorsteinus episcopus Bergensis, nec non Guthormus præpositus templi Apostolorum, Stavangrensis episcopus. Havardus qvoqve episcopus Færöensis, Jonas Skalli (calvus) Erici filius episcopus ad Grönlandiam, qvo tamen pervenire non potuit. Vivus adhuc erat Arnas episcopus Grönlandiæ, at nesciente archiepiscopo Paulo. — Ormi tredecimi episcopi Holensis adventus in Islandiam, navis ex alto veniens, in qva dominus Ormus episcopus advenit, ad pulvinos amnis Thjórsa, die proxima ante festum Mariæ posterius confracta est, nautarum octodecim submersi sunt, et pecuniarum multum deperditum. Episcopus vero materie lignea vectus in terram salvus evasit. Eodem die vehementi vento ac tempestate tantus fuit maris æstus, ut fluctus longe supra omnes tabernas Eyrenses egrederentur, duæ aliæ naves præter eam qvæ confracta est, in littora sunt compulsæ, facultates hominum exagitatæ, et multi magnam pecuniarum jacturam passi sunt. — Reditus domini Johannis Sigurdi filii episcopi Skalholensis; autumno illo sero admodum appulit in Reidarfjördo Austfjordensi die proxima ante festum Mathæi; tum ab ortu pro officio episcopali iter incepit, et paulo ante jejunium adventus, domum pervenit. Navis qvam Snorro Fótur (pes) possedit, nominata* K a t r i n a r s ú d, *qvæ e Hvalfjordo solvisset, confracta est extra Hafnarfjordum ad Nya-Hraunum (saxetum novum); ipse et*

17. ELM, — 16. FHI. *y)* f y r i r H v a l e y r i FI. *z)* 23. D, — 22. EGLMN, — 16. FI.

tembris). ADG: *a*) Braut (*add.* DG: í spón) Lýsu-bussuna í pollinum á Eyrum. *Soli* A: Lesti postula-súðina ok varð aptrreka á Seleyri. ADF GI: *b*) Í Grindavík spónbraut Augvaldsnes bussuna, dó af 2 menn; (*add.* EL: þá braut enn önnur þrjú Islanðs för; FI: Fimm skip braut í spón, en þó lesti fleiri). ADEG 1342 L: *c*) Brend systir ein í Kyrkjubæ, er Kristín hèt, er gèfist hafði púkanum með brèfi; *Soli* A: hún hafði ok misfarit með guðs líkama ok kastat aptr um náðahús trè, lagist með mörgum leikmönnum. AEG, 1342 L: Jón biskup *d)* fángaði Arngrím Eystein *e*) ok Magnús bræður *f*) í (*add.* EG: Veri, í) þykkvabæ, fyrir þat, at þeir höfðu barit á þorláki ábóta sínum, *Soli* A: þeir urðu ok opinberir at saurlífi, sumir at barneign; AEGL: var Arngrímr settr í tájárn en Eysteinn í hálsjárn *g*). Hóla biskup *h*) fángaði 3 bræður á Möðruvöllum *i*) ok járnaði fyrir þær sakir, hann gaf þeim; (*add.* EGLM: Spenti hann fast Hóla kyrkju gótsi, því sem þeir herra Egill biskup ok Síra Einar Hafliðason höfðu undir komit). *soli* A: andaðist Finnr Ögmundarson, AN: Síra Jón Koðránsson, AFI: Snorri Dalr, frú Vilborg (*add.* FI: Sigurðardóttir), *soli* A: ok þórdís Marteinsdóttir. (*add.* DFGI: Dráp þorsteins Nikulássonar í Gunnarsholti. DG: Fórust tvær skipshafnir, er lètu frá Hrollaugs eyjum, druknuðu þar 16 menn. DFGI: Utkoma herra Gríms. DG: Skipat lèn um Vestfjörðu ok Sunnlendínga fjórðúng ok alt til *k)* Helkundu-heiðar ok *l*) hirðstjórn ok skipa lögmenn fyrir norðan land ok sunnan. Stríð millum herra Magnúsar Noregs konúngs ok þýskra manna. Teknir tveir kuggar konúngs vegna fyrir þýðverskum mönnum með öllu gótsi ok mönnum; lagðist sættar-fundr in vigilia Johannis baptistæ. Sætt meðal Magnúsar konúngs ok þýðverskra manna. Herra Magnús konúngr bjóst at herja á Dana-ríki ok beiddi sèr liðs-afla í Noregi. Sætt Magnúsar

a) *Ita* DG: leysti upp veðr ɔ: *in procella, ruptis funibus &c.* *b*) *Ita* DG: Annat skip af hafi komanda braut í Grindavík, druknuðu 3 menn ɔ: *alia navis e alto veniens in Grindavica confracta est, nautarum tres submersi sunt, sed* FI *ita:* þá braut enn skip í Grindavík ɔ: *Tum adhuc navis in Grindavicia confracta est.* *c*) *Ita* D: Degraðeraði hann systir í Kyrkjubæ propter blasphemiam ok síðan var hún brend. i. e. *sororem Kyrkjubæensem propter blasphemiam ordine sacro movit, qvod peccatum illa deinde vivi comburio luit.* — *Ita* L:

qvinqve alii submersi sunt septimo Kalend. Septembris. Navis Lýsubussa in ipso portu Eyrensi confracta est. Navis Postulasuda labefacta, in Seleyram repulsa est. In Grindavica navis Augvaldsnes-bussa confracta est, ex qva duo viri submersi sunt. Adhæc aliæ tres naves islandicæ confractæ sunt. Qvinqve naves in frusta comminutæ sunt, plures tamen labefactæ. Soror qvædam Kyrkjubæensis, nomine Christina, viva combusta est, qvæ per scriptum contractum cacodæmoni se dederat; corpus etiam dei male tractaverat, et pone ligna qvædam (sedilia) latrinæ abjecerat; cum multis etiam laicis coitum habuerat. Jonas episcopus fratres Thykkvabæenses Arngrimum, Eysteinem et Magnum Veri comprehendit, eo qvod Thorlacum abbatem suum verberaverant. Illi etiam scortationis convicti sunt, et qvidam eorum qvod liberos procreassent. Arngrimus in compedes (digitorum pedis) conjectus est, Eysteinus vero in vincula colli. Episcopus Holensis tres fratres Mödruvallenses cepit, et in ferrea vincula conjecit, propter crimina, qvæ illis imputavit. Facultates cathedræ Holensis, qvas dominus Egillus et dominus Einarus Hafliðonis filius eidem adqvisiverant, vehementer consumsit. Obierunt Finnus Ögmundi filius, dominus Jonas Kodrani filius, Snorro Dalius, Domina Vilborga Sigurdi filia, et Thordisa Marteini filia. Thorsteinus Nicolai filius Gunnarsholti occisus est. Navigia duo cum onere interierunt, qvæ ab insulis Hrollaugensibus solverant; sedecim hoc naufragio viri submersi sunt. Adventus in Islandiam domini Grimi, cui per Vestfjördos et qvadrantem australem, imo usqve ad tesqva Helkundica prætura est collata, nec non præfectura (totius insulæ); eiqve nomophylaces in regione boreali et australi constituendi potestas data. Inter Magnum regem Norvegiæ et Germanos bellum exarsit. Regis nomine duo (coggones) navigia mercatoria cum omnibus nautis et pecuniis Ger-

Nunna ein í Kyrkjubæ var brend fyrir páfa-blasphemiam, ɔ: *Monialis qvædam Kyrkjubæensis cremata est propter ea, qvod in papam blasphemias dixerat.* *d*) tók ad correctionem EG. *e*) ok Magnús *omitt.* EGL. *f*) "tvo" *add.* L. *g*) *pro* Hóla EGL: Ormr. *h*) *pro* fángaði EGL: hafði ok í óblíðu ɔ: *fuit infensus; iidem omitt.* "3." *i*) *pro seqv.* EGL: ok kastaði suma í myrkvastofu ɔ: *nonnullos in carcerem conjecit.* *k*) Helkviðu G. *l*) "hriðstjórn" *prave in* D.

konúngs ok Dana-konúngs. DFGI: Þetta sumar byrjaði lítt hafskipum. DG: Kjörin systir Jórun Hauksdóttir til abbadísar í Kyrkjubæ. FI: Þerrileysu-sumar mikit. Andaðist Þórðr ábóti ok Helgi ábóti Sigurðarson af Viðey Thómas-messu fyrir jól, ok Narfi prestr Guðmundarson. N: Þat sama sumar var tekin Hænsna-bússan ok drepnir af allir menn. Brann Mikiáls kyrkja ok margir garðar í Þrándheimi.)

1344, AEG, 1343 L: Síra Einar Hafliðason *m*) fèkk Breiðabólstað (*add.* EGL: í Vestrhópi. Þá hann kyrkjuna áðr um vetrin in festivitate omnium sanctorum). AEGN, 1343 LM: Vígðr Eiríkr (*add.* N: Bolli) ábóti til Þíngeyra. AEG, 1343 LM: Gjörðust (*add.* EGLM: á því ári) biskupar harðir vit lærða ok leika á Íslandi (*add.* DFGI: Sett múnka-regla *n*) í Viðey FI: ok vígðir 6 bræður undir Benedictus reglu, in translatione sancti Benedicti). *Soli* A: Brattr fèkk Oddnýjar, ok Þótti Þat tíðindi, at herra Ormr lagði mikla penínga út af Hóla-stað met honum fátækum, ok veitti brúðkaup hans heima at Hólum met miklum kosti. AFI: Veginn Pretta-Páll (*add.* FI: Eyjólfsson), *soli* A: í Dölum vestr, (*add.* FI: af Þórarni Jónssyni. AFI: Síðan um vorit vogu synir (*add.* FI: fyrrnefnds) Páls í Lángavatnsdal tvo menn, *o*) Þá sem Þeir kendu atvist um víg föður síns, hèt Haldór hvortveggi. Jón biskup vígði hálfkyrkju í Alviðru (*add.* D: Vígð Jórun abbadís í Kyrkjubæ ok nefnd Agnes. DG: Vígðr Síra *p*) Sigmundr til múnks. *q*) Jón biskup reiknaði útgjöld af kyrkjutíundum af hinum ríkurum mönnum, er kyrkjur höfðu at varðveita, ok af fleirum öðrum, er honum Þótti ránglega fram hafa farit. Hinn fyrsti synodus haldinn af herra Jóni biskupi á norrænan hátt, millum Jónsmessu ok Pètrs-messu, heima í Skálholti, ok DFGI: fór um sumarit um

m) *ita* EGL: Fór búnaði á Breiðabólstað ɔ: *Breidabolstadum migravit.* *n*) *pro hoc* FI: skipt um reglu-hald ɔ: *permutatio in ordinatione canonum.* *o*) *pro seqv.* FI: Haldór Jónsson ok Haldór Þórar-

manis sunt ablata. Conventus reconciliationis in vigilia Johannis Baptistæ habitus est, in qvo inter regem Magnum et Germanos reconciliatio efficiebatur. Dominus Magnus rex ad expeditionem hostilem contra Danos se paravit et ex Norvegia auxilium petivit. Reconciliatio inter Magnum Norvegiæ regem et Daniæ regem. Hac æstate naves mercatoriæ parum felicia itinera fecerunt. Soror Joruna Hauki filia ad munus abbatissæ Kyrkjubæi electa. Æstas admodum humida. Obierunt abbates, Thordus et Helgo Sigurdi filius Videyensis festo Thomæ, præcedente festum jolense, et Narfo sacerdos Gudmundi filius. Eadem æstate navis Hænsna-bussa capta, et nautæ omnes occisi. Templum Michaelis Throndhemiæ et multæ ædes conflagraverunt.

1344. Dominus Einarus Haflidsonius fundum pastoralem Breidabolstadum Vesturhopi accepit, nam hyeme antea in festivitate omnium sanctorum templum nactus est. — Ericus Bollus abbas Thingeyrensis inauguratus est. Hoc tempore episcopi in doctos et laicos Islandiæ severi facti sunt. Ordo monachorum Videyæ (aliter) constitutus est et sex fratres ad subeundum canonem Benedicti initiati sunt, in translatione sancti Benedicti. — Brattus Oddnyam uxorem duxit, et inusitatum videbatur, qvod dominus Ormus e bonis cathedræ Holensis ei pauperi multas pecunias erogaret, nuptiasqve ejus magno cum sumptu Holis celebrandas curavit. — Pretta-Paulus Eyolfi filius in Dalis in occidentali qvadrante insulæ sitis, interfectus a Thorarino Jonsonio. Vere deinde proximo filii Pauli laudati Langavatnsdalensis duos viros, qvos in cæde patris adfuisse insimulabant, occiderunt, qvorum utrique Hulthori nomen erat. Johannes episcopus sacellum in Alvidra inauguravit. Joruna abbatissa Kyrkjubæensis inaugurata nomen Agnethæ nocta est. Dominus Sigmundus monachus initiatus est. Iohannes episcopus rationes exegit ex decimis templorum a viris ditioribus, qvi templa administranda habuere et ab aliis pluribus qvi prave rem egisse visi sunt. Prima synodus a domino Iohanne episcopo, more Norvegico inter Iohannis Baptistæ Petriqve festa domi Schalholti

insson. *p)* Guðmundr G. *q)* *Ita* FI: Jón biskup höfðaði tilkall um tíunda-mál ɔ: *Johannes episcopus in causis decimarum suas postulationes cœpit.*

Vestfirðínga-fjórðúng. DG: Á milli Helsíngjaborgar ok Bassa-þorps í Eyrar-sundi í Danmörku braut um nótt ok dag meira enn 15 týgi skipa, stór ok smá, ok svâ margr maðr druknaði þar, at þat gat engi maðr talt; þar var ok hvörr flettr ok ræntr, sem á land kom, hvart sem hann var lífs eða lätinn. Tekin upp bein Guðmundar biskups at Hólum ok þvegin af Ormi biskupi fyrir jarteinir, ok dúkr sá er um hafði legit 30 vetra, síðan næst er þvegin voru, var met öllu ófúinn ok hvorgi völnaðr. FI: Bróðir Sigmundr Einarsson skipaðr prior. Tekin ábóta-stètt af þorkèli ábóta at Helgafelli, ok kjörinn í staðin bróðir þorsteinn Snorrason af sama klaustri, annar met því nafni. Druknaði Andres Philippusson. Utanferð Guðmundar ok Orms Snorrasonar ok Teits Pálssonar. Gísli Philippusson bannsúnginn af biskupi Jóni Pètrs-messu ok Páls. Útkoma bróður Ásláks met konúngs-vald.)

1345. ADFGI: Veginn Helgi Haldórsson (*add.* DG: bóndi af Brodda) at Melum í Miðfirði. *Soli* A: Fimm skip komu af hafi í Hvalfyrði, en hit sjötta braut í Kvígu-vogum. *Omnes:* Utanferð Orms biskups (*add.* EG LM: í Hvalfyrði, DGFI: ok *r*) herra Gríms, DG: Sira Áslaks kórsbróður, Benedikts Kolbeinssonar, FI: ok bróður þorkèls), AEG: Sira Einars Hafliðasonar ok Síra *s*) Runólfs (*add.* EG: ok voru um borð báðir samt á kosti herra Jóns biskups). *Soli* A: Sukku niðr margir bæir í Orkadal af vatnavöxtum. (*add.* DFGI: Vígðr (FI: bróðir) þorsteinn ábóti til Helgafells. DG: *t*) Tekit vald af Eiríki ábóta at þíngeyrum en skípat þángað Stepháni ábóta af Múnkaþverá, N: fór hann til þíngeyra. DG: *u*) Gefinn aptr heiðr sinn ok ábóta-vald bróður Bergi ok forráð at Múnkaþverá. DG: Komu út ellefu skip til Islands. Sýndist einn undarlegr hlutr austr í Lagarfljóti í Fljótsdalshèraði ok vita menn at kvikt var; sýndist stundum sem eyjar stórar, en stundum skýtr upp lykkjum, ok sund í milli ok margra hundraða faðma lángt. Engi veit digrleika á því ok hvarki

r) ok 2 prestar ɔ: *duo sacerdotes* LM. *s*) Eyólfr I. *t*) *ita* N: Eiríkr lagði af fyrir sök ɔ: *Ericus propter culpam (abbatiam) deposuit.*

celebrata est; eadem æstate per qvadrantem occidentalem ille obibat. Inter Helsingburgam et Bassa-thorpium in Eyrarsundo in Dania una nycthemerio plus qvam centum et qvinqvaginta naves majores et minores confractæ sunt, totqve homines submersi, ut eorum numerum nemo posset inire; Ibi etiam omnes, qvi in continentem vehebantur, sive vivi, sive mortui, spoliati direptiqve fuere. Ossa Gudmundi episcopi Holensis e sepulcro sublata, et lavata sunt a Ormo episcopo propter miracula, et textile cui corpus ejus per triginta annos involutum jacuerat, postqvam primo ossa abluta erant, a putridine prorsus immune et omnino immaculatum fuit. Frater Sigmundus Einari filius prioris munere ornatus est. Abbatia Thorchillo abbati Helgafellensi abrogata, et ejus loco fratri ejusdem cænobii Thorsteino Snorronis, secundo eius nominis, data. Andreas Philippsonius submersus est. Peregrinatio Gudmundi et Ormi Snorronis filii nec non Teiti Pauli filii. Gislo Phillippi filius, festo Petri et Pauli ab exiscopo Iohanne excommunicatus est. Fratris Aslaci in Islandiam reditus cum potestate ab rege collata.

1345. *Helgo Haldori filius herus in Melis Midfjordensibus a Broddone interfectus est. Qvinqve naves ex Oceano in Hvalfjordum venerunt, sexta vero in Kviguvogis confracta est. Peregrinatio Ormi episcopi Hvalfjordo exeuntis, domini Grimi, domini Aslaci fratris Capituli, Benedicti Kolbeini filii et fratris Thorkilli, nec non domini Einari Haflidsonii et domini Runolfi, his ambobus in eadem nave vectis episcopus Iohannes victum præbuit. Multæ villæ in Orcadalo incrementis aqvarum submersæ sunt. Frater Thorsteinus abbas Helgafellensis inauguratus est. Potestas Erico abbati Thingeyrensi abrogata est et Stephanus abbas Munkathveraensis eo iterum constitutus, qvi Thineyras migravit. Restituta Fratri Bergo sunt, honos suus, abbatia et regimen Munkatheráæ. Naves undecim in Islandiam venerunt. Ortum versus in flumine Lagarflioto, tractus Fliotsdalensis, res mirifica apparuit, qvæ vivi cuiusdam naturam habere constabat, hoc monstrum interdum insularum magnarum speciem præbuit, interdum per spiras se sustulit cum apertis aqvarum intervallis. Animantis illius longitudo*

u) *Pro seqv.* N: en Bergr áboti fór til þverár ɔ: *at Bergus abbas Munkathveraam migravit.*

hefir sést á því höfuð né sporðr, ok því vita menn eigi hvat undra þat var. FHI: Flæðar svâ stórar Agnesar-messu, at víða braut eyjar oc annes ok fèll inní húsin sumstaðar. DG: *v)* I Gaulárdal í þrándheimi bar svâ til at áin Gaul hvarf nokkura (daga) en síðan hljóp skriða ein svâ mikil at fyldi þveran dalinn ok stefndi uppí ána Gaul, svâ at fjöldí manna druknaði, en yfirflæddi bæina, svâ at allir voru í kafi, ok allr fènaðr druknaði. Síðan brast stíflan ok hljóp ofan alt saman ok áin ok tók þá miklu fleiri bæi ok fènað; tók þar af alls átta bæi hins fimta tugar, ok sumir af þeim höfuð-ból, ok nokkurar kyrkjur. Var svâ tilreiknat, at nær hálft þriðja hundrut manna hafi þar látizt, bændr ok konur þeirra ok börn ok prestar nokkurir ok margir klerkar ok fjöldi gyldisfólk ok margt vinnu-manua; en menn hyggja at þar muni eigi færra látizt hafa vegfarandi manna ok fátækt fólk, enn hinir sem taldir voru. Bar þetta til Krossmessudag um haustit. Fanst nokkut af líkum, en fám-einum mönnum varð borgit, svâ at lífið hefði, því at jörðin ok vatnit svalg altsaman, mennina ok bæina. Eru þar nú síðan sandar ok öræfi, en fyrst voru vötn ok bleytur, svâ at eigi máttu menn framm komast. FI: Komu upp sker á Breiðafirði þar, er áðr aldrei hafði sèt verit. Sætt Jóns biskups ok Gísla Philippussonar. Útkoma Snorra-sona, Guðmundar ok Orms ok hafði Guðmundr sýslu).

1346. ADEFGILN: Andaðist (*add.* DG: herra) Páll erkibiskup í Niðarósi, (*add.* FI: kalend. Februarii), ADFGIN: en kjörinn ístaðin (*add.* DG: Síra) Árni Vaði, (*add.* DGN: kórsbróðir FI: til erkibiskups,

v) *loco seqvent. a.* 1344 L. *et a.* 1346, EN *ita:* þau tíðindi gjörðust um haustit áðr í Niðarósi, at hálfr þriðji tugr bæja sökk niðr í jörð í Gaulardal, svâ at engi örmul sá eptir bygðarinnar, utan sléttr jörfi ok aur eptir þar sem bygðin hafði staðit *i. e. Autumno præcedente Nidrosiæ id rerum novarum evenit, ut solum Gaulardaliæ villas viginti qvinqve devoraret, ut ne vestigia qvidem ulla habitationis reliqva*

multis centuriis orgiarum æqvavit, crassitas vero nemini nota erat, nec caput nec cauda conspecta sunt, qvare, qvid monstri fuerit, ignoratur. Inundationes tantæ festo Agnethæ, ut passim insulæ et peninsulæ a continenti solverentur, ac aliqvot in locis ædes intro ruerent. In Gaulardalo Throndhemiæ accidit, ut amnis Gaulá aliqvot dies dispareret, postea vero tanta ruina montis præcipitata est, ut vallem transversam impleret et amnem Gaula obstrueret, unde multi homines aqvis absorbti sunt, aqvæ vero villis superinundarunt, ut penitus sub profundo essent et omnes greges et armenta mergerentur, deinde obstaculo aqvarum dissiliente simulcum amnis inferiora versus ruebat, tum longe plures villæ gregesqve absumtæ sunt. Universim villæ qvadraginta octo deletæ sunt, qvarum nonnullæ fuere primariæ et aliqvot templa, atqve ita computatum est, qvod propemodum ducenti qvinqvaginta homines ibi exstincti sint, heri, uxores eorum, liberiqve, pastores aliqvot multiqve clerici; numerosi etiam homines clariores, et operariorum freqventes, existimantur autem, haud pauciores viatorum et pauperum ibi periisse qvam ceterorum, qvi computati sunt. Festo crucis autumnali hæc evenerunt. Mortuorum aliqvot corpora reperta sunt, at pauci tantum servari potuerunt vivi, qvia humus et aqva homines simulcum villis absorbserunt. Ex eo tempore ibi loca arenosa desertaqve sunt, primum vero aqvosa et lutosa fuerunt, ut ne per ea itinera fieri possent. In Breidafjordo scopulus emersit, nunqvam antea conspectus. Iohannes episcopus et Gislo Philippi filius in gratiam inter se redierunt. — Adventus in Islandiam filiorum Snorronis, Gudmundi et Ormi, atqve Gudmundus jurisdictionem obtinuerat.

1346. *Obiit dominus Paulus archiepiscopus Nidrosiæ Calend. Februarii, et ejus loco dominus Arnas Vadi, frater Capituli, archiepiscopus electus, proxima inseqventi æstate ad Curiam profectus est, domino As-*

cernerentur, verum planitia et sabuletum ubi prius habitatio steterat. At **FI**: *ita:* **Snèrist um jörð at Gaulárósi í þrándheimi, ok fyrir því fórust þar meir enn 50 bólstaða ok allir menn ok fè alt, utan einn bóndi með nokkuru fè ok ein kerlíng** ɔ: *Solum ad ostium Gaularasense in Throndhemia inversum est, qva de causa plures qvam qvinqvaginta villæ et omne pecus perierunt, uno colono unaqve vetula exceptis.*

DGN: *x*) ok fór um sumarit eptir at curiam, DG, en gjörði Síra Áslák officialem). ADEFGHIN: 1344 LM: Útkoma Orms biskups, (*add.* N: fyrir sunnan land); AEG: ok *y*) Síra Einars Hafliðasonar (*add.* EG: með Sigurði Gyríðarsyni), ADEGN: 1344 L: ok braut skipit Rosinbergina, (*add.* EGL: er þeir voru á), *z*) vit Melrakka-slèttu í spón. Týndist *a*) fjár-hlutr mjök allr, en menn allir *b*) hèldust. *soli* A: Dróttsetabussan (kom) í Hvalfyrði. ADFGIN: *c*) Kom út Holti bóndi þorgrímsson (*add.* DG: með boðskap herra Magnúss konúngs), með hirðstjórn yfir öllu landinu, (*add.* DG: ok var hönum skipat at sjá um konúngs-eignir). AFI: Drukuan Böðvars Bárðarsonar met sínum mönnum. (*add.* DG: andaðist herra Erlíngr prófastr af postula kyrkju. DGFI: Ófarasumar, Margrétar-súðina braut á Eyrum, DG: búna til hafs; týndist nokkut af gótsi. Drnknan átta manna vit Kjálka-nes. Komu til Islands ellefu skip, met því, sem braut við Slèttu, ok voru sex í Austfjörðum. Útkoma herra Gríms með lögsögn, fyrir norðan land. Jón þorsteinsson skipaðr lögmaðr fyrir sunnan land, en þórðr Eyjólfsson lagði af. Kom knörrinn af Grænlandi met heilu, ok harðla miklu fè. EL: Gèkk Síra Einar Hafliðason um vetrin áðr af landi burt ok fór til pafa-garðs ok var í Avinione 9 nætur, fór um Fránkaríki aptr ok framm ok var í Paris um nokkurn tíma. FI: Jón biskup fór yfir Vestfjörðu. Hrafn ok Stein prest Skalla rak undan á ferju ok hètu allir suðrgöngu, brutu í spón við Snæfells-nes ok hèldust menn allir, nema einn. Druknaði Magnús þorkèlsson).

1347. ADG: þrettán *e)* skip komu af Noregi til Islands, *soli* A: ok braut tvö ok lètust 30 manna af öðru, ADG: en 7 *f*), (*add.* DG: aftrreka) skip voru fyrir. (*add.* DG: Braut Eindriðasúðina í spón austr í Borgarfirði við Lánganes; varð þar mannbjörg ok svâ mestrs þorra fjár. Braut *Bessa-lánginn* fyrir Síðu, druknaði þaraf Haldór Magri ok Gutth-

x) ok fór á páfagarð ɔ: *ad sedem papæ profectus est, tant.* N. *y*) 2 prestar hans ɔ: *duo ejus sacerdotes; nec plura* LM. *z*) vit Slèttu ɔ: *ante Slettam* N. *a*) mestr hluti góts ɔ: *maxima pars rerum* DG. *b*) komust lífs á land ɔ: *salvi in continentem evaserunt* DG: at höfðu

laco, (ad interim) officiali constituto. Adventus Ormi episcopi ad australem Islandiam, et domini Einari Haflidonis filii una cum Sigurdo Gyridæ filio. Navis Rosinberga dicta, in qva vecti sunt, in minutissima frusta ante Melrakkaslèttam confracta est, et rei pleraqve perierunt, vectores autem servati sunt. Navis **D r o t t s e t a b u s s a** *in Hvalfjordo appulit. — rediit* **H o l t o** *herus (procer) Thorgrimi filius mandatum regis Magni adferens. Præfectus erat ille totius Islandiæ constitutus et inspectio possessionum regiarum ei demandata. Submersio Bödvari Bardi filii cum suis. Obiit dominus Erlingus, præpositus templi apostolorum. Æstas infortuniis insignis. Margretarsuda, ad iter per oceanum parata, confracta est, pecuniarum aliqvantum perditum. Octo homines ad Kialkanesum aqvis submersi sunt. Undecim naves in Islandiam venerunt, unacum ea, qvæ juxta Slettam fracta est, qvarum sex in Austfjordis fuere. Reditus domini Grimi cum jurisdictione in regione boreali. Jonas Thorsteinsonius in regione australi nomophylax constitutus est, Thordus vero Egilsonius jurisdictionem deposuit. Navis oneraria ex Grönlandia incolumis, et valde magnis pecuniis onusta, in Islandiam advenit. Dominus Einarus hyeme præcedenti peregre profectus est. Ille novem noctes Avignone transegit, per Galliam ultro citroqve obibat et aliqantisper Parisiis commoratus est. Iohannes episcopus per Vestfjordos itinera fecit. Hrafnus et Steinus pastor, in navigio, vento et fluctibus a terra propulsi, profectionis Romanæ votum fecerunt; ad promontorium Snæfellsnes naufragium passi sunt, nautis omnibus, nisi uno, servatis. Magnus Thorkilli filius submersus est.*

1347. *Tredecim naves e Norvegia in Islandiam venerunt, qvarum duæ naufragia passæ sunt, et nautæ, numero triginta alterius navis perierunt et septem in Islandia naves repulsæ jam tunc fuerant. Navis Eindridasuda in Borgarfjordo orientalis qvadrantis ad Langanesum in frusta confracta est, vectores servati sunt maximaqve pars pecuniarum. Navis Bessalangur ante*

l í f ɔ: *vitam tenuere* **EL.** *c) Ita* **FI: Ú t k o m a h e r r a G r í m s H o l t a h i r ð s t j ó r a** ɔ: *Adventus domini Grimi Holtonis præfecti.* *e)* **h a f s k i p** ɔ: *navis itineri oceani apta* **DG.** *f)* **6. DG.**

ormr Stali ok alls 19 menn, varð þar allmikill fjárskaði). ADFGHI: þá kom ok skip af Grænlandi, (*add.* DG: minna at vexti enn smá Islands-för; þat kom DFGHI: í Straumfjörð enn ytra *g*); DG: þat var akkeris-laust), ADG: *h*) þat er sótt hafði til Marklands, (*add.* DG: en síðan orðit híngat hafreka), ADG: *i)* ok 18 menn á. þá var (*add.* DG: alls) *k)* eitt skip ok tuttugu á Islandi um vetrín (*add.* DG: ok þau tvö, er brotnuðu um sumarit). AEGN, 1356 LM: *Biskupar á Islandi gjörðust svâ harðir við landsfólkit*, (*add.* N: ok tóku af mönnum penínga) at landsfólkit þóttist varla mega undir-búa. ADEG, 1346 LM: höfðu *l)* Norðlendíngar (*add.* DG: á alþíngi *m)* samtök móti Ormi biskupi, leikmenn at þeir vildu hafa fornan vana (*add.* DG: ok vildu engar nýgerfíngar nè yfirferðir Orms biskups, framar enn forn vani var áðr til, ok lögðu við 5 hundraða sekt, ef nokkr hèldi þetta eigi ok þetta samþykti öll alþýða. Síðan setti Ormr biskup Hegranes þíng ok bauð at halda allan fornan landsrètt utan tíundir lykist þar sem eignir lægi eptir lögum, en bændur ok alþýðan æptu móti ok neituðu). ADEFGHIN, 1346 LM: *n*) Fóru báðir biskupar síðan utan á einu skipi í Hvalfirði, *soli* A: ok biskups laust í landinu. ADEFGHIN 1346 LM: *o*) Bólnasótt (*add.* DG: hin fjórða) mikil um alt Island, ok andaðist fjöldi fólks, (*add.* DG: svâ at eíngi var svâ gamall at slíka myndi. Var svâ tilreiknat, at nær 4 hundrut manna andaðist í henni milli Hvítskeggs-hvams ok Botnsár, svâ ok um Flóann ok um Ölfusit með sama móti. Gèkk sóttin fyrir sunnan land þetta árit, en it síðara fyrir norðan, fór hún svâ gjörsamliga yfir sveitirnar, at hún tók náliga hvörn ýngri mann enn fertugan ok marga eldri, ok jafnvel var bólan á börnunum þeim er móðirin fæddi viðr andlát sitt). AEG 1346 L: Arni Vaði vígðr til erkibiskups í Niðarósi á páfagarði. ADEGLN: *p)* ok kom aptr í Noreg með pallium (*add.* DG: nærri Jónsmessu). AFI: Utanferð herra

g) *pro.* Straumfjörð enn ytra. FHI: Straumfjarðar-ós ɔ: *ostium Straumfjördi.* *h)* *pro:* þat er sótt hafði, DG: ok hafði farit ɔ: *et iter fecerat.* *i)* *pro:* ok 18. DG: þar voru 17 ɔ: *ibi erant septemdecim.* *k)* *pro sequent.* DG: 18 haf-skip hèr ɔ: *Octodecim naves mercatoriæ hic.* *l)* *ita* DG: bændur fyrir norðan land ɔ: *coloni borealis qvadrantis Islandiæ.* *m)* samtóku ɔ: *consenserant* DG.

Sidam fracta est, e cuius nautis ibi submersi sunt Haldorus macer et Guthormus Stali et universim homines novemdecem, pecuniarum etiam multum ibi perditum est. Tunc etiam navis ex Grönlandia statura minor navigiis Islandicis, ancora carens in Straumfjördum occidentaliorem pervenit, qvæ in Marklandiam cursum direxerat, at huc tempestate contraria repulsa erat. Hac in nave octodecim erant homines. Tunc universim hieme proxima naves viginti una in Islandia hyemabant, exceptis illis duabus, qvæ æstate confractæ sunt. Episcopi Islandiæ ita in incolas sæviebant et pecunias exigebant, ut hi vix tolerandum putarent. Borealis Islandiæ incolæ et laici in episcopum Ormum conspirarunt, qvod morem antiqvum retinere vellent et ullas novitates permeationesve Ormi episcopi ferre nollent, ultra qvam vetus consvetudo antea obtinuerat, et qvinqve centenariorum mulctam lueret, qvi aliter ageret, qvod universus populus comprobavit. Deinde Ormus episcopus conventum Hegranesensem convocavit, et prisca omnia regionis jura servari jussit, decimæ vero juxta leges ibi solverentur ubi possessiones jacerent, coloni vero et plebs universa contra frementes, id denegarunt; deinde ambo episcopi in una nave de Hvalfiordo peregrinati sunt, et Islandia episcopis caruit. Morbus variolorum qvartus graviter per totam Islandiam grassabatur, qvo ingens hominum multitudo extincta est, ut nemo ætate tam provectus existeret, qvi tanti recordaretur. Ita calculus initus est, qvod inter Hvítskeggi-Hvammum et Botnsáam homines fere qvadringenti eo exstincti sint. Etiam per tractum Floensem et Ölfusensem. Hoc anno in regione australi et anno seqventi in boreali morbus ille grassatus est, et adeo consummate tractus omnes pervasit, ut fere qvemlibet natu minorem annis qvadraginta et multos natu majores e vita tolleret, atqve etiam variolis laborabant infantes qvos mater jam exspirans in lucem edidit. Arnas Vadi archiepiscopus Nidrosien-

n) **Utanferð Orms biskups** ɔ: *peregrinatio Ormi episcopi, nec plura* N. *o)* FIII *tantum*: **Bólnasóttar-haust** ɔ: *autumnus ex morbo variolorum insignis.* *p) ita* D: **Herra Árni erkibiskup kom í land** ɔ: *Arnas archiepiscopus in Norvegiam rediit.* *ita* N: **Heimkoma Árna erkibiskups í Niðaros** ɔ: *reditus Arnæ archiepiscopi Nidrosiam.*

Snorra Ketilssonar, *soli* A: ok andaðist á suðrvegum. Andaðist Ingimundr Eyvindarson. Valgerður þórðardóttir. (*Add.* FI: Veiginn Eyríkr þorsteinsson. Högginn Ólafr Kláði, son herra Gríms. Víg Sigurðar Kaðals. Högginn Sigurðr Strútur. DG: Druknan 6 manna ok 50 fyrir sunnan land 19 af Vestmannaeyjum, 10 fyrir Fuglbjörgum, 15 á Rosmhvala-nesi, 7 í Reyðarfirði. N: A alþíngi skrifuðu Norðlendíngar brèf til Magnúsar konúngs, með ráði Holta, af þeim landsins vana, sem fyrri biskupar höfðu haldit af sinni yfirferð ok mannfjöld í visíteran, saung til kyrkna ok tíunda-gjald; greindi sèrhvörja hluti, er þeir vildu at haldist eptir fornum vana. Báðu þeir konúnginn mjúkum orðum þat sama styrkja með sinni röksemd ok fyrir þetta brèf settu 12 bændur af Norðlendíngum sín insigli, en almúginn a Islandi samþykti á þremr þíngum. Valdimar Danakonúngr bjóst út um haf fyrir þá sök, at Soldán, er hèlt Jórsalaland í sínu valdi, hafði þat boðit, at Frakka-konúngr skyldi senda þann frægasta sinn undir-konúng til einvígis mót honum, sem hann vildi, ok ef sá sigraði hann, skyldi landit liðugt kristnum mönnum. Fórst *Gensinn* ok allir menn af.)

1348. *Soli* A: þrjú skip lètu út á Gásum; eitt sigldi upp á Gáseyri; annat kom til Noregs; þriðja týndist. ADEFGHI 1347 LM: *q)* Útkoma Jóns biskups Sigurðarsonar (*add.* FI: í Hvalfirði), *soli* A: með brèfum Orms biskups, ok Eiríks prests þorsteinssonar. (*add.* EFGILM: Reið Jón biskup Sigurðarson þat haust norðan til Hóla *r)* ok ætlaði at koma sættargjörð milli Orms biskups ok *s)* bænda) ok setti þíng at Hólum. AEG 1347 LM: kom þar saman bænda- *t)* fjöldi af Norðlendínga fjórðúngi, ok vildu *u)* með engu móti undir Jón biskup leggja, ok ekki sættast við *v)*

q) *ita* LM: komu út biskupar ɔ: *redierunt episcopi.* *r)* *ita* FI: At sætta kennimenn ok bændur ɔ: *sacerdotes et colonas inter se reconciliandos.* *s)* Leikmanna ɔ: *laicos* LM. *t)* *pro* "fjöldi" EGLM:

sis in aula papali inauguratus in Norvegiam cum pallio rediit prope festum Johannis Baptistæ. Peregrinatio domini Snorronis Ketilli filii, qvi in itinere australi obiit. Obierunt Ingimundus Eyvindi filius et Valgerda Thordi filia. Eiricus Thorsteinsonius interfectus est. Olafus Kladi, *filius domini Grimi decollatus est. Cædes Sigurdi Kadali. Decollatus Sigurdus Strutus. Submersio sex virorum et qvingvaginta ad australe Islandiæ latus, qvorum novem-decim ex Vestmanneyis, decem pro* Fuglbjargis *(petris avium) qvindecem apud* Rosmhvala-*nesum et septem in* Reydarfjordo *mergebant. In comitiis universalibus coloni borealis Islandiæ, consilio Holti, ad regem Magnum scripserunt de consvetudine illa, qvam prisci episcopi in suis profectionibus, comitumqve in visitando freqventia, in cantu etiam sacro templis celebrato, et solutione decimarum tenuissent; singula referebant, qvæ juxta consvetudinem inveteratam servari voluerunt; regem suppliciter rogarunt, ut idem sua auctoritate confirmaret, atqve hanc epistolam duodecim incolæ borealis regionis suis sigillis obsignarunt, vulgusqve islandicum in tribus foris idem comprobavit. Valdemar Daniæ rex ad iter per Oceanum se paravit, ea causa, qvod Sultanus, qvi terram Hierosolymitanorum in sua potestate tenuit, conditionem obtulerat, ut clarissimum de regibus sibi subditis, mitteret ad duellandum cum qvo ipse Sultanus vellet, atqve si is tunc vicisset, terra Hierosolymitanorum Christianis libera concederetur. Navis Gensinn cum nautis omnibus interiit.*

1348. *Tres naves ex* Gausis *solvebant, una in littora ad Gaseyram ejecta est, altera in Norvegiam devenit et tertia periit. Advenerunt in Islandiam Johannes episcopus Sigurdi filius in Hvalfjördo cum litteris episcopi Ormi, et (unacam eo venit) Ericus sacerdos Thorsteinsonius. Eodem autumno Johannes episcopus e borea Holas eqvo vectus ad reconciliandum episcopum Ormum et colonos paratus. Conventus fuit Holis indictus; multitudo e septentrionali qvadrante confluxit, qvi nullo modo arbitrio episcopi Johannis causam suam submittere voluerunt, neqve cum*

allr almúgi ɔ: *universa plebs.* *u)* at engum kosti ɔ: *nulla conditione* EGLM. *v)* þá: *illos, add.* EG.

Orm biskup, (*add.* LM: ok at engum kostum gánga, nema halda gömlum fríheitum). Jón biskup reið suðr Kjöl ok tók sótt þegar hann kom *x)* heim, (*add.* LM: þá hann leiddi til bana), AEG: ok lá framan til Magnúsar- *y)* messu, ADFGHI: ok andaðist *z)* síðan, (*add.* FHI: heima í Skálholti, FI: næsta dag fyrir Magnúsar-messu á Jóla-föstu; EG: Var hann framferðugr maðr ok mikill höfðíngi.) AEGN **1347** LM: Frosta-vetr svâ mikill á Islandi, (*add.* DG: snjóar svâ miklir ok íslög, at eingi mundi slíkan), at *a)* fraus sjóin *b)* umbergis landit, AEGNLM: svâ at *c)* ríða mátti *d)* umbergis landit af *e)* hverju andnesi um alla fjörðu (*add.* O: ok flóa). *Soli* A: Fèll snjór mikill. ADG: Grasleysu-sumar. AEG **1347** LM: Andaðist Holti hirðstjóri ok hörmuðu þat fáir; ok Ranveig Gestsdóttir (*add.* EGLM: húsfreyja, móðir Síra Einars Hafliðasonar. DG: Herra Ormr biskup gjörði vígslur af öllu landinu. FHI: Hallæri mikit um alt land. Bólnasóttar-vetr, mann-dauði mikill. FI: Andaðist Helgi prestr Ólafsson. Kom skip af Noregi í Breiðafirði hjá Helgafelli in exaltatione sanctæ crucis. Andaðist Hávarðr biskup af Færeyjum, ok Gutthormr prestr þyckr, ok Randalín Philippusardóttir, Sigmundr Kráks-Grímsson, VI Calend. Julii, ok þorleifr Markússon; dæmdr Jón Gutthormsson undir konúngs miskun. Utanferð Jóns Gutthormssonar ok Grænlendínga. Útkoma Guðmundar Snorrasonar. Mannfall ógurlegt á Englandi, svâ at tvö hundrað þúsund datt niðr. Biskups-laust á Islandi. FHI: Norðlendíngar í stríðmælum af Ormi biskupi. N: Magnús konúngr hafði úti leiðángr ok bjóst til Rússiam. Var þat fyrir tvær sakir, at hann vildi aptr vinna undir Svíaríki þann stóran stað, er undan hafði gengit; ok með því, at Noregsmenn vildu eigi sækja með honum í annars konúngs ríki. Leitaði konúngrinn fulltíngs herra páfans ok hèt at kristna fólk í Rússia, ef hann fengi styrk til. Gèkk þat mál svâ til, með fulltíngi hins heilaga Olafs konúngs, at konúngr Rússa tók trú ok mikit lands-fólk).

x) *pro:* heim; EG: "suðr um land" ɔ: *ad australia loca Islandiæ.* *y)* dags ɔ: *diem* EG. *z)* *pro* síðan G: þá: *tunc.* *a)* fröri N: freri EG. *b)* umhverfis EGL, *et pro:* umbergis landit N: um alt

Ormo episcopo in gratiam redire, ullasqve conditiones inire negarunt, priscam nempe libertatem exposcebant. Johannes episcopus per tesqua Kjölensia austrum versus iter fecit, at domum veniens, morbum cepit, qvo exstinctus est. Ad festum usqve Magni æger ille decubuit, ac deinde diem obiit supremum, domi Skalholtiæ, in jejunio adventus, proxima die ante festum Magni. Fuit ille in negotiis gerendis strennus et sua magnificentia clarus. Hieme gelu tam acutum fuit in Islandia, tantaqve nix et congelatio ibi exstitit, ut nemo talis recordaretur, adeo ut mare circum circa Islandiam totam congelaret, ex unoqve promontorio in alterum per freta sinusqve eqvitari posset. Nivis magna copia cecidit. Hac æstate fuit graminis defectus. Holtus præfectus obiit, cujus obitum pauci lugebant, et matrona Ranveiga filia Gesti, mater Einari Haflidonis filii. Dominus Ormus episcopus per totam Islandiam clericos ordinavit. Per totam Islandiam magna annonæ caritas, et per hiemem morbus variolarum grassabatur, qvo multi homines mortui sunt. Obiit Helgo sacerdos Olai filius. Navis e Norvegia in Breidafjordum venit, qvæ ad Helgafellum in festo exaltationis sanctæ crucis appulit. Obierunt Havardus episcopus Færöensis, Guttormus crassus sacerdos et Randalin Philippi filia, nec non Sigmundus Kraks-Grimi filius sexto calend. Julii et Thorleifus Marci filius. — Jonas Guttormi filius sub misericordiam regis judicatus est. Peregrinatio Jonæ Guttormi filii et Grönlandorum. Adventus Gudmundi Snorronis filii. In Anglia tanta hominum strages, ut CC millia mortui conciderent. Islandia episcopis caruit. Incolæ boreales ab Ormo episcopo gravium criminum accusabantur. — Rex Magnus exercitum coëgit et in Russiam expeditionem paravit, duplici causa motus, qvod vellet armis Sveciæ recuperare magnam illam urbem, prius amissam; cum vero Norvegi ipsum, regis alterius regnum invasurum seqvi negarent, rex opem a Pontifice romano petebat, promisitqve se facturum, ut populus Ruthenicus religionem

land ɔ: *per totam Islandiam.* *c)* gánga ɔ: *ire* O. *d) soli* A: umbergis landit. *e) pro* hvörju and-nesi um O: ytstum nesjum yfir ɔ: *ab extremis peninsulis per.*

1349. ADEFGHIL: Í þenna tíma kom drepsótt *f)* svâ mikil *g)* um alla norðr-hálfuna (*add.* EL: heimsins), *h)* at aldri kom slík fyrri, síðan löndin bygðust; (*add.* DG: ok eyddust bæði borgir ok bæir, kastalar ok kauptún svâ skjótt, at nær einginn fèkk gjört reiknı́ng sinn). AEGLN: Fyrst kom sóttin upp í Babilone á Serklandi útí Afrika, síðan fór hún higat í *i)* Jórsala-borg ok eyddi náliga borgina. þaðan fór hún norðr yfir Jórsalahaf ok um alla *k)* Romaniam, ok svâ norðr eptir löndum ok um páfagarð, (*add.* L: hún eyddi náliga alla Rómam) ok eyddi allt náliga (*add.* N: þá var Clemens Sextus). AEGLO: Vígði páfinn ána Rodanum. Voru þar útá *l)* kastaðir dauðir menn; *m)* gaf páfinn þat af guðs hálfu, at þat skyldi þeirra kyrkju-garðr, því ei *n)* mátti jarða fólkit fyrir *o)* mann-fæð ok sótt. Síðan fór hún um Fránkaríki ok um Saxland, ok svo til Englands, (*add.* N: norðr um sjó) ok eyddi náliga allt England, ok þat til marks, at ei lifði meir eptir í borginni Lundúnum enn 14 *p)* menn. AEGN: 1348 L: Í þann tíð sigldi kuggr einn af Englandi ok var á mart fólk, ok lagði inn við Björgynar-vog ok var lítt *pp)* ruddr; síðan andaðist fólkit allt af skipinu; en þegar upp kom gózit í býinn af skipinu þá dó þegar bæjar-fólkit. þá fór sóttin um allan Noreg ok eyddi svâ, at eigi lifði eptir einn þriðjúngr fólksins í landinu. (*add.* FHI: Eyddust sjö kyrkjusóknir á Agðanesi á lítilli stundu. Sendi Stafángrs biskup þángat marga presta ok djákna ok sveina sína, ok dóu allir voveiflegum dauða. Gèkk svâ ótt mann-fallit í Björgyn, at áttatygi líka komu til einnar kyrkju einn dag, ok voru þar í fjórtán prestar ok sex djáknar; dóu herra Bjarni ok herra Pètr ok herra Ólafr). Englands kuggr sökk niðr með nær öllu gózinu ok dauðum mönnum, ok varð eigi ruddr. Fleiri *q)* skip ok

f) *add.* DG: ok mannfall ɔ: *et strages hominum, et pro sequent.* FHI: mikil í Norvegi ok Hjaltlandi ɔ: *magna in Norvegia et Hialtlandia.* *g)* *pro seqv.* DG: í útlöndum ɔ: *in terris exteris.* *h)* *Ita* DG: At engi vissi dæmi til slíks fyrri, síðan Nóa-flóð var ɔ: *ut ejus exemplum abusqve diluvio Noachico omnes ignorarent.* *i)* Jórsala-land ɔ: *terram Hierosolymitanam* L. *k)* Italiam L. *l)* *pro*

christianam amplecteretur, si auxilium nancisceretur. Res illa, opem ferente sancto Olao, eo perducta est, ut rex Russiæ multiqve popularium religionem christianam amplecterentur.

1349. *Hoc tempore tanta pestis per omnes grassabatur boreales regiones terræ, ut ne unqvam antea adeo vehemens illis ingrueret, ab eo inde tempore, qvo illæ habitari cœperunt, atqve urbes et pagi, castella et emporia tam cito desolata sunt, ut nemo fere ante mortem res suas ordinare valeret. Primo pestis Babilone in Saracenorum terra Africæ est exorta, postea huc Hierosolimam transiit ac totam fere urbem vastavit. Inde septentrionem versus, mare hierosolymitanum trajecit totamqve Romaniam perlustravit; atqve inde per regiones boreales progressa, sedem papalem invasit, urbem Romam locaqve adjacentia fere devastavit. Tum Clemens Sextus sceptrum papale tenuit. Pontifex amnem Rhodanum consecravit, in qvem mortui conjicerentur. Dei nomine pontifex id concessit, ut flumen eorum cœmiterium fieret, qvippe ob paucitatem hominum et vim pestis non erant, qvi mortuos humare possent. Deinde per Franciam et Saxoniam, ac inde in Angliam trans mare pervecta est, qvam totam fere desolavit; ad qvod probandum sat est adferre, qvod in urbe Londino non nisi qvatuordecim (millia?) homines superstites fuerint. Hoc tempore coggo de Anglia nautis freqvens in sinu Bergensi appulit, et parva parte oneris ibi exposita, omnes nautæ exstincti sunt; postqvam vero merces in oppidum erectæ erant, oppidani protinus mortem oppetebant; deinde pestis totam Norvegiam pervasit, eam adeo devastans, ut vix tertia pars incolarum conservata sit. In Agdaneso septem parochiæ brevi temporis spatio desolatæ sunt. Episcopus Stafangrensis multos sacerdotes, diaconos et famulos suos illuc misit, qvi omnes subita morte perierunt. Bergis strages hominum tanto cum impetu grassata est, ut uno die ad unum templum octoginta funera delata sint, inter qvos qvatuordecim sacerdotes et sex*

kastaðir EGL: steyptir ɔ: *præcipitati.* *m) pro seqv.* N: er ei mátti jarða ɔ: *qvi sepeliri non potuerunt.* *n) pro* mátti jarða L: varð grafit. *o) pro* mann-fæð L: fjölda-sakir ɔ: *ob multitudinem (mortuorum).* *p) pro* 14 menn G: 14 þúsundir manna ɔ: 14 *hominum millia.* *pp) pro* lítt N: *habet* eigi (*onere nondum exposito*). *q) pro* skip ok bussur EGL: skipbússur ok mörg önnur skip ɔ: *naves, Bussæ, multæqve aliæ naves.*

bússur sukku niðr (*add.* N: með farmi ok urðu eigi rudd), ok rak víðsvegar. En sama sótt fór um Hjaltland, Orkneyjar, Suðreyjar ok Færeyjar. Þat var kyn sóttarinnar, at menn lifðu *r*) eigi meirr en eitt dægr eða tvö með *s*) hörðum stínga. *ss*) Eptir þat setti at blóð-spýja, ok fór þar öndin með (*add.* EG: sinn veg). AEFGI 1348 L: 1350 N: Af þessi sótt sálaðist Árni erkibiskup, AEG 1348 L: ok allir kórsbræðr í Niðarósi, utan einn lifði eptir, er Loðinn hèt, ok hann gjörði electionem, AEG 1348 L: 1350 FIO: *t*) kjósandi Ólaf ábóta af *u*) Hólmi til erkibiskups. AEFGI 1348 L: þá andaðist þorsteinn biskup af Björgyn ok Guttormr biskup af Stafángri (*add.* FI: bróðir Hámundar, bróður þorvalds, Runólfr ok fjöldi manna annara af þorláks-súðinni, svâ at hún mátti eigi gánga til Íslands), AEG 1348 L: ok Hallvarðr biskup af Hamri. Þessi sótt kom eigi til Íslands. ADGN: *v*) Lètti með þeim hætti af drepsóttinni, at Clemens páfi hèt at sýngja skyldi messu, þá er hann hafði compon(*er*)at, *x*) fimm sinnum ok standa á knjám með ljósi. *Soli* A: Nokkuru síðar andaðist Clemens páfi. ADFGHIL 1350 E: Vígðr Gyrðr Ívarsson (*add.* FI: ábóti af Jóns-kyrkju) til biskups í Skálholti, herra Gilsbrikt, *add.* FI: Enskr at kyni) til Björgynjar af Salomoni í Osló; AEL: en þeir voru astantes Ormr ok herra Jón Skalli, því at þeir einir biskupar lifðu eptir í Noregi; (*add.* EL: *y*) voru þeir áðr confirmati af Árna erkibiskupi. (*add.* FI; *) vetr mikill ok frost ógrleg. **) Deyði Holta-þorgrímr ok þorgils Skarði. Kom skip af Noregi í þóris-ós, ok varð mann-björg, en mestr hluti týndist, en skip braut í spón. Ófriðr mikill í Noregs konúngs ríki af Rússum; eydt ok brendt Hálogaland norðan at Bjarkey. Deyði þorkell

r) þrjú dægur ɔ: *tria nycthemera* N. *s*) harðan N. *ss*) þá tóku menn blóðspýju ɔ: *hæmopthisis deinde ægrotos corripuit* N. *t*) pro kjósandi FIN: en kjörinn ok vígðr Ólafr ɔ: *at electus et inauguratus Olavus &c.* *u*) Hamri FI. *v*) *Seqventia in* N *ita:* Fyrr nefndr páfi setti móti þessi drepsótt messu, er svâ byrjar: *Recordare hominum &c.* ok gaf þarmeð pardún rèttskriftuðum CC ok LX d. þarmeð diktaði hann eina bæn, er svâ hefr: *Benedictio domini Patris* ok þar með í uppgjöf DCD ok iiij Karinur, ɔ: *Prædictus pontifex contra hanc pestem missam composuit, quæ ita*

diaconi fuere. Obierunt dominus Bjarnius dominus Petrus et dominus Olaus. Navis oneraria anglica cum toto fere onere et nautis emortuis submersa est, neqve exonerari potuit, plures naves majores et minores ad fundum maris subsiderunt cum onere, nec exonerari potuerunt. Pestis eadem Hjaltlandiam, Orcades, Hebudes et Færöas pervasit. Hæc erat pestis natura, ut ea correpti non nisi unum vel duos dies, duris conpunctionibus afflicti, viverent, hæmopthisi deinde exorta, animam efflarent. Hac peste Arnas archiepiscopus et omnes canonici Nidrosienses obierunt, præter unum, nomine Lodinum, qvi superstes electionem fecit. Ille Olaum abbatem Holmensem ad archiepiscopatum elegit. Tunc etiam exspirarunt Thorsteinus episcopus Bergensis et Guthormus episcopus Stavangriæ, frater Hamundi, fratris Thorvaldi, Runolfus, multiqve alii nautarum navis, cui nomen T h o r l a k s s u d a, ut illa in Islandiam iter facere neqviret, etiam exspiravit Hallvardus episcopus Hamarensis. Hæc pestis in Islandiam non venit. Hoc modo illa cessavit, qvod papa Clemens votum fecit, ut missa qvam ipse composuerat, a procumbentibus in genua, et candelam tenentibus, qvinties cantaretur; paulo post papa Clemens obiit. Gyrderus Ivarsonius abbas de templo Iohannis ad episcopatum, Skalholtum et dominus Gilbrictus, genere Anglus ad episcopatum, Bergas, inaugurati sunt a Salomone Osloensi, sed adstantes fuere Ormus et dominus Ionas Skalli (Calvus), nam hi soli in Norvegia episcopi superstites erant, prius illi a Arna archiepiscopo confirmati erant. Hiems aspera et gelu horrendum. Obiit Holta-Thorgrimus et Thorgilsus Skardi. Navis e Norvegia in Thorisosum (ostium Thorense) advenit, qvæ assulatim confracta est, nautæ

cœpit: Recordare domine &c., et adhæc, recte a peccatis absolutis, peccata remisit CC *et* LX D. *Præterea preces commentus est, qvæ sic incipiunt: Benedictio dei patris, et adhæc in remissionem DCD et iiij Carenas.* *x)* þ r i m s i n n u m ɔ: *ter* DG. *y) pro* V o r u þ e i r á ð r c o n f i r m a t i L: v a r s v â á ð r r á ð f y r i r g j ö r t. *) *Per primam partem huius anni continuata videtur esse aeris asperitas præcedentis anni qvæ supra memorata est.* **) *Forte hic Holta-Thorgrimus idem ac Holti* (H i r ð s t j ó r i) *præfectus, de cujus morte sub proximo præcedente anno in exemplaribus* AEG *mentio occurrit, qvique in ipsis exemplaribus* FI *supra nominatur* H o l t i Þ o r g r í m s s o n.

Einarsson, er var ábóti at Helgafelli. þá voru vígðir 18 vetra gamlir menn til presta. Bróðir Eysteinn skipaðr officialis.

1350. AEG 1349 L: *z)* Kom Magnús konúngr ok drotníng Blanz til Björgínar, gaf hann Eyríki syni sínum Svíaríki, en Hákoni Noreg, með *a)* handlögum, ok setti þá í konúnga-*sæti* ok skipaði þeim hirð, *Soli* A: en sjálfum sèr ætlaði hann til ríkis Háloga-land, Island, Færeyjar ok Hjaltland. A. 1349 DG: Elds uppkoma *soli* A: í Hnappa-fells jökli ok A. 1349 DG: myrkur svâ mikit, at eigi sá vegu um miðdegi, *soli* A: ok al-eyddist alt Litla-hèrað. AEG 1349 L: Gjörðist Ormr Eysteinsson dróttseti í Noregi, skipaðr af herra Hákoni Unga. AEFGAI 1349 L: Kom ekki kaup-skip (*add.* FHI: af Noregi) til Islands. AEG 1348, FIN 1349 L: Andaðist Stephán ábóti (*add.* EGL: á þíngeyrum. A. 1351, EF GILN: Vígðr Arngrímr ábóti at þíngeyrum (*add.* FIN: in festo Laurentii ok bar á miðvikudag). *Soli* A: Fæddr Jón Hákonarson. (*add.* FHI: Snæ-vetr mikill ok vor gott ok þerri-sumar. Frost all-mikit um há-sumar. Vín-lítið, svâ at aflagðist messu-saungr allr af út-kyrkjum um alt Island ok at bænahúsum. Sigldu þeir Páll ok Valdi af Grunnasands-nesi ok 3 skip önnur af Islandi. Sáluðust menn af öllum skipunum, svâ at eigi urðu eptir meir enn 4 edr 5 á sumum. Andlát Sveins Álfdæls Olafssonar).

1351 ALM, 1350 DG, 1352 EFHI: Útkoma Gyrðirs biskups (*add.* FI: austr fyrir Reyni. Gèkk hann þar á land ok var fluttr á báti ok var Ivar Hólmr með hönum, ok var hönum skipuð sýsla frá þjórsá austan ok um alla Vestfjörðu). A. 1350 DG, 1352 FI: Andaðist herra Grímr, (*add.* DG: þorsteinsson FI: lögmaðr). AEFI, 1350 DGL: Herra Olafr erkibiskup *b)* kom ADG: *c)* utan af curia (*add.* EL: aptr með pallio í Noreg, FI: um nóttina eptir Pálma-sunnudag, ok herra Erlíngr Viðkunnsson ok hafði riðit til Róms við 2 sveina). A. 1350 DG, 1354 FI: And-

z) *add.* EGL: þat sumar ɔ: *hac æstate.* *a)* hand laugum GL. *b)* *omissis* "utan af curia" E *habent:* vígðr í curia ɔ: *in curia pa-*

servati sunt, sed maxima pars (oneris) periit. In regno Norvegiæ Russi magnos motus bellicos fecerunt. Halogalandia a borea ad Bjarkeyjam usqve vastata et combusta est. Obiit Thorkillus Einari filius, abbas Helgafellensis. Tunc octodecim annos nati adolescentes ad pastoratus sunt initiati. Frater Eysteinus officialis constitutus est.

1350. *Rex Magnus cum regina Blanca Bergas venit. Ille Erico filio suo Sveciam, sed Haqvino Norvegiam cum stipulationibus tradens, eos in regio solio collocavit et satellitio aulico instruxit; sibi vero ipsi imperium destinavit Halogalandiæ, Islandiæ, Færöarum et Orcadum. Ignis eruptio e monte glaciali Hnappafellensi et tenebræ tam densæ, ut viæ per merediem vix conspicerentur; totum tunc territorium Litlaheradum devastatum est. Ormus Eysteini filius, a domino Haqvino juvene præfectus aulæ in Norvegia constitutus est. Navis mercatoria nulla e Norvegia in Islandiam venit. Obiit abbas Stephanus Thingeyrensis, Arngrimus abbas Thingeyræ inauguratus in festo Laurentii, qvod in diem Mercurii incidit. Natus Iohannes Haqvini filius. Hiems valde nivosa, at ver bonum æstasqve sicca. Media æstate gelu valde magnum. Vini penuria, ut missæ celebratio in templis minoris notæ ac ædibus extraordinariis, sacris celebrandis destinatis, per totam Islandiam deponerentur. Paulus et Valdo e promontorio Grunnasaudensi atqve tres naves aliæ ex Islandia abeuntes ventis vela dederunt, navium autem omnium vectores exspirarunt, ne ultra qvatuor vel qvinqve in nonnullis superstites essent. — Obitus Sveni Alfdæli Olavsonii. —*

1351. *Gyrderi episcopi in Islandiam aditus ab ortu Reinis, ibi in continentem egressus est, et cum eo Ivarus Holmus navigio vectus est, qvi toparchiæ ab amne Thjorsa, omnesqve per Vestfjordos præfectus erat constitutus. Obiit dominus Grimus Thorsteini filius legifer. — Dominus Olaus archiepiscopus cum pallio ex curia papali in Norvegiam, nocte diem palmarem seqvente rediit, et cum eo Erlingus Vidkunni filius, duobus famulis comitatus Romam profectus erat. Obiit Thorlacus abbas Verensis die ante festum Vincentii proxima, et Thorsteinus abbas Helga-*

pali initiatus. c) *ceteris omissis* FI: *tantum habent.* i land ɔ: *in Norvegiam.*

aðist þorlákr ábóti (*add.* DGFI: í Veri, FI: nærsta dag fyrir festum Vincentii) ok A. 1350 DG, 1353 FI: þorsteinn ábóti (*add.* DGFI: frá Helgafelli, FI: in translatione sancti Olai). A. 1350 DG, 1353 FHI: Högginn á alþíngi *e*) með dómi Guthormr Asgrímsson, (*add.* FHI: Eldjárn, fyrir þat, er hann leysti konúngsfánga úr geymslu Olafs Bjarnasonar, er þá hafði hirðstjórn á Islandi; varð síðan mikit sundrþykki á meðal fyrr-nefnds Ólafs ok herra Gyrðirs biskups ok bróður Eysteins, ok áttu fjölmennan sáttar-fund í Skálaholti, nærsta dag fyrir þorláks-messu, ok urðu sáttir at kalla; sigldi Ólafr til Noregs með slíku prófi sem hann gat fengit á fyrrgreindum málum). AEG 1350 L: Magnús konúngr fór í Rússa-land ok stríddi við Rússa, *soli* A: ok hafði ætlat at leiða þá til almennilegrar trúar; *f*) gátu Noregs-menn unnit nokkurjar borgir en ekki vanst at meira. AEGL: Herra Bjarni var þar með konúnginum (*add.* EGL: ok margir aðrir mikilsháttar menn). AEGFIN 1350 LM; Útkoma Orms biskups (*add.* FI: í Hvalfirði. Var hann á þíngeyrum at Laurentíusarmessu), AEG 1350 LM: ok hafði konúngs-brèf at utan. Voru stefndir margir mikils-háttar bændur, þeir sem samtök höfðu haft í móti hönum. (*add.* FI: Kolbeinn Benedictsson í stór-mælum. Kulda-vetr. Högginn þorgils Pálsson).

1352. A. 1351 DG: Vígðr Eyjólfr ábóti í þykkvabæ. *g*) Kom aptr Augustinus regla í Viðey. A. 1351 DG: 1353 FI: ok vígðr þángat (*add.* FI: bróðir) Björn ábóti (*add.* DG: Auðunarson), en Asgrímr ábóti til Helgafells, (*add.* FI: ok voru vígðir á eirn dag báðir, in vigilia apostolorum Simonis et Judæ á drottins-degi). *Soli* A: Sýndist blóðugt Olafs líkneski þorsteini presti at Höfða-brekku. AE 1351 GLM: Fóru bændur af Norðlendínga-fjórðúngi á konúngsfund. *Soli* A: Var þórðr Eigilsson lögmaðr (*add.* FHI: Vetr *h*) hlær ok ofanfalla- *i*) samt. FI: Veginn Ari í Skálholti affara-nótt hins 13_{da} dags í jólum. Ormr biskup sendi marga menn til ok lèt handtaka sveina Kolbeins fjóra ok setja í fjötra, ok flytja

e) *pro*, "með dómi" FHI: *inversa ordine ita incipiunt hanc periodum*, "dæmdr ok" &c. *f*) *brevius in* E *ita*: ok vann stóra borg af þeim ɔ: *et urbem ipsis magnam armis ademit.* *g*) *Loco seqventium fusior relatio in* FI *ita*: Gyrðir biskup tók af múnka-reglu í Viðey en setti í stað-

fellensis in translatione sancti Olai. In foro universali Guttormus Eldjarn Asgrimi filius condemnatus et decollatus est propter ea, qvod vinctum qvendam hominem regis, e custodia Olai Bjarnonis filii tunc Islandiæ præfecti solverat. Postea magnæ exstiterunt discordiæ inter prædictum Olaum et dominum Gyrderum episcopum fratremqve Eysteinum, freqventem deinde conventum reconciliationis proxima die ante festum Thorlaci Skalholtiæ habuerunt, et nomine tenus in gratiam secum redierunt. Olaus deinde in Norvegiam abiit, cum tale examine prædictæ causæ, qvale obtinere potuit. Magnus rex expeditionem in Russiam fecit, bellumqve cum Russis gessit, ea fine, ut illos ad religionem veram amplectandos perduceret. Arces aliqvot expugnare potuerunt Norvegi, plus vero efficere neqvebant. Regem dominus Bjarno multiqve alii magnæ distinctionis viri comitati sunt. Ormus episcopus in Islandiam redux navem in Hvalfjordo adpulit; in festo Laurentii Thingeiræ fuit. Diploma regium secum habuit, qvo multi Islandorum majoris notæ, qvi adversus eum conspiraverant, peregre proficisci jubebantur. Kolbeinus Benedicti filius magnorum criminum reus actus est. Hyems admodum gelida. Thorgilsus Paulonius decollatus est. —

1352. *Eyjolfus abbas Thykvabæensis initiatus. Ordo Augustini in insula Videyja restitutus est abbasqve illuc frater Björnus, Auduni filius, ad Helgafellum vero Asgrimus, ambo una die initiati sunt in vigilia apostolorum Simonis et Judæ, qvæ in dominicam diem incidit. Simulacrum Olai totum sangvine perfusum, Thorsteino sacerdoti Höfdabrekkensi videbatur. Qvadrantis borealis incolæ ad regem conveniendum peregre profecti sunt. Thordus Egilli filius nomophylacis munus tunc habuit. Hyems mitis et pluviosa. Noctu inseqventi diem decimum tertium festi Jolensis Arius Skalholti interfectus est. Ormus episcopus multos viros misit, qvi qvatuor Kolbeini famulos comprehenderent et deinde hos in compedes con-*

in kanúka-reglu, þá er þar hafði áðr verit ɔ: *Gyrderus episcopus ordinem monachorum in Videya abolevit eiqve Regulam Canonicorum, qvæ prius ibi obtinuerat, substituit.* *h)* hlýr, H. *i)* samr H.

heim til Hóla, ok setti þrjár karínur hvörjum þeirra, en Kolbeinn gèkk til sætta við biskup litlu síðar. Kom Giðu-súðin í Grunnasundsnes, þar var á Ólafr Bjarnason, hönum var skiput hirðstjórn um alt land ok sýsla fyrir austan Þjórsá ok alla Austfjörðu. N: Ormr biskup bygði klaustr á Möðruvöllum einum fèlausum presti, skyldi hann fæða 5 bræður ok þeirra þjónustumenn ok 2 kennimenn, þvíat Ormi biskupi þótti bræður móti sínum vilja gjört hafa, at þeir neituðu, at klaustrið væri fært til Hóla, sem hann beiddi með sínu opnu brèfi. Skipaðr prior Þórðr Bergþórsson. DG: Andaðist Ólafr Bjarnason.

1353. A. 1352 DG: Andaðist Guðmundr Snorrason, *soli* A: Oddr Svartsson. Hallæri mikit á sjó ok landi. AE 1352 GL: Útkoma bænda úr Norðlendínga-fjórðúngi með konúngs-brèfum, at konúngr vildi biskupa láta engar nýúngar *k)* fremja í móti þegnum sínum, ok bauð Ormi biskupi at leysa þá. AFI: Veginn Guðmundr Gunnarsson (*add.* FI: af Jóni Skjöld Þórólfssyni. Útkoma Guðmundar Snorrasonar. Andaðist Skallagrímr Auðunarson. N: Tók Þorsteinn prestr Eyjólfsson Möðruvöllu til meðferðar).

1354. AEFHIN 1352 DG, 1353 LM: Utanferð Orms biskups í Hvalfirði (*add.* N: í þriðja sinni. AEFHI 1352 G, 1353 L: Útkoma Ivars Hólms *soli* A Vigfússonar (*add.* EGL: með þeim *l)* boðskap,] at hann). AEFHI 1352 G, 1353 L: hafði leigt landit alt um 3 ár(*add.* EGL: með sköttum ok skyldum) *m)* ok var skipaðr hirðstjóri. (*add.* FI: Utanferð Guðmundar Snorrasonar, en Ólafr Bjarnason var í Noregi; fóru þeir Guðmundr ok Ólafr af landi í braut ok ætluðu at fara út til sanctum Jacobum, týndist skips-höfn sú öll, var þat einn kuggr, ok menn allir þeir er þar voru á. Fluttist þat síðar meir at líkamir þeirra Guðmundar ok Ólafs væru á land komnir í Þýverska landi, í þeim stað, er í Sjótúnum heitir ok hefði þar verit jarðaðir. Síra Eyjólfr, er var ráðsprestr í Skálaholti

k) á almúgan setja *subditis imponere* LM. *i)* konúngs-brèfum *diplomatibus regiis* EG. *m)* *pro seqv.* FHI: með konúngsvald um alt Island ok hafði keypt skattinn ok öll konúngs-mál um 3 ár ɔ: *Reditus Ivari Holmi, cum regia per totam Islandiam potestate, qvi om-*

jici Holasqve deportari fecit, singulisqve tres Carenas imposuit, Kolbeinus vero paulo post cum episcopo in gratiam rediit. Navis G y d u s u d a in Grunnasundsnesum (peninsulam sinus breviorum) devenit, in ea fuit Olaus Bjarnonis filius, totius regionis præfectus constitutus, et ab ortu amnis Thiorsa per omnes Austfjordos toparcha. Ormus episcopus cænobium Mödruvallense egeno pastori elocavit, qvi qvinqve fratres et eorum famulos duosqve sacerdotes suo sumptu aleret, qvia visum est Ormo episcopo fratres contra suam voluntatem fecisse, cum abnuissent cænobium Holas transferri, qvod tamen apertis litteris petierat. Thordus Bergthori filius prior constitutus. Obiit Olaus Bjarnonis filius. —

1353. *Obiit Gudmundus Snorronis filius et Oddus Svarti filius. Magna annonæ caritas et in mari et in terra. Reditus in patriam colonorum ex qvadranti boreali, qvi diplomata regis habuerunt, qvod nollet rex episcopos qvicqvid novi in subditos suos patrare, juberetqve episcopum Ormum eos excommunicatione absolvere. Gudmundus Gunnari filius interfectus a Jona Skioldo Thorolvsonio. Peregrinatio Gudmundi Snorronis filii. Obiit Skallagrimus Auduni filius. Thorsteinus sacerdos Eyjolfi filius monasterium Mödruvallense administrandum accepit.*

1354. *Peregrinatus est Ormus episcopus tertia vice, ex Hvalfiordo. Reditus in Islandiam Ivari Holmi Vigfusi filii cum eo mandato, qvod ipse præfectus constitutus, totam Islandiam per triennium cum tributis et reditibus mercede conduxisset. Peregrinatio Gudmundi Snorronis filii, Olafus autem Bjarnonis filius in Norvegia fuit. Gudmundus et Olavus e Norvegia abierunt ad sanctum Jacobum iter facturi, navis, qvæ c o g o fuit, in qva vecti sunt, cum onere toto interiit, et homines omnes qvi in ea vehebantur perierunt. Postea rumor perlatus est, corpora Gudmundi et Olafi loci cujusdam Germaniæ, qvi Sjótun appellatur, in terram expulsa esse, et ibi humata fuisse. Dominus Eyjolfus sacerdos, dispensator Skalholtensis in cænobium Verense migravit et initiatus est *), sicuti in statu fuit, ad vitam*

nia tributa regia caussasqve regias per triennium emerat, (acqvisiverat).

*) *Loci hujus obscuri sensus forte est: qvod is ad stationem exploratoriam parum fuisset præparatus.*

gèkk í klaustr í Veri ok vígðr svâ sem hann stóð í raunar-setu. Hey-bjargar-sumar gott. Andaðist Sveinn prestr Guðmundarson.

1355. AEFGHI 1352 D, 1354 LM: Utanferð Gyrðirs biskups (*add.* FI: af Skálholti). AEFGHI 1354 LM: *n*) Allharðr vetr upp frá *o*) áttadegi ok (*add.* EGLM: *p*) hèldust frost ok snjófar alt fram til þíngs); *soli* A: batnaði eigi fyrri enn hinn dýra dag, AEFGHI 1354 LM: ok varð þá hinn mesti fjárfellir (*add.* FHI: okk hallæri): *Soli* A: Andaðist Síra Páll þorsteinsson, Loptr þórðarson, Ragneiður Auðunardóttir. (*add.* FI: Utanferð bróður Eysteins. FHI: Kom ekki skip til Islands. Utanferð Andresar Gíslasonar. Deyði herra Erlíngr Viðkunsson ok Jón Sveinsson. Druknan Jóns Smiðs Pètrssonar ok dætra hans tveggja, ok sex manna annara þorláks-messu fyrir jól. N: Fall at Múnkaþverá í nautum um vorit áðr enn Ormr andaðist).

1356. AE 1353 DG, 1354 LM, 1355 FHIN: *q*) Andaðist Ormr biskup Áslåksson (*add.* FHI: á Hólum in festo omnium sanctorum. Biskups-laust á Islandi. Síra Snorri þorleifsson officialis. FI: Utanferð Árna þórðarsonar ok Jóns Guthormssonar, þorsteins Eyjólfssonar ok Jóns Ketilssonar. Vetr snjó-lítill. Andaðist frú Sigríður Erlíngsdóttir. Manndauði í Björgyn. Leiðángrsferð Magnúsar konúngs til Elfar. L: Um þenna tíma andaðist Christophorus Dana konúngr. Kom til ríkis-stjórnar konúngr Valdimar, sá þriðji þess nafns.

1357. AE 1353 DG, 1356 FHIL: Útkoma Gyrðirs biskups (*add.* FI: í Hvalfirði). AE 1353 DG, 1356 FHIN: *r*) Jón biskup Skalli (*add.* DFGHIN: Eiríksson, er vígðr *s*) hafði verit til Grænlands FHIN: fyrir *t*) mörgum vetrum, DG: var kjörinn til Hóla ok) fór *u*) á páfa-garð *v*) at impetrera biskups-stólinn (*add.* E: á Hólum) á Islandi (*add.* FHI: met ráði ok boðskap erkibiskups. N: þá var Innocentius sextus. Fèkk hann

n) mjök harðr: *vehementer sæva* EGL. *sed* FHI: vetrar-ríki mikit ɔ: *magna hyemis incommoditas:* *o*) jólum ɔ: *festo jolensi* FHI. *p*) *Seqventia in* FHI *ita:* ok lángt framm á sumar með hríðum ok frostum ɔ: *quæ per multum æstatis duravit cum tempestatibus crebris et gelu vehementi.* *q*) *ad Ann.* 1354 *refertur in* LM *ita:* ári seirna andaðist Ormr ɔ: *proximo anno seqventi diem obiit suppremum Ormus &c.* *r*) *Ita: Seqventia in* L: ok Jón Skalli, hafði hann farit alt út til

exploratoriam. Comparatio fœni hac æstate bene successit. Obiit Sveno sacerdos Gudmundi filius. —

1355. *Peregrinatio Gyrderi episcopi Skalholtensis. Hyems valde aspera abusqve octava die jolensi, nives cum frigoribus usqve ad forum universale continuarunt; asperitas aeris die pretiosa (festo corporis Christi) mitescere cæpit, gregum armentorumqve maxima strages secuta est, atqve annonæ caritas. Obiit dominus Paulus Thorsteini filius, Loptus Thordi filius, Ragneidaqve Auduni filia. Peregrinatio fratris Eysteini et Andreæ Gislonis filii. Nulla in Islandiam navis venit. Obiit dominus Erlingus Vidkunsonius et Ionas Svenonius. Submersio Ionæ fabri Petri filii filiarumqve ejus duarum atqve sex hominum aliorum festo Thorlaci ante festum jolense. Strages bovium Munkathveraæ vere anteqvam Ormus exspiravit.* —

1356. *Obiit Ormus Aslaci filius episcopus Holensis in festo Omnium sanctorum. Islandia episcopis caruit. Dominus Snorro Thorleifi filius officialis munus gerebat. Peregrinatio Arnæ Thordi filii et Ionæ Guthormi filii, Thorsteini Eyjolfi filii et Ionæ Ketilli filii. Hiems parum nivosa. Obiit domina Sigrida Erlingi filia. Strages hominum Bergis. Expeditio militaris Magni regis ad Gothalbim. Circa hoc tempus fatis concessit Christophorus rex Daniæ. Rex Valdemarus, tertius ejus nominis, regiam potestatem obtinuit.*

1357. *Reditus in Islandiam Gyrderi episcopi in Hvalfjördo navem appellentis. Ionas episcopus Skalli, Erici filius, multis ante annis ad episcopatum Grönlandiæ initiatus fuerat, nunc vero ad Holas electus, ad curiam papalem, ad impetrandum episcopatum Holanum in Islandia, profectus est, secundum consilium et mandatum archiepiscopi. Tunc Innocentius sextus pontifex erat. Ea vice nullum a curia papali decretum ille obtinuit, at*

Róms eptir biskupsstólnum á Hólum ɔ: *et Jonas Skalli, qvi Romam usqve iter fecerat ad cathedram Holensem obtinendam.* *s) pro:* hafði verit N: var, *crat.* *t)* XIII vetrum ɔ: *tredecim annis.* *u) ad curiam* E. *v) pro seqv.* FHI: at fá leyfi at fara til Hóla ɔ: *veniam Holas migrandum impetrare, sed* N *tantum:* til at verða Hóa biskup ɔ: *ut episcopus Holensis fieret.*

ekki at sinni skilríki af páfans curia, en var heitit, at brèf skyldi koma í Flandur, ok þar útleysast met peníngum, hvat svâ gjörðist; ok er hann kom til Björgynar, tók hann transscriptum svâhljóðanda af því, met tveimur ábóta insiglum, ok þessi klausa stóð þar i: "Vèr felum yðr á hendr, erkibiskup! segir páfinn, "at þú fyrir-skipir þá persónu Hóla-kyrkju til biskups-sætis, hver vilji, viti ok megi þá sömu kyrkju vitrliga stýra, eða veitit hönum vígslu-gjöf, eða látit veita fyrir annann biskup, hafanda náð ok samsæti postulaligs sætis, ok at þessu embætti atstandandum 2 eða 3 rètt-kristnum biskupum, ok skrifi oss aptr venjuligan eið skuldbundins trúnaðar, eptir því formi, sem vèr sendum yðr undir vârri búlla innilukta). AE 1353 G, 1356 LM: Prestar í Hóla-biskupsdæmi afsögðu *x)* hlýðni vit Arngrím ábóta, því at hann var borinn *y)* hinum ljótustum málum, var Arngrímr ok afsettr officiolatu ok ábóta-dæmi ok sagðist játast hafa undir prèdikara-lifnat. A. 1359 N: Tók þorsteinn Hallsson officiolatum (*add.* N: á presta-stefnu í Skagafirði, en Arngrímr aflagði). A. 1355 FI, 1358 N: *z)* Drepinn Sigurðr djákni Ásgrímsson í Skálholti hina þrettándu nótt í jólum (*add.* N: met undarligum atburði) af klerkanna viðreign ok varð aldrei víst hver gjört hafði. (*add.* FI: var Sokki Súðdjákn mest til þess nefndr, var ok nokkra stund aflátit at syngja í kyrkjunni). *Soli* A: Fángaði Benedikt Kolbeinsson þann mann, er Björn hèt, hver er kendist at hann hafði legit met 2 kúum, var hann kviksettr, en kúnum sökkt fyrir sjáfarhamra, hafði engi þetta fyrri kènst svâ menn myndi. Jón Murti Nikulásson vo mann er hèt Jón Styrmisson ok fór aldrei utan ok lifði meir enn þrjátígi vetra síðan ok varð sóttdauðr. Andaðist Rafn Sveinbjarnarson ok þorkell Markússon. AFI 1354 DG: Bæjar-bruni að Stað *a)* á Ölduhrygg (*add.* FI: á Snæfells-nesi, D: *b)* þriðja nonas Octobris. FI: Brann svâ gjörsamlega allr heimastaðrinn, at ekkert hús stóð eptir óbrunnit, nema kyrkja ok ein baðstofa. Kom eldrinn fyrst upp í heygarðinum, lagði logann í manna-húsin svâ at

x) hlýðni við, *omitt.* G. *y)* ljótum málum *turpibus gravaminibus.* ELM. *z)* *Seqvent. periodum* FIII: *ita habent:* Klerkar í Skálholti lögðu harðlega hendur á þann mann, er hèt Sigurðr Ásgrímsson Akolitus, að víxlu, svâ at hann fèkk af því bana

*promissum ei fuit litteras papales in Flandriam venturas esse et ibi nummis redimendas, id qvod etiam ita factum est, atqve ille cum Bergas venisset, transcriptum cum litteris conforme, duorum abbatis sigillis signatum sumsit. Litteris clausula hæc inerat: Nos (ait pontifex) tibi, archiepiscope! commendamus, ut Holensi ecclesiæ in cathedra episcopali eam personam præficias, qvæ velit, sciat et possit eandem ecclesiam sapienter regere, ut inaugurationem ei præstes, vel per alium episcopum præstari cures, qvi gratiæ et consessus apostolicæ sedis particeps sit, atqve huic officio duobus vel tribus recte christianis episcopis adstantibus peracto, nobis rescribas usitatum juramentum obstrictæ fidelitatis, ad illam formam, qvam in bulla nostra inclusam tibi misimus. Sacerdotes dioeceseos Holensis Arngrimo abbati obseqvium negarunt, qvi turpissimorum criminum accusatus fuit, Arngrimus etiam officialis munere et abbatia exutus est, dixit ille vitæ prædicatorum se nomen dedisse. Thorsteinus Hallsonius officialis munus accepit in synodo pastorali, in Skagafjordo celebrata, qvod Arngrimus prius deposuerat. Sigurdus diaconus Skálholtensis Asgrimi filius nocte decima tertia festi jolensis miro qvodam eventu *), per clericorum (malam) tractationem interfectus est, neqve unqvam postea, qvis fecisset, manifestum fiebat; eius facinoris maxime obnoxius Sokko Suddiakn putabatur; tum qvoqve sacra templorum paulisper celebrari desinebant. Benedictus Kolbeini filius virum nomine Björnum comprehendit, qvi confessus est cum duabus vaccis se concubuisse, ille vivus defossus est, vaccæ vero de rupibus præruptis in mare præcipitatæ sunt, in nullius hominis memoria fuit aliqvem tale qvid prius confessum esse. Jonas Murtius Nikolai filius virum qvemdam, nomine Jonam Styrmeri filium, occidit, nunqvam ille peregre profectus est, et plus qvam triginta inde annos superstes, morbo tandem exspiravit. Obiit Rafnus Sveinbjörni filius, et Thorkillus Marci filius. Villa Stadi in Ølduhryggo Snæfellsnesensi conflagravit pridie nonas Octobris, omnes ædes domesticæ adeo peni-*

ɔ: *Clerici Skalholtiæ hominem qvemdam nomine Sigurdum, Acolitum, initiatum violenter affligebant, ut inde vita privaretur; pro* drepinn N *habet:* fèkk dauða ɔ: *extinctus est.* *a) pro* Stað G: Staðarstað. *b)* þriðja October G.

brann hvað af öðru. þar brann kostr allr, ok þat alt, er ei var borgit. N: Eitt skip kom til Islands. FI: Vetr góðr ok snjó-lítill. Útkoma þorsteins Eyjólfssonar, Andresar Gíslasonar ok Jóns Guthormssonar ok Árna þórðarsonar, bar þá at Hjaltlandi ok sátu þar um vetrin).

1358. AEN 1353 G, 1357 FIL: Útkoma Síra Eyjólfs Brandssonar, kórsbróður af Niðar-ósi ok (*add.* EFG1LN: bróður) Eysteins *soli* A: Asgrímssonar *c)*. Voru þeir skipaðir af Ólafi erkibiskupi *d)* visitatores á Islandi. (*add.* N: Tóku við þeim allir, nema Eyfirðíngar. FI: Urðu nokkurar smá-greinir á milli herra Gyrðirs biskups ok fyrr-nefndra sendiboða. L: þessi Eysteinn var vel-mentr maðr. Hann diktaði þat loflega kvæði Lilju til uppreistar ok yðranar, eptir þat hann hafði áðr níðt biskup Gyrðir). AE 1353 G, 1357 L: *e)* Sögðu þeir at Jón biskup Skalli væri aptr kominn af páfa-garði, ok Ólafr erkibiskup gaf hönum ok skipaði með speciali mandato domini papæ biskupsstólinn á Hólum ok var confirmatus ok *f)* því lýst á kór í Krist-kyrkju (*add.* EG: í Niðarósi). AEFHI 1353 G, 1357 L: þat sama sumar kom út *g)* Árni þórðarson ok Andreas AFHI: Gíslason *h)* (*add.* EGL: úr Mörk) AE 1353 G, 1357 L: *i)* með hirðstjórn yfir Austfirðíngá-fjórðúng ok Sunnlendínga-fjórðúng, en þorsteinn, *soli* A: Eyjólfsson, AE 1353 G, 1357 L: frá Urðum ok Jón Skráveifa, *soli* A: Gutthormsson AE 1353 G, 1357 L: um Norðlendínga-fjórðúng ok Vestfirðínga-fjórðung. AE 1353 G, 1357 L: Höfðu þessir fjórir leigt alt landit um þrjú ár með sköttum ok skyldum af konúnginum. Fóru Visitatores kyrkjuunar vegua, en þeir fyrrnefudu (*add.* EGL: leikmanna vegna), um alt Island, aflandi ok heimtandi penínga af

c) *ita brevius in* L: skyldu þeir visitera ɔ: *ut visitarent.* N, *ita:* með brèfi Ólafs ɔ: *mandato Olafi.* *d)* *Pro seqv.* FI: at visitera alt land ɔ: *ad totam Islandiam visitandam.* *e)* þeir báru út boðskap ɔ: *mandatum secum ferebant.* *f)* *pro* því EG: ok hans confirmationi. *g)* *Paulo aliter hæc in* EGL *ita:* konúngsbréf, at Árna þórðarsyni &c. ɔ: *diploma regium, qvod Arnæ Thordi filio.* *h)* *pro*

tus exarserunt, ut nulla domus flammis intacta restaret, nisi templum sacrum et unum hypocaustum. Ignis primo in fœnili subdiali exortus est, unde flamma in habitacula hominum transiit, ut una ex altera (domus) pars ædium cremaretur, penus omne, et qvicqvid servari non poterat, flammis consumta sunt. Una navis (hac æstate) in Islandiam venit. Hyems lenis nivesqve modicæ. Reditus Thorsteini Eyjolfi filii, Andreæ Gislonis filii, Jonæ Guthormi filii et Arnæ Thordi filii, qvi Orcadibus allapsi, hyemem ibi transegerunt.

1358. *Adventus in Islandiam Eyjolfi Brandi filii, canonici ex Nidrosia et fratris Eysteini Asgrimi filii; Hi ab Olafo archiepiscopo visitatores Islandiæ constituti erant. Omnes eos, nisi Eyfjordenses lubenter exceperunt. Inter Gyrderum episcopum et nominatos nuntios parvæ qvædam dissensiones intercessere. Hic Eysteinus literis erat bene eruditus. Poema illud laudatum, cui Lilia nomen est, poenitentiæ atqve palinodiæ gratia pepegit, postqvam episcopum Gyrderum carmine probroso perstringerat. Retulerunt illi Johannem episcopum Skallium a chathedra papali rediisse, eiqve Olafum archiepiscopum chathedram episcopalem Holensem speciali ex mandato pontificis donasse, et delegasse, eum qvoqve confirmatum esse, et confirmationem super chorum templi Christi publice pronunciatam esse Nidrosiæ. Eadem æstate redierunt in Islandiam Arnas Thordi filius, et Andreas Gislonis filius de Mörk, præfecti per qvadrantes Islandiæ orientalem et australem; at Thorsteinus Eyjolfi filius de Urdis et Jonas Skraveifa Guttormi filius per borealem et occidentalem qvartam constituti. Hi qvatuor totam Islandiam per triennium cum tributis et reditibus ex rege conduxerant. Visitatores ecclesiæ prædicti autem viri laicorum gratia totam Islandiam obierunt, qvotqvot potuerunt a clericis nummos exigentes et acqvirentes. Hoc onus subire populo universo necessum erat et his extorsionibus gravari. — Visitatores Arngrimum*

seqv. tantum in FHI: En Hjaltar dæmdu Jón til Noregs á konúngs miskun ok kom hann hit sama sumar til Islands ɔ: *Hjaltlandi vero Jonam in Norvegiam ad misericordiam regis judicio relegarunt, eademqve ille æstate in Islandiam venit.* i) *pro* með hirðstjórn yfir &c. EGL: voru skipaðir Austfirðínga fjórðúngr &c. ɔ: *præfecti qvadrantis orientalis* &c.

lærðum ok leikum, sem þeir kunnu at fá; átti undir *l)* þessu at standa lands-fólkit ok þýngt með þessum afdrætti. Skipuðu þeir Arngrím aptr í ábóta-stött í þíngeyrum (*add.* EG: visitatores, EGL: en hann hafði uppgefit ok svarit sik í prèdikara- *m)* klaustr í Björgvin.) *Soli* A: gèfandi engan gaum at heiti hans eðr annari úfrægð, sem á hönum var. Sigurðr Guðmundarson lögmaðr. AFI: Högginn Tumi Starkaðarson eptir dómi. (*add.* FI: á alþíngi. *add.* FHI: Snjókomur miklar ok hríðir um Michaels-messu-skeið. Var vetr ok nokkut harðr fram til jóla, en linari upp þaðan. Deyði frú Isibelle drotníng Eiríks konúngs í Noregi ok herra Jón Brynjólfsson. Druknan herra Eylífs Eylífssonar ok frú Gyríðar. Turnsettr Eysteinn Ormsson. Deyði herra Sigfriðr. Sandar í Dýrafirði urðu staðr.)

1359. AEN 1354 G, 1358 FILM: Útkóma Jóns biskups Skalla (*add.* FI: annars með því nafni til Hóla. AEN 1354 G, 1358 L: Braut skipit Benediksbátinn í spón, er hann var á. AE 1354 G, 1358 L: *n)* Lifðu menn allir. (*add.* EGLN: *o)* Tíndist alt gótsit mjök svâ). Reið hann heim til Hóla (*add.* N: ok heimkominu þángat, gaf þorsteinu Hallsson upp officiolatum) *soli* A: ok lagði þorsteinn Hallsson í hönd hönum officolatus insigli án lærðra manna ráði. AE 1354 G, 1358 LM: Var eingis skilríkis krafit af hönum (*add.* L: fyrir biskupsdæmi EGL: af lærðum mönnum, enda *p)* var ekki upplesit á kór.) *Soli* A: Gáfu allir menn sik, lærðir ok leikir undir hans hlýðni. (*add.* N: þvíat þat var orðfleytt bæði í Noregi ok á Íslandi at hann væri lögligr Hóla-biskup. E 1354 G, 1358 LM: Tóku allir Norðlendíngar sem best við honum, ok saung hann fyrsta messu á Allraheilagra-messu á Hólum ok var honum offrat stór-fé. FI: Var litlu síðar slíkr kur í Norðlendíngum, at Jón biskup mundi þar ei lögliga til stóls kominn, síðan þeim tjáðist ekki skilríki páfans vegna þarum. Herra Gyrðir biskup bjóst til utanferðar, sakir þíngra greina, er kom með hans ok bróður Eysteins; setti Eysteinn biskupi stefnu til erkibiskups, en biskup lýsti banni yfir bróður Eysteini, hafði hann ok ætlat at sigla með biskupi til Noregs. Gèkk bróðir Eysteinn litlu síðar

l) *pro* þessu L: miklum þýngslum ɔ: *magnis oneribus.* *m)* lifnat ɔ: *vitam nec plura* L. *n)* varð mannbjörg ɔ: *homines servati sunt.*

rursus restituerunt in abbatiam Thingeyris, qva se prius abdicaverat, vitamqve predicatorum Bergis se initurum juraverat, pensi nec habentes ejus votum, neqve aliam diffamiam, qva affectus fuit. Sigurdus Gudmundi filius legifer. Prævia sententia decollatus est in foro generali Tomas Starkadi filius. Procellæ et tempestates nivosæ circa tempus festi Michaelis; hyems qvoqve aliqvantum frigida ad festum usqve jolense duravit, at deinde lenior evenit. Obiit domina Isabella regina Erici regis Norvegiæ, et dominus Jonas Brynjolfi filius. Submersio domini Eylifi Eylifi filii, et dominæ Gyridæ. Eysteinus Ormi filius turris in custodiam impositus. Obiit dominus Sigfredus. Villa in Dyrafjördo, Sandar (dicta), prædium pastorale facta est. —

1359. *Reditus Johannis episcopi Skallii, secundi ejus nominis ad Holas. Navis, Benedictsbátr (navigium Benedicti) dicta, qva ille vehebatur frustatim confracta est, nautis omnibus vivis conservatis, onus navis propemodum omne perditum est. Deinde episcopus Holas eqvo vectus, et cum illuc ventum est, Thorsteinus Halli filius officialatu se abdicavit, eiqve officialatus sine clericorum auctoritate tradit. Nemo clericorum ullum instrumentum legitime acqvisiti episcopatus ab illo reqvirebat neqve qvicqvam eorum in adyto publice recitatum est. Omnes vero, tam clerici tam laici illius obseqvio se subjecerunt, rumor enim ferebat eum legitimum episcopum Holensem esse. Omnes incolæ boreales optime illum exceperunt, atqve ille primam missam festo omnium sanctorum Holis celebravit, qua occasione ingentes ei pecuniæ offerebantur. At paulo post incolæ borealis Islandiæ murmurabant, qvod Johannes ille episcopus, fortassis non legitime, ad cathedram episcopalem pervenisset, qvoniam huius rei nulla scripta documenta pontificalia iis exhiberentur: Dominus Gyrderus episcopus ad peregrinandum se paravit, propter dissensiones graves qvæ eum atqve fratrem Eysteinum intercessebant. Eysteinus episcopum ad archiepiscopum citavit, episcopus vero Eysteinum excommincatum declaravit, hic etiam cum episcopo in Norvegiam peregre proficisci destinaverat. Paulo post*

o) *ita* N: f ó r s t m i k i l l h l u t i g ó t s i n s ɔ: *magna pars oneris periit.*
p) s ý n d i h a n n e n g i n ɔ: *nulla ipse producebat* L.

til handa ok sættust ad fullu. Herra Gyrðir skipaði bróður Eysteini Officialis starf um Vestfjörðu. Nikolaus Broddason í Flatatúngu í stórmælum. Biskups-bussan kom í Hvalfjörð móti þíngi. Utanferð Ivars Hólms á því skipí, er hann hafði sjálfr gjöra látit. Utanferð Andresar Gíslasonar. Andlát Sveinbjarnar Eiríkssonar. N: Brotnaði kyrkja á Gáseyri.)

1360. AEG 1358 FI, 1359 L: *q)* Ormr Eysteinsson dróttseti var afsleginn undir konúnganna boði. AEG 1351 FI: 1359 LN: *r)* Eiríkr konúngr Magnússon (*add.* FI: kóngs í Noregi) eitraðr í Svíaríki ok þaraf andaðist hann. Drotníngin andaðist af barnburði, (*add.* FI: ok tvö börn þeirra). AEG 1359 L: *s)* Gyrðir biskup ok Andres úr Mörk ok margir menn aðrir lètu út (*add.* L: til hafs EG: ok ætluðu at sigla til Noregs, EGL: á einu kaupskipi litlu), *Soli* A: ok er þeir komu skamt frá landi austr undan Vestmanneyjum (*add.* EGL: ok varla sá til lands) AEG 1359 L: sökk niðr skipit með öllu gótsi, en menn allir lupu í bát; (*add.* L: *t)* gjörði guð þá dásemð at) bátrinn *u)* tók (*add.* EGL: lítið skort) 40 manna AEG: með jarteiknum hins heilaga þorláks, sem þeir hètu á, AEG 1359 L: sá er ei var vanr at bera, *soli* A: meir enn, AEG 1359 L: hálfan þriðja tug manna. (*add.* EG 1359 L: Komust menn allir með lífi á land. þat fylgdi ok með, at AEG 1359 L: sú kista rak upp heil ok fanst a Eyrum, sem í vár brendt silfr Skálholts kyrkju, ok *v)* pontificalia Gyrðirs biskups. Útkoma Orms Lánga í Hvalfirði, átti hann (*add.* EGL skipit) Ólafs-súðina; vár þat allra skipa stærst, (*add.* EGL: at valla hafði komit til Íslands annat stærra, ok hlaðit með miklu gótsi ok mjök gagnauðigt). — *Soli* A: Gerðu Norðlendíngar í móti Jóni Skráveifu hirðstjóra samblástr ok vildu ekki yfirferð hans hafa, ok mættu honum at þverá í Vestrhópi nær 3 hundrut manna. Stökk hann þá suðr um land ok fèkk enga yfirreið um Norðlendínga fjórðúng. A 1354 D; 1357 FI; Elds-uppkoma í Trölladýngjum ok eyddust *x)* margir bæir í Mýdal af öskufallinu (*add.* FI: ok víða þar

q) Högginn Ormr dróttseti ɔ: *Ormus præfectus regius decollatus* FI. *r)* Svikinn Eiríkr konúngr ok drotníng hans ɔ: *dolo sublatus rex Ericus cum regina sua* N. *s)* *Hic add.* EGL: þat barst at þá ɔ: *accidit cum &c.* *t)* *ita* EG: Gjörði hinn heilagi þorlákr

frater Eysteinus in fidem episcopi se dedit, et firmam cum eo gratiam iniit. Dominus Gyrderus fratri Eysteino officialis negotium per Vestfjordos delegavit. Nicolaus Broddonis filius de Flatatunga criminum gravium accusatus est. Navis, Biskupsbussa dicta, in Hvalfjördum circa tempus comitiorum venit. Peregrinatio Ivari Holmii, nave illa, qvam ipse ædificandam curaverat. Peregrinatio Andreæ Gislonis filii. Obitus Sveinbjörni Erici filii. Templum Gaseyrense confractum est.

1360. *Ormus Eysteini filius præfectus regius mandato regum obtruncatus est. Rex Ericus Magni regis Norvegiæ filius in Svecia veneno dato obiit. Regina vero puerperio vitam finiit, et liberi eorum duo obierunt. Episcopus Gyrderus, Andreas de Mörk multiqve alii e portu solverunt et alto se commiserunt, in Norvegiam peregrinaturi nave modica mercatoria; at cum haud procul a continenti in ortum ex adverso Vestmanneyarum provecti erant, navis cum toto onere submergebatur, nautæ vero omnes in cymbam se conjiciebant, Deus id miraculi fecit, ut cymba illa jam paulo minus qvadraginta virorum ob miracula sancti Thorlaci, cui vota fecerunt, portabat, qvæ viginti qvinqve homines alias ferre solebat, nautæqve omnes vivi in continentem evaserunt; ad hoc accessit, ut cista illa in qva conservabantur, argentum defecatum templi Skalholtini et pontificalia Gyrderi episcopi, in littora Eyrensia a fluctibus acta, postea incolumis reperta est. — Adventus Ormi Longi in Hvalfjordo, qvi navem illam, cui nomen Olafs-suda, omnium navium maximam possidebat. Erat illa navis, cui vix unqvam major in Islandiam venisset, multa et pretiosa merce onusta. Incolæ qvadrantis borealis adversus Jonam Skraveifam conspirabant, eius circuitum ferre nolentes, Thveraæ in tractu Vesturhopensi viri fere trecenti ei obvenerunt, qvare is ad australia Islandiæ aufugit, per qvadrantem borealem omnino a ambitu prohibitus. Ignis eruptio in montibus Trölladyngis dictis, qvæ multas villas in Mydalo casu cinerum vastavit, tractibusqve propinqvis magnum damnum illatum est, ex qva orti sunt magni terrores et fragores, pumices autem occasum*

svâ mikla jarteikn, sem þeir hètu á hann, at, &c. ɔ: *Sanctus Thorlacus, qvem invocarunt, tantum miraculum fecit ut &c.* *u)* bar EGL. *v)* dýrgripir ɔ: *res prætoriæ* L. *x)* nær allir ɔ: *fere omnes* FI.

nálægt gerði mikinn skaða; leiddi þaraf ógnir miklar ok dunur stórar), *y)* en vikrina rak alt vestr á Mýrar ok sá eldinn af Snæfellsnesi. AFI: Mannfall við Mývatn, *z)* hálfr níundi tugr í *a)* þrimr kyrkju-sóknum. *Soli* A: Markús Barkaðr fór heim at Ormi at Krossi, kona hans ok synir tveir ok veitandi hönum áverka, en sum haldandi fyrir, ok þar fyrir var Markús, kona hans ok sonur dæmd dauða-menn á Lambeyjarþíngi af 12 mönnum, ok síðan lèt Árni þórðarson, er þá hafði konúngs-vald, höggva þau eptir dóminum. (*add.* FI: Hríðir miklar laugardag fyrir páska ok páskadag sjálfan, ok mikil frost nokkura stund eptir, enda batnaði vel síðan. Upptekinn líkami þorláks ábóta í Veri ok grafinn í kyrkju inni. Utanferð Síra Eyjólfs kórs-bróður af Niðarósi. Heybjargar-sumar gott. Skipaðr Síra Snorri Kýngir officialis, en Síra Flosi ráða-maðr í Skálholti. Högginn þorgíls ok dæmdr áðr flugumaðr. Höggnir 3 menn fyrir austan. Veginn Snorri þorleifsson ok Einar Steinólfssou).

1361. AEG 1360 LM: *b)* Börðust á alþíngi menn Árna *c)* þórðarsonar ok Jóns Guthormssonar. *Soli* A: Særðr Svartr þorleifsson mjök ok Klofa-Gissur ok nokkut Philippus þorleifsson, voru þeir allir Árna menn. AEG 1356 D 1360 FILMN: *d)* Útkoma, (*add.* L. Jóns) Smiðs Andresarsonar (*add.* D í Grindavík) *e)* með hirðstjórn um alt Island (*add.* N: skipaðr af Magnúsi konúngi) ok leigt, (*add.* EGLM: með sköttum ok skyldum) um 3 vetur. Hafði hann út mörg konúngs-bréf. — AEG 1356 D 1360 FIL MN: *f)* þat sumar fóru utan (*add.* EG: í Olafssúðinni), herra Gyrðir bisk-

y) *ita in* FI: Vikra-reki svâ mikill austan til, at út frá Stað á Snæfellsnesi rak vikrina ok enn utar ɔ: *propulsio pumicum in ortu tanta fuit, ut á Stado in Snæfellsneso et longius versus boream pumices propellerentur.* *z)* dó *add.* FI. *a)* í tveimur *in duabus* FI. *b)* *Ita* EGLM: Bardagi mikill á alþíngi ok börðust á menn &c. ɔ: *pugna acris in foro universali, ubi conflixerunt* &c. *c)* þórðarsonar *omitt.* EGLM. *d)* *Seqventem periodum ita* FI: Kom skip af Noregi í Grindavík, þar var sá maðr fremstr er Smiðr hèt at skírnar-nafni Andresarson; var honum skiput hirðstjórn um allt Island ɔ: *Navis e Norvegia in Grinda-*

versus ad tractum Myras usqve propellebantur, flamma de Snæfellsneso conspiciebatur. Iuxta lacum Myvatn octoginta qvinqve homines in tribus parochiis in hac lue obierunt. Markus Barkadus cum uxore et filiis duobus Ormum Krossi invasit eiqve vulnera inflixit, dum pars eorum ipsum fixum tenebat, qvam ob rem Marcus cum uxore et filiis capite damnati sunt a viris duodecim in foro Lambeyensi. Deinde Arnas Thordi filius, potestate regia tum præditus, juxta hanc sententiam eos decollandos curavit. Magnæ tempestates nivosæ die saturni proxima ante festum paschatis et ipsa prima die pascatis ingruebant frigusqve ingens aliqvamdiu postea duravit, at deinde ver longe mitior evasit. Ossa domini Thorlaci abbatis Verensis effossa et in templo intus iterum sepulta sunt. Peregrinatio domini Eyjolfi fratris capituli Nidrosensis. Hac æstate proventus foeni copiosus. Dominus Snorro Kynger officialis constitutus, at dominus Flosius dispensator Skalholtensis. Thorgilsus capite truncatus, postqvam antea sicarius judicatus erat. In orientali Islandia tres homines cæsi sunt. Snorro Thorleivsonius et Einarus Steinulvsonius interfecti. —

1361. *In foro generali conflixerunt comites Arnæ Thordi filii cum Jonæ Guthormi sociis. Graviter Svartus Thorleifi filius et Klofa-Gissurus, aliqvantum vero Philippus Thorleifi filius vulnerati sunt, omnes autem hi Arnæ socii erant. Adventus Jonæ Smidi Andreæ filii in Grindavicam cum totius Islandiæ præfectura, constituti e Magno rege, eiqve Islandia cum tributis et reditibus per triennium mercede locata. Multa ille secum ferebat diplomata regia. Hac æstate in nave Olafs-suda dicta dominus Gyrderus episcopus, Helgo abbas Thordi filius, et qvinqve sacer-*

vicam advenit, primarius in ea fuit vir nomine proprio Smidus Andreæ filius, præfectus totius Islandiæ constitutus. c) *pro* með hirðstjórn D *ita:* ok skipat konúngs-vald ɔ: *regia potestate ornatus.* f) *Ita period. seqv. in* D: "Utanferð herra Gyrðirs biskups í Hvalfirði með Ormi Lánga, tapaðist skip þat við Færeyjar; þar druknaði herra Gyrðir biskup Ivarsson, Helgi ábóti Þórðarson ok með þeim 8 kennimenn ok Ormr Lángi með allri skipshöfn, níu tígir manna ɔ: *Peregrinatio domini Gyrderi episcopi de Hvalfjordo solventis unacum Ormo Longo. Navis illa ad Færöas deperdita est, ibi submersi sunt: dominus Gyrderus episcopus Ivari filius, Helgo abbas Thordi*

up ok Helgi ábóti (*add.* G þórðarson) ok 5 sæmilegir prestar, (*add.* EGLM: ok valdir menn úti) nærri 90 manna með Ormi Lánga. Hyggja menn at þetta skip hafi farist með allri áhöfn (*add.* EGLM: mönnum ok gótsi G: vit Færeyjar). AEGN 1360 FILM: *h)* þetta sama haust reisti þorsteinn (*add.* EGLM: prestr) Hallsson sik í móti Jóni biskupi ok lèt alla presta, ímeðal Öxnadalsheiðar ok (*add.* EGLM norður) Reykjadals, handleggja sèr hlýðni, ok komu til Hóla Katrínar-messu, (*add.* N. því at biskup hafði vænt Síra þorsteini at skilríki lægi at Holum) ok afsögðu Jóni biskupi hlýðni allir nefndir prestar (*add.* N. fyrir norðan heiðar til Ljósavatnsskarðs) ok leikmenn úr Eyjafirði (*add.* N: ok er þeir komu til Hóla, EGLM: vildi hann ekki tal eiga viðr þa) kölluðu þeir hann Grænlendínga-biskup (*add.* EG en ekki Hóla-biskup), en tóku þorstein (*add.* EGL prest) sèr til *k)* yfirmanns; (*add.* N: Síra þorsteinn fór uppá herbergi þat er biskup sat i ok krafði hann þrisvar skilríkis til þess, at hann væri lögligr Hóla biskup; EG 1356 LM: að þessu ráði með þeim voru allir bændr af Eyjafirði; tóku þeir prestar síðan undir sik alt góts Hóla-staðar í sögðu takmarki ok *l)* Mödruvallastað. Stóð Síra Einar Hafliðason fyrstr ok fremstr með Jóni biskupi ok allir prestar um *m)* Skagafjörð ok vestr til Rútafjarðar-ár. *n)* Tók Jón biskup af þessum öllum prestum messu-embætti, en þeir *o)* súngu á eirn veg sem áðr. Gripu þeir boðskap bisk-

filius, et cum his octo sacerdotes cum Ormo Longo omnibusqve nautis nonaginta hominibus, sed ita FI: **Utanferð herra Gyrðirs biskups ok bróður Eysteins; kom skip þat, er bróðir Eysteinn vár á, við Hálogaland mjök seint um haustit ok voru mjök at þrotum komnir, mest sakir drykkleysis, en til þess skips er Gyrðir biskup var á ok Helgi ábóti af Jóns-kyrkju í Björgyn, ok margt annat sæmilegt fólk, kennimenn ok leikmenn, frèttist ekki, voru ok hörð norðan-veður upp frá Laurentius-messu, ok nær allt framm til vetr-nátta** ɔ: *Peregrinatio domini Gyrderi episcopi, et fratris Eysteini; navis illa, in qva fuit frater Eysteinus sero autumno ad Halogalandiam devenit, et vehementer viribus confecti fuere vectores maxime propter potus defectum, sed de nave illa, in qva fuerunt Gyrderus episcopus et Abbas Helgo de templò Johannis Bergensi, multiqve alii honesti viri, clerici et laici nihil relatum est, qvin etiam durissimæ tempestates aqvilonares a festo usqve Laurentii et prope modum ad hyemis usqve initia fuere.*

dotes honorabiles cum Ormo longo, selecti viri fere nouaginta peregrinati sunt, putant pleriqve hanc navem cum toto onere apud Færöas periisse et cum vectoribus et facultatibus deperditam esse. Hoc eodem autumno Thorsteinus sacerdos Halli filius adversus Johannem episcopum insurrexit et omnes sacerdotes inter tesca Öxnadalensia et Reykjadalum obedientiam, sibi manuum stipulatione confirmatam promittendam curavit, et festo Catharinæ Holas venerunt, qvia episcopus domino Thorsteino spem fecerat, codicillos episcopatus sui Holis jacere, ubi omnes sacerdotes supra nominati a borea tesqvis usqve ad Ljósavatnsskardum et laici Eyjafjordenses episcopo Johanni obedientiam renunciarunt, et cum Holas venerunt, noluit episcopus cum illis colloqvium habere, episcopum Grönlandorum non vero Holanum illum nuncupabant, Thorsteinum sibi ducem elegerunt; dominus Thorsteinus tectum domus conscendebat, in qva episcopus sedebat, atqve ter ab eo exegit scripta documenta qvod legitimus episcopus Holensis esset. Huius consilii unacum illis participes fuere omnes coloni Eyjafjordenses; deinde pastores omnes facultates cathedræ Holensis intra dictos limites et prædinm Mödruvallense sibi ipsis subjecerunt. Primus et præcipuus Einarus Haflidi filius a partibus Johannis episcopi stetit, et cum eo omnes sacerdotes Skagafjordenses, occasumqve versus ad amnem usqve Rutafjördi. His omnibus sacerdotibus episcopus Johannes officia sacrorum

Ita N: Gyrðir biskup af Skálholti ok Helgi ábóti ok 4 prestar töpuðust í hafi; Ormr Lángr ok nær 80 manna með skipi ok öllu gótsi ɔ: *Gyrderus episcopus Skalholtensis, Helgo abbas et quatuor pastores, Ormus Longus et fere octoginta homines unacum nave omnique onere in pelago perierunt.* h) *Initium huius periodi in* FI: Sundurlyndi mikit í Norðlendínga fjórðúngi mest meðal Eyfirðínga ok Jóns biskups ɔ: *magnæ dissensiones in qvadranti boreali præsertim Eyafjördensium et Jonæ episcopi. Ita* N: Hófst sundrlyndi milli Jóns biskups ok kénnimanna ok eigi síðr leikmanna ɔ: *inter Johannem episcopum et sacerdotes nec minus laicos Eyjafjordenses discordiæ sunt exortæ.* i) *in festo Katharinæ virginis* E. k) *Officialis,* EGL. l) Möðruvalla-staðar G. m) Skaga *tantum* G. n) Rútafjarðar GLM. *Loco seqventium* N: *ita:* biskup kallaði þá í banni ɔ: *episcopus eos in excommunicatione esse declaravit.* o) *pro* súngu &c. LM: hèldu ɔ: *peregerunt.*

ups hvar sem þeir kunnu at fá, svâ af lærðum mönnum nauðgum, brjótandi *p*) kistu á Silfrastöðum í heilagri kyrkju, EG: grípandi þar brott úr vín, er þángat hafði gefist frá Hólum. Síra þorsteinn ok þorsteinn bóndi keyptu skip at fara á til Noregs ok Olafr Pètrsson með þeim). *Soli* A: Fundust þeir Smiðr ok Arni þórðarson ok bundu sína vináttu með fastmælum. Varð Jón Guthormsson lögmaðr Skráveifa. (*add.* FI: Vetr hlær ok mjök regnsamr, uppfrá jólum. Bróðir Eysteinn kom heim til Helgisetrs í þrándheimi nærri Kyndilmessu, en andaðist á lánga-föstu nándir passionem domini. Frost mikil um Hvítasunnu-skeið ok í annan tíma, þa er sól gèkk sem hærst; Varð ok gras-sumar lítit sakir kulda, heyjaðist ok víða lítit. Stríð mikit imillum Noregs konúngs ok Dana konúngs. Andlát frú Steinunar Olafsdóttur. *q*) Agnes abbadís í Kyrkjubæ. Deyði Arngrímr ábóti at þíngeyrum in festo Reliqviarum. Kom bjarndýr af sjó í Eyrar-sveit á Breiðafirði um haustit *r*) móti ymbrudögum, ok voru hvörgi ísar í nálægð, var það bjarndýr unnit í Staðarsveit á Snæfells-nesi litlum tíma síðar. Roði mikill sýndist á himni á jóla-föstu sem blóð ásýndar, var hann sèn víða um land; sagðist ok svâ, at austmenn hefði sèt um haustit áðr í hafi þvílíkan roða eða ekki minna. Vetr hlýr framan til ymbrudaga á jólaföstu, en drottins-nóttina ok mána-daginn eptir voru hríðir ok snjókomur svâ miklar, at jarðir lagði undir víða. Biskups-laust á Islandi. Utkoma Ivars Hólms ok Andresar Gislasonar. N: Síra þorsteinn varð aptrreka. Kyrkjubruni á Valþjofstöðum 2 nóttum fyrir Tiburtii messu.

1362. AEG 1361, LM: Fundr á Hólum Tiburtius-messu; komu norðan (*add.* EGL: til) Eyfirðíngar allir, lærðir sem leikir. þar kom Smiðr ok officialis af Skálholti varð engi sætt (*add.* EGL: á því þíngi).

p) hyrðslur ok hús ɔ: *cistas et ædes* LM. *q*) *Hic in margine exemplaris* F *adnotavit A. Magnæus: corrige*, móður frú Agnesar abba

celebrandorum ademit, at illi nihilo secius celebrarunt; mandata episcopi ubicunqve potuere, interceperunt, clericis etiam invitis ea eripientes. Cistam Silfrastadi in sancto templo positam confregerunt, vinumqve inde, qvod ex Holis illuc datum fuerat, abripuerunt. Dominus Thorsteinus et herus Thorsteinus navem emerunt, qva unacum Olafo Petri filio in Norvegiam transirent. Convenerunt Smidus et Arnas Thordi filius et amicitiæ fœdera inter se sanxerunt. Jonas Guthormi filius Skraveifa legifer. Hyems mitis et admodum pluviosa ab usqve festo jolensi. Frater Eysteinus prope festum purificationis ad monasterium Helgisetrum in Throndhemia domum venit, sed jejunio qvadragesimali prope festum passionis domini ad plures abiit. Circa festum pentacostes gelicidia magna, et alias, tempore, qvo sol altissime culminavit, æstas qvoqve ob frigora parum graminosa, fœniqve comparatio passim perparva. Inter regem Norvegiæ regemqve Daniæ magnum exstitit bellum. Obierunt domina Steinuna Olafi filia, Agneta abbatissa Kyrkjubæensis, nec non Arngrimus abbas Thingeyrensis in festo Reliqviarum. Ursus ex alto Breidafjördi in tractum Eyrensem circa qvatembres autumnales venit, neqve tamen ullibi congelationes in propinqvo erant; ursus ille in tractu Stadensi in Snæfellsneso paulo post oppressus est. In jejunio jolensi rubedo magna cæli apparuit, adspectu sangvinis instar late per Islandiam conspecta. Relatum etiam est Norvegos autumno præcedenti talem nec minorem rubidinem vidisse. Hiems lepida ad usqve qvatembres jejunii festi jolensis, sed nocte dominica dieqve lunæ seqventi tempestates tantæqve procellæ nivosæ fuere, ut late solum nivibus obrueretur. Nullus in Islandia fuit episcopus. Adventus Ivari Holmi et Andreæ Gislasonii. Dominus Thorsteinus (peregrinaturus) rejectus est. Templum Valthjofstadense duobus ante festum Tiburtii noctibus exarsit.

1362. *Conventus Holis festo Tiburtii qvo a borea incolæ Eyfjördenses, tam clerici qvam laici confluxere; Illuc etiam venerunt Smidus et officialis Schalholtensis, nulla tamen reconciliatio in hoc conventu evenit.*

disar ɔ: *matris dominæ Agnethæ abbatissæ.* r) *In margine exemplaris* F: *adnotavit* A: *Magnus: pro, móti:* miðt í ɔ: *in medio.*

*) Fóru Eyfirðíngar utan (*add.* EGLM: til Noregs), á ferju, (*add.* EGLM er þeir keyptu at þverárstað), þorsteinn Hallsson, Stephán, Guðmundr Lágr, prestar; þorsteinn Eyjólfsson, Ólafr Pètrsson leikmenn, tóku Hálogaland. Greip *s)* Hreiðar Darri bæði skip ok góts. *t)* Færðir Leikmenn til konúngr í haldi, en Síra þorsteinn andaðist (*add.* EGL: á því ári) ok allir hans kumpánar. A. 1355 DG: Brann kyrkjan í Haukadal ok (*add.* DG: nær) allr skrúðinn með. AEG 1361, FILN: *u)* Smiðr Andresarson fángaði Árna þórðarson ok gaf hönum að sök barkaðar-mál, bauð Árni öll þeirra mál fram til konúngs (*add.* FI: at standa hanum reikníngskap um þat, er hann átti at svara) ok þó Smiðr vildi hann í fángelsi hafa, hvat er Smiðr vildi með engu móti hans þau boð hafa, ok lèt höggva hann *v)* í Lambey frjádaginn næsta fyrir Jóhannis-messu Baptistæ. Var lík Árna fært innan mánaðar til Skálholts ok grafinn þar í kyrkjugarði. AEG 1361, FILN: Eptir alþíngi reið Smiðr (*add.* FI: ok Jón Guthormsson) norðr um land, (*add.* FI: eptir Pètrs-messu), AEGLN: ok með hönum margir Sunnlendíngar ok *x)* eigi ört hálfr fjórði tugr manna (*add.* N: alvopnaðra ok þat orð á, at han ætlaði at taka gyldustu bændur fyrir norðan undir sverð. FIN: Kallaði Smiðr *y)* Norðlendínga þá, er fremstir voru af bændum *z)* útlaga. FI: Lèt hann þar ok fylgja mörg önnur skapraunar-söm orð til þeirra, EGL: kom hann ofan í Eyjafjörð). AEG 1361, LN: Eyfyrðíngar höfðu njósnarmenn, (*add* N: ok er þeir frèttu þvílíka hluti, söfnuðust þeir saman ok fóru móti Smið) ok kom saman mikill lýðr á Grund í Eyjafirði á Selju manna-vöku. *Soli* A: Voru þeir Smiðr þar fyrir. AEGL: Eyfirðíngar tóku á *a)* þeim hús. *Omnes:* varð þar bardagi (*add.* FI: mikill, N: í skálanum) ok *b)* lèt þar Smiðr sitt líf,

*) *aliter hæc referuntur in* FI *ita:* Utanferð Norðlendínga á því skipi, er þeir lètu sjálfir gjöra: voru þessir formenn: Síra þórsteinn Hallsson ok þorsteinn Eyjólfsson ɔ: *Peregrinatio incolarum quadrantis borealis navi, a ipsis fabricata; hi præfecti fuere: dominus Thorsteinus Halli filius et Thorsteinus Eyolfi filius.* N *ita:* Síra þorsteinn Hallsson fór utan ɔ: *Dominus Thorsteinus Halli filius peregre profectus est.*
s) Einar GL. *t)* *pro* færðir, EGL: ok færði ɔ: *ducebat.*
u) *brevius in* EGL *ita.* Lèt Smiðr afslá Árna þórðarson fyrir

Eyfjördenses in navigio qvodam, a Thverarstadensibus emto, peregre profecti sunt, Thorsteinus nempe Halli filius, Stephanus, Gudmundus Lăgur (curtus) sacerdotes; Thorsteinus vero Eyjolfi filius et Olafus Petri filius laici, Halogalandiæ sunt allapsi. Hreidarus Darri navem et merces rapuit, laicique sub custodia ad regem ducebantur, at dominus Thorsteinus cum omnibus suis sociis hoc anno obiit. Templum Haukadalense et omnia fere ejus ornamenta conflagrarunt. Smidus Andreæ filius Arnam Thordi filium cepit causæ Barkadianæ eum accusans, Arnas vero obtulit, ut omnes illorum lites arbitrio regis permitterentur, ut eo modo ipse rationes redderet, qvorum tenebatur, et simul obtulit ut Smidus se in vinculis detineret, si ita vellet, qvas ejus oblatas conditiones Smidus nullo pacto acceptare voluit, eumqve in Lambeya die veneris proxima ante festum Iohannis Baptistæ capitis amputari fecit. Corpus Arnæ intra primum mensem Schalholtum deportatum, et in cœmiterio sepultum est. Habitis comitiis Smidus post festum Petri, et cum illo multi, et qvidem fere triginta qvinqve, regionis australis incolæ, armati ad borealia Islandiæ profecti sunt, et fama ferebatur, qvod amplissimos borealium colonos ad gladii supplicium rapere destinasset; Smidus borealis qvadrantis colonos primarios exitium meruisse dixit, multaqve alia in eos verba injuriosa addit. In Eyfjördum ille venit, Eyfjördenses speculatoribus usi sunt et de his certiores facti, congregati, adversus Smidum contenderunt et freqventes Grundæ in Eyfjördo convenerunt in vigilia sanctorum Selöeusium. Smidus et sui ibi prius adfuerunt. Eyfjördenses ædes, in qvibus erant, occuparunt; prœlium acre in cubiculo commissum est, ubi Smidus vita exutus est, Ionasqve Guthormi filius, qvi ferreis clavis pulsabatur donec exspirabat,

alþíngi ɔ. *Smidus Arnam Thordi filium ante comitia* occidi fecit, *in* N *ita:* Drepinn Árni bóndi þórðarson af Smið ɔ: *Arnas herus Thordi filius a Smido occisus est.* *v) Ita* FI: næsta dag eptir ɔ: *proxima die post festum Botolphi abbatis.* *x) pro* "eigi ort" &c. N: þrjátígi ɔ: *triginta.* *y)* Eyfirðínga ɔ: *Eyfjordenses* N. *z)* landráða-menn ɔ: *perduelliones.* *a) pro* þeim, EGL: Smið ok hans mönnum ɔ: *Smidus suiqve.* *b) ita* FI: var Smiðr hálshögginn ɔ: *Smidi caput erat amputatum.*

(*add.* FI: var hann laminn með jarn-reknum kylfum til bana). *c*) Jarpr Hanns, Jón Lángr, *Soli* A: *d*) Bjarni Magnússon, Guðmundr Andresarson ok Þorvaldr Helgason; en af Eyfirðíngum fèllu Andres Ormsson, Steinn Brynjólfsson, Magnús, Björn Þórðarson, Guðmundr Haldórsson, einn er eigi nefndr; fèllu alls fjórtan. Varð samkoman nærri miðjum morgni en lokit var öllum vígum eptir dagmál. Var þar grið gefit Ormi Snorrasyni, Þorgeiri Egilssyni, ok öllum öðrum þeirra kumpánum. Hafði Ormr með sèr flest-öll týgi þau, er þeir höfðu átt. Margir menn fengu þar lemstr ok lima-lát. Þetta kvat Sneólfr um fundinn:.

mjök egg-þunn öx
í jarðar föx
sviku lýða líf
en lestu hlíf;
dreif hrotta hregg
um heila-vegg,
gaf ei hvíldar hlið
harð-fengjat lið.
Sonr Kolbeins sitt
sverð reyndi frítt
varð Þorsteins vigr
vel löng ok digr,
með hverri hann
hugar-prýði vann.
Frá ek stála storm
mjök sturla Orm —
þar er kysti kyr
kyrkjunnar dyr

c) Garpr GL. *pro seqv.* FI: Fèllu ok margir af Sunnlendíngum ok nokkrir af Norðlendíngum, en margir urðu sárir af hvorutveggjum. Lík Árna var flutt í Skálholt, en Smiðs til Hóla, en Jón Guthormsson til Kolbeinstaða ɔ: *multi australium nonnulli vero borealium ceciderunt, multi ex utrisqre sauciati sunt corpus*

et præter eum Iarpus, Hannes, Ionas Langus. Bjarno Magni filius, Gudmundus Andreæ filius et Thorvaldus Helgonis filius cæsi sunt. Sed Eyfjördensium hi ceciderunt, Andreas Ormsonius, Steinus Brynjolvi filius, Magnus, Björnus Thordi filius. Gudmundus Haldori filius, unus nominatus non est, in universum qvatuordecim prostrati sunt. Congressus eorum hora fere sexta antemerediana incepit post horam vero uonam antemeridianam cædes omnes cessaverant. Vita donati sunt Ormus Snorronis filius, Thorgeirus Eyjolfi filius omnesqve ceteri eorum socii. Apparatus eorum maximam partem Ormus secum vexıt, multi ibi læsionibus et amissione membrorum affecti sunt. Hæc Snjolfus de hoc congressu cecinit:

Secures admodum tenui acie
in jubam (gramen) terræ (caducorum)
virorum animas deceperunt
sed corporum munimenta lacerarunt;
gladiorum procella ingruebat
in parietes cerebri,
nullum reqvietis spatium dederunt
strenuæ copiæ.
Filius Kolbeini suum
pulcrum ensem tentavit
Thorsteini gladius exstitit,
admodum longus et crassus
qvo ille
res animose gessit.
Refero tempestatem armorum
vehementer Ormum turbasse
ubi placidus osculabat
januam templi.

Arnæ Skalholtum, Smidi Holas, et Jonæ Guthormi filii Kolbeinstadum transportata sunt. N *ita:* ok sex aðrir af þeim en fimm af Eyfirðíngum ɔ: *et adhæc eorum sex. qvinqve vero Eyfjordensium.* *d)* EGL: *tantum:* ok nærri tíu af þeirra sveit, ok nærri svâ margt af Eyfirðíngum ɔ: *et circa decim eorum, et fere totidem Eyfjördensium.*

kvað hann þurfa þess
at þylja vers,
þó er bænin best
honum byrgi mest.
Jón skreiddist skjótt
Skráveifa hljótt
kamars eygat út
vit ærna sút;
sú en ljóta leið
leizt virðum greið
þeim er fylgdi þann
þreklausa mann.
Smiðr varðist vel
fèkk virðum hel
hans brandrinn breiðr
þá er barðist reiðr;
honum fylgir fast
í fleina kast
sveit hvergi hrædd
hríngs-serkjum klædd.
Kilpr herði högg
hjálm griðr tögg
vel hvöss ok hrein
rètt hold sem bein;
með þúnga þraut
þegn falla laut,
hjörs neytti hagr,
hèr falli bragr.

AEG 1361, FILN: Utanferð (*add.* FI: herra) Jóns (*add.* FI: Hóla) biskups. Sat hann í þrándheimi um vetrinn ok fèkk engan lètta af Ólafi erkibiskupi í sínum málum. *Soli* A: Hófust risamál. Vo Nikolaus Ála. (*add.* FI: Vetr harðr upp frá jólum, komu smáir regn-blotar ok þar í milli útsynningar með hörðum ok stórum snjó-komum, jókust svâ jarðbönn víða á

Dixit opus esse.
versus sacros recitare
optimæ licet preces (prosaicæ)
præcipue illum servarent.
Jonas cito repsit
Skraveyfa tacite
foras per latrinæ fenestram
anxius nimium;
turpis illa via
facilis hominibus videbatur
qvi hominem illum
ignavum seqvebantur.
Smidus egregie se defendit,
viris mortem attulit
latus illius gladius,
cum iratus pugnaret.
Illum valide secuta est
in jaculorum missum
caterva intrepida
amiculis annularibus vestita. —
Kilpus ictus intendebat
galeæ oras securis mandebat,
admodum aspera et pura,
tam ossa qvam carnem,
magna cum calamitate
vir occumbere coactus est,
gladio dextre usus,
carmen hic desinat.

Peregrinatio domini Johannis episcopi Holensis. Ille hyeme Throndhemiæ consedebat nec ullum levamen in causis suis ab Olafo archiepiscopo obtinuit. Risorum lites initium cæperunt. Nicolaus Alexium interfecit. Hiems dura a festo usqve jolensi, breviculæ regelationes pluviales inciderunt et per intervalla libanoti vehementes nivium casus secum ferentes,

Islandi, at menn fengu stóran skaða af í fjártjónum hrossa ok sauða. Urðu margir öreiga af fjárfellir, var ok *d)* mannfellir nokkur. FIN. *d)* Eldsuppkoma í *e)* þremr stöðum FI: á Islandi *soli* O: fyrir sunnan, ok hèlst þat frá fardögum til hausts, með svâ miklum býsnum, at eyddi alt litla hèrað, ok mikit af Hornafirði ok Lóns-hverfi, svâ at eyddi fimm þíngmannaleiðir. FI: I Austfjörðum sprakk í sundr Knappafells-jökull FIN: ok hljóp *f)* ofan á Lómagnúpssand, svâ at aftók vegu alla. FI: Á sú í Austfjörðum, er heitir Ulfarsá, hljóp á stað þann, er heitir á Rauðalæk, ok braut niðr allan staðinn, svâ at ekkert hús stóð eptir, nema kyrkjan. N: Tók ok af tvær kyrkju-sóknir með öllu at Hofi ok Rauðalæk. Sandrinn tók í miðjan legg á slèttu, en rak saman í skafla, svâ at varla sá húsin. Öskufall bar norðr um land, svâ at spor-rakt var. Þat fylgdi ok þessu, at vikrin sást renna hrönnum fyrir Vestfjörðum, at varla máttu skip gánga fyrir [ok jafnvel víða fyrir norðan]. FHI: Andaðist Sveinn prestr Skalli Sigurðarson 6 Kalend. Augusti. Druknuðu 16 menn af einu skipi á Jökuls-fjörðum jóladag hinn fyrsta. Fánginn Þorsteinn Eyjólfsson. H: hans dóttir Akra-Krístin, er Torfi Arason riddari átti, ok síðan Helgi lögmaðr. FI: Fánginn ok Ólafr Pètrsson með sínum fèlögum. N: Andaðist Arngrímr ábóti.)

1363. AEG 1362, LM: vígðr Þórarinn biskup (*add.* N: hinn 17di, Sigurðarson) til Skálholts ok AEG 1362, FILMN: kom út. *Soli* A: ok heim til stóls síns AEG 1362: FILMN: ok svâ Jón biskup (*add.* N: Eiríksson); fór hann til Hóla eigi með meira skilríki enn áðr, AEGLM: Hèldu Eyfirðíngar samri óhlýðni við biskup sem áðr.

d) nautfellir: *bovium strages* I. *d) hanc ignis eruptionem referunt ad ann.* 1367 EG: 1366 L: Eldsuppkoma í Litla hèraði, ok eyddi alt hèraðit, höfðu þar áðr verit 70 bæir. Lifði engi kvik kind eptir, utan ein öldruð kona ok kapall ɔ: *Ignis eruptio in Litla-herado, quæ tractum hunc omnino desolavit, ubi prius 70 villæ erant habi-*

unde adeo pabulationum defectus late per Islandiam gliscebant, ut magnam jacturam facerent incolæ pecorum, ovium nempe et eqvorum, multiqve per istas clades ad egestatem redigerentur, qrim etiam hominum strages aliqvanta incidit. Ignis eruptio in tribus australis Islandiæ locis accidit et a diebus migrationum ad autumnum usqve continuavit tanto cum impetu mirifico, ut totum Litla-héradum, magna vero pars Hornafjördi tractusqve Lionshverfi devastarentur, spatium ibi qvinqve milliariorum islandicorum desolatum est. In Austfjördis mons glacialis Knappafelli dissiliit, cujus ruina Lomagnupssandum ita superfluxit, ut viæ omnes delerentur. Amnis in Austfjördis, cui nomen Ulfarsá in prædium pastorale, qvod Audslækur dicitur, ruens ædes omnes ita confregit, ut nulla domus nisi templum restaret. Duæ parochiæ Hof et Raudalækur prorsus deletæ sunt, arenæ in planitie ad semissem cruris humani pertingebant, at ubi in acervos sunt coactæ, ædes vix eminebant, cineres in borealia loca vento actæ deciderunt, ut incedentium vestigia legi possent; insuper ante littora Vestfjordensia pumex adeo cumulatim agitari visus est, ut naves vix progredi possent, atqve passim etiam ante littora borealia. Obiit Sveinus sacerdos Skallius, Sigurdi filius, **6to** *calend. Augusti. Sedecim homines ex una nave in Jökulfjördis (fretis Jökuli) primo die festi jolensis submersi sunt. Capti sunt Thorsteinus Eyjolfi filius, cujus filia Akra-Kristina nupta primum Torfoni eqriti Aronis filio, et postea Helgoni legifero, et Olafus Petri filius cum sociis suis. Obiit Arngrimus abbas.*

1363. *Thorarinus Sigurdi filius, decimus septimus episcopus Schalholtensis initiatus est, et postea ille Johannesqve episcopus Erici filius in patriam cathedras suas venerunt, hic nempe Holas, nihilo magis qvam antea codicillis officii sui instructus; Eyfjördenses in eadem ac antea inobedientia erga episcopum perseverabaut. Dicti episcopi*

tatæ, nullum jam ibi animans superstes erat, nisi una vetula et una eqva.
c) sex Fl. *f) ita qvæ seqvuntur in* O: fram í sjó, þar sem var þrítugt djúp með grjót-falli aur ok saur, at þar urðu síðan slèttir sandar ɔ: *in mare triginta orgyarum profundum cum saxorum, arenæ limiqve ruina, ut postmodum planæ ibidem fierent arenæ.*

(*add.* 1362 FIN: Stigu nefndir biskupar á land nærsta dag *g)* eptir Michaels messu; N: en skipit kom á land eirni nóttu fyrir Allraheilagramessu, FIN: ok braut í spón N: vestr fyrir *h*) Mýrum, FI: ok varð mannbjörg, N: ok týnðist mikill hluti gótsins. FI: Kom eigi annat skip til Islands.) *Soli* A: Kom út Nikolaus Broddason með lögsögn, ok prófaðist eptir um sumarit á alþíngi landráða-maðr. A 1359 FI: var Ormr Snorrason lögmaðr. *Soli* A: Víg Snorra þorleikssonar. (*add.* FI: Kom Færeyínga skip af Hjaltlandi til Islands í Önundarfirði í Vestfjörðum fyrir Vítus-messu. Andaðist Magnús hinn Ríki, Hallr Karl í Hvammi. Druknan Katrínar Philippusar-dóttur ok þórðar sonar hennar ok þriggja manna annara með þeim. Sætt Noregs konúngs ok Dana konúngs. Andaðist herra Svoli Ölvisson ok FIN: Síra þorsteinn Hallsson in festo Tiburtii. FHI: Frelsaði Magnús konúngr þorstein Eyjólfsson á Vaðbergshús í Hallandi, H: í brullaupi Hákonar sonar hans ok Margrètar dóttur Valdimars konúngs FI: ok gjörði hann öldúngis kvittan af öllum málum ok reikníngi.)

1364. AEGN 1363 FIL: Svikinn AEG með eitri AEG 1363, L: konúngr Eiríkr Magnússon ok AEGN 1363 FIL: Blancía *i*) hans frú AEG 1363 L: í einu stóru hófi (*add.* FI: í Kaupmannahöfn FIN, ok *k)* frú Herdís þórvaldsdóttir ok hertugi Christophorus, son Valdimars konúngs). AEG 1363, LMN: Vígðr Gunnsteinn ábóti til þíngeyra. A 1362, FIN: Víg Jóns Benedictssonar á Maríu-messu síðari. *Soli* A: Kviksettir Selbelgju-synir. (*add.* FI: Lögtekin á alþíngi Maríu-messa á jóla-föstu. FHIN: Útkoma þorsteins bónda FHI: Eyjólfssonar, FHIN: ok Olafs Pètrssonar N: fyrir sunnan land FI: með völdum. FHIN: Hafði þorsteinn af konúngi Magnúsi lögsögu um Norðlendínga-fjórðúng FHI ok Vestfirðínga, N: en hann skyldi skipa lögmann fyrir sunnan, FIN: þar á ofan var honum skiput *l)* hirðstjórn, ok sýsla um *m)* hálft landit en Olafi var skiput *n)* hirðstjórn fyrir norðan ok þarmeð sýsla um *o)* hálft landit *p*). N:

g) fyrir FI. *h)* Snæfellsnesi FI. *i)* drotníng Magnúsarkonúngs N: *sed,* Frú Blanca drotníng FI. *k) pro seqv.* son Dana-konúngs N. *l) pro,* hirðstjórn, FI: stærri mál ɔ: *negotia gravioris momenti.* *m) pro:* hálft landit, FI: um Sunnlendínga-fjórðúng ok Austfirðínga ɔ: *per quadran-*

die proxima post festum Michaelis nave exscenderunt, at navis una nocte ante festum omnium sanctorum in terram adpulsa, occidentem versus juxta tractum, Myras dictum, assulatim confracta est, atqve magna pars oneris perdita. Hæc sola in Islandiam venit navis. Nicolaus Broddonius, jurisdictionis munere ornatus, in Islandiam venit, et deinde eadem æstate in comitiis perduellionis convictus est. Ormus Snorronis filius nomophylax erat. Cædes Snorronis Thorleifsonii. Navis Færöensium ab Orcadibus in sinum Önundarfjörd occidentalis Islandiæ ante festum Viti intravit. Obierunt Magnus ille Dives dictus, Hallus Carl Hvammensis. Submersio Katrinæ Philippi filiæ et Thordi ejus filii triumqve aliorum simul cum illis hominum. Reconciliatio regum Norvegiæ et Daniæ. Obierunt Svolo Ölvisonius et dominus Thorsteinus Halli filius festo Tiburtii. Rex Magnus Thorsteinum Eyjolfi filium, Vadbergshusii Hallandiæ liberavit occasione filii sui Haqvini et Margretæ filiæ Valdemari Daniæ regis nuptiarum celebrationis, eumqve ab omnibus causis et rationibus reddendis liberum declaravit. —

1364. *Veneno proditus rex Ericus Magni filius et ejus regina Blancia in magno qvodam convivio Havniæ et domina Herdisa Thorvaldi filia, dux qvoqve Christophorus filius Valdimari regis. Gunnsteinus abbas ad Thingeyræ abbatiam initiatus est. — Cædes Jonæ Benedicti filii, in festo Mariæ posteriore. Selbelgæ filii vivi defossi sunt. Festum Mariæ, in jejunio, festum jolense præcedenti, in comitiis sancitum erat. Redierunt potestate gaudentes Thorsteinus colonus Eyjolfi filius Olavusqve Petri filius ad australem qvendam portum adpellentes. Thorsteinus a rege juris dicundi munere per qvadrantem borealem et occidentalem ornatus erat, sed nomophylacem qvadrantis australis constitueret. Insuper ei præfectura cum toparchæ munere (nomine) per dimidium insulæ demandata est, Olavo vero præfectura per qvadrantem borealem et potestas toparchæ per alteram dimidiam partem insulæ collata est. Vir germanus, nomine*

tes, australem et orientalem. *n)* stærri mál ɔ: *negotia majoris momenti* **FI.** *o) pro* hálft landit, **FI:** um Norðlendínga-fjórðúng ok Vestfirðínga ɔ: *per qvadrantes, borealem et occidentalem.* *p) Hic add.* **H:** þeir skyldu ekki sýslur hafa ɔ: *toparcharum officio non fungerentur.*

Gottskalkr þýverskr maðr hóf rán í Noregi, rændi hann Ivar ok Nikolaus Broddason ok enn fleiri menn aðra. Engi letur eða brèf komu af páfans curia, nè af erkibiskupi til styrkíngar Jóni biskupi, því voru Eyfirðíngar hinir sömu ok fyrri í sínum skilníngi, at þeim sýndist Jón biskup úlögliga halda stólinn, en Jón biskup kallaðist með öllu löglega til stólsins kominn; því rak hann sýslu vestr í sveitir. Tóku flestir menn viðr honum, nema Sigurðr bóndi á Sylfrastöðum).

1365 AEG, **1363** FI, **1364** LMN: *q)* Utkoma herra Árna Svælu biskups (*add.* FI: Færeyínga), AEG: ok varð hann sæ-hafi (*add.* N: hit fyrra sumarit *r)* fra Færeyjum (*add.* N: híngat til landsius ok var um vetrinn eptir með þórarni biskupi). AEG 1363, FI 1364, LM: þá voru þrír biskupar á Islandi þann vetr (*add.* FI: Jón biskup á Hólum, en þórarinn í Skálholti, ok *þá fór hann yfir Vestfjörðu ok vígði kyrkju at* Garði, föstudaginn næstan eptir þorláks-messu. A *soli*: Vo Jón Klofi Arnbjörn. AFI: Veginn Jón Hörðr af Atla. Veginn Erlindr af Árna (*add.* FI: Vetr lángr ok mikill. Utanferð Orms Snorrasonar ok Andresar Gíslasonar, Olafs Pètrssonar, Magnúsar Jónssonar ok þorgeirs Eyjólfssonar. Högginn Árni Árnórsson fyrir austan; andaðist síra Thómas Snorrason. N: Vígðr herra Álfr biskup til Grænlands).

1366. AEG 1365, FHIL: Svikit Svíaríki undan Magnúsi (*add.* H: Noregs) konúngi, ok hann sjálfr hand-tekinn í stríði (*add.* FI: af mönnum Albrekts, ok færðr *t)* til Stokkhólms), A *soli:* ok innkastaðr (*add.* EHI: *u)* ok haldinn í hinu þröngasta varðhaldi H: til dauða-dags *). AEG 1363 N: 1365 L, Tóku Svíar Albrekt (*add.* N: systur-son Magnúsar konúngs) til konúngs yfir Svíaríki, (*add.* N: ok lèt hann sèr gefa konúngsnafn *v)* AFG, 1363 FI, 1364 N, 1365 L: Hákon konúngr fèkk Margrètar

q) Ita 1364. N: Arni biskup Svæla af Færeyjum sigldi burt af Islandi ɔ: *Arnas Svæla episcopus Færöarum Islandiam reliqvit.* *r) pro* Færeyjum G prave: fyrir Rómverjum. *s)* at Skarði I. *t)* fánginn til Svíaríkis ɔ: *captivus in Seciam* H. *u)* sat H. *) *Captivitatem Magni* N: *referunt ad annum* 1362 *ita*. Hákon konúngr fángaði Magnús konúng föður sinn fyrir þá sök

Gottskalcus rapinas in Norvegia committebat, Ivarum, Nicolaumqve Broddasonium et plures spolians. — Nullæ litteræ vel codicilli a curia papali neqve ab archiepiscopo ad Johannis collationem episcopalem firmandam adhuc in Islandiam venerant, proinde Eyjafördenses ejusdem ac prius opinionis erant, Johannem episcopum chathedram non legitime tenere, episcopus vero se episcopatum legitime tenere asseruit, atqve per tractus occidentales visitando obibat et a plerisqve bene excipiebatur, nisi Sigurdo hero Sylfrastadensi.

1365. *Adventus domini Arnæ Svælæ episcopi Færöarum. A recto itinere ad Færöas priore æstate huc aberraverat, et hospitio hyemali Thorarini episcopi fructus est. Tunc in Islandia tres episcopi una fuerunt, Johannes nempe Holanus, et Thorarinus Skalholtensis, qvi tractus occidentales visitans, templum Gardi, die Veneris proxima post festum Thorlaci, initiavit. Occidit Jonas Klofi Arnbjörnum, et Atlo Jonam Hördum, Arnasqve Erlindum. Per hyemem asperitas tempestatis diu continuavit. Peregrinatio Ormi Snorronis filii, Andreæ Gislonis filii, Olafi Petri filii, Magni Jonsonii et Thorgeiri Eyjolfi nati. Arnas Arnoris filius supplicium capitale in ortu Islandiæ passus est. Obiit dominus Thomas Snorronis filius. Dominus Alfus episcopus ad Grönlandiam inauguratus est.*

1366. *Rex Norvegiæ Magnus regno Sveciæ per fraudem exutus, ipse qvoqve in prælio captus et ab Albrecti militibus Stockholmiam perductus, ibi in carcerem conjectus est, atqve ad diem usqve vitæ in angusta custodia detinebatur. Sviones Albertum, e sorore Magni regis nepotem, regem Sveciæ crearunt. Rex Haqvinus Margaretam, filiam Valdemari regis Daniæ, uxorem duxit, eorumqve nuptiæ Havniæ celebratæ sunt. Adventus in Islandiam Ivari Galti, ad ostium amnis Kolbeinsá. Hyems mitis. Obiit frater*

at hann hafði játat nokkrum parti af ríki sínu Valdimar Dana konúngi ɔ: *Rex Haqvinus patrem suum regem Magnum cepit ea causa, qvod partem regni sui regi Daniæ Valdimaro promisisset.* v) *Hic addit* O: hvaðan af Magnús konúngr flýði í Gautland ok sat þar um tíma ɔ: *unde rex Magnus in Gothlandiam profugit ubi aliqvamdiu considebat.*

dóttur Valdimars Dana konúngs (*add.* FI: ok var þeirra hóf í Kaupmannahöfn). AEG 1355 L: Útkoma Ifars Galta í Kolbeinsár-ósi, Góðr vetr. A *soli:* Andaðist bróðir Eysteinn (*add.* FI: Andaðist Einar prestr Jónsson, ok Hallr Kálfsson. FI: Útkoma Orms Snorrasonar ok Andresar Gíslasonar, þorgeirs Egilssonar, Magnúsar Jónssonar, með vald um alt land N: ok með svâ hljóðandi brèf, úttekin af Síra Vínalda, er þá geymdi konúngs insigli, at hver sá leikmaðr, sem eigi hèldi Jón biskup Eiríksson rèttan Hóla-bikup, skyldi lúka konúngi 13 merkur ok átta ortugar, en bændr höfðu þat at engu FHI: *x*) Dæmt Hákoni konúngi land alt. Höfðu þeir hirðstjórn um land alt undir Hákonar konúngs skipun, Ormr ok Andres. FI: Búinn knör til Grænlands ok var formaðr Sigurðr af Bautahlutanum. H: Fæddr Olafr, son Hákonar konúngs ok Margrètar Valdimarsdóttur).

1367. A *soli:* Kom út Andres Gíslason með hirðstjórn. Gengu tylftar-eiðar á alþíngi fyrir Grundar-mál. (*add.* FHI: Utanferð þorsteins Eyjólfssonar, ok FI: Jóns Ketilssonar, Andresar ok Odds Gíslasonar. F o r g e k k knörinn norðr fyri Björgyn. Stóð sama stríð millum Svíþjóðar ok Noregs ok ófriðr mikill millum Valdimars konúngs ok þýverskra. Komu inn Kamparar ok þýverskir í Noreg fyrir austan Líðandis-nes; eyddu þeir með eldi ok herská 15 kyrkjusóknir á Ögðum. Brendu þeir á sama ári staðinn í Malströndu með klaustrum ok kyrkjum ok þrjár kyrkju-sóknir í Hísíng. þá var brendr staðrinn í Konúngahellu, kaupstaðrinn í Ljóðhúsum, öll herbergi á Bagahólma, þau er utan múrs stóðu, ok, litlu fátt í, tveimur hundruðum bæja, tveim megin Elfar. Druknan Gísla djákna Grímssonar cum sociis suis. Andaðist þorsteinn prestr Hríngs-Jónsson ok Gíls prestr Pálsson, Narfi þorláksson. N: Kom eitt skip af Noregi fyrir norðan land í Kolbeinsár-ós, var Ivar Galti formaðr skipsins *).

1368. A. 1365, N: Forgekk skip, er á var Narfi þorleifsson. A, *soli:* Jón Grávofa vo einn bónda um kvöldit fyrir Maríu-messu (*add.* FI:

x) s v a r i t ɔ: *jure jurando addicta* H. *) *conf. præced. A.* 1366, *ubi de re-*

Eysteinus. Obierunt Einarus sacerdos Jonæ filius, Hallusqve Kalfi filius. Reditus in patriam Ormi Snorronis filii, Andreæ Gislonis filii, Thorgeiri Egilli filii, Magniqve Jonæ filii potestate totius insulæ ornati, adferentis tale mandatum a domino Vinaldo obsignatore regio expeditum, ut qvicunqve Johannem Erici filium episcopum Holensem legitimum esse refutaret, mulctam tredecim marcarum cum octo ortugis lueret, qvod coloni nil pensi habuere. Tota Islandia Haqvino regi adjudicata est, præfectiqve fuere ex mandato Haqvini regis Ormus et Andreas. Navis mercatoria ad Grönlandiam parata est, cujus gubernator Sigurdus fuit de Bautahluto. Natus Olavus filius Haqvini regis et Margretæ Valdimari filiæ.

1367. *Andreas Gislonis filius præfecturam habens rediit. In litibus Grundensibus juramentum duodecim virorum adhibitum. Peregrinatio Thorsteini Eyjolvsonii et Jonæ Ketilli filii, nec non Andreæ et Oddi filiorum Gislonis. Ingens illa navis mercatoria,* (*Knörr*) *in oceano boream versus a Bergis interiit. Idem bellum inter Sveciam et Norvegiam permansit, magni qvoqve motus bellici inter regem Valdimarum et Germanos fuere. Prædones de Campen* (*in Belgio*) *& Germani ab ortu Lidandisnesi Norvegiam aggressi, igne et ferro qvindecim parochias Agdenses devastarunt. Eodem anno urbem Malstrandam cum cænobiis templisqve et tres parochias in Hisingia incendio consumserunt. Tunc etiam urbs Konungahella, emporium Ljodhus, omnes domus Bagaholmiæ extra muros sitæ, pauloqve minus qvam ducentæ villæ, ab utroqve latere Gothalbis, combustæ sunt. Submersio Gislonis diaconi Grimi filii cum sociis suis. Obierunt Thorsteinus sacerdos Hrings-Jonæ filius, et Gilsius sacerdos Pauli filius, Narfoqve Thorlaci filius. Navis in Islandiam venit,* ostio *amnis Kolbeini adpellens, cujus gubernator Ivarus Galti fuit.*

1368. *Navis in qva vectus est Narfo Thorleifi filius periit. Jonas Grarofa colonum qvemdam vespera, festum Mariæ præcedente, interfecit.*

-*ditu Ivari cæterorum exemplarium narratio cum hic inserta forte coincidit.*

Varð Valdimar konúngr landflótta fyrir þýverskum. FHIN: Þorsteinn Eyjólfsson lögmaðr fánginn af *y*) þýverskum mönnum í Noregi, FI: nærsta dag fyrir kross-messu, er hann fór austan frá Magnúsi konúngi, ok færðu hann til Lybek í þýverskalandi, FHI: ok var þar haldinn í hinu þröngasta varðhaldi *z*) framm til Ólafs-messu fyrri. N: Hèt hann á guð ok hans helga menn sèr til lausnar, gefandi sèr annat nafn, en hann hafði. FI: Unninn staðrinn ok brendr af þýverskum í Kaupmannahöfn, ok víða brennt ok eydt Sæland með þeirra hernaði. Kom Albrikt konúngr af Svíaríki með mikin her í Skáni, ok bílagði staðinn í Helsíngjaborg. Gefinn upp staðrinu í Lund í hans vald ok mestr hluti af Skáni. Gekk herskapr þýverskra um Jótland ok allt Danaveldi. Gefinn Þorsteinn Eyjólfsson laus ok liðugr af herrunum í Lybek ok öllum þýverskum, en fánginn í Skáni af hertuga Henrik ok færðr í Lund, en konúngr Albert gaf hann frjálsan ok lèt sína menn forða honum í nánd við Vaðbergshús í Hallandi. Andaðist Solveig Eiríksdóttir. Jón Ketilsson ok Oddr Gíslason gengu af landi í braut ok komu hvorgi aptr. Útkoma Skúla Þórðarsonar með sýslu. N: Herra Álfr biskup kom til Grænlands, hafði þar þá verit biskups-laust um 19 ár. Tólf hirðmenn dæmdu, en tólf ráðmenn samþyktu, at þýzkir menn skyldu engi sætur hafa í Noregi framar en eptir fornum landsins vana; en ef þeir gjörðu öðruvísi, skyldi allt þeirra góts upptækt ok falla í konúngs-garð).

1369. A. 1364 N, 1365 FHI, 1367 L, 1368 EG: Útkoma Ívars Hólms. A. 1367 L, 1368 EG: Hafði hann umboð yfir páfa-tíundum. (*add.* N: Hann bar brèf ok boðskap híngat til biskupsstólanna, hvörn hann meðtók af páfans nuntio, þeim er Gvído hèt, ok þá var ný-kominn til Noregs. 1365 FI: Lesin páfa-brèf í Skálholti, er Ívar kom út með). A. 1367 LN, 1368 EG: Andaðist Guðný abbadís frá Stað, en vígð (*add.* EGL: þángat N: systir) Oddbjörg (*add.* 1367 N: af Kyrkjubæ af Jóni biskupi). AEG, 1364 FIN, 1368 L: Andaðist Þórarinn (*add.* FILN: Skálholts biskup. *Soli* A: Veginn Eyjólfr Bútason. Setit fyrir Síra Páli Þorsteins-

y) Lybskum H. *z*) *pro sequent.* H *ita*: frá upphafi Mai mánað-

Rex Valdemarus a Germanis e regno fugatus est. Thorsteinus Eyjolfi filius legifer a Germanis in Norvegia pridie festum crucis captus, a Magno rege occidentem versus iter faciens Lybecham in Germania avectus est, ubi usqve ad festum Olavi prius in angusta carcere custodiebatur. Deo ejusqve sanctis, se liberandi gratia, votum fecit sibi alienum nomen addens. Urbs Havnia a Germanis expugnata et combusta est, armisqve eorum passim Sjalandia desolata est. Albrectus rex, magno cum exercitu, ex Svecia in Scaniam duxit, urbemqve Helsingborgam obsedit. Urbs Lundinum et magna pars Scaniæ ei se dederunt. Per Jotiam totamqve Daniam Germani armis grassabant. Thorsteinus Ejolfi filius a proceribus Lubechensibus et omnibus Germanis e custodia dimissus et solutus est, sed in Scania a duce Henrico captus, Lundinum perductus est, rex autem Albrectus eum liberum dimisit, in vicina Vadbergshusi in Hallandia auxilio suorum evadi curavit. Obiit Solveiga Erici nata. — Ionas Ketilsonius Oddusqve Gislonius peregre profecti, neuter redierunt. Adventus in Islandiam Skulonis Thordi filii, juridictione toparchæ donatus. Dominus Alfus episcopus in Grönlandiam venit postqvam episcopis per novemdecem annos caruerat. Duodecem aulici judicarunt, qvod duodecim senatores consenserunt, ut Germani nullas sedes fixas in Norvegia haberent præter veteras regionis consvetudines, si autem aliter facerent omnia eorum bona confiscata, fisco regio cederent.

1369. *Rediit Ivarus Holmus, mandato decimas papales exigendi præditus. — Ille litteras et diplomata a nuntio papali, nomine Gvidone, qvi nuper in Norvegiam venerat, accepta, ad cathedras episcopales attulit. Tunc litteræ illæ papales a Ivaro allatæ Schalholtis lectæ sunt. Obiit Gudnia abbatissa Stadensis, at in ejus locum soror Oddbjörga de Kyrkjubæ, a Iohanne episcopo iterum initiata. Obiit Thorarinus episcopus Schalholtensis. Eyjolfus Butæ filius interfectus est, domino Paulo Thorsteini filio in* Kækiskördis *insidiæ structæ sunt, suiqve comites a Iona Kyrtlo (tunica) sauciati. Snorro erat Officialis. Reges Haqvinus et Al-*

ar til síđarsta Julii ɔ: *ab initio mensis Maii ad exitum usqve mensis Julii.*

syni í Kækiskörðum, ok særðir menn fyrir honum af Jóni Kyrtli. Var Snorri Offcialis. (*add.* FI: Lagðr þriggja vetra friðr milli Noregs ok Svíþjóðar með konúngum Hákoni ok Albrikt. Drepinn Hreiðar Darri í Jamtalandi. FIN: Druknan Síra þorláks Narfasonar N: úr Hítárdal. FI: með sociis suis. Druknan Síra Orms úr Grunna-vík með sociis suis. Andaðist Jón þórðarson prestr, ok þorvarðr prestr Böðvarsson ok þóra þorgilsdóttir ok Valdís Kálfsdóttir. Högginn Jón Narfason eptir dómi. Utanferð Ivars Hólms ok Einars Eiríkssonar. N: Grænlands knörinn sökk niðr við Noreg, en menn komust allir lífs til lands. Stormr tók kyrkju í Hítárdal).

1370. A. 1368 FIL, 1369 EG: Landflæmdir þýverskir or Björgyn fyrir Hákoni konúngi. A. 1366 N, 1368 L, 1369 E: Vígðr herra Oddgeir biskup til Skálholts (*add.* N: hinn 18[di].) A. 1364 FI, 1368 L, 1369 EG: *a)* Andlát ábótans (*add.* FI: Bjarna) í Viðey; A. 1364 FIN, 1369 EG: en vígðr (*add.* FIN: bróðir) Jón Guðmundarson til ábóta (*add.* N: af Jóni biskupi Eiríkssyni á Hólum). A. 1366 FI, 1368 L, 1369 EG: Útkoma Oddgeirs biskups (*add.* FI: til Skálholts, 1368 FI: fór hann yfir Vestfjörðu ok vígði kyrkju í Laugardal). *Soli* A: Högginn Jón Klafi eptir dómi. Andlát Gissurar Galla. (*add.* FI: Fæddr Ólafr konúngr í Osló Hákonarson. Andaðist þorkell prestr Einarsson, Ólafr prestr Sturluson ok Oddr prestr Beríngsson. FIN: Braut fjögr hafskip við Ísland. FI: Veginn Eyjólfr Ingimundarson. Andaðist Gísli Philippusarson 7da calend. Decembris. N: Braut Reimars-súðina norðr í þórshöfn. Sökk niðr Islands-far með öllum farmi. Landskjálfti svâ mikill fyrir sunnan um Ölfus, at ofan fèllu 12 bæir með Hjalla, en sex menn fengu bana).

1371. A. 1369 FILHN, 1370 EG: Utanferð herra Jóns biskups, A. 1369 LM, 1370 EG: fór hann til Róms ok fèkk styrktar-brèf af Urbano páfa, A. 1370 EG með hans búlla, A. 1369 LM, 1370 EG: til biskupsstólsins á Hólum. A. 1369 LM, 1370 EGN: Andaðist Hafliði ábóti *b)*. Vígðr Árni ábóti (*add.* EGLN: Jónsson til *c)* þverár. A. 1369 LM, 1370

a) Hæc ita exprimit L: ábóta-skipti í Viðey ɔ: *abbatum commutatio. Vi-*

bertus pacem in triennium inter Norvegiam et Sveciam inierunt. Hreidarus Darrius interfectus est in Iamtia. Submersio domini Thorlaci de Hitardalo cum sociis suis, nec non Ormi de Grunnavica cum sociis suis. Obiit Iohannes sacerdos Thordi filius et Thorvardus sacerdos Bödvarsonius, Thora qvoqve Thorgilsi nata et Valdisa Kalfi filia. Ionas Norfonis filius sententia lata decollatus est. Peregrinati sunt Ivarus Holmius et Einarus Erici filius. Navis mercatoria ad littora Norvegiæ subsedit, vectores autem incolumes in continentem omnes evaserunt. Ventus rabidus templum Hitardalense de loco sustulit (destruxit).

1370. *Germani Bergis in exilium acti sunt ab Haqvino rege. Dominus Oddgeirus, episcopus Skalholtensis decimus octavus, inauguratus est. Obiit Bjarno abbas Videyensis, in cujus locum Ionas Gudmundi filius initiatus est a Iohanne Erici filio, episcopo Holensi. Reditus Oddgeiri episcopi Schalholtum, tractus ille occidentales Islandiæ obiit, templumqve Laugardali consecravit. Ionas Klavius ex sententia lata decollatus est. Obitus Gissuri Galli. Natus Osloæ Olavus rex Haqvini filius. Obiit Thorsteinus sacerdos Einari filius, Olavus sacerdos Sturlonis filius, et Oddus sacerdos Bæringsonius. Qvatuor naves pelago transeundo aptæ ad Islandiæ littora fractæ sunt. Eyolfus Ingimundi filius interfectus est. Obiit Gislo Philippi filius septimo calendarum Decembris. Navis Reimarsuda in Thorshavnia naufragium fecit. Navis Islandica qvædam cum toto onere fluctibus oceani absorpta est. In regione australi tractu Olfusensi tantus accidit terræ motus, ut duodecim villæ unacum prædio Hjallo collaberent, et sex homines vita privarentur.*

1371. *Peregrinatio domini Iohannis episcopi, ille Romam profectus, litteras pro cathedra Holensi confirmatorias bulla papali ab Urbano pontifice acqvisivit. Haflido abbas obiit. Abbas ad Thveraam Arnas Ionæ filius est consecratus. Magna annonæ caritas, et ver asperum, ut vix pascua oves ad alendum circa festum Iohannis Baptistæ, idonea facta*

deyensium. *b)* kjörinn ok ɔ: *electus et* N. *c)* Múnkaþverár EGLM.

EG: Hallæri mjök mikit, vor hardt, varla *d)* sauð-gras at Jóns-messu Baptistæ. A. 1369 LM, 1370 EG: Síra Einar (*add.* E: Hafliðason var) Officialis, (*add.* EGLM: ok ráðsmaðr at Hólum meðan Jón biskup fór brott). A. 1369 LM, 1370 EG: Sunnifu-súðin (*add.* E *e)* var) á Gáseyri. A. 1370 FIN: kom út þórgautr Jónsson með hirðstjóru um alt land. A. 1369 FHI: þorsteinn Eyjólfson (*add.* FI: kom út) *f)* lögmaðr (*add.* *g)* H: yfir öllu Islandi). *Soli* A: Druknaði Klofa-Gissur. Andaðist Helgi Daðason. Tekinn af Hrói á þíngi fyrir morð-víg. (*add.* FI: Andaðist Sigurðr ábóti þórðarson, Jón prestr Reikr, Ivar Hólmr Vigfússon, Teitr Guðmundarson ok Guðbjörg Jónsdóttir. Skip kom í Siglufjörð. N: Útkoma Magnúsar Jónssonar með lögsögn fyrir norðan land, andaðist litlu síðar. þá er drotníngin Hákonar konúngs mundi vera jóðsjúk, byrtist henni Ólafr konúngr ok talaði sva vit hana: ef þú vilt heil verða af þessum sjúkdóm, þá skal Hákon konúngr sverja eið, at hann skal halda þau lög, sem hèlt hinn helgi Ólafr konúngr, ok þá sveinnin er 7 vetra, þá skal færa hann til Niðaróss, ok skal honum þar kenna. Eptir þessa hluti sagða, vaknar drotníngin, en þó varð hun eigi lèttari fyrri enn hann hafði svarit. Skipaut hirðstjórn Vigfúsi Jónssyni um alt land, ok andaðist þar þegar litlu síðar í Noregi).

1372. A. 1370 FILMO, 1371 EG: Útkoma herra Jóns biskups (*add.* LM: Skalla N: Eiríkssonar). A. 1370 LM, 1371 EG: með brèfum páfans (*add.* N: ok hafði fengit fult skilríki á páfans curia meðr bulla). *h)* Gengu til sætta allir Eyfirðíngar leikir ok lærðir. Hallæri mikit. Vetr harðr A. 1371 FI: Druknan Páls (*add.* FI: bónda) þorleifssonar (*add.* FI: cum sociis suis. *Soli* A: Tekinn af Klofa-Oddr fyrir mörg illvirki. (*add.* FI, 1371 N: *i)* Hákon konúngr leysti út Magnús konúng frænda sinn af fángelsi, ok fór hann inn um Noreg ok alt til Björgvínar. FI: Druknun þeirra Hrafnssona Tómasar ok Jóns ok þorleifs messu-djákns Kálfssonar,

d) sauð-gróðr ɔ: *ager ovium pastui fertilis* E. *e)* rak, *fluctibus ad terram propellebatur.* GLM. *f)* með lögsögn um alt land ɔ: *jurisdicundi per totam Islandiam potestate præditus,* N. *g)* *In his ultimis* H. *ad annum* 1369. *referendis, exemplar annalium, qvi dicuntur Oddenses, admodum magni momenti, desinit*

sint. Dominus Einarus Haflidonis filius Officialis et dispensator Holensis fuit, Iohanne episcopo absente. Navis Sunnifusuda Gaseyris erat. — Thorgautus Ionæ filius præfectus totius Islandiæ, rediit, et Thorsteinus Eyólfi filius nomophylax totius Islandiæ. Klofa-gissurus *submersus est. Obiit Helgo Dadasonius. Hrous ob cædem clandestinam in comitiis necatus est. Obierunt Sigurdus abbas Thordi filius, Ionas sacerdos Reikus, Ivarus Holmus Vigfussonius et Teitus Gudmundi filius, nec non Gudbjörga Ionæ nata. Navis in Siglufjördo adpulit. — Advenit Magnus Ionæ filius jurisdictione per borealem Islandiam præditus, pauloqve post mortuus est. — Reginæ Haqvini regis parturienti rex Olavus apparuit ac ita cum ea locutus est. Si tu ex hoc morbo convalescere velis, rex Haqvinus juramentum præstet, servaturum se leges, qvas rex Olafus sanctus servavit, et cum puer ille septennis erit, Nidrosiam perducatur ibiqve bonis artibus instituatur. His dictis regina somno soluta est, nec tamen prius peperit, qvam rex juramentum dederat. Vigfuso Ionæ filio præfectura totius Islandiæ collata est, at paulo post ipse in Norvegia exspiravit.*

1372. *Adventus domini Iohanni sepiscopi Skallii Erici filii cum litteris pontificis, plenamqve ille officii auctoritatem papæ per bullam in curia impetraverat. Omnes Eyfjördenses tam laici qvam clerici cum illo in gratiam redierunt. Magna annonæ caritas, hyemsqve aspera. Submersio Pauli coloni Thorleifi filii cum sociis suis. Klofa-Oddus propter multa delicta graviora supplicio adfectus est. Rex Haqvinus cognatum suum Magnum regem e custodia liberavit. Ille deinde per Norvegiam Bergas usqve contendit. Submersio Hrafni filiorum, Thomæ nempe et Ionæ atqve Thorleifi diaconi Kalfi filii die decimo qvarto Decembris. Obiit Thordus*

h) *Aliis verbis hæc in* N *ita:* Tóku menn hann allir meðr samþykkilegri ok skuldbundinni hlýðni ɔ: *omnes cum unanimi consensu debitoqve obseqvio acceperunt.* i) *brevius in* N *ita:* Frelstr Magnús konúngr ɔ: *liberatus rex Magnus.*

fjórtánda December. N: Andaðist prior þórðr Brekþórsson, en kjörinn Erlindr Haldórsson til priors. þíngit mikla í Eyjafirði í Spjaldhaga. Komu þar saman Sunnleudíngar um Smiðs-mál, var Smiðr úrskurðaðr bóta-maðr af þorsteini Eyjólfssyni á alþíngi. Vígðr biskup til Björgvinar, Jacobus at nafni, Danskr at ætt. Sást úr Fljótum ok enn víðar annarstaðar fyrir norðan land ný-komit upp land útaf Grímsey til út-norðrs).

1373. A. 1371 LN, 1372 EG: Andaðist Ólafr erkibiskup *k*) ok herra Gilsbrikt. A. 1371 FILMN, 1372 EG: Manndauði mikill, (*add.* FI: ok drepsótt) um allan Noreg. A. 1371 LN, 1372 EG *l*). Vígðr Benidikt biskup til Björgynjar. *Soli* A: Björn Kolbeinsson vo á Dýra-dag þann mann er þorkell hèt. Andaðist Klofa-þorbjörn (*add.* EGFI, 1372 LMN: Útkoma herra Oddgeirs FIN: biskups FI: í Hvalfjörð N: meðr brèfi erkibiskups um subsidium pallii, EG 1372, FILMN: ok Andresar N: bónda Sveinssonar FIN: með hirðstjórn um alt land *m*). FI: Andaðist frú Haldóra. Sunnifusúðin kom í Austfjörðu ok hafði gengit tvívegis til Noregs. Utanferð þórgauts ok Skúla þórðarsonar. Komu at staðnum á Helgafelli á Snæfells-nesi 17 hundrut hníðínga ok rendu allir kvikir á land).

1374. A. 1368 FI, 1372 L, 1373 EG: Herra þrándr kjörinn til erkibiskups. A. 1372 L, 1373 EG: kom Sunnifu-súðin í Siglufjörð. *Soli* A: Fángaði þórgautr þann mann útaf þíngeyra kyrkju, er Einar Dyntr hèt, profaðist hann síðan morðíngi ok var kviksettr.

1375. A. 1371 FI, 1373 LM, 1374 EG: Utanferð Oddgeirs biskups af Skálholti. A. 1373 L, 1374 EG: Fèll sætt á með Hákoni konúngi ok þýverskum. Kom Magnús (*add.* EGL: konúngr) aptr í land. A. 1373 LM, 1374 EG: ok skipaðr Andreas Sveinsson hirðstjóri á Islandi. A. 1373 FIL, 1374 EG: Andaðist Böðvar prestr Barð (*add.* EGL: þorsteinsson) A. 1373 LM, 1374 EG: Vetr svâ harðr ok vor, at engi mundi slíkt (*add.* EGLM: norðanlands). Grasvöxtr (*add.* EGLM: varð) engi. Hafísar (*add.* EGLM: lágu vit) framan til Bartholomæusar-messu. A. 1373 L, 1374 EFGI: Utanferð Jóns biskups (*add.* FI: at Hólum ok Norðlendínga) *n*) á

k) *Obiti Gilbricti nulla in* N *mentio est.* *l*) *pro* vígðr N: andaðist *obiit.* *m*) *Hic desinunt annales* N. *n*) á því skipi

prior Bergthori filius, Erlendus autem Haldori filius prior electus est. Conventus ille celebris Spialdhagensis in Eyiafjordo, ibi qvadrantis australis incolæ de causis Smidi convenere, et Thorsteinus Eyjolfi filius in comitiis generalibus Smidi cædem nulla mulcta expiandam decrevit. Jacobus, gente Danus, episcopus Bergensis inauguratus est. E tractu Fljotensi pluribusqve locis borealibus insula, e mari nuper emersa, Grimseya paullulum a continenti remotior, conspecta est in plaga caurina.

1373. *Obierunt Olafus archiepiscopus et dominus Gilbrictus. Magna per totam Norvegiam hominum strages et pestis grassabatur. Benedictus episcopus Bergensis inauguratus est. Björno Kolbeini filius in festo corporis Christi virum qvendam nomine Thorkillum interfecit. Obiit Klofa-Thorbjörnus. Reditus domini Oddgeiri episcopi, in Hvalfiördo appellentis, litteras archiepiscopi de subsidio pallii adferentis; rediit qvoqve Andreas colonus Svenonis filius, præfectus totius Islandiæ. Obiit matrona Haldora. Navis Sunnifusuda in Austfjördis appulit, iter in Norvegiam et retro in Islandiam secunda vice emensa. Peregrinatio Thorgauti et Skulonis Thordi filii. Ad littora prædii pastoralis Helgafell in Snæfellsneso Physeteres* (Hnísíngar) *numero mille et septingeni accesserunt, omnesqve vivi in terram cucurrerunt.*

1374. *Dominus Thrandus archiepiscopus electus est. Navis Sunnifusuda dicta in Siglufjördo appulit. Thorgautus virum, cui nomen Einarus Dyntur, e templo Thingeyrensi prehensum cepit, qvi postea, homicidii convictus, vivus defossus est.*

1375. *Peregrinatio Oddgeiri episcopi Scalholtensis. Rex Haqvinus cum Germanis reconciliatus est. Rex Magnus in regnum suum rediit. Andreas Svenonis filius præfectus Islandiæ constitutus. Obiit Bödvarus sacerdos, cognomine Bard, Thorsteini filius. Hyemis et veris tanta asperitas in qvadrante boreali, ut nemo talem recordaretur. Agri fænum producere neqviverunt; glacies exotica oceani usqve ad festum Bartholomæi littoribus adhæsit. Peregrinatio Johannis episcopi Holensis aliorumqve borealis qvadrantis in nave Mariubolli dicta, qvam ipse exstrui curavit. Rex eam navem suam declaravit. Rex Magnus Erici filius cum suis comitibus numero*

er þeir lètu sjálfir gjöra ɔ: *in nave, qvam ipsi construendam caurrunt* **Fl.**

María-bollanum, er hann hafði reisa látið. A. 1373 L, 1374 Kallaði konúngrinn sèr skipit. A. 1373 L, 1374 EGFI: Lètst Magnús konúngr (*add.* FI: Eiríksson, fyrsta calend. Decembris) í sjó með sínum mönnum (*add.* EGL: hálfum þriðja týgi manns). A 1373 L: 1374 EG: *o*) Kom hans lík eins á land (*add.* EG: af þeim öllum, er þar lètust), *Soli* A: ok kalla menn hann helgan. A. 1373 L, 1374 EFGI: Gekk fyrir Sunnifu-súðin; A. 1374 FI: var þar á Andres Gíslason; (*add.* EGL: tapaðist þar af bæði menn ok góts). *Soli* A: Sèn kómeta undir Eyjafjöllum. A. 1373 L, 1374: Ekki skip á Íslandi, (*add.* EGL: því at öll urðu aptr-reka til Noregs). *Soli* A: Veginn Páll Hoppr. Vo Snorri nauts-tá einn bónda, er þorsteinn hèt. Hvalavetr. (*add.* FI: Utanferð Andresar Sveinssonar, ok þorsteins Eyjólfssonar lögmanns. Andaðist þorgautr bóndi. Andaðist Solveig Teitsdóttir ok Kristín þórðardóttir. Andaðist Marteinn þórarinsson ok þorgrímr prestr þorleifsson. Oddgeir biskup fór yfir Vestfjörðu).

1376. A. FI, 1374 LM, 1375 EG: *p*) Vetr svâ harðr á Íslandi at engi mundi þvílíkan. Fèllu fátækir menn af harðrètti um allt land, svâ at mörgum hundruðum sætti. A. 1374 LM, 1375 EG: Útkoma Jóns (*add.* EGLM: Hóla) biskups í Vestmannaeyjum. A. 1374 L, 1375 EGFI: Vó Böðvar Jónsson Kolbein Benedictsson, (*add.* EGL: frænda sinn), drottinsdaginn at fjórum vikum. A. 1374 L, 1375 EG: Komu sex skip til Íslands, en níu höfðu tilætlat. A *soli:* Sigurðr lögmaðr. (*add.* 1374 L, 1375 EG: Var Síra Einar Hafliðason Officialis ok ráðsmaðr á Hólum (*add.* FI: Andaðist Kolbeinn prestr ok Oddr prestr, ok Sölmundr prestr Nikulausson. Högginn Nikolaus Broddason, ok þorsteinn þórarinsson. Komu í botn á Hranusfirði 6 hundrut hnífðinga, at staðnum á Helgafelli. L: Andaðist Valdimar stóri í Danmörk, tók þá ríki Margrèt drottníng, dóttir hans. þessi Valdimar var mikill höfðíngi, sem segir í Dana sögu).

1377. A. 1375 LM, 1376 EG: Vetr svâ harðr, at *q*) fènaðr var (*add.* EGLM: um allar sveitir fyrir norðan land) at *r*) þrotum kominn at lánga-föstu. *s*) Hètu (*add.* GG: hinir fremstu) menn þá fyrir norðan

o) rak ɔ: *fluctibus ad terram acta est.* *p*) *ita seqv. in* FI: Vetr mikill ok manndauði um Vestfjörðu ɔ: *hiems vehemens, et per Vestfjordos magna hominum stragès.* *q*) peníngr *pecus* LM. *r*) falli ɔ: *stragi* L.

viginti qvinqve primo Calend. Decembris in mari submersus est, ex qvibus omnibus solum ipsius (regis) corpus in terram venit; sanctus (inde) ille habetur. Navis Sunnifu-suda dicta periit, in ea Andreas Gislonis filius vectus est, cujus omnes nautæ cum facultatibus interierunt. Sub Eyjafiöllis cometa visus est. Nulla navis in Islandiam venit, nam omnes, itinere non peracto, in Norvegiam vento repulsæ sunt. Paulus Hoppus (saltus) interfectus est. Snorro Nautstá colonum qveudam, cui Thorsteinus nomen, occidit. Hyems, cetaria dicta. Peregrinatio Andreæ Sveuonis filii et Thorsteini Eyjolfi filii nomophylacis. Obierunt Thorgautus colonus, Solveiga Teiti filia, Christina Thordi filia et Martinus Thorarini filius, nec non Thorgrimus Thorleifi filius. Oddgeirus episcopus per Vestfjördos obibat.

1376. *Hyems in Islandia tam aspera, ut nemo talis recordaretur. Per totam Islandiam freqvens pauperum multitudo periit, qvæ centurias multas effecit. Reditus Johannis episcopi Holensis in Vestmanneyas. Bödvarus Jonæ filius Kolbeinum Benedicti filium, cognatum suum, die dominica jejunii qvatuor temporum æstivi*) interfecit. Novem navium, qvæ itineri se paraverant, modo sex in Islandiam venerunt. Sigurdus legifer. Dominus Einarus Haflidonis filius officialis et dispensator Holensis constitutus est. Obierunt sacerdotes Kolbeinus, Oddus, et Sölmundus Nicolai filius. Nicolaus Broddonis filius et Thorsteinus Thorarini filius decollati sunt. Physeteres sexcenti in recessu sinus Hraunensis ad litora monasterii Helgafellensis venerunt. Obiit Valdemarus Magnus rex Daniæ, cujus filia Margreta tunc regnum accepit. Ille Valdemarus nobilis erat princeps, ut in historia Danorum dicitur.*

1377. *Hyems adeo aspera, ut in qvovis tractu qvadrantis borealis ineunte jejunio qvadragesimali pecora macie pene confecta essent; qvare viri primarii, tam laici qvam clerici qvadrantis borealis, in translatione*

s) *De hoc voto brevius in* LM *ita:* höfðu bændur heit stór fyrir norðan ɔ: *coloni boreales magna vota fecerunt.* *) *Ita* drott. at tjórum vikum *interpretatur Cel. Collega F. Magnæus.* cf. Espolin. Árbækur, I. p. 103.

land (*add.* EG: bæði lærðir ok leikir, in translatione sancti Johannis), á Guðmund biskup (*add.* EG: hinn góða Arason) til árnaðar-orðs, með samþykki Jóns biskups, at gefa alin af hverju hundraði, ok fara með á páfagarð (*add.* EG: at þat sýslaðist), at *t*) tekin yrði upp helgi hans. A. 1376 EG: Skipaðist vit þat heit harðla vel, svâ at (*add.* EG: skjótlega batnaði). Varð engi fellir (*add.* EG: þau misseri. Var þetta fè samantekit, ok varð stórt góts). A. 1375 LM, 1376 EG: Fóru *u*) burt með gótsinu Sigurðr prestr Loptsson ok þorsteinn prestr Brynjólfsson. A. 1375 LM, 1376 EGFI: Útkoma Andres Sveinssonar með hirðstjórn *soli* A: um allt Ísland, A. 1375 LM, 1376 EG: ok þorsteins Eyjólfssonar með lögsögn A *soli*: um hálft land, A. 1375 LM, 1376 EG: í Straumsfirði fyrir vetr-nætr (*add.* EGLM: um haustit. EG: Varð ráðmanna-skipti at Hólum in festo Clementis papæ; lèt Síra Einar Hafliðason laust, en) A. 1376 EG: síra þorsteinn Jónsson varð ráðsmaðr at Hólum. A. 1376 EG: Andaðist Síra Snorri (*add.* EG: þorleifsson) Officialis af Skálholti. A. 1374 EG, 1375 FI: *u*) Gekk fyrir (*add.* EG: *v*) Austfjarða) skipit, er á var Skúli þórðarson, Jón Teitsson (*add.* E: Kollgrímr Kárason ok margt fólk annat). *Soli* A: Klofa-Björn lögmaðr. (*add.* FI: Andaðist Loptr Philippusarson. Druknun Ketils sonar hans. Druknun þorláks ok Svarts ok Guðmundar Loptssonar. Oddgeir biskup fór yfir Vestfjörðu ok hreinsaði kyrkjuna í Holti í Önundarfirði, ok hvarf þaðan aptr. Högginn þorsteinn Guðmundarson. Andaðist Hallvarðr prestr. Komu á Snæfellsnes 4 hundrut hnísínga at staðnum á Helgafelli).

1378. A. 1377 EFGI: Andaðist Eyjólfr (*add.* FI: Pálsson í þykkvabæ) ábóti í Veri, en A. 1376 L, 1377 EFGI: vígðr (*add.* FI: í hans stað) *x*) Runólfr ábóti Magnússon. A. 1376 L: 1377 EFGI: Svarit land (*add.* FI: ok þegnar) á alþíngi Hákoni konúngi af þrennum tylftum (*add.* EGL: bónda, því at konúngs-brèf voru þar til lesin EG: eptir hans bæn ok boði, ok svâ síðan almennilega í hverri syslu um allt Ísland). A. 1376 IL, 1377 EG: Víg Nikulas prests þorsteinssonar í Holti í Önundarfirði á Pètrs-messu. A. 1376 L, 1377 EGFI: Víg Haldórs Kolbeinssonar í þíngey

t) EG *ita*: At hann skipaðist í samfèlag heilagra manna ɔ: *ut in album sanctorum referretur.* *u*) utan EGL. *u*) gekk fyrir FI:

sancti Johannis, consentiente Johanne episcopo, vota fecerunt Gudmundo illo bono Aronis filio, ad intercessionem ejus apud deum, promittentes, ut una ulna ex qvavis centuria largiretur et ad Cathedram papalem deportaretur, qvo effectum est, ut ille in numerum sanctorum solenniter referebatur. Per tale votum res ita in melius mutata est, ut tempestate confestim mitigata, pecorum strages his semestribus omnino nulla fieret. Pecunias hac collectas, ad magnam summam incretas, Sigurdus sacerdos Loptsonius et Thorsteinus sacerdos Brynjolfsonius secum peregre profecti deportarunt. Adventus in Islandiam Andreæ Sveini filii cum præfectura totius insulæ, nec non Thorsteini Eyjolfi filii cum juris dicundi officio per dimidium Islandiæ. In Straumfjördo illi autumno paulo ante hiemis initium navem adpulerunt. In festo Clementis papæ dispensatorum Holensium mutatio facta est, dominus nempe Einarus Haflidonis filius munus suum deposuit at dominus Thorsteinus Jonæ filius in ejus locum dispensator Holensis fiebat. Obiit Snorro Thorleifi filius Officialis Schalholtensis. Navis Austfjordensis periit in qva fuere Skulo Thordi filius, Jonas Teiti filius, Kollgrimus Karonis filius multiqve alii, Klofa-Björnus nomophylax erat. — Obiit Loptus Philippi filius. Submersio Ketilli filii eius, nec non Thorlaci et Svarti Gudmundiqve Lopti filii. Oddgeirus episcopus Vestfjördos obibat, templumqve Holti Önundarfjördensis lustravit ac deinde reversus est. Thorsteinus Gudmundi filius decollatus est. Obiit Hallvardus sacerdos. Qvadringenti delphines in terram prædio pastorali, Helgafello, Snæfellsnesensi adjacentem incurrerunt. —

1378. *Olafus Pauli filius abbas Verensis obiit Thykkvabœi, cujus in locum abbas Runolfus Magni filius initiatus est. Haqvino regi Islandia cum suis incolis trium dodecadum juramentis in comitiis generalibus adjudicata est, et in eum finem diplomata regia, ipsius regis petitione et mandato ibi, et deinde publice in qvavis toparchia per totam Islandiam recitata sunt. Cædes Nicolai sacerdotis Thorsteini filii in Holte Önundarfjordensi festo Petri, commissa; cæsus qvoqve Haldorus Kolbeini filius in Thingeya Borgarfjordensi, inter comitia universalia qvadrantum sub*

hvarf ɔ: *disparuit.* *v) pro:* **Austfjarða FI: Bútasona.** *x)* **Eyjólfr L.**

í Borgarfirði á almennilegu (*add.* L: fjórðúnga) þíngi *y*) lögmannanna þorsteins ok Sigurðar. AFI 1376 LM, 1377 EG: Andaðist Sigurðr Loptsson (*add.* EFGLM prestr), ok prior Erlindr á Möðruvöllum (*add.* FI: ok bróðir Guðni Hauksson ok Alfr biskup á Grænlandi). *Soli* A: Vo Eiríkr Hall Sölmundarson. (*add.* FI: Oddgeir biskup fór yfir Vestfjörðu ok vígði kyrkju at Eyri í Arnarfirði fyrsta idus Augusti).

1379. AFI 1377 LM. 1378 EG: Andaðist Jón ábóti af Viðey (*add.* FI: 15 Kalend. Maii) Vígðr *z*) Páll (*add.* EGL: Kjarni) ábóti (*add.* EG: í Viðey). Utanferð herra Oddgeirs biskups ok Andresar hirðstjóra, A. 1377 L, 1378 EG *a*) ok Guðmundar Sigurðarsonar (*add.* FI: ok Árna, er verit hafði ábóti at Múnkaþverá). A. 1377 LM, 1378 EG: Bólna sótt mikil í Noregi. AFI 1377 LM, 1378 EG: Andaðist Síra Pètr *b*) af Gilsbakka. Víg Jóns Brandssonar. A. 1377 LM, 1378 EG, 1380 FI: Andaðist Asgrímr ábóti at Helgafelli (*add.* FI: Jónsson, 5ta idus Januarii). Vígðr *c*) þángat (*add.* FI: bróðir af sama klaustri) Guðmundr Arason til ábóta af Jóni biskupi af Hólum. *Soli* A: Andaðist Benedikt Kolbeinsson. A. 1380 FI: Andaðist þorleifr Svartsson (*add.* FI: á Reikhólum). *Soli* A: Högginn þorsteinn. (*add.* FI: Utanferð Bjarna Einarssonar. Skrælíngar herjuðu á Grænlendínga ok drapu af þeim 18 menn ok tóku tvo sveina ok þrælkuðu).

1380. A. 1378 LM, 1379 EG: Komu 6 skip til Islands ok í, AFI. 1378 LM, 1379 EG: bólnasótt fimta (*add.* FI: all-mikil) ok fór um alt land ok varð mikill mann-dauði. A. 1378 LM, 1379 EG: önduðust tólf prestar fyrir sunnan land ok nokkurir fyrir norðan land. (*add.* FI: Deyði Síra Haukr Oddsson ok Indriði prestr þorkelsson ok Ólafr prestr ok Árni synir Sigurðar). A. 1378 LM, 1379 EG: *c*) Lagði þegar hríðir á at fimm vikum ok snjófa stóra, *soli* A: svâ at fè fenti. A. 1378 LM, 1379 EG: varð vetr *d*) harðr, *soli* A: ok fellir lítill. A. 1378 LM, 1379 EG: Forgèkk skip, er á var Ólafr bóndi þorsteinsson (*add.* EGLM: ok margt annat fólk. AEG 1379 LM: Anadaðist Hákon (*add.* LM: Noregs) konúngr, *Soli* A:

y) *hic add.* LM: andlát ɔ: *obitus.* *z*) *pro* Páll FI: ístaðinn Gísli Magnússon. *a*) *pro* ok Guðmundar EG: Andlát Guðmundar ɔ: *Obitus Gudmundi.* *b*) *omisso Gilsbakka* FI: *ejus loco habet:*

auspiciis nomophylacum Thorsteini et Sigurdi habita. Obierunt Sigurdus Lopti filius, sacerdos et prior Erlindus de Mödruvallis, frater Gudno Hauki filius et Alfus episcopus Grönlandiæ. Ericus Hallum Sölmundi filium interfecit. Oddgeirus episcopus Vestfjördos obibat et templum Eyrense in Arnarfjërdo primo idus Augusti initiavit.

1379. *Obiit Jonas abbas Videyensis* 15 *Calend. Maii; Paulus Kjarne abbas Videyensis electus est. Oddgeirus episcopus et Andreas præfectus peregrinati sunt Gudmundusqve Sigurdi filius et Arnas qvi abbas fuerat Munkathveraensis. Morbus gravis variolorum per Norvegiam grassabat. Dominus Petrus prædii pastoralis Gilsbacki sacerdos obiit. Cædes Jonæ Brandsonii. Obiit Asgrimus abbas Helgafellensis Jonsonius* 5ta *idus Januarii, iterumqve frater cœnobii ejusdem, cuinomen Gudmundus Aronis filius, a Johanne episcopo Holensi abbas initiatus est. Obierunt Benedictus Kolbeini filius, Thorleifus Svarti filius in Reykholis. Thorsteinus decollatus est. Peregrinatio Bjarnonis Einari filii. Skrælingi Grönlandos hostiliter invaserunt eorumqve octodecem interfecerunt, duos qvoqve pueros captos in servitutem redegerunt. —*

1380. *Sex naves in Islandiam venerunt morbum gravem variolarum adferentes qvi qvinta vice nunc per totam Islandiam grassabat magnamqve hominum stragem edidit. In qvarta australi duodecim, nonnulli qvoqve in qvadranti boreali pastores exstincti sunt. Obierunt dominus Haukus Oddi filius, et Indrido sacerdos Thorkeli filius, Olafusqve et Arnas Sigurdsonii. Iam qvinqve hebdomadibus ante hiemis initia tempestates nivosæ ingruerunt, et nivum tantæ massæ existerunt, ut pecudes sub illis obruerentur. Hyems qvidem aspera at nullam stragem effecit. Navis periit in qva fuit Olafus herus Thorsteini filius multiqve alii homines. Rex Haqvinus Norvegiæ, qvi vulgo bonus habetur, obiit, sed Olafus filius ejus et*

Marteinsson. *c) ita* LM: en snemma lagði á hríðir ok snjófa ɔ: *primitus in hyeme procellæ nivosæ et nivium magnæ congeries inciderunt.* *d)* mikill ɔ: *vehemens* EGLM.

ok ætla menn hann góðan mann. A. 1379 L: *e)* en tekinn til konúngs Olafr úngi son hans ok Margrètar, dóttir Valdimars konúngs af Danmörku yfir Noreg; (*add.* L: sá dó á únga aldri; tók þá drotníng Margrèt Noreg í erfð eptir son sinn, Danmörku eptir föður sinn konúng Valdimar, en Svíaríki vann hún af konúngi Albrekt). *Soli* A: Andaðist Guðmundr Sigurðarson. Vo þorlákr Nef þorlák Hvarm. (*add.* FI: Andaðist Herra Magnús biskup í Hamri LM: Var fyrst byrjat þat morðlega verkfæri, byssa af einum múnk í Fenedia, sem hèt Bartholdus Svartz.

1381. AFI 1379 L, 1380 EG: Víg Guttorms Ormssonar A. 1379 L, 1380 EG: á sunnudaginn í fardögum *soli* A: í Snóksdal, vo hann þorsteinn Jónsson. A. 1379 L, 1380 EG: Grasvöxtr (*add.* EGL: svâ) lítill, (*add.* EGL: at engi mundi þvílíkan um sumarit) ok regn svâ mikit um haustit, (*add.* EGL: er á leið), at víða hlupu skriður (*add.* EGL: úr fjöllum), þar sem *f)* aldrei höfðu fyrr hlaupit; spiltist andvirki manna (*add.* EGL: til ónýtis). AFI 1379 L: 1380 Andaðist herra þrándr erkibiskup (*add.* FI: af Niðarósi), ok herra Oddgeir biskup af Skálholti (*add.* FI: þorsteinsson, in assumptione beatæ Mariæ virginis). A. 1379 L, 1378 EG: Svarit Olafi konúngi Hákonarsyni land í Noregi. AFI 1379 L, 1380 EG: Andaðist Bótólfr biskup af Stafángri. A. 1379 L, 1380 EG: en vígðr þángat herra Hallgeir Asmundarson til biskups af þrándi erkibiskupi *g)* en nokkru síðar kom herra Ólafr biskup af páfagarði, er *h)* þar hafði vígðr verit (*add.* EG: biskup) til Stafángrs ok varð herra Hallgeir at rýma. A. 1379 L, 1380 EG: Skipaðr dróttseti í Noregi herra Ögmundr Finnsson. Fór sótt mikil yfir alt Island. AFI 1379 L, 1380 EG: Andaðist þorleifr prestr *i)* Bergþórsson, AFI: Eiríkr ríki Magnússon, Hákon Gissurarson, Brynjólfr ríki Bjarnarson. Var Síra Haldór Loptsson ráðsmaðr at Hólum. Útkoma Rafns Bótólfssonar; hafði Ólafr konúngr veitt hönum lögsögn um hálft land æ meðan Rafn lifði. Lètst Grímr prestr í Hvítá. (*add.* FI: Andaðist Brúnmann Sigurðarson ok Sigm-

e) *pro seqv.* L: Hann átti eptir einn son vit drotníngu Margrétu er Olafr hèt ɔ: *filium reliqvit unum cum regina sua Margreta, nomine Olafum.* *f)* *ita* EGL: engi vissi dæmi til at fyrri hefðu fallit ɔ: *ubi prius accidisse nemo exemplum recordatus est.* *g)* *nulla mentione*

Margretæ, filiæ Valdemari regis Daniæ, puerili ætate rex Norvegiæ creatus est, qvi juvenili ætate decessit; tunc regina Margreta, filio suo defuncto, Norvegiam, patre vero Valdemaro defuncto, Daniam jure hæreditario adepta est, at Sveciam Albrecto regi armis ademit. Obiit Gudmundus Sigurdi filius. Thorlacus Nef (nasus) Thorlacum Hvarm (cilium) interfecit. Obiit dominus Magnus episcopus Hamarensis. A monacho qvodam, cui nomen Bartholdus Svartz, Venetiæ primum inventum fuit perniciosum illud instrumentum mortiferum, qvod Schlopetum appellatur.

1381. *Cædes Guthormi Ormi filii die dominica migrationum, Snoksdaliæ, qvem Thorsteinus Jonæ filius occidit. Terra graminum hac æstate tam infertilis, ut nemo tale meminerit, et autumno tanti imbres inciderunt, ut ruinæ montanæ passim delaberentur ubi nunqvam antea ruerunt, fæna qvoqve collecta corrupta et qvidem inutilia fiebant. Obierunt Thrandus archiepiscopus Nidrosiæ et dominus Oddgeirus episcopus Schalholtensis Thorsteini natus, in assumtione beatæ Mariæ virginis. Rex Olafus filius Haqvini in regnô Norvegiæ juramento popularium confirmatus est. Botolphus episcopus Stavangrensis exspiravit, sed in ejus locum a archiepiscopo Thrando, Hallgeirus Asmundi filius episcopus inauguratus est, at aliqvanto serius a cathedra papali dominus Olafus episcopus supervenit, qvi ad Stavangriæ episcopatum ibi inauguratus fuit; cui dominus Hallgeirus cedere coactus est. In Norvegia præfectus aulæ Ögmundus Finsonius constitutus est. Per totam Islandiam morbus vehemens grassabatur, Thorleifus sacerdos Bergthori filius ad plures abiit, Ericus dives Magni filius, Haqvinus Gissuri filius, Brinjolfusqve dives Björni filius. Fuit Holis dispensator dominus Haldorus Lopti filius. Adventus in Islandiam Rafni Botolphi filii, cui rex Olavus jurisdictionem superiorem dimidiæ partis Islandiæ, dum viveret, administrandam, contulit. Grimus sacerdos in amne dicta Hvitá extinctus est. Brunnmannus Sigurdi filius et Sigmundus Eyjolfi*

inaugurationis Hallgeiri **FI** *tantum:* **vígðr Olafr til biskups í Stafángri** ɔ: *Olafus Stavangriæ episcopus initiatus est.* *h) pro* **þar EGL: í Róm.** *i)* **Bergsson. FI: þorbergsson, L.**

undr Eyjólfsson ok Síra Jón Primus ok bróðir Teitr Hauksson. Sökk Ólafsbollinn).

1382. A. 1380 LM, 1381 EG: kom til Islands (*add.* EG: á öðru ári eptirfaranda) Andreas Sveinsson hirðstjóri, skipaðr af konúngi Ólafi Brèf Urbani páfa kom til Noregs ok upplesit at hverri kyrkju, ok Robertus, er kallaðist páfi, boðaðr bannsettr. Kosinn síra Hákon Ivarsson til erkibiskups (*add.* EGLM: í Niðarósi) af öllum kórsbræðrum. A. 1381 EG: ok ætlaði í burt til *k)* páfa, A. 1380 L, 1381 EG *l)* ok komst ei lengra enn í þýskaland *m)*; þar frètti hann, at vígðr var til erkibiskups á páfagarði (*add.* EGL: til Niðaróss einn Danskr *n)* leikmaðr, er Nikolaus hèt. AFI 1380 LM, 1381 EG *o)* Forgèkk skip staðarins í Skálholti, komst af fólkit á báti til Grænlands met miklum jarteinum (*add.* LM: drottins FI: ok dóu margir síðan; láu þeir þar fyrir á Ólafs-súðinni, er þángat rak hit fyrra sumarit, ok svâ hinn nærsta vetr þar eptir, ok fluttu þá í braut). *Soli* A: kendist Jón Kjagi þrjú morð ok var kviksettr síðan. Varð endilegr vegr á Kisa-málum, ok vann Sýslu-Oddr. Efldust flokkar ok frið-leysi. (*add.* FI: Sótt um alt land ok mann-dauði allmikill. Deyði Helgi prestr Eyjólfson ok Síra Hálfðán Guttormsson. Oddr prestr Asgrímsson. Deyði bróðir Snorri Marteinsson ok Snorri bóndi Andresarson).

1383. A. 1381 LM, 1382 GL: Svarit Island konúngi Olafi Hákonarsyni í lögrettu. Kom skip af Grænlandi til Noregs, er þar hafði verit 2 vetur ok í nokkurir menn þeir, er komust af þorláks-súðinni ok sögðu andlát Álfs biskups af *p)* Grænlandi *q)* ok hafði hann þá andast fyrir 6 vetrum. Vígðr herra Michael biskup á páfagarði til Skálholts; var hann áðr pœnitentiarius í Róm, Danskr at ætt. AFI 1381 L, 1382 EG: Lètst Einar bóndi Eiríksson af skipi (*add.* FI: cum sociis suis 4 calend. Aprilis), *soli* A: Helgi ok Krákr, A. 1381 L, 1382 EG: ok margir aðrir rösk-

k) til páfa-garðs *ad sedem papalem* EG. *l) pro seqv.* L: þá hann kom til þýskalands frètti &c. ɔ: *cum in Germanium venit, audivit* &c. *m)* áðr hann frètti ɔ: *cum notum ei fieret* EG. *n)* maðr *tantum* EG. *o) pro seqv.* FI: Rak þorláks-súðina til Grænlands

filius, dominus Jonas Primus, fraterqve Teitus Hauki filius obierunt. Navis ***Olafsbolli*** *dicta subsedit.* —

1382. *Anno seqvente in Islandiam venit Andreas Sveinsonius ab rege Olavo præfectus constitutus. Litteræ Urbani papæ in Norvegiam perlatæ, et in qvovis templo perlectæ, Robertum, cui pontificis nomen datum erat, excommunicatum esse indicabant. Haqvinus Ivari filius archiepiscopus electus, ab omnibus canonicis Nidrosiæ, ad pontificem profecturus, in Germania gradum sistit; ibi enim Danum qvemdam laicum, cui nomen Nicolaus, rescivit, in curia jam archiepiscopum Nidrosiæ esse inauguratum. Navis cathedræ Schalholtensis* interiit, nautæ vero in Gronlandiam magno cum domini miraculo schapha omnes salvi evaserunt, qvorum multi deinde exstincti sunt, navis Olafs-suda præcedenti æstate eo compulsa, ibi tunc in anchoris erat et seqventi hyeme exacta abnavigavit. Jonas Kagius tres cædes clandestinas se patrasse confessus, vivus deinde defossus est. Tandem causæ Kisianæ ad finem peractæ sunt et Syslu-Oddus superior evasit. Factiones et turbæ gliscebant. Morbus, subsecuta magna hominum strage, per totam Islandiam grassabatur. Obierunt Helgo sacerdos Eyjolfi filius et dominus Halfdanus Guthormi filius et Snorro herus Andreæ filius.* —

1383. *In curia fori universalis Islandi regi Olavo Haqvini filio homagium præstiterunt. Navis ex Grönlandia, qvæ ibi per biennium manserat, in Norvegiam venit, in ea qvoqve nonnulli transvehebantur eorum virorum, qvi in nave Thorlakssuda dicta, iter maritimum fecerant, hi obitum Alfi Grönlandorum episcopi referebant, eundemqve ante sexennium exspirasse. Dominus Michael in cathedra papali episcopus Schalholtensis initiatus est. Ille antea poenitentiarius Romæ fuerat; natione erat Danus. Einarus colonus Erici filius, Helgo et Krakus multiqve alii ejus socii Is-*

ok sökk þar niðr, komust allir menn í bát ɔ: *Naves Thorlakssuda dicta ad Grönlandiæ littora tempestate acta undis obruta est, nautæ omnes in scapha evaserunt.* *p)* Görðum EGL. *q)* fyrir 6 árum *nec plura* L.

ir menn (*add.* EG: meꝺ honum EGL: á Isafirꝺi). *r)* þá *s)* urꝺu ok hörmuleg tíꝺindi í Orkneyjum: at A. 1381 L, 1382 EG: drepinn var Vilhjálmr biskup. *Soli* A: Andaꝺist Síra Marteinn þjóꝺólfsson. (*add.* FI: Andaꝺist Síra Sigurꝺr Guttormsson. Stóꝺu uppi 10 skip í Hvalfirꝺi; 3 aptreka skip en 7 af Noreg komin, en eitt í Vestmannaeyjum. Hani varp eggi, ok var brendr bæꝺi haninn ok eggit, en er eggit sprakk í eldinum, sýndist þeim orms-líki á únganum í egginu. Nikolaus erkibiskup kom í land ok hafꝺi ei pallium).

1384. AFI 1382 LM, 1383 EG: Fyrirgekk skip Hákonar Jónssonar (*add.* EGFILM: fyrir Austfjörꝺum) *t)* ok lètust í nær níu tigum manna. (*add.* FI: Voru þar for-menn Guꝺbrandr í Auꝺnargarꝺi ok Brandr þórꝺarson. þaꝺan var eigi lángt, at annat skip, er á var Hallr Kjarni formaꝺr, kom ok í slíkan háska sem hinir ok skutu báti ok fór þar i meir enn helmíngr manna, en þeir sem á skipi voru undu upp segl ok sigldu inn um Boꝺa-slóꝺir met heilu ok þeir sem á báti voru). A. 1382 LM, 1383 EG: konúngr Ólafr fór til Danmerkur. *Soli* A: Tekinn af Nikolaus Broddason eptir dómi. Hófust Asgeirsmál. Vigfús Flosason í banni ok skriptaꝺr á páfagarꝺi fyrir nóg brot. Var Páll prestr officialis. Fyrirburꝺir stórir fyrir sunnan land (*add.* EG, 1383 LM, 1385 FI: Andaꝺist herra *u)* Guꝺmundr EGL: Arason EGFI: ábóti EFGIL: af þíngeyrum. EG 1383 LM, 1386 FI: en vígꝺr Sveinbjörn EGLM: Sveinsson EGFILM: ábóti til þíngeyra).

1385. AFI 1383 L, 1384 EG: Útkoma herra Michaels biskups (*add.* FI: til Skálholts) A. 1383 L, 1384 EG: var hann fluttr til lands austr fyrir Mýdal, ok 10 menn meꝺ hönum, en skip þat (*add.* EG: hann var á) átti hústrú Margrèt; rak þat (*add.* EG: skip) undan, ok *v)* lètst af hvört manns-barn, ok fanst rekinn vit Færeyjar eꝺr Hjaltland. AFI 1383 L, 1384 EG: þá rak ok undan fjögur *x)* Islands-för til Grænlands, (*add.* FI: þar var á Björn Einarsson ok Sigurꝺr Hvítkollr). A. 1383 L, 1384

r) *ita* L: Drepinn Velhjálmr biskup í Orkneyjum hörmuligum dauða ɔ: *morti lugubri Vilhelmus Orchadum episcopus detrusus est.* *s)* gjörðust EG. *t)* *ita* FI: þar töpuðust bæði menn ok fè ɔ:

laudi viri streuui, qvarto Kalend. Aprilis, cum illo in mare submersi vitam amiserunt. Tum in Orcadibus res illa lugubris evenit, ut Vilhelmus episcopus necaretur. Dominus Martinus Thjodolfi filius Sigurdusqve sacerdos Guthormi filius exspirarunt. Decem naves Hvalfjordi in navalibus steterunt, tres earum retropulsæ sunt, septem vero e Norvegia venerant, sed una in Vestmanneyis. Gallus gallinaceus ovum peperit, utrumqve deinde gallus et ovum combusta sunt, at ovo in igne dissiliente, pullus in eo vermiformis adstantibus videbatur. Nicolaus archiepiscopus in Norvegiam pallio carens perveuit.

1384. *Navis Haqvini Jonsonii ante Austfjördos periit unacum paulo minus nonaginta hominibus, erant ejus naucleri Gudbrandus de Audunargardo et Brandus Thordi filius, et brevi post navis altera, cujus erat præfectus Hallus Kiarni, talibus augustiis circumventa, navigium exposuit, in qvod major pars dimidio nautarum descenderunt, reliqvi autem navis vectores, velis expeditis, introrsum per syrticas vias, incolumes evaserunt, pariter ac illi, qvi in scapham exierunt. Rex Olavus in Daniam est profectus. Nicolaus Broddonis filius ex sententia judicum, supplicio adfectus est. Lites Asgeirianæ inchoatæ. Vigfusus Flosonis filius (prius) excommunicatus, nunc, sat gravium delictorum convictus, in curia papali pœnam ecclesiasticam (skriptir) luit. Paulus sacerdos officialis munere fungebatur. Magna in qvadranti australi prodigia visa sunt. Gudmundus dominus, abbas Thingeyrensis exspiravit. Sveinbjörnus vero Sveni filius abbas Thingeyrensis initiatus est.*

1385. *Adventus domini Michaelis episcopi Schalholtensis, ipse ab ortu Mydaliæ unacum decem aliis vectoribus in terram expositus est, navis autem matronæ Margretæ, in qva vectus erat, vento in altum abrepta est, ibi vectores omnes ad plures abieruut, ad Orcades vel Færöas naves ejecta deinde reperta est. Tunc etiam qvatuor naves mercatoriæ Islandicæ tempestate ad Grönlandiam compulsæ sunt, in qvibus erant Björnus Einari filius, et Sigurdus Hvitkollus, ibiqve per bieuuium commorabantur in salvo et inco-*

ibi homines cum pecuniis perierunt. *u)* **Gunnsteinn FI.** *v) pro* **lètst af EGL: tapaðist** ɔ: *periit.* *x)* **skip** ɔ: *navis, tantum* **FI.**

EG: ok voru þar tvo vetur, með heilu ok höldnu. AFI: Guðmundr Ormsson ok Eiríkr Guðmundarson riðu heim at Þórði Jónssyni á jólum ok fönguðu hann, var hann síðan högginn *y) soli* A: eptir dómnéfnu Orms Snorrasonar, ok á sama ári högginn Jón Snorrason. Þröngdr met manngángi Guðmundr ok Ormr á þíngi. Sén cometa. (*add.* FI: Tekin ábóta-stètt af Þorgíls ábóta at Múnkaþverá. Högginn *z)* Jón Jónsson. Veginn Þorgils Indriðason. Utanferð Ivars Króks, ok Vigfúsar Flosasonar. Deyði systir Ingibjörg. Vígðr Hallr ábóti til Múnkaþverár).

1386. AFI 1384 L, 1385 EG: Andaðist Nikolaus erkibiskup. A. 1385 EG: Hafði hann ekki officium biskuplegt gjört, (*add.* EG: meðan hann var í Noregi), ok engar vígslur gjört, ok eigi börn fermt. A. 1384 L, 1385 EG, 1387 FI: Andaðist herra Ögmundr Finnsson, dróttseti í Noregi. *Soli* A: Kjörinn herra Vínaldi til erkibiskups. Rán ok stuldir um Vestfirðínga-fjórðúng ok Sunnlendínga-fjórðung af mönnum Guðmundar Ormssonar. Utanferð Eiríks Guðmundarsonar. Dó margt fólk af hval í Skagafirði (*add.* EG 1385 LM: Stríddu Rússar á Noreg norðan ok drápu karlmenn, en hertóku konur ok börn, en ræntu peníugum. FI: Deyði systir Guðný hin haga í Kyrkjubæ. Utanferð Guðmundar Ormssonar. Sökk skip fyrir Eyrarbakka ok hèldust menn allir, en góts tíndist sumt, en sumt náðist).

1387. AFI 1385 L, 1386 EG: Fjögur skip komu (*add.* FI: til Islands), inn í Hvalfjörð *a)*, er verit höfðu tvo vetur á Grænlandi. AFI: Þar voru á Björn Einarsson, (*add.* FI: ok Sigurðr Hvítkollr). AFI 1385 LM, 1386 EG: Útkoma Eiríks Guðmundarsonar *b)* með hirðstjórn, ok Narfa Sveinssonar *c)* met lögsögn *soli* A: yfir hálft land; skipaðir báðir af Ögmundi dróttseta, ok þótti þat nýlunda. A. 1388 FI: Utanferð Andresar *soli* A: Sveinssonar (*add.* FI: hirðstjóra), *Soli* A: en Þorsteinn Eyjólfsson tók af hönum hirðstjórn. Fundr kaupmanna í Hvalfirði við Sumarliða. Efldist hann síðan met flokkum ok frammferðum. AEG

y) supplicium Thordi brevius his verbis referunt FI: Högginn Þórðr Jónsson. *z) forte idem ac ille qvi supra, nomine Jon Snorrason in A dicitur decollatus esse.* *a)* frá Grænlandi *nec plura* FI. *b)* er kall-

lumes. Gudmundus Ormi filius et Ericus Gudmundi filius Thordum Jonæ filium tempore jolensi domi suæ aggressi custodia incluserunt; ille deinde supplicio capitali ex sententia ad id ab Ormo Snorronis filio nominatorum judicum adfectus est; eodem qvoqve anno Jonas Snorronis filius capite plectebatur. Gudmundus et Ormus in foro aggressione hostili vexati sunt. Cometa apparuit. Thorgilsus abbas Munkathveraensis abbatia exutus est. Jonas Jonæ filius decollatus fuit. Thorgilsus Indridonis filius occisus est. Ivarus Krokus et Vigfusus Flosonis filius peregre proficiscebantur. Obiit Ingeborga monialis. Hallus abbas Munkathveraensis initiatus est.

1386. *Nicolaus archiepiscopus mortem obiit; nullam ille functionem episcopalem, dum in Norvegia commoratus est, peregerat, nec inaugurationes, nec puerorum confirmationes. Dominus Ogmundus Finni filius præfectus prætorio in Norvegia diem obiit supremum. Dominus Vinaldus archiepiscopus electus est. Rapina furtumqve in qvadranti occidentali et australi ab asseclis Gudmundi Ormi filii patrata. Peregrinatio Erici Gudmundi filii. Ex esu balænæ multi in Skagafjordo homines extincti sunt. Russi Norvegiæ partem borealem aggressi, viros occiderunt, mulieres vero et pueros captivos abduxerunt, bonaqve spoliarunt. Soror Gudnya, artium muliebrium perita, Kyrkjubæensis, obiit. Peregrinatio Gudmundi Ormi filii. Navis pro portu Eyrarbachensi subsedit; homines omnes, et pars facultatum servata est, pars vero interiit.*

1387. *Qvatuor naves, qvæ per biennium in Grönlandia hyemaverant, Hvalfjördo Islandiæ adpulerunt; in illis advenere Björnus Einari filius et Sigurdus Hvitkollus. In Islandiam qvoqve redierunt Ericus Gudmundi filius, munere præfecti ornatus, Narfo vero Svenonis filius munere per dimidium Islandiæ jurisdicundi gaudens, uterqve a præfecto prætorio Ogmundo constituti, qvod novum qvid habebatur. Peregrinatio præfecti Andreæ Svenonis filii, cujus functionem Thorsteinus Eyjolfi filius accepit. In Hvalfjördo mercatorum atqve Sumarlidonis congressus hostilis exstitit; hic postea hominum confluxu et rerum felici successu superior evasit. In*

aðist hirðstjóri ɔ: *nomine præfecti* EGLM. c) *ita* EGLM: er lögmaðr var skipaðr, EG: af herra Ögmundi dróttseta ɔ: *qvi ab Ögmundo præfecto prætorio nomophylax erat constitutus.*

1386 L: *d*) Stríð mikit (*add.* EGL: í Svíaríki) *soli* A: met drotníng Margrètu ok Albrikt AEG, 1386 L: varð hann fánginn (*add.* EGL: af drotníngu Margrètu) *e*), ok synir hans tveir, (*add.* EGL: þrír hertugar ok einn biskup); fèll (*add.* EGL: í því stríði svâ) margt manna, *soli* A: nær þúshund alls, (*add.* EGL: at seint væri at skrá öll þeirra nöfn *f*). FI: Herra Michel reið til Austfjarða. Tekit vald af þorgerði abbadís í Kyrkjubæ, en vígð í staðinn Haldóra Runólfsdóttir, ok var svipt af valdi á sama ári. Hvarf Ólafs konúngs Hákonarsonar. Herra Vínaldi erkibiskup kom í land. þrjú skip komu af Noregi til Íslands).

1388. AFI, 1386 LM, 1387 EG: Víg Eireks Guðmundarsonar; *soli* A: var hann bæði hirðstjóri ok hirðmaðr. Fángaðr Hallsteinn Pálsson ok varð lauss. A. 1386 LM, 1387 EG: Sýslu-deilur miklar á Íslandi. Embættislausir margir prestar í Skálholts biskupsdæmi ok margar *g*) nýlundur gjörfar af Michel biskupi (*add.* EG: í Skálholti). *Soli* A: Vo*) .... Skallason saklausan mann at rèttum. AFI: *h*) Vo Guðmundr þorsteinsson Guðlaug Guðmundarson á Nikulas messudag í kirkjugarðinum at Sauðafelli. Hvarf Guðmundr Ormsson A: í Færeyjum um nátt met undarligum hætti; tók Greipr sýslumaðr þar slíka penínga sem Guðmundr hafði átt, ok kallaði konúngs-góts, eptir orskurði, sakir þúngra saka-gifta. AFI: Kom skip í Dýrafjörð. *Soli* A: Hófust Hvalsár-mál. Útkoma þorkels prests sæls ok Halls Magnússonar at heimta subsidium pallii erkibiskups vegna. Hófust þá mál þeirra Síra Einars Hafliðasonar. Vetr góðr; grasvöxtr mikill. (*add.* EG: Lýst fögrum jarteignum hins heilaga þorláks biskups, hvörjar nýlega höfðu gjörzt. EG, 1387 L: Annus jubilæus. Í Róm mikill ófriðr pílagrímum, lètust þar margir ráðmenn af Björgyn. FI: Andaðist bróðir Brandr Stephánsson ok bróðir Steinn þorkelsson. Deyði Bjarni bóndi af Hvalsnesi, Ólafsson. Utanferð Jóns Múla. Skip kom í Vestmannaeyjum ok annat út í Gautavík í Austfjörðum, Bautahlutinn; þar var á Hallr kjarni).

(*d* bardagi ɔ: *prælium* EGL. *e*) *pro* ok synir hans tveir EGL: Eirikr sonur hans. *f*) *Notatu dignum: qvod in Membrana veteriori* E *in folio spatium circa* 12 *linearum, inter hunc et inseqventem annum, vacuum est relictum, absqve dubio, ut adscribere possit auctor plura, qvorum noti-*

Svecia magnum gerebatur bellum inter reginam Margretam et Albertum, in qvo rex Albertus duoqve ipsius filii, tres duces et unus episcopus a regina Margreta capti sunt; tot in eo bello, circa mille nempe hominum ceciderunt, ut eorum omnium nomina recensere prolixum esset. Dominus Michael in Austfjordos iter fecit. Thorgerdæ abbatissæ Kyrkjubæensi potestas ademta, sed in ejus locum Haldora Runolfi filia initiata, qvæ eodem anno potestate exuta est. Rex Olavus Haqvini filius disparuit. Dominus Vinaldus archiepiscopus in Norvegiam venit. Tres naves mercatoriæ ex Norvegia in Islandiam pervenerunt.

1388. *Cædes Erici Gudmundi filii, erat ille, et præfectus provinciæ et aulicus regius. Hallsteinus Pauli filius captus, at rursus evasit. De toparchiis (præfecturis) Islandiæ magnæ erant contentiones. Multi sacerdotes episcopatus Schalholtensis officio erant destituti, et multa nova a episcopo Michaele Schalholtensi factitata. . . . . Skallonis filius virum qvemdam innocentem ad ovium montanarum coactionem autumnalem interfecit. Gudmundus Thorsteini filius Gudlögum Gudmundi filium festo Nicolai in cæmeterio Saudafelli occidit. — Gudmundus Ormi filius in Færöis casu mirifico disparuit. Greipus toparcha ibi constitutus, omnia ejus bona occupavit, qvæ ex sententia lata propter gravia crimina fisco regio addicenda declaravit. Navis in Dyrafjordum venit. Lites Hvalsaenses initium cepere. Redierunt in Islandiam Thorkillus sacerdos Sælus, et Hallus Magni filius, archiepiscopi nomine subsidium pallii petentes; tunc lites eorum cum sacerdote Einaro Haflidonis filio inceperunt. Hyems mitis, solum graminis feracissimum. Sancti Thorlaci divina miracula palam declarata qvæ nuper adparuerunt. Annus jubilæus. Peregrinatores religiosi Romæ prorsus securitate destituti multiqve senatores Bergenses ibi sunt exstincti. Obierunt frater Brandus Stephani filius et frater Steinn Thorkilli filius nec non Bjarno Olafi filius villicus Hvalsnesensis. Peregrinatio Jonæ Mulonis. Navis peregrina ad Vestmanneyas adpulit,*

tiam sperare poterat. g) nýúngar fluttust ɔ: *nova perlata sunt.* *h)* Veginn Guðlögr Guðmundarson, *nec plura* FI. *) *hic in* A *nihil vacuum.*

1389. A. 1388 FI: Utanferð Bjarnar Einarssonar ok A. 1387 LM. 1388 EFGI: Michaels biscups (*add.* 1387 LM. 1388 EG: ok margra presta af Skálholts biskupsdæmi, ok lesit mótblástrs brèf á alþíngi áðr um sumarit í móti hönum, í hvörju er stóð margt *i*) úsannligt atkast til hans. 1387 LM. 1388 EFGI: Skipaði hann síra Ara Gunnlögsson Officialem, FI: yfir alt Skálholts biskupsdæmi EGLM: en Odd Teitsson ráðsmann í Skálholti). *Soli* A: (Utanferð Sira Halldórs Loptssonar (*add.* FI: bróður Þorsteins ok Sigurðar Hvítkolls). *Soli* A: Var högginn Guðmundr Þorsteinsson með dómi. Skarr (skærur?) í Dýrafirði. Særðr Guðmundr af Brynjólfi, ok svâ Brynjólfr af Guðmundi; en Vígi Sparri hjó allt nef af Einari Ólafssyni; AFI: *k*) var Einar særðr fleirum sárum. *Soli* A: Lèt út skip í Dýrafirði. Flutt bein Þórðar Jónssonar til Stafholts í kyrkjugarð eptir skipan Officialis ok samþykki allra lærðra manna, ok hyggja menn hann helgan mann. AEGFI. 1388 L: Andaðist Síra Ari (*add.* EFGIL: Gunnlögsson Officialis) í Reykjaholti. AEFGI 1388 L: *l*) Fór krefðu-sótt (*add.* EGLM: um alt land svâ áköf, at valla var sjálfbyrgt á bæjum. Andaðist *m*) margt manna. *Soli* A: Komu ellefu skip til Íslands, en þrjú voru fyrir, svâ ekki fór burt. Tók Margreta drottníng ríkis-stjórn í Noregi ok Danmörku. Fánginn Hallsteinn Pálsson ok kviksettr; kendist hann fjögur morð. Utanferð Þórðar Sigmundarsonar. Særðr Erlendr. AFI: Lètst Ivar (*add.* FI: Þórðarson) Krókr af drykkju-skap. Meira vín kom til Islands enn menn myndi fyrri (*add.* EG. 1388 L. 1391 FI: Dráp herra *) Malis Sperru í Hjaltlandi, FI: ok sjö menn met hönum af jarlinum í Orkneyjum, EGL: hafði hann áðr fángat jarlinn í Orkneyjum, FI: ok á því sama vetfángi flýði einn sveinn undan á sexæríngi ok komst til Noregs ok 6 menn met hönum. FI. 1387 LM: 1388 EG: Deyði frú Oddbjörg, FI: Jónsdóttir,

i) ósæmiligt ɔ: *indecorum* GLM. *k*) *ita* FI: Særðr Einar Olafsson af kaupmönuum í Dýrafirði ɔ: *Einarus Olavi filius a mercatoribus in Dyrafjördo vulneratus est.* *l*) *Tantum* FI *ita:* Sótt ok manndauði mikill ɔ: *morbus, magnaqve hominum strages.* *Pro* Krefðu-

aliaqve Bautahluti dicta in Gautavicam Austfjordensem venit, inter ejus vectores fuit Hallus Kjarno.

1389. *Peregrinatio Björni Einari filii et Michaelis episcopi multorumqve aliorum sacerdotum ex episcopatu Schalholtensi, prius vero æstate in comitiis litteræ episcopo adversæ recitatæ sunt, in qvibus multa falsa in eum vituperia scripta fuere. Ille dominum Aronem Gunnlaugi filium officialem totius episcopatus Schalholtensis, Oddum vero Teiti filium dispensatorem Schalholtiæ constituit. Peregrinatio Haldori Lopti filii, fratris Thorsteini et Sigurdi Hvitkolli. Gudmundus Thorsteini filius ex lata sententia decollatus. Rixæ & vulnera inflicta in Dyrafjordo. A Brynjolfo Gudmundus, et a Gudmundo Brynjolfus vulnerati sunt. At Vigo Sparrus nasum totum Einari Eyjolfi filii præcidit, qvin Einarus pluribus vulneribus afflictus est. Navis in Dyrafjordo e portu solvit. Ossa Thordi Jonæ filii Stafholti in cæmiterium, jussu officialis et consensu clericorum omnium deportata sunt, et ille vir sanctus esse putatur. Dominus Aro Gunnlaugi filius officialis Reykholti obiit. Impetigo grassabatur totam per Islandiam adeo vehemens, ut vix ad villas colendas domestici sufficerent, multiqve perierunt. Undecim naves in Islandiam venerunt, sed tres prius adfuere, qvæ non discesserant. Regina Margreta in Norvegia Daniaqve regimen capessivit. Hallsteinus Pauli filius captus vivusqve defossus est, ille qvatuor cædes clandestinas patravisse convictus et confessus est. Peregrinatio Thordi Sigmundi filii. Erlindus sauciatus. Ivarus Krokus Thordi filius ebrietate exstinctus est. Plus vini in Islandiam tunc invectum est qvam antea ullus meminerit. Cædes domini Malis Sperræ in Hialtlandia, septemqve cum illo aliorum virorum a comite Orcadum patrata; antea comitem Orcadensem captivum duxerat. Ex eo congressu famulus qvidam in triremi aufugiens, Norvegiam cum sex viris incolumis evasit. Obiit matrona Oddbjörga Jonæ filia, abbatissa Stadensis in Reynineso, et fratres Jonas Thing-*

sótt EGLM: Kynja-sótt i. e. *morbus mirus*, ɔ: *gravis*. *m)* ekki margt: *non multi* EGLM. *Talis etsi differentia inter relationes variorum exemplarium existat, tamen unum eundemqve morbum significari verosimile est.*
*) Njáls í Sperru LM.

EFGIL: abbadís á Stað, FI: í Reinisnesi ok bróðir Jón af þíngeyrum, ok bróðir þorsteinn Eyjólfsson, síra Haldór Sigurðarson Dropi, ok Jón Murti Nikolausarson ok Brigíðr Koðráns-dóttir. Deyði systir þuríðr í Kyrkjubæ, ok Njáll prestr Bárðarson. Vígðr Hinrik biskup til Grænlands).

1390. AFI. 1388 LM. 1389 EG: Útkoma Vigfúsar Ivarssonar (*add.* EG: af Færeyjum) með hirðstjórn yfir allt *n*) land (EGLM: skipaðr af Margrètu drotníngu). *Soli* A: Veginn Markús þorsteinsson í Skógum af þeim manni, er átti dóttur hans, er Sæmundr hèt. Vo Magnús Sturluson þann mann er Guttormr hèt. Vetr harðr. A. 1388 LM: 1389 EG: Sumar *o*) regnsamt, svâ at *p*) ónýttist andvirki manna. *Soli* A: var biskupslaust ok engi officialis í Skálholts biskupsdæmi, ok allr kristindómr þar lítt standandi. Önduðúst prestar margir, en fjöldi í burtu reknir af landinu; en hinir þó flestir, sem eptir voru embættis-lausir. AFI: 1389 EG: Andaðist Guðmundr ábóti (*add.* FI: Arason) at Helgafelli. (*add.* FI: 7da Kalend. Julii). *Soli* A: Mann-tapar miklir á Snjófells-nesi ok svâ víðara. Var svâ hardt at kuldum ok snjófum, at valla voru sauðgrös at Pètrs-messu um sumarit. A. 1388 LM. 1389 EFGI: Elds-uppkoma í Heklu-felli hin sjöunda, met svâ miklum *q*) fádæmum af gný ok dunum, at (*add.* EGLM: bresti) heyrði um alt landit. Eyddust (*add.* EGLM *r*) tveir bæir) Skarð ok Tjaldastadir, *Soli* A: af bruna. Var svâ mikit vikrakast at sló hest til bana. Öskufall svâ mikit, at margr fènaðr dó af. Færði sik rásin elds-uppkomunnar or sjálfu fjallinu ok í skógana litlu fyrir ofan Skarð, ok kom þar upp met svâ miklum býsnum, át þar urðu eptir tvö fjöll ok gjá í milli. Kom upp eldrinn á fyrra ári, en slokuaði á þessu; urðu þar í nándir hverar ok heit vötn. Voru 7 skip þau á Islandi at hèr höfðu verit áðr (*add.* 1388 LM, 1388 EG: kom ekki skip af Noregi til Islands). A. 1388 LM. 1389 EG: Regn svâ mikil um haustið (*add.* EGLM: norðan lands ok laung), *soli* A: at úr hófi gekk eptir Marteinsmessu, (*add.* EGLM: ok enginn mundi slík undur sem þar gjörðust af vatnagángi ok skriðufalli). *Soli* A: Vatna vextir svâ miklir, at engi mundi slíka,

n) Island EGLM. *o*) hardt EGLM. *p*) spiltust mjök akr

eyrensis Thorsteinusqve Eyjolfi filius, sacerdos Haldorus Sigurdi filius Dropi (Gutta), Jònas Murti Nicolai filius, et Brigida Kodrani filia. Hoc anno etiam soror Thurida in Kyrkjubœo et Nialus sacerdos Bardi filius decessisse fertur. Henricus episcopus Grönlandiæ ordinatus est.

1390. *Vigfusus Ivari filius, præfectus totius Islandiæ a regina Margreta constitutus, ex Færois in Islandiam venit. Marcus Thorsteini filius Skogensis a genero suo, cui nomen Sæmundus, occisus est. Magnus Sturlæ filius virum qvendam nomine Guthormum interfecit. Hyems aspera. Æstas pluviosa, ut fœni collectio inutilis redderetur. Dioecesis Schalholtensis et episcopo et vicario caruit; adeoque ibi omnis generis cultus divinus vacillabat; pastorum multi aut decesserunt aut ex Islandia expulsi sunt, plurimi autem, muneris functione vacantes in Islandia remanserunt. Obiit Gudmundus abbas Arii filius Helgafellensis, septimo Calend. Julii. Magna in Snæfellsneso et aliis locis hominum jactura fiebat. Veris tempestas frigoribus et nivibus tam molesta, ut vix æstate, festo Petri, pascua ovibus alendis utilia essent. Septima ignis eruptio in monte Hekla, tantis fragoribus et strepitibus comitata, ut fragores per totam Islandiam audirentur. Villæ Skardum et Tjaldastadi igne consumtæ; pumicum tanta fuit procella, ut eorum ictu eqvus prosterneretur, et cinerum tanta copia, ut multæ pecudes inde interirent. Ignis subterranei cursus ex ipso monte prorumpens, in sylvas haud procul a villa Skardo sitas tam stupendo cum impetu grassatus est, ut duo monticuli interjecto hiatu exstiterunt. Ignis anno præcedenti emersit, præsenti vero anno exstinctus est. Ibi in vicinia thermæ ac aqvæ calidæ exortæ sunt. Septem naves illæ in Islandia mansere, qvæ prius adfuerant, nulla vero navis ex Norvegia in Islandiam venit. Imbres autumno tam vehementes inciderunt, et adeo continuati in qvarta boreali Islandiæ, deniqve post festum Martini vi inaudita ingruentes, ut nemo rerum tam stupendarum recordaretur, qvæ ibi diluvio aqvarum et ruinis saxorum exstitere. Aqvarum tanta incrementa, ut nemo talium recordaretur. Eadem de causa greges ovium passim in Skagafjördo et in*

ok hey ɔ: *foena collecta et agri damnum ceperunt* **EGLM.** *q*) undrum ɔ: *prodigiis* **EGLM.** *r*) Sex FI.

svâ at þarfyrir drapst sauð-fè víða í Skagafirði ok í Desey í Norðrárdal. Hlupu skriður nær um alt land, svâ at ónýttust bæði skógar, engjar, töður ok úthagar — AFI. 1388 LM. 1389 EG: *s*) Tók bæ allan á Hjallalandi í Vatnsdal, ok sex menn (*add.* EGLM: lètust þar), *Soli* A: komst þar eingi lífs undan sá er í bænum var. A. 1388 LM. 1389 EG: Tók ok bæ í Búðarnesi ok önduðust 12 menn (*add.* EGLM: þar inni), *soli* A: en einn lifði í hús-brotunum, ok hafði heitit á þórð Jónsson, (*add.* EGLM: ok víða snèrist um jörð). AFI. 1388 LM. 1389 EG: *t*) Tók skriða (*add.* EGLM: af) allan mannabæinn í Lönguhlíð, (*add.* EGLM: í Hörgárdal), *Soli* A: ok svâ kirkjuna, AFI. 1388 LM. 1389 EG: lètust þar (*add.* EFLM: als) 16 menn, *soli* A: en undan komust konur tvær ok karlmaðr, er fóru í fjós, en lífs fundust piltar tveir í skriðunni eptir um morguninn *u*). Þar voru inni Rafn Bóthólfsson lögmaðr ok Ingibjörg þorsteinsdóttir kona hans, ok börn þeirra tvö; *Soli* A: þorsteinn Kusi ok aðrir heimamenn. Fanst húsfrúin þegar um morgunin; liggr hún í kyrkju á Möðruvöllum. Var gjört testamentum hennar, hálfr fimti tugr hundraða, met þeim 15 hundruðum, er faðir hennar lagði til. Fanst nær ekki af gótsi ok leitaði meir enn hundrat manna. Tók þar ok naut ok nokkut af heyjum. Urðu þessi tíðindi fimtadags-kvöldit eptir dagsetr fyrir Clemens-messu. Stóðu þessir bæir í Hörgárdal. Var þá lögmans-laust um Norðlendínga fjórðúng ok Vestfirðínga-fjórðúng. Töpuðust 3 skip á Skaga ok hit fjórða fyrir Óslandshlíð, ok fjórir menn á hverju. (*add.* EG. 1389 LM. 1391 FI: Vígð Ingibjörg systir Örnúlfsdóttir abbadís til Staðar FI: í Reynisnesi. Skipt um fé-hyrða í Björgvin, lagði af Erlindr Philippusarson, en tók við Hákon Jónsson. Andaðist þorsteinn Bátr Kanúki at Krist-kyrkju í Björgyn. þorsteinn prestr Kráksson ok Jón bóndi Sölmundarson).

s) *ita* FI: Sukku margir bæir í Vatnsdal ɔ: *multæ villæ in Vatnsdalo solo obruebantur.* *t*) *aliter seqventem periodum* FI: *ita referunt*: Andaðist Hrafn lögmaðr Bótólfsson í Löngu-hlíð ok húsfreyja hans met þeim kynstrum, at jörðin sprakk í sundr ok hljóp þar upp vatn í stofunni, ok sökk allr bærinn, ok svâ kyrkjan ok 10 menn aðrir ok enn tveir bæir aðrir ɔ: *Obiit Rafnus no-*

Deseya Nordurardali exstinctæ sunt. Saxorum e montibus ruinæ per totam fere Islandiam evenerunt, ut sylvæ, prata, agri culti villis circumjacentes, atqve remotiores campi pascui inutiles redderentuv. Villa integra Hjallalandi in Vatnsdalo cum sex domesticis sublata est, et nemo eorum, qvi intus erant, vivus evasit. Villa etiam Budarnesum oppressa et duodecim homines exstincti sunt, unus autem in ruinis ædium superstes delituit, qvi Thordo Jonæ filio votum fecerat, atqve passim solum alias inversum est. Ruina montis integras villæ Longuhlidæ in Hörgardalo ædes familiares templumqve evertit, ibi homines sedecim perierunt, mulieres autem duæ unusqve vir in bovili refugium qværentes vitam servabant, et pueri duo inseqventi mane in ruinis vivi sunt reperti. Illic intus oppressi sunt Rafnus Botolfi filius nomophylax, et uxor sua Ingiborga Thorsteini filia, cum liberis eorum duobus, Thorsteinus Kusi ceteriqve domestici; postero statim mane matrona illa inventa Mödruvalli in templo sepulta jacet; conditum antea ejus testamentum, dispositionem continebat qvadraginta et qvinqve centuriarum, comprehensis qvindecim centuriis e bonis ejus ab patre acceptis. Facultatum fere nihil reperiebatur, etsi hominum plus numero centum qvæsivere. Boves ibi qvoqve obruti et aliqvantum fœni. Vespera post occasum lucis diurnæ, die Jovis ante festum Clementis hoc evenit. Villæ erant hæ in Hörgardalo sitæ. Qvartæ tunc borealis et occidentalis nomophylace caruere. Tres naves ad Skagam (promontorium) qvarta pro Oslandshlida, et in singulis qvatuor viri perierunt. Soror Ingiborga Örnulfi filia abbatissa ad Stadum in Reynisneso initiata est. Thesaurariorum Bergis facta est mutatio, nam Erlendus Philippi filius deposuit qvod Haqvinus Jonæ filius excepit officium. Obierunt Thorsteinus Batus canonicus templi Christi Bergensis, Thorsteinus Kraci filius sacerdos et Jonas colonus Sölmundi filius.

mophylax Botolfi filius Longuhlidæ et uxor sua adeo monstroso eventu, ut solo disrupto aqva in ypocaustro irrumperet, totaqve villa templum qvoqve et decem homines alii in profundum desiderent, et præterea duæ aliæ villæ talem eventum habuerunt. u) *Ita* EGLM: Lètst þar Rafn &c. ɔ: *ibi Rafnus mortuus est.*

1391. AFI. 1388 LM. 1389 EG: Vígðr (*add.* EGLM: ok valdr) á *x*) páfagarði til biskups Pètrus (*add.* EG: Penitentiarius) Danskr *y*) prestr, til Hóla (*add.* EG: eptir herra Jón Skalla) ok lifði þá Jón biskup Skalli (lifandi.) AFI: Kom út þorsteinn Snorrason (*add.* FI: á Hausa bússunni í þerneyjosundi) ok vígðr til ábóta í Danmörk af Michele biskupi til Helgafells ok skipaðr (*add.* FI: á landi af Michaeli biskupi) Officialis um alt Skálholts biskupsdæmi. Kom út Síra Haldórr Loptsson *soli* A: ok hafði þegit af herra Micheli prófastsdæmi milli Botns-ár ok Geirólfs (gnúps). Fanst líkami Rafns Bótólfssonar lögmanns ok færðr til Hóla ok grafinn hjá Smið Andressyni frænda sínum. A. 1389 LM. 1390 EG: *z*) Skipaðr af hirðstjóra á alþíngi *Soli* A: með samþykki almúgans A. 1389 LM. 1390 EG: þorsteinn Eyjólfsson lögmaðr *a*) yfir Norðlendínga ok Vestfirðínga (*add.* EGLM: á Islandi), *Soli* A: ok sagði engan úrskurð í lögrèttu. AFI. 1389 LM. 1390 EG: Andaðist Jón biskup (*add.* FI: Eiríksson FI LM: Skalli) at Hólum A. 1390 EG: Laurentíus messu-dag. A. 1389 LM. 1390 EG: Landskjálfti svâ mikill fyrir sunnan land, *soli* A: *b*) um Grímsnes, Flóa ok Ölfos, svâ at fjórtán bæi skók niðr at nokkuru leiti, en Miðeingi, Búrfell ok Laugardælar braut at öllu, nema kyrkjan stóð í Laugardælum, ok dó undir nokkurir fátækir menn. Rifnaði víða jörðin ok komu upp vötn. Tók þessi landskjálfti allt til Holtavörðu-heiðar. Sá ein kvinna í Svartárdal, drottinsdags-morgininn í föstu-inngáng, tvö túngl full, bæði í vestri. Vetr góðr. Sumar gott. Haust svâ gott framan til Magnús-messu, at náliga fraus hvörki nè snjófaði, en ofanföll mikil fyrir sunnan land, svâ at ónýttust hey manna. Hèlt Síra Einar Officialatus starfi um alt Hóla biskups-dæmi en Síra þórðr Hóla-ráðum A. 1390 E: *c*) Vann Árni Einarsson mál þeirra Síra Einars föður síns ok þorkells Sæls fyrir erkibiskupi. *Soli* A: Fángaðr Sæmundr Stephánsson útaf þykkvabæjar klaustri ok tekinn af eptir dómi. AFI: komu út Björn Einarsson, þórðr Sigmundarson ok þórðr *d*) Árnason met Síra

x) í Róm FI. *y*) bróðir ɔ: *frater* EG. *z*) tekinn EGLM. *a*) norðan ok vestan ɔ: *borealium et occidentalium* EGLM. *b*) *pro seqv.* EGLM: ok fèllu niðr margir bæir ɔ: *multa prædia collapsa sunt.* *c*) *Sub anno* 1390 *Membranæ* E *lineolam unam vetustate dele-*

1391. *Danus qvidam sacerdos Poenitentiarius, cui nomen Petrus, electus et in cathedra papali inauguratus episcopus Holensis succedens Jonæ Skallio, etsi Jonas Skallius adhuc in vivis erat. Advenit, sinu Therneyensi appellens, Thorsteinus Snorronis filius navi Hausa-bussa dicta vectus, in Dania a episcopo Michaele abbas Helgafellensis ordinatus, et ab eodem episcopo vicarius dioeceseos Schalholtensis constitutus. Rediit Haldorus Lopti filius, præposituram a Michaele episcopo inter Botni amnem et Geirolfi (promontorium) nactus est. Corpus Rafni Botolfi filii nomophylacis repertum Holis ad latus Smidi Andreæ filii, cognati sui, sepultum est. In comitiis generalibus Thorsteinus Eyolfi filius ab præfecto insulæ, populo consentiente, nomophylax borealis et occidentalis qvadrantis Islandiæ constitutus; nullam in curia judiciali sententiam tulit. Ionas episcopus Skallius Holensis decessit in festo Laurentii. Terræ motus in qvarta australi tanti in tractibus Grimsnesi, Floa et Ølfusi, ut villæ qvatuordecim ex parte destruerentur, at Midengi, Búrfell et Laugardælir penitus corruerunt, excepto templo Laugardælensi, qvod incolume stetit; sub ruinis aliqvot pauperes interierunt. — Solo passim dissiliente lacus erumpebant. Terræ motus isti ad tesqva usqve Holtavardensia pertinebant. Mulier qvædam in Svartardalo mane diei dominicæ primæ jejunii qvadragesimalis duas lunas plenas in plaga coeli occidentali conspexit. Hyems mitis. Æstas bona, tempestasqve autumni ad festum usqve Magni tam mitis, ut nec gelasceret nec ningeret, at in qvarta Islandiæ australi tantæ inciderunt pluviæ, ut foena collectum omnino corrumperetur. Einarus sacerdos negotio officiolatus per totam diœcesin Holensem functus, Thordus vero sacerdos munere oeconomi Holensis. Arnas Einari filius litem Einari sacerdotis patris sui et Thorkeli Sæli coram archiepiscopo obtinuit. Sæmundus Stephani filius de cœnobio Thykkabæensi captus et secundum latam sententiam supplicio punitus. Redierunt Björnus Einari filius, Thordus* Sigmundi *fil. et Thordus Arnæ fil. in comitatu Haldori sacerdotis, qvi Romam omnes una iter fece-*

tam A. Magnæus ita legit: "**aptr sögð Sæls . . . . Vinalda erkibiskupi**", *cujus obscurus sensus conjicitur idem esse ac relationis in* A, *nam tantum:* "**Vinalda erkibiskupi**" *in membrana E nunc legi potest.* *d*) **Runólfsson FI.**

Haldóri ok *e*) höfðu allir gengit til Róms. AEFGI 1390 LM: Sótt mikil (*add.* EGLM: norðr) *í Noregi* (*add.* EFGILM: *ok mann-dauði* FI: *mikill* um Víkina). AFI: Utanferð Síra Páls, Síra Guðmundar, Orms, þorsteinssona, Jóns Guðmundssonar. AFI 1389 L, 1390 EG: Andaðist Síra Páll (*add.* EGL: þorsteinsson) *f*) litlu síðar enn hann kom fram (*add.* FI: í Noreg). *Soli* A: hafði Hákon Jónsson kyrsett alt hans góts, en sjálfr umsagðr. Hèldust öll drotníngar völd á Íslandi; kallaði hirðstjóri til Skóga, en Sumarliði hèlt föður síns vegna. Vó Hallr Eiríksson þorvarð Jónsson, ok voru þeir manni firnari enn bræðrúngar. Fèkk þórðr Kollr Valgerðar Jónsdóttur. Töpuðust þrjú skip met mönnum í Vestfjörðum, en önnur þrjú sunnan-lands. Kom út Vigfús Flosason ok hafði ekki farit til Róms, sem hann var skyldugr, því hann hafði tekit lausn allra sinna mála af Heinriki Grænlands biskupi. Urðu áverkar met Sumarliða þorsteinssyni ok Runólfi Pálssyni ok piltum þeirra; tók meir Sumarliða ok hans mönnum. A. 1388 EG, 1389 FI: Tekinn til konúngs (*add.* EGFI yfir F: allan EFGI: Noreg EG: ok Svíaríki af herrum ok ríkisins ráði FI: á Eyrar þíngi) *Soli* A: sá maðr, er Eiríkr heitir, barn at aldri; A. 1388 EG: gaf honum konúngs-nafn Hákon Jónsson, AEG 1390 L, 1392 FI: *g*) ok andaðist litlu síðar. *Soli* A: Var þessi maðr sagðr systur-son drotníngar Margrètar, en faðerni hans væri í þýðversku-landi. Fanst öllum Noregs mönnum lítið um þá breitni ok einkanliga í skattlöndunum. Sigldi Jón Guðmundsson. (*add.* EG 1390 L: Andaðist Hákon Stumpi. Sett dag-þíngan millum drotníngar Margrètar ok þýskra, ok komu þeir ekki. Herra Michael biskup resigneraði stólinn í Skálholti ok vígðr herra Vilchin til biskups þángat í Róm. FI: Komu tvö skip í Vestmanneyjar, en hit fjórða í Hafnarfjörð ok fóru öll af Noregi, en hit fimta kom norðr á Gáseyri, ok hafði þat legit í Hjaltlandi. Utanferð Síra Árna Angeli ok Jóns Múla, ok Halls Kjarna. Skip þat, er útlèt af Eyrarbakka, varð aptr-reka í Flatey á Breiðafirði).

e) Voru allir Rómferlar ɔ: *omnes erant Romipetæ.* FI. *f*) þrim vikum ɔ: *tribus hebdomadibus* FI: *pro qvo* EGL í Noregi *nec plura.* *g*) *Ita*

rant. Morbus gravis in Norvegia et magna hominum strages per Viciam grassabatur. Peregrinatio sacerdotis Pauli, sacerdotis Gudmundi, Ormi Thorsteini filiorum, Jonæ Gudmundi filii. Dominus Paulus Thorsteini filius, cum nuper in Norvegiam venerat, diem obiit, cujus bona Haqvinus Jonæ filius in sequestro posuerat; qvapropter ipse male audiit. In Islandia omne reginæ imperium permansit; præfectus villam Skogos postulavit, Sumarlidus vero nomine patris sui eam tenuit. Hallus Erici filius Thorvardum Jonæ filium interfecit, uno gradu cognationis hi inter se erant remotiores qvam fratres patrueles. Thordus Kollus Valgerdam Jonæ filiam duxit uxorem. Tres naves cum vectoribus in Vestfjordis perierunt et aliæ tres ad australia loca insulæ. Rediit in Islandiam Vigfusus Flosonis filius; Romam, prout obstrictus erat, non profectus fuerat, nam ab Henrico episcopo Grönlandiæ omnium suorum delictorum absolutionem impetraverat. Sumarlidus Thorsteini filius et Runolfus Pauli filius, cum utriusqve servis, invicem pugnarunt; Sumarlidus vero cum suis superior evasit. Vir qvidam, cui nomen Ericus, ætate puer, rex totius Norvegiæ et Sveciæ creatus est ab regni proceribus et consiliariis regis, ei nomen regis Haqvino Jonæ filio imponente, qvo facto paulo post ille (Haqvinus) decessit. Vir ille (Ericus) reginæ Margretæ e sorore nepos dicebatur paternumqve genus ejus in Germania esse; Norvegis omnibus hæc mutatio admodum displicuit et imprimis provinciis tributariis. Jonas Gudmundi filius peregre profectus est. Obiit Haqvinus Stumpi. Conventus inter reginam Margretam et Germanos indictus erat, hi autem abfuerunt. Dominus Michael episcopus episcopatu Skalholtensi se abdicavit, at dominus Vilchinus Romæ ejus loco episcopus ordinatus est. Duæ naves in Vestmanneyis appulsæ, qvarta vero in Hafnarfjordo, omnes de Norvegia expeditæ; qvinta autem navis in Gaseyram venit, qvæ in Hialtlandia fuerat. Peregrinatio domini Arnæ Angeli, Jonæ Mulonis et Halli Kjarnonis. Navis ad navigandum de Eyrarbacko expedita, retro acta est in Flateyjam Breidafjördensem.

EGFI: Andlát Hákonar Jónssonar dróttseta ɔ: ***Obitus Haqvini Jonæ filii præfecti prætorio.***

1392. AEGFI 1391 LM: *h*) Kom út herra Pètr Nichulasson (*add.* EGLM: Hóla-biskup EGLM: í Pètrs-bollanum) ok brotnaði skipit (*add.* EG: í spón) *i*) fyrir Krýsuvík, *k*) ok tapaðist mestr luti góts, en *l*) hèldust menn allir. *Soli* A: þar kom út Árni Einarsson ok hafði gengit suðr. AEG 1391 LM: Reið biskup heim til Hóla þegar um haustið (*add.* EGLM: fyrir festum Michaelis), *Soli* A: ok met honum Jón prestr Magnússon, bróðir einn Danskr, er Enis hèt, herra Sveinn prestr, Matheus, skyldr biskupi, Sveinn djákn, Pètr Gammi steikari, smá-sveinn, allir Danskir; þorsteinn klerkr, Norrænn mann, Jón Slettr ok Ormr, Hjaltlenzskr mann (*add.* EG 1391 LM: játuðu allir honum hlýðni, lærðir ok leikir; komu engi skip fleiri af Noregi til Íslands þat haust; EG: ætluðu út um sumarit af Björgyn tíu). *Soli* A: Hèlt Síra Einar Hafliðason Officiolatus starfi ok allri sinni makt, ok var í mestum kærleikum vit biskup. Hèlt Síra þórðr Hóla-ráðum. Var heldr fátt met biskupi ok Síra Steinmóði þorsteinssyni, þess at hann hèlt öllum sínum heiðri ok störfum. Lèt biskup alla presta halda sínum völdum. Hèlt herra þorsteinn ábóti öllum sínum völdum, ok þótti þá biskupsdæmit heldr velstandanda. Hèlt Síra (þórðr) ráðum í Skálholti. Hèlt Vigfús Ívarsson hirðstjórn, en þorsteinn Eyjólfsson lögsögu ok svâ Narfi. Kom þjóðbjörn út met brèf drotníng Margrètar, hvert er hún beiddi met skyldu at hverr maðr gæfi henni hálf-mörk forngilda, ok lagin vit landráð. Var því fyrst þúngliga svarat nær af öllum mönnum. (*add.* FI: Fór utan Svartr bóndi þorleifsson). Hófust málaferli milli Páls þorvarðssonar ok Ruuólfs Pálssonar um penínga, er fallnir voru eptir Síra Pál þorsteinsson. Gifti Björn Einarsson Kristínu dóttur sína Jóni Guthormssyni, ok hèlt brúðkaupit um haustit um vetr-nátta skeið í Vatnsfirði. Hafði hirðstjóri þar fyrst uppi bónarbrèf drotníngar. játuðu þá þegar margir enir betri menn. Sat Síra Haldór Loptsson á Heynesi, því at hann hafði leigt jörðina fyrr af Micheli biskupi, hèlt

h) *Seqventem periodum ita* FI: Bjuggust 10 skip af Noregi til Íslands, ok lètu þrjú í haf af þeim ok urðu tvö aptr-reka í Noreg, eitt kom til Íslands ok braut þat í spón vit Krýsivík, var þar á herra Pètr Hóla-biskup ɔ: *Decem naves ex Norvegia ad iter faciendum in Islandiam se paraverunt, qvarum tres alto se commiserunt, et duæ in*

1392. *Advenit in Islandiam nave, Petursbolli dicta, Petrus Nicolai filius episcopus Holensis; navis illa ante Krysuvicam fracta est, et maxima ibi pars mercium periit, homines autem omnes servati sunt; hac nave rediit Arnas Einari filius, qui Romam versus iter fecerat. Episcopus protinus autumno ante festum Michaelis, Holas eqvo vectus et cum eo sacerdos Jonas Magni filius, frater qvidam Danus, cui nomen Enis, dominus Sveno pastor, Mathæus episcopo propinqvus, Sveno diaconus, Petrus Gammi tostor, famulus, omnes natione Dani; Thórsteinus sacerdos Norvegus, Jonas Slettur et Ormus, vir Hialtlandensis. Omnes et clerici et laici obseqvium ei addicebant; hoc autumno nulla navis e Norvegia in Islandiam venit, etsi æstate ex Bergis decem transire in Islandiam destinaverint. Dominus Einarus Haflidonis filius officiolatum suamqve priorem dignitatem tenuit summoqve episcopi favore fruebatur. Dominus Thordus præfecturam Holis œconomicam tenebat. Episcopus et dominus Steinmodus Thorsteini filius invicem minus amici erant; hic tamen integrum suum honorem et functionem tenuit. Omnes pastores episcopo concedente munera sua retinuere. Thorsteinus abbas in suis omnibus functionibus peragendis continuavit, tunc episcopale perbene munus obitum visum est. Dominus Thordus rerum oeconomicarum Skalholtiæ administrationem habuit; Vigfusus Ivari filius officium præfecti Islandiæ, Thorsteinus vero Eyjolfi filius et Narfo munus jurisdicundi retinuere. Thjodbjörnus cum edicto reginæ Margretæ in Islandiam venit, qvo tamqvam jure sibi debitum postulavit, ut singuli homines sibi dimidiam partem marcæ ad priscum valorem exactæ penderent, qvocum postulato perduellionis in detrectantes reatus fuit connexus, cui primum pleriqve tarde responderunt. Svartus herus Thorleifi filius peregre profectus est. Lites exstiterunt inter Paulum Thorvardi filium et Runolfum Pauli filium de facultatibus, qvas defunctus sacerdos Paulus Thorsteini filius reliqverat. Björno Einari filius Christinam filiam suam Jonæ Guttormi fi-*

Norvegiam sunt repulsæ, una autem in Islandiam pervenit et ad Krisivicam in frusta fracta est, in ea dominus Petrus episcopus Holensis vehebatur. *i*) millum Krísuvíkur ok Grindavíkur EGLM. *k*) tíndust allir peningar ɔ: *bona omnia perierunt* EGL. *l*) en varð mann-björg ɔ: *homines salvi evaserunt* EGLM.

hann ok völdum sínum suðr þar, hafði hann ok prófasts dæmi um Eyjafjörð ok haldit því alla stund síðan herra Jón biskup veitti honum þat, ok svâ meðan hann var utan. Reið Gísli Andrèsson heim í Krossholt at heimta penínga sína at Vigfúsi Flosasyni. Skildu þeir svâ, at Gísli handlagði Vigfús kvittan, ok þótti flestum þat hálf-kúgan verit hafa, sakir orða ok ofríkis, þvíat Vigfús var mann-fleiri. Urðu upphlaup ok ástöður milli þeirra feðga, Vigfúsar ok Narfa á Kolbeinsstöðum, var Haldór Kæg-ill særðr, er hann hljóp ímilli þeirra. AFI: Sótt mikil í (*add.* FI: öllum) Noregi ok manndauði. Andaðist Jón Guðmundsson, Ormr þorsteinsson, Jón Múli, *Soli* A: Grímr Paui, (Pani?), þorkell prestr Sælsson, AFI: Ásbjörn prestr (*add.* FI: Ólafsson), Árni Angelus, *Soli* A: Sigmundr prestr, þorgils prestr, Björn, Guðmundr prestr, Einar prestr, Ögmundr prestr, þórðr prestr, Rafn svartr prestr, Grímr prestr, voru þessir allir úr Skálholts biskupsdæmi, (*add.* FI: Svarthöfði Oddsson ok margir aðrir Íslenzkir prestar. Deyði Ívar Pulcher ráðsmaðr í býnum); *Soli* A: þorgils, Magnús prestar, Hallr Magnúsarson Kjarni, Helgi son hans, þorkell Hæll, Olafr Skeggjason, Sturli Böðvarsson, AFI: Svartr þorleifsson ok son hans Páll, *Soli* A: Narfi þórðarson, Hjalti Benediktsson, þórarinn Koðránsson, Jón Klofa-Bjarnarson, þorleifr Guðmundsson, þorleifr Marteinsson ok þorleifr Nef, Sigurðr Gróson, Hjalti Guðmundsson, þorkell Rútr, Oddr Kárason, Hallr Eyjólfsson, Oddr þorsteinsson gullsmiðr. Asmundr þorsteinsson, Ólafr prófastr Jónsson, Guðmundr Loptsson, Bragi Hallsson, Einar Dampr, Páll Grænlendíngr; Halla Snorradóttir, Helga Loptsdóttir, Margrét Jónsdóttir, Helga Philippusdóttir, þóra Sveinsdóttir ok margir aðrir, bæði Íslenzkir ok Norrænir, (*add.* FI: lètti mannfalli eptir jól.) Andaðist Arngrímr þórðarson í lángaföstu. Veitti herra þorsteinn Síra Vermundi Selárdal, Oddi þorsteinssyni Stafafell. (*add.* EG, 1391 LM: Ófaráar mikit í skip-brotum ok byr-leysum, bæði met þýzkum, Enskum ok Norrænum. Braut marga

lio elocavit, autumnoqve circa hyemis initium in prædio Vatnsfjordo nuptias eorum suo sumptu celebravit; ibi præfectus primum litteras reginæ petitorias produxit, et tum petitioni ejus multi melioris notæ viri annuebant. Dominus Haldorus Lopti filius Heynesi consedebat, prius enim hoc prædium a Michaele episcopo conduxerat; etiam per australem partem suam potestatem retinuit, nec non in Eyjafjördo præposituram administravit, ab eo inde tempore, qvo ei dominus Jonas episcopus eam contulerat, qvin etiam eo temporis intervallo, quo in exteris moratus erat. — Gislo Andreæ filius Krossholtum profectus est, bona sua a Vigfuso Flosii filio postulatum; ita autem illi discessere, ut Gislo Vigfusum manuum stipulatione liberum a debito dedit, id qvod plerisqve ab eo invito per verba et vim exactum videbatur, nam Vigfusus viris comitantibus erat potentior. Inter patrem et filium, Vigfusum et Narfonem, Kolbeinstadis habitantes tumultus et litigatio exstiterunt; Haldorusqve Kægill interveniens vulneribus adfectus est. Morbus per totam Norvegiam vehemens grassabatur hominumqve stragem effecit. Obierunt Jonas Gudmundi filius, Ormus Thorsteini filius, Jonas Muli, Grimus paui (pani?) et sacerdos Thorkillus Sæli filius, Asbjörnus Olavi filius, Arno Angelus, Sigmundus, Thorgilsus, Björno, Gudmundus, Einarus, Ögmundus, Thordus, Rafn-Svartus, Grimus; hi omnes pastores dioeceseos Schalholtensis erant. Obiit qvoqve Svarthöfdo Oddi filius, multiqve alii pastores Islandi. Ivarus Pulcher senator urbis obiit, nec non Thorgilsus et Magnus pastores, etiam Hallus Magni filius Kjarni, Helgo filius ejus, Thorkillus Hæll, Olavus Skeggonis filius, Sturla Bödvari filius, Svartus Thorleifi filius, Paulusqve filius ejus, Narfo Thordi filius, Hialto Benedicti natus, Thorarinus Kodrani filius, Jonas Klofabjörni filius, Thorleifus Gudmundi filius, Thorleifus Martini filius et Thorleifus Nef (nasus), Sigurdus Groæ filius, Hialtius Gudmundi filius, Thorkillus Rutus, Oddus Karonis filius, Hallus Eyjolfi filius, Oddus Thorsteini filius aurifaber, Asmundus Thorsteini filius, Olavus præpositus Jonæ filius, Gudmundus Lopti filius, Brago Halli filius, Einarus Dampus, Paulusqve Grönlandus. Exspirarunt insuper Helga Lopti nata, Halla Snorronis filia, Margreta Jonæ filia, Helga Philippi nata, Thora Svenonis filia, multiqve alii homines et Norvegi et Islandi, hæc homi-

kugga fyrir Noregi. Regn mikit fyrir norðan á Íslandi m). FI: Álfsbússan, er uppi stóð í Flatey, gekk til Noregs).

1393. *Soli* A: Skipaði Pètr biskup um vorit Síra Jóni Magnússyni Officiolatus starf, þviat Síra Einar vildi þá af-leggja. Lagði þórðr af Hólaráð, þvíat hann vildi eigi lengr hafa, af því at fætkaðist heldr met þeim biskupi; tók þá ráðin Síra Jón Magnússon. Sættust þeir, Síra Steinmóðr ok Gunnar Pètrsson. Hèldust öll önnur enu stærri völd, bæði lærðra ok leikmanna á Íslandi. Vo . . . . í Eyjafirði . . . . vo . . . . Ólaf Knapa, en Ólafr hafði áðr vegit bróður hans ok lúkt eigi allar bætur. Andaðist Síra Einar Hafliðason, decimo Kalend. Octobris, var hann vetri einum fátt í níutígi ára gamall, en hafði haldit Breiðabólstað einu ári fátt í fimtígi, en verit Officialis . . . . en Hóla ráð . . . . var hann öllum mönnum harmdauðr; hann fèkk ok alla þjónustu, þá kristnum mönnum tilheyrir; var hann færðr til Hóla met sæmiligri líkfylgju; var Árni son hans formaðr þeirrar ferðar, ok kostaði líkmenn bæði at mát ok munngáti; var hann jarðaðr í kirkju at Hólum í Hjaltadal; stóð þar yfir greftri hans herra Pètr biskup ok mikit fjölmenni. Var veittr Breiðabólstaðr Síra Jóni Magnússyni. Saung biskup sína fyrstu messu á Michaels-messu; var þar þá mikit fjölmenni ok veitti biskupinn harðla sæmilega. Resigneraði Hallr ábóti stèttinni, ok beiddist at fara í þíngeyra klaustr; var þá ábóta-laust at þverá. Fór utan Sumarliði þorsteinsson í Austfjörðum á snekkjunni. Komu fjögur skip til Islands, eitt í Tálknafjörð, annat í Hvalfjörð, tvö á Eyrarbakka, ok braut annat, varð bjargat mönnum ok mestum luta góts. Sagði Narfi lögmaðr Páli þorvarðarsyni góts þat alt, sem þeir Runólfr deildu um, ok hèlt Runólfr sem áðr. AFI: Varð n) samkoma undir Gnúpi (*add.* FI: í Vestfjörðum) í Dýrafirði milli Bjarnar (*add.* FI: bónda) Einarssonar ok þórðar Sig-

m) *hic vetustior membrana* E *desinit.*

n) Kif *litigatio* FI.

num strages post festum jolense desiuit. Obiit Arngrimus Thordi filius in jejunio qvadragesimali. Dominus Thorsteinus domino Vermundo prebendam Selardalum contulit, Oddo vero Thorsteini filio Stafafellum. Annus, Germanis, Angelis et Norvegis admodum infaustus naufragiis tempestatibusqve navigationi adversis. Ad Norvegiam multi cogones confracti sunt. In boreali Islandia vehementes imbres incidere. Navis Alfbussa dicta, qvæ in Flateyja subducta steterat, in Norvegiam ivit. —

1393. *Vere Petrus episcopus Jonæ Magni filio munus officialis contulit, nam Einarus Haflidonis filius idem deposuit. Thordus qvoqve administratione oeconomica Holarum se abdicavit, nam frigescente inter eum et episcopum amicitia, diutius hoc officio fungi noluit, tunc in eius locum substituebatur Jonas Magni filius. Dominus Steinmodus et Gunnarus Petri filius in gratiam secum redierunt. Omnes ceteri majores magistratus tam clericorum qvam laicorum in Islandia immutati permansere. Occidit . . . . in Eyjafjordo . . . occidit Olavum Knapium, at Olavus prius fratrem ejus necaverat, nec satis factionem integram pecuniariam solverat. Dominus Einarus Haflidonis filius, decimo Calendas Octobris exspiravit, uno anno minor nonagenario, at Breidabolstadum prebendam annos qvinqvaginta, uno minus, tenuerat. Officialis munus . . . . præfecturam vero oeconomicam Holis . . . . gesserat. Omnes defunctum desideravere, omne qvoqve officium funebre ei præstitum est, qvod christiano convenit; Holas honestis exseqviis transportatus est, ei itineri Arnas filius ejus præfuit, et ministris funebribus cibum cerevisiamqve suo sumpto suppeditavit. In templo Holensi Hjaltadali sepultus est, ibi dominus Petrus episcopus et magna hominum freqventia ejus funerationi interfuit. Domino Jonæ Magni filio Breidabolstadus collatus est. In festo Michaelis episcopus primam sacram missam celebravit, magna adstante hominum freqventia, qvibus admodum liberaliter episcopus epulum dabat. Hallus abbatia se abdicavit, petiitqve ut in cœnobium Thingeyrense sibi redire liceret. Tunc Threraa abbate caruit. Sumarlidus Thorsteini filius, in nave Sneckja dicta de Austfjordis peregre profectus est. Qvatuor naves in Islandiam venerunt, una in Talknafjördum, altera in Hvalfjördum et duæ in Eyrarbackum, qvarum*

mundarsona (*add.* FI: bónda) *soli* A: ok sveita þeirra (*add.* FI: á Játmundarmessu konúngs); AFI: voru þar *o)* í hel slegnir tveir menn af Birni, *soli* A: Hrómundr Imason ok Oddr Jónsson AFI: en *p*) flestir allir *q*) menn hans *r)* lamdir, ok svâ hann sjálfr; A: *soli* lýsti Guðmundr Jónsson á sik vígi Hrómundar, en Haldór Kristifórusarson fót-höggi Hrómundar, Stakkagrímr lýsti handarhöggi Hrómundar ok vígi Odds, en Brandr Sigurðarson, at hann hefði slegit Jón Bláber, Jón Þórólfsson hefði slegit Þorstein Purku, en Arni *s)* Vason hefði lagit til Ljóts Jónssonar Geiss. Gengu þeir 8 út, fimtadags-nótt fyrir Ceciliumessu, Kraki formaðr á Kristifórusar-súðinni, Brandr Sigurðarson, Grímr Ketilsson, Haldór Kristifórusarson, Guðmundr Jónsson, Ingjaldr Arnórsson, Arni Vason ok Jón Þórólfsson. Þá sögðu sumir menn at Olafr Margrètarson hefði útgengit. Hafði Hrómundr 7 sár, en Oddr eitt á fætinum vinstra um knèliðinn, en Ljótr mikit sár á bakinu fyrir ofan mjöðm. Ønundr lítit sár fyrir ofan knè, en Gissr Þórðarson litla ben í andliti, en Jón Bláber ákomu í andliti. Inni í stofuni fèkk Kráki sár í höfut af Þorsteini Purku met sleddu, en Arni Vason skèmdist á knífi, er Björn átti. Var Þórðr bóndi inni á meðan samkoman varð úti, ok kom eigi fyrri út enn Björn var í kyrkju kominn ok hans menn; bauð Þórðr þá Birni út, en Björn vildi ekki til. Var Björn ok hans menn í kyrkjunni um nóttina ok nokkut fram á föstudaginn. Tók Sigurðr bóndi Kollsson milli þeirra mánaðar-dag, ok fór Björn þá inn til Mýra með sína menn, ok eptir þat heim til Vatnsfjarðar. Hrómundr dó þá þegar um nóttina, en Oddr lifði framm á jól ok lýsti því áðr at hann dæi af sótt, ok þókti mönnum sú lýsing ekki afl hafa. Reið Gísli Svartsson vestr til móts við Þórð mág sinn, ok sat þar mjök fram til föstu, en Björn sat heima í Vatnsfirði ok fjölgaði ekki sinn flokk. Reið hann norðr um land um vetrin fyrir föstu, ok síðan suðr um land ok kom svâ undir sik flestum öllum enum beztum mönnum á landinu. Druknuðu fjórtán menn í Utskála-ósi. Var Eyjólfr Eyvindsson formaðrinu. Hófust Lundar-mál. Grasvöxtr mikill. Urðu lítt töður, en vel úthey. Vetr góðr framan til jóla (*add.* FI: var friðr góðr

o) (helslegnir) FI: særðir til ólífis (ok lètst þegar annar eptir ɔ: *lethalia vulnera passi, unus eorum statim postea exspiravit.* *p)* margir ɔ: *multi* EI. *q)* af mönnum Bjarnar ɔ: *sociorum Björni* FI.

una confracta est, at pars maxima oneris et nautæ servati sunt. Narvo nomophylax Paulo Thorvardi filio pecuniam omnem addixit, de qva ille et Runolfus litigaverant, Runolfus vero eam nihilominus retinuit. — Prædio Nupo in Dyrafjördo Vestfjórdorum congressus heri Björnonis Einari filii et Thordi Sigmundi filii famulorumqve eorum contigit, in festo Jatmundi regis; ibi duo asseclarum Björnonis occisi sunt, qvibus nomina Hromundus Imonis filius et Oddus Jonæ filius, ipse vero Björno et pleriqve ejus socii plagis contusi sunt. Gudmundus Jonæ filius se Hromundum occidisse proprio motu declaravit; Haldorus vero Christophori filius, ut ipse pedem Hromundi absciderat, Stakka-Grimusqve ut manum Hromundi absciderat, Oddum autem occiderat, ultro confessi sunt. Brandus Sigurdi filius se Ionam Blaber percussisse, Jonas vero Thorolfi filius Thorsteinum Purkam feriisse, et Arnas Vasonius Ljoto Jonæ filio Griss ictum intulisse confessi sunt. Hi octo nocte præcedenti diem jovis ante festum Ceciliæ peregre profecti sunt; Kracus præfectus navis, cui nomen Christophori-Suda, Brandus Sigurdi filius, Grimus Ketilli filius, Haldorus Christophori filius, Gudmundus Jonæ filius, Ingjaldus Arnori filius, Arnas Vasonius, et Jonas Thorolfi filius. Item nonnulli retulerunt Olavum filium Margretæ peregrinatum abiisse. Hromundus septem habuit vulnera, Oddusqve unum in pede sinistro circa genu articulum, Ljotus autem in dorso supra coxendicem vulnus magnum, Ønundus parvum supra genu ictum; sed Gissurus Thordi filius et Jonas Blaber exiguam in facie vibicem habuere. In hypocausto Thorsteinus Purka Kraconi in caput vulnus ensi falcato inflixit, Arnas autem Vasonius cultro Björnonis læsus est. Thordus usqve ad finem congressus intus permansit, foras autem exiit cum Björno suiqve templum intraverant, tum Thordus Björnonem ad exeundum provocavit, qvod Björno detrectavit, noctem deinde et partem seqventis diei veneris ipse cum suis in templo transegit. Sigurdus herus Kolli filius conventum inter eos, uno mense transacto, stipulatus est, qvo facto Björno per Myras abiens domum Vatnsfjordum se contulit. Hromundus nocte proxima se-

r) urðu þó sárir ɔ: *vulneribus afficiebantur.* s) *forte* Vasason: *vide* Espolins árbækur I, p. 116.

í Noregi fram yfir páska). Spurðust úr Noregi mikil tíðindi AFI: at þýðverskir höfðu komit inn í Björgvin um vorit *t*) í páska-viku með (*add.* FI: átján höfut-) skipa (*add.* FI: af Vismar ok Rostokk, frændr konúngs Albrects) *Soli* A: ok kölluðu konúng Albrikt allan Norveg, en hann var í fángelsi í Danmörku met drotníngunni ok Eiríkr sonr hans, fóru þeir met hernaði enn, ok AFI: gengu upp (*add.* FI: fyrir innan Norðnes) *Soli* A: á fimtadagin eptir (*add.* FI: næsta dag fyrir Jóns-messu Hóla biskups); *Soli* A: en bæjarmenn hrukku vit ok börðust. AFI: *v*) Fèll margt manna af hvorumtveggjúm, *Soli* A: ok þó fleira af þýðverskum. Fengu bæjar-menn ósigr. Höfðu þýðverskir níu hundrat skytta. Hèt sá Enis er fyrir þeim var, þýðverskr herra, skildr Albrikt; annar hèt Mækinborg, enn herra, náinn Albrikt, ok fèll hann í bardaganum ok var jarðaðr inn at Bræðra ok gjörði Enis hans útferð harðla sæmiliga, en lèt taka allt annat sitt fólk, þat er fallit hafði, ok róa met út á voginn ok sökkva þar niðr. AFI: Jón Darri var fyrir bæjarmönnum, því at hann var fè-hirðir ok dugði harðla karlmannliga ok varð fángaðr af þýðverskum (*add.* FI: ok særðr til ólífis) *Soli* A: þessir fèllu af landsmönnum: Heinrekr Asláksson, hann bar merki þeirra ok barðist ágæta vel; var hann skotinn í andlitið ok út um hnakkann, er hann lypti frá blikinu sakir hita, ok var þá mjök úti bardaginn. Ívar Treyja . . . . ok fjöldi manns annat nær . . . . Hèt sá Eiríkr er skaut Mækinborg, norðr-fara-maðr *x*). Gjörðu enir þýðversku menn þar et mesta hervirki bæði í ránum ok manndrápum, svâ röskuðu þeir bæði kyrkna-rètt ok kvenna. Ræntu þeir svâ ramliga, at þat sem þeir komust eigi met söktu þeir í sjáfar-djúp; höfðu brott skip ok akkeri sem þeir komust met, utan Lángbein, akkerit, er Ólafr konúngr hefir átt, þat gátu þeir hvergi úr stað fært. *y*) Lèt herra Enis sverja landit Albrikt, ef hann væri rèttr konúngr, svóru þessir menn . . . . (*add.* FI: settu þeir þýðverska yfir konúngs garðinn í Björgyn ok sigldu burt innan átta daga).

t) eptir páska ɔ: *post festum paschale* FI. *v*) *ita* FI: Varð þar hit mesta mann-fall ok mættist almúginn fyrir innan Bræðra ɔ: *facto intra monasterium fratrum (minorum) plebis concursu, strages hominum magna edita est.* *x*) *pro seqv.* FI: En þeir ræntu allar kyrkjur um býinn ok tóku allt þat er fè-mætt var ok brendu býinn í Björgvín ɔ: *templa*

qvente exspiravit, Oddus autem usqve ad festum jolense vixit, et ante obitum suum declaravit se morbo decedere, qvæ declaratio vim non habere videbatur. Gislo Svarti filius occasum versus ad Thordum affinem suum profectus, ibi propemodum ad jejunium usqve qvadragesimale considebat, Björnus vero domi Vatnsfjordo permanens, suam factionem non auxit. Ille eadem hyeme ante jejunium qvadragesimale ad borealia Islandiæ, et deinde ad australia commeans plerosqve Islandiæ optimates in suas partes traxit. Qvatuordecem viri in ostio Utskalensi submersi sunt, navis magister fuit Eyjolfus Eyvindi filius. Causæ Lundenses inceperunt. — Graminum agri feracissimi; fœni collectio ex pratis cultis minus bene, de incultis autem perbene successit. Hyemis pars, festum jolense præcedens, bona. Norvegia usqve ad festum pascale exactum bona pace fruebatur. Ex Norvegia illa nova referebantur, qvod Germani propinqvi regis Albrecti, in classe octodecem navium primariarum de Vismaria et Rostocho profecti, vere Bergas in hebdomade venerint pascali, totamqve Norvegiam regi Albrecto postulantes, at ille cum regina sua filioqve, cui nomen Ericus, in Dania custodia tenebatur. Germani adhuc armis hostilibus progressi sunt et in seqventi die jovis, qvæ erat proxima dies ante festum Jonæ episcopi Holensis, infra Nordnesum exscenderunt. Oppidani vero resistentes cum illis dimicarunt. Utrinqve multi, plures tamen Germanorum ceciderunt, at oppidani tandem inferiores exstiterunt, Germani nongentos sagittarios habebant, ducebantur principe Germano, qvi Enis salutabatur, Albrecto cognatione junctus, alter eorum dux nomine Mæchinborg etiam Albrecti consangvineus in prælio cecidit. Hic apud B r æ d r a sepultus est et ejus exeqvias Enis sat honestas curavit, ceteros vero suos omnes in prælio prostratos, remigio in sinum vehendos ibiqve in mare demittendos fecit. Jonas Darro oppidanis præfuit, erat enim qvæstor, fortiter admodum ille pugnavit. A Germanis captus est, vulneribus lethalibus adflictus. Popularium Norvegicorum ad-

vero omnia urbis diripuerunt, omniaqve qvæ alicujus pretii erant abstulerant, urbemqve Bergas combusserunt. *y) Pro seqventibus* FI *ita:* **Urðu þeir þrengðir til eiða, biskupinn ok lögmaðrinn í Björgvín** ɔ: *episcopus et nomophylax Bergenses jurare coacti sunt.* *z)* Andaðist ɔ: *obiit.* FI.

Soli A: Fengu margir menn örkyml ok stór sár, þó eigi fèlli, ok höfðu dugat harðla vel, sem þórðr Bjarki, Eiríkr Spaðfótr . . . . Komu út á Brota-skipinu á Eyrarbakka tveir menn Danskir, hèt annar Jussi, en annar nefndist Ormr, ok fóru heim til Hóla ok sátu hjá biskupi. Haldinn skóli at Hólum, var Böðvar djákn skóla-meistari. Gjörði Hóla-biskup vígslur af Skálholts biskups-dæmi. A. 1392, FI: Andaðist Síra Hafliði Magnússarson. Veitti herra þorsteinn ábóti Ólafi presti Kolbeinssyni Stað á Ölduhrygg ok hèlt þó Reykjaholt einu ári fyrri; en Gunnari Gílssyni Reykjaholt, Páli Grímssyni Gilsbakka, Vigfúsi Sveinbjarnarsyni Mela, Steinmóði þorsteinssyni Garða, Jóni þórðarsyni Skrepp Kálfafell, Jóni Ref Miklaholt, Oddi presti ráðs-manni Breiðabólstað ok hèlt þó Vallanes, svâ at hann tók ávöxtu af, en Sigurðr prestr Sigurðarson hafði. — Hafði hirðstjóri upp á þíngi drotníngar-bón ok játtuðu allir enir beztu menn at gefa átta álnar hafnar-voðar fyrir Vigfús skyld, ok skildu frá, at þat skyldi skattr heita nè optar krefja, utan Eyfirðíngar, þeir vildu eigi gefa. AFI: z) Druknaði Ólafr (*add.* FI: bóndi þorleifsson) Tóni, *soli* A: í Steinólfsdals-á (*add.* FI: hinn Dýra-dag EG, 1392 LM, 1394 FI: *a)* Braut Hóla biskups-stóls kyrkju EGLM: ok stöpulinn alt saman í grund *b)* fjórða dag í jólum FI: með svâ undarligum atburð at hvört trè brotnaði, varð þar engu undan bjargat nema líkneskjum ok helgum dómum. EGLM: *c)* Deyði einn djákni í kyrkjunni. FI: Kom Lafrans-bollinn í Tálknafjörð. — Kom í Guðmundarlóni hvalr ok hafði eitt auga á baki aptr vit bæxlit ok var etin af almenníngi, ok grandaði sumum ekki, en sumum dugði hann dægr eðr skemr, ok dó þar af 100

a) hrapaði ofan ɔ: *corruit* FI. *b)* Jóns messu postula FI.

hæc ceciderunt Henricus Aslaci filius, qvi suorum signum ferens egregie pugnavit; cum autem propter calorem a facie laminam levabat jaculo in faciem ictus est, qvod per occiput exiit, atqve tum prælium ad finem fere perductum est. Ivarus Treyja . . . . multiqve alii propemodum . . . . Nomen illi fuit Ericus, qvi Mæckinborgem jaculo confixit, is itineribus crebris boream versus insignis erat. Ibi Germani tam rapinis qvam homicidiis qvam maxime sævierunt, templorum etiam et fæminarum jura violarunt, adeo vehementes rapinas egerunt, ut qvæ auferre neqvirent in profundum maris demergerent, naves anchorasqve, qvas secum portare potuere, abripuerunt, excepta anchora Langabein *(crus oblongum) qvam rex Olafus possederat, qvam ne loco qvidem movere potuerunt. Dominus Enis Norvegiam Albrecto jurejurando addici fecit, si legitimus rex esset; — hi viri jurarunt . . . . . Germani palatio regio Germanos præfecerunt et intra octiduum abnavigarunt, multi viri læsiones membrorum et vulnera acceperunt, licet non caderent, et valde strenue pugnaverant, uti Thordus Bjarki et Ericus Spadfotur ..... In Eyrarbacho in navi crebris naufragiis denominata (Brota-skipinu) duo viri Dani advenerunt, unus nomine Jussus, alter Ormus, qvi Holas profecti apud episcopum commorabantur. Holis schola habebatur, cujus rector Bödvarus diaconus fuit. Episcopus Holensis ordinationes virorum in diæcesi Schalholtensi peregit. Dominus Haflidæ Magni filius obiit. Dominus Thorsteinus abbas Olavo pastori Kolbeini filio prebendam Stadum in Ölduhryggo contulit, qvi tamen Reykjaholtum anno præcedenti habuerat, Gunnaro vero Gislasonio Reykjaholtum, Paulo Grimsonio Gilsbackum, Vigfuso Sveinbjörni filio Melas, Steinmodo Thorsteini filio Gardas, Jonæ Thordi filio Skrepp Kalfafellum, Jonæ Ref. Miklaholtum, Oddo pastori dispensatori cathedrali Breidabolstadum, et ille simul Vallanesum tenuit ita, ut fructus inde perciperet, etsi pastor Sigurdus Sigurdi filius id ut præbitum sibi haberet. Petitionem reginæ præfectus in foro generali producit, ubi omnes melioris notæ viri affirmarunt octo ulnas panni usitati (vulgaris) Vigfusi causa se daturos, stipulantes ne id tributum vocaretur neve sæpius exigeretur; Eyfjordenses*

c) loco seqventium FI: varð þar undir einn piltr ok dó ɔ: *adolescentulus unus sub ruinis exstinctus est.*

manna. Af þeim sama hval var tekit eitt spilts ok lagt í ketil ok vall frá dagmálum ok til nóns ok var kalt er úr var tekit, var síðan heitit á þorlák biskup ok vitraðist hann þeim ok sagði at ætr var hálfr hvalrinn, ok létti af þaðan frá mann-fallinu).

1394. AEFGI, 1393 LM: Kom út Vilkín biskup... son í Hvalfirði (*add.* EGLM: met heilbrigtt) *Soli* A: vígðr af Vínalda erkibiskupi ok kom heim í Skálholt Bartholomæusar-messu. Kom út met hönum Jón prestr þórðarson, ok hafði utan verit sex ár ok haldit Krosskyrkju, ok Guðmundr prestr þorsteinsson, Höskuldr prestr Jónsson ok veittr Breiðabólstaðr af biskupi. þar kom ok út á Heinreks-skipinu, sem biskupinn var í, þorbjörg Ormsdóttir, en for-maðrinn var Ketill Ribbr. þar kom ok Postula-súðin, var Andreas Kaffall fyrir því. Settust þeir aptr á Smjörskipinu. Sigldu þeir ekki í Tálknafirði. Lèt út Lýsu-bussan á Eyrarbakka föstudaginn fyrir Maríu-messu síðari, fóru þar í sveinar Pètrs biskups, herra Sveinn prestr, Mathæus ok þorsteinn klerkr . . . . lèt út í Hafnarfirði. (*add.* FI: Reið biskup í sýslu sína þegar um sumarit vestr á Reykjanes. AEGLM: Sagdi Herra Vilkín sína fyrstu messu á krossmessudag (*add.* EGLM: heima í Skálholti. Var þar veitsla eptir biskupsins boðskap gjör, svâ ágjæt, at engi þóttist þvílíka veitslu sèð hafa fyrr á Islandi fyrir mann-fjölda sakir ok allra-handa kostnaðar. þar var herra Pètr Hóla biskup ok alt hit vildasta mann-val fyrir norðan, vestan, ok sunnan á Islandi. Stóð þessi veitsla vel sjö nætur, veitt svâ heiðrsam-

autem solvere noluerunt. Herus Olavus Toni Thorsteini filius festo corporis Christi in amne Steinolfdalensi submersus est. Templum cathedrale Holis unacum turri in qvarta die feriarum jolensium ad fundum usqve adeo mirifico eventu confractum est, ut lignum qvodlibet frangeretur, ibi rerum nihil servari potuit nisi imagines aliæqve res sacræ. Unus diaconus in templo exstinctus est. Navis Lafransiolli dicta in Talknafjördum venit. Balæna in Gudmundi-lono (Gudmundi æstuario) ad littus acta est, qvæ unum oculum in dorso ad armum habuit, et a vulgo comesta, aliis non nocuit, aliis vero semidie vel brevius innoxia fuit, at centum homines inde vitam amiserunt; ejusdem balænæ frustum abscissum, ahenoqve illatum, ab hora nona antemeridiana usqve ad horam tertiam pomeridianam cum effervescentia coctum, deinde aheno sublatum frigidum adhuc erat; qvo facto Thorlaco episcopo votum factum est, qvi invocantibus apparuit dixitqve partem balænæ dimidiam edulem esse, et exinde strages hominum cessavit.

1394. *Advenit in Islandiam salvis rebus Vilchinus episcopus . . . . filius, in Hvalfjördo navem adpellens, a Vinaldo archiepiscopo ordinatus, et festo Bartholomæi Schalholtum domum venit; una cum illo redierunt Jonas pastor Thordi filius, qvi sexennio abfuerat et interim ædem S. Crucis obtinuerat, atqve Gudmundus pastor Thorsteini filius, Höskuldus pastor Jonæ filius, cui ab episcopo Breidabolstadus collatus est. In eadem nave Henrici, qva episcopus vectus est, Thorbjörga Ormi nata advenit, navis autem præfectus fuit Ketillus Ribbur. Advenit qvoqve in Islandiam navis Postulasuda (apostolorum navis), cui Andreas Kaffall præfuit, illi autem, qvi in nave butyraria (Smiör-skipi) dicta navigarent, remanserunt, nec navis de Talknafjordo alto se commisit. Navis Lysu-bussa Eyrarbachi e portu solvit die veneris ante festum Mariæ posterius. Famuli episcopi Petri in ea abierunt, item dominus Sveno sacerdos, Mathæus et Thorsteinus clericus . . . . . in Hafnarfjordo e portu solvit. Ea æstate episcopus occasum versus ditionem suam episcopalem visitando in Reykjanesum iter fecit. Dominus Vilchinus primam suam missam festo Crucis, domi Schalholti celebravit, ibi convivium, jussu episcopi, tam eximium celabratum est, ut nullum unqvam prius in Islandia propter convivarum freqven-*

lega, at þat skyldi hverr helzt drekka, sem til lysti, bæði nótt ok dag, ok þat til marks um, at stóra-stofan var þrísetin gátta í milli af höfuðsmönnum, ok var þar ekki annat drukkit en þýskt öl ok þaðan af dýrra). *Soli* A: Reið Björn Einarsson vestr yfir Glámu, miðvikudaginn eptir þorláks-messu ok met honum Vigfús Ívarsson hirðstjóri, þorsteinn Eyjólfsson lögmaðr, Síra Haldór Loptsson, Síra þórðr þórðarson, Jón Hákonarson, Sigurðr Hvítkollr, Sæmundr þorsteinsson, Einar Dálksson, Jón Sighvatsson, Benedikt Gissurarson, Steingrmír Sigurðarson, þórðr Sturluson, Eiríkr þorleifsson ok nær níu tygum manna, ok flestir allir týjaðir panserum, járn-hattum ok vopn-handskum. Stefndi hirðstjóri þórði Sigmundarsyni ok öllum hans piltum um vígamál Hrómundar ok Odds fyrir sik ok lögmann til Mosvalla fimtadag ok föstudag næsta. Kom þórðr í stefnuna ok með hönum Sigurðr bóndi Kollsson, Gísli Svartsson, þórðr Kollr Sigmundarson, Oddr Leppr þórðarson, Sigurðr Skalli, ok nær fimm tygum manna, vel tuttugu týgjaðir. Tók þórðr Kollr dag af hirðstjóra ok Birni fyrir þórð ok hans menn. Sótti þorsteinn Purka ok Im*e* met styrk Bjarnar, þórð Sigmundarson, Brand Sigurðarson, Haldór Kristifórusson, Íngjald Arnórsson, Jón þórálfsson ok Árna Vason, ok alla til útlegðar, eptir dómi ok úrskurði, svâ lands-víst þeirra væri undir konúngs miskun, en Grímr ok Guðmundr voru rèttir vegendur. AFI: *d*) Sættust þeir síðan Björn ok þórðr, *Soli* A: met atgángi enna beztu manna; skyldi Björn einn gjöra þeirra á milli, sem hann vildi, ok honum yrði mestr heiðr í, þórði forsmánar-laust í alla staði, nema hann vildi heldr nefna menn til, sem Björn gjörði: nefndi Vigfús hirðstjóra, lögmann, Síra Haldór, Síra þórð, Jón Hákonarson, Sigurð Kollsson, Gísla Svartsson, þórð Koll, Sigurð Hvítkoll, Einar Dálksson, Sæmund þorsteinsson, Jón Sighvatsson, Odd Lepp, ok þórð Sturluson. Gjörðu þeir, at þórðr skyldi bjóða Birni ok Solveigu hústrú hans, ok öllum þeirra sveinum sæmilega veitslu ok gefa Birni til fimmtýju hundraða í gripum ok sæmilegum þíngum. Veitti Björn harðla sæmilega sínum mönnum fyrri dagana ok leysti alla

d) *ita* FI: Sætt þeirra þórðar Sigmundarsonar ok Bjarnar Einarssonar varð einni nótt fyrir Lafrans-vöku, varð þórðr þar útlægr ok sjö menn aðrir ɔ: *Reconciliatio inter Thordum Sigmundi*

tiam, sumtusqve omnifarios, tam splendidum ullus vidisse crederetur; ei episcopus Petrus Holensis interfuit omnesqve electissimi primores qvadrantis borealis, occidentalis qvoqve et australis; convivium hoc per integram septimanam duravit, adeo autem honorifice præbitum, ut singulis potandum, qvicqvid maxime appeterent, tam interdiu qvam noctu pateret, cui rei id indicio fuit, qvod hypocaustum magnum convivis primarii ordinis triplici serie dispositis inter januas completum est, cerevisia tantum germana et adhuc pretiosior ibi potabatur. — Björno Einari filius die mercurii proxima festum Thorlaci inseqventi, occasum versus per montem Glamam eqvo vectus est, in ejus comitatu erant satrapa Vigfusus Ivari filius, Thorsteinus nomophylax Eyjolfi filius, dominus Haldorus Lopti filius, et Thordus pastor Thordi filius, Jonas Haqvini filius, Sigurdus Hvitkollus, Sæmundus Thorsteini filius, Einarus Dalki filius, Jonas Sighvati filius, Benedictus Gissuri filius, Steingrimus Sigurdi filius, Thordus Sturlæ filius, Ericusqve Thorleifi filius, et viri in universum propemodum nonaginta, plerique thoracibus, galeis ferreis, et chirothecis militaribus armati. Thordo Sigmundi filio et ejus famulis omnibus de cæde Hromundi et Oddi præfectus dicam dixit, ut Mosvallis diebus jovis et veneris proxime seqventibus se et nomophylacem convenirent. Loco et die indicto Thordus advenit et una cum eo Sigurdus colonus Kolli filius, Gislo Svarti filius, Thordus Kollur Sigmundi filius, Oddus Leppur Thordi filius, Sigurdus Skalli et fere qvinqvaginta viri, qvorum viginti armati erant. Thordus Kollus pro Thordo suisqve diem a præfecto accepit. Thorsteinus Purka et Imo, opem Björnone ferente, causam egit adversus Thordum Sigmundi filium, Brandum Sigurdi filium, Haldorum Christophori filium, Ingjaldum Arnoris filium, Jonam Thoralfi filium et Arnam Vasonium, ut omnes ex judicum sententia proscripti essent, et deinde eorum in patria mansio ulterior regiæ misericordiæ submitteretur, Grimus autem et Gudmundus veri declarabantur occisores. Res ad compositionem inter Björnonem et Thordum opera optimatum deducta est, et qvidem ita, ut solo Björnoni permissum esset, ex

filium et Björnonem Einari filium una nocte ante vigiliam Laurentii facta est, ibi Thordus septemqve alii viri exules judicati sunt.

ena beztu menn út met sæmilegum gjöfum. Gifti þórðr Sigmundarson Ólöfu dóttur sína Ara Guðmundarsyni. Var sættst á Lundar-mál. Veitti Oddr Sigurðarson Guðmundi Gissurarsyni áverka milli jóla ok föstu; andaðist hann þar af um vorit eptir páska. Gaf Síra Einar þorvarðsson upp Grímstúngnastað, en hann var veittr þorsteini presti þorfinnssyni af herra Pètri biskupi. Veitti biskup ok Jóni þorvaldssyni Hóla í Vestr-hópi, en Birni Áslákssyni Hof á Skagaströnd, átti hann eignarhlut í Spákonufelli, en hèlt kyrkjunnar hluta af biskupi, en þorsteini Skeggjasyni Stað í Rútafirði, en þorsteini Teskli Laufás. Tók Síra Steinmóðr þorsteinssou Hóla-ráð ok prófastsdæmi um Skagafjörð, hèlt hann ok Grenjaðarstað ok prófastsdæmi um þíngeyjar-þíng. Lýstr Vigfús Flosason bannsettr af herra þorsteini ábóta ok officiali fyrir sín fyrri mála-ferli, ok þótti hann enn ekki gjörast spakr. Urðu áverkar í Hvalfirði fyrir Maríu-messu síðari: vann Jón Kollr á Teiti Kolbeinssyni, ok svâ Teitr á Jóni. Vann Páll Guðmundarson á Katli Einarssyni, en prikaði einn kaupsvein ok blakaði Ketil Ribb formann. Sagði Herra Vilkin sína fyrstu messu á Kross-messu dag. Vígði biskup Hall . . . til ábóta at þverá. Gjörðist mikil auðn í staðargótsinu at Hólum. Lèt biskupinn efna til haf-skips-gjörðar skip, er hann tók af þorsteini lögmanni fyrir sextígi hundraða. Lèt biskupinn ok gánga Hóla-ferju á Snæfells-nes; var hún forn ok lestist fyrir Beru-vík ok þar uppsett 3 akkerum. Druknuðu 5 menn á Snæfells-nesi. Vo Ormr Danski, sveinn biskupsins, Gissur Jónsson Bosa, saklausan, drottins-daginn næsta fyrir Maríu-messu síðari, fyrir framan biskups-stofuna í klaustrinu á Möðruvöllum; var Gissur ok sveinn biskups; nefndi hann sik þá Nikulaus Ormsson, er lýsti víginu, ok sagðist met því skírðr hafa verit, en meðr Orms-nafni fermdr. Var Pètr biskup þá norðr þar í Visitatione. Nú áttu menn þetta haust at vinna eiða at fè sínu, ok minkuðu fleiri sína penínga. Hallæri mikit til kostar ok skreiðar nær um allt land. Vor kalt. Gras-vöxtr lítill. Fellir nokkurr *e)* (*add.* FI: Deyði Nikolaus stýrimaðr af Lafransbollanum ok þormóðr Viðarsson. Veginn Gissur. Deyði þorgeir Egilsson ok Torfi Koðránsson).

e) hic desinit Codex Membranaceus Flateyensis, A. *atque codex chartaceus* I.

libero arbitrio, suiqve in honorem litem inter eos decidere ita tamen ut Thordo minime in ignominiam redundaret, nisi aliis viris id negotium demandare mallet, qvod Björnus præferebat, denominando Vigfusum præfectum, nomophylacem, Haldorum et Thordum sacerdotes, Jonam Haqvini filium, Sigurdum Kolli filium, Gislonem Svarti filium, Thordum Kollum, Sigurdum Hvitkollum, Einarum Dalki filium, Sæmundum Thorsteini filium, Jonam Sighvati filium, Oddum Lepp et Thordum Sturlæ filium. Hi deciderunt, ut Thordus Björnum et Solveigam uxorem ejus et eorum omnes famulos ad honestum convivium invitaret Björnoqve facultates resqve pretiosas ad valorem qvinqvagies centum largiretur. Björnus suos diebus convivii liberalissime cibis et potionibus tractavit, et omnes viros primarios splendidis muneribus donatos dimisit. Thordus Sigmundi filius, Olavam filiam suam Aroni Gudmundi filio elocavit. De causa Lundensi reconciliatio inita est. Oddus Sigurdi filius Gudmundo Gissuri filio inter festum jolense et jejunium qvadragesimale vulnus intulit, qvo hic eodem vere post festum pascatis exstinctus est. Dominus Einarus Thordi filius præbenda Grimstungensi se abdicavit, at ea Thorsteino pastori Thorfinni filio a domino Petro episcopo collata est. Episcopus qvoqve Jonæ Thorvaldi filio Holas in tractu Vesturhopensi contulit, Björno vero Aslaci filio Hofum in Skagastrandia. Hic partis villæ Spakonufelli dominium habuit; partem vero ecclesiæ beneficii nomine ab episcopo obtinuit. Episcopus etiam Thorsteino Skeggi filio Stadum in Rutafjördo contulit, Thorsteino vero Theskillo Laufásum. Dominus Steinmodus Thorsteini filius procurationem oeconomiæ Holensis et præposituram in Skagafjordo suscepit; Grenjadarstadum simul tenuit et præposituram Thingeyensem. Vigfusus Flosonis filius propter crimina sua priora a domino Thorsteino abbate et officiali excommunicatus declaratus est, nec adhuc qvietus fieri visus est. In Hvalfjördo ante festum Mariæ posterius læsiones corporeæ fiebant. Jonas Kollus Teito Kolbjörni filio et Teitus qvoqve Jonæ vulnera inflixerunt, Paulus Gudmundi filius Ketillum Einari filium vulneribus adfecit, unum vero mercatoris famulum baculo concussit et Ketillo Ribbo præfecto navis pugnum inflixit. Episcopus Hallum . . . . abbatem Thveraensem ordinavit.

1395. EG 1394 L: Andlát Sæmundar prests Þorsteinssonar EG: Fjarðar, EG 1394 L: á páskadaginn sjálfan EG: í þann tíma er krossar voru uppteknir, anno ætatis suæ *f)* 76; EG 1394 L: hafði hann verit merkilegr maðr, *g)* staðligr oc dygðugr ok allra manna frjálsastr; hann vildi ok aldrei vald eðr umboð þyggja af biskupum sèr til *h)* vanda eðr sálu-háska; *i)* liggr hann framan fyrir kyrkjunni á Hofi í Vopnafirði; hèlt hann þá kyrkju sæmiligast.

1396. EG 1394 LM: Herra Vilchin biskup reið til Austfjarða í visitationem.

1397. EFG: Herra Vilchin biskup reið til Austfjarða. EG 1394 LM, 1396 F: Helsleginn Þórðr Árnason í Vestmanna-eyjum saklaus af útlendum kaupmönnum, *k)* er þar komu út F: um nóttina, er hann gekk af sænginni, ok urðu þar margir aðrir stórir áverkar. F: Dóu 5 menn af hvaláti á Broddanesi *l)*.

f) 75 G. *g)* stöðugr ok dygðarligr ɔ: *constans et pius* L. *h)* ábyrgðar ɔ: *periculi* L. *i)* hvílir ɔ: *qvicscit* L. *k)* *pro seqv.* F: komu 5 skip í Vestmanneyjar ok hit 6ta lá fyrir ɔ: *qvinqve naves in*

Facultates cathedræ Holensis admodum consumtæ sunt. Episcopus navem, qvam a Thorsteino nomophylace pro sexaginta centenariis acceperat, oceano idoneam refici curavit. Episcopus etiam navem vectoriam Holensem in Snæfellsnesum ire fecit, qvæ vetusta, et pro Beruvica adhæc infricta, cum tribus anchoris ibi subducta est. Homines qvinqve in Snæfellsneso submersi sunt. — Ormus Danus, famulus episcopi, Gissurum Jonæ filium, Bosium cognominatum, innocentem die dominica ante festum Mariæ posterius, ante triclinium episcopi, in cænobio Mödruvallensi interfecit; Gissurus etiam episcopi famulus erat. Ormus autem cædis se reum esse ultro confessus, Nicolaum se ipse Ormi filium nominavit, et hoc se nomine baptizatum adseruit, at Ormi nomine confirmatum. Tunc Petrus episcopus in visitatione partis borealis dioceseos ibi (Mödruvallis) commoratus est. Hoc autumno incolæ qvantitatem bonorum suorum adjurare tenebantur et plures suas facultates minores dixerunt, qvam re vera essent. Per totam fere Islandiam magna erat penuria alimentorum, et piscium aridorum. Ver valde frigidum erat, et æstas graminum infertilis; pecudum aliqvanta strages. Nicolaus præfectus navis, cui nomen Laurentii patella, et Thormodus Vidari filius obierunt. Gissurus interfectus. Thorgeirus Egilli filius et Torfius Kodrani filius exspirarunt.

1395. *Obitus Sæmundi sacerdotis Thorsteini filii (cognomento) Fjardi, mane ipsius festi paschatis, dum cruces sublatæ sunt, anno ætatis suæ septuagesimo sexto. Ille vir insignis, animo constans, multis virtutibus præditus, et animi liberalitate præcelluit, nunqvam potestatem aut præfecturam ullam ab episcopo oblatam accipere voluit, ne sibi discrimen aut animæ periculum inde fieret; ante fores templi Hofensis in Vapnafjördo sepultus jacet, quod templum imprimis honore habuerat.*

1396. *Dominus Vilchinus in Austfjordos ad visitandas ecclesias profectus est.*

1397. *Dominus Vilchinus in Austfjordos eqvo vectus iter fecit. Thordus Arnæ filius noctu, cum in Vestmanneyis lectu exibat ab exteris*

Vestmanneyas venerunt, sexta vero ibidem in anchorisst eterat. l) *Hic desinit Cod.* F.

1398. EG 1396 L: Högginn Páll Gaddr Guðmundsson, fyrir þat er hann særði Jón bónda Hákonarson lemstrar-sári í þíngreið; komst hann í kyrkju at Eyðum í Fljótsdals-hèraði ok var síðan tekinn þaðan met þeim hætti, at hann var borinn út af kyrkjunni sofandi; gjördu þat þrír menn í dular-klæðum, ok urðu eigi kenndir af alþýðu; var hann fluttr norðr um land ok högginn á Húnavatns-þíngi; bauð hann mörg boð áðr sèr til lífs, ok vildu Norðlendíngar þau eigi hafa, því engir treystust at eiga hann yfir höfði sèr.

1399. EG 1397 LM: Veginn Jón Afbragð í Borgarfirði af Gunnlaugi Magnússyni ok hans sveinum.

1400. EG 1398 L: Högginn Gunnlögr bóndi Magnússon í Reykholti í Borgarfirði, fyrir þat, er hann veitti áverka Jóni Afbragð, þann hann fèkk bana af, ok mörgum öðrum málaferlum var hann borinn um heimsóknir, ok öðru harðligu frammferði vit bændur, þá hann hafði sýslu konúngs yfir. Voru þar höggnir met hönum tveir sveinar hans; hèt annar þorsteinn en annar Björn. Í þeim sama mánaði var högginn hinn þriðji, er Sigfús hèt, ok var lokkaðr út af kyrkjunni í Bæ í Borgarfirði, sem Guð hafi þeirra sál allra saman.

1401. EG 1400 L: Utanferð hústrú Solveigar þorsteinsdóttur í Vatnsfirði, er átti Björn Einarsson, í þeirri ferju, er hann sjálfr lèt byggja at helmíngi vit kyrkjuna í Skálholti, kom hún framm met heilu ok höldnu.

1402. EG 1401 L: Braut Kana-bátinn austr fyrir Síðu, töpuðust margir menn ok mestr hluti góts. EG: 1401 LM: Útkoma herra Vilkins í Austfjörðum met heilu ok höldnu. Kom út Hval-Einar Herjólfsson, met þat skip, er hann átti sjálfr. Kom þar út í sva mikil bráða-sótt, at menn lágu dauðir innan þriggja nátta, *m)* þar til er heitið var þrimur lof-messum met sæmiligu bæna-haldi ok ljósbruna, EG: var lofat þur-föstu fyrir kyndil-

m) Ita LM. Menn höfðu þá stór heit ɔ: *multa tum vota facta sunt.*

mercatoribus, qvi ibi appulerant, innocens necatus est, multiqve alii ibi graviter vulnerati sunt. Qvinqve homines Broddanesi comestione carnis cetariæ morte repentina exstincti sunt.

1398. *Paulus Gaddus Gudmundi filius decollatus est, ea causa, qvod Jonam colonum Haqvini filium in itinere eqvestri ad comitia gravibus vulneribus affecerat. Ille in templum Eidense in tractu Fljotsdalensi confugit, ubi captus et templo dormiens elatus est a viris tribus personatis, vulgo non agnitis. Ille deinde in regionem borealem deportatus et in foro Hunavatnensi supplicio adfectus est. Multa ad vitam redimendam obtulit, qvæ incolæ boreales acceptare noluere, non ausi illum sibi imminentem habere.*

1399. *Jonas Afbragd (prærogativa excellentia) in Borgarfjordo a Gunnlögo Magni filio et adseclis ejus interfectus est.*

1400. *Gunnlogus colonus Magni filius in Reikholto Borgarfiördensi capite truncatus est, propter ea, qvod Jonæ Afbragd vulnus intulerat lethiferum, qvin etiam ille multorum aliorum criminum accusatus erat, puta invasionum in hominum domicilia pluriumqve injuriose in colonos actorum qvibus toparcha a rege erat præfectus; cum illo ibi duo ejus comites decollati fuere, qvorum uni Thorsteini, alteri Björnonis fuit nomen. Eodem qvoqve mense tertius, nomine Sigfusus, e templo Bæi Borgarfjordensis illecebris evocatus occidebatur; eorum omnium animas deus servet.*

1401. *Peregrinatio dominæ Solveigæ Thorsteini natæ uxoris Björnonis Einari filii de Vatnsfjordo in navigio, qvod ipse ex parte dimidia cum templo Schalholtensi construendum curavit. Illa salva et incolumis in Norvegiam pervenit.*

1402. *Navis, nominata Kanabátur, orientem versus pro tractu Sidensi naufragium passa est, hominum multi, facultatum vero pars maxima periit. Dominus Vilchinus rebus omnibus salvis ac incolumibus in Islandiam rediit, Austfiordis appellans. Advenit etiam Hval-Einarus Herjolfi filius, nave sua vectus. In ista nave morbus adeo repentinus in Islandiam allatus est, ut homines eo correpti intra tertiam noctem mortui essent, donec voveretur,*

messu, en vatn-fasta fyrir jól æfinlega. EG: 1341 LM. Fengu síðan flestir skripta-mál áðr enn lètust. Gekk sóttin um haustit fyrir sunnan land met svâ mikilli ógn, at aleyddi bæi víða, en fólkit var ekki sjálf-bjarga þat eptir lifði, *Soli* EG: í mörgum stöðum. EG: 1341 LM: Síra *n*) Ali Svarthöfðason deyði fyrstr um haustit af kennimönnum, ok þar næst bróðir Grímr kyrkju-prestr í Skálholti, síðan hverr eptir annan *o*) heima-presta. Síra Höskuldr ráðsmaðr á jóladaginn sjálfan. Aleyddi þá þegar staðinn at lærðum mönnum ok leikum, *p*) fyrir utan biskupinn ok 2 leikmenn. LM: þetta var köllut plágan mikla ok fyrsta.

1403. EG: 1342 L. *q*) Manndauða-ár hit mikla á Íslandi. Andaðist Páll ábóti í Viðey ok herra þorsteinn frá Helgafelli, herra Runólfr af þykkvabæ ok sex bræðr, en aðrir sex lifðu eptir. Andaðist Haldóra abbadís í Kyrkjubæ ok sjö systur, en sex lifðu eptir. Vígð frú Guðrún abbadís Haldórsdóttir. *Soli* L: þá gekk mest plágan fyrri. EGL: Eyddi staðinn 3 tíma at *r*) mannfólki, svâ at um síðir mjólkuðu systurnar þær til voru *s*) fènaðinn, ok kunnu flestallar lítið til, sem von var, er slíkan starfa höfðu aldrei fyrri haft. Komu þar til kyrkju hálfr átti tugr hins sjöunda hundraðs dauðra manna, svâ talit varð; en síðan varð ekki reiknat fyrir mannfjölda sakir, svâ deyði margt síðan. Sama ár eyddi staðinn í þykkvabæ þrisvar at mannfólki, svâ ekki var eptir nema 2 bræðr, svâ heima væri, ok einn hús-karl staðarins, ok hann bar mat fyrir þá, ok þá til komu. Andaðist Gísli Svartsson frá Reykhólum, Jón Guttormsson í Hvammi, ok þórðr undan Núpi, ok Páll *t*) þorvarðsson frá Eyðum austan, ok Seselja þorsteinsdóttir hans hústrú. þat sama ár varð sá atburðr norðr á Hálogalandi í Noregi, at einn Finnr, sá er Feðmíngr hèt, lá úti í einni bjarg-skoru heil þrjú ár, svâ sem dauðr væri, lá þar hjá hönum bogi hans ok örvamæli, fèllu hvörki á hann dýr nè fuglar alla þessa stund,

n) Alexius LM. *o*) heima-presta *omitt.* LM. *p*) *pro* fyrir utan LM: svâ ei lifði nema ɔ: *ut tantum in vivis remanserunt.* *q*) *ita* L: ɔ: þá var mikill mann-dauði á Íslandi ɔ: *tum magna*

ut tres hymni sacri dignis cum supplicationibus candelisqve incensis celebrarentur. Voto etiam sese obstringebant ante festum purificationis Mariæ siccum modo cibum comesturos, sed ante festum jolense nihil nisi aqvam se bibituros; deinde pleriqve, priusqvam animam efflavere, a peccatis sunt absoluti. Autumno per qvadrantem australem morbus ille tanta cum vi grassatus est, ut passim villæ incolis nudarentur, et multis locis superstites domestici sibi haud sufficerent. Primus sacerdotum autumno obiit dominus Alus Svarthöfdi, qvem frater Grimus pastor cathedralis Schalholtensis secutus est, et deinde pastores cathedrales alius post alium exstincti sunt. Dominus Höskuldus dispensator ipso festo jolensi exspiravit. Tum sedes cathedralis litteratis et laicis privata est, excepto episcopo et duobus laicis. Hæc pestis ingens et prima dicebatur.

1403. *Annus hominum strage in Islandia famosissimus. Obierunt Paulus abbas Videyensis, dominus Thorsteinus Helgafelli dominusqve Runolfus Thykkvabæi cum sex fratribus, sex autem alii superstites fuere. Obitus Haldoræ abbatissæ Kyrkjubæensis et septem sororum, sex superstitibus. Gudruna Haldori filia ad officium antistitæ initiata. Tum pestis prior maxima vi grassabatur. Monasterium ter hominibus ita vastatum est, ut tandem sorores, qvæ in vivis remanserant, vaccarum et ovium lactariarum mulgendi opus in se susceperint, cujus pleræqve parum erant peritæ, non præter opinionem, utpote qvibus talis labor prius omnino insolitus fuerit. Ad hoc templum funera sepelienda afferebantur qvæ numerum sexcentorum septuaginta et qvinqve expleverunt; at postea numerus mortuorum ob freqventiam ipsorum definiri neqvivit. Eodem hoc anno sedes cathedralis Thykkvabæensis ter domesticis desolata est, adeo ut domi duo tantum fratres restarent unusqve operarius, qvi illis et advenis cibum adtulit. Obierunt Gislo Svarti filius de Reikholis, Jonas Guttormi filius de Hvammo; Thordus de Nupo, et Paulus Thorvardi filius de Eidis orientalibus, cum Cecilia uxore sua, Thorsteini nata. Eodem anno in Halogalandia Norvegiæ versus boream accidit, ut Finnus qvidam nomine*

in Islandia fuit hominum strages. r) mannfólki E: *corrigendum videtur* kvennfólki; *si* mannfólk *non sit idem ac* menn. s) (búfènaðin) GL: kú-fènaðin. t) þórðarson L.

síðan reis hann upp ok lifði mörg ár síðan. Var herra Árni Ólafsson þar þetta sama ár L: ok sagði þetta út híngat. Var kjörinn hertugi Eiríkr af Pommern af drotníngu Margrètu konúngr yfir Danmerkur-ríki, Noreg ok Svíaríki. Kom Vigfús út met hirðstjórn, ok Guðríðr Íngimundardóttir kvinna hans norsk, 15 vetra gömul.

1404. EF 1403 LM: Manndauða-vetr hinn síðari. Eyddi þá enn staðinn í Skálholti þrjá tíma at þjónustu-fólki; deyðu þar þá þrír prestar ok mestr hluti klerka, tveir prestar lifðu eptir; EG: bróðir þorfinnr kyrkjuprestr ok þórarinn prestr Andrèsarson, er þá var Capellanus biskupsins herra Vilkins. EG 1403 LM: Vigðr herra Áskell erkibiskup til Niðaróss, EG: saung hann fyrstu messu in festo sancti Andreæ apostoli heima í Niðarósi. EG 1403 L: Var þar þá bróðir Árni Ólafsson met Hákoni Sigurðarsyni, hverr síðan varð biskup í Skálholti.

1405. EG 1404 LM: Snjó-vetr hinn mikli. Varð svâ mikill fjárfellir til hrossa ok sauð-fjár fyrir sunnan land, at traudt minntust menn þvílíkan; átti staðrinn í Skálholti um haustið þrjú hundrut roskin hross en ótal þrèvetr hross ok ýngri, en um vorit lifðu eigi fleiri klif-bær á staðnum ok staðar-búum öllum fyrir ofan heiði en hálfr fjórði tygr, fyrir utan 4 hesta ok 20, er biskupinn sjálfr, herra Vilkín, átti *u*) sèrliga, sumarstaðna, ok gengu í Hestfjalli um vetrinn. Tók við ráðum í Skálholti Síra Oddr Jónsson, er þá hèlt Breiðahólstað í Fljótshlíð, en Síra Vigfús þorbjarnarson lèt laust. Skipaðir þrír Officiales yfir Skálholts-biskups dæmi; herra Vermundr ábóti af Helgafelli yfir Vestfirðínga-fjórðúng til Botnsár; síra Oddr Jónsson áðr nefndr yfir Sunnlendínga-fjórðúng austr til Lómagnúps-sands; Síra þórarinn Andrèsarson yfir Austfirðíngafjórðúng norðr til Helkundu-heiðar; stóð svâ um þrjú ár. Utanferð Vilkins biskups ok Björns Einarssonar úr Vatnsfirði. *v*) Vígði biskupinn áðr bróðir Bjarna til ábóta í Viðey. *x*) Lètu þeir út úr Hvalfirði. þar sigldi ok met Narfi

u) sjálfr ɔ: *ipse* LM. *v*) Vígðr bróðir Björn: *frater Björnus ini-*

Fedmingus, per integrum triennium in cavea montana qvasi mortuus qvievit, ibiqve apud illum arcus ejus et pharetra jacuerunt, nec per totum illud temporis spatium aves aut feræ eum aggressi sunt, qvinimo deinde surrexit multosqve postea annos vixit. Tum dominus Arnas Olavi filius in Norvegia morans, hoc in Islandiam retulit. Ericus dux Pommeranus a regina Margreta rex Daniæ Norvegiæ et Sveciæ electus est. Vigfusus munus præfecti habens, cum uxore sua Gudrida Ingimundi filia ex prosapia Norvegica, tunc qvindecem annos nata, in Islandiam advenit. —

1404. *Hyems hæc hominum strage notabilis erat numero posterior, tum iterum sedes cathedralis Skalholti operariis per trihorium privata est. Tres ibi sacerdotes pleriqve clerici exstincti sunt, duo pastores superstites erant, frater nempe Thorfinnus pastor cathedralis et Thorarinus pastor Andreæ filius, tum capellanus episcopi domini Vilchini. Dominus Askellus ad archiepiscopatum Nidrosiæ inauguratus, missam primam festo sancti Andreæ apostoli domi Nidrosiæ celebravit. Ibi unacum Haqvino Sigurdi filio adfuit frater Arnas Olafi filius, qvi postea episcopus Schalholtensis evasit.* —

1405. *Hyems maxime nivosa, tantamqve in qvarta australi eqvorum et ovium absumsit multitudinem, ut vix tantæ stragis ullus recordaretur; autumno præcedenti sedi erant cathedrali Schalholtensi trecenti eqvi adulti, at trimuli et juniores innumeri, vere autem subseqventi in sede ipsa cathedrali omnibusqve ei adjacentibus villis, qvæ in ortu ab monte Hellisheida erant sitæ, non nisi triginta qvinqve eqvi sarcinarii remansere, exceptis eqvis viginti qvatuor, qvi ipsius episcopi Vilchini peculium, nullo in præcedente æstate labori adhibiti saginem contraxerant, hyeme vero subseqvente in monte Hestfjall pabulum sibi qvæsivere. Dominus Oddus Jonæ filius præbendam Breidabolstadum in Fljotshlida tunc tenens, oeconomiæ administrationem Schalholti in se suscepit, qvam dominus Vigfusus Thorbjörni filius deposuit. Tres Officiales dioecesi Schalholtensi sunt præpositi, dominus nempe Vermundus abbas Helgafellensis qvadranti occidentali ad amnem usqve Botnsá dictam, dominus Oddus Jonæ filius supra memoratus qvadranti australi, versus ortum ad arenosa usqve Lomagnupi deserta;*

tiatus, nec plura L. *x) pro:* lètu þeir L: lèt biskupinn.

Sveinsson lögmaðr austan ok sunnan á Islandi. Item sigldi þar met biskupinum bróðir Jón Hallfríðarson. Brúðlaup þorleifs Árnasonar ok Kristínar Björnsdóttur í Viðey, gjört met miklum kostnaði, stóð fyrir veizlunni Vigfús bóndi Ivarsson, hirðstjóri yfir alt Island. Andaðist þetta sama ár dominus Vilchinus episcopus Skalholtensis reverende memorie í Noregi, liggr hann í Björgvín; gjörði hans útferð Björn bóndi Einarsson sem bezt hann kunni; stóðu yfir hans greptri 7 lýðbiskupar ok herra Askell erkibiskup af Niðarósi. Var *y)* hann mikill nytsemda maðr til byggínga ok annara hluta; hann lèt byggja tornit út til Bræðrasetrs, þá hann var þar prior ok margt annat; hann lèt ok byggja stöpulinn í Skálholti allan af grund. *a)* Hann bygði ok sancti þorláks höfut meðr klárt silfr, ok lagði sjálfr þar útí hans helgan dóm, hausinn heilan óbrotinn, hann hafði ok út vorrar frú bílæti hit minna í Maríu-stúku ok sancti Ólafs bílæti fyrir framan kórinn í Skálholti ok eitt þýskt borð, er hann gaf enn kyrkjunni; L: hann var ok skörúngr mikill í máldögum ok öðrum staðarins nytsemdum. EG 1404 L: Item lèt hann gjöra í Kyrkjubæ, *b)* ok lagði sjálfr allan kostnat til, sæmiliga refla kríngum alla *c)* stóru-stofuna, EG: sva engir voru fyrri jafn reisugir, ok gaf þá kyrkjunni. Item gaf hann henni sæmileg messu-klæði, met öllum reiðskap ok dálmadiku, hvör er höfð eru á kross-messur báðar jafnan síðan, því hann sagði þá fyrstu messu, er hann kom til landsins in exaltatione sanctæ crucis, sem fyrr segir. L: Hann gaf ok mörgum kyrkjum ok klaustrum messuklæði. EG 1404 L: Hann lèt ok byggia staðnum bussu í Noregi, er köllut var biskups-bussan EG: fórst henni jafnan vel, sem von var. EG 1404 L: Hann leysti ok allar gamlar skuldir staðarins, sva at um hans daga varð kyrkjan skuld-laus. EG: Aflát mikit í táknum af syndum sínum. EG 1404 L: Bróðir Arni Ólafsson var þar þá met hústrú Sigríði Erlindsdóttur, ok var settr poenitentiarius öllum norrænum mönnum. þar sá hann serk vorrar frú sanctæ Mariæ ok vors herra reifa ok belti ok dúk Johannis baptistæ. I þeim stað, er Affrica heitir, sá hann hjaltit af sverði Sigurðar Fofnis-bana, ok mældist hon-

y) (hann) L: Vilchin biskup. *a)* *pro seqv.* L: ok marga stór-

dominus vero Thorarinus Andreæ filius qvadranti orientali, boream versus ad tesca usqve Helkundensia, et ita per triennium res erat disposita. Episcopus Vilchinus et Björnus Einari filius peregrinati sunt. Fratrem Bjarnonem abbatem Videyensem episcopus antea initiaverat, et deinde ex Hvalfjordo solverant, ibi etiam abnavigarunt Narfo Sveni filius nomophylax per orientalem et australem qvadrantem Islandiæ, in comitatu eorum qvoqve erat episcopi frater Jonas Hallfridi filius. Nuptiæ Thorleifi Arnæ filii et Kristinæ Björni filiæ Videyæ magno cum sumtu celebratæ erant, convivio nuptiali præfuit Vigfusus herus Ivari filius præfectus totius Islandiæ. Hoc eodem anno dominus Vilchinus episcopus Schalholtensis reverendæ memoriæ in Norvegia obdormiit, et Bergis sepultus jacet. Dominus Björnus qvam honestissime potuit funus ei curavit, cui adstantes erant septem episcopi provinciales, et dominus Askellus archiepiscopus Nidrosiensis. In ædificiis struendis aliisqve rebus vir utilissimus fuit. Turrem ad sedem fratrum exstruendum curavit dum ibi priorem egit et multa alia. Propyleum qvoqve templi Schalholtensis totum funditus ædificari fecit. Thecam præterea ad sancti Thorlaci capitis formam ex puro argento conflari curavit, in qva ipse sanctas ejus reliqvias cranium nempe integrum illæsumqve reposuit. Simulacrum etiam virginis nostræ forma minore in conclave Mariæ dicato suspensum, sanctiqve Olavi imaginem ante chorum templi Schalholtensis collocatam, nec non mensam qvamdam Germanicam qvam etiam templo donavit, ab exteris attulit. In inventariis fundorum litteris mandandis et aliis cathedræ utilibus promovendis peritissimus fuit; qvin etiam proprio ipse sumtu prædio Kyrkjubæensi decora tapetia, qvæ parietes totius triclinii majoris interne expansa obirent, conficienda curavit, qvæ splendore prius usitatis longe præstantiora, templo donavit, ei qvoqve largitus est vestitum sat decorum, sacris peragendis utensilem, cum omni opparatu et veste dalmatica, qvibus utroqve festo crucis sacerdos utebatur, nam primam missam episcopus, in Islandiam adveniens, in exaltatione sanctæ crucis celebravit, ut supra memoratum est, multis qvoqve aliis

gripi kyrkjunnar ɔ: *et multas templi res pretiosas.* *b)* (ok lagði — til) L: á sinn kostnat. *c)* L: stofu *triclinium tantum.*

um þat 10 fóta lángt, en *d)* klotinn met kopar tók einnrar spannar aptr af *e)*; þar var ok tönn, er sögð var úr Starkaði Gamla, var hún þver-handar á lengd ok breidd, fyrir utan þat, er í holdinu hafði staðit.

1406. EG 1405 L: Konúngr Eiríkr, Noregs konúngr giptist; fèkk hann Philippu, dóttur Henriks konúngs af Englandi; var þeirra brúðlaup í Danmörk. Þetta ár fór Björn bóndi Einarsson af landi brott ok hans hústrú Solveig; fóru þau fyrst til Róms ok þaðan aptr í Fenedi; stigu þar á skip ok sigldu svâ út yfir hafit til Jórsala-lands til vors herra grafar, ok þaðan aptr í Fenedí. Síðan skildu þau þar. Fór hústrúin aptr til Noregs, en bóndinn fór vestr í Compostellam til sanctum Jacobum; lá hann þar sjúkr hálfan mánuð. Þaðan fór hann inn um endilángt Fránkaríki; svâ inní Flandur, þaðan ínni England í Kantarabyrgi, síðan aptr til Noregs. Þetta ár fóru þeir til Grænlands Þorsteinn Hemíngsson, Snorri Torfason ok Þorgrímr Sölvason á einu skipi; lètu þeir útaf Noregi ok ætlaðu til Islands, voru þeir *f)* þar 4 vetur. Druknuðu 8 menn af einu skipi í Noregi í vatninu Mjörs, var þar útí kvinna ein er Sigríðr hèt ok var met barni; á þriðja degi frá því er hún druknaði var hún fundin ok færð til kyrkju; á fjórða degi var hún til graftar búin ok á grafarbakkanum sáu menn at hrærðist blæjan um hana, var þá sprett til, ok fanst þar barn ný-fædt L: ok grèt. EG 1405 L: Var barnit skírt af prestinum ok deyði *g)* uppá staðin ok grafit þar met móður sinni. —

d) klotit L. *e) pro:* þar var L: hann sá ok ɔ: *videt etiam.*

templis et cœnobiis vestitus sacros dedit. Cathedræ navem, Episcopi-bussam dictam, in Norvegia ædificari fecit, qvæ itinera maritima semper feliciter ex opinione emensa est. Nomina omnia cathedræ vetera expedivit, ut eo episcopatum tenente templum debito immune evasit. Remissiones peccatorum per prodigia multis concessæ sunt (Romæ?). Frater Arnas Olavi filius cum uxore Sigrida Erlindi filia tunc ibi aderat, cui omnibus Norvegis pœnitentiarii officium præstare demandatum est. Ibi ille indusium vidit virginis nostræ sanctæ Mariæ, domini nostri involucrum et balteum, Johannisqve baptistæ pannum. In loco qvoqve, qvi dicitur Africa, capulum gladii Sigurdi Fofnisbani, qvi mensus decem pedes longus inveniebatur, globulus autem æreus unam spithamam capulo extendebatur; ibi etiam dens erat, qvi dicebatur Starkadi Vetusti capite desumtus, unius palmæ latus et longus, præter eam partem, qvæ gingivæ insita fuerat.

1406. *Ericus rex Norvegiæ uxorem duxit Philippam, Henrici Angliæ regis filiam; eorum nuptiæ in Dania celebratæ sunt. Hoc anno Colonus Björno Einari filius cum uxore sua Solveiga peregre profectus est, Romam primum, et inde Venetiam retrorsum petierunt, ubi navem ascendentes per oceanum ad Palæstinam usqve contenderunt, et cum domini nostri sepulcrum vidissent reversi in Venetiam; ibi diversas vias elegerunt, uxor nempe in Norvegiam rediit, maritus ejus autem versus occidentem in Compostellam ad sanctum Jacobum profectus est, ubi qvatuordecim dies ægrotans commoratus est, inde per Galliam profectus usqve ad Flandriam, deinceps in Cantuariam Angliæ et tandem in Norvegiam pervenit. Hoc anno in Grönlandiam una nave iter fecerunt Thorsteinus Hemingi filius, Snorro Torvonis filius et Thorgrimus Sölvonis filius, ex Norvegia illi solventes Islandiam perventuri, ibi (in Grönlandia) qvatuor hyemes manserunt. Octo homines in lacu Norvegiæ Mjörs dicto ex nave submersi sunt, inter qvos mulier qvædam gravida, cui nomen Sigrida erat, tertia die post submersionem illa inventa, ad templum deportata est, et cum die proxima inseqventi sepeliretur, in margine sepulturæ velum ei circumdatum moveri adstantibus visum est, qvo continuo revelato infans*

f) pro þar L: í Grænlandi. *g)* samstundis ɔ: *eodem temporis momento.*

1407. EG 1406 L: Þau miklu tíðindi urðu í Englandi, at virðuligr herra Ríkarðr *h*) erkibiskup í York var háls-högginn *i*) met sviksamlig forráð, sann-heilagr guðs vinr. Þetta it sama ár var brendr einn maðr í Grænlandi, er Kolgrímr hèt, fyrir þá sök, at hann lá eina manns kvinnu, er *k*) Steinunn hèt, dóttir Hrafns lögmanns, er lèzt í skriðunni norðr í Lönguhlíð; átti hana þá Þorgrímr Sölvason. Fèkk *l*) þessi maðr hennar vilja met svarta *m*) kvonstr; var hann síðan brendr eptir dómi; var kvinnan ok aldrei met jafnri sinnu ok áðr ok deyði þar litlu síðar. Andaðist Erlindr bóndi Philippusarson úr Osló, er merkiligastr maðr hefir verit í öllum Noregi af bændum fyrir flestra hluta sakir, því at hann vildi aldrei riddari verða, þótt konúngarnir sjálfir byði honum, trúði hann ok betr Íslendíngum en öðrum norrænum mönnum, ok hafði þá jafnan í sinni þjónustu. Andaðist Hákon Sigurðarson úr Gidska, er velbornastr maðr hefir verit i Noregi í allar slektir, ok óágjarnastr, ok bezt at sèr um flesta hluti. Vígðr biskup Áslákr til Osló, en drotníng Margrèt setti hann til Björgynar, en biskup Jacob til Osló, þvi hún veitti honum hit betra biskups-dæmit, er hann var Danskr.

1408. EG 1407 LM: Útkoma herra Jóns biskups, er verit hafði ábóti at Múnklífi í Björgyn. Saung hann sína fyrstu messu in nativitate gloriosæ virginis heima í Skálholti. *n*) Var þar sett hin sæmiligasta veizla; stóð fyrir veizlunni Vigfús bóndi Ívarsson, hirðstjóri yfir allt Ísland. Síra Oddr *o*) resigneraði sitt beneficium kyrkjuna á Breiðabólstað, en biskupinn veitti Síra Þórarni Andrèsarsyni. EG: Hèlt Síra Oddr þó staðinn til næstu fardaga cum fructibus suis.

1409. EG 1407 LM: Herra Jón byrjaði sína visitationem; reið fyrst norðr til Hóla, sem hann hafði lofat, gjörðu Norðlendingar hönum sæmilegar veizlur með eiginlegum góðvilja. Þorleifr Árnason veitti biskupin-

h) (erkibiskup) L: *tantum* biskup. *i*) L: met svikræði ɔ: *dolo.* *k*) Sigríðr L. *l*) Kolgrímr L. *m*) konstum L. *n*) (var

nuper natus ac lacrymans reperiebatur, qvi ab sacerdote baptisatus statim animam efflavit, et ibi cum matre sepultus est.

1407. *In Anglia illa notabilia accidunt, ut reverendus dominus Richardus archiepiscopus Yorkensis pia menta numinis divini cultor, dolo malo decollaretur. Hoc eodem anno vir qvidam in Grönlandia, cui nomen Kolgrimus, vivus combustus est, ob eam causam, qvod cum uxore qvadam, nomine Steinuna, nata nomophylaci Rafno sub montis ruina Longuhlidæ exstincto, nupta vero Thorgrimo Sölvonis filio, rem habuerit; ille artibus magicis secum concumbere uxorem egit, qvapropter ex sententia lata vivicomburio plectebatur, illa vero postea mentem eandem ac antea nunqvam habuit, et paulo post exspiravit. Obiit Erlindus herus Philippi filius Osloensis, omnibus colonis Norvegis ob plerasqve virtutes præstantior, eqvestrem ordinem a rege ipso oblatum unqvam accipere noluit, majorem ille Islandis habuit fidem qvam ceteris Norvegis viris, et illorum semper famulitio usus est. Obiit qvoqve Haqvinus Sigurdi filius de Giska, qvi in Norvegia ex nobilissima prosapia utriusqve generis ortus est, fuit alieni qvam maxime abstinens, plerisqve artibus optime institutus. Episcopus Aslacus ad Osloam ordinatus at deinde a regina Margreta Bergas transferri jussus, nam præstantiorem episcopatum Osloensem Jacobo, qvippe Dano, contulit. —*

1408. *Advenit in Islandiam dominus Johannes episcopus qvi abbas monasterii Munklifi Bergensis antea fuerat, primam ille missam sacram domi Schalholti in nativitate gloriosæ virginis celebravit. Ibi convivium postea maxime lautum datum est, cui præfuit nobilis Vigfusus Ivarsonius præfecturam superiorem totius Islandiæ gerens. Dominus Oddus prebenda Breidabolstadensi qva cum erat beneficiatus se abdicavit, qvam iterum episcopus Thorarino Andreæ filio contulit, eam tamen cum fructibus suis Oddus ad proximas seqventes dies migrationum tenuit. —*

1409. *Dominus Johannes iter suum visitandi gratia inivit, primum boream versus Holas, ut voto erat obligatus, eqvo vectus est. Eum Incolæ qvartæ borealis sat hospitialiter exceperunt sincero animo ac famil-*

þar sett) L: setti hann ɔ: *dedit.* *o)* (resigneraði) L: lèt lausan *renunciavit.*

um met mestum heiðri, til blíðskapar ok bítínga heima í Auðbrekku. Reið biskupinn sva til Austfjarða ok austan it syðra. Varð ráðsmanna skipti um haustit í Skálholti; lèt Síra Oddr laust, en Síra Guðmundr þorsteinsson *p*) tók með circa festum Michaelis; en hann *q*) lèt af ráðum í jólum næsta vetr eptir með boði Jóns biskups; tók þá Síra Vigfús vit ráðum þorbjarnarson, þótti mönnum þessi ráða-breitni kènna mikllrar óstaðfesti biskupsins vegna, því engin skuld var Síra Guðmundi gefin opinberlega, utan góð. —

1410. EG 1408 L: Högginn herra Abrahams met konúngs Eiríks boði fyrir opinberar níu dauða-sakir, prófaðar ok dæmdar. Brúðkaup Gísla Andresarsonar ok Guðrúnar Styrsdóttur, var þá Snorri *r*) Torfason bóndi hennar lifandi; ok hafði verit fjögur ár á Grænlandi. þetta ár sigldu þeir burt af Grænlandi þorsteinn Helmíngsson ok þorgrímr Sölvason ok Snorri *s*) Torfason ok aðrir þeirra skip-menn til Noregs, en þeir Svenskir menn voru þar eptir hálshöggnir fimtígi spítalabræður af einu skipi fyrir sunnan Björgín. Deyði Ólafr Pètrsson, L: tók Snorri aptr konu sína, ok voru litla stund ásamt, áðr hann andaðist, en hún giptist þá aptr Gísla. Giptist hústrú Sigríður Erlindsdóttir, er átt hafði Hákon bóndi Sigurðarson, Svænskum manni velbornum, Magnúsi Magnússyni, *t*) voldi þeirri giptíng drotníng Margrèt, því at hann hafði þènt henni áðr, var hann slèttr sveirn í þenna tíma, var þeirra brúðkaup í Osló, var drotníng þar þá ok mikit annat stór-menni. Varð bróðir Arni capellanus Magnúsar ok sat þá enn í Giska. —

1411. EG 1409 L: Andaðist þorsteinn prestr Andresarson, er einhvör hefir verit vinsælastr ok bezt látinn af allri alþýðu í Austfjörðum; druknaði hann í Gilsá í Fljótsdal; hafði hann þá haldit Hallormstað í mörg ár. EG 1409 LM: Oddastaðar mál. Var staðrinn í Odda dæmdr

p) meðtók LM. *q*) (lèt af ráðum) LM: skipti um aptr ɔ: *muta-*

iaritate. Thorleifus Arnæ filius maximo cum honore et in colloqvendo et comitate et largitate in præbendo, domi suæ Audbreckæ episcopum excepit. Deinde episcopus in Austfjordos, et inde ab ortu per australia loca profectus est. Oeconomiæ Schalholtensis præfectorum in autumno illo immutatio facta est ita, ut dominus Oddus hoc munus deposuit, at dominus Gudmundus Thorsteini filius illud circa festum Michaelis iterum excepit, qvo deinde ipso festo jolensi secundum admonitionem Johannis episcopi se abdicavit, tunc pastor Vigfusus Thorbjörni filius hanc administrationem in se suscepit. Hæc rerum crebra mutatio inconstantiam episcopi exserere visa est, nulla enim culpa sacerdoti Gudmundo dabatur.

1410. *Dominus Abrahamus novem criminum capitalium convictus et (morti) condemnatus, ex mandato regis Erici capite plectebatur. Gislo Andreæ filius uxorem duxit Gudrunam Styri natam, marito ejus Snorrone Torfonis filio adhuc in vivis exstante, qvi qvatuor annos in Grönlandia abfuerat. Hoc anno ex Grönlandia abnavigantes Thorsteinus Helmingi filius Thorgrimus Sölvonis filius et Snorro Torfonis natus cum suis comitibus navalibus ad Norvegiam appulerunt; Sveci autem fratres nosocomii, numero qvinqvaginta unius navis vectores, in austro a Bergis decollati sunt. Obiit Olavus Petri filius. Snorro uxorem suam iterum recipiens, post brevem cum illa cohabitationem exspirat, et illa tunc Gisloni nupta est. Domina Sigrida Erlindi filia, maritata prius Haqvino colono Sigurdi filio, nunc ad vota secunda cum Sveco qvodam viro nobili, cui nomen Magnus Magni filius, transiit, cui nuptui regina Margreta causam dederat, nam ejusdem antea famulum ille egerat, nunc vero status simplicis erat; eorum convivio nuptiali Osloæ celebrato regina Margreta interfuit multiqve alii nobilis ordinis. Frater Arnas Magni capellanus factus adhuc Girska consedebat. —*

1411. *Obiit Thorsteinus sacerdos Andreæ filius, qvi amicitia et gratia populi in Austfjördis maxime floruit. Hic in Gilsá (amni) in Fnioskadalo submersus est, cum Hallormstadum multos per annos tenuerat. Lites prædii pastoralis Oddensis; hæc prebenda a domino Vigfuso (se-*

tionem iterum subiit. r) **Dofrason L.** s) **Dofrason L.** t) **olli L.**

burt af Síra Vigfúsi undir náð herra Jóns biskups ok alt hans góts af 12 prestum. EG: Item var hann dæmdr til Curiam pro absolutione obtinenda. EG 1409 L: Útkoma Björns bónda Einarssonar í þerneyjarsundi met *u*) heilbrigt, hafði hann lagit í Hjaltlandi um vetrin áðr.

1412. EG 1410 L: Víg Einars Herjólfssonar, var hann stúnginn met knífi á uppstigníngardag í kyrkju-garðinum á Skúmsstöðum í Vestur-eyjum. Forgekk Svala-skipit um þíng-tíma, voru þar úti vel 40 ok hundrat manna, komust *v*) 13 lífs á land ok deyðu þaraf *x*) 4. EG: *) Barst þeim mönnum, sva lángt út í haf at *y*) hliði sá til lands. Forgekk þar skip ok góts EG 1410 L: en mestr hluti fólks komst í bát, ok rákust sva um sjóin *z*) mörg dægur EG: þar til er fólkit gafst upp fyrir húngrs sakir. Deyðu flestir í bátnum, *a*) en margt gekk fyrir borð lifanda, EGL: *b*) sva *c*) fèkk uppi höfut fólkinu brim-gángr ok húngr. þar lét Vigfús þorbjarnarson sitt líf. Andres Kollr var for-maðr fyrir skipinu, EG: Eiríkr Hjaltason ok margt annat gott fólk. L: Var róit til þeirra sem á bátnum voru frá Dyrhólma-ey. — EG: Kom skip af Englandi austr fyrir Dyrhólma-ey, var róit til þeirra ok voru fiski-menn út af Englandi. þetta sama haust EG 1410 L: urðu 5 menn af enskum mönnum fra-skila sínum kompánum, ok gengu á land austr vit Horn or báti ok lètust vildu kaupa sèr mat ok sögðust hafa soltit í bátnum mörg dægur. Voru þessir 5 enskir menn hèr um vetrinn, því batrinn var í burtu frá þeim þá þeir komu aptr ok sva margir sem þar voru útí; vistaðist einn í þykkvabæ í Veri, en annar í Kyrkjubæ, þrír fyrir austan *Øræfi*. Kom engi frètt af Noregi til Islands. A þessum tíma andaðist frú Margrèt Valdimarsdóttir drotníng, hèlt hún sinni *d*) ríkis-stjórn yfir Danmörku, Noregi ok Svíaríki. Er þat sannliga sagt at hennar líki hefir engi verit í fyrr-sögðum ríkjum, til ráða ok ríkis-stjórnar. L: hafði hún áðr kjörit konúng Eirík í sinn stað, systur-son sinn. FG 1410 L: Sóttu þeir bróðir Árni ok Magnús Magnúsarson til

u) heilu ok höldnu L. *v*) 14 L. *x*) 3 L. *) *Locus est obscurus, et versio eius quoad sensum conjectura nititur.* *y*) lítit ɔ: *vix* G. *z*) lengi *diu* L. *a*) *ita* L: hlupu þá sumir fyrir borð ɔ: *nonnulli in undas se vivos præcipitarunt.* *b*) *ita* L: Varð fólkit

cundum sententiam latam ablata) abjudicata et cum bonis ejus clementiæ domini Johannis episcopi a duodecim pastoribus addicta est. Ipse vero ad curiam papalem pro absolutione obtinenda iter faceret. Reditus Björnonis coloni Einari filii, qvi in sinu Therneyensi navem incolumis appulit. In Hjaltlandia hyeme proxima præcedenti ille degerat.

1412. *Cædes Einari Herjolfi filii, qvi festo Ascensionis Christi in coemeterio Skumstadi insularum occidentalium cultello confixus est. Navis Svala dicta tempore comitiorum periit, vectorum omnium, numero centum et qvadraginta, solummodo tredecim in terram vivi evaserunt, qvorum deinceps qvatuor exspirarunt; navis eorum a continenti tam remota, ut loca eminentia montium acclivium modo viderentur, æstu maris inundabatur et cum onere periit, plurimi vero hominum in scapham exscendentes, per multa nycthemera fluctibus agitati sunt, donec vectorum fame penitus enervatorum pleriqve perierunt, multi qvoqve fame et fragore æstus confusi in undas se vivi præcipitarunt. Ibi Vigfusus Thorbjörnonis filius exstinctus est, Ericus Hjaltonis filius multiqve alii melioris notæ viri. Andreas Kollus huic navi præfuit; qvi in scapha superstites erant tandem nave actuaria insulæ Dyrholmensis in terram adducebantur. Ad navem qvandam ex Anglia venientem ab ortu Dyrholmensium insularum visam remigatum est; erant in illa piscatores qvi ex Anglia exierant. Hoc eodem autumno qvinqve viri Anglici, sociis derelictis ortum versus apud Hornum ad cibaria, qvibus per multa nycthemeria caruerant, emenda, terræ scapham applicantes; illi deinde, reversi ad littora, scapham cum omnibus in ea remanentibus sociis abesse videntes, in Islandia hyemarunt; unius nempe eorum in prædio Thykkvabæ Verensi, alterius in villa Kyrkjubæ et trium orientem versus ab Öræfis necessitatibus consultum est. Nihil novi e Norvegia in Islandiam referebatur. Circa hoc tempus regina Margreta Valdimari filia obiit, regni Daniæ Norvegiæ ac Sveciæ imperium tenens. Dicitur vere ei*

vit-laust af brim-hljóði ok sjáfar-gángi, ɔ: *homines murmure maris æstuosi et fluctuum agitatione insani reddebantur.* c) geck: *ivit*, G. d) *pro* ríkis-stjórn L: tign.

konúngs Eiríks, ok fundu hann í Helsíngjaborg. Þá lèt konúngrinn hengja fè-hirði sinn fyri stakk, ok sjóða einn falskan myntara.

1413. EG 1411 LM: Kom kaup-skip af Englandi til Íslands, hèt sá Ríkarðr, er fyri því var, ok hafði Noregs konúngs brèf til þess, at sigla í hans ríki met sinn kaupskap frjálsliga. Gekk hann af skipi sínu austr vit Horn, ok reið svâ til Skálholts ok aptr undir Eyjafjöll, stèg þar á skip sitt ok sigldi því til Hafnarfjarðar, en hönum var skiput höfn á Eyrarbakka áðr; vildi hann þar ekki lenda. Keyptu margir varníng at hönum niðr vit sundin; var á því lítt tekit af mörgum vitrum mönnum, sigldi hann burt aptr litlu síðar; LM: kom hann aldrei síðan til Íslands. EG: Tók Vigfús Ívarsson áðr af honum trúnaðar eiða, at hann skyldi hollr ok trúr landinu. EG 1411 LM: Sigldu í burt met honum þeir 5 enskir menn, er hèr höfðu verit áðr um vetrinn. Rèru menn af fiski í Vestmanneyjum. 12 menn á skipi, uppá þat sker, er Drengir heita, í logni veðrs, braut skipit í spón en 9 menn druknuðu, þrír komust lífs á land met *e*) stórum jarteignum. Komu fiskimenn af Englandi fyrir norðan á Íslandi ok tóku þar naut nokkur fyrir bónda einum ok lögðu *f*) þar peninga í staðinn. Item gripu Enskir fyrir Austfjörðum nokkra sauði í Papey, EG: fyrir Álpta-firði. EGL: Sigldu híngat af Englandi út þetta sumar 30 fiski-duggur eðr meir. Kom skip af Noregi með heilbrigt til Íslands. Þetta ár fór bróðir Árni Ólafsson ad curiam ok fann páfann í miklu Florents, því hann var útdrifinn af Róm af konúnginum í Neapolis ok hertekin mörg hundrut af Rómverjum, ok þat til marks um þenna mikla hernat, at konúngsins hof-fólk tóku sjálfar klaustra-frúrnar, ok allra-handa kvinnur ok meyjar, ok lögðust met þeim inní sjálfri Pètrs-kyrkju, ok stölluðu þar hesta sína, hèr met drukku þeir af kaleikum í öl-búðum. Var þá svâ mikill sólar hiti, er páfinn var útrýmdr, at margt fólk deyði af þorsta í flótt-

e) stórri dásemd guðs ɔ: *per celebre dei miraculum* L. *f*) verð

parem neminem horum regnorum exstitisse, tam consilii qvam imperii peritum, antea suum ex sorore nepotem nomine Ericum ipsam successurum elegerat regem. Frater Arnas et Magnus Magni filius regem Ericum conventuri, in urbe Hysinga eum invenere. Tunc rex qvæstorem suum ob crimen stack *dictum suspenderi ac qvemdam virum monetam falsam cudentem coqveri jussit.*

1413. *Navis mercatoria ex Anglia in Islandiam venit, præfectus ejus nomine Richardus regis Norvegiæ litteris permissoriis instructus qvibus venia ei dabatur libere negotiandi in regnis suis. Nave sua ortum versus apud Hornum exiens, ad Skalholtum usqve eqvo vectus est, unde ad tribum Eyjafjallensem reversus, navem ibi iterum ascendens ad Hafnarfjördum usqve navigavit, nam portum Eyrarbakkensem, ubi prius appellere admonitus erat, intrare noluit. Multi infra ad freta merces ejus emerunt, qvod multis prudentibus infestum est, paulo post ille abiens nunqvam deinde in Islandiam venit; ante abitum Ivarus Vigfusi filius eum jurato ad fidem dandam adegerat Islandiæ se amicum et fidum ostenturum; cum eo qvinqve illi abnavigarunt Angli, qvi hic hyemavere. Piscatores de insulis Vestmannensibus numero duodecem in una nave remigantes, navigium suum in syrtes* Drengir *dictas, aere et mari tranqvillis, tanta cum vi impulerunt, ut navigium frustatim confractum est et novem viri in undis exstinci sunt, tres vero magnum per miraculum incolumes in terram evaserunt. Piscantes ex Anglia qvidam ad borealia loca Islandiæ vecti, boves nonnullos cujusdam coloni secum vi abstulerunt relicto tamen pretio numeratæ pecuniæ. Item ad Austfjördos Angli qvidam nonnullos oves in insula Papey dicta, prope Alptafjördum sita, diripuere. Hac æstate ex Anglia, huc 30 vel plures naves piscatoriæ advenerunt. Navis ex Norvegia, omnibus salvis, in Islandiam venit. Hoc anno frater Arnas Olavi filius ad curiam pontificialem profectus, papam in Florensia Magna convenit; hic enim ex Roma pulsus a rege Neapolitano, et multi Romani præterea in captivitatem abacti sunt, cujus expeditionis hostilis sævitiæ uti exemplum referri dignum videtur, ut aulici regii cum monialibus*

eptir ɔ: *relicto pretio.*

anum, áðr þeir komu til Florens. Þar í staðnum varð biskup einn galinn af víni, sva 12 menn gátu varla bundit. Var bróðr Árni þar í staðnum frá Pètrs-messu til Maríu-messu fyrri. Þaðan fór hann til Lybiku ok var þar vígðr til biskups eptir páfans boði. Komu 5 skip Ensk til Islands ok lögðu öll inní Vestmanneyjar. Komu þar útí brèf, send af konúnginum á Englandi til almúgans ok til allra beztu manna í landinu, at kaupskapr væri leyfðr met hans mönnum, sèrliga í þat skip, sem honum tilheyrði; var fyrst talat um Björgvínar-kaup, vildu Enskir þar ekki tilhluta. Síðan keypti hvor sem orkaði eptir efnum. Braut Islands-far lítit fyrir Síðunni, ok varð mannbjörg en tapaðist mestr hluti gótsins; þar kom útí Snorri Torfason. EG: Reið Guðrún Finnsdóttir kona hans á hans fund; hann tok henni með blíðskap. EG 1411 L: Komu þar útí brèf af herra Arna biskupi send til Björns bónda Einarssonar, at hann skyldi hafa hirðstjóra-embætti um alt Island. Þar kom ok útí konúngs Eiríks brèf, at hann fyrirbauð öll kaup vit útlenda menn, þá sem eigi var vanalegt at kaupslaga met. Bæjar-bruni í Björgvín tveim nóttum fyrir Allraheilagramessu; kom fyrst í Enskra-manna garð eldrinn; þaðan í Garpa-strætit, brann þat upp alt ok 7 kyrkjur met, ok postula-kyrkja. — EG 1411 LM: A bæ þeim er á Leirá heitir í Leirár-sveit færðist úr stað bjarg eitt svâ stórt, at þat var sex faðma kríngum ok vel mann-hátt; hafði bjargit færst úr sinni stöðu nær 12 föðmum ok þó mót-brekt, var bjargit aflángt, ok hafði bjargit at endilöngu fært sik; var sem úti-búrs tópt at sjá, þar sem bjargit hafði áðr verit. Andaðist herra Jón biskup í Skálholti. —

1415. EG 1412 LM: Útkoma herra Arna Ólafssonar í þeim Kreara, sem hann sjálfr lèt gjöra, hafandi svâ stórt vald, sem engi hafði fyrir

coenobiorum, ac mulieribus cujuscunqve status atqve virginibus comprehensis, in ipso templo Petri concubuere, suosqve eqvos ibidem ad pabulandum collocarunt. Ad hæc ex calicibus (ministerio sacro usitatis) in tabernis coerevisiæ biberunt. Tunc calor solis papa expulso tantus erat, ut multi in fuga siti exstincti sunt anteqvam Florensiam pervenere, in hoc oppido episcopus qvidam vino adeo delirus fiebat, ut duodecem viri eum vix vinculis coercere valuerunt. Frater Arnas ibi in urbe a festo Petri ad festum usqve Mariæ prius mansit, deinde Lybecham profectus, ibi ordinatione episcopali jussu papæ adornatus est. Qvinqve naves Anglicæ Islandiam advenientes omnes portum insularum Vestmannensium occuparunt. In his allatæ sunt litteræ regis Angliæ, populo et optimatibus Islandiæ missæ, ejus argumenti, ut negotiationem exercere ejus subditis venia daretur, eqvidem speciatim qvo ad navem ipsius Maiestatis. Primum incolæ de mercatione Bergensium disputarunt, cujus exsortes Angli fuere; deinde omnes, singuli pro sorte sua et facultatibus negotiati sunt. — Navis Islandica exigua ante tribum Sidam confracta est, ubi nautæ salvi evaserunt, maxima vero pars bonorum periit; in ea nave advenit Snorro Torfonis filius, uxoremqve suam Gudrunam Finni natam sibi obviam venientem comiter accepit. Litteræ qvoqve domini Arnæ episcopi in nave hac transferebantur Björno hero Einari filio, ut ille præfecti munere per totam Islandiam fungeretur, nec non diplomata regis Erici, qvibus commercium cum gentibus alienis, negotiationem cum Islandis exercere non solitis vetuit. Incendium urbis Bergensis duobus ante festum omnium sanctorum noctibus; in prædio Anglorum ignis primum erumpens inde in plateam Garporum proruit, omnia ibi flammis consumta sunt, templaqve septem præter apostolorum templum. In villa Leira in tribu Leiraensi sita saxum qvoddam loco movebatur; tantæ illud erat magnitudinis, ut peripheria sex orgyas, altitudo vero tres ulnas effecit, locomotio saxi huius oblongi eqvidem adverso clivo duodecem orgyas exæqvavit, et lacus, qvem saxum ex longinqvo ablatum prius occupaverat erat adspectu similis parietinæ domus solitariæ. Obiit dominus Johannes episcopus Schalholtensis. —

1415. *Advenit in Islandiam dominus Arnas Olavi filius in navi Kreara dicta vectus, qvam ipse ædificari fecerat, tanta potestate præ-*

hönum haft áðr, einn um sik, hvörki lærðr eðr leikr hèr á landi. Var þat fyrst hirðstjórn yfir alt Island, er konúngr Eiríkr hafði veitt hönum met sköttum ok skyldum, ok öllum konúngligum rètt. Hèr met hafði hann biskupligt umboð yfir heilagri Hóla-kyrkju fyrir norðan land, ok þar met öllu því biskups dæmi, er þar liggr til. Fèkk honum þat umboð Jón biskup, er vígðr hafði verit til Hóla ok þá var met konúnginum. Hèrmet var hann settr Visitator yfir alt land af herra Áskeli erkibiskupi. Hann hafði ok umboð klaustrsins af Múnklífi um tíund í Vestmanneyjum, ok margra kaupmanna í Björgvín, um skuldir. Kom hann vit land austr vit þvottá ok gekk þar af skipi vit nokkra menn, en skipit gekk til Hafnarfjarðar met heilu. Reið biskupinn vestr eptir landi ok kom heim í Skálholt uppá Pètrsmessu, svâ reið hann uppá þíng ok lèt lesa upp brèf sín í lögrèttu; játuðu allir menn honum hlýðni, lærðir ok leikir fyrir norðan ok sunnan. Söng hann hina fyrstu messu uppá þorláks-messu heima í Skálholti. Litlu síðar reið hann heiman, fyrst niðr til sunda ok þaðan norðr um land til Hóla; tóku allir Norðlendíngar hann yfir sik met góðum vilja, bæði lærðir ok leikir, ok veittu honum hlýðni, sem sínum rèttum biskupi. Kom hann svâ heim aptr met miklum fjár-afla, bæði brends silfrs, smjörs ok slátrs í Skálholt. þetta sama sumar lágu 6 skip í Hafnarfirði, EG: frá Englandi. EG 1412 L: Sigldi Vigfús bóndi Ivarsson burt á því einu til Englands, ok hafði met sèr eigi minna en 60 lesta skreiðar, ok mikit brendt silfr; reyfaði eitt af þessum 6 nokkurri skreið, bæði á Rosmhvala-nesi ok svâ í Vestmanna-eyjum.

1416. EG 1413 LM: þenna vetr lèt biskup Arni smíða stórt stèttar-kèr þat, er vo 9 merkur silfrs *g*) ok *h)* margt annat lèt hann þá smíða á staðnum í Skálholti. — EG 1413 LM: Kom upp eldr at *i*) Höfðárjökli, ok brendi mikinn dal *k*) í jökulinn; varð þaraf ösku-fall mikit, ok lá vit skaða. Andlát Vermundar ábóta at Helgafelli.

g) *Hic minus recte add.* LM: hann var kallaðr gestum blíðr ɔ: *ei nomen datum* Gestum blíðr (*hospitibus mitis*). *h*) *pro* Margt annat

ditus, qvam nemo ante eum, nec eruditus, neqve laicus habuerat, præfectura nempe totius Islandiæ, qvod munus ei rex Ericus contulerat, cum tributis omnibus ac reditibus similiqve in omnibus jure gaudens, qvod regi ipsi competerat; ad hæc auctoritatem episcopalem sacræ ecclesiæ Holanæ per qvartam borealem Islandiæ et episcopatus totius huc adjacentis tenuit, hoc munus ei contulerat Johannes episcopus ad Holas ordinatus, qvi cum rege tum versatus est; Visitator qvoqve totius Islandiæ ab Askelo archiepiscopo constitutus erat. Monasterii etiam Munklifensis administratorem egit qvatenus decimæ insularum Vestmannensium ei cederunt, aliorum qvoqve mercatorum Bergensium mandatarius erat qvoad eorum nomina. Islandiam ad Thvottaam illa navis tetigit atqve ibi episcopo cum nonnullis exscenso, iter continuans in Hafnarfjördum cum salvis omnibus pervenit, at episcopus eqvo vectus per australia occidentem versus, domum Skalholtum festo Petri venit, deinde ad comitia profectus ibi litteras secum allatas publice recitari curavit, tunc omnes tam cleri qvam laici borealis et australis Islandiæ incolæ ejus obseqvio sese subjecerunt. Primam missam in festo Thorlaci domi Schalholtiæ celebravit; paulo post domo iter fecit, primum ad freta, deinde boream versus Holas; omnes ei borealis qvartæ incolæ lubenter sese subjecerunt tam clerici qvam laici, morem qve uti suo episcopo legitimo gerebant; itinere peracto domum reversus magna cum opulentia argenti nempe puri butyri et carnis mactatæ Skalholtum venit. Hac æstate sex naves Anglicæ in Hafnarfjordo in anchoris steterant, in eorum una Vigfusus herus Ivari filius ex Islandia in Angliam abiit, et piscium aridorum sexaginta lestas argentumqve purum magni pretii secum apportavit, harum sex navium una pisces induratas in Rosmhvalneso et insulis Vestmannensibus rapuit. —

1416. *Hoc anno episcopus Arnas vas qvoddam basi impositum novem marcarum ponderis ex argento confici curavit, multaqve alia cathedræ Schalholtensi utensilia fabricari fecit. — In monte glaciali Höfdárensi ignis erupit, qvo depressio magna montis exstitit, inde cineris magna dis-*

LM: marga stór-gripi ɔ: *multas res pretiosas.* *i)* Höfða jökli. *k)* ók jökulinn *et montem* L.

1417. *Soli* E: Gjörð monstrancium ok EG: gjörðr silfr-bollinn, sá er vo ellefu merkur ok kallaðr Géstum blíðr. Lèt Arni biskup smíða 4 altari í Skálholts kyrkju, umfram þau, er áðr voru. EG 1414 LM: Lèt hann *l)* víða bæta staðinn; þótti mörgum þat gjört *m)* met hrapaði. Kom hríð sva mikil laugardaginn fyrsta í þorra um alt Island, at bæði hraktist menn ok fènaðr; EG: Gjörði heilagr Antonius þá fagra jarteign þeim manni, er á hann kallaði til dugnaðar sèr í þeirri sömu hríð fyrir norðan land. EG 1414 LM: Var Juent Sassi þá hèr á landi, *n)* ok bað penínga vegna heilags Anthonii; EG: vikust þar allir vel undir. —

1418. EG 1415 LM: Var þetta kallaðr bónar vetr; fyrst konúngs-bón, er herra Arni biskup fylgði fram; þá sýslumanns-bón; þá prófasts-bón, ok margar aðrar krafir ok beiðslur biskupsins vit almúgan. —

1419. EG 1416 LM: Vetr umskiptasamr á Islandi til veðráttu ok ekki mjök skaðsamr. Reið herra Árni biskup um Ausfirðínga-fjórðúng allan um vetrinn, ok aptr hit nyrðra um Norðlendínga-fjórðúng; svâ til Borgarfjarðar ok heim aptr í Skálholt. Aflaði herrann þá enn stór-penínga sem optar. Kom á Skírðag sva hörð hríð met snjó, at víða í kríngum landit hafði brotit Ensk skip, eigi færri enn hálfr þriðji tugr; fórust menn allir, en gótsit ok skip-flökin keyrði upp hver-vetna, kom hríðin litlu fyrir dagmál ok hèlzt eigi alt til há-degis. Kom sumarit á Skírdag. þetta sama sumar sigldi herra Árni biskup Ólafsson burt af Islandi ok lèt út í Vestmanneyjum í þeim sama Kreara er hann sjálfr átti, ok þar lá aptr-reka um vetrinn, kom hann met heilbrigðu framm til Björgvínar, var þar fyrir biskup Jón Torfason, buinn til *o)* Islands. Skildust biskuparnir litlu síðar; gaf Árni Jóni krossinn Glæsi at skilnaði, ok enn fleiri þíng önnur, þótti þau þó varla gefin honum; lèt Jón biskup í haf ok tók Island met heil-

l) (víða bæta mjök staðinn) LM: byggja mjök kyrkjuna ɔ: *templum passim refici.* *m)* *at* LM. *n)* (ok bað peninga vegna) LM:

persio orta est, ita ut damnum inde efficeretur parum abfuit. Obiit Vermundus abbas Helgafellensis.

1417. *Monstrantia et vas argenteum qvod undecem marcas stetit et vocabatur* Gestum blíðr *(hospitibus largus) elaborata sunt. Arnas episcopus qvatuor altaria templo Schalholtiæ præter prius existentia e novo ædificari fecit; passim cathedralem sedem refici curavit, qvod nimis festinanter factum multis visum est. Tanta procella nivifera die saturni prima mensis, qvi* Þorri *dicitur, toti Islandiæ ingruit, ut homines et pecora in avia agitabantur. Tum sanctus Antonius egregium et favorabile illis in qvadranti boreali, qvi eum sibi opitulatum in procella ista invocarunt, miraculum edidit. Tunc Juentus Sassus hic morans pecunias Sancto Antonio collegit, qvas omnes lubenter dederunt.*

1418. *Hæc hyems rogationis vocabatur, primum ob petitionem regis qvam Arnas episcopus procuravit, secunda vice ob toparchæ et præpositi petitiones multaqve alius generis postulata atqve rogationes episcopi in populum.* —

1419. *Hyems in Islandia tempestate varia, non tamen valde perniciosa. Dominus Arnas episcopus per totam qvadrantem orientalem hac hyeme eqvo vectus iter fecit; deinde per borealem, et tum per Borgarfjordum domum Schalholtum pervenit; Tum divitias magnas uti sæpius conflaverat. Die veridium tanta procella nivosa incidit, ut passim apud Islandiam multæ naves Anglicæ naufragia passæ sunt nec pauciores qvam viginti qvinqve, qvarum vectores omnes perierunt, bona vero et rates navium undiqve fluctibus ad littora compulsa reperiebantur, paulo ante horam nonam antemeredianam procella orta paulo ante meridiem cessavit. Hæc dies purgationis æstatis qvoqve erat prima. Hac æstate episcopus Arnas Olavi filius peregre abiens insulis Vestmannensibus solvit in sui ipsius nave Kreara vectus, qvæ repulsam prius passa ibi præcedente hyeme manserat, cum omnibus incolumibus Bergas episcopus veniens ibi episcopum Johannem Torfonis filium paratum itineri ad Islandiam invenit. Paulo-*

bónarmaðr ɔ: *collector v. petitor.* o) stóls síns Hóla ɔ: *sedem suam Holanam.*

brigðu í þerneyjar-sundi. Kom út met honum herra Hannes Pálsson ok margir aðrir Danskir. Fór biskup Jón heim til stóls síus til Hóla þótti hönum herra Arni biskup hafa sneidt fyrir sèr. Gisti biskupinn í Reikholti er hann reið norðr, ok at liðinni veizlunni stefndi hann Síra þorkeli Ólafssyni fyrir reikníug norðr til Hóla, fyrir sva langan tíma sem hann hafði haft prófastsdæmí í Húnavatns-þíngi ok enn fleiri greinir aðrar.

1420. EG 1417 LM: þenna vetr fór mikil sótt yfir allar sveitir á Islandi. Deyði þat fólk flest er var á sextugsaldri, fátt eldra. Reið Jón biskup Tófvason í Visitacionem; setti hann af nú Síra Jón Bjarnason Officialem en Síra Árna ráðsmann á staðinn á Hólum. Sigldi hèðan þorleifr Árnason ok slóst vit Enska í hafi; tók hann Noreg met heilbrigðu. Útkoma Hannesar Nystaðs ok hústrú Margrètar Øssurardóttur.

1421. EG 1418 LM: Deyði þenna vetr margt hraust fólk, fátt eldra enn á þrítugs-aldri ok eigi ýngra enn 20 ára gamalt. Braut niðr kyrkjuna á Möðruvöllum í Hörgárdal í stóru veðri. Högginn Geir Árnason fyrir áverkan Brands Haldórssonar, er hann fèkk á alþíngi.

1422. EG 1419 LM: Kom upp eldr í hafi í út-suðr undan Reykjanesi, skaut þar landi upp, sem sjá má síðan, þeir er þar fara nærri síðan. — Vor harðt til veðráttu. Sigldi hèðan Hannes Nystaðr, mágr hústrú Guðríðar ok hústrú Margrètar. Útkoma Baltzar ok herra Hannesar Pálssonar í Vestmannaeyjum, ok gengu þar á land met sveinum sínum. En herra Jón ábóti Hallfreðarson, er met þeim sigldi híngat, vildi eigi á land gánga, heldr fylgja skipinu ok gánga á land í þerneyjar-sundi, eptir því sem ráð var fyrir gjört; varð hönum eigi þess auðit, því at skipit lèt út, ok sást engi örmull til þess síðan, svâ at menn hafi *q)* sanna

q) pro sanna LM: n e i n a ɔ: *nullam.*

post episcopis ab invicem discedentibus, Arnas Johanni abeunti crucem Glæsi *dictum dedit aliaqve pretiosa, qvæ tamen vix dono data putaban tur. Episcopus Johannes alto se committens Islandiæ in freto Therneyensi salvus adpulit. Cum eo huc advenerunt dominus Hannes Pauli filius multiqve alii natione Dani. Johannes episcopus ad sedem suam episcopalem Holas veniens, illam episcopus dominus Arnas deteriorem fecisse ei visus est. In itinere versus boream episcopus in villa Reykholto hospitatus est; convivio finito Thorkillo Olavi filio Holas venire dicam dixit, functionis præposituræ per totum illud temporis spatium, qvo illi in tractu Hunavatnensi præfuerat, aliarumqve causarum ad rationes reddendas.*

1420. *Hac hyeme morbus gravis per omnes Islandiæ tribus grassabatur; eorum maxime numero exstincti sunt, qvi annorum sexaginta ætatem attigerant, pauci vero ætate majores. Dominus Johannes episcopus Tovii filius visitandi causa profectus est; sacerdotem Jonam Bjarnii filium ab officiolatu removit, sacerdotem vero Arnam dispensatorem sedi Holanæ præposuit. Thorleifus Arnæ filius ex Islandia peregre abiens cum Anglis in pelago dimicavit, deinde in Norvegiam, omnibus salvis, venit. Advenit in Islandiam Hannes Nystad et uxor Margreta Össuri filia.*

1421. *Hac hyeme multi homines corpore valentes occubuere, qvorum non multi triginta annorum majores, perpauci vero ætate viginti annorum inferiores erant. Procella vehemens templum Mödruvalli Hörgardalensis confregit. Geirus Arnæ filius ob vulnus Brando Haldori filio in comitiis illatum capite decollatus est.*

1422. *Ignis libonotum versus in Oceano ante promontorium Reykjanesum erupit, ubi terra e mari surgens, a navigantibus postea videbatur. Ver tempestate immite. Ex Islandia Hannes Nystad, affinis Dominæ Gudridæ, cum uxore sua Margreta, peregre profectus est. Redierunt in Islandiam Baltzarus et dominus Hannes Pauli filius, in Vestmanneyis cum suis famulis navem relinqventes; dominus autem Jonas abbas Hallfredi filius, in eadem nave huc vectus, in terram ibi exire noluit, maluit enim navem seqvi, et uti destinaverat in freto Therneyensi exscendere, qvod fata vetuere, navis enim postqvam insulis Vestmannensibus solverat, omnino disparuit, et nunqvam*

fregn af, nè til neins þess er á var. Fóru þeir Baltzar ok Hannes til meginlands, ok neyttu þess, er konúngrinn hafði veitt þeim landit í lèn, eptir því sem þeirra bréf voru látandi, varð þeim þat til lítils samþykkis síðan.

1423. EG 1420 LM: Andaðist dominus Johannes Tófvason, Hóla biskup reverende memorie. Í sinni banasótt setti herra Jón biskup Síra Michel Officialem, en Síra þorkel Guðbjartsson ráðsmann heima at staðnum. Stóð af þessari biskupsins skipan mikit sundr-þykki bæði met leikum ok lærðum. Vildu flestir allir prestar hafa Síra Jón Bjarnason fyrir Officialem en Síra Ara ráðsmann. Stóðu þeim til bændr um Skagafjörð ok enn víðara. En Hannes Pálsson ok enn fleiri aðrir fylgðu at Síra Mikkel; lauk svâ at Mikkel prestr hafði Officialis starf. Skipaði hann Síra Jón prest Pálsson ráðsmann.

1424. EG, 1421 LM: Vetr lángr ok harðr fyrir veðráttu-sakir. Fiski-ár lítit. Mikit manna-tjón ok skipa. Varð eclipsis solis víða um Ísland nær Jóns-messu baptiste. Tuttugu árum seirna en Kvæða-Anna var merkt, kom svâ mikit hallæri á Íslandi, at hún lánaði þíngeyra-klaustri sex vættir smjörs.

1425. EG, 1422 LM: Saurgat klaustrit á Helgafelli ok svâ kyrkjan met EG: fyrst brotit klaustrit, þarnæst kyrkjan; EG 1422 LM: síðan spilt met öfundar-blóði. Skotinn maðr í hel í sjálfum kyrkju-garðinum, gjörðu þat sveinar Sira Hannesar Pálssonar. EG: þótti þat mikil hörmúngar-tíðindi at frètta. EG 1422 LM: Var kyrkjan síðan söng-laus um næstu fjögr ár síðan ok nokkru betr. Voru þeir fángaðir í Vestmannaeyjum Baltasar ok herra Hannes, ok voru fluttir til Englands; hörmuðu þat fáir. Sigldi í burtu hèðan hit stóra skipit, er Matheus var skipherrann á; voru þar í margir far-þegar Síra Jóns Pálssonar, ok margir menn Hannesar, þeir er spiltu klaustrinu á Helgafelli.

postea de nave ipsa aut ejus onere qvid veri perhibitum est. Baltzarus et Hannes continentem ascensi, usui sibi vertere haud negligentes largitatem regis, qvi illis Islandiæ administrationem superiorem demandaverat, utpote litteræ iis hunc in finem datæ complectebantur, qvod tamen postea ad favorem incolarum conseqvendum parum contulit. —

1423. *Obiit dominus Johannes Tofvonis filius episcopus Holensis reverendæ memoriæ, in morbo sui mortem præparante sacerdotem Michaelem Officialem constituit, pastorem vero Thorkillum Gudbjarti filium oeconomiæ cathedralis dispensatorem, qva dispositione episcopi magnæ discordiæ exstiterunt, nam pleriqve pastorum, dominum Jonam Bjarnonis filium functionem officialatus dominumqve Aronem dispensatoris munus habituros optarunt. His incolæ Skagafjordenses et alii plures insisterunt, at Hannes Pauli filius et præter eum multi Michaelem fulcerunt, et tandem pastor Michael munus officialis in se suscipiens, Jonam sacerdotem Pauli filium oeconomiæ procuratorem constituit. —*

1424. *Hyemis magna durities diu continuavit, piscatio in Oceano parum successit, clades hominum magna, et crebro naufragia incidebant. Eclipsis solis prope festum Johannis Baptistæ apparuit; cum viginti ante annis Anna Cantatrix insignita esset, tanta annonæ caritas Islandiæ ingruit ut illa mulier sexies octoginta pondo butyri monasterio Thingeyrensi mutuo dedit. —*

1425. *Coenobium Helgafellense atqve templum ibidem violata sunt, nam utraqve effracta et sangvine humano ibi hostiliter effuso contaminata sunt. Vir qvidam in ipso coemeterio jaculo ictus vitam amittebat, qvod crimen commissum est a domesticis domini Hannesi Pauli filii, qvæ relata flebilia valde videbantur; templum inde per plusqvam qvatuor annos sacrorum celebratione vacavit. Baltasarus et dominus Hannes in insulis Vestmannensibus apprehensi in Angliam deportati sunt qvod paucis dolendo dignum habebatur. Ex Islandia navis illa magna cui Matheus præfuit abnavigavit, in ea qvoqve abierant multi vecturam cum domino Jona Pauli filio prius impetrantes, multiqve comites Hannesi, qvi coenobium Helgafellense profanavere. —*

1426. EG 1423 LM: Kreförn-vetr all-mikill; fylgðu þar met aðrar kynja-sóttir; fyrst augna-verkr; þá nýrna-verkr; þrútnuðu upp á mönnum sköpin met hörðum verk. Hèr met fór sú sótt at, svâ at blès upp á mönnum kverkarnar ok andlit, ok batnaði öllum mjök skjótt. Útsótt gekk mjög yfir. Vetr svâ harðr til veðráttu ok lángr at bæði varð al-deyða hross ok sauðfè fyrir norðan land, ok svâ víðar annarstaðar. Var þetta kallaðr kynja-vetr. — Útkoma sancti Pètrs ok Þorláks. Kom út Baltasar ok samþykktr hirðstjóri af öllum. Sigldi hann á sama sumri aptr til Englands, met þeim er hann fór híngat áðr met.

1427. EG 1424 L: Norðr-reið Guðmundar Arasonar til Húnvetnínga. Þótti mörgum þúngt at verða fyrir henni, af þeirra manna frammferði, er met bóndanum riðu. EG 1424 LM: Kom út herra Jón biskup á Hólum Jónsson í Hafnarfirði met Enskum. Reið hann til alþíngis ok tèði sín brèf. Tóku Norðlendíngar honum ekki all-blídt. Sigldi herrann burt sam-sumars, ok kom ekki til stóls síns. Vígði hann fjóra presta ok nokkra djákna í Skálholti áðr hann sigldi burt. Andaðist Helgi Guttormsson ok Jón Gíslason. Gèkk hèðan Krearinn, sá er lá í Grindavík, er Ketill Snæbjarnarson stýrði; komu vit Noreg ok brutu skipit ok týndu gótsinu, en menn hèldust allir.

1428. EG 1425 LM: Vetr góðr ok linr. Skipa-tjón víða af miklum sjáfar-gángi; braut átján skip á Akranesi. Setti upp í Músarnesi tvo sexærínga lángt í mýrar upp, annan óbrotinn. Andaðist Gísli Andresarson ok Bjarni Andresarson ábóti í Viðey. Útkoma Ketils Snæbjarnarsonar ok Andresar Finnbogasonar á Vestfjörðum. Voru þeir mjök at (þrotum) komnir fyrir vatnsleysis sakir. Bjuggust þeir af Noregi met skyndíngi, vötnuðu ekki skipit áðr þeir lètu út, en höfðu saltaðan mat einn innbyrðis.

1429. EG 1426 LM: Brann kyrkjan ok klaustrit alt at Múnkaþverá á hinni næstu nótt eptir laugardaginn fyrstan í Þorra um mið-nætti, met svâ skjótum ok hörðum tilburð, at þat brann eigi meir enn hálfa eykt, ok alt þat góts sem seint er at greina, er í var kyrkjunni ok klaustrinu.

1426. *In hac hyeme, febri grassante exanthematica sat insigni, plures etiam morbi rarioris generis ingruebant, tum ophthalmia, tum nephritis. Genitalia qvoqve nonnullis magno cum dolore tumuerunt. Accedit talis morbus, ut fauces hominum et facies intumescerent, qvi tamen omnes cito convaluere. Lienteria passim grassabatur. Hyemis tanta asperitas in vere subseqvente adeo longe perduravit, ut oves et eqvi per qvartam borealem multaqve alia loca totidem perierunt. Hæc hyems* Kynjavetr *(mira s. rara) vocabatur. Adventus sancti Petri et Thorlaci. Balthazar in Islandiam venit et præfectus omnium consensu salutabatur; eadem ille æstate in Angliam, cum iisdem, qvibus huc venerat, abiit.*

1427. *Gudmundus Aronis filius ad Hunvetningos versus boream eqvo vectus est, qva occasione multi incolarum ei in itinere occurrentes ejus comitantium progressus ægre tulerunt. Dominus Iohannes Iohannis filius episcopus Holensis nave Anglica vectus in Hafnarfjördo appulit. Deinde comitia universalia accedens documenta secum allata promulgavit; eum incolæ qvadrantis borealis haud benigne receperunt; eadem æstate dominus ille ex Islandia peregre abiit, sedem suam cathedralem non videns, Skalholtiæ qvatuor sacerdotes nonnullosqve diaconos ante suum abitum initiavit. Obierunt Helgo Guttormi filius et Ionas Gislonis filius. Ex Islandia abiit navis, qvi Grindavicæ in anchoris steterat, cujus nauclerus erat Ketillus Snæbjörni filius, qvo ad Norvegiam naufragium passo pecunia tota periit, vectores vero omnes salvi evaserunt.*

1428. *Hyems bona. Multa naufragia propter æstus maris insolitos exstitere. Octodecim in Akraneso naves confrangebantur. Duæ triremes, qvæ in Musarneso subductæ steterunt, in loca paludosa longe a mari dissita, undis pulsæ, inventæ sunt, qvarum una integra erat. Obierunt Gislo Andreæ natus, Biarnoqve Andreæ filius, abbas Videyensis. Reditus in Islandiam Ketilli Snæbiorni filii atqve Andreæ Finnbogi filii, in Vestfjördis navem appellentium; hi ob defectum aqvæ potabilis ad extremas angustias acti, nam in Norvegia ad abeundum se festinanter parantes, navem ante abitum aqva instruere obliti sunt, cibariis vero tantum sale conditis in itinere usi sunt.*

1429. *Templum et monasterium Munkathveraæ media proxima nocte,*

Brunnu tveir klerkar til ólífis í klaustrinu, ok sá bróðir hinn þriði, er forráð hafði klaustrsins, ok eingi hugði annat enn skjótliga mundi bana af fá; lá hann allan vetrinn til páska ok varð aldri samr sem áðr til líkams burða; dró hann eigi til enkis undan, varð hann ábóti þar síðan LM: ok lèzt mörgum eigi mis-ràdit. EG 1426 LM: Kom út herra Jón biskup Jónsson til Hóla af Englandi. Litlu síðar reið hann vestr til Helgafells ok hreinsaði þá kyrkjuna, klaustrit ok kyrkju-garðinn, ok vígði kyrkjuna á dag þann, sem nú er haldinn kyrkju-dagrinn síðan; gisti hann í Reykholti ok hreinsaði þar kyrkju-garðinn; eptir þat reið hann norðr til Hóla, ok saung sína fyrstu biskups-messu á vorrar frú messu fyrri. Vígðr bróðir Njáll ábóti til Helgafells, en bróðir þorgils ábóti til Múnkaþverár. Komu út Jón Lángr ok Einar *r*) Deigra af Noregi. Haust all-gott.

1430. **EG. 1427 LM:** Vetr svâ góðr ok ósnjósamr, at menn mundu trautt annan viðlíkan, ok svâ vorit at því skapi til veðr-blíðu ok grasvaxtar. Nauta-dauði mikill í Skálholti. Andlát Einars prests Haukssonar, ráðsmanns af Skálholti, fimtudaginn í páska-viku. Hafði áðr nefndr Síra Einar ráðsmanns-stètt í Skálholti seytján ár samfleytt ok hálft ár betr. Eigi hefir hèr á landi á vorum dögum vinsælli maðr verit ok meir harmdauði almenníngi enn Síra Einar; EG: hèldu þar til margir hlutir, þótt hèr sè eigi greindir, því vant er at lofa mann í hendur Kristi, heldr skulu vèr biðja rækiliga fyrir hans sál. EG 1427 LM: *s*) Var þá heilög Skálholts kyrkja í þvílíkum hörmum ok sútum, sem aldrei fyrri vissum vèr orðit hafa: Fyrst biskups-laust, enn Officialis gamall ok blindr, en *t*) misti síðan ráðsmanninn, þann er bæði var staðnum hallkvæmr ok hollr. A þessu sama ári kom út híngat til landsins Jón biskup Geriksson, Skálholts biskup, kom hann met sínu skipi í Hafnarfjörð miðvikudaginn næsta fyrir Jóns-messu baptiste. Kom herra biskup af Englandi til, því hann

r) Deigr LM. *s*) *periodum seqventem* LM *ita:* Var forstöðulítit á staðnum. *Sedes cathedralis inspectione commoda tum caruit.* *t*) misti

diem Saturni primum mensis Thorri subseqvente, tanta vehementia ac tam celeriter flammis prorsus absorpta sunt, ut per dimidium trihorii cum bonis omnibus ibi servatis, qvorum enumeratio æqvo copiosior fieret, arserent. Duo clerici lethaliter in monasterio flammis lædebantur, et tertius frater ille, qvi præfuit cænobio, qvem omnes cito moribundum existimavere; per totum hyemem usqve ad festum paschatis lecto ægrotus incubuit, et nunqvam sanitatem corporis pristinam recuperavit. Nec frustra ille vivus evasit, nam ibi abbas postea factus, qvod bene consultum multis habebatur, Ionas episcopus Ionæ filius ex Anglia Holas rediit. Paulo post occidentem versus ad Helgafellum iter faciens, templum ibi, cænobium et cæmeterium lustravit, templum initiavit eo die, qvi inde dies ecclesiasticus celebratur, qvo facto boream versus Holas eqvo rediens primam missam episcopalem in festo virginis nostræ priori celebravit. Fratres Nialus ad Helgafellum, Thorgilsusqve ad Munkathveram abbates ordinati sunt. Advenerunt in Islandiam Ionas Langur et Einarus Deigra, ex Norvegia solventes. Tempestas autumnalis satis bona.

1430. *Hyems temperie aëris nivisqve raritate adeo insignis, ut vix recordari potuerunt homines alterius ei comparandæ, nec ver huic absimile, quoad aëris clementiam & fertilitatem graminis. Magna bovium Skalholtiæ clades. Einarus sacerdos Hauki filius, dispensator Skalholtensis, per septemdecim annos cum dimidio continuos hoc munere functus, die Jovis hebdomadis paschatis occubuit, cui, nostris temporibus, populo magis acceptus atqve post mortem desideratus nemo exstitit, qvibus multa contulerunt, qvæ hic non memorantur, nam difficile est hominem laudibus Christo commendare, sed pro anima ejus vota sincera faciemus. Nunqvam antea ecclesia Skalholtina tali ac nunc moerore ac luctu afflicta est, nam episcopo caruit, Officialem habuit ætate provectum et coecum; ad hæc dispensatorem cathedræ commodum et bene consulentem amisit. Hoc eodem anno Iohannes episcopus Skalholtensis, Gerichi natus, in Islandiam venit, navem suam die Mercurii proxima ante festum Iohannis baptistæ in Hafnarfjördo appellens; cum eo ex Anglia, ubi præcedente hyeme consederat, solvente, multi famuli, na-*

síðan) LM: nú var kallaðr ráðsmaðrinn ɔ: *nunc dispensator vita exutus est.*

hafði setit þar ádr um vetrinn. Fylgdu hönum margir sveinar, þeir er Danskir lètust vera; voru þeir flestir til lítilla nytsemda landinu, hirði ek því ekki þeirra nöfn at skrifa. Tveir prestar komu út híngat met herra Jóni Skálholts biskupi, hèt annar Matheus en annar Nikolaus. Sigldi Nikolaus prestr samsumars aptr, ok med margar lestir skreiðar vegna biskupsins, því hönum var auð-aflat fiskanna ok annara hluta, þvíat landz fólkit varð nokkut brád-þýdt vit biskupinn. Andaðist Philippa drotníng af Danmörku ok frú Guðrún Haldórsdóttir, abbadís af Kyrkjubæ. Rak upp víða um Island fisk þann, er menn kölluðu Øfgu-fisk,*) var hann at mörgu skríngiligr. **)

*) *forsan idem ac* Øfug-uggar, i. e. *pisces quorum pinnæ inversæ esse dicuntur; ex* öfugr *inversus et* uggi, *pinna.*

**) *hic desinunt Codices Chartacei* E. & L.

tione se Danos esse simulantes, pleriqve Islandiæ parum utiles advenerant, qvorum nomina recensere hic ideo non necessum esse existimo. Duo qvoqve pastores Johannem episcopum Skalholtiæ huc seqvebantur, qvibus nomina erant Matthæus et Nicolaus, qvorum hic eadem æstate peregre abiens, multas vecturas (Lestir) piscium aridorum episcopi nomine secum portavit, nam faciles erant pisces aliæqve res episcopo acquisitu, utpote vulgi ille gratiam cito obtinuit. Obiit Philippa Daniæ regina, et matrona Gudruna Haldori filia, abbatissa cœnobii Kyrkjubæensis. Passim circa littora Islandiæ e mari actus est piscis, nominatus Öfgufiskur, multi plici respectu mirus & portentosus.

Index
Nominum Propriorum.

A.

B.

C.

D.

E.

F.

G.

H.

I.

K.

L.

N.

P.

R.

S.

T.

Y.

Þ.

Ö.

Index

Geographicus.

A.

B.

C.

D.

G.

I.

K.

L.

M.

T.

U.

V.

Þ.

Y.

Æ.

Ö.

Index

rerum et vocabulorum rariorum.

A.

D.

E.

F.

N.

R.

S.

T.

Corrigenda et Emendanda.

Pag. 3. Lin. 4 a fine, cujus loco *leg.* pro qua.
— 4. — 8. þetti *l.* þetta.
— 7. — 8. et — Danorum; *deleatur.*
—— — 5 a f. memorato *l.* memorati.
— 11. — 15. Angliæ regis *l.* Anglici dicti.
— 13. — 14 a f. pro "cæsar fuit" *l.* Imperator.
—— — 13 a f. præfuit *l.* regnarunt.
— 15. — 17. dux Northmanorum *l.* princeps & dux Nordmandiæ.
— 16. Lin. 15. risa *l.* hrísa.
— 17. — 12. matris *l.* uxoris, (cf. p. 16. l. 13 *pro* modur *l.* drotningar).
—— Lin. 14. interfecit *l.* interfici curavit.
—— — 10 a f. ore — aheno *l.* ansæ — lebetis.
— 19. — 14. ab Alzone *l.* a Balzone.
—— — 13 a f. nomophylax *l.* legifer.
— 21. — 12. Haraldumque *add.* Gormonis filium.
— 22. Lin. 9 a f. þordr *l.* þorvardr.
— 23. — 6 a f. Thordus *l.* Thorvardus.
— 25. — 11. a f. crudelis *add.* Sigurdi filius.
— 37. — 13. privignus *l.* vitricus.
—— — 11 a f. Elfia *l.* Gothalbi.
— 38. — 17. Grænkels *l.* Grankels.
— 39. — 2. Thorus *l.* Thorerus.
—— — 8. in Elfia, *del.*
—— —— Gothelbiam *l.* Gothalbim.
— 40. — 2 a f. Knúttson *l.* Knútsson.
— 41. — 3. Translatio S. Olai Regis *l.* Fama de sanctitate Olavi R. increbescit.
— 42. — 4 a f. Fúndr *l.* Fundr.
— 43. — 8 apellatur *l.* appellatur.
— 44. — 15. froði *l.* fróði.
—— — 6 a f. Guðinasyni *l.* Guðinasynir.

Pag. 45. Lin. 14-15. per orbem christianum, *l.* in Islandia post religionem christianam introductam.
—— Lin. 12 a f. Svenomen *l.* Svenonem.
—— — 11 a f. legifer *add.* Islandiæ, sapiens dictus.
— 48. Lin. 3. lif *l.* líf.
—— — 16. Lematur *l.* Lemarus.
—— — 2 a f. ai *l.* at.
— 49. — 6. C, F. I. *del.*
—— — 11. Daniæ *l.* Dania.
—— — 14-15. a sancta ecclesia — proscriptus fuit. *l.* excommunicatus fuit.
—— Lin. 14 a f. Marcus *add.* Seeggii filius. C. F. I. *del.*
— 50. Lin. 10. svóddan *l.* svodan.
—— — 14. ril. *l.* til.
— 51. — 2. fama celebretur *l.* fama ea propter celebratur;
—— —— ea propter *del.*
— 53. — 13 a f. Paulus *add.* comites.
— 54. — 2. l. Hvamm-Sturla.
—— — 3. *l.* i Hvammi.
—— — 7. i Noregi *add.*;
—— — 17. undra-ár *l.* undraár.
— 55. — 4. *l.* filius juvenis; *add.* in Norvegia;
—— — 4-5. in Norvegia *del.*
— 59. — 7-8. Hiems — fuit. *Corr.* Hiems hæc fuit factionibus inqvieta.
— 61. — 6 a f. Thorgilli *l.* Thorgilsi.
— 62. — 12. Haraldson *l.* Haraldsson.
— 63. — 6. Thorvaldi *l.* Thorvardi.
— 64. — 5. Utkoma *l.* Útkoma.
—— — 6. álþingi *l.* alþingi.

Pag. 64. Lin. 17. dráp *l.* drap.
—— — 18. hanðtók *l.* handtók.
— 65. — 7. sola *del.*
— 71. — 9. senex *l.* senior.
—— — 10 a f. Biorno *l.* Biarnius.
— 72. — 15. Falls *l.* Fall.
— 73. — ult. Niðarosi G. Norðnesi *l.* Norðnesi G. Nidarósi.
— 74. — 14. Hvam-Sturla *l.* Hvamm-Sturla.
—— — 14 a f. Jartein *l.* Jarteikn.
—— — 2. Hvam *l.* Hvamm.
—— —— Hvami *l.* Hvammi.
— 77. — 10 a f. fluviorum *l.* (fluviorum.
— 78. — 8 a f. fundr. *add.* f).
—— —— f) *del.*
— 79. — 12 a f. Runicus Biarnii *l.* Hruensis Biornonis.
—— Lin. 3. — fundinn, *add.* Svalbardia inventa.
— 80. Lin. 16. Uauld *l.* Óauld.
— 81. — 10-11. Gudmundus — — fecit. *leg.* Gudmundus & Kolbeinus Thomæ Önundum comburi fecerunt.
— 82. Lin. 7. *l.* x).
—— — 17. upp. *l.* uppi.
— 83. — 9. sacerdos *l.* sacerdos.
—— — 14. columna, *l.* fulcrum et
—— — 15. decoris & fortitudinis *l.* fortitudinis decus.
—— Lin. 2 a f. c.) *l.* c.)
— 84. — 7. ú, *l.* á.
—— — 8. Utkoma *l.* Útkoma. þa *l.* þá.
— 85. — 12. comitatum *l.* satrapiam.
—— — 9 a f. Guðmundi filii *add.* Karii nepos.
—— — 5 a f. in terram *l.* ad Norvegiam.
— 87. — 4 a f. faciendis itineribus: *rectius:* iis qvi inter Islandiam et Norvegiam profecti sunt.
— 88. Lin. 8. Svia *l.* Svía.
—— — 14. Steinsgrimsfirdi *l.* Steingrimsf.
—— — 16. Pulmalandi *l.* Pulinalandi.

Pag. 88. Lin. 9 a f. biner *l.* hiner.
— 89. — 10. præfuerat *add.* Expeditio in Hebudes.
— 90. Lin. 2. carus *l.* gloriosus.
—— — 10. Erlingii *l.* Erlingi.
—— — 11. filii *add.* Eyris in Arnarfiordo.
— 94. — 2. modir *l.* moður.
—— — 13 a f. Sigurði *l.* Sighvati.
— 97. — 16. Thomæ *l.* Tumii.
—— — 9 a f. Vigardi *l.* Vegardi.
—— — 7 — Biörno *l.* Biarnius.
—— — 5 — Thomæ *l.* Tumii.
— 98. — 15 a f. han *l.* hann.
—— — 11 — Upkoma *l.* uppkoma.
— 101. — 13. *add.* Hiems arena volatili (ex montibus ignivomis) in Islandia insignis.
—— Lin. 5. a f. turbulenta *l.* pluviosa.
— 103. — 13 a f. f. *del.*
— 105. — 5 a f. caronatus *l.* coronatus.
— 106. — 5 a f. Urækia *l.* Úrækia.
— 108. — 8. Unga *l.* Únga.
—— — 13 a f. Inga *l.* Ínga.
—— — 12 — Urækiu *l.* Úrækiu.
— 109. — 3. Olaus *add.* Hebudensis.
—— — 9 a f. fratris *l.* patris.
— 110. — 2. Urækiu *l.* Úrækiu.
—— —— fótum *l.* fötum.
—— — 3. Urækia *l.* Úrækia.
—— — 6. Arni *l.* Árni.
— 114. — 9. upp *l.* uppi.
—— — 13. þorleikr *l.* þorlakr.
—— — 8 a f. Urækiu *l.* Úrækiu.
—— —— O. *l.* O (rms).
—— — 1 — Asbiörn *l.* Ásbiörn.
— 115. — 9. morbilli primi *l.* variolarum morbus incipit.
— 116. Lin. 9. Arna *l.* Árna.
—— — 8 a f. Islandi *l.* Íslandi.
—— — 4 — Utkoma *l.* Útkoma.
—— — 2 — Björgum *l.* Björgvin.
— 119. — 6. Skagafiordo *l.* Skagafiordo.
—— — 7 a f. Valdemarus *l.* Vilhelmus.
— 120. — 1. Herni *l.* Hervi.

Pag. 120. Lin. 14. Stulluson *l.* Sturluson.
—— — 16. þorgrimsson *l.* prestr Grímsson.
— 121. — 11. Biornonis *l.* Biarnii.
— 122. — 3 a f. Ahel *l.* Abel.
— 123. — 11. invasio. *add.* Conventus Helensis.
— 124. — 3. Grimeyarferd *l.* Grimseyarf.
—— — 2 a f. Sekt. *l.* Sektir.
— 125. — 5 a f. Holtense *l.* Holtensis.
— 126. — 14 a f. skattskylt *l.* skattskyldt.
—— — 8 — Olufsson *l.* Olafsson.
— 127. — 15. Raudasando *l.* tractus Raudasandensis.
—— Lin. 10 a f. Helgafellensis *add.* Hiorleifi filius.
—— Lin. 4 — eidem *l.* eadem.
— 128. — 9. senista *l.* scinsta.
—— — 17. ár *l.* ara.
—— — 10 a f. (D. *add.* . . . skálds) *del.*
— 129. — 14-13 a f. Olavi . . . nec non. *del.*
— 130. — 12 a f. Andadist . . . Hákonarson *del.*
—— — 7 — æfinlgir *l.* æfinligir.
— 131. — 11. Ludovici *l.* Lodini.
— 133. — 11. Norvegiæ *add.* tributa.
—— — 9 a f. annos *add.* natus.
— 134. — 9. Olufs *l.* Ólafs.
— 137. — 7 a f. fratres crucis *l.* canonicos.
— 138. — 15. Ryskiss *l.* Ryskis.
— 139. — 6. Obierunt *add.* Sigvardus.
—— — 8 a f. *l.* ipsi . . . videretur.
—— — 2 — festum *l.* circa festum.
— 143. — 7 a f. Castro Leonino *l.* Lugduni Gallorum.
— 144. — 9. dómunum *l.* dómum.
—— — 15. 1274 *l.* 1275.
— 145. — 4. Phillippus *l* Philippus.
—— — 17. duce *l.* duci.
—— — 18. Sviá *l.* Svía.
—— — 6 a f. anflugit *l.* aufugit.
— 147. — 11. visitationis Mariæ *l.* Svithuni.
— 148. — 11 a f. Bröglum *l.* Börglum.
— 149. — 14. cancellarius *l.* cancellarii.

Pag. 149. Lin. 16. filius *add.*; post provincialis *del.*
—— Lin. 13 a f. Burglaviensis *l.* Börglumensis.
—— — 11 a f. Magnum *add.* Johannes.
— 150. — 5. þennann *l.* þennan.
—— — 8. Kom *del.*
— 153. — 15. Tumbergam *l.* Tunsbergam.
— 155. — 3. notus *l.* nothus.
— 156. — 7. Leitadust *l.* leitudust.
—— — 9. Stein *l.* Skein.
—— — 13 a f. prestson *l.* prestsson.
—— — 9 — sinum ok *add.* hafdi.
—— — 5 — peregre profectus est *l.* ad Islandiam rediit.
— 160. — 3. Erlindar *l.* Erlendar.
— 165. — 6. Ragnridæ *l.* Rangridæ.
—— — 5 a f. regiam *l.* episcopi.
—— — 9 rus . . . incendit *l.* Langelandiam incendio vastavit.
— 167. Lin. 1. medium *del.*
—— — 3. Thorvardus *l.* Thorlacus.
—— — 5. novas terras inqvirendas *l.* novam terram inqvirendam.
—— Lin. 5. adsciscivit *l.* adscivit.
— 168. — 2. Olafs *l.* Álfs.
—— — 13. Útanferd *l.* Utanferd.
— 169. — 1. Helsingborgensis *l.* ex Helsingburgo.
— 170. Lin. 10 a f. Borgarrfirði *l.* Borgarfirdi.
— 171. — 4. Ry *l.* Rugia.
—— — 6-7. aere *l.* äere.
—— — 7. *add.* Dominus Hranius Johannis filius a Danis captus.
—— Lin. 10 a f. Raufareuse *l.* Raufarnesense.
—— — 9. Peregrinatio *add.* Domini.
— 172. — 1. u) *del.*
—— — 7 a f. u) — I. *del.*
— 175. — 12. Euphemiam *add.* filiam.
—— — 17. episcopum *add.* Thorlaci filium.
— 176 g) *del.*
—— Lin. 10 a f. týnðist *l.* tyndist. skipbrót *l.* skipbrot.
—— — 8-7 — Herra — demit. *del.*

Pag.177. Lin. 3. Abbatissa Skagafiordensis *l.* (monasterii Reinenesensis in) Skagafiordo.
—— Lin. 8. ustina *l.* ustrina.
—— — 13 a f. redidit *l.* reddidit.
—— — 8 — multo *l.* multæ.
— 178. — 1. nátt. *del.*
—— — 10. ór *l.* or.
—— — 17. Funðust *l.* Fundust.
—— — 4 a f. 1202 *l.* 1302.
— 179. — 8. nati *l.* filii.
—— — 10. filiæ *l.* filia.
—— — 9 a f. Olavi *l.* Alfi.
— 180. — 3. liggia *l.* leggia.
—— — 7 a f. eittmikit *l.* eitt mikit.
— 185. — 1. Olavi *l.* Alfi.
—— — 3. Arnar *add.* Helgii filius.
— 186. — 15. Halfðanarsonar *l.* Halfdanarsonar.
—— — 16. Jonsson, *add.* ok Herra Álfr Bassason.
— 187. — 13. Johannis filius *add.* & Dom. Alfus Bassii fil.
— 188. — 16. stæra *l.* stærra.
— 189. — 6. suppremum *l.* supremum.
— 190. — 2 305 *l.* 1305.
— 191. — 6. homines *l.* vectores.
—— — 7. 14 *l.* 3.
—— — 12. dimidiato Valthiofstadensi *l.* Valthiofst. antea semipræbenda.
— 192. — 7. istad *l.* í stad.
—— — 12 a f. Osloár *l.* Oslóar.
— 193. — 2. Certi tributi dimidium *l.* dimidium tributi dicti *certa uncia.*
—— — 4. Veris *del.*
—— — 5. Thykkvabajensis *add.* in territorio Verensi
—— — 16. undi *l.* unde.
—— — 5 a f. fennaðr *l.* fenaðr.
— 194. — 12 a f. hiems *l.* ejusdem hiemis.
—— — 10 — con, *del.*
— 195. — 1. Templa — Scalholtense *l.* templum — — et templum Scalholtense.
—— — 2. porte *l.* parte.

Pag.195. Lin. 6. propylæum *l.* turrem.
—— — 7. coronoti *t.* curonoti.
—— — 16. Carolus Magnus *l.* Karla-Magnus.
—— — 14 a f. bækur baglar *l.* bækur, baglar.
—— — 9 — baculi *l.* litui.
—— — 5 — baculis *l.* lituis.
— 196. — 15. Sira *l.* Sira.
— 197. — 1. at, *add.* Dominus.
—— — 11. meredionali *l.* meridionali.
—— — 14. Biarnonis *l.* Biörnonis.
—— — 12 a f. sacerdos *l.* episcopus.
—— — 7. archiepiscopus *l.* archiepiscopo.
— 198. — 1. Dálfinns *l.* Dolfinns.
—— — 11 a f. adferentis, *add.* qvæ per totum orbem christianum mitterentur.
— 199. — 7. Carolus Magnus *l.* Karla-Magnus.
—— — 3 a f. Scholtensem *l.* Skalholtensem.
— 200. — 13. Grændlandi *l.* Grænlandi.
—— — 5 a f. suspecta *l.* suspecta.
— 201. — 2. aggressus *l.* aggressurus.
—— — 17. assurgens *add.* admodum mobile.
— 202. — 1. bussur *l.* bússur.
—— — 2. tógin *l.* togin.
—— — 10. Halfðanarson *l.* Halfdanarson.
—— — 17. bussan *l.* bússan.
—— ult. tvo *l.* tvö.
— 205. Lin. 13. Girskio *l.* Giskio.
—— — 14 a f. papales *l.* papalibus.
—— — 11 — paro *l.* parvo.
—— — 7 — et *l.* ex.
— 206. — 11. stoð *l.* stóð.
— 207. — 8. Gothia — Visbær *t.* Gothlandia urbs Visbyensis.
—— — 9. (in — abiit) *del.*
— 208. — 7. k) *del.*
—— — 13. Krossbussan *l.* Krossbússan.
—— — 12 a f. Klaustri *l.* Klaustr i.
—— — 6 — k) *l.* l).
—— — 5. ddventu *l.* adventu.
—— — 4. Auduni *l.* Gudmundi.
— 209. — 1. curavit etiam *l.* curavit. Etiam
—— — 12. recidebant *l.* residebant.
—— — 4 a f. ubi, forte *l.* ubi forte.

Pag. 209. Lin. 3-2 a f. scholasticus . . . eruditus *l.* "scholasticus . . . eruditus".
— 211. — 6. possit *l.* potuerit.
—— — 9 a f. deffendebant *l.* defendebant.
—— — 2 — Jacob *l.* Jacobi.
— 212. — 11. Brósa *l.* Brosa.
—— — 6 a f. þvi *l.* því.
— 213. — 14. suos *add.* carceri inclusos.
— 214. — 8. husbonda skapar *l.* husbonda-skapar.
—— — 13 a f. Gotland, *add.* v).
—— — 11 — v) *del.*
— 219. — 1. vitæ *del.*
—— — 4. genere vitæ *l.* ordine.
—— — 9. Templum . . . . circumdedit *l.* Templi Holensis mænia saxis confici jussit.
—— — 8 a f. lucida *l.* lucidæ.
— 221. — 2. Ketilln *l.* Ketillo.
—— — 7. abbatum *l.* abbatem.
—— — 14. Bergus *l.* Frater Bergus.
—— — 15. sanctum *del.*
—— — 8 a f. imminutum est *l.* præter solitum decrescebat.
— 223. — 8. Norvegiæ *add.* sibi.
—— — 11 a f. Finarus *l.* Einarus.
—— — 7 — insurrigentes *l.* insurgentes.
— 224. — 4. vald, *add.* at.
—— — 3 a f. episcoparum *l.* episcoporum.
— 225. — 10. a suo *l.* pro sua.
— 226. — 3 a f. pafi *l.* Possi.
— 227. — 10. Thordi *l.* Bardi.
—— — 14. ante . . . Islandiæ *l.* in australi Islandia.
—— — 15. siren *add.* ante promontorium.
—— — 16 a f. Holas, venit. *l.* Holas venit.
— 228. — 2. a *l.* á.
—— — 15 a f. fáætækum *l.* fátækum.
— 229. — 11. et hominis *l.* et sancti hominis.
—— — 15 a f. pentacosten *l.* pentecosten.
—— — 11 sui *l.* suæ. aliqvod *l.* aliqvid.
— 230. — 9 a f. eptir, því *l.* eptir þvi.
— 231. — 4. existerunt *l.* exstiterunt.
—— — 14. saluti *l.* salute.

Pag. 231. Lin. 8 a f. pentacostes *l.* pentecostes.
— 233. — 17. Norfonis *l.* Narfonis.
— 234. — 13. Krossbussunni *l.* Krossbussuni.
— 235. — 5. Stephani *add.* luna decima quarta.
—— — 11. Thorveldi *l.* Thorvaldi.
—— — 10 a f. sic dicti *del.*
— 236. — 3. Bránds Skógs *l.* Brands i Skogi.
—— — 11 a f. þýverskir *l.* þýdverskir.
— 237. — 2. Scogi *l.* (in sylva).
—— — 10-9 a f. Glöðin *l.* Glóðin.
— 238. — 3. Hafliðason *l.* Háfliðason.
—— — 14. ur *l.* úr.
—— — 10 a f. í c) *l.* ɔ:
— 243. — 5. Egilli *l.* Erici.
—— — 6. fuit, qvi, *l.* fuit; ille.
—— — 17 a f. in templo *l.* inter cineres.
—— — 12 — Upsis *l.* Upsalis.
—— — 10 — creatus *l.* coronatus.
—— — 6 — aliquanties *l.* aliquoties.
— 244. — 8. áðrenn *l.* áðr enn.
—— — 13. Jon *l.* Jón.
—— — 13 a f. til *del.*
— 249. — 13 a f. interiora *l.* inferiora.
— 251. — 7. Sveno *l.* Svenoni sacerdoti.
—— — 11. Jonas *add.* Enidridii filius.
— 252. ult. talis *l.* talem.
— 253. Lin. 13. talis *l.* talem.
—— — 3 a f. filio *add.* Norvago.
— 254. — 4 a f. interierent *l.* interirent.
— 255. — 1. sexta *add.* comma.
—— — 5. Tota — sitam, *l.* Per totam Islandiam.
— 256. — 5 a f. i) . . . L. M. *del.*
— 258. — 14 a f. met *l.* med.
—— ult. á *l.* ab.
— 259. Lin. 16. filio *add.* innocenti.
— 260. — 10. þýverskir *l.* þýðverskir.
—— — 14. Hallvardr *l.* Havardr.
— 261. — 10. Thorarinus *l.* Thorarini filius.
—— —— periit. *add.* multi Germani Bergis a Dom. Biarnio (jussu ejus?) trucidati.

Pag. 261. Lin. 8 a f. Skalholensis *l.* Skalholtensis.
— 262. — 1. Lysu-bussuna *l.* lýsu-bússuna.
—— ult. vivi comburio *l.* vivicomburio.
— 263. Lin. 2. lacusculo *l.* æstuario.
—— — 3. bussuna *l.* bússuna.
—— ult. vivi comburio *l.* vivicomburio.
— 265. Lin. 8 a f. nocta *l.* nacta.
— 266. — 11 a f. Jóus *l.* Ormus.
—— — 9 — skipat *l.* skipat.
— 267. — 2. una *l.* uno.
—— — 3. nycthemerio *l.* nycthemero.
—— — 14. exiscopo *l.* episcopo.
—— — 12 a f. Johannes *l.* Ormus.
—— — 8 — Thincyras *l.* Thingeyras.
—— — 7 — Munkatheraæ *l.* Munkathveræ.
— 269. — 1. orgiarum *l.* orgyiarum.
—— — 9. amnis *l.* amne.
— 270. — 15 a f. pafa-gards *l.* páfa-gards.
— 271. — 11. est *add.* Eyris.
—— — 14. Thorstensonius *l.* Thorsteini filius.
—— — 15. Egilsonius *l.* Eyolfi filius.
—— — 17. Einarus *add.* Haflidii filius.
—— — 18. Ille *add.* curiam romanam petens.
—— — 12 a f. Steinus *add.* Skalla.
— 273. — 15 a f. variolorum *l.* variolarum.
—— — 4 — variolorum *l.* variolarum.
— 274. — 2 a f. bændur ɔ: *add.* ad. Colonas *l.* Colonos.
— 275. — 17. per *l.* trans.
—— — 14 a f. subditis, *add.* qvemcunqve vellet.
—— — 13 — duellandum — vellet. *l.* duellum secum incundum.
— 281. — 4. potuerunt *add.* et passim jactatæ sunt.
—— — 17. quinties *l.* qvinqvies.
—— — 18. episcopatum, Skalholtum *l.* episcopatum Scalholtensem.
—— — 19. episcopatum Bergas *l.* episcopatum Bergensem.
— 283. — 15 a f. deponerentur *l.* deponeretur.
—— — 4 — duobus *l.* qvi duobus.

Pag. 285. Lin. 2-3. qvod . . . regis *l.* qvod reum qvindam regis auctoritate carcere inclusum.
—— — 8. tale *l.* tali.
—— — 11. amplectandos *l.* amplectendam.
—— — 12. neqvebant *l.* neqvibant.
—— — 8 a f. incolæ *l.* coloni aliqvot.
— 287. — 16. Peregrinatio *l.* Reditus.
— 288. — 7. okk *l.* ok.
— 290. — 15 a f. Súðdiákn *l.* Subdjákn.
— 291. — 8. huic *l.* hoc.
—— — 11. misimus *l.* mittimus.
—— — 18. *) *del.*
—— — 14 a f. Snddiakn *l.* Subdiaconus.
—— —— — templorum *l.* in templo.
—— — 5 — pridie *l.* tertio.
—— — 4 — Acolitum, initiatum *l.* acolitum initiatum.
— 293. — 7. Orcadibus *l.* Hetlandia.
—— — 16. perstringerat *l.* perstrinxerat.
—— —— chathedra *l.* cathedra.
—— — 17. chathedram l. cathedram.
—— — 8 — clericis *add.* et laicis.
— 294. — 3. i *l.* at.
—— — 18. officolatus *l.* officiolatus.
— 295. — 4. Tomas *l.* Tumius.
—— — 9. turris *l.* turri.
—— — 16. officialatu *l.* officiolatu.
—— — 17. officialatus *l.* officiolatus sigillum.
—— — 13 a f. ferebat *add.* et in Norvegia, et in Islandia.
—— — 5 a f. intercessebant *l.* intercedebant.
—— — 4 — excommincatum *l.* excommunicatum.
— 296. — 1. handa *add.* biskupi.
—— — 14. á *l.* á.
— 297. — 9 a f. circuitum *add.* prætorium.
— 298. — 9 a f. Stað *l.* Staði.
—— — 8 — in *l.* ab.
— 300. — 11. þa *l.* þá.

Pag. 300. Lin. 14 a f. hominibus, *add.* (Hic membrana D. desinit).
—— Lin. 14 a f. sed ita *del.*
— 303. — 11. pentacostes *l.* penteeostes.
—— ult. Magnus *l.* Magnæus.
— 304. Lin. 3. prestar; *l.* prestar, leikmenn, *l.* leikmenn;
—— — 5. Konungr *l.* Konungs.
—— — 16. ört *l.* ort.
—— — 17. han *l.* hann.
—— — 9. lif, *add.* Jon Guttormsson.
— 305. — 10. qvorum *l.* qvarum causa.
—— — 15. Smidus *add.* & Jonas Guttormi filius.
—— — 15 a f. exitium *l.* exilium.
—— — 14 — Fyfiördenses *l.* Eyfiördenses.
— 306. — 1. *del.,* post "Jarpr".
—— ult. corpus *l.* Corpora.
— 307. Lin. 4. filius. *l.* filius, Haldori filius *add.*;
— 308. — 3 a f. risamal. A *habet* Kisamúl. cfr. p. 334 (1382).
— 309. — 1. esse. *l.* esse,
—— — 12 a f. oras *l.* orcas.
—— — 3 — Alexium *l.* Alium.
— 311. — 3. qvim *l.* qvin.
—— — 7. Lionshverfi *l.* Lonshverfi.
—— — 11. Audslækur *l.* Raudalækur.
—— — 2 a f. orgyarum *l.* orgyiarum.
— 313. — 7. Thorleifsonii *l.* Thorleiki filii. Orcadibus *l.* Hialtlandia.
—— — 11 a f. rege *add.* Magno.
— 314. — 10. landsins *l.* landsins.
—— — 15. Erlindr *l.* Erlendr.
—— — 17. Eyiolfssonar *l.* Eigilssonar.
— 315. — 5. chathedram *l.* cathedram.
—— — 17. Eyiolfi *l.* Egilli.
— 319. — 4. augusta *l.* augusto.
—— — 16. juridictione *l.* jurisdictione. donatus *l.* donati.
—— — 5 a f. est, *l.* est. domino *l.* Domino.
— 321. — 2. Thorlaci *add.* Narfonis filii.
—— — 3. Ormi *add.* pastoris.

Pag. 321. Lin. 5. Norfonis *l.* Narfonis.
—— — 7. mercatoria *add.* ex Grönlandia.
—— — 15 a f. Thorsteinus *l.* Thorkillus.
—— — 8 — collaberent *l.* collaberentur.
—— — 3 — Johnnis *l.* Johannis.
— 324. — 1. Brekþórsson *l.* Bergþorsson.
—— — 2. Erlindr *l.* Erlendr.
—— — 4. bóta maðr *l.* obótamaðr.
—— — 12. profaðist *l.* prófaðist.
—— — 2. — Obiti *l.* Obitus.
— 329. — 4. effectum est. *l.* efficeretur.
—— — 7. hac *l.* has.
—— — 10 a f. Olafus *l.* Eyiolfus.
— 330. — 18. Bjarna *l.* Bjarnar.
—— — 19. drapu *l.* drápu.
—— — 4 a f. anadaðist *l.* andadist.
— 331. — 2. sacerdos et *l.* sacerdos, et.
—— — 7. electus *l.* inauguratus.
—— — 9. variolorum *l.* variolarum. grassabat *l.* grassabatur.
—— — 7 a f. nivum *l.* nivium.
—— — 2 — magnæ *l.* magna.
— 332 pro 323.
—— Lin. ult. ubi *l.* quod.
— 333. — 12. ruerunt *l.* ruerant.
—— — 8 a f. Björni *l.* Björnonis.
—— — 5 — dicta *l.* dicto.
— 335. — 14 a f. Guthormi filius *add.* Oddus sacerdos Asgrimi filius, frater Snorro Martini filius.
—— — 5 — Islandi *del.*
— 336. — 5. aptreka *l.* aptrreka.
—— — 3 a f. Velhjálmr *l.* Vilhjálmr.
— 337. — 1. mare *l.* in sinu Isafiord.
—— — 9. Norvegiam *add.* absqve. carens *del.*
—— — 11. Audunargardo *l.* Audnargardæ.
—— — 12 a f. dominus *add.* Arii filius.
—— — 6 a f. Orcadas vel Færöas *l.* Færöas vel Hialtlandiam.
— 338. — 3. dómnéfnu *l.* dómnefnu.
— 357. — 10 a f. sumpto *l.* sumptu.

Pag. 358. Lin. 1. Sigmuudarsona *l.* Sigmundarsonar.
—— — 8. Geiss *l.* Griss.
—— — 15. stófuni *l.* stofunni. Kráki *l.* Kraki.
— 361. — 17. in seqventi *l.* subseqvente.
—— —— apud Brædra *l.* apud fratres (minores) in interiori parte (Bergarum) sepultus est.
—— — 5 a f. abstulerant *l.* abstulerunt.
—— — 2-1 — andadizt . . . Fl. *del.*
— 362. Lect. Var. *add.* andadizt ɔ: obiit F. I.
— 363. Lin. 14. multi *l.* Multi.
—— — 14 a f. virorum *l.* clericorum.
—— — 13 — Haflida *l.* Haflidius.
—— — 11 — Gislasonio *l.* Gilsi filio.
—— —— — Reyhiaholtum *l.* Reykiaholtum.
— 369. — 16. Thordi *l.* Thorvardi.
—— — 4 a f. Kolbiörni *l.* Kolbeini.
— 370. — 5. k) *l.* h).
— 377. — 10. per trihorium *l.* ter.
—— — 9 a f. saginem *l.* saginam.
— 378. — 2. Hallfriðarson *l.* Hallfredarson.
— 379. — 5. abnavigarunt *l.* abnavigavit.
—— — 6. eorum *del.*
—— — 7. episcopi *add.*, Hallfridi *l.* Hallfredi.
—— — 11. obdormiit *l.* obiit.
—— — 15. exstruendum *l.* exstruendam.
—— — 13 a f. conclave *l.* conclavi.
—— — 5 — opparatu *l.* apparatu.
— 380. — 1. Klotinn *l.* Klótinn.
—— — 7 a f. Kvinna *l.* Kvenna.
—— — ult. Klotit *l.* Klótit. videt *l.* vidit.
— 383. Lin. 1. baptisatus *l.* baptizatus.
— 383. — 4. menta *l.* mente.

Pag. 383. Lin. 8 a f. qva . . . beneficiatus *l.* cujus beneficiarius erat
—— — 3 hospitialiter *l.* hospitaliter.
— 384. — 6. mikllrar *l.* mikilrar.
—— — 13. Helmingsson *l.* Hemingsson.
— 385. — 2. et comitate *l.* comitate.
—— — 4. in *del.*
—— — 3 a f. Fuioskadalo *l.* Fliotsdalo.
— 386. — 15 — fra-skila *l.* fráskila.
—— — 12 — batriun *l.* bátrinn.
— 389. — 2. ipsam *l.* sibi ipsi.
—— — 4. Hysinga *add.* (Helsingburgo?)
—— — 5. suspenderi *l.* suspendi.
—— — 6. coqveri *l.* coqvi.
—— — 12 a f. exstinci *l.* exstincti.
—— — 9 — nonnullos *l.* nonnullas.
— 391. — 4. coerevisiæ *l.* cerevisiæ.
—— — 7 a f. orgyas *l.* orgyias.
—— — 5 — lacus *l.* locus.
—— — ult. Kreara dicta *del.*
— 393. — 9. cederunt *l.* cesserunt.
—— — 15. cleri *l.* clerici.
—— — 10 a f. eorum *l.* earum.
— 394. — 14. Ausfirðinga *l.* Austfirdinga.
—— — 5 a f. Torfason *l.* Tofason.
— 395. — 10. illis *l.* viro.
—— — 11. invocarunt *l.* invocaverat.
—— — 12 a f. veridium *l.* viridium.
—— — 7 — purgationis *l.* viridium.
—— — 5. Kreara *del.*
— 396. — 5. laugan *l.* lángan.
—— — 10 a f. út-suðr *l.* utsudr.
—— — 7 — Margrètar *l.* Margret.
— 399. — 12. insisterunt *l.* institerunt.
—— — 13. fulcerunt *l.* fulcierunt.
—— — 18. apparuit *add.* passim in Islandia.
—— — 14 a f. insiguita *l.* stigmate puncta.

